

**Gemeente
Haarlem**

Programmabegroting 2022 - 2026

Programmabegroting 2022 - 2026

Gemeente Haarlem

Uitgave gemeente Haarlem
September 2021

Informatie

14 (023)

www.haarlem.nl, ook voor een digitale versie

Stadhuis, Grote Markt 2

Postbus 511

2003 PB Haarlem

Foto's: Jurriaan Hoefsmit, Bibi Veth, Marisa Beretta, Jur Engelchor

Aanbiedingsbrief

Programmabegroting 2022-2026

De coronacrisis zorgde voor veel veranderingen, ook het besturen van de stad Haarlem en het betrekken van raad en alle bewoners vroeg om innovatieve oplossingen. Na een fase van neergang in de samenleving en de economie, wil het college samen met de stad werken aan het herstel. Hierin worden niet alleen de gebaande paden belopen, maar wordt gekeken naar wensen en mogelijkheden van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties én andere gemeenten in de regio. Haarlem wil een dienstbare stad blijven voor al haar inwoners.

Ook de komende periode moet de gemeente voorzichtig met haar financiën omgaan. Ondanks de onvoorziene uitgaven en onzekerheden van de coronacrisis verkeert Haarlem in een goede financiële positie. Daarom wordt het komend jaar doorgedaan om waar mogelijk de ambities zoals verwoord in het coalitieprogramma Duurzaam doen verder te realiseren. Dankzij de financiële compensatie van het Rijk voor de gevolgen van de coronacrisis is er incidenteel ruimte ontstaan voor een extra versterking van Duurzaam doen in 2021 en 2022.

Voorzichtigheid blijft echter ook de komende periode het parool. De coronacrisis lijkt op haar retour, maar de effecten voor de middellange termijn zijn nog onzeker. Ook de situatie van het landsbestuur, waarbij op dit moment nog weinig zicht is op een nieuw kabinet vraagt om een prudente financiële aanpak. Het is immers nog volstrekt onduidelijk welke keuzes een nieuw kabinet zal gaan maken.

Wonen en ruimtelijke ordening

Door in 2022 uitvoering te geven aan de Woonvisie en de nieuwe huisvestingsverordening, wordt hard gewerkt aan het realiseren van een passende woning voor alle Haarlemmers. Want ook in Haarlem en omstreken is er sprake van een tekort aan betaalbare woonruimte. Daarnaast ligt er een grote uitdaging op het realiseren van een goede doorstroom van woningen voor mensen die nu in de maatschappelijke opvang verblijven.

Haarlem heeft meer betaalbare woningen nodig voor starters en mensen met een laag- of middeninkomen. Met de toekenning van de Woningbouwimpuls vanuit het Rijk gaan Haarlem in de ontwikkelzones Europaweg en Zuidwest versneld aan de slag om ambities voor deze gebieden te realiseren. De gemeente heeft ook een aanvraag van de rijksregeling voor ontwikkelzone Oostpoort ingediend.

Samen met de stad werkt Haarlem aan de Haarlemse Omgevingsvisie: een toekomstvisie voor de gehele fysieke leefomgeving. Hoe zorgt de gemeente ervoor dat Haarlem ook in 2045 nog een fijne stad is om te wonen en te werken?

Duurzaamheid

Het vormgeven van de Energietransitie in de stad (transitievisie warmte) en regionaal (RES) is een grote opgave en het college is zich ervan bewust dat Haarlem nog lang niet klaar is. Wel zijn de ambities helder, zoals in deze duurzaamheidsbegroting 2022 ook is aangegeven. En met de routekaart duurzaamheid wordt goed zicht gehouden op de benodigde activiteiten om ambities te behalen. Haarlem heeft haar huiswerk bovengemiddeld goed voor elkaar met uitgewerkte plannen voor maar liefst drie warmtenetten. Het verder vormgeven van de uitvoering in Haarlem in samenwerking met veel partners en met de Haarlemmers verdient onverminderde aandacht.

Sociaal

Het bestrijden van armoede is één van de speerpunten van het beleid, waarbij Haarlem extra aandacht heeft voor. Met regelingen als gratis peuteropvang en tegemoetkoming schoolkosten wordt geprobeerd hen extra te ondersteunen, zodat zij volwaardig opgroeien in een samenleving waarin ze mee kunnen doen. Haarlemmers met een bijstandsuitkering begeleidt de gemeente richting werk en participatie en Haarlemmers met geldzorgen en schulden krijgen ondersteuning. De primaire inzet is gericht op het voorkomen van deze problematiek. De nieuwe wet Inburgering treedt vanaf 1 januari in juli 2022 in werking; de gemeente krijgt de regie bij de uitvoering.

2022 is het overgangsjaar naar Gewoon in de Wijk. Hiermee geeft de gemeente een andere invulling aan de samenwerkingsafspraken met zorgaanbieders en welzijnspartners in de stad. Elke buurt is anders en heeft zijn eigen dynamiek, cultuur, mogelijkheden en vraagstukken. Hierbij past een wijkgerichte manier van werken die mensen helpt met het vinden van oplossingen die bij hun cultuur en buurt passen. Door naar elkaar om te kijken en elkaar te helpen, wordt de leefbaarheid in de wijken vergroot én kan de ondersteuning in de toekomst beschikbaar blijven voor alle inwoners. Hiermee zet de gemeente nog verdere stappen in de ambitie om een sociale en toekomstbestendige stad te zijn.

Sport is een belangrijke gemeentelijke verantwoordelijkheid. Niet alleen voel je je lekkerder door sport; sport verbindt en sport doorbreekt sociale bubbels. Wat is er beter voor onderlinge cohesie dan samen spelen, winnen, juichen en verliezen? In 2022 haalt Haarlem een belangrijk mijlpaal met het in gebruik nemen van de Yvonne Van Genniphal. Verder gaat de gemeente door met de verduurzaming van sportvelden en zwembaden.

Voor 2022 zijn de economische vooruitzichten gunstig, maar jongeren, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zelfstandig ondernemers ondervinden nog de gevolgen van de coronacrisis en de veranderingen op de arbeidsmarkt. Haarlem blijft inzetten op om- en bijscholing naar kansrijke sectoren.

Jongeren

Ook voor de jeugd in Haarlem is goede zorg nabij van groot belang. Daarom wordt gewerkt aan toekomstbestendige jeugdhulp. Het welzijn van het kind staat altijd centraal. Door beter samen te werken en aandacht te hebben voor preventie en normalisatie kan er nog veel bereikt worden. Het aankomende jaar zal hierin samen met de aanbieders van jeugdhulp resultaten behaald worden in de verwerving jeugd.

Kunst en cultuur

De titel van het Cultuurplan zegt het al: Cultuur maakt Haarlem! Haarlem is een stad met een geweldige culturele rijkdom. Voor de stad, de inwoners en de bezoekers is deze van grote waarde. In het nieuwe Cultuurplan gaat de gemeente samen met de sector een stapje extra doen om te zorgen dat cultuur ook verbindt in de wijken, dat kinderen worden geïnspireerd en dat cultuurmakers meer kansen krijgen.

Groen, water, klimaatadaptatie en openbare ruimte

De openbare ruimte in de stad is zo ingericht dat deze prettig is, zowel om te verplaatsen als om in te verblijven, ook bij groei van het aantal woningen en inwoners. De gemeente investeert in het onderhoud van de openbare ruimte in Haarlem en Spaarndam en zet vol in op meer groen en minder stenen in de openbare ruimte. Zo gaan we de afgesproken aanplant van 1.700 bomen halen. Er ligt een ambitieus groen beleidsplan en een ecologisch beleidsplan waarmee ingezet wordt op de doorontwikkeling van Haarlem als een klimaatadaptieve en groene stad waarbij de biodiversiteit

wordt versterkt. Het ecologische maaibeleid wordt voortgezet en de samenwerking wordt opgezocht met de vele groene initiatieven in de stad.

Economie en Toerisme

De coronacrisis heeft een ongelijke impact op de economie. De algemene economische vooruitzichten zien er positief uit, maar een aantal sectoren zijn buitengewoon hard geraakt. Daarom is het nodig om onverminderd in te zetten op gericht herstel voor de hardst getroffen economische sectoren, zoals detailhandel en horeca, cultuur en evenementen. Het is de ambitie om de stad en de lokale economie in balans en duurzaam te laten groeien. Haarlem streeft ernaar dat met de groei van de stad ook de werkgelegenheid mee groeit. Dit betekent minder forensenfiles. De toeristische koers die samen met de partners is vormgegeven komt in 2022 tot uitvoering, met als doel het behouden van de balans tussen gastvrijheid en leefbaarheid. Samen met het bedrijfsleven in Haarlem, de horeca, het MKB en IKH, wil de gemeente deze ambities verder in de praktijk brengen.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Met het vaststellen van nieuw mobiliteitsbeleid is voor de komende twintig jaar de richting op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid in Haarlem geformuleerd. Want het moet en kan anders, schoner en veiliger dan voorheen. Dat vraagt om slimme nieuwe oplossingen voor het inrichten van de openbare ruimte zodat voetganger, fietser en OV meer ruimte krijgen. De uitvoering krijgt een vliegende start in de goede richting met het 'omgekeerd ontwerpen' van alle herinrichtingen, de invoering van een milieuzone, 30km/uur in vrijwel alle straten in de stad en in 2022 het opstellen van de planning voor de invoering van parkeerregulering in de hele stad tussen nu en 2030. Door een focus op (elektrische) deelmobiliteit en OV ontstaat zo de gewenste mobiliteitstransitie.

Vastgoed & onderwijshuisvesting

Ook in het laatste staartje van deze coalitieperiode wordt gebouwd aan de toekomst van Haarlem via de historische stenen in deze stad. Het is mooi om te zien dat de afgelopen jaren verschillende parels in de stad, zoals de Amsterdamse Poort, het Stadhuis en het Dolhuys zijn opgeknapt. De verduurzaming van gemeentelijk vastgoed krijgt stevig handen en voeten. En bouwt Haarlem aan de toekomst via voorzieningen voor jonge Haarlemmers. De gemeente zorgt voor goede onderwijshuisvesting. Haarlem is een oude stad en heeft veel scholen die huizen in oude gebouwen. Die hebben unieke eigenschappen wat vaak ook charme geeft aan een school. De gemeente kijkt meerjarig vooruit om te zorgen dat gemeentelijke panden blijven voldoen aan de eisen van deze tijd.

Veiligheid

Een goed bestuur zorgt ook voor een veilige samenleving en een leefbare stad. Hoe zorgt Haarlem dat jongeren zich niet laten verleiden tot het snelle geld, maar juist investeren in hun toekomst? Hier ligt niet alleen een taak voor de politie en het Openbaar Ministerie om op te treden bij overtredingen, maar ook de gemeente Haarlem pakt een meer preventieve rol. Daarom ligt ook de focus op de aanpak van ondermijning en de aanpak van criminele jeugd die zich bezig houdt met drugs dealen én is er speciale aandacht voor cyber crime.

Meepraten, meedenken en meedoen

De gemeente zet nadrukkelijk in op samenwerking met de stad. Haarlem organiseert jaarlijks minimaal vijf activiteiten om kinderen en jongeren te betrekken bij het besturen van Haarlem. Ook worden nieuwe initiatieven genomen, zoals een wijkbegroting via Schalkwijk aan Zet en een gelote wijkraad in Zuidwest vol ideeën. Het is, onder voorwaarden, mogelijk dat bewoners of bedrijven de uitvoering van een gemeentelijke taak overnemen (Right to Challenge).

Financieel kader

De onzekerheden zijn op dit moment nog bijna net zo groot als bij de Kadernota 2022 en meer duidelijkheid is pas te verwachten als een missionair kabinet een nieuw coalitieakkoord vaststelt. Voor de begroting 2022 zijn er dus geen nieuwe inzichten. Daarom ligt er een voorstel om geen structurele lastenverzwaringen door te voeren en de financiële ruimte uitsluitend te benutten voor incidentele bestedingen in 2021 en 2022.

Organisatieontwikkeling

Van januari tot mei 2021 werd door een extern bureau geëvalueerd in hoeverre de ingezette organisatieontwikkeling heeft bijgedragen aan de in de visie geformuleerde ambities om met slagkracht en wendbaar in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en welke verbeteringen er mogelijk zijn. Mede op basis van de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek wordt een programma ontwikkeld dat tot doel stelt de cultuur, structuur, strategische samenhang en het leiderschap van de organisatie te versterken.

Raadsbehandeling Programmabegroting 2022-2026

De begroting wordt door de gemeenteraad behandeld op 8 november en 11 november.

Het college van burgemeester en wethouders,
Haarlem, 30 september 2021

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	3
Inhoudsopgave	7
Leeswijzer	9
Deel 1 Algemeen	10
1.1 Begroting gemeente in één oogopslag.....	11
1.2 Ontwikkeling financieel kader	14
1.3 Samenvatting van baten en lasten	23
1.4 Financiële positie.....	24
1.5 Bezuinigingen	29
1.6 Gevolgen van de coronacrisis.....	29
1.7 Investerings.....	31
1.8 Onderzoeken ingevolge de Verordening art. 213a	42
1.9 Interbestuurlijk toezicht	43
Deel 2 Programma's	44
2.1 Inleiding programma's.....	45
Cluster Sociaal	47
Programma 1 Maatschappelijke participatie	57
Programma 2 Ondersteuning en zorg	68
Programma 3 Werk, inkomen en schulden	79
Cluster Fysiek.....	90
Programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing	98
Programma 5 Beheer en onderhoud.....	109
Cluster Burger en bestuur	122
Programma 6 Burger, bestuur en veiligheid	126
Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen en overhead	135
2.2 Voortgang doorontwikkeling duurzaamheidsbegroting	146
2.3 Gebiedsgerichte vertaling	149
Deel 3 Paragrafen	151
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	152
3.2 Lokale heffingen	161
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	179

3.4 Financiering	184
3.5 Bedrijfsvoering	191
3.6 Verbonden partijen en subsidies.....	196
3.7 Grond- en vastgoedbeleid	220
Deel 4 Besluit.....	223
4.1 Besluit	224
Deel 5 Bijlagen	226
5.1 Investeringsplan 2022-2026	227
5.2 Samenstelling bestuur	235
5.3 Kerngegevens	237
5.4 Benchmarkindicatoren	240
5.5 Toelichting doelen en prestaties zonder indicatoren	255
5.6 Overzicht personeel.....	259
5.7 Productenraming.....	261
5.8 Overzicht taakvelden.....	274
5.9 Incidentele baten en lasten.....	279
5.10 Reserves en voorzieningen.....	283
5.11 Kostenonderbouwingen heffingen conform model VNG.....	287
5.12 Overzicht risico's.....	294

Leeswijzer

De programmabegroting bestaat een vijftal delen:

1. Algemeen;
2. Programma's;
3. Paragrafen;
4. Besluit;
5. Bijlagen.

Het deel [Algemeen](#) schetst allereerst de algemene ontwikkelingen op het gebied van beleid. Er wordt ingegaan op de grotere beleidsmatige ontwikkelingen die de programmatische indeling van de begroting overstijgen. Naast de beleidsmatige ontwikkelingen wordt in dit deel ingegaan op de financiële ontwikkelingen en positie van de gemeente.

[Programma's](#) vormen het beleidsmatige deel van de begroting. De zeven programma's zijn gegroepeerd in de clusters [Sociaal](#), [Fysiek](#) en [Burger en bestuur](#). De programma's kennen allemaal dezelfde structuur. Deze structuur wordt toegelicht in de inleiding van dit deel. In dit deel is ook aandacht voor duurzaamheid en een link naar de vertaling van de beleidsmatige ontwikkelingen naar de verschillende stadsdelen in Haarlem.

Het deel [Paragrafen](#) bestaat uit de wettelijk voorgeschreven paragrafen die volgens het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) moeten worden opgenomen. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting vanuit verschillende perspectieven (risico's, financiering, verbonden partijen, etc.). De kengetallen zijn opgenomen in [paragraaf 3.1](#).

Het [Besluit](#) bevat het voorstel van het college aan de raad om de Programmabegroting 2022-2026 vast te stellen.

Het deel [Bijlagen](#) bestaat onder andere uit meer gedetailleerde financiële informatie, extra informatie over indicatoren, het [Investeringsplan 2022-2026](#), een overzicht van reserves en voorzieningen en de productenraming.

Alle financiële tabellen geven de primaire begroting 2022 weer. Wijzigingen en invulling taakstellingen, zoals opgenomen in [paragraaf 1.5](#) en nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)), zijn bij het publiceren van deze begroting nog niet vastgesteld en dus nog niet verwerkt.

Alle in de financiële tabellen vermelden bedragen zijn maal € 1.000, tenzij anders vermeld.

Digitale begroting

Naast de aan de raad aangeboden papieren versie van de begroting is deze eveneens beschikbaar via de website van de gemeente als pdf-bestand. Vanuit dit bestand kan de achterliggende informatie (beleidsnota's, visie documenten, etc.) met een klik worden geraadpleegd.

Om de begroting ook begrijpelijk te maken voor alle lezers, is een 'begroting in één oogopslag' (BIEO) ontwikkeld. Hierop staan in een infographic de hoofdlijnen uit de begroting en staan in de inkomsten en uitgaven van de gemeente weergegeven.

DEEL 1 ALGEMEEN

1.1 Begroting gemeente in één oogopslag

Programma's

Gemeente Haarlem

1 Maatschappelijke participatie | 70 miljoen
Meedoen in de maatschappij en erbij horen zijn belangrijke thema's. De gemeente zorgt voor goede algemeen toegankelijke voorzieningen met aandacht voor welzijn, onderwijs, sport en gezondheid. Bij het onderwijs zijn gelijke kansen voor iedereen het belangrijkste. Haarlemmers zijn met elkaar verbonden en zetten zich in voor elkaar, de buurt en de stad.

3 Werk en inkomen | 100 miljoen
De gemeente biedt brede ondersteuning bij (dreigende) schulden en het voorkomen ervan. Een stabiele financiële situatie voor alle Haarlemmers en betaald werk of deelnemen aan de arbeidsmarkt zijn de speerpunten van dit programma.

2 Ondersteuning en zorg | 135 miljoen
Om Haarlemmers zoveel mogelijk te kunnen laten participeren in de maatschappij organiseert de gemeente specialistische ondersteuning en zorg op maat. Uitgangspunten hiervoor zijn dat passende zorg zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis georganiseerd worden. Deze ondersteuning en zorg wordt geboden tot het niet langer nodig is.

4 Duurzame stedelijke vernieuwing | 56 miljoen
Ook in 2022 streeft de gemeente naar een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving. Daardoor is Haarlem ook in de toekomst een aantrekkelijke stad om te wonen en te werken. De gemeente investeert in betaalbare woningen en werkgelegenheid. Op het gebied van kunst en cultuur richt de gemeente zich op het in stand houden van een gevarieerd aanbod.

5 Beheer en onderhoud | 110 miljoen
De kwaliteit van de openbare ruimte staat binnen dit programma centraal. Om een schone stad te zijn richt de gemeente haar aandacht op de inzameling van huisvuil, gebruik van schone(re) voertuigen en meer groen in de stad. Ook pakt de gemeente parkeeroverlast aan en zorgt voor genoeg fietsparkeerplaatsen.

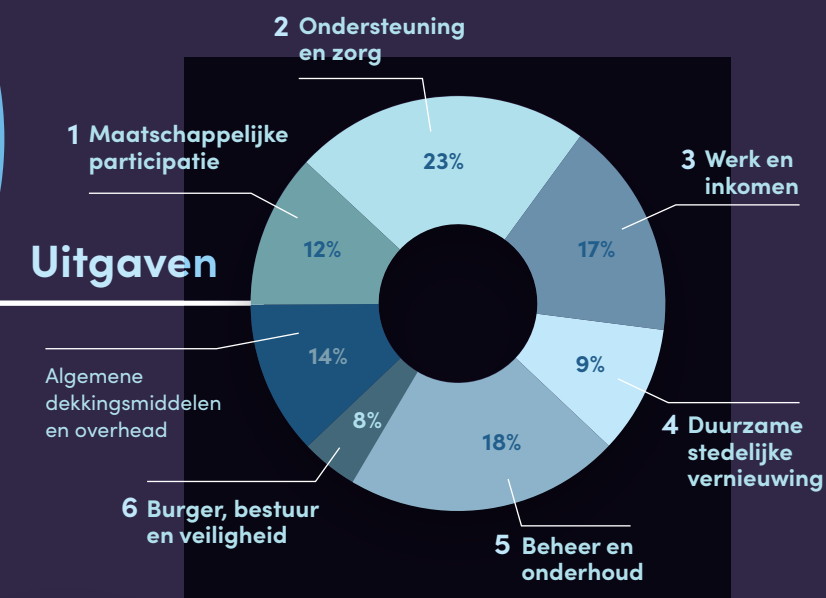
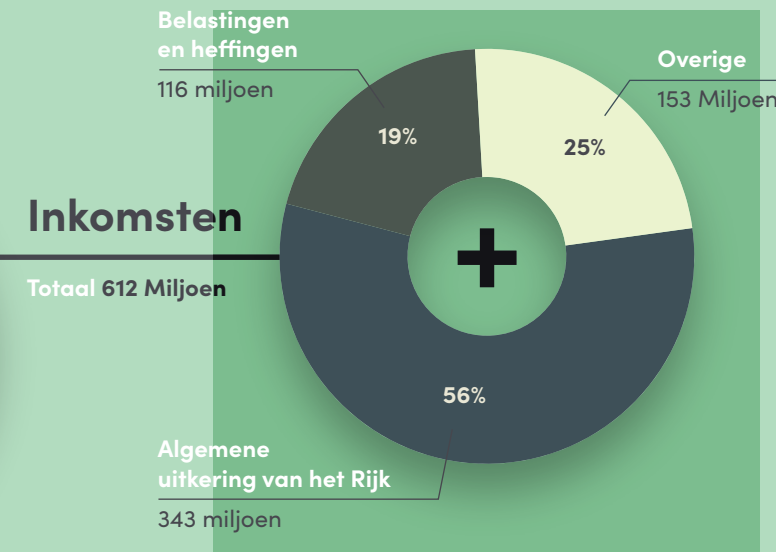
6 Burger, bestuur en veiligheid | 45 miljoen
Leefbaarheid, veiligheid en een goede relatie met de burger zijn belangrijk thema's binnen dit programma. De gemeente pakt overlast aan door de inzet van handhaving en bestrijdt samen met partners de criminaliteit. Het programma Nieuwe Democratie zorgt ervoor dat inwoners meer betrokken zijn bij het besturen van de stad.

Begroting 2022

De begroting geeft aan wat de inkomsten en de uitgaven van de gemeente zijn. Dit overzicht is de begroting voor 2022 in één oogopslag. De volledige begroting is te vinden op www.haarlem.nl/begroting.

Per programma is aangegeven waar de gemeente het geld aan uitgeeft en wat de belangrijkste punten van het beleid zijn. Hoeveel geld dat per programma is, staat aangegeven in de tekst bij het programma. Rechtsboven staat in een cirkeldiagram waar de gemeente haar inkomsten uit krijgt.

De begroting wordt door de gemeenteraad behandeld op maandag 8 en donderdag 11 november 2021.

Woonlasten 2022

Na verwerking aanvullende maatregelen

OZB Gemiddelde woning	€ 332,-
Rioolheffing Gemiddelde woning	€ 154,-
Afvalstoffenheffing Meerpersoonshuishouden	€ 412,-
Totale woonlasten	€ 898,-

Woonlastenindex t.o.v. 2021 100,5%

1.2 Ontwikkeling financieel kader

Inleiding

De uitwerking van de begroting is gebaseerd op de vastgestelde [Kadernota 2022](#) en de uitkomst van de meicirculaire. Vanwege de grote (financiële) onzekerheden (gevolgen coronacrisis, compensatie hogere kosten Jeugd en Wmo, herijking gemeentefonds en compensatie energietransitie) is bij de Kadernota 2022 besloten om belangrijke financiële afwegingen die normaal gesproken bij de kadernota afgewogen zouden worden, te betrekken bij de Programmabegroting 2022-2026. Daarbij was de gedachte dat (een deel van de) onzekerheden omgezet konden worden in meer duidelijkheid. Dit heeft er toe geleid dat in de kadernota uitsluitend onontkoombare wijzigingen zijn opgenomen, of die waarvan het college deze dusdanig urgent acht dat het niet wenselijk is besluitvorming uit te stellen.

Op één punt is meer duidelijkheid gekomen. Er is een incidentele rijksbijdrage toegezegd in 2022 voor de hogere lasten Jeugd. De toezichthouder staat toe dat 75% van het aflopende bedrag als structurele baten worden geraamd. Van deze 75% baten wordt de al eerder opgenomen verwachte hogere baten van Jeugd ad € 2 miljoen uiteraard afgetrokken. Dit beleid heeft er in ieder geval aan bijgedragen dat er geen bezuinigingen doorgevoerd zijn, die achteraf onnodig zouden zijn geweest, omdat het Rijk toch de gevraagde compensatie (helaas nog incidenteel) heeft toegezegd. Verder is er nog geen nieuw kabinet en als gevolg daarvan wordt nieuwe financiële informatie voor de begroting 2022 niet verwacht. De structurele financiële ruimte voor 2023 is vooral onzeker door onzekerheid over extra middelen Jeugd en mogelijk extra middelen Wmo, over het herverdeelt effect van het gemeentefonds en over de opschalingskorting. Het beeld laat nu zien dat een structurele invulling van de taakstelling niet nodig is, echter is er te veel onzekerheid over de structurele middelen en daarom is het advies om dit door te schuiven naar Kadernota 2023.

Ontwikkeling begrotingskader

De onzekerheden zijn nog bijna net zo groot als bij de Kadernota 2022 en meer duidelijkheid is pas te verwachten als er een nieuw coalitieakkoord van een nieuw kabinet is vastgesteld. Voor de begroting 2022 biedt dit geen nieuwe inzichten. Het financiële beeld laat geen ruimte voor structurele lastenverzwaring er is uitsluitend ruimte is voor incidentele bestedingen in zowel 2021 als in 2022. Daarom wordt de lijn van de kadernota doorgetrokken dat er geen structurele lastenverzwaringen worden opgenomen tenzij autonoom of van bijzonder bestuurlijk belang.

2021

Het lopende begrotingsjaar, 2021, laat een positief saldo zien van circa € 4,7 miljoen. Dit voordelige saldo komt voornamelijk tot stand door de verwerking van de meicirculaire (€ 5,7 miljoen), minder groei van lasten Wmo dan eerder verwacht (€ 3,8 miljoen), een correctie van de algemene reserve (€ 2,0 miljoen) en een coronacompensatie van circa € 5,0 miljoen, waar € 1,8 miljoen aan maatregelen tegenover staat. Het positieve saldo op de coronaeffecten van € 3,2 miljoen is mede ontstaan doordat naast straat-parkeren ook garage-parkeren wordt gecompenseerd. Verder bestaat de coronacompensatie voor € 2,3 miljoen uit een rijksbijdrage voor 2020. Vanwege BBV richtlijnen mocht dit voordeel niet in de Jaarrekening 2020 opgenomen worden en is dit nu wel in de Bestuursrapportage 2021 verantwoord. Indien dat wel had gemogen was de algemene reserve nu € 2,3 miljoen hoger geweest. Daarom wordt voorgesteld alsnog € 2,3 miljoen aan de algemene reserve toe te voegen.

In nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)) wordt voorgesteld in te stemmen met een bedrag van € 1,4 miljoen aan impulsen van Duurzaam doen als onderdeel van een totaal bedrag van circa € 12 miljoen. Omdat volledige besteding in 2021 niet realistisch is, ligt het gewicht van de versterkers in 2022. Door beleidsinhoudelijke samenhang van de voorstellen met 2023 wordt ook een deel in 2023 geraamd. Door een gedeelte van het beschikbare budget te verschuiven naar 2023 via de reserve budgetoverheveling, kan hier technisch uitvoering aan worden gegeven. Daarom wordt voorgesteld om in totaal € 4,5 miljoen aan budget over te hevelen naar 2022 en 2023. De uitkomst van het begrotingskader 2021 biedt de mogelijkheid een geraamd nadeel van € 700.000 in 2022 te verevenen, waardoor het jaar 2022 evenveel baten als lasten kent.

2022

Na actualisatie van het kader is de jaarschijf 2022 sluitend. De voordelen voor 2022 in de primaire begroting betreffen de correctie van de algemene reserve (€ 2,0 miljoen) en de verwerking van de meicirculaire (€ 2,9 miljoen). Het grootste voordeel ten opzicht van de Kadernota 2022 is de rijksbijdrage voor Jeugd in 2022. Voor Haarlem betekent de extra rijksbijdrage een voordeel van € 11,9 miljoen in 2022. Daartegenover staan extra lasten van € 2,7 miljoen vanuit de scenarioanalyse Jeugd uit de Kadernota 2022, € 0,7 miljoen van de verwachte effecten woonplaatsbeginsel en gecertificeerde instellingen (GI's) en een dotatie aan de algemene reserve voor € 6,0 miljoen. Ook voor Wmo is de scenarioanalyse van de Kadernota 2022 nadelig, dit leidt tot een nadeel van € 4,8 miljoen.

In de Kadernota 2022 is de verwachting opgenomen dat in 2022 voor een bedrag van circa € 3 miljoen aan coronamaatregelen getroffen zullen worden, waarvan de Rijksoverheid circa € 2 miljoen zal compenseren. Naar huidig inzicht blijkt deze verwachting te voorzichtig en kan een bedrag van € 1 miljoen vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. De risicoreserve corona (stand per 1 januari 2022: € 1,5 miljoen) blijft nodig als buffer voor de onzekerheden rondom mutanten van het virus en om tegenvallers op te kunnen vangen.

Verder wordt voorgesteld € 1 miljoen te onttrekken aan de algemene reserve ten behoeve van de reserve Vastgoed. Voor het gemeentelijk vastgoed is structureel te weinig onderhoudsbudget om haar objecten goed te onderhouden. Jaarlijks wordt het budget aangevuld vanuit de reserve Vastgoed. Met de huidige inschatting van de ontwikkeling van de reserve Vastgoed kunnen deze extra lasten nog t/m 2026 gedekt worden uit de reserve Vastgoed.

Gegeven de blijvende onzekerheden heeft het college opnieuw de afweging gemaakt om structurele lasten niet in de begroting op te nemen, met uitzondering van autonome ontwikkelingen (circa € 1,0 miljoen) en ontwikkelingen waarvan besluitvorming niet langer kan worden uitgesteld. Daarom is er € 200.000 voor de plaagdierenbestrijding, € 300.000 voor het Frans Hals Museum en € 193.000 (€ 173.000 voor 2024) voor de uitvoering beleidsvisie armoede en schulden structureel opgenomen in het kader. Plaagdierbestrijding en extra subsidie aan het Frans Hals Museum waren in de Kadernota al incidenteel toegekend voor 2021 en daarmee de bestuurlijke prioriteit geduid. Het structureel maken van de uitvoering beleidsvisie armoede en schulden komt voort uit de bestuurlijke overweging om de bestaande inzet op de bestrijding te willen continueren.

In het begrotingskader is voor € 9,1 miljoen voor de versterkers van Duurzaam doen in 2022 opgenomen. Om de lasten van deze versterkers te dekken wordt in 2022 € 3,5 miljoen aan de reserve budgetoverheveling onttrokken, die in 2021 is gedoteerd voor de versterkers. Om voor 2022 een sluitende begroting te realiseren wordt via de reserve budgetoverheveling voor € 0,7 miljoen met 2021 verevend.

2023 en verder

Voor 2023 en verder zijn de onzekerheden nog groot. De toestemming van de toezichthouder om 75% van het aflopende bedrag van de extra middelen Jeugd structureel te maken is geen garantie dat het nieuwe kabinet deze middelen vrijmaakt. Daarnaast zijn er ook de onzekerheden van compensatie van de hogere kosten Wmo, herijking gemeentefonds en de compensatie energietransitie. Ook is er nog een algemene taakstelling van € 3,0 miljoen in 2023 oplopend naar € 4,0 miljoen vanaf 2024.

In afwachting van nieuw kabinetsbeleid zijn de scenarioanalyse effecten van Wmo voor 2023 en verder doorgeschoven ter afweging bij de Kadernota 2023. In het financieel kader zijn de bedragen op pm gezet. Door de beleidsinhoudelijk samenhang van de versterkers Duurzaam doen is in 2023 € 1,3 miljoen geraamd, daartegenover staat een onttrekking aan de reserve budgetoverheveling van € 1,0 miljoen. In de volgende tabel worden de ontwikkelingen sinds de vaststelling van de Kadernota 2022 verder toegelicht:

Financieel kader	2021*	2022	2023	2024	2025	2026
Meerjarenraming 2021-2026, zoals vermeld op blz. 6 van de Kadernota 2022	1.522 n	-1.931 v	-3.423 v	-957 v	-5.188 v	-3.149 v
1) Verwerking meicirculaire	-5.747 v	-2.907 v	-1.138 v	397 n	1.422 n	-1.075 v
2) Nieuwe inschatting herverdeling gemeentefonds			900 n	900 n	900 n	900 n
3) Correctie onttrekkingen aan algemene reserve geraamd moet zijn		-2.000 v	-4.000 v	-2.000 v	-2.000 v	
Mutatie per saldo	-2.000 v	-2.000 v	2.000 n		2.000 n	
4) Ontwikkeling OZB	-290 v	-290 v	-290 v	-290 v	-290 v	-290 v
5) Advies geschillencommissie	-107 v	-215 v	-323 v	-431 v	-539 v	-539 v
6) Actualisatie investeringsplan		-942 v	-914 v	-170 v	213 n	262 n
7) Aanpassen omslag rente		283 n	-23 v	-886 v	-824 v	-977 v
8) Overig	53 n	-215 v	-317 v	-245 v	-249 v	-249 v
Primaire begroting (2021 in bestuursrapportage)	-6.569 v	-8.217 v	-3.528 v	-1.682 v	-2.555 v	-5.117 v
9) Jeugd						
Extra middelen Jeugd		-11.875 v	-9.800 v	-9.200 v	-8.500 v	-8.500 v
Huidige stelpost aframen			2.000 n	2.000 n	2.000 n	2.000 n
Hoogte stelpost extra bijdragen Rijk		-11.875 v	-7.800 v	-7.200 v	-6.500 v	-6.500 v
Scenario analyse Jeugd KN22	560 n	2.671 n	3.371 n	3.371 n	3.371 n	3.371 n
Effecten woonplaatsbeginsel en GI		700 n	700 n	700 n	700 n	700 n
Dotatie aan de algemene reserve vanuit extra middelen jeugd		6.000 n				
Subtotaal Jeugd	560 n	-2.504 v	-3.729 v	-3.129 v	-2.429 v	-2.429 v
10) Wmo						
Scenario analyse Wmo KN22	-3.751 v	4.769 n	3.785 n	4.054 n	4.054 n	4.054 v
Te besluiten bij Kadernota 2023 na doorwerking nieuw regeerakkoord			-3.785 v	-4.054 v	-4.054 v	-4.054 v
Subtotaal Wmo	-3.751 v	4.769 n	pm	pm	pm	pm
Totaal Jeugd/Wmo	-3.191 v	2.265 n	-3.729 v	-3.129 v	-2.429 v	-2.429 v

Financieel kader	2021*	2022	2023	2024	2025	2026
Mutatie per saldo	-9.760 v	-5.952 v	-7.257 v	-4.811 v	-4.984 v	-7.546 v
11) Coronacompensatie	-4.975 v	-1.000 v				
12) Coronamaatregelen	1.767 n	53 n				
13) Dotatie algemene reserve coronacompensatie 2020	2.300 n					
14) Onttrekking aan de algemene reserve t.b.v. reserve Vastgoed		-1.000 v				
Dotatie aan reserve Vastgoed		1.000 n				
15) Versterkers Duurzaam doen	1.415 n	9.080 n	1.320 n			
Budgetoverheveling	4.500 n	-3.500 v	-1.000 v			
16) Plaagdierenbestrijding		200 n	200 n	200 n	200 n	200 n
17) Exploitatie vergoeding Frans Hals Museum		300 n	300 n	300 n	300 n	300 n
18) Uitvoering beleidsvisie armoede en schulden		193 n	193 n	173 n	173 n	173 n
19) Zonemanagement Spaarnesprong en Spaarndamseweg, verhogen dotatie reserve Groei	143 n	288 n	288 n	288 n	288 n	288 n
20) Aanvullende voorstellen investeringen				376 n	1.091 n	2.524 n
Dekking uit verlagen dotatie reserve Groei					-150 v	-600 v
21) Autonome ontwikkeling begroting		1.038 n	450 n	447 n	485 n	785 n
22) Restant saldo bestuursrapportage	-837 v					
23) Budgetoverheveling verevenen 2022	700 n	-700 v				
Uitkomst begrotingskader	-4.747 v	0	-5.506 v	-3.027 v	-2.597 v	-3.876 v
Geraamde algemene taakstelling mogelijk nog in te vullen			3.000 n	4.000 n	4.000 n	4.000 n
Begrotingskader inclusief het niet invullen van de taakstelling	-4.747 v	0	-2.506 v	973 n	1.403 n	124 n

* In uitzonderling op voorgaande begrotingen is dit jaar de jaarschijf 2021 opgenomen. Deze is zoals gebruikelijk verwerkt in de Bestuursrapportage 2021. Om een compleet beeld te geven is gekozen deze jaarschijf ook hier weer te geven.

Primaire begroting

De primaire begroting is opgesteld door de meerjarenraming 2021-2026, zoals vermeld op bladzijde 6 van de [Kadernota 2022](#) te actualiseren. De paragrafen zijn gebaseerd op de uitkomsten van de primaire begroting. Onderstaand worden puntsgewijs de wijzigingen ten opzichte van de Kadernota 2022 beschreven.

1. Verwerking meicirculaire

Ten opzichte van de Decemercirculaire 2020 is er voor 2021, 2022 en 2023 sprake van een positief budgettair effect, ondanks een negatieve bijstelling van de accessen. De belangrijkste oorzaak hiervan is de aanpassingen van de uitkeringsbasis.

2. Nieuwe inschatting herverdeling gemeentefonds

De gegevens voor de herverdeleffecten gemeentefonds zijn geactualiseerd. Deze actualisatie van de gegevens van 2017 naar 2019 heeft geleid tot een verwacht voordeel van ongeveer € 9 per inwoner (ongeveer € 1,5 miljoen). De inschatting bij de Kadernota 2022 was € 2,4 miljoen voordeel. De raming voor de algemene uitkering gemeentefonds wordt daarom nu met € 0,9 miljoen nadelig bijgesteld.

3. Correctie onttrekkingen aan de algemene reserve

Bij de [Bestuursrapportage 2020](#) is besloten om € 8 miljoen aan de algemene reserve te onttrekken om het financieel kader sluitend te krijgen. In de [Programmabegroting 2021](#) is besloten om in de jaren 2021 t/m 2024 dit gefaseerd terug te storten in de algemene reserve. Echter, de onttrekking

van € 8 miljoen bleek niet nodig en daarmee zijn de terug stortingen overbodig geworden. Bij de kadernota 2022 is opgenomen dat de geraamde dotaties aan de algemene reserve niet meer nodig zijn en kunnen vervallen (bladzijde 2, 3, 6 en 7 van de Kadernota 2022). De reeks is per abuis een jaar verschoven (ingangsjaar 2022 in plaats van 2021). Dat wordt nu gecorrigeerd en leidt tot een voordeel in 2021 en 2022 en een nadeel in 2023 en 2025.

Correctie algemene reserve	2021	2022	2023	2024	2025
In KN22 geraamde foutieve reeks		-2.000 v	-4.000 v	-2.000 v	-2.000 v
Juiste reeks te corrigeren in PB22	-2.000 v	-4.000 v	-2.000 v	-2.000 v	
Correctie verschil in reeks	-2.000 v	-2.000 v	2.000 n		-2.000 n

4. Ontwikkeling OZB

In het raadsvoorstel Haarlemse belastingvoorstellen van december was al aangegeven dat naar verwachting de opbrengst OZB- woningen € 251.000 hoger zou uitvallen dan in de begroting geraamd. De eerste rapportage van Cocensus bevestigt dit beeld en gaat uit van een structureel hogere opbrengst van € 290.000.

5. Advies geschillencommissie

Mede naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie door bureau Berenschot van de ambtelijke samenwerking tussen Zandvoort en Haarlem, hebben in de periode tussen augustus 2020 en februari 2021 gesprekken plaatsgevonden tussen de colleges van beide gemeenten. Daarin is het niet gelukt tot overeenstemming te komen over het oplossen van (financiële) knelpunten. Daarom hebben de colleges samen besloten de geschillenregeling van de Gemeenschappelijke Regeling Zandvoort-Haarlem in werking te stellen. Op grond daarvan heeft een adviescommissie een rapportage en advies opgesteld, waar beide college zich vooraf aan hebben verbonden. In dit advies is voorgesteld om de efficiency korting stapsgewijs af te bouwen hetgeen oploopt naar een voordeling effect van € 539.000.

6. Investeringsplan

Zie [paragraaf 1.7](#) Investeringsplan

7. Aanpassen omslagrente

De rentelasten zijn aangepast aan de hand van de bijgestelde prognose. De omslagrente is daarbij aangepast van 2% naar 1%. Aangezien al eerder een voordeel is opgenomen is het effect in 2022 nadelig, waarna het voordeel toeneemt. Voor het deel dat wordt toegerekend aan de heffingen daalt de heffingsopbrengst aangezien dit maximaal 100% kostendekkend mag zijn, dit levert een nadeel op afkomstig van het product openbare ruimte ondergronds.

8. Overig

Verzameling van aantal kleinere autonome ontwikkelingen (< €0,2 miljoen) in de primaire begroting:

Overig primaire begroting	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Actualiseren lasten en baten afval en riolering t.b.v. kostendekkendheid		-198 v	-179 v	-183 v	-183 v	-183 v
Kostenverdeling		81 n	40 n	116 n	112 n	112 n
Bijstelling VRK begroting		-108 v	-108 v	-108 v	-108 v	-108 v
Jaarlijkse bijstelling begroting						
Gemeenschappelijke regeling leerplicht	-67 v	-81 v	-81 v	-81 v	-81 v	-81 v
Versterken griffie	120 n	80 n				
Terugdraaien indexatie toeristenbelasting		36 n	36 n	36 n	36 n	36 n
Verhoging begroting leges bodem		-25 v	-25 v	-25 v	-25 v	-25 v
Totaal	53 n	-215 v	-317 v	-245 v	-249 v	-249 v

Aanvullende voorstellen

Naast de primaire worden er ook aanvullende voorstellen gedaan. Dit betreffen voorstellen over de extra middelen jeugd, de gevolgen van de coronacrisis, reserves, aanvullende investeringen, autonome ontwikkeling en ontwikkelingen waarvan besluitvorming niet langer kan worden uitgesteld. Hierna worden puntsgewijs de voorstellen beschreven.

9. en 10 Jeugd en Wmo

Zie [Cluster sociaal](#) (deel 2)

11. 12. en 13. Gevolgen van de coronacrisis

Zie [paragraaf 1.6](#) Gevolgen van de coronacrisis

14. Onttrekking aan de algemene reserve t.b.v. reserve Vastgoed

Vastgoed heeft structureel te weinig onderhoudsbudget om haar objecten goed te onderhouden. Jaarlijks wordt het budget aangevuld vanuit de reserve Vastgoed. Met de huidige inschatting van de ontwikkeling van de reserve Vastgoed kunnen deze aanvullingen nog t/m 2026 gedekt worden uit de reserve Vastgoed. Om de reserve Vastgoed op peil te houden wordt voorgesteld om € 1,0 miljoen te doteren en deze te onttrekken uit de algemene reserve. Daarmee wordt een deel van de meerjarige bijdrage aan het begrotingstekort vanuit de reserve Vastgoed teruggedraaid.

15. Versterkers Duurzaam doen

Doordat na de meicirculaire incidentele ruimte ontstond in het financieel kader voor 2021 en 2022 is in de nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)) voor circa € 12 miljoen aan bestedingen voorgesteld. De besluiten zijn opgenomen in de nota Versterkers Duurzaam doen. Omdat volledige besteding in 2021 niet realistisch is ligt het gewicht van de versterkers in 2022. Door beleidsinhoudelijke samenhang van de voorstellen met 2023 wordt ook een deel in 2023 geraamd. De bestedingen voor deze versterkers zijn verdeeld over 2021, 2022 en 2023 met respectievelijk € 1,4 miljoen, € 9,1 miljoen en € 1,3 miljoen.

Middels een budgetoverheveling tussen de jaren, via de reserve budgetoverheveling, kan hier technisch uitvoering aan worden gegeven. Daarom wordt, in de nota Versterkers Duurzaam doen voorgesteld om € 4,5 miljoen in 2021 aan de reserve budgetoverheveling te doteren. Vervolgens wordt in 2022 € 3,5 miljoen en in 2023 € 1,0 miljoen onttrokken om de versterkers van Duurzaam doen te realiseren.

Via de aanvullende voorstellen wordt voorgesteld de dotaties aan de reserve Groei te verlagen en deze te verwerken in de begroting. Het betreft het verlagen van de dotatie aan de reserve Groei met € 315 duizend ter dekking van de Erfgoeddeal in 2022 en het verlagen van de dotatie aan de reserve Groei met € 280 duizend in 2022 en 2023 ter dekking van de Belangenbehartiging, lobby en subsidieverwerking.

16. Plaagdierenbestrijding

Om de rattenoverlast beheersbaar te maken is een structurele aanpak noodzakelijk. Hiervoor is het huidige budget (plaagdierenbestrijding) niet toereikend. In 2021 is er incidenteel geld aangevraagd en toegekend bij de voortgangsrapportage. Er is jaarlijks budget nodig van € 200.000.

17. Exploitatievergoeding Frans Hals Museum

Sinds 2019 zijn de gemeente Haarlem en het Frans Hals Museum in gesprek over hoe de exploitatie van het museum versterkt kan worden. Nadat de raad in 2020 een eenmalige extra subsidie van € 350.000 heeft gegeven, is het museum gevraagd scenario's voor een duurzame exploitatie te

ontwikkelen. Hier is door een extern bureau een second opinion op uitgevoerd. Het bureau adviseert de jaarlijkse gemeentelijke exploitatiesubsidie met minimaal € 300.000 te verhogen, om het Frans Hals Museum in staat te stellen de tekorten te stoppen.

18. Uitvoering beleidsvisie armoede en schulden

De beleidsvisie Armoede en Schulden voor 2021-2024 is in november 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. In de beleidsvisie zijn diverse acties benoemd die, ook vanwege nieuwe wettelijke taken, vanaf 2021 onderdeel van de structurele dienstverlening moeten gaan worden. In de beleidsvisie is voor financiële dekking deels gewezen naar Prinsjesdag 2020 waar het kabinet bekend maakte dat er extra middelen beschikbaar gesteld zouden worden voor ondersteuning bij baanverlies, problematische schulden en intensivering gemeentelijke aanpak armoede en schulden. Inmiddels is met de decemberrapportage gebleken dat dit incidentele middelen zijn waardoor we in 2021 de acties uit de beleidsvisie kunnen dekken, maar vanaf 2022 vraagt dit om structureel budget voor de volgende onderdelen: de uitvoering van de wettelijke taak vroegsignalering schulden, het sneller en efficiënter schulden regelen en het bieden van integrale hulp aan jongeren met schulden.

19. Zonemanagement Spaarnesprong en Spaarndamseweg, terugdraai dekking reserve groei

In de Kadernota 2022 is besloten voor 2,0 fte (schaal 12) zonemanagement ten behoeve van Spaarnesprong en Spaarndamseweg vanaf 2022 structureel (€ 285.000 per jaar) te dekken uit een lagere dotatie aan de reserve groei. Het doel van de reserve Groei is middelen te reserveren voor de noodzakelijke uitbreiding van het voorzieningenniveau als gevolg van groei van de stad. Bij de bespreking van de kadernota bleek een voorkeur om de zonemanagers niet te dekken uit de reserve en door middel van deze wijziging wordt dit aangepast. Er volgt een separate nota waarin voeding en bestemming van de reserve groei opnieuw wordt belicht.

20. Aanvullende voorstellen investeringsplan

Zie [paragraaf 1.7](#) Investeringsplan

21. Autonome ontwikkelingen

Het betreft autonome ontwikkelingen, waar geen keuze mogelijkheid is. De ontwikkeling is een gegeven en het college kan geen afweging maken om deze middelen wel of niet toe te kennen. Overall waar een afweging te maken is, is niet opgenomen bij deze autonome ontwikkelingen. Uitzondering hierop is het voordeel voor het laten vrijvallen van risicoreserve MRA invest. Dit besluit is al reeds genomen en daardoor opgenomen als autonome ontwikkeling. Doordat het vrijvallen van de risicoreserve MRA invest een aanvullend voorstel in de begroting is, is dit niet verwerkt in het overzicht Reserves en voorzieningen ([bijlage 5.10](#)).

Autonome ontwikkeling	2022	2023	2024	2025	2026
Aanpassing huurbaten	373 n	396 n	396 n	433 n	433 n
Uitbreiding portefeuille SRO	27 n	27 n	27 n	27 n	27 n
Bijstelling exploitatievergoeding SRO	141 n	120 n	120 n	120 n	120 n
Extra onderhoud NME panden	280 n				
Vrijval risicoreserve invest MRA	-300 v	-300 v	-300 v	-300 v	
Lagere inkomsten buitenreclame	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n
Areaaluitbreiding Vastgoed	84 n	66 n	66 n	66 n	66 n
Maatregelen parkeren	240 n				
BTW component woonlasten	31 v	-59 v	-62 v	-61 v	-61 v
Overig	24 n				
Totaal autonoom	1.038 n	450 n	447 n	485 n	785 n

22. Restant saldo Bestuursrapportage 2021

In jaarschijf 2021 zijn de ontwikkelingen van de bestuursrapportage opgenomen. De grote bewegingen zijn afzonderlijk vermeld in het financieel kader. Deze regel betreft de andere wijzigingen van de bestuursrapportage en worden daarin toegelicht.

23. Budgetoverheveling verevenen 2022

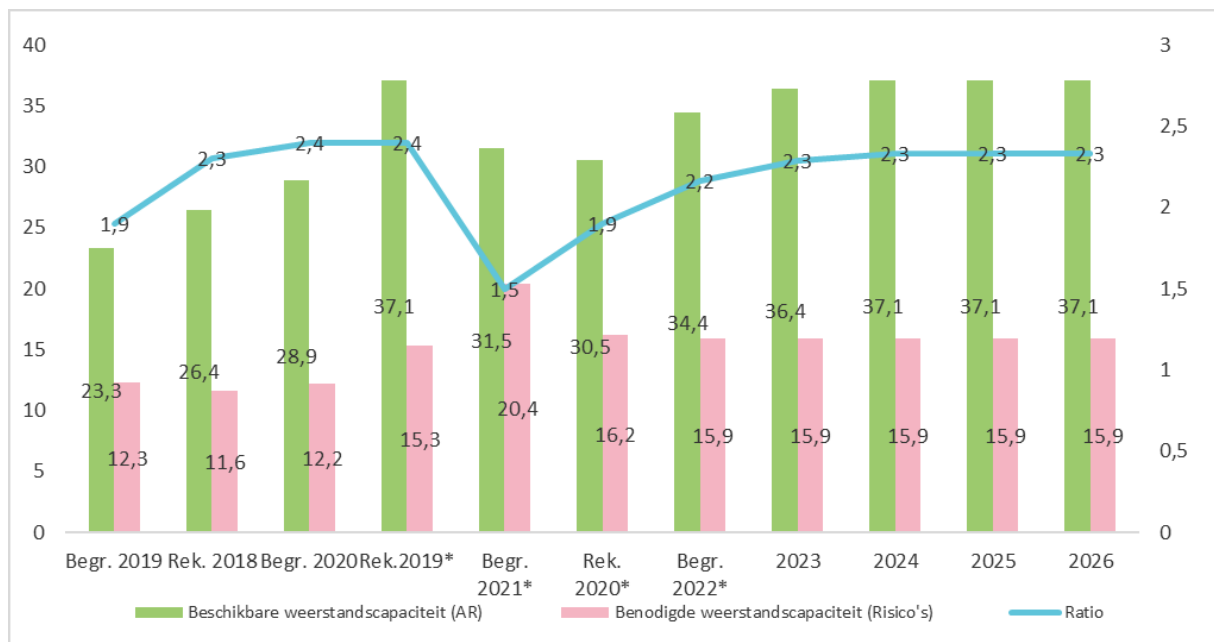
De uitkomst van het begrotingskader 2021 biedt de mogelijkheid een geraamd nadeel van € 700.000 in 2022 te verevenen. Dit wordt technisch verwerkt door in 2021 € 700.000 te doteren aan de reserve budgetoverheveling en dit saldo vervolgens in 2022 bij de Programmabegroting 2022-2026 te onttrekken.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In de aanvullende voorstellen van de begroting en in de bestuursrapportage worden een aantal voorstellen gedaan met betrekking tot de algemene reserve. [Paragraaf 3.1](#) Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgesteld op basis van de primaire begroting. Dit betekent exclusief de mutaties uit de bestuursrapportage en de aanvullende voorstellen van de begroting, aangezien de raad daar toe nog niet besloten heeft. Door de dotaties, zoals geraamd in het financieel kader, stijgt de algemene reserve (de beschikbare weerstandscapaciteit) naar € 36,4 miljoen in 2023.

Algemene reserve inclusief bestuursrapportage en aanvullende voorstellen begroting	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand per 1-1	-30.578 v	-34.419 v	-36.433 v	-37.056 v	-37.056 v	-37.056 v
(Voorgenomen) dotaties	-10.669 v	-8.691 v	-1.146 v	0	0	0
(Voorgenomen) onttrekkingen	6.828 n	6.677 n	523 n	0	0	0
Stand per 31-12	-34.419 v	-36.433 v	-37.056 v	-37.056 v	-37.056 v	-37.056 v

Als de voorgestelde mutaties van de algemene reserve worden vastgesteld door de raad dan leidt dit tot een stijging van de ratio van het weerstandsvermogen. De weerstandsratio is na vaststelling 2,2 in plaats van 2,1 zoals in de [paragraaf 3.1](#) Weerstandsvermogen en risicobeheersing berekend. Bij de aannahme van een gelijk blijvend risicoprofiel, een benodigd weerstandscapaciteit van € 15,9 miljoen, stijgt de ratio verder naar 2,3 vanaf 2023.

* Overgang reserve sociaal domein naar algemene reserve

Ontwikkeling woonlasten

In het raadsvoorstel Versterkers duurzaam doen ([2021/483988](#)) zijn voorstellen opgenomen over bestedingen riolering voor een bedrag van € 0,2 miljoen en een voorstel om strategisch plan afvalverwerking voort te zetten, waarbij de woonlasten afvalstoffenheffing niet stijgen ten opzichte van 2021. Voor 2022 is daarom een beroep op de algemene middelen gedaan voor een bedrag van € 870.000. Het dekkingspercentage voor de afvalstoffenheffing daalt hierdoor naar afgerond 97%. Met inachtneming van deze voorstellen kunnen de woonlasten als volgt worden weergegeven:

Lokale lastendruk incl. versterkers	2021	2022	2023	2024	2025	2026
OZB eigenaren woningen	327	332	332	332	332	332
Rioolheffing	154	154	157	161	166	168
Afvalstoffenheffing	412	412	412	412	412	412
Totaal	893	898	901	905	910	912
Woonlastenindex t.o.v. 2021		100,5%				

1.3 Samenvatting van baten en lasten

Nr.	Programmanaam	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
1	Maatschappelijke participatie	69.406	72.015	70.198	69.446	70.110	69.997	69.727
2	Ondersteuning en Zorg	138.207	145.682	135.290	134.553	134.098	134.094	134.108
3	Werk, Inkomen en Schulden	128.304	110.320	100.340	99.489	98.774	98.057	97.683
4	Duurzame Stedelijke Vernieuwing	49.699	61.374	55.782	54.746	43.739	44.342	44.279
5	Beheer en Onderhoud	112.978	118.293	110.340	109.365	111.053	114.622	114.179
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	46.440	49.192	44.955	44.257	44.191	44.209	44.154
7	Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	72.061	80.841	81.824	75.419	72.980	71.908	72.290
	- waarvan overhead	66.953	69.329	69.571	70.200	70.631	70.073	70.524
	- waarvan vennootschapsbelasting	107	450	700	700	700	700	700
	Totaal lasten	617.095	637.718	598.730	587.276	574.945	577.229	576.419
Baten (exclusief mutaties reserves)								
1	Maatschappelijke participatie	-8.371	-8.227	-8.598	-8.418	-8.368	-8.368	-8.368
2	Ondersteuning en Zorg	-5.167	-4.539	-4.556	-4.291	-4.291	-4.291	-4.291
3	Werk, Inkomen en Schulden	-101.094	-69.937	-65.303	-59.891	-59.891	-59.891	-59.891
4	Duurzame Stedelijke Vernieuwing	-11.532	-14.697	-14.805	-17.530	-3.511	-5.409	-5.409
5	Beheer en Onderhoud	-84.500	-84.152	-99.621	-88.687	-89.492	-93.306	-88.476
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	-14.927	-13.143	-10.363	-10.217	-10.182	-10.182	-10.182
7	Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	-417.755	-414.445	-408.379	-404.852	-403.493	-404.694	-407.143
	- waarvan overhead	-11.819	-11.436	-11.909	-11.943	-12.051	-12.159	-12.159
	- waarvan vennootschapsbelasting							
	Totaal baten	-643.345	-609.141	-611.625	-593.887	-579.228	-586.142	-583.761
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
1	Maatschappelijke participatie	61.035	63.788	61.600	61.028	61.742	61.629	61.358
2	Ondersteuning en Zorg	133.040	141.143	130.734	130.262	129.807	129.803	129.817
3	Werk, Inkomen en Schulden	27.211	40.383	35.037	39.598	38.883	38.165	37.791
4	Duurzame Stedelijke Vernieuwing	38.168	46.677	40.978	37.217	40.227	38.933	38.869
5	Beheer en Onderhoud	28.479	34.141	10.720	20.677	21.561	21.316	25.703
6	Burger, Bestuur en Veiligheid	31.512	36.049	34.592	34.040	34.009	34.028	33.972
7	Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead	-345.694	-333.605	-326.555	-329.433	-330.513	-332.787	-334.853
	- waarvan overhead	55.134	57.893	57.662	58.258	58.580	57.914	58.366
	- waarvan vennootschapsbelasting	107	450	700	700	700	700	700
	Totaal saldo	-26.250	28.577	-12.895	-6.611	-4.283	-8.913	-7.342
	Toevoegingen aan reserves	59.250	10.435	23.973	11.493	7.857	11.391	5.554
	Onttrekkingen aan reserves	-38.911	-37.489	-19.296	-8.410	-5.257	-5.033	-3.327
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	-5.911	1.522	-8.217	-3.528	-1.683	-2.555	-5.115

Een '-' (negatief saldo) is voordelig.

1.3.1 Structureel begrotingsaldo

Het structurele begrotingsaldo geeft aan of er een structureel evenwicht is. Ofwel worden de structurele lasten gedekt door structurele baten. Zowel vanuit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader (GTK) van de provincie Noord-Holland als vanuit de raad is verzocht dit saldo in één overzicht weer te geven. Hiervoor is gebruik gemaakt van de opzet uit het GTK.

Uit dit overzicht blijkt dat de structurele lasten de structurele baten overstijgen (een – saldo betekent meer structurele baten dan lasten), waardoor er sprake is van structureel evenwicht. Het raadvorstel voor incidentele bestedingen duurzaam doen is hierin nog niet verwerkt, maar aangezien het incidentele bestedingen betreft, wijzigt dit de uitkomst niet.

Voor een specificatie van de incidentele baten en lasten wordt verwezen naar de [bijlage 5.9 Incidentele baten en lasten](#).

Presentatie van het structureel begrotingsaldo	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	-12.895	-6.611	-4.283	-8.913	-7.342
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	4.677	3.083	2.600	6.358	2.227
Begrotingsaldo na bestemming	-8.217	-3.528	-1.683	-2.555	-5.115
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-6.795	-949	-39	39	654
Structureel begrotingsaldo	-1.422	-2.579	-1.644	-2.594	-5.769

1.4 Financiële positie

Overzicht van baten en lasten 2022

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) beoogt integraal een beeld te schetsen van de financiële positie op basis van een aantal vaste ijkpunten. Eén daarvan betreft het overzicht van baten en lasten van de programma's, de geraamde algemene dekkingsmiddelen, de geraamde kosten van overhead en de geraamde bedragen voor vennootschapsbelasting en onvoorziene uitgaven.

Uit dit overzicht blijkt dat, zonder de nog aan de raad ter besluitvorming aangeboden incidentele bestedingen uit de nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)), de begroting 2022 sluit met een batig saldo van € 8,2 miljoen. Voorgesteld wordt om € 11,8 miljoen incidenteel aan te wenden om te investeren in de stad, waarvan ruim € 9 miljoen in 2022.

Overzicht van baten en lasten 2022 op onderdelen	Begroting Lasten	Begroting Baten	Begroting Saldo
A. Programmakosten			
1 Maatschappelijke participatie	70.198	-8.598	61.600
2 Ondersteuning en Zorg	135.290	-4.556	130.734
3 Werk, Inkomen en Schulden	100.340	-65.303	35.037
4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	55.782	-14.805	40.978
5 Beheer en Onderhoud	110.340	-84.641	25.699
6 Burger, Bestuur en Veiligheid	44.412	-10.029	34.384
7 Alg. Dekkingsmiddelen & Overhead	10.695	-2.469	8.226
B. Algemene dekkingsmiddelen			
a Lokale heffingen		-65.077	-65.077
b Algemene uitkering		-343.147	-343.147
c Dividend		-964	-964
d Saldo financieringsfunctie	975	-129	846
e Overige algemene dekkingsmiddelen			
C. Onvoorziene uitgaven			
Onvoorziene uitgaven	426		426
D. Overhead			
Overhead	69.571	-11.909	57.662
E. Venootschapsbelasting			
Venootschapsbelasting	700		700
Saldo exclusief reservemutaties	598.730	-611.625	-12.895
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	23.973	-19.296	4.678
Totaal inclusief reservemutaties	622.703	-630.921	-8.217

Geprognosticeerde balans

Activa (stand per ultimo)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste activa	676.115	721.217	775.287	812.838	828.852	831.258
(Im)materiële vaste activa	646.911	692.196	746.412	784.108	800.265	802.814
Financiële vaste activa	29.204	29.020	28.874	28.731	28.587	28.444
Vlottende activa	75.409	68.220	83.738	80.910	76.291	71.671
Voorraden	-480	-7.669	7.849	5.021	402	-4.218
Uitzettingen met looptijd < 1 jaar	51.339	51.339	51.339	51.339	51.339	51.339
Liquide middelen	159	159	159	159	159	159
Overige vlottende activa	24.391	24.391	24.391	24.391	24.391	24.391
Totaal activa	751.524	789.437	859.025	893.748	905.143	902.930

Passiva (stand per ultimo)	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste passiva	631.769	669.682	739.270	773.993	785.388	783.175
Algemene reserves	33.076	30.090	30.713	30.713	30.713	30.713
Bestemmingsreserves	98.009	105.673	108.133	110.733	117.091	119.318
Saldo van baten en lasten	-1.522	6.695	10.224	11.907	14.462	19.577
Voorzieningen	25.667	26.531	28.633	30.735	32.567	34.669
Vaste schulden	476.540	500.693	561.568	589.906	590.555	578.898
Vlottende passiva	119.755	119.755	119.755	119.755	119.755	119.755
Netto vlottende schuld met looptijd < 1 jaar	73.551	73.551	73.551	73.551	73.551	73.551
Overlopende passiva	46.204	46.204	46.204	46.204	46.204	46.204
Totaal passiva	751.524	789.437	859.025	893.748	905.143	902.930

Vaste activa

Het saldo van de vaste activa bedroeg met de jaarrekening 2020 € 666 miljoen. Door extra investeringen stijgt dit bedrag tot € 831 miljoen in 2026. Een nadere toelichting op de investeringen is te vinden in het investeringsplan.

Vorraden

De reservemutaties die in de begroting zijn verwerkt leiden tot een wijziging van de eigen vermogenspositie van de gemeente, net zoals het begrotingssaldo welke verwerkt is in de balans. Dit is nog zonder de positieve bijstellingen uit de bestuursrapportage. Hieruit valt op te maken dat het eigen vermogen in 2021 verslechtert om vervolgens vanaf 2022 en verder te verbeteren. Dit heeft een direct verband met het gepresenteerde saldo begroting welke in 2021 negatief is en vanaf 2022 en verder positief is.

Eigen vermogen

De reservemutaties die in de begroting zijn verwerkt, leiden tot een wijziging van de eigen vermogenspositie van de gemeente net zoals het begrotingssaldo wat verwerkt is in de balans. Hieruit valt op te maken dat het eigen vermogen vanaf 2022 en verder verbetert. Wat een direct verband heeft met het gepresenteerde saldo begroting wat vanaf 2022 en verder positief is. Dit betreft de uitkomst van de primaire begroting hierbij is nog geen rekening gehouden met de voorstellen uit de nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)).

Vaste schulden

De begrote schuldpositie van de gemeente stijgt van € 462 miljoen per 31 december 2020 naar € 579 miljoen eind 2026. De stijging is voornamelijk het gevolg van de geplande investeringen. De netto schuldquote stijgt naar 88% in 2022 en blijft daarmee onder het in de [Kadernota 2018](#) bepaalde maximum van 120%. Ook meerjarig blijft de netto schuldquote onder dit maximum met een maximale netto schuldquote van 108% in 2024.

Ontwikkeling EMU-saldo

Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Het saldo geeft aan of een overheid een overschot of een tekort heeft. Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld

uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo van de gemeente Haarlem is voor 2022: € 24 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 24 miljoen euro hoger zijn dan de inkomsten. De gemeente draagt voor 2022 dus niet bij aan de vermindering van het EMU-tekort van het Rijk.

	2021	2022	2023
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves zie BBV, artikel 17c)	-28.577	12.895	6.611
2 Mutaties (im)materiële vaste activa	-10.171	-45.285	-54.216
3 Mutaties voorzieningen	1.841	864	2.102
4 Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.973	7.189	-15.518
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
	-33.934	-24.337	-61.021

Uitkomsten investeringsplan

De volgende zaken zijn meegenomen als mutaties ten opzichte van de Programmabegroting 2021:

- Reeds besloten ophogingen van investeringsposten of nieuwe investeringen;
- Actualiseren van investeringsplanningen;
- Tevens is een voorstel bijgevoegd voor aanvullende investeringen.

In het onderstaande overzicht is aangegeven wat qua investeringsvolumes het verschil is tussen het investeringsplan op hoofdlijnen bij de Kadernota 2022 en dat uit deze programmabegroting (de bij deze programmabegroting nog te nemen besluiten over aanvullende investeringen zijn nog niet in onderstaande saldi verwerkt).

Vergelijking investeringsplan	2022	2023	2024	2025	2026
Kadernota 2022	89.070	74.173	61.332	47.979	36.996
Dit Investeringsplan (actualisatie)	85.075	89.602	68.951	49.781	40.827
Mutatie	-3.995	15.429	7.619	1.802	3.831

Een verdere toelichting is opgenomen in [paragraaf 1.7 Investeringen](#). Het investeringsplan is in zijn geheel opgenomen als [bijlage 5.1](#) bij deze programmabegroting.

Ontwikkeling schuld

De vaste schuld is het totaal van langlopende leningen die de gemeente is aangegaan. In de Jaarrekening 2020 is de vaste schuldpositie geëindigd op € 462 miljoen. De prognose van de vaste schuld per eind 2021 is € 477 miljoen. In onderstaande tabel is te zien dat de verwachte schuld de komende jaren stijgt en naar verwachting € 579 miljoen bedraagt eind 2026. Deze stijging komt voornamelijk door de extra investeringen in (de groei van) de stad. Meer informatie over de schuldpositie van de gemeente is te vinden in de [paragraaf 3.4 Financiering](#).

Verloop van de vaste schuld	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand vaste schuld per 1 januari	462	477	501	562	590	591
Bij (nieuw aan te trekken)	75	84	123	78	16	8
Af (af te lossen)	60	60	62	50	15	20
Stand vaste schuld per 31 december	477	501	562	590	591	579

Uitkomst weerstandsvermogen

Om de financiële gevolgen die samenhangen met bepaalde risico's te kunnen opvangen houdt de gemeente weerstandscapaciteit aan. Op basis van een risico-inventarisatie binnen de organisatie wordt een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie berekent hoeveel weerstandscapaciteit nodig is om het totaal aan (financiële) risico's te kunnen dekken. Dit wordt weergegeven door het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 33,1 miljoen}}{\text{€ 15,9 miljoen}} = 2,1$$

Ontwikkeling kengetallen	Rek. 2018	Begr. 2020	Rek. 2019	Begr. 2021	Rek.2020	Begr. 2022
Weerstandsratio	2,3	2,4	2,4	1,5	1,9	2,1

De ratio weerstandsvermogen bedraagt 2,1 en is daarmee uitstekend.

Als de voorgestelde mutaties van de algemene reserve worden vastgesteld door de raad leidt dit tot een verdere stijging van de ratio naar 2,2 (zie ook [paragraaf 1.2](#) Ontwikkeling financieel kader).

Ontwikkeling woonlasten

In meerjarenperspectief ontwikkelen de woonlasten van een meerpersoonshuishouden zich als volgt:

Lokale lastendruk	2021	2022	2023	2024	2025	2026
OZB eigenaren woningen	327	332	332	332	332	332
Rioolheffing	154	151	154	159	163	166
Afvalstoffenheffing	412	413	408	408	408	408
Totaal	893	896	894	899	903	906
Woonlastenindex t.o.v. 2021		100,3%				

De lokale lastendruk wordt bepaald door de tarieven van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. In de navolgende tabel is de opbouw van de lokale lastendruk in Haarlem inzichtelijk gemaakt. De lokale lastendruk stijgt in 2022 gering van € 893 naar € 896 per meerpersoonshuishouden: een stijging van 0,3 %, dat is minder dan de geraamde inflatie van 1,4%.

Hierin is nog geen rekening gehouden met de nog aan de raad ter besluitvorming aangeboden incidentele bestedingen uit de nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)).

In dat voorstel is rekening gehouden met bestedingen ten behoeve van de riolering voor een bedrag van € 0,2 miljoen en een voorstel een selectie van maatregelen om SPA voort te zetten, waarbij de woonlasten afvalstoffenheffing niet stijgen ten opzichte van 2021. Voor 2022 is daarom een beroep op de algemene middelen gedaan voor een bedrag van € 870.000. Het dekkingspercentage voor de afvalstoffenheffing daalt hierdoor naar afgerond 97%.

Met inachtneming van deze voorstellen kunnen de woonlasten als volgt worden weergegeven:

Lokale lastendruk incl. versterkers	2021	2022	2023	2024	2025	2026
OZB eigenaren woningen	327	332	332	332	332	332
Rioolheffing	154	154	157	161	166	168
Afvalstoffenheffing	412	412	412	412	412	412
Totaal	893	898	901	905	910	912
Woonlastenindex t.o.v. 2021		100,5%				

1.5 Bezuinigingen

Invullen taakstelling cultuur

Bij de [Programmabegroting 2020](#) is een taakstelling vastgesteld “effectiever accommodatiegebruik culturele instellingen” van € 250.000 voor 2022 en verder. Voor deze bezuiging moeten nog maatregelen worden aangewezen. Op dit moment kan er voor € 80.000 structureel worden ingevuld met concrete maatregelen te weten het sluiten van de Stationsbibliotheek. Voor € 170.000 (€ 250.000 min € 80.000) is er nog geen invulling. In goed overleg met de instellingen zal voor latere jaren gewerkt worden aan voorstellen om de resterende € 170.000 te realiseren. Bij de Kadernota 2023 wordt opnieuw de balans opgemaakt over de mogelijke scenario’s. Om ruimte te scheppen voor het creëren van werkbare maatregelen om de restantbezuiging in te vullen, is voorstel om de restantmiddelen cultuur inzake corona in zowel 2022 als in 2023 voor € 170.000 (in totaal derhalve € 340.000) te benutten.

1.6 Gevolgen van de coronacrisis

Effecten coronacrisis prognose 2022

Bij de Voortgangsrapportage 2021 is besloten voor 2022 uit te gaan van € 3 miljoen uitgaven inzake steunmaatregelen coronacrisis en € 2 miljoen compensatie door andere overheden. Zoals het er nu uitziet, lijken er afgezien van incidentele situaties geen noodsteunmaatregelen meer nodig. Daarnaast heeft de gemeente nog de risicoreserve corona die in 2020 is gevormd in verband met de onzekerheden rondom coronacrisis. Deze reserve heeft een actuele stand van € 1,5 miljoen. Gelet op de actuele ontwikkelingen en de verwachting dat we vanaf eind september 2021 weer naar het nieuwe normaal gaan is het de vraag of de risicoreserve en het nadeel van per saldo € 1 miljoen in 2022 als raming moet blijven staan. Voorstel is de begrote lasten (€ 3 miljoen) en baten (€ 2 miljoen) inzake coronacrisis te schrappen, hetgeen een voordeel oplevert van € 1 miljoen in 2022. Er zijn echter ook onzekerheden door de onbekendheid van het deltavirus en andere mutanten maar ook voor wat betreft de vraag hoe rijksvergoedingen daadwerkelijk uitpakken. Een buffer is daarom nodig en daarom blijven de risicoreserve coronacrisis en de reserve steunmaatregelen coronacrisis voorlopig in stand.

Een aantal voorstellen uit de paragraaf corona in de Bestuursrapportage 2021 werkt door naar de jaren 2022 en verder. Om die reden worden deze voorstellen ook in deze Programmabegroting 2022 vermeld. Voor alle hieronder vermelde voorstellen geldt dat onttrekkingen aan de reserve steunmaatregelen coronacrisis in 2022 plaatsvinden onder de voorwaarde dat de gemeenteraad instemt met de voorstellen uit de paragraaf corona in de Bestuursrapportage 2021.

Budgetoverheveling aanpak van armoede en schulden

In de decembercirculaire 2020 zijn incidentele middelen ontvangen ter dekking van de verwachte toenemende druk op de schulddienstverlening door de gevolgen van coronacrisis. Het gedeelte van deze middelen bestemd voor uitbreiding van het team budgetcoaches (€ 129.000) wordt nog niet in 2021 ingezet. Door de verlenging van de landelijke steunmaatregelen en de meer gunstige economische ontwikkeling dan eerder verwacht, is de druk op de budgetcoaching naast de huidige extra aanpak nog niet dermate opgelopen dat deze middelen in 2021 nodig zijn. Verwacht wordt dat dit effect wel optreedt als de landelijke steunmaatregelen aflopen. Om die reden is bij de Bestuursrapportage 2021 voorgesteld deze budgetten over te hevelen naar 2022 door in 2021 € 129.000 toe te voegen aan de reserve budgetoverheveling en dit bedrag in 2022 weer aan deze reserve te onttrekken.

Budgetoverheveling incidentele middelen re-integratie

In de Decembercirculaire 2020 zijn incidentele middelen ontvangen ter dekking van de verwachte toenemende druk op de re-integratie door de gevolgen van coronacrisis. In de [Voortgangsrapportage 2021](#) zijn deze toegevoegd aan de begroting van beleidsveld werk. Het gaat om € 694.000 ter dekking van aanvullende re-integratiekosten en € 370.000 voor de impuls re-integratie. Door de verlenging van de landelijke steunmaatregelen en de meer gunstige economische ontwikkeling dan eerder verwacht, is de druk op de re-integratie naast de huidige extra aanpak nog niet dermate opgelopen dat ook deze middelen in 2021 nodig zijn. Verwacht wordt dat de druk wel oploopt als de landelijke steunmaatregelen per 1 oktober 2021 aflopen. Om die reden is bij de Bestuursrapportage 2021 voorgesteld deze budgetten over te hevelen naar 2022. Dat wordt geëffectueerd door deze middelen in 2021 toe te voegen aan de reserve budgetoverheveling en in 2022 weer daaraan te onttrekken.

Startbanenplan (leerwerktrajecten met baangarantie)

In de Bestuursrapportage 2021 is voorgesteld om voor de uitvoering van een startbanenplan € 400.000 te onttrekken aan de reserve steunmaatregelen corona. Werkzoekenden met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt, die met de reguliere re-integratie instrumenten niet aan het werk komen, kunnen door middel van dit startbanenplan met inzet van een tijdelijke loonkostensubsidie op betaald werk bij -reguliere- werkgevers worden geplaatst. Door de combinatie van intensieve begeleiding door het Participatiebedrijf en een gesubsidieerde werkervaringsplaats bij een reguliere werkgever voor een periode van maximaal 12 maanden, kunnen 15 tot 20 mensen daarna duurzaam aan het werk. De uitvoering van dit plan loopt door in 2022. Voor 2022 is een onttrekking van € 330.000 nodig.

Uitvoeringskosten Tozo (2022 en verder)

Bij de [Decemberrapportage 2020](#) is besloten om overschotten op de rijksvergoeding van de uitvoeringskosten Tozo te reserveren ter dekking van kosten in komende jaren. Op grond daarvan is bij de Bestuursrapportage 2021 voorgesteld het geraamde resultaat op de uitvoeringskosten van dit jaar (bedrag eind 2021 te bepalen) opnieuw te doteren aan de reserve steunmaatregelen corona. De komende jaren volgen er geen rijksvergoedingen meer en zullen de resterende uitvoeringskosten Tozo gedekt worden door onttrekkingen aan de reserve corona steunmaatregelen. Het is nog onzeker hoe lang de uitvoeringskosten zich precies zullen blijven voordoen. Voorstel is de verwachte kosten voor de komende jaren (€ 764.000 in 2022 en in 2023 en 2024 € 218.000) te ramen als voorgenomen onttrekking aan de reserve. De komende jaren zal de prognose van de uitvoeringskosten Tozo jaarlijks bijgesteld worden op basis van de dan geldende inzichten en vindt onttrekking plaats op basis van werkelijk gemaakte kosten.

Programmasubsidies cultuur

Met het nieuwe Cultuurplan wordt voorgesteld om in 2022-2024 met behulp van programmasubsidies de ambities voor het cultuurbeleid te realiseren en tegelijkertijd daarmee te werken aan het herstel van de hele culturele sector van Haarlem. In de periode 2022-2024 is hier jaarlijks € 500.000 voor nodig. Subsidies zullen verstrekt worden via het Cultuurstimuleringsfonds, aan de hand van een nog uit te werken subsidieregeling. Bij de Bestuursrapportage 2021 wordt voorgesteld de niet-bestede corona middelen die eerder van het Rijk zijn ontvangen inzake cultuur voor in totaal € 1,5 miljoen in te zetten voor deze programmasubsidies (€ 500.000 in 2022, 2023 en 2024). In de Bestuursrapportage 2021 wordt hiervoor € 1.500.000 gedoteerd aan de reserve steunmaatregelen corona. Voorstel is deze middelen in 2022, 2023 en 2024 te onttrekken aan deze reserve mits de raad instemt met het voorstel bij de Bestuursrapportage 2021.

1.7 Investerings

Algemene uitgangspunten met betrekking tot het Investeringsplan 2022-2026

In dit Investeringsplan 2022-2026 (verder: investeringsplan) zijn alle investeringen die reeds waren opgenomen bij de Programmabegroting 2021 en de investeringen die zijn toegevoegd bij de Kadernota 2022, op basis van de meest recente plannings waar nodig opnieuw in de tijd gezet. Verder is een voorstel opgenomen voor een aantal nieuwe of hogere investeringen.

Op veel fronten zijn investeringen geprognosticeerd in verband met de doelstelling om in stand te houden wat er aan bezittingen en infrastructuur in de stad is. Denk daarbij bijvoorbeeld aan sport, onderwijshuisvesting, fysiek domein en bedrijfsvoering. Investerings zijn allereerst nodig omdat activa aan het einde van hun levensduur zijn. Haarlem wil ook in de toekomst een aantrekkelijke stad blijven, dat betekent dat het noodzakelijk is de staat van de stad op niveau te houden. Door tijdig vervangingsinvesteringen te doen, wordt er geen claim op de toekomst gelegd door achterstallig onderhoud en blijft de infrastructuur van de stad up-to-date en aantrekkelijk. Achterstallig onderhoud kan daarbij tot extra onderhoudskosten leiden. Het is verstandig om vervangingen op tijd te ramen rekening houdend met de budgettaire ruimte die er is. Dit investeringsplan is vanuit deze gedachte opgesteld.

In het voorgestelde pakket investeringen zijn ook nieuwe of hogere investeringen meegenomen voor in totaal € 97 miljoen (zie onder kopje 2.3 voor specificatie) waarbij er met name na 2023 wordt geïnvesteerd. Het totaal aan aangevraagde nieuwe investeringen is hoger en bedraagt € 162 miljoen. Bij de selectie van nieuwe investeringen spelen de volgende overwegingen een rol:

Gunstige ontwikkeling netto schuldquote

Gedurende de afgelopen jaren werd de ruimte voor nieuwe investeringen begrensd vanuit de netto schuldquote (NSQ). Deze begrenzing lijkt komende jaren niet (actief) aan de orde, er is voldoende ruimte is onder het gestelde maximum van 120%. Dat komt omdat de inkomende gelden hoger zijn dan gedacht. Belangrijke reden hiervoor is bijvoorbeeld dat de gelden vanuit de Investeringsimpuls al zijn overgemaakt door het Rijk terwijl de uitgaven in latere jaren zullen plaatsvinden. Hierdoor hoeft er minder vreemd vermogen te worden aangetrokken hetgeen een positief effect heeft op de schuldpositie op korte termijn en daarmee op de NSQ. Verder zijn de betalingen lager of later dan eerder in de liquiditeitsprognose voorzien. Het achterblijven van investeringen is daarbij een verklarende factor. In [paragraaf 3.4](#) Financiering is een actuele berekening van de NSQ opgenomen. Op basis van deze berekening kan de conclusie worden getrokken dat de NSQ voor nu niet de belangrijke knelpuntfactor is voor de investeringsvoornemens van de gemeente. Het is niet zeker of de NSQ op lange termijn weer een knelpuntfactor wordt.

Onzekerheid budgettaire kader

Bij de Kadernota 2022 was de insteek dat er bij de Programmabegroting meer duidelijkheid kon zijn over de effecten van rijksbeleid op de gemeentebegroting. Op het moment dat deze begroting wordt uitgewerkt, is het beeld dat de onzekerheid gaat voortduren en er op korte termijn geen kabinetsvoorstellen komen die het gemeentefonds betreffen. Alles schuift door naar het volgende kabinet. Dat maakt het prematuur om nu al over alle jaarschijven van het investeringsplan voorstellen te doen en besluiten te nemen.

Voorstel is om als hoofdlijn aan te houden dat er alleen voor investeringen die starten in de eerste jaarschijf 2022 bij deze programmabegroting besluiten worden genomen en de besluitvorming over de overige jaren door te schuiven naar de Kadernota 2023. Dan moet er een nieuw kabinet zitten en daardoor ook meer duidelijkheid zijn over de budgettaire ruimte de komende jaren.

Dat betekent dat voorstel is de aangedragen nieuwe investeringen voor de jaarschijven 2023 en verder het karakter te geven van een groslijst. Het is dan aan de nieuwe coalitie en nieuwe gemeenteraad om op basis van de dan beschikbare informatie over het gemeentefonds het investeringsplan voor die jaarschijven te concretiseren.

Bij deze algemene lijn geldt een paar kanttekeningen/uitzonderingen:

- *Vervangingsinvesteringen vanaf 2023 worden wel opgenomen*
Het beleidskader is om vervangingen tijdig uit te voeren om kwaliteit en veiligheid activa te garanderen en dus de bestaande bezittingen en infrastructuur in tact blijft. Dat betekent dat er bij dit soort investeringen feitelijk beperkt keuze is: niet vervangen betekent het creëren van kapitaalvernietiging of achterstallig onderhoud.
- *Reservering voor onderwijshuisvesting vanwege meerjarige afspraken*
Van de investeringen in onderwijshuisvesting is besloten dat er meerjarige afspraken met schoolbesturen worden gemaakt er een lange planningshorizon noodzakelijk is. Hierdoor kan niet zomaar van de planning worden afgeweken en moet al tijdig duidelijkheid zijn over de mogelijkheden om te investeren na 2023. Er zijn lange doorlooptijden voordat een investering in gang kan worden gezet;
- *Reservering noodzakelijk voor cofinanciering*
In het investeringsplan worden middelen gereserveerd (drie keer € 15 miljoen) om cofinanciering te kunnen inbrengen als er substantieel middelen vanuit andere overheden ter beschikking worden gesteld in het kader van een bereikbare stad. Om in aanmerking te komen voor cofinanciering is het zichtbaar beschikbaar hebben van eigen bijdrage randvoorwaardelijk. Ook bij dit onderwerp spelen lange doorlooptijden een rol.
Vanwege de verwachte overlappende doelstellingen tussen 'bereikbare steden' en de SOR is de verwachting dat met deze middelen ook de SOR ambities kunnen worden ingevuld, waardoor vooralsnog de voor 2026 benodigde SOR middelen worden geïntegreerd in de investeringen bereikbare stad voor het jaar 2026.

Onder het kopje 2.3 wordt een voorstel gedaan van investeringen die vanuit deze lijn in het investeringsplan kunnen worden opgenomen. Daarbij wordt aangegeven welke kapitaallasten daar uit voortvloeien en wat het gevolg is voor het financieel beeld. Kapitaallasten van nieuwe investeringen uit de groslijst die niet aan deze criteria voldoen, worden nu logischerwijs niet meegenomen maar maken onderdeel uit van de afwegingen bij de Kadernota 2023. Door deze nieuwe of hogere investeringen wordt de infrastructuur toekomstbestendig gemaakt

passend bij het ambitieniveau van een stad als Haarlem. Concreet: de nodige verbeteringen in de fysieke infrastructuur worden voorgesteld maar ook bijvoorbeeld investeringen om de maatschappelijke(denk aan onderwijs, sport, enz.) en culturele infrastructuur op orde te houden.

Duurzaam doen

Het streven is om duurzaamheid bij het afwegen van de investeringen een belangrijk element te maken. Het was de ambitie om bij deze programmabegroting de duurzaamheidseffecten van nieuwe investeringen heel concreet te maken in CO² footprints en reductieplannen. In de praktijk blijkt dat investeringen, wanneer deze worden aangedragen voor het Investeringsplan, vaak nog niet zo ver zijn uitgewerkt om al een duurzaamheidseffect te kunnen doorrekenen. Dit terwijl duurzaamheidsmaatregelen vaak wel een aanvankelijk hogere investering vragen, die op langere termijn wordt terug verdiend door directe besparingen, milieuvoordeel, een langere levensduur en/of een restwaarde aan het eind van de levensduur.

Het risico bestaat dat wanneer op een later moment in de uitwerking van plannen deze kosten wel in beeld zijn, de dan gevraagde hogere investeringsbedragen moeten concurreren met andere nieuwe investeringen of dat er geen ruimte voor is binnen het financieel kader. Het is daarom nodig een manier te creëren waarmee op een later moment investeringsbedragen kunnen worden opgehoogd om de kosten van duurzaamheidsmaatregelen te kunnen betalen. Het voorstel is om in het Investeringsplan een nader te bepalen bedrag per jaar te ramen voor extra investeringen in duurzaamheid. Op die manier wordt in het financieel beeld al rekening gehouden met de hogere kapitaallasten voor duurzaamheid en kan bij kredietaanvragen makkelijk ruimte worden geboden voor extra investeringen in duurzaamheid door een bedrag te verschuiven van de stelpost naar het krediet.

Op dit moment is niet concreet aan te geven om welk bedrag het zou moeten gaan. De inschatting is dat vooralsnog kan worden volstaan met een oplopend bedrag, dat uiteindelijk groeit tot € 1 miljoen per jaar (2022: € 250.000, 2023: € 500.000, 2024 en verder: € 1.000.000). De verwachting is niet dat in de eerste jaren vanuit de nu lopende investeringen al veel hogere uitgaven komen. De meeste investeringen zullen daarvoor óf al te ver onderweg zijn (toevoeging niet meer mogelijk) óf nog niet ver genoeg zijn (toevoeging wel mogelijk maar uitvoering pas over twee of drie jaar). Het opnemen van een dergelijke stelpost past binnen het financiële kader gezien het huidige beeld van realisatie en ontwikkeling van de NSQ. Indien blijkt dat op korte termijn toch hogere investeringen in duurzaamheid zijn te realiseren, kan het budget worden opgehoogd vanuit de stelpost kapitaallasten (zie kopje 2.2).

In het vervolg van deze paragraaf komt aan de orde:

- Een toelichting op de actualisatie van het investeringsplan zoals eerder goedgekeurd (Programmabegroting 2021 en Kadernota 2022) en het effect van de bijstellingen op de geraamde kapitaallasten;
- Voorstellen waarvoor besluitvorming noodzakelijk is (met name vanwege hogere of nieuwe investeringen).

1. Actualisatie van het investeringsplan

1.1 Realistisch plannen van voorgenomen investeringen

Als geplande investeringen niet doorgaan, wordt er ten onrechte schaarse investeringsruimte geclaimd. Dat maakt dat extra goed gekeken is naar de vraag in hoeverre er realistisch wordt gepland. Met de kennis over de voortgang van investeringen tot medio 2021 is opnieuw gekeken naar de planning van investeringen voor 2021 en verder. Dit heeft geleid tot een bijgestelde, meer gelijkmatige planning van investeringen door de jaren.

De geraamde investeringsbedragen voor 2021 en verder zijn opnieuw bekeken en in de tijd gezet met een verschuiving naar 2022 en verder tot gevolg.

1.2 Verschuiving van uitgaven van Investeringsplan naar exploitatie (begroting)

Vanwege de voor gemeenten geldende regels voor investeringen (Besluit Begroting en Verantwoording of BBV) moet een uitgave die in de exploitatie was begroot, als investering worden verantwoord. Dit gaat om een verschuiving van € 185.000 vanuit het onderhoudsbudget van de Havendienst naar het Investeringsplan. Het gaat hierbij om het plaatsen van camera's als onderdeel van de centrale afstandsbediening voor bruggen. Omdat deze verschuiving ook inhoudt dat de uitgaven niet meer binnen de budgetbevoegdheid van het college maar onder de kredietbevoegdheid van de raad vallen, is bij deze programmabegroting een kredietbesluit opgenomen. In dit besluit wordt ook de laatste € 50.000 van het budget waarvoor nog geen krediet is verleend, meegenomen.

1.3 Specificatie van SOR stelposten in het investeringsplan

Het bieden van adequate onderwijshuisvesting is een wettelijke taak. Bij de Programmabegroting 2021 is een budget van € 17 miljoen in het Investeringsplan opgenomen om de komende jaren te investeren in onderwijshuisvesting. De totale berekende opgave voor onderwijshuisvesting was op dat moment al hoger. Om voor de komende jaren voldoende middelen beschikbaar te hebben voor vervanging en uitbreiding van onderwijshuisvesting is een aanvullende reservering noodzakelijk. Vooralsnog wordt bij deze programmabegroting het gevraagde bedrag van € 7 miljoen voor 2023 opgenomen, en voor de jaren 2024 en verder met respectievelijk € 7,5 miljoen, € 10 miljoen en € 15 miljoen steeds de helft van het gevraagde bedrag. Met deze aanvulling op de al in het investeringsplan beschikbare bedragen voor 2023 en 2024 kunnen meerjarige afspraken worden gemaakt en kunnen verdere uitbreidingen en vervangingen in gang worden gezet. Op basis van het dan bekende financiële kader, de verwachte voortgang van de groei van de stad en het tempo van investeringen in onderwijshuisvesting kan bij de Kadernota 2023 worden besloten tot een verdere aanvulling op deze budgetten.

1.4 Verbreding reikwijdte IP post ICT.01 'vervanging ICT'

De stelpost 'vervanging ICT' heeft in het IP een kredietstatus B, wat inhoudt dat het college bevoegd is om ten laste van deze stelpost kredieten te verlenen voor vervangingen op ICT gebied. Omdat het bij investeringen in ICT niet altijd gaat om één op één vervangingen en ook uitbreidingen of verbeteringen van hardware en systemen noodzakelijk zijn voor een goede bedrijfsvoering, wordt de titel van deze IP post met ingang van dit Investeringsplan gewijzigd in 'vervanging en uitbreiding ICT'. Dat houdt in dat het college met ingang van 2022 bevoegd is tot het verlenen van kredieten voor vervangings- én uitbreidingsinvesteringen op het gebied van ICT, binnen de budgetten die de raad hiervoor in het investeringsplan opneemt. Omdat deze bevoegdheid nog niet gold voor de uitbreiding van het datacenter in 2021, wordt collegebesluit [2021/176574](#) om te investeren in een uitbreiding van het data center bij deze programmabegroting bekrachtigd met een kredietbesluit door de raad.

1.5 Bijgesteld investeringsplan en gevolgen voor begrote kapitaallasten

Na de actualisatie en de verwerking van eerdere besluiten is het investeringsplan op hoofdlijnen als volgt.

Tabel: investeringsplan op hoofdlijnen

Programma	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1 Maatschappelijke participatie	24.253	23.852	18.111	8.194	1.821	1.846
2 Ondersteuning en Zorg	225	2.800	0	0	0	0
4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	3.526	3.385	3.597	3.718	4.342	1.000
5 Beheer en Onderhoud	25.842	50.857	63.764	51.609	40.658	35.105
6 Burger, Bestuur en Veiligheid	38	100	50	0	0	0
7 Alg. Dekkingsmiddelen & Overhead	2.342	4.082	4.080	5.430	2.960	2.876
Eindtotaal	56.225	85.075	89.602	68.951	49.781	40.827

De grootste investeringen vallen onder de programma's 1 (maatschappelijke participatie) en 5 (beheer en onderhoud). In programma 1 gaat het om investeringen in onderwijshuisvesting en sportcomplexen en -accommodaties. Programma 5 bevat de investeringen in de openbare ruimte, waaronder riolering en de investeringsbudgetten voor de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR).

Deze actualisatie geeft het zelfde beeld als eerdere actualisaties. Een deel van de voorgenomen investeringen in het loopjaar (2021) zullen niet in dit jaar worden gerealiseerd en schuiven door naar latere jaren. Dit leidt in de komende jaren tot investeringsvolumes die op of boven het dubbele liggen van de bestedingen in de afgelopen jaren. Er ligt nog een grote opgave om te zorgen voor een tijdige realisatie van deze investeringen.

Tabel: investeringsplan op hoofdlijnen, Kadernota 2022

Programma	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1 Maatschappelijke. participatie	30.630	23.636	12.809	7.094	1.821	1.846
2 Ondersteuning en Zorg	225	1.800	0	0	0	0
4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	3.606	3.805	3.097	3.718	5.418	1.000
5 Beheer en Onderhoud	36.110	56.955	54.687	45.090	37.780	31.290
6 Burger, Best en Veiligheid	38	100	50	0	0	0
7 Alg. Dekkingsmidd. & Overhead	4.308	2.775	3.530	5.430	2.960	2.860
Eindtotaal	74.916	89.070	74.173	61.332	47.979	36.996

Het totaal saldo aan geraamde investeringen in 2021 is gedaald van € 75 miljoen bij de [Kadernota 2022](#) naar € 56 miljoen in deze programmabegroting. De totale raming voor 2022 is licht gedaald van € 89 miljoen naar € 85 miljoen. De per saldo grootste verschuiving is naar 2023, in dat jaar stijgen de totale voorgenomen investeringen van € 74 miljoen naar € 89 miljoen.

Programma	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026
1 Maatschappelijke participatie	-6.377	216	5.302	1.100	0	0
2 Ondersteuning en Zorg	0	1.000	0	0	0	0
4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	-80	-420	500	0	-1.076	0
5 Beheer en Onderhoud	-10.268	-6.098	9.077	6.519	2.878	3.815
6 Burger, Bestuur en Veiligheid	0	0	0	0	0	0
7 Alg. Dekkingsmiddelen & Overhead	-1.966	1.307	550	0	0	16
Eindtotaal	-18.691	-3.995	15.429	7.619	1.802	3.831

De actualisatie heeft geleid tot een duidelijk zichtbare verschuiving van investeringen, per saldo vooral van 2021 naar met name 2023 en in mindere mate naar 2024.

De wijzigingen in het investeringsplan werken door in de begrote rente- en afschrijvingslasten. Deze zijn nu als volgt:

Kapitaallasten	2022	2023	2024	2025	2026
Kapitaallasten:	44.418	48.390	52.924	55.478	57.275
- Waarvan kapitaallasten riolering	-6.126	-6.406	-6.906	-7.361	-7.614
- Waarvan kapitaallasten reserve MN	-1.126	-1.229	-1.326	-1.436	-1.546
- Waarvan afschrijving gedekt uit reserves	-145	-345	-345	-345	-345
Resultaat exploitatie agv verschuiving exploitatie - IP	-185	0	0	0	0
Totaal	36.836	40.410	44.348	46.335	47.770

Dit betekent de volgende mutatie ten opzichte van de begrote kapitaallasten bij de Kadernota 2022:

Tabel: mutatie in kapitaallasten t.o.v. Kadernota 2022

Mutatie lasten uit investeringen (negatief is voordeel)	2022	2023	2024	2025	2026
Mutatie kapitaallasten:	-730	-732	35	439	534
- Waarvan mutatie kapitaallasten riolering	91	130	106	86	40
- Waarvan mutatie kapitaallasten reserve MN	26	33	33	33	33
- Waarvan mutatie gedekt uit reserves	-145	-345	-345	-345	-345
Subtotaal: effect mutatie kapitaallasten	-757	-914	-170	213	262
Resultaat exploitatie agv verschuiving exploitatie - IP	-185	0	0	0	0
Totaal saldo effect begroting	-942	-914	-170	213	262

(leeswijzer: min betekent lagere lasten)

Waar kapitaallasten worden verrekend met de vereveningsreserve voor de rioolheffing, de reserve kapitaallasten maatschappelijk nut of de reserve opvang, wonen en herstel hebben deze mutaties geen effect op het begrotingsaldo.

De kapitaallasten zijn na de actualisatie lager dan was begroot bij de Kadernota 2022. Doordat de geraamde investeringen van 2021 deels zijn verschoven naar 2023, ontstaan in 2022 en 2023 lagere begrote kapitaallasten. Doordat de doorgeschoven investeringen in 2023 en 2024 worden gedaan, zijn de kapitaallasten met ingang van 2025 weer hoger dan bij de Kadernota 2022 was begroot.

Deze kapitaallasten zijn, ook om een goede vergelijking te kunnen maken met de lasten uit de kadernota, berekend met 2% omslagrente. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid wordt de aanpassing van de omslagrente naar 1% en het effect daarvan derhalve elders in de programmabegroting beschreven.

2. Wijzigingen waarover nog besluitvorming plaats moet vinden

2.1 Stelpost kapitaallasten Kadernota 2022

Bij de actualisatie van het investeringsplan bij de Kadernota 2022 bleken de verwachte kapitaallasten voor 2022, 2023 en 2024 lager te zijn dan eerder was begroot. Dit is bij de kadernota niet gepresenteerd als voordeel, maar als stelpost opgenomen voor latere invulling. Het gaat om incidenteel € 0,7 miljoen in 2022, € 1,1 miljoen in 2023 en € 0,2 miljoen in 2024.

In deze programmabegroting wordt voorgesteld deze bedragen te laten vrijvallen voor zover deze nodig zijn om kapitaallasten af te dekken van investeringen waartoe nu wordt besloten om deze op te nemen in het investeringsplan. Daarna blijft in 2022 en 2023 een deel van de stelpost over omdat de nieuwe investeringen weinig kapitaallasten geven in die jaren. Voor zover niet nodig ter dekking

van kapitaallasten, blijven de bedragen voor deze jaren op de stelpost gereserveerd om later te kunnen worden ingezet als blijkt dat sneller kan worden geïnvesteerd in duurzaamheidsmaatregelen. Omdat de stelpost maar een beperkt bedrag bevat voor 2024 en geen bedragen voor de jaren 2025 en verder, is de dekking voor kapitaallasten vanuit deze stelpost overigens beperkt. Onder kopje 2.4 is het financieel effect in de tabel weergegeven.

2.3 Aanvullende investeringen

In aanvulling op het geactualiseerde investeringsplan worden de volgende investeringen voorgesteld. Deze zijn als onvermijdelijk aan te merken én kunnen qua besluitvorming niet wachten tot de kadernota volgend jaar. Per investering is aangegeven of sprake is van een wettelijke taak, of het gaat om een vervangingsinvestering en of er aantoonbare duurzaamheidsvoordelen zijn verbonden aan de investering.

	Wettel.	Verv.	Duurz.	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Programma 1									
Onderwijshuisvesting (gedeeltelijke reservering)	Ja	Deels	Deels		7.000	7.500	10.000	15.000	39.500
IKC Wijde Wereld (2021/154036)	Nee	Nee	nbn	950					950
Stelpost sportvelden	Nee	Ja	nbn				60	60	120
Programma 4									
Cultuur									
Vervangingsinvesteringen cultuurpodia	Nee	Ja	nbn				1.200		1.200
Ontwikkeling									
Bereikbare steden	Nee	Nee	nbn			15.000	15.000	15.000	45.000
Gebiedsontwikkeling				pm	pm	pm	pm	pm	pm
Wonen									
Actieplan woonwagens (2021/0133105)	Ja	Nee	nbn	150	600				750
Programma 5									
Openbare ruimte									
Parkeergarages apparatuur	Ja	Ja	nbn	350					350
Parkeergarages speedgates	Ja	Nee	nbn	120	370				490
Wilhelminastraat (basis)		Ja	nbn	250	500	1.900	2.000		4.650
Stelpost duurzaamheid	Nee	Deels	Ja	250	500	1.000	1.000	1.000	3.750
Natuurontwikkeling				pm	pm	pm	pm	pm	pm
Gemeentelijk bezit									
Nieuw Havenkantoor (2021/290818)	Ja	Ja	nbn		850				850
Totaal voorgestelde nieuwe en hogere investeringen				2.070	9.820	25.400	29.260	31.060	97.610

Korte toelichting per investering

Onderwijshuisvesting (onvermijdelijk)

Het bieden van adequate onderwijshuisvesting is een wettelijke taak. Bij de Programmabegroting 2021 is een budget van € 17 miljoen in het investeringsplan opgenomen om de komende jaren te investeren in onderwijshuisvesting. De totale berekende opgave voor onderwijshuisvesting was op dat moment al hoger. Om voor de komende jaren voldoende middelen beschikbaar te hebben voor vervanging en uitbreiding van onderwijshuisvesting is een aanvullende reservering noodzakelijk.

Vooralsnog wordt bij deze programmabegroting het gevraagde bedrag van € 7 miljoen voor 2023 opgenomen, en voor de jaren 2024 en verder met respectievelijk € 7,5 miljoen, € 10 miljoen en € 15 miljoen steeds de helft van het gevraagde bedrag. Met deze aanvulling op de al in het investeringsplan beschikbare bedragen voor 2023 en 2024 kunnen meerjarige afspraken worden gemaakt en kunnen verdere uitbreidingen en vervangingen in gang worden gezet. Op basis van het dan bekende financiële kader, de verwachte voortgang van de groei van de stad en het tempo van investeringen in onderwijshuisvesting kan bij de Kadernota 2023 worden besloten tot een verdere aanvulling op deze budgetten.

IKC Wijde Wereld (niet onvermijdelijk, beslissing wel nu nodig)

Omdat het gaat om realisatie in 2021 / 2022 kan besluitvorming over het wel of niet opnemen van middelen voor het IKC niet wachten tot de kadernota volgend jaar.

Stelpost sportvelden (onvermijdelijk)

De stelpost sportvelden bevat tot nu toe middelen voor het vervangen van met zand ingestrooide kunstgrasvelden. Als een vereniging een extra investering doet in de aanleg van een semi- of waterveld vervangt de gemeente aan het einde van de technische en financiële afschrijftermijn (na 10 jaar) de top laag voor eenzelfde top laag. Dit betekent dat met ingang van 2025 de jaarlijkse stelpost voor de vervanging van sportvelden met €60.000 moet worden verhoogd.

Vervangingsinvesteringen cultuurpodia (onvermijdelijk)

In 2012 is het eigenarenonderhoud voor de podia overgedragen aan de podia (raadsbesluit STZ/MGTReg.nr. 371423). Na deze overdracht werden de podia in zijn geheel verantwoordelijk voor al het onderhoud en de vervangingen van de panden, waarbij de gemeente verantwoordelijk blijft voor de beschikbaarstelling van middelen voor de vervangingsinvesteringen. Voor de in 2025 verwachte vervangingen is een aanvulling op de bestaande reservering nodig van € 1,2 miljoen.

Bereikbare steden (niet onvermijdelijk, wel noodzakelijk voor cofinanciering)

Er ligt een grote opgave om voor betaalbare woningen te zorgen. Haarlem werkt aan een betere verdeling en bereikbaarheid van wonen en werken in het traject 'Bereikbare Steden', onderdeel van het rijks- en regioprogramma SBaB (Samen Bouwen aan Bereikbaarheid). Om kans te maken dat het rijk en andere partijen hier financieel aan bijdragen, moet in het IP een substantiële reservering voor cofinanciering Bereikbare Steden worden opgenomen. Voorgesteld wordt de kapitaallasten van deze investeringen gedeeltelijk te dekken door een bijdrage uit de reserve Groei van € 150.000 vanaf 2025 en vanaf 2026 € 600.000 structureel.

Actieplan woonwagens (onvermijdelijk)

Met het actieplan Woonwagens geeft de gemeente invulling aan de oproep uit het Rijksbeleidskader gemeentelijk woonwagen en standplaatsenbeleid om de woonwagencultuur te erkennen en het beleid over woonwagenstandplaatsen te herzien. Het actieplan beschrijft tien acties. Twee van deze acties, het maken van toegangen en het uitbreiden of herinrichten van standplaatsen, zijn investeringen.

Gebiedsontwikkeling

In het kader van gebiedsontwikkeling zijn extra investeringen noodzakelijk. In de drie prioritaire zones Europaweg, Zuidwest en Oostpoort is sprake van een onrendabele top en is hiervoor in het Investeringsprogramma extra investeringsruimte opgenomen voor de eigen bijdrage van de gemeente (Oostpoort en Europaweg).

Voor de overige geplande gebiedsontwikkelingen zijn ook investeringen van de gemeente noodzakelijk, die mogelijk niet volledig verhaalbaar zijn op de gebiedsontwikkeling. Daarnaast zijn omvangrijke investeringen noodzakelijk in bovenwijkse voorzieningen om de gewenste groei van

Haarlem mogelijk te maken die voor een klein deel (13%) uit de bijdrage reserve bovenwijkse voorzieningen betaald worden. Voor de resterende 87% is er geen dekking uit de reserve en deze vragen andere bronnen waaronder extra investeringsruimte. De hoogte en planning van de investeringsbedragen is nog niet concreet genoeg in beeld om mee te nemen in dit investeringsplan en is ook afhankelijk van de politieke keuzen bij de uitwerking van gebiedsvisies en het uitvoeringstempo. Om die reden is deze post pm geraamd.

Parkeergarages apparatuur (onvermijdelijk)

Het niet tijdig vervangen van apparatuur leidt tot storingen, wat al heeft geleid tot het open moeten zetten van slagbomen waardoor omzetverlies plaatsvindt.

Parkeergarages speedgates (onvermijdelijk)

In de parkeergarages is zeer regelmatig overlast van dak- en thuislozen, die zich ophouden in de parkeergarages en overnachten in de noodtrappenhuizen c.q. andere plekken die zich hiertoe lenen. Een oplossing om de overlast in te perken is het minder goed toegankelijk maken en afsluiten van de parkeergarages voor niet-parkeerders c.q. onbevoegden. Dit kan gerealiseerd worden door het afsluiten van de noodtrappenhuizen en het realiseren van speedgates.

Wilhelminastraat basis (onvermijdelijk)

Voor de Wilhelminastraat is onderhoud nodig aan de verharding, groen en verkeersregelinstallaties. Voor de Raaksbruggen en de Brouwersbrug moeten het membraan en slijtlaag worden vernieuwd. De verwachte kosten bedragen € 4,65 miljoen. De basisvariant voor de Wilhelminastraat is vanwege de noodzaak tot vervanging in dit overzicht opgenomen als onvermijdelijk.

Nieuw Havenkantoor (onvermijdelijk)

In besluit [2021/290818](#) (besluitvorming in de raad verwacht september 2021) wordt aan de raad voorgelegd de ophoging van deze investering met € 850.000 als onvermijdelijk te beschouwen bij de programmabegroting.

Stelpost duurzaamheid

Deze stelpost kan worden ingezet voor extra investeringen in duurzaamheid.

Natuurontwikkeling

Voor Haarlem en de regio is het belangrijk om met een verdichtende stad en toenemend aantal inwoners te investeren in natuur en recreatiemogelijkheden dicht bij de stad. Er doet zich komende jaren een kans voor om mee te liften met het gebiedsproces van de provincie 'Aanpak stikstof en realisatie Natuurnetwerk Nederland'. De investeringen die noodzakelijk in de nog te realiseren natuur en recreatiegebieden en zijn nog niet bekend. Om die reden is deze post pm geraamd.

2.4 Effecten van deze voorstellen op het begrotingssaldo

De kapitaallasten vanuit dit pakket aan nieuwe investeringen en de inzet van de stelpost ter dekking van deze kapitaallasten is als volgt (in financieel beeld verwerkt):

Mutatie lasten uit aanvullende voorstellen	2022	2023	2024	2025	2026
Mutatie kapitaallasten	0	94	558	1.091	2.524
Vrijval stelpost	0	-94	-182	0	0
Verlagen dotatie reserve groei van de stad	0	0	0	-150	-600
Totaal saldo effect begroting	0	0	376	941	1.924

De stelpost lagere kapitaallasten bevat hierna nog € 0,7 miljoen in 2022 en € 1 miljoen in 2023.

2.5 totaal financieel effect investeringsplan inclusief aanvullende voorstellen

De actualisatie van het investeringsplan, samen met de aanvullende voorstellen, leiden tot het volgende financiële beeld:

Mutatie lasten Investeringsplan (negatief is voordeel)	2022	2023	2024	2025	2026
Saldo uit actualisatie IP (zie 1.5)	-942	-914	-170	213	262
Saldo uit aanvullende voorstellen (zie 2.4)	0	0	376	941	1.924
Totaal saldo effect begroting	-942	-914	206	1.154	2.186

De kapitaallasten zijn na de actualisatie en na de aanvullende voorstellen in de eerste jaren lager dan was begroot bij de Kadernota 2022. Doordat de geraamde investeringen van 2021 deels zijn verschoven naar 2023, ontstaan in 2022 en 2023 lagere begrote kapitaallasten. Doordat de doorgeschoven investeringen in 2023 en 2024 worden gedaan, en doordat de investeringen vanuit de aanvullende voorstellen met ingang van 2024 tot kapitaallasten leiden, zijn de totale kapitaallasten met ingang van 2024 hoger dan bij de Kadernota 2022 was begroot.

2.6 Overzicht en toelichting van nieuwe of hogere investeringen voor latere afweging (groslijst)

	Afw.	Wettel.	Verv.	Duurz.	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Programma 1										
Onderwijshuisvesting (2019/842178)	B	Ja	Deels	Deels			8.256	11.000	15.300	34.556
Programma 5										
Openbare ruimte										
Wilhelminastraat (ambitie)	C	Nee	Nee	Nnb			750	2.000		2.750
Klimaatadaptatie stelpost	B	Ja	Ja	Ja	380	380	516	1.168		2.444
Nul-emissie zone	C	Nee	Nee	Ja				400		400
SOR mobiliteit	C	Nee	Deels	Nnb					8.000	8.000
SOR groen	C	Nee	Deels	Nnb					2.000	2.000
Gemeentelijk bezit										
Verduurzaming NME gebouw	C				300	300				600
Verduurzaming gemeentelijk bezit	B	Ja	Deels	Ja				7.000	7.000	14.000
Totaal nieuwe en hogere investeringen					680	680	9.522	21.568	32.300	64.750

Korte toelichting per investering

Onderwijshuisvesting (categorie B)

Het bieden van adequate onderwijshuisvesting is een wettelijke taak. Bij de Programmabegroting 2021 is een budget van € 17 miljoen in het Investeringsplan opgenomen om de komende jaren te investeren in onderwijshuisvesting. De totale berekende opgave voor onderwijshuisvesting was op dat moment al hoger. Om voor de komende jaren voldoende middelen beschikbaar te hebben voor vervanging en uitbreiding van onderwijshuisvesting is een aanvullende reservering noodzakelijk. Vooralsnog wordt bij deze Programmabegroting het gevraagde bedrag van € 7 miljoen voor 2023 opgenomen, en voor de jaren 2024 en verder met respectievelijk € 7,5 miljoen, € 10 miljoen en € 15 miljoen steeds de helft van het gevraagde bedrag. Met deze aanvulling op de al in het investeringsplan beschikbare bedragen voor 2023 en 2024 kunnen meerjarige afspraken worden gemaakt en

kunnen verdere uitbreidingen en vervangingen in gang worden gezet. Op basis van het dan bekende financiële kader, de verwachte voortgang van de groei van de stad en het tempo van investeringen in onderwijshuisvesting kan bij de Kadernota 2023 worden besloten tot een verdere aanvulling op deze budgetten.

Wilhelminastraat ambitie (categorie C)

In aanvulling op het vervangingsonderhoud van de Wilhelminastraat zijn er kansen de wegenstructuur te heroverwegen, het wegdek anders in te delen, de verkeersregelinstallaties aan te passen, de ruimtelijke kwaliteit op normniveau te brengen en groen toe te voegen. De verwachte kosten in aanvulling op het vervangingsonderhoud zijn € 2,75 miljoen voor het realiseren van een hogere ambitie.

Klimaatadaptatie stelpost (categorie B)

Bij investeringen in de openbare ruimte is er een kans om klimaatadaptatie mee te nemen. Het gaat vaak om relatief beperkte ingrepen die ervoor zorgen dat de ruimte klimaatadaptiever wordt, zoals het weghalen van overbodige verharding, weghalen van stoepranden richting openbaar groen en watergangen. Ook kan de openbare ruimte worden verbeterd door verkoeling te bieden en door water meer vast te houden.

Klimaatadaptatie wordt gekoppeld aan andere projecten, daarom volgt de planning van dit budget de planning van de andere werkzaamheden. De raming is gebaseerd op een kostenstijging van 5% om de openbare ruimte klimaatadaptief in te richten. Dit is een inschatting gebaseerd op de studie 'het klimaat past ook in uw straatje' (HvA, 2017), waarin voor veel vooroorlogse wijken een kostenstijging van ongeveer 5-10% wordt voorzien als deze klimaatadaptief wordt ingericht. Ook vanuit reeds uitgevoerde projecten is de ervaring dat er meerkosten zijn voor klimaatadaptatie, er is echter niet in beeld gebracht hoe groot deze meerkosten zijn.

Jaarlijks wordt ongeveer € 20 miljoen geïnvesteerd in de openbare ruimte, daarmee komt het benodigde budget op ongeveer € 1,2 miljoen per jaar. Veel projecten vragen een ruime voorbereidingstijd, daarom bouwt het bedrag geleidelijk op zodat er rekening mee kan worden gehouden in de planvorming.

Nul-emissie zone (categorie C)

Vanaf januari 2025 gaat een nul-emissiezone voor vracht- en bestelwagens in. Die vervangt de milieuzone die per 2022 ingaat voor vrachtauto's. Het betreft hetzelfde gebied waardoor grotendeels gebruik gemaakt kan worden van dezelfde handhavingsapparatuur (camera's, software) en (ophangingen van) borden. Wel moet bebording worden vervangen en moet apparatuur worden aangepast en uitgebreid.

De omzetting van milieuzone naar nul-emissiezone per 1-1-2025 is opgenomen in het voorkeursscenario gekozen door het college in nota Haalbaarheidsonderzoek en voorkeursscenario milieuzone en nul-emissiezone ([2020/53389](#)). Ook is dit als principebesluit opgenomen in het raadsbesluit invoering milieuzone en principebesluit nul-emissiezone ([2021/61291](#)) vastgesteld in raad 25 maart 2021: De raad besluit (...) Het principebesluit te nemen dat de milieuzone in 2025 wordt aangescherpt tot een nul-emissiezone voor vracht- en bestelwagens in hetzelfde gebied.

SOR Mobiliteit (categorie C)

In de Kadernota 2018 is besloten om jaarlijks een budget in het Investeringsplan op te nemen voor investeringen in duurzame mobiliteit vanuit de SOR. Deze budgetten zijn tot en met 2025 in het investeringsplan opgenomen. De reservering voor 2026 zou € 8 miljoen bedragen. Het opnemen van

deze investering heeft geen effect op de NSQ per eind 2024 of 2025, omdat het gaat om investeringen in het jaar 2026.

SOR Groen (categorie C)

In de [Kadernota 2018](#) is besloten om jaarlijks een budget in het investeringsplan op te nemen voor investeringen in duurzame mobiliteit vanuit de SOR. Deze budgetten zijn tot en met 2025 in het Investeringsplan opgenomen. De reservering voor 2026 zou € 2 miljoen bedragen.

Vanwege de verwachte overlappende doelstellingen tussen 'bereikbare steden' en de SOR is de verwachting dat met de middelen voor 'bereikbare steden' (15 miljoen in 2026) ook de SOR ambities kunnen worden ingevuld, waardoor vooralsnog geen aparte SOR middelen worden opgenomen voor 2026.

Verduurzaming NME gebouw (categorie C)

De verduurzaming van het NME-kantoor kan in deze collegeperiode als goed voorbeeld dienen voor het zichtbaar maken van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. Dit gebouw is het verst in de voorbereiding voor duurzame renovatie in vergelijking met de andere gemeentelijke gebouwen. Het kantoor is eenvoudig en betaalbaar te verduurzamen waarbij de investering in het gebouw in 40 jaar grotendeels terugverdiend kan worden door lagere kosten voor onderhoud en energie.

Verduurzaming gemeentelijk bezit (categorie B)

De totale kosten van verduurzaming zijn geraamd op circa € 53 miljoen. Voor de periode 2021-2024 is € 9 miljoen ter beschikking gesteld. Vanuit de ambitie om in 2030 49% van de Co² uitstoot te reduceren, is voor de jaren 2025 en verder jaarlijks circa € 7 miljoen benodigd.

1.8 Onderzoeken ingevolge de Verordening art. 213a

De Gemeentewet artikel 213a schrijft voor dat gemeenten doelmatigheidsonderzoeken uitvoeren. In Haarlem is dit bekrachtigd door de raad in de 'Verordening onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur van de gemeente Haarlem' ([2012/469231](#)). Middels de programmabegroting geeft het college aan welke onderwerpen geschikt lijken om in 2022 een 213a onderzoek voor in te zetten. Overwegingen die daarbij een rol spelen zijn onder andere rendement van het verwachte resultaat en wenselijkheid en haalbaarheid van het onderzoek naar betreffende onderwerpen.

Voor het jaar 2022 wil het college de volgende 213 onderwerpen onderzoeken:

Evaluatie van uitvoering van privacy beleid

In 2017 is de Nota Privacybeleid Haarlem ([2016/574466](#)) vastgesteld en in 2018 trad de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking. Met name de AVG stelde nieuwe eisen op het gebied van privacybescherming. Deels ging het om zaken die volledig geregeld en afgerond moesten worden (bijvoorbeeld het inrichten van een register van verwerkingen en het aanstellen van een FG), deels ging het om doorlopende inspanningsverplichtingen zoals het doen van risicoanalyses (gegevensbeschermingseffectrapportages/DPIA's), verbeteren van processen en versterken van kennis en bewustzijn. Geëvalueerd wordt in hoeverre de gemeente nu voldoet aan de eisen van de AVG. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van de privacy self assessments die een aantal afdelingen doen en die een beeld geven van het volwassenheidsniveau op het gebied van privacybescherming.

Realiseren van begrote investeringsambities

Het college doet een onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het investeringsprogramma. In hoeverre worden de investeringsambities gerealiseerd en dragen zij bij aan de doelstellingen van de gemeente op de betreffende beleidsterreinen. Via het investeringsprogramma's kunnen ook mee koppel kansen worden gerealiseerd voor andere beleidsterreinen zoals duurzaamheid, klimaatadaptatie, verkeersveiligheid, mobiliteit en dergelijke. Middels dit onderzoek moet duidelijk worden of dergelijke kansen en beleidswensen ook worden gerealiseerd op een effectieve wijze. Uitvoeringstempo van investeringen is belangrijk voor het tijdig realiseren van de doelstellingen. Verloopt de uitvoering van investeringsprogramma's conform planning, efficiënt en doelmatig?

Beschikbaar budget

Voor de uitvoering van onderzoek wordt mogelijk een beroep gedaan op externe deskundigheid. Voor 2022 is een onderzoeksbudget beschikbaar van € 100.000.

1.9 Interbestuurlijk toezicht

Kader

De Wet revitalisering generiek toezicht (zie ook de informatienota Interbestuurlijk toezicht [2013/393816](#)) is de basis voor het door het kabinet gewenste interbestuurlijk toezicht (IBT): het toezicht van de ene overheid op de andere.

Het uitgangspunt van de wet is het vertrouwen in een goede taakuitoefening door de gemeente. Daarbij hoort dat de horizontale verantwoording (college aan raad) en het horizontale toezicht (raad op college) in orde zijn. Het toezicht op de uitvoering van al deze medebewindstaken door het college ligt primair bij de raad.

Invulling interbestuurlijk toezicht door provincie

Ook in 2022 houdt de provincie toezicht op de volgende medebewindstaken voor Haarlem:

1. Omgevingsrecht;
2. Archiefbeheer (vastgelegd in de provinciale informatieverordening).

Ad 1. Omgevingsrecht

De provincie heeft de processen op toezicht- en handhaving binnen dit kader in 2020 als adequaat beoordeeld. De beoordeling van de provincie over dit onderwerp voor 2021 is medio 2021 nog niet beschikbaar.

Ad 2. Archiefwet

De uitvoering van het informatie- en archiefbeheer verloopt conform de gemaakte afspraken met de toezichthouder en archiefinspectie. De uitvoering van de Archiefwet- en regelgeving in Haarlem is in 2021 door de provincie als 'adequaat' gekwalificeerd, de hoogst mogelijke beoordeling. Hierdoor blijft het lichtere toezichtregime van de provincie in stand.

DEEL 2 PROGRAMMAVERANTWOORDING

2.1 Inleiding programma's

In dit deel van de programmabegroting wordt het beleid voor 2022 toegelicht. De opbouw van de programmateksten volgt een vaste structuur die hieronder wordt verklaard.

Allereerst zijn de zeven programma's gegroepeerd in drie clusters: Sociaal, Fysiek en Burger en bestuur. Elk cluster begint met een clustertekst waarin de context van het cluster wordt gegeven, de onderliggende programma's worden benoemd en de hoofdkoers van het cluster wordt toegelicht. Ook staan hier standaard lopende zaken en belangrijke ontwikkelingen binnen het cluster en de onderliggende programma's.

Vervolgens worden de onderliggende programma's verder uitgediept volgens de volgende indeling:

- Een overzicht van de behandelende commissies (raad), portefeuilles (bestuur) en afdelingen (ambtelijk);
- De doelenboom. Deze brengt de samenhang in beeld tussen de programmadoelstelling, de beleidsvelden en de hieraan gekoppelde doelen en prestaties;
- De programmadoelstelling;
- De kaderstellende beleidsnota's. Deze zijn (vrijwel) allemaal voorzien van de corresponderende nummers uit het Bestuurlijk Informatie Systeem (BIS) en daarmee in het pdf-document via een link te openen;
- De beleidsvelden. Per beleidsveld worden de doelen omschreven (wat willen we bereiken), de prestaties die Haarlem nastreeft (wat gaan we ervoor doen) en de bijbehorende effect- en prestatie-indicatoren. Hierbij worden de verbonden partijen genoemd die bijdragen aan het doel of de prestatie. Deze kunnen in het pdf-document aangeklikt worden voor meer informatie in de [paragraaf 3.6](#) Verbonden partijen;
- De financiën van het programma.

In 2019 heeft de raad aangegeven dat de begroting dunner en leesbaarder te willen met 'de begroting ont(k)leed' ([2019/204237](#)). Daarna is in een raadsconferentie Indicatoren op 18 november 2020 met de raad het gesprek gevoerd over de indicatoren. Dit heeft geresulteerd dat de raad op 22 april 2021 de indicatoren voor deze begroting heeft vastgesteld ([2020/1186527](#)), aangevuld met een aantal extra indicatoren voor programma 3 ([2021/235824](#)) vastgesteld op 27 mei 2021.

Doelen, prestaties en bijbehorende indicatoren zijn overzichtelijk in een schema (de doelenboom) gepresenteerd. Waar nodig zijn de indicatoren opnieuw geformuleerd om tot een betere verantwoording van doelen en prestaties te komen. Effectindicatoren hebben betrekking op doelen. Prestatie-indicatoren hebben betrekking op prestaties. R/S in de tabel staat voor resultaten uit voorgaande realisatiejaren en streefwaarden voor komende jaren. Bij nieuwe indicatoren waarbij nog geen nulmeting voor handen is, is aangegeven dat nulmeting nog plaats moet vinden en dat de streefwaarden daarom nog een (ruwe) inschatting zijn.

In navolging van de aanbevelingen van de Duisenberg Light methode op de jaarstukken 2019 zijn in [bijlage 5.5](#) toelichtingen opgenomen waarom voor sommige doelen en prestaties geen indicator geformuleerd is. Hierin is ook opgenomen hoeveel doelen en prestaties geen indicator hebben en een vergelijking met indicatoren uit de begroting 2021 en 2020.

Landelijk verplichte indicatoren (BZK)

Naast de door gemeente Haarlem zelf geformuleerde indicatoren zijn ook de landelijk verplichte indicatoren opgenomen onder de verschillende programma's, daar waar deze het beste tot hun

recht komen. Deze indicatoren zijn herkenbaar aan de toevoeging 'BZK' (naar het ministerie dat dit heeft opgesteld). Ook is een link in het pdf-document opgenomen naar het dashboard van '[Waar staat je gemeente](#)', waarop deze indicatoren voor alle gemeenten zijn gepubliceerd. Via dit dashboard kunnen online vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten of landelijke cijfers. De belangrijkste vergelijkingen zijn ook opgenomen in bijlage [5.4 Benchmark indicatoren](#). Hier is Haarlem in grafieken weergegeven ten opzichte van vergelijkbare gemeenten en Nederland. De verplichte indicatoren worden op het online dashboard met regelmaat geactualiseerd of met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Het is zodoende mogelijk dat deze indicatoren in deze begroting afwijken van de actuele situatie op het dashboard. In deze programmabegroting zijn deze indicatoren opgenomen, zoals deze op 1 augustus 2020 op het dashboard zijn gepubliceerd. In deze begroting zijn alleen cijfers voor hele jaren opgenomen, terwijl op het dashboard soms ook halfjaarcijfers worden gepubliceerd.

Inwonerspeiling

Gemeente Haarlem voert aan het eind van elk kalenderjaar onderzoek uit onder inwoners waarbij hun mening wordt gevraagd over verschillende onderwerpen. Doordat veel van deze vragen meerdere jaren worden herhaald kunnen trends in de tijd worden onderscheiden. Daarmee zijn deze uitkomsten bruikbaar als indicator in begroting en jaarverslag. Alle uitkomsten van dit onderzoek worden gepubliceerd op het platform [Haarlem in Cijfers](#), onder de tegel 'Inwonerspeiling'. Dit betreft een openbare gegevensbron die naast medewerkers van de gemeente en ingewijden ook door inwoners en andere geïnteresseerden geraadpleegd wordt.

CLUSTER SOCIAAL

Inleiding en context

Het cluster Sociaal gaat over de brede ondersteuning van kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen. Deze ondersteuning kan bestaan uit jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning, opvang wonen en herstel, participatie, werk, inkomensondersteuning, armoedebestrijding en schulddienstverlening.

De belangrijkste opgave blijft een toekomstbestendig, toegankelijk en betaalbaar sociaal domein te realiseren. De vraag naar ondersteuning groeit nog steeds, zowel bij maatschappelijke ondersteuning als bij jeugdhulp. Daar komt de nodige onzekerheid over de gevolgen op langere termijn van de coronacrisis nog bij. Het Rijk komt de gemeenten inmiddels incidenteel financieel tegemoet bij de tekorten in de jeugdhulp, maar structurele afspraken tussen gemeenten en het nieuw te vormen kabinet moeten nog gemaakt worden. Meer geld is echter niet alleen de oplossing. De gemeente zet daarom in op structurele verbeteringen. In 2022 worden de nieuwe contracten gesloten voor jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. Het voltooiën van de transformatie staat daarbij centraal: focus op normalisatie, afwijkend is niet onwenselijk, alledaagse oplossingen voor alledaagse problemen, maatwerkvoorzieningen voor jeugd en maatschappelijke ondersteuning zijn de uitzondering en niet de regel.

Vanaf 2022 krijgt de regionale samenwerking rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang een formeler karakter in de vorm van een Gemeenschappelijk Orgaan. Gemeenten worden verplicht samen te werken, vooruitlopend op de decentralisatie van deze taken van centrumgemeente Haarlem naar de afzonderlijke gemeenten in Zuid Kennemerland. Tot en met 2022 krijgt Haarlem als centrumgemeente de gelden en daarna worden deze verdeeld over de gemeenten in de regio, in een periode van 10 jaar.

Op het gebied van werk, inkomen en schulden ligt de focus op het om tijdig signaleren en aanpakken van geldzorgen en schulden, re-integratie naar werk, participatie voor wie nog niet aan het werk kan en het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt voor uitkeringsgerechtigden. Daar komt een nieuwe verantwoordelijkheid bij per 2022: met de nieuwe Wet inburgering krijgt de gemeente de regie op de inburgering. Het doel van de wet is om inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk te laten meedoen in de Nederlandse samenleving, het liefst met betaald werk.

Tot op heden is de verwachting dat meer Haarlemmers vanwege inkomensdaling door de coronacrisis een beroep moesten doen op tijdelijke inkomensondersteuning nog niet uitgekomen, vermoedelijk door de verlenging van rijksregelingen. De gemeente zet actief in op dienstverlening aan werkzoekenden, jongeren en zelfstandig ondernemers om te voorkomen dat het aantal uitkeringen oploopt na beëindiging van de rijksregelingen. Mocht het aantal uitkeringen toch oplopen, dan neemt ook het gebruik van de HaarlemPas en minimaregelingen toe en zal het aantal Haarlemmers met geldzorgen en schulden toenemen.

Onderliggende programma's

Het cluster Sociaal bestaat uit drie programma's:

Programma 1: Maatschappelijke participatie is gericht op zelfredzaam zijn en regie over het eigen leven hebben, een goede start, gelijke kansen in het onderwijs en het behalen van een startkwalificatie, minder gezondheidsverschillen, sociale samenhang, het hebben van een netwerk en over advies en ondersteuning als iemand zelf minder regie heeft.

Programma 2: Ondersteuning en zorg is gericht op maatwerk op het gebied van voorzieningen voor jeugd en volwassenen. Die voorzieningen zorgen dat iedereen zoveel mogelijk mee kan doen in de samenleving vanuit eigen kracht. Waar nodig zijn er voorzieningen met verblijf.

Programma 3: Werk, inkomen en schulden is gericht op een tijdelijk financieel vangnet en toeleiding naar werk, scholing of participatie, om vanuit eigen kracht zelfredzaam te zijn in de samenleving. Haarlemmers met een minimum inkomen of met schulden worden ondersteund.

Hoofdkoers

Maatschappelijke participatie en Ondersteuning en zorg

In 2022 wordt passende en betaalbare ondersteuning in de wijk georganiseerd, die laagdrempelig en herkenbaar is. Directe aanleiding voor deze doorontwikkeling is het aflopen van de huidige afspraken en de aanbevelingen die zijn gedaan in de evaluatie van het Sociaal Wijkteam. Met een dialooggerichte aanbesteding ('Gewoon in de Wijk') wordt een integrale opdracht gegeven aan een samenwerkingsverband van strategische partners. De opdracht wordt bekostigd met een vast budget voor ruim acht jaar. Met deze stelselwijziging ontstaat een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente en het samenwerkingsverband voor de kwaliteit van ondersteuning én kostenbeheersing.

In 2022 wordt passende en betaalbare ondersteuning in de wijk georganiseerd, die laagdrempelig en herkenbaar is. Hiervoor worden nieuwe overeenkomsten gesloten voor de sociale basis, het sociaal wijkteam en begeleiding ('Gewoon in de wijk'). Hiermee wordt verder vorm gegeven aan de transformatie van het sociaal domein. In de nieuwe overeenkomsten worden heldere afspraken gemaakt over een andere bekostigingssystematiek en organisatievorm.

Verder gaat er in 2022 veel veranderen in de relatie met de aanbieders door nieuwe contracten voor Hulp bij het huishouden en Woningaanpassingen. Daarbij staat goede ondersteuning van inwoners voorop, maar daarnaast is de opdracht van kostenbeheersing en betere sturing ook vormgegeven. Bij Hulp bij het huishouden wordt een groot deel van de ondersteuning algemeen toegankelijk met een lichte toegangstoets. Ook zal met standaardpakketten gewerkt gaan worden. Bij Woningaanpassingen wordt straks gewerkt met enkele aanbieders die vaste prijzen rekenen voor standaardvoorzieningen.

De decentralisatie van de middelen en de verantwoordelijkheid voor de taak beschermd wonen naar afzonderlijke gemeenten moeten er voor zorgen dat gemeenten meer ruimte krijgen om zorg voor hun meest kwetsbare inwoners dichtbij en op maat te organiseren. Haarlem is na deze decentralisatie geen centrumgemeente meer, maar samenwerken met de regio is wel verplicht. Afspraken daarover tussen de gemeenten zijn per januari 2022 gemaakt. In de loop van dat jaar worden afspraken gemaakt tussen gemeenten en de partners. Ook moeten er afspraken gemaakt worden met de regiogemeenten om de druk op de maatschappelijke opvang tegen te gaan door dakloosheid te voorkomen. Momenteel worden de tekorten op de maatschappelijke opvang gedekt uit de middelen van beschermd wonen en door de veranderende situatie vanaf 2023 moeten over de dekking van tekorten nieuwe afspraken worden gemaakt.

Landelijk, en zeker ook in Haarlem, wordt een groeiend beroep gedaan op de Maatschappelijke opvang. Het unieke aantal dak- en thuisloze mensen dat zich nieuw meldt bij de brede centrale toegang stijgt niet fors, maar zij maken wel veel intensiever en veel langer gebruik van de opvangplekken. Dat betekent dat er steeds meer plekken nodig zijn. De coronacrisis heeft dit versterkt. Er zijn onvoldoende vervolgvoorzieningen en woningen om de door- en uitstroom bij de maatschappelijke opvang en beschermd wonen te verbeteren. Enerzijds zijn er te weinig betaalbare woningen waar mensen zelfstandig kunnen wonen en anderzijds een tekort aan gespecialiseerde

(beschermde) woonvormen voor wie zelfstandig wonen (nog) niet mogelijk is. Dat gaat zowel om woonvormen binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning als binnen de Wet langdurige zorg. Hierdoor blijven mensen veel langer dan wenselijk aangewezen op de Maatschappelijke waardoor het benodigde aantal maatschappelijke opvangplekken in Haarlem groeit, terwijl dit in feite een tijdelijke noodvoorziening is. Op dit alles is de komende jaren extra inzet nodig.

Om de ambitie 'licht waar kan en zwaar waar nodig' in het jeugddomein te realiseren, is een strategische keuze nodig welke vormen van jeugdhulp gecontinueerd, geïntensiveerd, anders georganiseerd of afgebouwd moeten worden. Door sterkere sturing en monitoring, waaronder door datagestuurde werken, wordt steeds meer duidelijk hoe de gemeente met betrokken organisaties in de sociale basis integraal kan samenwerken. Op basis van data en ervaringen van de afgelopen jaren worden keuzes gemaakt voor de nieuwe verwerving van de jeugdhulp in 2022.

Door de corona-maatregelen in de kinderopvang en het onderwijs zijn er ontwikkelings- en leerachterstanden bij kinderen en jongeren ontstaan. Om deze zo veel mogelijk weg te nemen en jongeren hun schoolloopbaan te laten afsluiten met minimaal een start- of beroepskwalificatie, worden aanvullende (onderwijs)interventies genomen door de kinderopvang en het onderwijs in samenwerking met de gemeente en andere partners in het sociaal domein. Hierbij is vooral aandacht voor kinderen en jongeren in kwetsbare posities.

Voor de onderwijs- en sportaccommodaties zijn steeds strengere eisen op het gebied van duurzaamheid. Ook ligt er een grote opgave voor vernieuwing van onderwijsgebouwen en vergroting van de capaciteit door de groei van de stad. De inkomsten voor onderwijshuisvesting in het gemeentefonds schieten tekort om te kunnen voldoen aan alle eisen. Vanuit de gemeenten (VNG) is, samen met het primair en voortgezet onderwijs (PO raad en VO raad), een lobby bij het Rijk ingezet voor verhoging van het budget.

De gemeente zet de komende jaren in op het kwantitatief en kwalitatief verbeteren van het sportareaal. Er wordt een Meerjarig Investeringsplan voor de binnensportaccommodaties en de kleedkamers opgesteld. Ook blijft inzet noodzakelijk voor herstel van de sportverenigingen als gevolg van de sluiting tijdens de coronacrisis.

Werk, inkomen en schulden

Ook in 2022 worden Haarlemmers met een bijstandsuitkering richting werk en participatie begeleid volgens de principes 'Ken je klant' en 'Ken je stad'. Haarlemmers met een minimuminkomen of met schulden en geldzorgen worden ondersteund.

De Participatiewet biedt de gemeente verschillende instrumenten en voorzieningen om alle doelgroepen daadwerkelijk te laten participeren, bij voorkeur via betaald werk. Het Rijk heeft voor mensen met een arbeidsbeperking het Breed Offensief gelanceerd om hen makkelijker en duurzaam aan het werk helpen en werkgevers zo optimaal mogelijk te ontzorgen. Hiervoor wordt de Participatiewet gewijzigd, naar verwachting per 1 januari 2022.

Voor 2022 zijn de economische vooruitzichten gunstig maar bepaalde groepen op de arbeidsmarkt zullen nog gevolgen ondervinden van de coronacrisis. Bijvoorbeeld jongeren, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en zelfstandig ondernemers in specifieke sectoren. Als onderdeel van een brede aanpak (regionale en lokale doe-agenda) wordt invulling gegeven aan de uitwerking van landelijke corona herstel maatregelen. Onder andere door het neerzetten van een Regionaal Mobiliteitsteam om mensen die vanwege de coronacrisis werkloos zijn geworden te bemiddelen naar ander werk en werkgevers te helpen bij het invullen van de vacatures.

De afhandeling van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) door de gemeente loopt in ieder geval de komende jaren nog door omdat aanvragen moeten worden afgewikkeld en er mogelijk betalingen moeten worden verrekend.

Op 1 januari 2022 start het Participatiebedrijf Zuid-Kennemerland. In opdracht van de gemeenten voert zij de organisatie van betaald werk voor de doelgroepen Wet sociale werkvoorziening en (nieuw) beschut werk uit en zij leiden werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt naar betaald werk. Ook richten zij zich op de doelgroep jongeren zonder beroeps-of startkwalificatie (voortijdige schoolverlaters) met baanafspraken en leerwerktrajecten. Het Participatiebedrijf maakt een ontwikkelagenda 2022-2026 zodat zij flexibel kan inspelen op veranderende omstandigheden en daarbij samenwerkt met partners.

De nieuwe Wet inburgering treedt per 1 januari 2022 in werking. Met deze wet krijgt de gemeente de regie op de uitvoering van de inburgering. Haarlem bereidt de invoering voor samen met gemeenten in de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond. Dit is nodig vanwege het aantal inburgeraars en de diversiteit in het aanbod dat gemeenten moeten realiseren. Voor de maatschappelijke begeleiding aan statushouders worden lokale organisaties gezocht.

De coronacrisis heeft een zware wissel getrokken op ondernemers en zzp'ers. De gemeente zet aanvullende en brede ondersteuning in voor deze doelgroep. Ook is er begeleiding vanuit de vrijwilligersorganisatie 'Over Rood'. De gemeente verwacht een groei van het aantal Haarlemmers met een laag inkomen. In deze begroting is daarom structureel budget opgenomen voor de uitvoering van vroegsignalering schulden, het snel en efficiënt schuldenzorgvrij krijgen en het bieden van integrale hulp aan jongeren met schulden.

In de Integrale Beleidsvisie Armoede en Schulden: 'In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren' ([2020/935630](#)) is opgenomen dat het bestrijden en voorkomen van armoede één van de speerpunten van het beleid is. Het is en blijft belangrijk de bekendheid en het gebruik van de HaarlemPas en van de vele regelingen die er zijn voor inwoners met een laag inkomen te vergroten. Ondersteuning bij geldzorgen vergroot de financiële redzaamheid. Omdat nog altijd veel kinderen opgroeien in armoede, in sommige wijken een kwart tot een derde, wordt ingezet op gezinsondersteuning met regelingen als gratis peuteropvang, tegemoetkoming schoolkosten en deelname aan sport en cultuur.

De Kinderopvangtoeslagaffaire heeft in Haarlem meer dan 375 ouders getroffen. Naast de landelijke hersteloperatie vanuit de Belastingdienst biedt de gemeente aanvullende ondersteuning. Een speciaal team van de gemeente onderhoudt contact met gedupeerde ouders en waar nodig en wenselijk wordt aanvullende hulp geboden bij vragen en problemen rond het inkomen, gezinssituatie, schulden, gezondheid of opvoeding van de kinderen. Ouders kunnen zich tot en met 2023 melden als gedupeerden bij de Belastingdienst. De gemeentelijke ondersteuning zal daarvoor dus ook doorlopen.

Financiële ontwikkeling Sociaal Domein

In deze paragraaf worden de actuele financiële ontwikkelingen voor Wmo en Jeugd op een rij gezet en wordt zichtbaar gemaakt wat het effect op de Begroting en meerjarenbegroting is. Voor de Kadernota 2022 is de verwachte ontwikkeling van de uitgaven Jeugd en Wmo in beeld gebracht. Daarvoor zijn trendstudies naar volume-ontwikkelingen Jeugd en Wmo gemaakt en financieel vertaald. Deze trends zijn aangevuld met de effecten vanuit de Jaarrekening 2020 en de autonome ontwikkelingen en vertaald in een groeiscenario Jeugd en een groeiscenario Wmo (zie voor de

uitgebreide analyse en onderbouwing de [Kadernota 2022](#), paragraaf 3, Kostenontwikkelingen Jeugd en Wmo, bladzijde 22-34).

De financiële voorstellen in de Kadernota 2022 zijn, door de onzekerheid over met name de ontwikkeling van de inkomstenkant, niet vastgesteld en verwerkt. Dat gebeurt in deze Begroting. De actuele financiële ontwikkelingen die zich tussen Kadernota 2022 en deze begroting hebben voorgedaan, wordt ook verwerkt.

In de periode tussen de kadernota en deze begroting is er meer duidelijkheid gekomen over de extra Rijksmiddelen Jeugd. De geraamde groei van de uitgaven Jeugd kan door deze extra middelen gedekt worden. De financiële bijstellingen vanaf 2021 die ten laste van de algemene middelen zijn gebracht kunnen ook gedekt worden waardoor er structureel € 2,5 miljoen ten gunste van de algemene middelen gebracht wordt. Voor 2022 resteert dan een positief saldo van € 6,0 miljoen dat aan de algemene reserve wordt toegevoegd. In de Kadernota 2023 worden de effecten voor 2023 en verder ter besluitvorming voorgelegd.

Voor de Wmo is er, mede door het uitblijven van een nieuw kabinet, nog geen duidelijkheid over een vorm van extra middelen. De financiële effecten (€ 4,8 miljoen extra budget) van de scenario-analyse uit de kadernota worden voor het komende jaar 2022 zonder aanvullende maatregelen ten laste van het resultaat gebracht. In afwachting van een nieuw regeerakkoord worden de effecten voor 2023 en verder in de Kadernota 2023 heroverwogen.

Wmo

1. Ontwikkelingen rijksniveau

Ten opzichte van het voorjaar 2021 zijn er feitelijk geen nieuwe ontwikkelingen. Tot op heden is er geen zicht op extra rijksmiddelen vanaf 2022, want er is nog geen nieuw kabinet. Ook is er geen nieuwe wet- en regelgeving die het mogelijk maakt om op een andere wijze te sturen op de uitgaven van de Wmo maatwerkings (via resultaatgericht beschikken of een inkomensafhankelijke eigen bijdrage). Dat betekent dat met de bestaande financiële kaders en wetgeving de Wmo uitgevoerd moet worden en dat het nemen van maatregelen om de uitgaven te beheersen vrijwel onmogelijk is.

2. Ontwikkeling uitgaven

In de begroting 2021 is het budget voor de Wmo met bijna € 7,5 miljoen naar boven bijgesteld, dit vooral op basis van de verwachte verdere groei van het aantal cliënten dat gebruik maakt van Wmo voorzieningen. Nu, halverwege 2021, is er sprake van minder groei dan verwacht en zijn de uitgaven € 3,7 miljoen lager dan verwacht (zie ook Bestuursrapportage 2021). Voor deze Programmabegroting 2022 is dit effect niet meegenomen, de lagere uitgaven worden als incidenteel voordeel beschouwd. Daarbij gelden de volgende overwegingen.

De lagere groei doet zich voornamelijk voor bij huishoudelijke ondersteuning, ambulante begeleiding en collectief vervoer. Er is echter nog steeds sprake van een significante groei bij de meeste maatwerkvoorzieningen. Met name het beperkte gebruik van het collectief vervoer is een direct gevolg van de coronacrisis. De lagere uitgaven voor de maatwerkvoorzieningen worden waarschijnlijk veroorzaakt door:

- De kostenbesparende maatregelen (onder andere strengere toegang, Begeleiding in de Wijk en een toenemend kostenbewustzijn); en
- Een tijdelijk lagere zorgvraag vanwege de coronacrisis.

Er bestaat dus een reële kans op een post-corona-effect of inhaalslag vanaf 2022, mogelijk al vanaf eind 2021, die opgevangen dient te worden binnen de huidige meerjarenbegroting.

Uit onderstaande analyse blijkt dat er op alle Wmo-voorzieningen over de eerste maanden 2021 nog steeds sprake is van hogere groei dan begroot voor 2022; (> 10% groei terwijl in de begroting 2022 rekening gehouden wordt met 4-5% groei).

Ontwikkeling volumegroei Wmo	Begroting na Bestuursrapportage 2021	Groei eerste maanden 2021	Groei 2022 trend HHM	Vershil
Hulpmiddelen	1.250	14%	4%	-10%
Rolstoelen	910	12%	5%	-7%
Huishoudelijke ondersteuning	13.350	11%	4%	-7%
Ambulante begeleiding	8.100	10%	5%	-5%
	23.610	11%	4%	-7%

Tenslotte is er nog een flink financieel risico bij de lopende aanbesteding Huishoudelijke Ondersteuning. Voor deze aanbesteding is in het kader van de Algemene maatregel van Bestuur Reële prijs Wmo een kostprijsonderzoek uitgevoerd door HHM. Voor deze Programmabegroting 2022 is al rekening gehouden met een significante stijging van de tarieven. De stijging van de tarieven voor huishoudelijke ondersteuning op basis van het onderzoek kan echter hoger zijn dan nu geraamd.

Voor de Programmabegroting 2022 en meerjarenbegroting wordt om die reden de reeks die in de Kadernota 2022 is opgenomen nu in de Begroting verwerkt:

	2021	2022	2023	2024	2025
Wmo					
Continuering trend Wmo	-3.583 v	970 n	970 n	970 n	970 n
Volume-effecten Wmo	-511 v	-120 v	-120 v	-120 v	-120 v
Niet realiseren taakstelling Wmo	343 n	3.919 n	2.935 n	3.204 n	3.204 n
Scenario analyse Wmo (Kadernota 2022)	-3.751 v	4.769 n	3.785 n	4.054 n	4.054 n

3. Maatregelen

Sinds 2019 zijn, waar mogelijk, al diverse maatregelen genomen om de kosten binnen de Wmo te beheersen. Het betreft bijvoorbeeld versoeringen van de maatwerkvoorzieningen door middel van het aanscherpen van toegangscriteria, het verlagen van vergoedingen en het afschaffen van bovenwettelijke voorzieningen.

Om de maatschappelijke ondersteuning op de lange termijn passend én betaalbaar te houden is echter een stelselwijziging nodig. Belangrijke elementen daarin zijn het meer wijkgericht werken, omvormen van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen en strategische samenwerking met een beperkt aantal aanbieders. Ook de eigen verantwoordelijkheid van inwoners is daarin een belangrijk onderdeel. Deze stelselwijziging wil de gemeente met name realiseren door middel van de verwervingen voor Gewoon in de Wijk (sociale basis, sociaal wijkteam en begeleiding) en de Huishoudelijke Ondersteuning. Vanwege de aanpassingen die deze stelselwijzigingen vragen van aanbieders, van de gemeente en van inwoners zal het financiële effect in 2022 nog niet volledig gerealiseerd worden.

Grote onzekerheden voor de korte en middellange termijn zijn de gevolgen van (het opheffen van) de coronamaatregelen en de vraag welke keuzes een nieuw Kabinet zal maken ten aanzien van de wettelijke en financiële kaders voor de Wmo.

In de Kaderbrief 2021 is een taakstelling vanaf 2022 van ruim € 1,0 miljoen voor de Wmo opgenomen. Deze taakstelling wordt met een aantal maatregelen nagenoeg volledig ingevuld.

In de Programmabegroting 2021 is vanaf 2022 voor de Wmo een taakstelling opgenomen van € 5.164.000. Van deze taakstelling wordt in 2022 € 1.345.000 ingevuld. Meerjarig wordt ruim € 2.300.000 van de taakstelling ingevuld en ruim € 2.800.000 niet. Dat komt door het uitblijven van aanpassingen van de wet- en regelgeving rond het resultaatgericht beschikken, het meenemen van het inkomen en vermogen binnen de 'eigen kracht' en eventuele aanpassingen van het Abonnementstarief Wmo. Hiermee zijn de sturingsmogelijkheden beperkt. De mogelijkheden om nog meer 'versoeringsmaatregelen' te nemen zijn er niet.

Jeugd

1. Ontwikkelingen rijksniveau

Voor 2021 is door het Rijk eenmalig € 613 miljoen beschikbaar gesteld (Meicirculaire 2021), grotendeels door het verhogen van de algemene uitkering (€ 493 miljoen). Voor Haarlem is via de Meicirculaire 2021 een bedrag van +/- € 4,0 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. In de Septembercirculaire 2021 zal nog een bedrag van € 55 miljoen over de gemeenten verdeeld worden.

Eind juni 2021 werd ook bekend welke bedragen voor 2022 beschikbaar komen. Voor Haarlem (vooralsnog) een bedrag van € 11.875 miljoen. Daarna is door het Rijk, VNG en bevestigd door de provincies, gecommuniceerd over de structurele effecten van deze compensatie. Afsproken tussen Rijk, IPO en VNG is, dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2023 tot en met 2025 rekening mogen houden met 75% van de bedragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Dit resultaat komt in de plaats van de stelpost waarbij met structureel € 300 miljoen rekening mocht worden gehouden.

In miljoen euro's	2023	2024	2025
Bedrag uit Financiële tabel samenvatting oordeel commissie van Wijzen (arbitragecommissie)	1.451	1.365	1.258
Bedrag toegestane stelpost (75%)	1.091	1.024	944

Voor Haarlem betekent dit het volgende:

Financieel effect Haarlem	2022	2023	2024	2025
Extra middelen Jeugd	-11.875 v	-9.800 v	-9.200 v	-8.500 v
Huidige stelpost aframen		2.000 n	2.000 n	2.000 n
Effect extra bijdragen Rijk	-11.875 v	-7.800 v	-7.200 v	-6.500 v

Bijdrage vanaf 2023 geraamd op basis van standpunt IPO en VNG

De financiële ontwikkelingen aan de batenkant hebben een forse positieve impact op het tot nu gepresenteerde nadelige saldo Jeugd.

2. Ontwikkeling uitgaven

Tot en met 2019 was de reserve Sociaal Domein de financiële buffer voor mee- en tegenvallers binnen het Sociaal Domein (i.c. de daarvoor aangewezen budgetten, Wmo, Jeugd en re-integratie). Tot en met 2019 is in er door het Sociaal Domein geen aanspraak gemaakt op de 'algemene middelen'. Tekorten (met name in 2018 en 2019) zijn door onttrekkingen aan de reserve Sociaal domein, zelf opgelost. In de Bestuursrapportage 2019 is voorgesteld om ultimo 2019 het hek en de reserve Sociaal Domein op te heffen (zie daarvoor de voorstellen in de Bestuursrapportage 2019).

De consequentie van het opheffen van de reserve Sociaal Domein is, dat voor- en nadelen vanaf 2020 nu direct ten gunste of laste van de algemene middelen komen. 2020 is daarmee een hard ijkpunt om de financiële effecten in beeld te brengen. De ontwikkeling van uitgaven en de effecten daarvan op die algemene middelen worden daarom vanaf 2020 in beeld gebracht. In onderstaand overzicht is weergegeven welke bijstellingen hebben plaatsgevonden voor Jeugd die ten laste van de algemene middelen zijn gekomen:

Ontwikkeling begroting	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Voortgangsrapportage 2020/Kaderbrief 2021						
Financiële ontwikkelingen	1.915 n	3.685 n	4.750 n	4.750 n	4.750 n	4.750 n
Taakstelling	-1.643 v	-3.025 v	-3.150 v	-3.150 v	-3.150 v	-3.150 v
Begroting 2021						
Hogere lasten		2.900 n	1.840 n	1.840 n	1.840 n	1.840 n
Taakstelling			-920 v	-920 v	-920 v	-920 v
Bestuursrapportage 2020						
Onvermijdelijke uitgaven	2.400 n					
Jaarrekening 2020						
Onvermijdelijke uitgaven	175 n					
Effect op algemene middelen Jeugd	2.847 n	3.560 n	2.520 n	2.520 n	2.520 n	2.520 n

Met de extra middelen Jeugd uit de Meicirculaire 2021 kan het historische beslag op de algemene middelen vanaf 2022, terugvloeien naar de algemene middelen (€ 2,5 miljoen structureel voordeel voor de algemene middelen).

Daarnaast zijn de nadelen vanuit de Kadernota 2022 analyse verwerkt in de Bestuursrapportage 2021 en Programmabegroting 2022. Dit leidt tot een structureel nadeel van circa € 3,4 miljoen vanaf 2023:

	2021	2022	2023	2024	2025
Jeugd					
Continuering trend Jeugd	-10 v	1.460 n	1.460 n	1.460 n	1.460 n
Volume-effecten Jeugd	70 n	-640 v	60 n	60 n	60 n
Niet realiseren taakstelling Jeugd	500 n	1.851 n	1.851 n	1.851 n	1.851 n
Scenario analyse Jeugd (Kadernota 2022)	560 n	2.671 n	3.371 n	3.371 n	3.371 n

Na het opstellen van de Kadernota 2022 is over een tweetal ontwikkelingen meer duidelijk geworden. De financiële consequenties daarvan worden in deze begroting structureel geraamd.

- Effect nieuw woonplaatsbeginsel Jeugd: vanaf 1 januari 2022 gaat het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugd in. Voor Haarlem betekent dit op basis van een CBS-simulatie dat er per saldo circa 60 verblijfscliënten en ongeveer 30 Voogdij cliënten zullen bijkomen, tegen de tarieven van de gemeente van herkomst. Dit geeft een hoge onzekerheid in de kosten voor deze cliënten. De Voogdij/18+ uitkering neemt met € 1,5 miljoen toe vanaf 2022. Op

basis van de CBS-cijfers is de verwachting dat de kosten voor Haarlem met € 2,0 miljoen toenemen, per saldo een nadeel van € 0,5 miljoen. Dit effect wordt nu geraamd.

- **Tarief discussie Gecertificeerde Instellingen (GI's):** Er loopt een discussie met de GI's over de hoogte van de tarieven. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de gemeenten de tarieven gaan verhogen; de hoogte van die tariefstijging is afhankelijk van de lopende gesprekken en onderhandelingen. De verwachting is dat het financiële effect structureel € 0,2 miljoen zal zijn vanaf 2022. Dit effect wordt nu geraamd.

De effecten uit de Kadernota 2022 (verwerkt in deze Programmabegroting 2022) van € 3,4 miljoen kunnen structureel gedekt worden uit de Rijksmiddelen, waardoor deze mutaties geen effect op de algemene middelen hebben. Datzelfde geldt voor de verwachte financiële effecten van het nieuwe woonplaatsbeginsel en de tarievendiscussie van € 0,7 miljoen.

Na verwerking van alle mutaties resteert een voor 2022 een positief saldo van circa € 6 miljoen. Deze ruimte valt vrij ten gunste van de algemene reserve.

De taakstelling Jeugd blijft bestaan, dat betekent dat jaarlijks nog ongeveer € 2,3 miljoen aan taakstelling gerealiseerd moet worden, grotendeels door de (bestaande) budgetplafonds en afspraken met aanbieders via de verwerving Jeugd.

Omdat de voorspelde groei in het aantal cliënten van circa 4% (uitkomst trend, HHM) hoger ligt dan de groei van het aantal jongeren (populatie groei van ongeveer 1%) zit er in het meerjarenbeeld nog wel een aanzienlijk financieel risico. Als de groei niet teruggebracht wordt zullen budgetten opnieuw bijgesteld moeten worden ten laste van de algemene reserve, waarbij bovenstaande dotatie aan die reserve als eerste buffer dient.

Programma 1 Maatschappelijke participatie

Commissie (Coördinerende) Portefeuilles	Samenleving Zorg, Welzijn, Volksgezondheid, Jeugd, Onderwijs, Sport, Ouderen
Afdeling(en)	Jeugd, Onderwijs, Sport en Maatschappelijke Ondersteuning

---

Programmadoelstelling (missie)

De gemeente stimuleert zoveel mogelijk de zelfredzaamheid van Haarlemmers. Het is van belang dat inwoners, waar mogelijk, regie voeren over hun eigen leven, meedoen in de maatschappij en voelen dat zij erbij horen. Daarvoor zijn goede algemeen toegankelijke voorzieningen nodig vooral op het gebied van welzijn, onderwijs, sport en gezondheid. Aan de inwoners die daar behoefte aan hebben, biedt de gemeente advies en ondersteuning. De gemeente draagt op deze manier bij aan de mate waarin elke Haarlemmer, ongeacht beperking of kwetsbaarheid, meetelt en mee kan doen en wil de inzet van (zwaardere) zorg voorkomen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Kaderstelling subsidies sociale basis 2021 ([2020/151375](#))
- Samen gezond in Kennemerland 2021-2028 ([2021/0212250](#))
- Transformatieprogramma sociaal Domein Agenda 2018-2020 ([2018/432318](#))
- Nota Mantelzorg(er) in Balans ([2019/144252](#))
- Verwervingsstrategie Gewoon in de Wijk
- Samen voor Jeugd Haarlem ([2019/293272](#))
- Regionaal Meerjarenplan Aanpak Verbeteren Lage Basisvaardigheden Zuid-Kennemerland en IJmond 2021-2024, inclusief de regionale samenwerkingsagenda ([2021/37602](#))
- Onderwijskansenbeleid ([2019/462550](#))
- Meerjarenbeleidsplan Vervolgaanpak voorkomen voortijdig schooluitval van jongeren 2019 t/m 2022 RMC regio West Kennemerland (Zuid-Kennemerland en IJmond) ([2018/871454](#))
- Aanvullende maatregelen VSV en jongeren in kwetsbare posities 2021 tot en met 2024 ([2020/1135473](#))
- Agenda voor de Sport 2020+ ([2020/915663](#))
- Uitvoeringsplan Sportaccommodaties 2018-2028 Sport aan zet ([2018/15838](#))
- Geactualiseerde Investeringsagenda binnensport 2019 – 2022 ([2019/237490](#))
- Stad van zaken Investeringsagenda binnensport 2019 – 2022 ([2021/90597](#))
- Lokale Educatie Agenda 2020-2024 Haarlem ([2019/952025](#))
- Regionale Educatieve Agenda 2019-2023 ([2019/952025](#))
- Het Strategisch huisvestingsplan onderwijs 2019-2022 ([2019/842178](#))
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlem 2015 ([2014/361046](#))
- Verordening leerlingenvervoer gemeente Haarlem 2015 ([2015/127816](#))

Doelenboom Programma 1 'Maatschappelijke participatie'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
1.1 Onderwijs & Sport	Meer kansen voor de jeugd in het onderwijs en peuteropvang	% leerlingen dat voortijdig het VO- en MBO-onderwijs verlaat (BZK)	Uitvoeren onderwijskansenbeleid	% kinderen dat deelneemt aan peuteropvang met voorschoolse educatieprogramma
		Aantal leerplichtigen dat ongeoorloofd afwezig is (BZK)		% jongeren dat voortijdig school heeft verlaten, onderverdeeld naar vooropleiding
		Aantal leerplichtigen dat niet op school staat ingeschreven (BZK)		Aantal stage- en leerwerkplekken
	Meer Haarlemmers sporten of bewegen	% niet wekelijkse sportende inwoners dat niet sport t.o.v. totaal aantal inwoners van 19 jaar en ouder (BZK)	Uitvoeren van beweeg- en sportprogramma's, ook voor kwetsbare groepen	Aantal deelnemers van 4 -18 jaar aan sportactiviteiten
		% volwassenen (19 – 64) dat voldoende beweegt		Aantal deelnames van (kwetsbare) inwoners van 18+ aan sportactiviteiten
		% kinderen (4 – 11) dat lid is van een sportvereniging		
	Voldoende goed onderhouden van onderwijs- en sportvoorzieningen	% ouderen (65+) dat voldoende beweegt		
		Het aantal opgeleverde projecten uit het strategisch huisvestingsplan onderwijs (SHO)	Uitbreiden en (ver)nieuwbouw schoolgebouwen	Aantal gestarte (ver)nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten schoolgebouwen
		Het oordeel van Haarlemmers over gemeentelijke sportaccommodaties	Zorg voor voldoende en goed onderhouden sportaccommodaties	% goed onderhouden sportaccommodaties
1.2 Sociale basis	Haarlemmers ervaren sociale verbondenheid	Kencijfer sociale kwaliteit buurt	Zorg voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners	
	Haarlemmers zetten zich in voor elkaar en voor hun buurt, wijk of stad	% Haarlemmers vindt voldoende ruimte te krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren	Faciliteren bemiddeling tussen inwoners en vrijwilligerswerk, ruimte bieden voor initiatieven en zorgen voor ondersteuning voor mantelzorgers.	Aantal matches via BUUV
		% Haarlemmers dat vrijwillige inzet pleegt		Aantal mantelzorgers dat ondersteund wordt
		% mantelzorgers dat aangeeft (zeer) vaak overbelast te zijn		
	Haarlemmers zijn zo redzaam mogelijk in het dagelijks leven	% Haarlemmers dat zichzelf volledig zelfredzaam beschouwt	Zorg voor voldoende ondersteuning t.b.v. redzaamheid	% cliënten dat aangeeft bekend te zijn met cliëntondersteuning
	Inwoners ervaren een goede gezondheid	% Haarlemmers dat de eigen gezondheid (zeer) goed noemt	Zorg voor voldoende ondersteuning t.b.v. gezondheid	
	Haarlemmers met een afstand tot de arbeidsmarkt doen mee met waardevol werk	% uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat participeert	Zorg voor voldoende ondersteuning t.a.v. arbeidsmatige dagbesteding	
Voorkomen van escalatie problematiek op het gebied van welzijn	% Haarlemmers dat sociaal wijkteam kent	Versterken zelfredzaamheid via voorlichting en ondersteuning i.s.m. CJG en SWT	Aantal (nieuw) bereikte kinderen, gezinnen en jongeren door CJG	
	% Haarlemse gezinnen dat zelfstandig verder kan		% Haarlemmers dat het CJG kent	

Beleidsvelden

Beleidsveld 11 Onderwijs en sport

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 11	Onderwijs en sport											
Doel	Meer kansen creëren voor de jeugd in het onderwijs en peuteropvang.											
Effect indicator	Voortijdig schoolverlaters: het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het vo- en mbo-onderwijs verlaat (Ingrado t/m 2016 en Verzuimloket Dienst Uitvoering Onderwijs/OCW, 2018) (BZK). Het percentage van 2020 is nog niet gepubliceerd. Vanaf 2021-2024 wordt van rijkswege niet meer gewerkt met percentages. Voorsnog is het aantal (500) vanaf 2021 in percentages weergegeven.											
R/S	5,0%	2,1%	2,0%	2,0%	2,3%	nmb	1,9%	1,9%	1,9%	1,9%	1,7%	1,7%
	(2007)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Relatief verzuim: het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen (Ingrado, t/m 2017 en Dienst Uitvoering Onderwijs/OCW, 2018) (BZK). Het percentage van 2020 is nog niet gepubliceerd.											
R/S	29	22	21	23	27	nmb	30	30	30	30	25	23
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Absoluut verzuim: het aantal leerplichtige jongeren tussen de 5 en 16 jaar of jongeren van 16 of 17 jaar die vallen onder de kwalificatieplicht, dat niet is ingeschreven op een school en ook niet is vrijgesteld van de inschrijvingsplicht, per 1.000 leerlingen (Ingrado, t/m 2017 en Dienst Uitvoering Onderwijs/OCW, 2018) (BZK). Het percentage van 2020 is nog niet gepubliceerd.											
R/S	0,4	0,1	2,2	1,4	1,2	nmb	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	De gemeente maakt gelijke kansen voor de jeugd in het onderwijs mogelijk zoals beschreven in het vastgestelde onderwijskansenbeleid (2018/695279). Dit gebeurt in samenwerking met partners in de stad, zoals peuteropvang met een voorschools educatieprogramma, (passend) onderwijs met een vroegschoolse educatieprogramma, Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en andere zorg- en welzijnsinstellingen.											
Prestatie indicator	Het percentage kinderen dat deelneemt aan peuteropvang met een voorschoolse educatieprogramma als percentage van de totale geïndiceerde groep VE- kinderen (totaal absoluut aantal: 691 in 2021). In verband met een wijziging in rijksbeleid per 2020 is de definitie van de doelgroep veranderd, waardoor het percentage doelgroepkinderen verlaagd is (Beleidsnota Onderwijskansenbeleid Haarlem; 2018/91353).											
R/S		80%	80%	85%	75%		65%	70%	70%	70%	75%	75%
		(2017)	(2018)	(2019)	(2020)		(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Het percentage jongeren tot 23 jaar dat voortijdig school heeft verlaten, onderverdeeld naar vooropleiding (VMBO, VMBO-t< HAVO, VWO), Vavo en MBO niveaus 1 t/m 4 als percentage van het totaal aantal VSV jongeren van 12 tot 23 jaar.											
R/S	VO	-	90	90	85	85	80					
	Vavo	-	30	30	30	25	25					
	MBO	-	380	380	380	370	370					
	Totaal	-	500	500	500	500	500					
		(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)					

VO	18%	18%	17%	17%	16%
Vavo	6%	6%	6%	5%	5%
MBO	76%	76%	76%	77%	77%

Prestatie In opdracht van het bestuur van de [gemeenschappelijke Regeling schoolverzuim en Voortijdig schoolverlaten](#) zorgt het RBL Leerplein voor gemeente Haarlem ook voor het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten door jongeren tot en met 23 jaar, zoals beschreven in het meerjarenbeleidsplan Vervolgaanpak bestrijding voortijdig schooluitval 2019 t/m 2022 RMC regio 'West Kennemerland' ([2018/871454](#)). Dit gebeurt in samenwerking met alle betrokken schoolbesturen van het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, re-integratie- en dagbestedingspartners in Haarlem en de regio.

Prestatie indicator Het aantal stage- en leerwerkplekken ter versterking van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (Gemeentelijke registratie CAREL). Het aantal stage- en leerwerkplekken is door de corona-maatregelen in 2020 sterk gedaald.

R/S	30	80	88	110	115	51	80	115	115	115	115	115
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Doel Meer Haarlemmers sporten of bewegen.

Effect indicator Percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van het totaal aantal inwoners van 19 jaar en ouder. (GGD Gezondheidsmeter, CBS en RIVM, vierjaarlijks) ([BZK](#)).

R/S	40%	42%	-	-	-	43%	-	-	-	44%	-	-
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Het percentage volwassenen (19-64 jaar) dat voldoende beweegt (GGD Gezondheidsmeter in samenwerking met CBS en RIVM). Beweegrichtlijnnorm is 2,5 uur per week matig intensief bewegen, verspreid over meerdere dagen.

R/S	-	63%	-	-	-	64%	-	-	-	65%	-	-
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Het percentage kinderen van 4-11 jaar dat lid is van een sportvereniging (GGD Gezondheidsmeter, vierjaarlijks).

R/S	79%	-	-	85%	-	-	-	85%	-	-	-	87%
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Het percentage ouderen (65+) dat voldoende beweegt (GGD Gezondheidsmeter in samenwerking met CBS en RIVM). Beweegrichtlijn is 2,5 uur per week matig intensief bewegen, verspreid over meerdere dagen.

R/S	-	37%	-	-	-	46%	-	-	-	47%	-	-
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie De gemeente voert sport- en beweegprogramma's uit en gebruikt de kracht van sport voor kwetsbare groepen binnen het sociaal domein, zoals genoemd in de nota Agenda voor de Sport Samen bewegen ([2015/29476](#)). Dit gebeurt in samenwerking met sportverenigingen, jongerenwerk, onderwijs, zorg- en welzijnsinstellingen en Sportsupport die namens de gemeente breedtesportactiviteiten organiseren.

Prestatie indicator Het aantal deelnames van 4 – 18 jaar aan door de gemeente aangeboden sportactiviteiten (SportSupport).

R/S						3.316	-	3.500	3.700	3.900	4.100	4.300
						(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie indicator Het aantal deelnames van (kwetsbare) inwoners ouder dan 18 jaar en ouder aan door de gemeente aangeboden sportactiviteiten (SportSupport).

R/S												
						410	343	411	400	400	400	400
						(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)

Doel	Voldoende goed onderhouden van onderwijs- en sportvoorzieningen.											
Effect indicator	Het aantal opgeleverde projecten uit het vastgestelde Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2019-2022 (SHO) (2019/842178), waardoor schoolgebouwen uitgebreid, nieuw en/of vernieuwd zijn (2019/85960).											
R/S		7	2		8	3	4	2	6	3		
		(2019)	(2020)		(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Effect indicator	Oordeel Haarlemmers over gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, sporthallen, zwembaden en gymzalen in Haarlem (rapportcijfer) (Inwonerspeiling)											
R/S	7,5	7,5	7,7	7,7	7,7	7,8	>7,5	>7,5	>7,5	>7,5	>7,5	>7,5
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	De gemeente zorgt in samenwerking met de schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs voor uitbreiding en (ver)nieuwbouw van schoolgebouwen, zoals beschreven in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2019-2022 (2018/734006). Het nieuwe op te stellen SHO geeft het beeld na 2022.											
Prestatie indicator	Het aantal gestarte (ver)nieuwbouw- en uitbreidingsprojecten schoolgebouwen (Jaarlijks Onderwijshuisvestingsplan (2019/842178)).											
R/S			7		3	4	2	6	3	4		
			(2020)		(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Prestatie	De gemeente zorgt voor voldoende en goed onderhouden sportaccommodaties, zoals beschreven in het Integraal Uitvoeringsplan Sportaccommodaties 2018 t/m 2028 Sport aan zet (2018/15838), in de nota Toekomstig extra areaal buiten- en binnensportaccommodaties (2017/227826) en de Stand van zaken Investeringsagenda binnensport 2019-2022 (2019/237490). Dit gebeurt in samenwerking met sportverenigingen en SRO die namens de gemeente de sportaccommodaties beheert en onderhoudt.											
Prestatie indicator	Het percentage goed onderhouden sportaccommodaties (Registratie SRO).											
R/S	93%	95%	95%	95%	94%	95%	95%	95%	95%	95%	95%	95%
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Beleidsveld 12 Sociale basis

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 12	Sociale basis											
Doel	Haarlemmers ervaren sociale verbondenheid.											
Effect indicator	Kencijfer sociale kwaliteit buurt (Het kencijfer is een combinatie van antwoorden op vier stellingen: 'Mensen gaan hier prettig met elkaar om', 'Ik voel mij thuis in deze buurt', 'Ik woon in een buurt met veel saamhorigheid' en 'Hier kennen mensen elkaar nauwelijks') (Inwonerspeiling)											
R/S	6,1	6,3	6,3	6,3	6,3	6,4	>6,3	>6,3	>6,4	>6,5	>6,6	>6,7
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	De gemeente zorgt voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners, bijvoorbeeld door openstelling van buurt- en wijkcentra en ontmoetingsactiviteiten.											
Doel	Haarlemmers zetten zich in voor elkaar en voor hun buurt, wijk of stad											
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat vindt voldoende ruimte te krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren (Inwonerspeiling)											
R/S		38%	43%		>38%	>40%	>40%	>40%	>40%	>40%	>40%	
		(2019)	(2020)		(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		

Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat vrijwillige inzet pleegt (Inwonerspeiling)											
R/S	55%	55%	48%	49%	50%	43%	>50%	>50%	>50%	>50%	>50%	>50%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Percentage mantelzorgers dat aangeeft (zeer) vaak overbelast te zijn (Inwonerspeiling)											
R/S	12%	16%	16%	16%	14%	12%	<14%	<12%	<12%	<12%	<12%	<12%
	(2009)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	De gemeente faciliteert bemiddeling tussen inwoners en vrijwilligerswerk, biedt ruimte voor initiatieven en zorgt voor ondersteuning voor mantelzorgers.											
Prestatie indicator	Aantal matches via BUUV (registratie BUUV)											
R/S	1.200	3.230	3.341	2.975	2.936	3.523	3.250	3.250	3.250	3.250	3.250	3.250
	(2011)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Aantal mantelzorgers dat ondersteund wordt om overbelasting te verminderen (registratie Tandem)											
R/S	584	4.083	4.025	4.041	3.777	3.792	>5.000	>4.000	>4.050	>4.100	>4.150	>4.200
	(2007)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Haarlemmers zijn zo redzaam mogelijk in het dagelijks leven											
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat zichzelf volledig zelfredzaam beschouwt (Inwonerspeiling)											
R/S	85%	84%	86%	86%	85%	86%	>85%	>85%	>85%	>85%	>85%	>85%
	(2013)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	De gemeente zorgt voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners, zoals klussen in en om het huis, vrijwilligersvervoer en cliëntondersteuning.											
Prestatie indicator	Percentage cliënten dat aangeeft bekend te zijn met de mogelijkheid gebruik te maken van cliëntondersteuning (Cliëntervaringsonderzoek Wmo)											
R/S	42%	-	37%	47%	25%	22%	>40%	>40%	>40%	>40%	>40%	>40%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Inwoners ervaren een goede gezondheid											
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat de eigen gezondheid (zeer) goed noemt (Inwonerspeiling)											
R/S	76%	76%	75%	72%	74%	73%	>74%	>74%	>74%	>74%	>74%	>74%
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	De gemeente zorgt voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners, bijvoorbeeld door middel van voorlichting op scholen en sport- en beweegactiviteiten.											
Doel	Haarlemmers met een afstand tot de arbeidsmarkt doen mee met waardevol werk (werk waar geen loon tegenover staat, maar dat waardevol is voor de deelnemer en de samenleving)											

Effect indicator	Percentage uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat participeert (Gemeentelijke Registratie)										
R/S	73%	82%	>73%	>85%	>85%	>85%	>85%	>85%	>85%	>85%	>85%
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)			
Prestatie	De gemeente zorgt voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners door middel van arbeidsmatige dagbesteding.										
Doel	Het voorkomen van escalatie van problematiek bij Haarlemmers op het gebied van welzijn.										
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat het sociaal wijkteam kent en weet waarvoor je hier terecht kunt (Inwonerspeiling)										
R/S	20%	24%	24%	25%	22%	>25%	>25%	>25%	>25%	>25%	>25%
	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Percentage Haarlemse gezinnen dat zelfstandig verder kan met of zonder duurzame hulp. (registratie CJG Kennemerland)										
R/S	82%	85%	82%	82%	82%	82%	82%	82%	82%	82%	82%
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)			
Prestatie	De gemeente versterkt Haarlemmers in hun redzaamheid via laagdrempelige, professionele voorlichting, informatie, advisering en ondersteuning door inzet van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en het sociaal wijkteam (SWT).										
Prestatie indicator	Aantal (nieuw) bereikte kinderen, gezinnen en jongeren door het Centrum voor Jeugd en Gezin (via onder andere haar website, het Informatie- en Adviesteam, de CJG-coaches en de CJG praktijkondersteuners jeugd bij huisartsen) (registratie CJG Kennemerland). Per 2021 wordt gebruik gemaakt van een Vinkapp bij enkele advies- en informatievragen. Deze registraties zijn hierin nog niet meegenomen. Wanneer deze gegevens in het najaar beschikbaar zijn, zal het bereik van het CJG hierdoor groter dan 2500 zijn.										
R/S	2.394	2.673	>2.600	>2.700	>2.800	>2.800	>2.800	>2.800	>2.800	>2.800	>2.800
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)			
Prestatie indicator	Het percentage Haarlemmers (18+) dat het CJG kent en weet waarvoor je hier terecht kunt (bron: registratie CJG; indicator 35 uitvoeringsplan Samen voor Jeugd)										
R/S	30%	30%	-	30%	35%	35%	35%	35%	35%	35%	35%
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)			

Financiën

Progr. Bel. veld	Maatschappelijke participatie	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
11	Onderwijs en sport	38.949	38.856	38.585	37.973	38.763	38.648	38.378
12	Sociale basis	30.456	33.159	31.613	31.473	31.347	31.349	31.348
	Totaal lasten	69.406	72.015	70.198	69.446	70.110	69.997	69.727
Baten (exclusief mutaties reserves)								
11	Onderwijs en sport	-8.256	-8.119	-8.339	-8.259	-8.259	-8.259	-8.259
12	Sociale basis	-115	-108	-259	-159	-109	-109	-109
	Totaal baten	-8.371	-8.227	-8.598	-8.418	-8.368	-8.368	-8.368
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
11	Onderwijs en sport	30.694	30.736	30.246	29.714	30.504	30.389	30.119
12	Sociale basis	30.341	33.052	31.354	31.314	31.238	31.240	31.239
	Totaal saldo	61.035	63.788	61.600	61.028	61.742	61.629	61.358
	Toevoegingen aan reserves	50	149	50	50	50	50	50
	Onttrekkingen aan reserves	-621	-1.614	-345	-345	-50	-50	-50
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	60.464	62.323	61.305	60.733	61.742	61.629	61.358

Analyse saldo beleidsveld Onderwijs en sport

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	38.856	-8.119	30.736
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	38.585	-8.339	30.246
Verschil	-271	-220	-490

1.1 Onderwijs en sport

bedrag v/n

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,3 miljoen lager dan in 2021.

-271 v

Meerjarenraming 2021-2025

In de vorige meerjarenraming werd met hogere lasten gerekend

1.032 n

Begroting 2021 aanvullingen

Bezuinigingen

59 n

Voortgangsrapportage 2021

Geactualiseerde kapitaallasten

-210 v

Septembercirculaire 2020 Aanpak Laaggeletterdheid

-140 v

Paragraaf steunmaatregelen corona voor Voortgangsrapportage 2021

-156 v

1.1 Onderwijs en sport	bedrag	v/n
Sanering en desinvestering Olympia veld 4	-278	v
Rijksbeschikking Onderwijsachterstandenbeleid	142	n
Bestemming resultaat jaarrekening 2020 Aanpak Laaggeletterdheid en Leerwerktrajecten Perspectief	-231	v
Bijstelling budget huur Onderwijshuisvesting	600	n
Onttrekking aan de reserve duurzame sportvoorziening voor LED verlichting	-40	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie Kadernota 2022	401	n
Bijstelling budget huur Onderwijshuisvesting	-500	v
<i>Begroting 2022</i>		
Geactualiseerde kapitaallasten	-154	v
Aanpassen omslagrente van 2% naar 1% en actualiseren financiering	-1.904	v
Jaarlijkse bijstelling begroting Gemeenschappelijke regeling leerplicht	274	n
Kostenverdeling materiële overhead	376	n
Ingebruikname nieuw object Vastgoed: Sporthal Sportweg 7	417	n
Diverse verschillen < € 100.000.	41	n

1.1 Onderwijs en sport	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,2 miljoen hoger dan in 2021.	-220	v
<i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd met al met lagere baten gerekend	161	n
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Rijksbeschikking Onderwijsachterstandenbeleid	-142	v
Paragraaf steunmaatregelen corona voor Voortgangsrapportage 2021	80	n
<i>Begroting 2022</i>		
Jaarlijkse bijstelling begroting Gemeenschappelijke regeling leerplicht	-292	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-27	v

Analyse saldo beleidsveld Sociale basis

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	33.159	-108	33.052
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	31.613	-259	31.354
Verschil	-1.546	-152	-1.697

1.2 Sociale basis	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 1,5 miljoen lager dan in 2021.	-1.546	v
<i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd al met lagere lasten gerekend	-145	v
<i>Begroting 2021 aanvullingen</i>		
Bezuinigingen	-250	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Herindeling budgetten Sociale Basis 2021	-1.499	v
Bestemming resultaat jaarrekening 2020 project Koplopergemeente Cliëntondersteuning en programma transformatie sociaal domein	-198	v
Notitie Coronasteunmaatregelen eerste helft 2021	-785	v
Paragraaf steunmaatregelen corona voor Voortgangsrapportage 2021	-170	v
Overhevelen budget 2 DIA medewerkers	194	n
Statushouders rijksbijdrage 2021	-325	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie Kadernota 2022	413	n
<i>Begroting 2022</i>		
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	813	n
ZonMW subsidie Sociale benadering dementie	150	n
Bijstellingen op basis van VRK begroting 2022-2025	106	n
Meicirculaire 2021 RVP Meningokokken, versterking antidiscriminatievoorziening en prenataal huisbezoek	155	n
Diverse verschillen < € 100.000.	-5	v

1.2 Sociale basis	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,2 miljoen hoger dan in 2021.	-152	v
<i>Begroting 2022</i>		
Subsidie Sociale benadering dementie	-150	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-2	v

Reservemutaties per programma

Reservemutaties	Toevoegingen	Onttrekkingen
Mutatie 2022	50	345
Reserve Duurzame Sportvoorzieningen	50	50
Reserve Budgetoverheveling		245
Algemene reserve		50

Investeringen programma

IP nummer	Omschrijving	Investering 2022
Investeringen waarvoor reeds krediet is verleend		
77.01	De Talenten	278
77.01	Internationale Taalklas	190
77.01	JOP 2019: Liduinaschool	150
77.01	JOP 2019: Schoter college	6.761
77.01	JOP 2019: Stedelijk Gymnasium	3.958
77.01	JOP 2020 Nieuwbouw De Wijde Wereld	2.171
77.01	JOP 2020 Permanente uitbreiding Mgr. Huibersschool	785
77.01	JOP 2020 Permanente uitbreiding Zonnewijzer	473
77.01	JOP 2020 stelpost prijsverhogingen	1.245
77.01	JOP 2020 stelpost versnellingen, aankopen, bouw- en woonrijp	350
77.01	Vilniusstraat 2 Gymzaal de Wijzer (Mgr. Huibersschool)	864
81.06	Renovatie veld Kon. HFC	91
81.27	Vervanging kleedaccommodaties Kon. HFC	648
81.28	Vervanging sportvelden: onderbouw	145
81.29	Sporthal Sportweg	1.000
81.30	Turnhal Jaap Edenlaan	873
Investeringen waarover nog een raadsbesluit moet worden genomen		
77.01	SHO VO Coornhert Lyceum	2.000
81.06	Vervanging grassportvelden	149
81.27	Accommodaties sport	530
81.28	Vervanging sportvelden: toplagen	691
81.30	Binnen- en buitensportaccommodaties	500
Totaal netto investeringen		23.852

Risico's

Er zijn geen risico's met financieel gevolg geïdentificeerd binnen programma 1. Wel zijn er twee risico's zonder financieel gevolg geïdentificeerd.

Programma 2 Ondersteuning en zorg

Commissie
(Coördinerende) Portefeuilles
Afdeling(en)

Samenleving
Zorg, Welzijn, Volksgezondheid, Jeugd, Ouderen
Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugd,
Onderwijs en Sport

Programmadoelstelling (missie)

De gemeente organiseert specialistische ondersteuning en zorg op maat. Als er sprake is van een beperking, van chronische, psychische of psychosociale problemen bij volwassenen en jeugdigen en/of als jeugdigen opgroeien in een onveilige situatie of een strafbaar feit hebben begaan, biedt de gemeente passende zorg. Deze zorg is zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis, gaat uit van de individuele burger, leefeenheid of gezin en duurt niet langer dan nodig. De zorg heeft tot doel dat Haarlemmers weer zoveel mogelijk kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Kaderstellende beleidsnota's

- Regiovisie verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020 – 2024 ([2020/048818](#))
- Beleidskader Opvang, wonen en herstel 2017-2020 ([2016/324154](#))
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Haarlem 2020 ([2020/769491](#))
- Transformatieprogramma Sociaal Domein Agenda 2018-2020 ([2018/432318](#))
- Uitvoeringsprogramma Opvang Wonen en Herstel ([2017/131203](#))
- Samen voor Jeugd Haarlem ([2019/293272](#))
- Verordening Jeugdhulp gemeente Haarlem 2029 ([2019/228846](#))

Doelenboom Programma 2 'Ondersteuning en zorg'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
2.1 Voorzieningen volwassenen	Haarlemmers zo lang mogelijk thuis laten wonen, functioneren en maatschappelijk participeren	% cliënten Wmo dat aangeeft zich beter te kunnen redden	Verstrekken materiële – en immateriële voorzieningen	Aantal cliënten maatwerkarrangementen Wmo (BZK)
		% cliënten dat aangeeft betere kwaliteit van leven te hebben		% cliënten Wmo dat snel geholpen is met aanvraag
2.2 Voorzieningen jeugd	Tijdige jeugdhulp op maat bieden	% jongeren met jeugdhulp (BZK)	Betere aansluiting jeugdhulp op vraag en behoefte jongere/gezin	% beëindigde jeugdhulptrajecten volgens plan
	Jongeren groeien zo veel mogelijk thuis op, in een gezinsvervangend verblijf	% jongeren in pleegzorg / gezinsgerichte omgeving	Meer passend en toereikend aanbod voor gezinsvervangende zorgvormen	Aantal jongeren in pleegzorg / gezinsvervangende verblijfsvormen
	Herstellen veiligheid en voorkomen (verdere) ontsporing jongeren	% jongeren met jeugdbescherming (BZK)	Verminderen jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen	% cliënten dat jeugdhulp als zeer nuttig ervaart (8 of hoger) % cliënten dat jeugdhulp als niet nuttig ervaart (4 of lager)
2.3 Opvang wonen en herstel	Zelfredzaamheid van psychisch kwetsbare Haarlemmers vergroten en waar mogelijk zelfstandig laten wonen	Het aantal cliënten beschermd wonen dat bij uitstroom gebruik maakt van een contingentwoning	Zorgen voor passend aanbod bij ondersteuningsbehoefte van cliënten	Aantallen Domus, Skeave Huse, contingent, beschermd en beschut wonen, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang
		Het aantal cliënten dat uitstroomt uit de maatschappelijke opvang	Passende begeleiding voor cliënten in de MO en BW	Aantallen trajecten in de maatschappelijke opvang Aantal maatwerkarrangementen in beschermd wonen
	Terugdringen aantal daklozen	Het aantal feitelijke daklozen	Het voorkomen van huisuitzettingen door huurschuld	Het aantal huisuitzettingen door huurschuld
	Stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling	% triage binnen 5 dagen	Passende en tijdige inzet van beoordeling en onderzoek door Veilig Thuis Passende en tijdige inzet CJG en SWT	% onderzoek naar huiselijk geweld en kindermishandeling binnen 10 weken % meldingen dat wordt overgedragen naar CJG/SWT

Beleidsvelden

Beleidsveld 21 Voorzieningen volwassenen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 21	Voorzieningen volwassenen											
Doel	Haarlemmers zo lang en zelfstandig mogelijk thuis laten wonen, functioneren en maatschappelijk participeren.											
Effect indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft zich beter te kunnen redden door de zorg/ondersteuning die zij krijgen (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).											
R/S	77%	-	82%	86%	82%	80%	>80%	>80%	>80%	>80%	>80%	>80%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Percentage cliënten dat aangeeft dat zij een betere kwaliteit van leven hebben door de zorg/ondersteuning die zij krijgen (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).											
R/S	70%	-	74%	78%	75%	77%	>74%	>77%	>77%	>77%	>77%	>77%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Verstrekken materiële en/of immateriële voorzieningen naar tevredenheid van de burger.											
Prestatie indicator	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners (CBS Monitor Sociaal Domein Wmo) (BZK).											
R/S		650	660	670	740	720	<750	<750	<750	<750	<750	<750
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft dat zij door de gemeente snel geholpen werden met hun hulpvraag (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).											
R/S	61%	-	73%	68%	77%	84%	>75%	>80%	>80%	>80%	>80%	>80%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft dat de medewerker van de gemeente hen serieus nam (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).											
R/S	81%	-	91%	85%	94%	96%	>90%	>92%	>92%	>92%	>92%	>92%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Percentage cliënten Wmo dat aangeeft dat zij de kwaliteit van de zorg/ondersteuning die zij krijgen goed vinden (Cliëntervaringsonderzoek Wmo).											
R/S	71%	-	82%	83%	83%	84%	>82%	>84%	>84%	>84%	>84%	>84%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Beleidsveld 22 Voorzieningen jeugd

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 22	Voorzieningen jeugd											
Doel	Tijdige jeugdhulp op maat bieden.											
Effect indicator	Percentage jongeren met jeugdhulp als percentage van alle jongeren tot 18 jaar (CBS)(BZK).											
R/S	8,1%	8,8%	8,3%	9,0%	9,7%	9,7%	10,6%	11%	11%	11%	11%	11%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie	De jeugdhulp is toegankelijk en sluit aan op de vraag en behoefte van de jongere en gezin. Er is een verschuiving van residentiële zorg naar ambulante jeugdhulp, zoals beschreven in de beleidsnota Samen voor Jeugd Haarlem (2019/293272).											
Prestatie indicator	Het percentage beëindigde jeugdhulptrajecten volgens plan (CBS). Deze indicator is aangepast, gezien het CBS geen gegevens meer beschikbaar stelt over het aantal uitgevoerde jeugdhulptrajecten.											
R/S	86%	71%	81%	87%	86%	87%	87%	87%	87%	87%	87%	87%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Jongeren groeien zo veel mogelijk thuis op, in een gezinsvervangend verblijf.											
Effect indicator	Het percentage jongeren in pleegzorg of gezinsgerichte omgeving van totaal percentage jeugdhulp met verblijf (CBS)											
R/S	53,8%	48,2%	58,2%	61,9%	55,0%	62%	62,5%	63%	63%	63%	63%	63%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Meer passend en toereikend aanbod voor gezinsvervangende zorgvormen zoals beschreven in de nota Samen voor Jeugd Haarlem (2019/293272). Dit gebeurt in samenwerking met jeugdhulpaanbieders en aanbieders van pleegzorg.											
Prestatie indicator	Het aantal jongeren in pleegzorg of gezinsvervangende verblijfsvormen (CBS). De realisatiewaarde voor 2020 is nog niet gepubliceerd.											
R/S	180	200	195	195	205	200	217	225	233	241	250	255
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Tevredenheid van cliënten over het effect van de jeugdhulp: percentage dat het zeer nuttig ervaart (8 of hoger) (bron: registratie aanbieders). De gegevens voor deze indicator moeten worden aangeleverd door de aanbieders. De aanbieders leveren deze onvoldoende aan. In de nieuwe contractering wordt de aanlevering van deze gegevens beter geregeld. Nu de contractering een jaar is uitgesteld zullen deze gegevens voor het eerst in 2023 beschikbaar komen.											
R/S							-	-	>70%	>70%	>75%	>75%
							(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Tevredenheid van cliënten over het/effect van de jeugdhulp: percentage dat het niet nuttig ervaart (4 of lager) (bron: registratie aanbieders). De gegevens voor deze indicator moeten worden aangeleverd door de aanbieders. De aanbieders leveren deze onvoldoende aan. In de nieuwe contractering wordt de aanlevering van deze gegevens beter geregeld. Nu de contractering een jaar is uitgesteld zullen deze gegevens voor het eerst in 2023 beschikbaar komen.											
R/S							-	-	30%	<30%	< 25%	<25%
							(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Herstellen van de veiligheid en voorkomen van (verdere) ontsporing van jongeren, zoals verwoord in de nota Samen voor Jeugd Haarlem (2019/293272).											
Effect indicator	Percentage jongeren met jeugdbescherming als percentage van alle jongeren tot 18 jaar (CBS). (BZK)											
R/S	1,1%	0,9%	0,9%	0,8%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	0,9%	1%	0,9%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Het verminderen van het aantal jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen door preventieve maatregelen, samen met het CJG. Het versterken van de vrijwillige hulpverlening en het verminderen van de hulpverlening onder dwang van de rechter, zoals beschreven in de nota Samen voor Jeugd Haarlem (2019/293272).											
Prestatie indicator	Het aantal (voorlopige) onder toezicht stellingen (OTS) (CBS). De realisatiewaarde voor 2020 is nog niet gepubliceerd.											
R/S	305	260	240	235	260	265	220	220	220	220	210	210
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie indicator	Percentage jongeren met een jeugdreclassering als percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar (CBS)(BZK)											
R/S	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Beleidsveld 23 Opvang, wonen en herstel

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 23	Opvang, wonen en herstel											
Doel	De zelfredzaamheid van psychisch kwetsbare Haarlemmers vergroten en hen waar mogelijk weer zelfstandig laten wonen											
Effect indicator	Het aantal cliënten beschermd wonen dat bij uitstroom gebruik maakt van een contingentwoning (Gemeentelijke registratie).											
R/S		19	31	20	20	20	20	20	20	20	20	20
		(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Effect indicator	Het aantal cliënten dat uitstroomt uit een maatschappelijke opvanglocatie binnen 6 maanden, binnen 9 maanden en de totale uitstroom (deze cijfers zijn gebaseerd op de uitstroomcijfers van alle aanbieders in de maatschappelijke opvang; dit zijn Kenter, Hvo-Querido en de RIBW/KAM). De aantallen van de verschillende aanbieders zijn bij elkaar opgeteld. In de uitstroomcijfers zijn ook cliënten meegerekend die binnen de maatschappelijke opvang uitstromen naar een doorstroomlocatie.											
R/S	<6mnd	66	95	67	97	99	100	105	105	105	105	105
	<9mnd	36	48	34	48	51	55	55	55	55	55	55
	Totaal	152	232	183	240	245	250	255	255	255	255	255
		(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Prestatie indicator	Zorgen voor aanbod dat past bij de ondersteuningsbehoefte van cliënten, waaronder het omklappen van plekken 'beschermd wonen' naar plekken 'beschut wonen' en zorgen voor huisvesting voor een Domus Plus en Skaeve Huse.											
Prestatie indicator	Aantal plekken: (Gemeentelijke registratie) De besluitvorming over geschikte locaties voor projecten DomusPlus en Skaeve Huse zijn aanleiding voor aanpassing van de realisatiewaarden. Gegeven de behoefte aan Skaeve Huse is het aantal units op 6 gesteld. De openstelling van de Wet langdurige zorg (WLz) voor GGZ-cliënten heeft tot nu toe geleid tot circa 270 BW cliënten die de overstap hebben gemaakt naar de WLZ. In het najaar van 2021 verwachten we de definitieve cijfers. * met winternoodopvang ** is inclusief circa 35 extra plekken in het kader van de coronacrisis											
R/S	Domus Plus	-	-	-	-	-	-	-	-	24	24	24
	Skaeve Huse	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6	6
	Perron 18	0	0	13	16	16	16	16	16	16	16	16
	Contingentwoningen	95	100	90	100	100	100	100	100	100	100	100
	Beschut wonen	6	47	59	60	80	90	100	110	110	120	120
	Beschermd wonen	610	608	585	320	310	330	290	280	280	270	270
	Maatschappelijke opvang	181	181/199*	216**	177	214	209	204	199	199	194	194
	Vrouwenopvang	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
		(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Prestatie indicator	Passende begeleiding voor cliënten in de maatschappelijke opvang (trajectbegeleiding) en beschermd wonen (maatwerkarrangement)											

Prestatie indicator	Aantal trajecten in de maatschappelijke opvang (Gemeentelijke registratie).									
R/S	316	348	413	416	418	423	425	427		
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Prestatie indicator	Aantal maatwerkarrangementen beschermd wonen (Gemeentelijke registratie). De openstelling van de Wet langdurige zorg voor GGZ-cliënten heeft tot nu toe geleid tot circa 270 BW cliënten die de overstap hebben gemaakt naar de WLZ. In het najaar van 2021 verwachten we de definitieve cijfers, waardoor de streefwaarden kunnen afwijken.									
R/S	110	403	458	330	350	370	380	390	400	
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Doel	Het terugdringen van het aantal daklozen									
Effect indicator	Het aantal feitelijke daklozen (Brede Centrale Toegang)									
R/S	545	548	470	520	520	515	505	495	485	
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Het voorkomen van huisuitzettingen door vroegtijdig signaleren van huurschuld									
Prestatie indicator	Aantal huisuitzettingen door huurschuld (Elan, Pré en Ymere)									
R/S	15	15	4	12	11	10	10	10	10	
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Doel	Stoppen en duurzaam oplossen van individuele gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling									
Effect indicator	Het percentage triage (=beoordeling op onveiligheid) binnen 5 dagen (Veilig Thuis)									
R/S	92%	38%	35%	47%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Passend en tijdige inzet van beoordeling en onderzoek door Veilig Thuis									
Prestatie indicator	Het percentage onderzoek naar huiselijk geweld en kindermishandeling door Veilig Thuis binnen 10 weken (Veilig Thuis)									
R/S	80%	56%	83%	47%	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Passende en tijdige inzet van het CJG en het Sociaal Wijkteam naar aanleiding van meldingen bij Veilig Thuis									
Prestatie indicator	Het percentage meldingen dat direct na veiligheidsbeoordeling kan worden overgedragen naar het CJG of Sociaal Wijkteam (Veilig Thuis).									
R/S	25%	32%	21%	55%	45%	55%	60%	60%	60%	
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	

Financiën

Progr. Bel. veld	Ondersteuning en Zorg	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
21	Voorzieningen volwassenen	40.628	45.422	41.810	41.697	41.412	41.412	41.412
22	Voorzieningen jeugd	34.380	35.288	35.177	34.404	34.214	34.214	34.214
23	Opvang, wonen en herstel	63.198	64.972	58.304	58.452	58.472	58.468	58.482
	Totaal lasten	138.207	145.682	135.290	134.553	134.098	134.094	134.108
Baten (exclusief mutaties reserves)								
21	Voorzieningen volwassenen	-1.304	-1.089	-1.106	-1.106	-1.106	-1.106	-1.106
22	Voorzieningen jeugd	-141	-90	-90	-90	-90	-90	-90
23	Opvang, wonen en herstel	-3.723	-3.360	-3.360	-3.095	-3.095	-3.095	-3.095
	Totaal baten	-5.167	-4.539	-4.556	-4.291	-4.291	-4.291	-4.291
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
21	Voorzieningen volwassenen	39.325	44.333	40.704	40.592	40.306	40.306	40.306
22	Voorzieningen jeugd	34.240	35.198	35.087	34.314	34.124	34.124	34.124
23	Opvang, wonen en herstel	59.475	61.612	54.943	55.357	55.377	55.373	55.387
	Totaal saldo	133.040	141.143	130.734	130.262	129.807	129.803	129.817
	Toevoegingen aan reserves	18.551	2.700	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen aan reserves	-12.418	-6.647	-467	-200	-200	-200	-200
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	139.173	137.196	130.267	130.062	129.607	129.603	129.617

Analyse saldo beleidsveld Voorzieningen volwassenen

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	45.422	-1.089	44.333
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	41.810	-1.106	40.704
Vershil	-3.612	-16	-3.629

2.1 Voorzieningen volwassenen

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 3,6 miljoen lager dan in 2021. -3.612 v

Meerjarenraming 2021-2025

In de vorige meerjarenraming werd al met lagere lasten gerekend -5.326 v

2.1 Voorzieningen volwassenen	bedrag	v/n
<i>Begroting 2021 aanvulling</i>		
<i>Bestuursrapportage 2020</i> Overheveling herkanstrajecten naar individuele begeleiding	-140	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Herindeling budgetten Sociale Basis 2021	1.245	n
Septembercirculaire 2020 - Uitvoeringskosten trekkingsrechten PGB	119	n
Overhevelen budget 2 DIA medewerkers	-97	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie Kadernota 2022	627	n
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	-414	v
Budgetneutrale verschuiving impact open-house 2020 aanbesteding van Jeugd naar Wmo	100	n
Budgetneutrale overheveling Taakstelling Perceel 5 van Wmo naar Jeugd	100	n
Bijstelling lokale bijdrage Veilig Thuis	173	n
Diverse verschillen < € 100.000.	1	n

2.1 Voorzieningen volwassenen	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) blijven in 2022 nagenoeg gelijk.	-16	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-16	v

Analyse saldo beleidsveld Voorzieningen jeugd

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	35.288	-90	35.198
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	35.177	-90	35.087
Verschil	-112		-112

2.2 Voorzieningen jeugd	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,1 miljoen lager dan in 2021.	-112	v
<i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd al met lagere lasten gerekend	-1.841	v

2.2 Voorzieningen jeugd	bedrag	v/n
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Septembercirculaire 2020 Verlenging extra rijksmiddelen Jeugd	747	n
Bestemming resultaat jaarrekening 2020 Transformatieplan Jeugd	-203	v
Overhevelen budget 2 DIA medewerkers	-97	v
 <i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie Kadernota 2022	543	n
 <i>Begroting 2022</i>		
Meicirculaire 2021	1.482	n
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	-425	v
Bijstelling lokale bijdrage Veilig Thuis	173	n
Budgetneutrale verschuiving impact open-house 2020 aanbesteding van Jeugd naar Wmo	-100	v
Budgetneutrale overheveling Taakstelling Perceel 5 van Wmo naar Jeugd	-100	v
Jaarlijkse bijstelling begroting Gemeenschappelijke regeling leerplicht	-63	v
Formatiewijziging van Afdelingskostenplaats naar Overhead JOS	-211	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-17	v

2.2 Voorzieningen jeugd	bedrag	v/n
Toelichting baten		

De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 gelijk aan 2021.

Analyse saldo beleidsveld Opvang, wonen en herstel

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	64.972	-3.360	61.612
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	58.304	-3.360	54.943
Verschil	-6.668	-1	-6.669

2.3 Opvang, wonen en herstel	bedrag	v/n
Toelichting lasten		

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 6,7 miljoen lager dan in 2021.

Meerjarenraming 2021-2025

In de vorige meerjarenraming werd met hogere lasten gerekend

204 n

Voortgangsrapportage 2021

2.3 Opvang, wonen en herstel	bedrag	v/n
Verwerking collegebesluit Veldwerk Schiphol 2021 en 2022	238	n
Septembercirculaire 2020	-1.681	v
Bestemming resultaat jaarrekening 2020 Regio Aanpak Huiselijk Geweld	-199	v
Onttrekking reserve Opvang, Wonen & Herstel voor Innovatiefonds	-1.750	v
Uitkering € 3 miljoen aan regio vanuit reserve Opvang, Wonen & Herstel	-2.089	v
Paragraaf steunmaatregelen corona voor Voortgangsrapportage 2021	-880	v
Notitie Coronasteunmaatregelen eerste helft 2021	-1.600	v
Herindeling budgetten Sociale Basis 2021	100	n
<i>Begroting 2022</i>		
Meicirculaire 2021	1.416	n
Aanhuur Wilhelminastraat 10-12	-255	v
Bijstellingen op basis van VRK begroting 2022-2025	-214	v
Bijstelling lokale bijdrage Veilig Thuis	-346	v
Verlening 24-uursopvang Velserspoort	229	n
Diverse verschillen < € 100.000.	159	n

2.3 Opvang, wonen en herstel	bedrag	v/n
Toelichting baten		

De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) blijven in 2022 nagenoeg gelijk.

Reservemutaties per programma

Reservemutaties	Toevoegingen	Onttrekkingen
Mutatie 2022	0	467
Reserve Opvang, wonen en herstel		467

Investerings programma

IP nummer	Omschrijving	Investering 2022
Investeringsen waarvoor reeds krediet is verleend		
MTS.01	Doorstroomvoorziening maatschappelijke opvang	1.000
Investeringsen waarover nog een raadsbesluit moet worden genomen		
MTS.02	Woonvoorziening Domusplus	1.800
Totaal netto investeringen		2.800

Risico's

Er zijn negen risico's met financieel gevolg geïdentificeerd binnen programma 2, deze risico's zijn terug te vinden in de [bijlage 5.12](#) en leiden tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 4,4 miljoen.

Programma 3 Werk, inkomen en schulden

Commissie
(Coördinerende) Portefeuilles
Afdeling(en)

Samenleving
Sociale Zaken, Schulden en Minima
Werk en Inkomen - Schulden, Minima en
Sociale Recherche

Programmadoelstelling (missie)

Alle Haarlemmers, ook de Haarlemmers met een uitkering, moeten kunnen meedoen in de samenleving door werk, opleiding of andere vormen van participatie, zoals vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding. De gemeente Haarlem ondersteunt als dat nodig is inwoners bij werk, inkomen en schulden. Mensen worden begeleid naar werk en ontvangen (tijdelijke) financiële ondersteuning als betaald werk niet of nog niet mogelijk is. Schulden kunnen een belemmering zijn om mee te doen in de maatschappij. De gemeente biedt brede ondersteuning bij (dreigende) schulden en het voorkomen ervan. Aan Haarlemmers met een inkomen tot 120% van het bestaansminimum biedt de gemeente een financieel vangnet met diverse regelingen.

Kaderstellende beleidsnota's

- Transformatieprogramma Sociaal Domein 2015 ([2015/168421](#))
- Uitvoeringsprogramma Participeren naar vermogen 2015 ([2015/162169](#))
- Wijzigingsverordening individuele inkomenstoelage ([2016/61507](#))
- Diverse verordeningen Participatiewet 2015
- Eerste wijzigingsverordening Participatiewet ([2015/56604](#))
- Beleidsnota Handhaven met zorg Participatiewet ([2017/294348](#))
- Verordening Loonkostensubsidie 2015 ([2015/136644](#))
- Verordening Adviesraad sociaal domein 2015 ([2014/412378](#))
- Koersdocument Werk en Inkomen 2016 ([2016/255654](#))
- Verordening individuele studietoelage Participatiewet gemeente Haarlem ([2017/106121](#))
- Verordening Re-integratie Participatiewet, IOAW, IOAZ 2017 ([2017/210169](#))
- Integrale beleidsvisie Armoede en Schulden 'In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren' ([2020/935630](#))
- Verordening beslistermijn schulddienstverlening ([2020/1045486](#))

Doelenboom Programma 3 'Werk, inkomen en schulden'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator	
3.1 Werk	Uitkeringsgerechtigden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt vinden betaald werk.	Het aantal uitkeringsgerechtigden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dat passend werk heeft gevonden	Het ondersteunen, werk-fit maken en bemiddelen van werkzoekenden	Het aantal uitkeringsgerechtigden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dat is overgedragen aan een uitzendbureau	
		Netto arbeidsparticipatie: % werkzame beroepsbevolking t.o.v. totale beroepsbevolking (BZK)		Het aantal uitkeringsgerechtigden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat in een ondersteuningstraject zit	
		% werkloze jongeren (BZK)			
		Lopende re-integratievoorzieningen (BZK)			
Uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt participeren	Aantal uitkeringsgerechtigden met onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat participeert	Het ondersteunen en bemiddelen naar participeren in de samenleving			
Mensen met een arbeidsbeperking hebben betaald werk	Aantal Sw-ers dat werkzaam is in de sociale werkvoorziening	Behouden van bestaande werkplekken voor medewerkers in sociale werkvoorziening	Aantal mensen met een indicatie beschut werk		
		Creëren van beschut werk werkplekken			
3.2 Inkomen	Mensen met een arbeidsbeperking hebben betaald werk	Aantal mensen werkzaam in een garantiebaan	Voldoen aan de regionale opgave voor de invulling van garantiebanen		
		Het bieden van meer kans op bestaanszekerheid voor financieel kwetsbare Haarlemmers	Aantal Participatiewet-uitkeringsgerechtigden	Tijdig helpen van Haarlemmers met aanvragen inkomensondersteuning.	% aanvragen Participatiewet-uitkering (1), bijzondere bijstand (2) en minimavoorzieningen (3) dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld
			Aantal huishoudens dat gebruik maakt van minimaregeling	HaarlemPashouders maken gebruik van inkomens ondersteunende voorzieningen	Aantal volwassenen en kinderen met HaarlemPas
			% kinderen tot 18 jaar waarvan gezin van bijstandsuitkering moet rondkomen (BZK)		Aantal HaarlemPashouders dat individuele inkomens toeslag ontvangt
Aantal personen (18+) met bijstandsuitkering (BZK)		Aantal volwassenen en kinderen met gemeentelijke zorgpolis			
Haarlemmers met een laag inkomen en/of geldzorgen doen mee	% Haarlemmers dat aangeeft in het dagelijks leven beperkt te worden door de eigen financiële situatie	HaarlemPashouders zijn tevreden over de dienstverlening	Beoordelingscijfer klanten over dienstverlening minimavoorzieningen		
		HaarlemPashouders weten minimaregelingen te vinden	Beoordelingscijfer over aanbod minimavoorzieningen		
	Kinderen uit minimagezinnen groeien op zonder geldzorgen	Tevredenheid over mate waarin kinderen kunnen meedoen	Kinderen uit minimagezinnen maken gebruik van de regelingen	Aantal gezinnen dat gebruik maakt van schoolkostenregeling Aantal kinderen dat gebruik maakt van JeugdFonds Sport en Cultuur	
3.3 Schulden	Haarlemmers met geldzorgen of schulden zijn snel schuldenzorgvrij	Aantal gestarte schulddienstregelingen versus het aantal intakes	Snel verhelpen van betalingsachterstanden van Haarlemmers	Aantal geholpen Haarlemmers met betalingsachterstand	
			Snel starten met schuldregeling van Haarlemmers met problematische schulden	Aantal dagen tussen intake en start schulddienstregeling	
	Haarlemmers die problematische schulden hadden, zijn schuldenvrij	Aantal klanten dat succesvol uitstroomt na drie jaar reguliere schuldbemiddeling	Leveren van adequate begeleiding gedurende schuldregelingstraject	Beoordelingscijfer van klanten voor schulddienstverlening	
		% succesvolle uitstroom van klanten met schulden			
Haarlemmers met een schone lei maken geen nieuwe schulden	% recidive bij nieuwe aanvraag voor schuldbemiddeling	Het geven van nazorg	Aantal klanten in nazorg na geslaagde schuldbemiddeling		

Beleidsvelden

Beleidsveld 31 Werk

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 31	Werk												
Doel	Uitkeringsgerechtigden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt vinden betaald werk.												
Effect indicator	Het aantal uitkeringsgerechtigden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dan wel met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat passend werk heeft gevonden ten opzichte van het totale aantal binnen deze doelgroep.												
R/S							320/3.553 (2020)	350 (2021)	350 (2022)	350 (2023)	350 (2024)	350 (2025)	350 (2026)
Effect indicator	Netto arbeidsparticipatie: het percentage van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (CBS)(BZK).												
R/S	69,4 (2007)	68,8 (2016)	70,1 (2017)	71,4 (2018)	71,1 (2019)	70,1 (2020)	72 (2021)	72 (2022)	72 (2023)	72 (2024)	72 (2025)	72 (2026)	
Effect indicator	Percentage werkloze jongeren (16-22 jaar) (CBS) (BZK)												
R/S	3% (2005)	2% (2016)	3% (2017)	2% (2018)	2% (2019)	- (2020)	1% (2021)	1% (2022)	1% (2023)	1% (2024)	1% (2025)	1% (2026)	
Effect indicator	Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners 15-64 jaar (CBS)(BZK).												
R/S	101,1 (2015)	- (2016)	- (2017)	238,8 (2018)	130,0 (2019)	312,4 (2020)	250 (2021)	250 (2022)	250 (2023)	250 (2024)	250 (2025)	250 (2026)	
Prestatie	Het ondersteunen, werk-fit maken en bemiddelen van werkzoekenden.												
Prestatie indicator	Het aantal uitkeringsgerechtigden zonder afstand tot de arbeidsmarkt dat is overgedragen aan een uitzendbureau ten opzichte van het totale aantal binnen deze doelgroep.												
R/S				22/3.580 (2018)	61/3.507 (2019)	200/3.553 (2020)	150 (2021)	230 (2022)	230 (2023)	230 (2024)	230 (2025)	230 (2026)	
Prestatie indicator	Het aantal uitkeringsgerechtigden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat in een ondersteuningstraject zit ten opzichte van het totale aantal binnen deze doelgroep												
R/S				940 (2018)	750 (2019)	2.079 (2020)	950 (2021)	2.391 (2022)	2.391 (2023)	2.391 (2024)	2.391 (2025)	2.391 (2026)	
Doel	Uitkeringsgerechtigden met een onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt participeren.												
Effect indicator	Het aantal uitkeringsgerechtigden met een onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt dat participeert in de vorm van maatschappelijke participatie of arbeidsmatige dagbesteding (gemeentelijke registratie).												
R/S				638 (2018)	1.300 (2019)	1.273 (2020)	800 (2021)	1.464 (2022)	1.464 (2023)	1.464 (2024)	1.464 (2025)	1.464 (2026)	
Prestatie	Het ondersteunen en bemiddelen van uitkeringsgerechtigden naar participeren in de samenleving door onder andere onze re-integratiepartner Pasmatch, onderdeel van de Werkpas Holding BV .												

Doel	Zorgen dat mensen met een arbeidsbeperking betaald werk hebben.											
Effect indicator	Het aantal subsidie-eenheden (se) met een indicatie op grond van de Wet Sociale Werkvoorziening dat werkzaam is in de sociale werkvoorziening (gemeentelijke registratie). Eén subsidie-eenheid staat gelijk aan één persoon die fulltime begeleid werkt.											
R/S	684 (2014)	641 (2016)	631 (2017)	622 (2018)	576 (2019)	547 (2020)	530 (2021)	500 (2022)	470 (2023)	440 (2024)	410 (2025)	380 (2026)
Effect indicator	Het aantal mensen werkzaam in een garantiebaan binnen de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond (gemeentelijke registratie).											
R/S	1.134 (2015)	1.313 (2016)	1.454 (2017)	1.872 (2018)	1.844 (2019)	1.948 (2020)	1.950 (2021)	1.950 (2022)	1.950 (2023)	1.950 (2024)	1.950 (2025)	1.950 (2026)
Prestatie	Het behouden van bestaande werkplekken voor de medewerkers in de sociale werkvoorziening bij werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk).											
Prestatie	Het creëren van werkplekken voor mensen met een indicatie Beschut werk.											
Prestatie indicator	Aantal mensen dat werkzaam is op een beschut werkplek.											
R/S			17 (2017)	23 (2018)	37 (2019)	58 (2020)	40 (2021)	40 (2022)	40 (2023)	40 (2024)	40 (2025)	40 (2026)
Prestatie	Voldoen aan de regionale opgave voor de invulling van garantiebanen in de arbeidsmarktregio voor mensen die opgenomen zijn in het doelgroepenregister.											

Beleidsveld 32 Inkomen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 32	Inkomen											
Doel	Het bieden van meer kans op bestaanszekerheid voor financieel kwetsbare Haarlemmers.											
Effect indicator	Het aantal uitkeringsgerechtigden dat een Participatiewet-uitkering ontvangt (gemeentelijke registratie). De prognose van het aantal uitkeringsgerechtigden is gebaseerd op scenario's van het CPB en wel op scenario 1 basisraming/matig herstel.											
R/S	2.536 (2009)	3.695 (2016)	3.760 (2017)	3.580 (2018)	3.507 (2019)	3.553 (2020)	4.090 (2021)	4.090 (2022)	4.090 (2023)	4.090 (2024)	4.090 (2025)	4.090 (2026)
Effect indicator	Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van een minimaregeling via een gemeentelijke aanvraag (gemeentelijke registratie).											
R/S	2.536 (2013)	3.960 (2016)	4.460 (2017)	4.807 (2018)	4.876 (2019)	5.062 (2020)	5.500 (2021)	5.500 (2022)	5.500 (2023)	5.500 (2024)	5.500 (2025)	5.500 (2026)
Effect indicator	Percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen (CBS) (BZK).											
R/S	8% (2000)	6% (2016)	6% (2017)	6% (2018)	6% (2019)	nbn (2020)	5,70% (2021)	5,70% (2022)	5,70% (2023)	5,70% (2024)	5,70% (2025)	5,70% (2026)
Effect indicator	Aantal personen (18 jaar en ouder) met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners (CBS) (BZK).											
R/S	358,4 (2015)	367,0 (2016)	375,3 (2017)	371,9 (2018)	355,7 (2019)	493,8 (2020)	370 (2021)	370 (2022)	370 (2023)	370 (2024)	370 (2025)	370 (2026)
Prestatie	Het tijdig helpen van Haarlemmers met aanvragen inkomensondersteuning.											

Prestatie indicator	Het percentage aanvragen Participatiewet-uitkering dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld (gemeentelijke registratie).											
R/S	83%	91%	88%	89%	86%	86%	98%	98%	98%	98%	98%	98%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Het percentage aanvragen bijzondere bijstand dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld (gemeentelijke registratie).											
R/S	98%	94%	98%	96%	98%	80%	98%	98%	98%	98%	98%	98%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Het percentage aanvragen minimavoorzieningen dat binnen de wettelijke termijn van acht weken is afgehandeld (gemeentelijke registratie).											
R/S	82%	78%	82%	85%	90%	98%	99%	99%	99%	99%	99%	99%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	HaarlemPashouders maken gebruik van inkomens ondersteunende voorzieningen.											
Prestatie indicator	Het aantal volwassenen en het aantal kinderen (4-18jr) met een HaarlemPas (gemeentelijke registratie).											
R/S												
Volwassenen	4.799	6.340	8.322	8.104	8.253	8.107	-	8.400	8.500	8.500	8.500	8.500
Kinderen	1.857	2.229	2.587	2.522	2.580	2.454	-	2.550	2.600	2.600	2.600	2.600
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Aantal HaarlemPashouders dat individuele inkomensvoorziening ontvangt (gemeentelijke registratie).											
R/S				2.311	2.496	2.479	-	3.000	3.500	3.750	3.750	3.750
				(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Aantal volwassenen en kinderen dat deelneemt aan de gemeentelijke zorgpolis (gemeentelijke registratie).											
R/S												
Volwassenen				2.557	3.481	3.887	-	4.000	4.125	4.250	4.250	4.250
Kinderen				629	1.492	1.609	-	1.650	1.700	1.700	1.700	1.700
				(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Haarlemmers met een laag inkomen en/of geldzorgen doen mee.											
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat aangeeft in het dagelijks leven beperkt te worden door de eigen financiële situatie (Inwonerspeiling).											
R/S	25%	21%	17%	17%	16%	15%	<20%	<20%	<19%	<17%	<16%	<16%
	(2013)	2016	2017	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	HaarlemPashouders weten minimaregelingen makkelijk te vinden (Klanttevredenheidsonderzoek Werk, Inkomen en Schulden). Betreft nieuwe indicator. Nulmeting vindt plaats in 2020. De streefwaarden zijn een (ruwe) inschatting.											
R/S							-	6,7	7	7,2	7,2	7,2
							(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	HaarlemPashouders zijn tevreden over de dienstverlening											

Prestatie indicator	Beoordelingscijfer van klanten over dienstverlening minimavoorzieningen (Klanttevredenheidsonderzoek Werk, Inkomen en Schulden).									
R/S	6,7	-	7,6	7,0	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Beoordelingscijfer over aanbod minimavoorzieningen (Klanttevredenheidsonderzoek Werk, Inkomen en Schulden).									
R/S	7,0	-	7,7	-	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Doel	Kinderen uit minimagezinnen groeien op zonder geldzorgen.									
Effect indicator	Tevredenheid over mate waarin kinderen kunnen meedoen (Klanttevredenheidsonderzoek Werk, Inkomen en Schulden). Betreft nieuwe indicator. Nulmeting vindt plaats in 2020. De streefwaarden zijn een (ruwe) inschatting.									
R/S				-	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
				(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Kinderen uit minimagezinnen maken gebruik van de regelingen.									
Prestatie indicator	Het aantal gezinnen dat gebruik maakt van de schoolkostenregeling (gemeentelijke registratie).									
R/S	1.207	1.330	1.350	1.500	1.400	1.450	1.450	1.450	1.450	1.450
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Aantal kinderen dat van JeugdFonds Sport en Cultuur gebruik maakt (registratie JFSC).									
R/S		1.250	1.113	-	1.250	1.300	1.350	1.350	1.350	1.350
		(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	

Beleidsveld 33 Schulden

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 33	Schulden									
Doel	Haarlemmers met geldzorgen of schulden zijn snel schuldenzorgvrij.									
Effect indicator	Aantal gestarte schulddienstregelingen versus het aantal intakes (gemeentelijke registratie).									
R/S										
Gestart	157	118	129	-	120	120	110	110	110	110
Intakes	230	203	250	-	200	200	160	160	160	160
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Betalingsachterstanden van Haarlemmers worden snel verholpen.									
Prestatie indicator	Aantal Haarlemmers geholpen met geldzorgen door Vroeg er op Af (gemeentelijke registratie en registratie Stapp).									
R/S				-	600	800	1.000	1.000	1.000	1.000
				(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Haarlemmers met problematische schulden kunnen zo snel mogelijk starten met de schuldregeling.									

Prestatie indicator	Aantal dagen tussen intake en start schulddienstregeling (gemeentelijke registratie).											
R/S							-	180	170	155	140	125
							(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Haarlemmers die problematische schulden hadden, zijn schuldenvrij.											
Effect indicator	Het aantal klanten dat succesvol uitstroomt na drie jaar reguliere schuldbemiddeling (gemeentelijke registratie).											
R/S	99	81	116	151	164	156	140	155	115	140	165	165
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Percentage succesvolle uitstroom van klanten met schulden (gemeentelijke registratie).											
R/S		80%	80%	83%	86%	95%	85%	90%	90%	90%	90%	90%
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Het leveren van adequate begeleiding gedurende schuldregelingstraject.											
Prestatie indicator	Het beoordelingscijfer van klanten voor schulddienstverlening (Klanttevredenheidsonderzoek Werk, Inkomen en Schulden).											
R/S				7,9	-	8,1	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
				(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Haarlemmers met een schone lei maken geen nieuwe problematische schulden.											
Effect indicator	Percentage recidive bij nieuwe aanvraag voor schuldbemiddeling (gemeentelijke registratie).											
R/S				0,25%	0,12%	0,45%	-	0,25%	0,25%	0,25%	0,25%	0,25%
				(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Het geven van nazorg.											
Prestatie indicator	Het aantal klanten in nazorg na geslaagde schuldbemiddeling (gemeentelijke registratie).											
R/S				105	98	95	95	95	90	95	100	165
				(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Financiën

Progr. Bel. veld	Werk, Inkomsten en Schulden	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
31	Werk	23.190	27.153	23.018	21.967	21.590	21.175	20.801
32	Inkomen	103.337	80.411	75.026	75.226	74.888	74.586	74.586
33	Schulden	1.777	2.756	2.296	2.296	2.296	2.296	2.296
	Totaal lasten	128.304	110.320	100.340	99.489	98.774	98.057	97.683
Baten (exclusief mutaties reserves)								
31	Werk	-328	0	0	0	0	0	0
32	Inkomen	-100.547	-69.714	-65.078	-59.666	-59.666	-59.666	-59.666
33	Schulden	-219	-223	-225	-225	-225	-225	-225
	Totaal baten	-101.094	-69.937	-65.303	-59.891	-59.891	-59.891	-59.891
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
31	Werk	22.862	27.153	23.018	21.967	21.590	21.175	20.801
32	Inkomen	2.790	10.696	9.947	15.559	15.221	14.919	14.919
33	Schulden	1.558	2.533	2.071	2.071	2.071	2.071	2.071
	Totaal saldo	27.211	40.383	35.037	39.598	38.883	38.165	37.791
	Toevoegingen aan reserves	4.819	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen aan reserves	-1.392	-2.779	0	0	0	0	0
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	30.637	37.604	35.037	39.598	38.883	38.165	37.791

Analyse saldo beleidsveld Werk

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	27.153		27.153
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	23.018		23.018
Vershil	-4.135		-4.135

3.1 Werk

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 4.135 miljoen lager dan in 2021.

Meerjarenraming 2021-2025

In de vorige meerjarenraming werd al met lagere lasten gerekend

3.1 Werk	bedrag	v/n
<i>Begroting 2021 aanvullingen</i>		
Frictiekosten Werkdag	350	n
<i>Bestuursrapportage 2020</i>		
Budgetoverheveling invoeringskosten Wet Inburgering	-271	v
Budgetoverheveling middelen Perspectief op Werk	-1.250	v
<i>Decemberrapportage 2020</i>		
Budgetoverheveling middelen verhoging taalniveau statushouders	-159	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Notitie Coronasteunmaatregelen eerste helft 2021	-2.289	v
Bestemming resultaat jaarrekening 2021	-602	v
<i>Begroting 2022</i>		
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	-178	v
Meicirculaire 2021	546	n
Formatie uitvoering nieuwe Wet Inburgering	213	n
Diverse verschillen < € 100.000.	-145	v

3.1 Werk	bedrag	v/n
Toelichting baten		

De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 gelijk gebleven t.o.v. 2021.

Diverse verschillen < € 100.000.

Analyse saldo beleidsveld Inkomen

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	80.411	-69.714	10.696
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	75.026	-65.078	9.947
Vershil	-5.385	4.636	-749

3.2 Inkomsten	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 5.385 miljoen lager dan in 2021.	-5.385	v
<i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd al met lagere lasten gerekend	-4.872	v
<i>Begroting 2021 aanvullingen</i>		
Bezuinigingen	-276	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Buig begroting 2021-2022	8.443	n
Notitie Coronasteunmaatregelen eerste helft 2021	-8.624	v
Herindeling budgetten Sociale Basis 2021	178	n
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie Kadernota 2022	111	n
<i>Begroting 2022</i>		
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	-319	v
Formatie uitvoering nieuwe Wet Inburgering	136	n
Diverse verschillen < € 100.000.	-162	v
3.2 Inkomsten		
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 4.636 miljoen lager dan in 2021.	4.636	n
<i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd al met lagere baten gerekend	9.918	n
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Buig begroting 2021-2022	-12.582	v
Notitie Coronasteunmaatregelen eerste helft 2021	7.300	n
Diverse verschillen < € 100.000.		

Analyse saldo beleidsveld Schulden

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	2.756	-223	2.533
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	2.296	-225	2.071
Verschil	-460	-1	-462

3.3 Schulden bedrag v/n

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0.46 miljoen lager dan in 2021. -460 v

Voortgangsrapportage 2021

Notitie Coronasteunmaatregelen eerste helft 2021 -354 v

Diverse verschillen < € 100.000. -106 v

3.3 Schulden bedrag v/n

Toelichting baten

De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) blijven in 2022 nagenoeg gelijk. -1 v

Diverse verschillen < € 100.000. -1 v

Reservemutatie per programma

Reservemutaties	Toevoegingen	Onttrekkingen
Mutatie 2022	0	0

Investerings programma

IP-nr	Omschrijving	Investing 2022
	Geen investeringen in dit programma in 2020	
	Totaal netto investeringen	0

Risico's

Er zijn vijf risico's met financieel gevolg geïdentificeerd binnen programma 3, deze risico's zijn terug te vinden in de [bijlage 5.12](#) en leiden tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 0,9 miljoen.

CLUSTER FYSIEK

Inleiding en context

Dit cluster gaat over de duurzame ontwikkeling en het beheer van de fysieke stad en tevens over de economie van de stad, evenementen, cultuur en toerisme.

Haarlem kiest voor een gebalanceerde, evenwichtige groei van de stad én voor veranderingen in mobiliteit en energievoorziening om aantrekkelijk te blijven als stad. Met het vaststellen van de omgevingsvisie (ontwerp vrijgegeven voor inspraak [2021/171773](#)) ligt er integraal ruimtelijk beleid voor de komende decennia. De opgaven woningbouw duurzaamheid, voorzieningen, werkgelegenheid en bereikbaarheid gaan hand in hand. Om richting te geven aan de uitvoering van dit integrale beleid wordt een stedelijke strategie ontwikkeld.

De al eerder vastgestelde visies voor de ontwikkelzones worden uitgewerkt in concretere plannen. Eerder heeft de gemeente besloten om de ontwikkelzones Europaweg, Oostpoort en Zuidwest als prioritaire zones aan te wijzen en daar is en wordt begonnen met de ontwikkeling. In deze gebieden is sprake van een integrale ontwikkeling, Europaweg en Zuidwest worden daarbij ondersteund door de rijksregeling Woningbouwimpuls; voor Oostpoort bereidt de gemeente de aanvraag derde en laatste tranche voor.

In andere zones is vooralsnog sprake van afzonderlijke ontwikkelprojecten, waarbij aan de hand van het Haarlems Ruimtelijk Planproces bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt. In deze ontwikkelzones is er spanning tussen de ambities en het gewenste tempo, in relatie tot de beschikbare middelen en capaciteit. Vooruitlopend op de Kadernota 2023, is de raad hierover geïnformeerd met de nota Stand van zaken ontwikkelzones in Haarlem ([2021/177438](#)).

De uitdagingen vragen om een ander type organisatie, met meer ontwikkel- en uitvoeringskracht. De gemeente heeft een eerste stap gezet hierin met capaciteitsuitbreiding (Plan van aanpak ontwikkelgerichte organisatie, inclusief werkplan en capaciteitsplan ([2021/87667](#))). Dit is nodig om de ambitie van gebalanceerde, evenwichtige groei te verwezenlijken. Voor woningbouw, ongedeelde stad en duurzaamheid is deels nieuwe kennis, kunde en ervaring nodig, maar nadrukkelijk ook capaciteit om knelpunten in de organisatie weg te nemen, voor zowel de ontwikkelorganisatie als de beheeropgaven. De capaciteit in het fysiek domein is, op basis van prioritering van de werkvoorraad en resultaatafspraken hierover, met 16,57 fte uitgebreid. In deze begroting is een aanvullende investering opgenomen, maar de noodzaak tot verdere versterking blijft relevant.

Haarlem is een populaire stad om in te wonen en werken. Nu de stad gaat groeien is het van groot belang dat het aantal banen meegroeit. De Economische Visie ([2020/442884](#)) geeft hiervoor richting voor de lange termijn. De visie zet in op ruimte voor talenten, toegepaste innovatie, banengroei en ruimte voor bedrijven, samen met partners in de stad en regio.

Onderliggende programma's

Het cluster Fysiek bestaat uit twee programma's:

Programma 4: Duurzame stedelijke vernieuwing gaat over de ontwikkeling van Haarlem: een mooie leefomgeving, beter aanbod van woningen en duurzaamheid. Het gaat ook over een goed klimaat voor (duurzame) ondernemers, grip op toerisme en een goed cultuuraanbod.

Programma 5: Beheer en onderhoud gaat over de openbare ruimte die schoon, heel en veilig is en groener en klimaatbestendiger wordt en over een verschuiving in mobiliteit naar fiets en openbaar vervoer.

Hoofdkeers

Duurzame stedelijke ontwikkeling

Haarlem is een stad waar duurzame ontwikkeling een structureel uitgangspunt is voor keuzes en beleid van de gemeente. De gemeente stimuleert het maken van duurzame keuzes door inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De stad groeit en kan daarbij de bestaande kwaliteiten van de leefomgeving versterken. Dit betekent dat Haarlem een groene omgeving met cultuurhistorische kwaliteiten houdt, met toevoeging van woningen, werkgelegenheid en voorzieningen. In de Omgevingsvisie Haarlem ([2021/171773](#)) is de koers uitgestippeld om dit voor elkaar te krijgen. De hoofdkeuzes in de Omgevingsvisie zijn: mengen en verdichten, mobiliteitstransitie, gezonde leefomgeving, buurtgericht ontwikkelen, vergroenen en vernatten en als laatste ruimte voor energie en regie op de ondergrond. De Omgevingsvisie is een dynamisch document en wordt als daar aanleiding toe is, geactualiseerd.

De Omgevingsvisie wordt uitgewerkt in thematische- en gebiedsprogramma's. Het beleid wordt juridisch verankerd in omgevingsplannen. Als eerste voor Haarlem Centrum (eind 2022) en daarna voor 'centraal stedelijk gebied', gevolgd door een nader te bepalen deelgebied in 2023. In de Omgevingsvisie zijn kerngebieden benoemd. Deze kerngebieden illustreren de koerswijziging die met de Omgevingsvisie ingezet wordt. De gemeente werkt al aan een aantal kerngebieden. De groei van Haarlem mag niet ten koste gaan van kwaliteiten van de stad, zoals het erfgoed. Om erfgoed te waarderen en behouden en om te kunnen aansluiten op de maatschappelijke opgaven zoals verduurzaming en de veranderende wetgeving, wordt een nieuwe erfgoednota gemaakt.

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 juli 2022 in werking. Haarlem ligt op schema om overeenkomstig de minimale eisen van de Omgevingswet te kunnen werken.

De gemeente werkt de komende jaren aan de invulling en uitvoering van de ontwikkelzones en aan versnelling van de realisatie van de woningbouwopgave zoals omschreven in het actieplan versnellen woningbouw ([2020/485204](#)). Dit doet de gemeente in samenwerking met partners en belanghebbenden, zoals ontwikkelaars, corporaties, andere initiatiefnemers, bewoners van en ondernemers in de zones. De overige werkvoorraad wordt met portfoliomanagement geprioriteerd. Het uitgangspunt is ontwikkelingen te koppelen zodat deze in samenhang opgepakt worden, inclusief de openbare ruimte.

De Haarlemse woningbouwopgave kan niet los worden gezien van de opgave van de Metropool Regio Amsterdam (MRA).

Samen met acht andere gemeenten in en om de Metropoolregio Amsterdam heeft Haarlem in het kader van het traject Bereikbare Steden een gezamenlijke aanpak van het rijks- en regioprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBAB) en het MRA-programma Bouwen en Wonen een Gebiedsplan opgesteld ([2021/332154](#)). Hierin wordt een substantieel aanbod gedaan om voor deze steden en de samenleving:

- Versneld het woningtekort aan te pakken;
- De OV-bereikbaarheid te optimaliseren;
- De werkgelegenheid te stimuleren;
- Te investeren in verduurzamen en klimaatbestendigheid;
- Te investeren in leefbaarheid, ontmoeten en inclusie.

Voor de versnelde realisatie van woningen, werkgelegenheid en voorzieningen rondom de drie Haarlemse OV-knooppunten in de periode tot en met 2030 is een investering nodig van meer dan

€ 300 miljoen. Hiervoor wordt behalve op eigen budgetten van Haarlem ook een beroep gedaan op financiering door provincie en het Rijk.

Er worden de komende jaren, met name op het gebied van geluid, hogere eisen gesteld aan de kwaliteit van de leefomgeving. Bij de ontwikkeling van bouwprojecten wordt hier rekening mee gehouden. Op dit moment zijn er in Haarlem nog geen woningbouwprojecten stil komen te liggen door een te hoge stikstofdepositie of moest er stikstofruimte geclaimd worden uit het landelijke stikstofregister. Bij onderzoeken naar barrières door stikstof krijgen ontwikkelzones, in samenhang met mobiliteit, voorrang. Op provinciaal niveau zijn er bestuurlijke en ambtelijke platforms gestart voor kennisdeling en een provinciale, gebiedsgerichte aanpak om ondanks deze problematiek zo veel mogelijk ruimte te creëren voor de voortgang van de woningbouwopgave. Haarlem is met de provincie in gesprek om, als dit nodig is, een aandeel van de provinciale stikstofruimte te krijgen.

Duurzaamheid

De Haarlemse transitievisie warmte is in 2021 vastgesteld ([2021/254262](#)). De komende jaren worden de belangrijkste plannen van de transitievisie warmte samen met de corporaties, de bewoners en de ondernemers verder uitgewerkt als warmteuitvoeringsplannen. De gemeente werkt aan een actualisering van de routekaart. Hierin komt te staan welke stappen genomen moeten worden om onze CO² uitstoot als stad te reduceren; in lijn met het klimaatakkoord.

Het Rijk en de Metrooolpoolregio Amsterdam (MRA) hebben laten onderzoeken of de ondergrond van Haarlem geschikt is voor warmtegebruik (geothermie). De uitkomsten van het onderzoek worden in de loop van 2022 verwacht. Hierna kan eventueel een plan voor het gebruik worden gemaakt. De eventuele boring zelf wordt niet eerder dan in 2028 verwacht.

Met de landelijke subsidieregeling Reductie Energiegebruik (RRE) heeft Haarlem het afgelopen jaar 8.000 particuliere woningeigenaren bereikt en ruim de helft daarvan heeft daadwerkelijk producten en/of advies over energiebesparing ontvangen of toegepast. Daarmee werden de streefaantallen en de projectdoelen in de regio ruimschoots behaald. Met de toekenning van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) in 2021 helpt Haarlem ook huurders energiebesparende maatregelen te nemen. De inzet is 12.500 huurders te bereiken en wijk voor wijk en deur aan deur huurders te benaderen om direct concrete maatregelen te nemen in hun woning. Haarlem heeft € 2 miljoen toegewezen gekregen voor beide regelingen.

Het Actieplan Schone Energie ([2020/891686](#)) brengt in kaart hoeveel energie er in de gemeente moet worden opgewekt in 2030 met de zon en wind. Er zijn inmiddels meer dan 100.000 zonnepanelen in de gemeente geïnstalleerd. Er wordt gewerkt aan plannen voor een zonneweide bij Schoteroog. De Regionale Energiestrategie (RES) is vastgesteld. In de uitwerking van de RES worden, samen met belanghebbenden, plannen gemaakt voor windmolens langs de Waarderpolder. Zonnepanelen boven parkeerplaatsen en langs infrastructuur wordt opgepakt in RES-uitvoeringsprogramma's met de andere gemeenten in de regio en de provincie Noord-Holland.

Om de uitvoering van de plannen goed van de grond te krijgen, worden er meerdere subsidies aangevraagd bij de EU, het Rijk en de provincie. Via de MRA en de G40 wordt lobby gevoerd voor subsidiebudgetten van voldoende omvang.

Met 'Haarlem doet duurzaam' ondersteunt de gemeente de stad en de organisatie om duurzaamheid een vanzelfsprekend onderdeel te maken binnen projecten. De campagne van dit programmaonderdeel biedt een podium voor ondernemers en organisaties om anderen te

inspireren. Met educatiemateriaal voor basis- en voortgezet onderwijs over de thema's klimaat, duurzaamheid en circulaire economie worden onderwijs en duurzame ondernemers verbonden.

Door dit alles ontstaat de komende jaren de door de raad gewenste opschaling en versnelling in het bereiken van de landelijke doelstellingen van het klimaatakkoord. Belangrijk voor uitvoering van het klimaatakkoord is dat gemeenten hiervoor de benodigde middelen van het Rijk krijgen. De VNG heeft hiervoor de Raad voor Openbaar Bestuur gevraagd een zogenaamd artikel 2 onderzoek te starten. Dit rapport is eerder dit jaar opgeleverd en hieruit blijkt dat voor gemeenten de komende tijd jaarlijks € 600 miljoen nodig is om de doelstellingen uit het klimaatakkoord te realiseren. De verwachting is dat een nieuw kabinet hier een uitspraak over zal doen.

Wonen

De druk op de woningmarkt is onverminderd hoog, de prijsstijging heeft in 2021 records gebroken en het aanbod van koopwoningen en verkochte woningen neemt af. De woningbouwopgave wordt naast grootschalige ontwikkelingen (in de aangewezen ontwikkelzone's) ook daarbuiten gerealiseerd door transformatie van ander vastgoed (waaronder kantoren) en door inbreiding op kleinere locaties. In de periode 2016 tot en met 2020 is de woningvoorraad netto met bijna 3.500 woningen gegroeid. Op basis van de huidige woningbouwplannen is voor de periode 2021 tot en met 2025 een groei mogelijk van ruim 6.000 woningen (70% van de plancapaciteit). De nieuwbouw richt zich voor een groot deel op betaalbare woningen en op de doelgroepen ouderen en starters op de woningmarkt. De mogelijkheden om samenwerking met marktpartijen te verbeteren en de woningbouwproductie te versnellen worden verkend.

Voor kwetsbare doelgroepen zoals ouderen die intensieve zorg nodig hebben en mensen die op een andere manier zorg nodig hebben, zijn vervangende en aanvullende intramurale en beschutte woonvormen nodig. De gemeente wil hierbij nadrukkelijker de samenwerking zoeken met partijen die woningen ontwikkelen en verhuren en met partijen die zorg leveren. Hiervoor wordt een stadsdeal ouderenhuisvesting voorbereid en worden vervolgafspraken gemaakt op basis van het regionale Pact voor Uitstroom voor mensen in de maatschappelijke opvang ([2020/837037](#)).

De druk op de woningmarkt heeft ongewenste effecten op de bestaande woningvoorraad. De gemeente zet indien mogelijk en haalbaar instrumenten in om dit te beperken. Een nieuw instrument is het aanwijzen van gebieden waar het verboden is dat beleggers woningen kopen om te verhuren. Andere instrumenten zijn de ondersteuning van huurders in de particuliere sector, de implementatie van de wet toeristische verhuur, de inzet van de huisvestingsverordening met regels rond splitsen en verkamers, voorrangregels in de verdeling van woonruimte en eventueel wordt het mogelijk om een vergunningsstelsel voor verhuur in te stellen. In deze begroting is structureel budget opgenomen om dit uit te voeren.

In 2022 wordt tevens verdere uitvoering gegeven aan het Actieplan Woonwagens ([2021/133105](#)).

Economie en toerisme

Het afgelopen jaar was een intens jaar. De coronacrisis heeft een enorme impact gehad op economische sectoren zoals het toerisme, de horeca, evenementen, cultuur en de zzp'ers. De gemeente heeft dit met meerdere [Corona Impact Monitors](#) gevolgd en met maatregelen zoals het vrijstellen van belastingen, het verruimen van terrassen en het Actieplan detailhandel en horeca ([2020/663830](#)) ondernemers zo goed mogelijk ondersteund. De lange termijn gevolgen moeten nog zichtbaar worden, zowel voor de individuele ondernemers en instellingen als voor de stad als geheel. De verwachting is dat de inkomsten uit toeristenbelasting voorlopig nog niet terug zijn op het oude niveau, mede vanwege de terugval van de zakelijke en internationale markt. De Toeristische Koers die eind 2021 wordt aangeboden aan de raad laat zien op welke wijze het herstel na de coronacrisis

kan leiden tot een duurzame en waardevolle ontwikkeling van toerisme voor Haarlem en de stad tegelijkertijd leefbaar kan blijven.

Het toevoegen van werkgelegenheid, ook in de ontwikkelzones, blijft belangrijk. Zowel in verband met de groei van de stad als met de bereikbaarheid van de stad. Rondom de drie OV-knooppunten Stationsgebied, Nieuw Zuid en Oostpoort en in de Waarderpolder moet daarop extra worden ingezet, bijvoorbeeld door accountmanagement en acquisitie van bedrijven.

De komende jaren worden acties uitgevoerd die verder bijdragen aan de versterking van het ondernemings- en vestigingsklimaat. Dit gebeurt samen met bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere partijen in de stad en regio. Het doel is voldoende ruimte voor werken, een gezonde arbeidsmarkt, het stimuleren van ondernemerschap en het profileren van Haarlem en Zuid-Kennemerland door actief een positie in te nemen in de MRA. Ook liggen er kansen voor een circulaire en duurzame economie en het aanjagen van innovatie.

Door een gebiedsomschrijving voor de Waarderpolder uit te werken worden handvatten geboden om gewenste toekomstige werkfuncties te faciliteren en verdere intensivering mogelijk te maken. Tevens wordt er een startnotitie C-district opgesteld welke zich richt op het doorontwikkelen naar een innovatieve hub. De opening van de vernieuwde Koepel begin 2022 zal naar verwachting een positieve bijdrage leveren aan de economische ontwikkelingen en profilering aan de stad, onder andere op het gebied van digitalisering. In relatie tot circulaire- en energietransitie heeft de oprichting van en deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) MRA-NHN een positief effect op de economische activiteiten rondom deze thema's in Haarlem.

De coronacrisis heeft voor het toerisme in Haarlem grote gevolgen gehad. Ondernemers en culturele instellingen hebben (financiële) klappen gekregen en de lange termijn gevolgen moeten nog zichtbaar worden, zowel voor de individuele ondernemers en instellingen als voor de stad als geheel. De verwachting is dat de inkomsten uit toeristenbelasting voorlopig nog niet terug zijn op het oude niveau, mede vanwege de terugval van de zakelijke en internationale markt. De Toeristische Koers die eind 2021 wordt aangeboden aan de raad laat zien op welke wijze het herstel na de coronacrisis kan leiden tot een duurzame en waardevolle ontwikkeling van toerisme voor Haarlem en de stad tegelijkertijd leefbaar kan blijven.

In 2022 wordt gewerkt aan een stadsbrede merkstrategie (samen met Haarlem Marketing), een plan voor een toekomstbestendige transformatie van de binnenstad en een nieuw Detailhandel- en Horecabeleid. De hotelaanvraagpauze wordt geëvalueerd en het landelijk registratiesysteem voor toeristische verhuur van woonruimte wordt geïmplementeerd.

Op het gebied van evenementen is nog veel onduidelijk. De (duur van de) beperkende maatregelen brengen het voortbestaan van evenementen in gevaar. Er wordt onderzocht of theaterfestival De Parade naar Haarlem kan komen in 2022.

Cultuur

In het najaar van 2021 wordt het herijkte cultuurbeleid voor 2022-2028 ([2021/329486](#)) aan de gemeenteraad aangeboden. Er worden twee belangrijke wijzigingen voorgesteld. Met het introduceren en definiëren van een culturele basisinfrastructuur wordt expliciet gemaakt welke culturele instellingen in aanmerking komen voor meerjarige subsidiering van exploitatie en huisvesting. En er worden in de periode 2022-2024 programmasubsidies ingevoerd om de ambities met cultuur in Haarlem te realiseren en tegelijkertijd te werken aan een duurzaam herstel van de hele sector. Dergelijke programma's versterken de samenwerking tussen cultuurmakers en

instellingen en andere organisaties, zorgen voor een steviger inbedding in de stad en wijken, vergroten de zichtbaarheid van cultuur, en op deze manier wordt aangesloten bij een nog breder publiek.

Met behulp van de extra middelen uit de meicirculaire wordt voorgesteld de Wereldmuziekschool te subsidiëren en met extra formatie de ambities van het Cultuurplan te realiseren evenals een versterking van het Frans Hals Museum (uitvoering museale taken, onderhoud vastgoed, depotontwikkeling). In deze begroting wordt een structurele subsidieverhoging voorgesteld voor het museum. In 2022 is bovendien eenmalig geld nodig voor de registratie en uithuizing van de opgeslagen collectie.

In de loop van 2022 zal het Popcentrum op het Slachthuisterrein geopend worden. De voorbereiding van de verbouwing van de bibliotheek loopt op schema. Uitgangspunt hiervoor is een laagdrempelige, goed bereikbare moderne bibliotheekvoorziening in het centrum en de wijken, die naast de traditionele taken op het gebied van lezen en informeren, ook invulling geeft aan ontmoeting, burgerschap, debat en een leven lang leren.

Openbare ruimte

De openbare ruimte in de stad is zo ingericht dat deze prettig is, zowel om te verplaatsen als te verblijven, ook bij groei van het aantal woningen en inwoners. Het vergroenen van openbare ruimte staat voorop, om de leefbaarheid te verbeteren van mens en dier en om gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Andere opgaven zoals duurzaamheid en versterking van de ecologische waarde krijgen ook een plek bij aanpassingen in de openbare ruimte.

De kaders hiervoor zijn vastgesteld in de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR, SOR, [2017/477571](#)) vastgesteld en in het mobiliteitsbeleid ([2021/313959](#)) en het komende groenbeleidsplan. Het groenbeleidsplan bevat een aantal speerpunten die zorgen voor een borging en verbetering van het Haarlems groen. Ook het Ecologisch Beleidsplan deel 2 zal met concrete acties werken aan een robuust ecologisch netwerk.

De uitvoering van concrete projecten in de komende jaren staat benoemd in het Uitvoeringsprogramma SOR 2020-2025 ([2019/813762](#)) en de uitvoeringsprogramma's die horen bij het nieuwe mobiliteitsbeleid en groenbeleidsplan. De SOR wordt in 2022 herijkt.

Binnen de begrote ontwikkeling van de afvalstoffenheffing (ASH) zit onvoldoende ruimte om de ambities (waaronder 68% afvalscheiding) middels een strategisch plan afvalscheiding (SPA) programma, zoals besproken met de commissie Beheer aan de hand van de opinienota Vervolg op strategisch plan afvalscheiding [2021/104155](#), uit te voeren. Op basis van de beschikbare financiën uit de nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)) is een selectie van maatregelen gemaakt gericht op een maximale impact (verbeteren afvalscheiding) en het beperken van de daarbij horende structurele exploitatiekosten. Wanneer in de komende jaren meer financiële ruimte ontstaat kan overwogen worden ook de resterende maatregelen op te pakken.

Mobiliteit

Om als stad te kunnen groeien en tegelijkertijd aantrekkelijk, leefbaar en goed bereikbaar te zijn, is een mobiliteitstransitie nodig waarin we voorrang geven aan actieve, schone en veilige manieren van vervoer, die zo min mogelijk ruimte innemen. Dit gebeurt vanuit de kaders die zijn vastgesteld in het mobiliteits- en het verkeersveiligheidsbeleid.

Vanaf 1 januari 2022 is de milieuzone voor vrachtverkeer een feit. Daarnaast worden in 2022 de fietsparkeermogelijkheden uitgebreid bij OV-knooppunten en in de binnenstad, zoals bij station Haarlem, station Haarlem-Spaarnwoude en het oude V&D gebouw. Het OV-knooppunt Houtplein

wordt volledig heringericht om het in deze omgeving veiliger te maken voor fietsers en tegelijkertijd het openbaar vervoer beter te laten doorstromen. Hieraan gekoppeld wordt een fietsparkeervoorziening gerealiseerd. Er worden delen van regionale snelfietsroutes gerealiseerd, er wordt een nieuw OV-knooppunt Haarlem Nieuw Zuid ontwikkeld en er wordt ingezet op het beter spreiden van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) over de stad en de regio.

Op diverse plekken in de stad wordt de snelheid verlaagd naar 30 km/u en krijgen de voetganger en de fietser een betere positie. Ter hoogte van de Vijfhoek wordt het voetgangersgebied uitgebreid en in het verlengde hiervan komt er een fietsstraat. Daarnaast worden ter verbetering van de positie van de fiets verschillende andere projecten uitgevoerd, bijvoorbeeld bij de Rijksstraatweg, de Floris van Adrichemlaan en de Lodewijk van Deijssellaan.

Met een werkgeversaanpak wordt gestimuleerd dat werk gerelateerde mobiliteit anders en beter georganiseerd wordt, waarbij de voordelen van thuiswerken optimaal worden benut.

Versnelling uitvoeringstempo investeringsprogramma Beheer en Onderhoud

In de afgelopen jaren is het uitvoeringstempo van het investeringsprogramma Beheer en Onderhoud achtergebleven bij de verwachtingen en ambities. Om het uitvoeringstempo te verhogen en in lijn te brengen met de ambities en verwachtingen is opdracht gegeven aan de organisatie om in beeld te brengen welke oorzaken hieraan ten grondslag liggen en welke acties mogelijk en gewenst zijn om het uitvoeringstempo te verhogen. De raad ontvangt voor de begrotingsbehandeling een informatienota met daarin de voornaamste oorzaken van het lagere uitvoeringstempo en de mogelijke oplossingsrichtingen om het tempo te verhogen. Vervolgens wordt o.b.v. de oplossingsrichtingen en de uitkomsten van de bespreking in de commissie Beheer een concreet actieprogramma uitgewerkt, dat moet zorgdragen voor een hoger uitvoeringstempo. Gedurende 2022 wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van dit actieprogramma en het gerealiseerde uitvoeringstempo.

Reserve Onderhoud Kapitaalgoederen

Net als vorig jaar wordt in de begroting 2022 de reserve groot onderhoud openbare ruimte aangewend om de extra onderhoudsbehoefte komende jaren af te dekken. In de [paragraaf 3.3](#) Onderhoud kapitaalgoederen wordt een onttrekking voorzien van totaal € 5,7 miljoen. Hiervan is circa € 3 miljoen reeds in de begroting verwerkt bij de Voortgangsrapportage 2021. Beoogd wordt om het onderhoudstempo in 2022 en 2023 dusdanig te versnellen dat daarmee nog voor € 2,7 miljoen extra onderhoudswerk kan worden verricht. Bij de Kadernota 2023 wordt beoordeeld of het tempo dusdanig opgevoerd kan worden dat deze extra onttrekking van € 2,7 miljoen noodzakelijk is. Dan zijn ook de resultaten bekend van de actualisatie van de Strategische Beheervisie Openbare Ruimte.

Bestedingsrichting reserve groei

De reserve groei is ingesteld om het voorzieningenniveau in de stad in lijn te brengen met de groei van het aantal inwoners. De groei van de algemene uitkering vanwege het groeiend aantal inwoners wordt daarom meerjarig toegevoegd aan de reserve groei. Vanuit deze reserve worden vervolgens voorzieningen bekostigd om het niveau mee te laten groeien. Ook in deze begroting worden toekomstige investeringslasten in groei ten laste gebracht van de reserve zoals de extra investeringen in een bereikbare stad. In de reserve zitten nu ook incidentele middelen die in de periode 2022- 2024 ingezet kunnen worden voor incidentele zaken. Hiervoor ontbreekt nog een helder afwegingskader. De raad ontvangt hiervoor nog een nader voorstel.

Programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing

Commissie (Coördinerende) Portefeuilles	Ontwikkeling Duurzaamheid, Economie, Ruimtelijke Ontwikkeling, Monumenten, Wonen
Afdeling(en)	Bedrijven, Economie, Cultuur Duurzaamheid en Wonen, Omgevingsbeleid, Project- en contractmanagement, Programma- en gebiedsmanagement

---

Programmadoelstelling (missie)

Haarlem is ook in de toekomst een aantrekkelijke stad om te wonen en te werken. In beleidsvorming, visievorming en planadvisering is duurzame stedelijke ontwikkeling de leidraad. Groei biedt kansen om naast woningen ook kwaliteit toe te voegen aan de leefomgeving.

Kaderstellende beleidsnota's

- Structuurplan Haarlem 2020 (2005/71)
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit, 2012 ([2012/192768](#))
- Hoogbouwprincipes, kansen voor hoogbouw in Haarlem ([2018/710378](#))
- Kernregistratie erfgoed en ruimte ([2015/433564](#))
- Structuurvisie openbare ruimte: Haarlem 2040 groen en bereikbaar ([2017/477571](#))
- Uitvoeringsprogramma Structuurvisie Openbare Ruimte 2020-2040 ([2019/813762](#))
- Woonvisie Haarlem "Samen doorbouwen aan een Duurzaam (t)huis" ([2020/25829](#))
- Kaders en instrumenten sociale huur en middensegment ([2018/273161](#))
- Cultuurnota Haarlem 2013-2020 ([2013/133552](#))
- Duurzaamheidsprogramma Haarlem 2015-2019 ([2015/245568](#))
- Versnelling van het Duurzaamheidsprogramma (inclusief Routekaart Haarlem Aardgasvrij 2040, [2016/266008](#); [2017/93567](#))
- Voortgang klimaatadaptatieprogramma ([2018/808064](#))
- Onderzoek naar een energiestrategie ([2018/876759](#))
- Startnotitie Regionale energiestrategie 2019 ([2019/434911](#))
- Duurzame warmtebronnen voor Haarlem 2019 ([2019/393567](#))
- Governance voor warmtenetten in Haarlem ([2019/691719](#))
- Transitievisie warmte (tvw): Startnotitie ([2019/771699](#))
- Concept Regionale Energie Strategie (RES) Noord Holland Zuid ([2020/391602](#))
- Parkeervisie ([2013/138311](#))
- Beleidsregel bergingen bij nieuwe woongebouwen Haarlem 2018 ([2018/702509](#))
- Beleidsregels Hogere waarden Wet Geluidshinder ([2009/163223](#))
- Bodemkwaliteitskaart en nota bodembeheer ([2013/232071](#))
- Bodembeleidskader 2014 ([2014/307156](#))
- Woonakkoord Zuid-Kennemerland/IJmond 2021-2025 "Samen bouwen aan een toekomstbestendige regio" ([2021/614](#))
- Huisvestingsverordening Zuid-Kennemerland/IJmond: Haarlem 2021 ([kenmerk 2021/193558](#))
- Aanpassing Huisvestingsverordening Zuid-Kennemerland/IJmond: Haarlem 2017 ([2018/582299](#))
- Hotelbeleid Haarlem ([2019/912298](#))
- Beleidsregels Alternatief personenvervoer ([2019/260546](#))
- Evenementenbeleid Haarlem 2018-2022 ([2019/507237](#))
- Uitvoeringsaanpak evenementenbeleid Haarlem ([2019/507234](#))
- Economische Visie Haarlem ([2020/0500490](#))

Doelenboom Programma 4 'Duurzame stedelijke vernieuwing'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling	Een duurzame, veilige en gezonde fysieke leefomgeving nu en in de toekomst	Leefomgeving wordt als aantrekkelijk ervaren door inwoners	Opstellen van integraal omgevingsbeleid, visies en plannen o.b.v. richtlijn duurzame stedenbouw	Oordeel Haarlemmers over hun straat
		Demografische druk (BZK)		
		Gemiddelde WOZ waarde van woningen (BZK)		
	Meer, betaalbaarder en energiezuiniger aanbod van woningen	Gemiddelde inschrijf- en wachttijd sociale huurwoning	Afspraken maken met woningcorporaties, private partijen en omringende gemeenten over woningbouwprogramma	Aantal sociale huurwoningen van woningcorporaties
		Nieuw gebouwde woningen (BZK)		
		Gemiddelde energie-index corporatiewoningen		
Een duurzaam Haarlem	Totale CO2 uitstoot (x1000 ton) in Haarlem	Financiële stimulans energiebesparing en duurzame opwekking	Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen	
	Percentage hernieuwbare elektriciteit (BZK)	Creëren bewustwording hoe Haarlemmers zelf bij kunnen dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen.	% geldige energielabels woningen C of hoger	
	Oordeel Haarlemmers over eigen mate duurzaam doen			
4.2 Economie, toerisme en cultuur	Toename economische activiteiten en werkgelegenheid	Aantal bedrijfshuisvestingen (BZK)	Zorgen voor ruimte voor werkfuncties	Woon- werkbalans: verhouding banen en inwoners
		Aantal banen (BZK)	Bieden van optimaal ondernemersklimaat	Rapportcijfer ondernemings- en vestigingsklimaat
		Percentage functiemenging: de verhouding tussen banen en woningen (BZK)		
	Kwalitatieve groei toerisme met aandacht voor de leefbaarheid bewoners	Aantal toeristische binnenlandse dagbezoeken	Stimuleren kwaliteitstoerist	Aantal bezoekers in Haarlemse hotels met zakelijk motief
		Gemiddelde besteding per Nederlandse dagbezoeker	Het voorkomen van negatieve effecten van toerisme door spreiding bezoekers	Gemiddelde bezettingsgraad hotels in laagseizoen
		Aantal overnachtingen van toeristische bezoekers		
		% inwoners dat aangeeft overlast te ervaren van toerisme		
	Vergroten deelname aan een kwalitatief en gevarieerd kunst- en cultuuraanbod	Bezoekersaantallen bibliotheek, podia en musea	In stand houden / subsidiëren culturele infrastructuur.	Aantal gesubsidieerde projecten Cultuurstimuleringsfonds
Oordeel Haarlemmers over cultureel aanbod				
4.3 Grondexploitaties	Risico's bij grondverkoop beheersbaar houden		Verstrekken van financiële stand van zaken bij grondverkoop	

Beleidsvelden

Beleidsveld 41 Duurzame stedelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 41	Duurzame stedelijke ontwikkeling												
Doel	Een duurzame, veilige en gezonde fysieke leefomgeving nu en in de toekomst												
Effect indicator	Een leefomgeving die door de inwoners van Haarlem als aantrekkelijk wordt ervaren (www.atlasleefomgeving.nl), kaart leefbaarometer wordt tweejaarlijks geactualiseerd)												
R/S				goed	-		goed	-		goed	-	goed	-
				(2019)	(2020)		(2021)	(2022)		(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Demografische druk: de som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (CBS) (BZK)												
R/S	58,8%	63,0%	63,4%	63,8%	64,0%	64,2%	64%	64%	64%	64%	64%	64%	64%
	(2007)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Gemiddelde WOZ waarde van woningen in duizenden euro's (CBS) (BZK)												
R/S	219	228	250	286	326	358	330	350	360	370	380	385	
	(2007)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie	Opstellen van integraal omgevingsbeleid, visies en plannen o.b.v. richtlijn duurzame stedenbouw.												
Prestatie indicator	Oordeel Haarlemmers over hun straat (rapportcijfer) (Inwonerspeiling)												
R/S		7,0	7,0	7,2	7,0		8	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	
		2017	(2018)	(2019)	(2020)		(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Doel	Meer, betaalbaarder en energiezuiniger aanbod van woningen												
Effect indicator	Gemiddelde inschrijf- en wachttijd voor een sociale huurwoning in jaren voor Haarlem (Woonservice)												
R/S	5,5	7,2	7,5	7,6	8,1	8,1	7,6	8,1	8,1	8,0	8,0	8,0	
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)(BAG/ABF)(BZK). Prognose is gebaseerd op plancapaciteit												
R/S	7,7	2,3	9,2	7,0	5,2	7,7	11	16,7	31	12,8	37,4	17,6	
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Gemiddelde energie-index corporatiewoningen (Corporaties). Streefwaarden nog te bepalen aan de hand van nieuw op te stellen beleid.												
R/S		1,78	-	-	1,61	-	1,56	-	-	-	-	-	
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie	De gemeente maakt (prestatie-)afspraken met woningcorporaties, private partijen en omliggende gemeenten over het te realiseren woningbouwprogramma om zo groei van de sociale woningvoorraad te realiseren.												
Prestatie indicator	Aantal sociale huurwoningen van woningcorporaties in Haarlem (opgave corporaties)												
R/S	21.750	21.670	21.600	21.800	21.850	22.023	21.800	21.800	21.800	22.485	22.485	22.485	
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	

Doel	Een duurzaam Haarlem waarin de gemeente samen met maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners, inzet op de energietransitie, een circulaire economie en klimaatbestendigheid.											
Effect indicator	Totale CO ² uitstoot (x1.000 ton) in Haarlem (Rijkswaterstaat Klimaatmonitor)											
R/S	673 (2012)	636 (2016)	610 (2017)	608 (2018)	568 (2019)	nmb (2020)	525 (2021)	500 (2022)	475 (2023)	450 (2024)	425 (2025)	400 (2026)
Effect indicator	Percentage hernieuwbare elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa (Rijkswaterstaat Klimaatmonitor) (BZK)											
R/S	0,3 (2010)	1,9 (2016)	2,3 (2017)	2,8 (2018)	- (2019)	nmb (2020)	8 (2021)	10,3 (2022)	12,6 (2023)	14,9 (2024)	17,2 (2025)	19,5 (2026)
Effect indicator	Oordeel Haarlemmers over de mate waarin zij zelf "duurzaam doen" op een schaal van 1 t/m 10 (waarbij 1 = geheel niet duurzaam en 10 = volledig duurzaam) (Inwonerspeiling). Hierbij is ter inleiding eerst gevraagd naar een aantal concrete voorbeelden van "duurzaam doen" onder andere op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.											
R/S				6,8 (2019)	6,8 (2020)	7 (2021)	7 (2022)	7,5 (2023)	8 (2024)	8 (2025)	8 (2026)	
Prestatie	Gemeente Haarlem stimuleert en faciliteert Haarlemmers om energie te besparen en duurzame energie op te wekken via het beschikbaar stellen van financiering (zoals een subsidie, lening)											
Prestatie indicator	Aantal verstrekte duurzaamheidsleningen (Rijkswaterstaat Klimaatmonitor)											
R/S	30 (2014)	17 (2016)	20 (2017)	52 (2018)	97 (2019)	103 (2020)	100 (2021)	100 (2022)	100 (2023)	100 (2024)	100 (2025)	100 (2026)
Prestatie	Creëren van bewustwording hoe Haarlemmers zelf bij kunnen dragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen door middel van campagnes, educatie en het delen van goede voorbeelden.											
Prestatie indicator	Percentage energielabels woningen C of hoger van geldige energielabels (RVO)											
R/S					51% (2019)	nmb (2020)	- (2021)	55% (2022)	55% (2023)	57% (2024)	58% (2025)	60% (2026)

Beleidsveld 42 Economie, toerisme en cultuur

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 42	Economie, toerisme en cultuur											
Doel	Toename economische activiteiten en werkgelegenheid											
Effect indicator	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar (LISA) (BZK)											
R/S	106,5 (2007)	134,6 (2016)	140,0 (2017)	147,7 (2018)	157,6 (2019)	170,0 (2020)	159 (2021)	160 (2022)	161 (2023)	162 (2024)	163 (2025)	163 (2026)
Effect indicator	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar (CBS/LISA) (BZK)											
R/S	678,4 (2007)	617,4 (2016)	625,4 (2017)	647,4 (2018)	656,6 (2019)	659,1 (2020)	662 (2021)	663 (2022)	664 (2023)	665 (2024)	666 (2025)	666 (2026)

Effect indicator	Percentage functiemenging: de verhouding tussen banen en woningen, waarbij de index varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)(CBS/LISA/ABF) (BZK)												
R/S	48,3%	46,8%	47,1%	47,7%	48,0%	nmb	49,0%	49,1%	49,2%	49,3%	49,4%	49,4%	
	(2004)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Borgen van ruimte voor werken door voldoende planologische ruimte in de ontwikkelzones, rondom OV-knooppunten en intensivering van werkgebieden.												
Prestatie indicator	Woon-werkbalans: de verhouding tussen het aantal banen en het aantal inwoners (BRP en LISA, bewerking door DIA)												
R/S	0,41	0,41	0,41	0,43	0,44	0,44	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Bieden van optimaal ondernemers- en vestigingsklimaat op basis van de actuele Economische visie Haarlem. Voor de Waarderpolder speelt Stichting Parkmanagement hier een rol in.												
Prestatie indicator	Rapportcijfer ondernemings- en vestigingsklimaat (Onderzoek ondernemingsklimaat: VNG vanaf 2020)												
R/S						6,4	6,3	6,4	6,5	6,6	6,7	6,7	
						(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Doel	Kwalitatieve groei toerisme met aandacht voor de leefbaarheid bewoners. Groei en spreiding van toerisme dat het aanbod voor kunst en cultuur in Haarlem kunnen waarderen en ervoor kiezen om Haarlem te bezoeken als het minder druk is. De groei van het toerisme mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid van bewoners. Voor dagrecreatie van Haarlemmers wordt dit samen met Recreatieschap Spaarnwoude vormgegeven. De balans tussen wonen, werken en recreëren en het beperken van overlast staan hierbij centraal.												
Effect indicator	Aantal toeristische binnenlandse dagbezoeken aan Haarlem (x 1.000) (Toeristisch bezoek aan steden NBTC-NIPO Research).												
R/S			4.944	5.689	4.254	2.289	2.500	3.000	3.500	4.000	4.500	4.500	
			(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Gemiddelde besteding per Nederlandse dagbezoeker in Haarlem in euro's (Toeristisch bezoek aan steden NBTC-NIPO Research).												
R/S			49,6	51,3	56,3	52	40	45	50	53	56	56	
			(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Aantal overnachtingen van toeristische bezoekers in Haarlem x 1.000 (Cocensus). De cijfers over 2019 betreffen een prognose, omdat vanwege de coronacrisis het rappelleren van iedereen die nog geen aangifte heeft gedaan is uitgesteld.												
R/S	286	383	427	496	477	233	300	325	350	375	400	400	
	(2008)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat aangeeft vaak of regelmatig overlast te ondervinden van toerisme (Inwonerspeiling)												
R/S				11%	10%	7%	8%	9%	10%	11%	11%		
				(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Prestatie indicator	Stimuleren kwaliteitstoerisme door samen met Haarlem Marketing en het Haarlem Convention Bureau gericht deze doelgroep (criteria worden bepaald bij vaststellen Toeristische Koers) aan te trekken. In ieder geval wordt daarbij ingezet op de zakelijke (verblijfs)bezoeker, omdat die relatief veel besteedt en vooral op doordeweekse dagen Haarlem bezoekt.												
Prestatie indicator	Het aantal bezoekers dat in hotels in Haarlem verblijft met een zakelijk motief x 1.000 (VisitorData). Op dit moment zijn nog niet alle hotels aangesloten op het online nachtregister.												
R/S					32	63	40	45	50	60	70		
					(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		

Prestatie	Het voorkomen van negatieve effecten van toerisme (zoals overlast) door bezoekers in tijd en plaats te spreiden. Dit kan onder andere door te kiezen voor jaarrond (zakelijk) toerisme en te sturen op spreiding van dagattracties/voorzieningen in de stad.											
Prestatie indicator	Gemiddelde bezettingsgraad hotels in het laagseizoen in de maanden januari, februari, maart, november en december (VisitorData). Vanwege de coronacrisis zijn de streefwaarden een (ruwe) inschatting.											
R/S		34%	30%	40%	45%	50%	50%	50%				
		(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)				
Doel	Vergroten deelname aan een kwalitatief en gevarieerd kunst- en cultuuraanbod, waarbij het cultuurhistorische gedeelte onder andere met het Noord-Hollands Archief wordt ingevuld.											
Effect indicator	Bezoekersaantallen (x1.000) bibliotheek en gesubsidieerde podia en musea. Betreft nieuwe indicator.											
R/S		1.400	1.393	645	1.000	700	1.000	1.400	1.400	1.400		
		(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)		
Effect indicator	Oordeel Haarlemmers over het cultureel aanbod in Haarlem (rapportcijfer)(Inwonerspeiling)											
R/S	7,4	8,0	8,1	8,1	7,8	7,8	8	8	8	8	8	8
	(2007)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Instandhouden/subsidiëren culturele infrastructuur. De gemeente geeft talentontwikkeling en meer cultuur in Haarlemse wijken prioriteit. De gemeente stimuleert de kruisbestuiving van cultuurinstellingen onderling door versterken van de samenwerking tussen kleine en grote instellingen.											
Prestatie indicator	Aantal gesubsidieerde projecten Cultuurstimuleringsfonds (Gemeentelijke registratie)											
R/S	47	55	80	80	109	73	90	90	90	90	90	90
	(2006)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Beleidsveld 43 Grondexploitaties

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 43 Grondexploitaties

Doel Risico's bij grondverkoop beheersbaar houden

Prestatie Verstrekken van financiële stand van zaken bij grondverkoop

Financiën

Progr. Bel. veld	Duurz. Stedelijke Vernieuwing	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
41	Duurzame sted. ontwikkeling	11.542	19.008	16.231	11.858	11.955	11.809	11.818
42	Economie, toerisme en cultuur	32.189	31.798	31.492	30.977	30.899	30.303	30.231
43	Grondexploitaties	5.968	10.567	8.060	11.912	885	2.231	2.230
	Totaal lasten	49.699	61.374	55.782	54.746	43.739	44.342	44.279
Baten (exclusief mutaties reserves)								
41	Duurzame sted. ontwikkeling	-1.556	-2.816	-2.311	-763	-763	-763	-763
42	Economie, toerisme en cultuur	-1.164	-1.008	-1.171	-1.095	-1.077	-1.077	-1.077
43	Grondexploitaties	-8.811	-10.873	-11.323	-15.672	-1.671	-3.570	-3.570
	Totaal baten	-11.532	-14.697	-14.805	-17.530	-3.511	-5.409	-5.409
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
41	Duurzame sted. ontwikkeling	9.986	16.192	13.920	11.095	11.192	11.047	11.055
42	Economie, toerisme en cultuur	31.025	30.791	30.321	29.882	29.822	29.225	29.154
43	Grondexploitaties	-2.843	-306	-3.263	-3.760	-786	-1.339	-1.340
	Totaal saldo	38.168	46.677	40.978	37.217	40.227	38.933	38.869
	Toevoegingen aan reserves	5.920	1.148	3.931	4.367	1.238	1.790	1.490
	Onttrekkingen aan reserves	-3.161	-4.262	-1.754	-480	-76	-76	0
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	40.927	43.563	43.155	41.104	41.389	40.647	40.359

Analyse saldo beleidsveld Duurzame sted. ontwikkeling

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	19.008	-2.816	16.192
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	16.231	-2.311	13.920
Vershil	-2.777	505	-2.272

4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 2,8 miljoen lager dan in 2021. -2.777 v

Meerjarenraming 2021-2025

In de vorige meerjarenraming werd al met lagere lasten gerekend -1.802 v
 Amendementen en aanvullende voorstellen bij begroting 2021 -119 v

4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling	bedrag	v/n
<i>Bestuursrapportage 2020</i>		
<i>Budgetoverhevelingen (inc. 2021)</i>	-260	v
Aanvullend budget duurzaamheid	80	n
Capaciteit Omgevingsvisie	-243	v
Regeling Reductie Energiegebruik (zie ook baten)	-479	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
<i>Onttrekking 2021 Reserve Bodemprogramma ten behoeve van uitvoering projecten</i>	-915	v
Spreiden middelen Participatie en Leefbaarheid	417	n
Realisatie ontwikkelzone Europaweg	-115	v
Gevelmaatregelen geluidsanering woningen (zie ook baten)	-260	v
Knelpunten fysiek domein	111	n
Correctie dotatie aan Reserve MRA	-150	v
Meer inzet Ontwikkelzone Zuid West	750	n
Bestemming resultaat jaarrekening 2020 (inc. 2021)	-392	v
Onttrekking Reserve Wonen ten behoeve van activiteiten opgenomen in de uitvoeringsagenda	-214	v
<i>Begroting 2021</i>		
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	150	n
Geactualiseerde kapitaallasten Begroting 2022	359	n
Opheffen afdeling Management Ondersteuning	311	n
Diverse verschillen < € 100.000.	-6	v

4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,5 miljoen lager dan in 2021.	505	n
<i>Bestuursrapportage 2020</i>		
Regeling Reductie Energiegebruik (zie ook lasten)	479	n
Gevelmaatregelen geluidsanering woningen (zie ook lasten)	260	n
<i>Toekenning impuls gelden Ontwikkelzone ZuidWest</i>	-375	v
Lagere impuls aanvraag Ontwikkelzone Europaweg	115	n
Diverse verschillen < € 100.000.	26	n

Analyse saldo beleidsveld Economie, toerisme en cultuur

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	31.798	-1.008	30.791
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	31.492	-1.171	30.321
Verschil	-307	-163	-470

4.2 Economie, toerisme en cultuur	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,3 miljoen lager dan in 2021.	-300	v
<i>Bestuursrapportage 2020</i>		
Budgetoverhevelingen (inc. 2020)	-407	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Coronasteunmaatregelen	-160	v
Exploitatiesubsidie Frans Hals Museum	-300	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	402	n
Verstrekking subsidie Popschool	230	n
Diverse verschillen < € 100.000.	-65	v

4.2 Economie, toerisme en cultuur	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 nagenoeg gelijk aan 2021.	-163	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-163	v

Analyse saldo beleidsveld Grondexploitatie

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	10.567	-10.873	-306
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	8.060	-11.323	-3.263
Vershil	-2.507	-450	-2.957

4.3 Grondexploitatie	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 2,5 miljoen lager dan in 2021.	-2.507	v
<i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd al met lagere lasten gerekend	-3.100	v

4.3 Grondexploitaties	bedrag	v/n
<i>Begroting 2021</i>		
Actualiseren MPG	1.400	n
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	-852	v
Diverse verschillen < € 100.000.	45	n

4.3 Grondexploitaties	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,5 miljoen hoger dan in 2021.	-450	v
<i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd al met hogere baten gerekend	-2.880	v
<i>Begroting 2022</i>		
Actualiseren MPG	1.451	n
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	816	n
Diverse verschillen < € 100.000.	163	n

Reservemutatie per programma

Reservemutaties	Toevoegingen	Onttrekkingen
Mutatie 2022	3931	1754
Reserve Grondexploitaties	3631	331
Reserve Risico invest-MRA	300	
Reserve Leefomgeving		117
Reserve Participatie en Leefbaarheid		256
Reserve Ongedeelde stad		975
Reserve Groei van de stad		75

Investerings programma

Ip-nr.	Omschrijving	Investering 2022
Investeringsen waarvoor reeds krediet is verleend		
CLT.09	Restauratie Müller orgel	60
GOB.92	Slachthuis gebouw E - renovatie en inbouwpakket popcentrum	1.759
GRX.01	Vorbereiding grex 'Entree het Verre Oosten'	123

Ip-nr.	Omschrijving	Investering 2022
GRX.03	Voorbereiding grex Oostpoort	669-
Investeringswaarde over nog een raadsbesluit moet worden genomen		
CLT.01	Vervanging Schouwburg (gebouwgebonden)	105
CLT.03	Vervanging Philharmonie (gebouwgebonden)	220
CLT.06	Vervanging Toneelschuur (niet gebouwgebonden)	270
CLT.08	Vervanging Patronaat (niet-gebouwgebonden)	41
CLT.12	Stelpost Cultuur PB21	500
WRM.01	Warmtenet (vanuit Kadernota 2018)	1.000
Totaal bruto investeringen		3.409
Investeringsbijdragen		
CLT.09	Restauratie Müller orgel (bijdrage subsidie)	24-
Totaal netto investeringen		3.385

Risico's

Er zijn veertien risico's met financieel gevolg geïdentificeerd binnen programma 4, deze risico's zijn terug te vinden in de [bijlage 5.12](#) en leiden tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 3,6 miljoen.

Programma 5 Beheer en onderhoud

Commissie (Coördinerende) Portefeuilles	Beheer Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte, Parkeren, Duurzaamheid, Mobiliteit, Vastgoed
Afdeling(en)	Beheer en Beleid Openbare Ruimte, Bedrijven, Programma- en gebiedsmanagement, Project- en contractmanagement, Vastgoed

---

Programmadoelstelling (missie)

Het doel van het programma is het in stand houden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Om als stad Haarlem te kunnen groeien zonder dat dit ten koste gaat van groen, bereikbaarheid en leefbaarheid, is er een mobiliteitstransitie nodig. De gemeente investeert daarom zodanig in de stad dat alternatieven voor de auto relatief aantrekkelijker worden. Zo kiezen mensen vaker voor lopen, fietsen en het openbaar vervoer.

Versteende straten en pleintjes krijgen een groene uitstraling door parkeerplaatsen om te vormen tot plantenvakken, de aanleg van geveltuinen en andere 'steenbreek' acties. Een zoveel mogelijk ecologisch beheer van het openbaar groen stimuleert een gevarieerd planten- en dierenleven. De plant van meer bomen in versteende wijken zorgt voor een aantrekkelijk straatbeeld en vergroot de leefbaarheid.

Tegen vervuiling op straat worden de maatregelen uit het beleidsplan Schoon uitgevoerd. Het resultaat is een schonere stad. Meting gebeurt door straatvuiltellingen en het afnemen van interviews waarin gevraagd wordt naar de schoonbeleving.

Kaderstellende beleidsnota's

- Integraal Waterplan 2014 ([2013/526116](#))
- Structuurvisie Openbare Ruimte ([2018/137160](#))
- Gemeentelijk Grondwaterplan ([2008/136751](#))
- Visie en Strategie Beheer en Onderhoud ([2012/398572](#))
- Actualisatie Visie Beheer en Onderhoud ([2018/6828](#))
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan ([2017/361078](#))
- Regionale bereikbaarheidsvisie Zuid-Kennemerland ([2020/51027](#))
- Duurzaam Ontwikkelingsmodel Mobiliteit en Ruimte ([2016/245554](#))
- Parkeervisie ([2013/138311](#))
- Strategisch Plan Afvalscheiding SPA ([2017/183828](#))
- Actualisatie ecologisch beleidsplan 2013-2030 ([2019/693806](#))
- Omvorming maaibeheer ([2020/199046](#))
- Mobiliteitsbeleid ([2021/313959](#))
- Verkeersveiligheidsbeleid ([2021/460861](#))
- Groenbeleidsplan (concept vrijgegeven voor inspraak 2021/252484)

Doelenboom Programma 5 'Beheer en onderhoud'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
5.1 Openbare ruimte en mobiliteit	Kwaliteit van de openbare ruimte op vastgesteld niveau houden	% Haarlemmers dat tevreden is over onderhoud openbare ruimte in hun wijk	Uitvoeren van dagelijks onderhoud in openbare ruimte	% openbare ruimte waar dagelijks onderhoud voldoet aan het beeldkwaliteitsniveau
		Cijfer Haarlemmers over onderhoud openbare ruimte in hun wijk		
	Toename van groen en ecologie in de stad	Groenoppervlak van de openbare ruimte (ha)	Verminderen verharding en aanbrengen groen	Groenoppervlak wijk- en buurtgroen (ha)
			Toevoegen meer bomen in projecten en versteende wijken	Aantal bomen in de openbare ruimte
			Aanwijzen groenstroken voor ecologisch beheer	Aantal nieuw geplante bomen in de openbare ruimte
	Verbetering van de duurzame inzameling van het huishoudelijk afval.	Omvang huishoudelijk restafval (BZK)	Verbetering van de mogelijkheden voor huishoudens om afval gescheiden aan te leveren	Toename van de biodiversiteit
Percentage afval dat gescheiden wordt aangeleverd				
Verduurzamen mobiliteit: meer gebruik van schonere vervoermiddelen		% Haarlemmers dat voor de grootste afstand in het woon-werk verkeer de fiets gebruikt	Verbetering fietsroutes en fietsnetwerk	Oordeel Haarlemmers over totaalvoorzieningen fietsers
		% Haarlemmers dat regelmatig de fiets gebruikt		
		% Haarlemmers dat meestal loopt, fietst of OV gebruikt	Toegankelijk maken bushaltes, verbeteren OV-knooppunt en onderzoek naar extra OV-knooppunt	Tevredenheid reizigers over gebruik van openbaar vervoer
		% elektrische auto's t.o.v. totaal aantal auto's		
Verbeteren verkeersveiligheid	Aantal verkeersslachtoffers	Verbeteren verkeersveiligheid bij herinrichtingen en inzet op aanpak school-thuisroutes.	% scholen dat mee heeft gedaan met aanpak veilige school-thuisroutes.	
		Verkeerseducatie op scholen en meedoen met landelijke verkeersveiligheidscampagnes	% scholen met verkeerseducatie	
5.2 Parkeren	Voldoende en goede fietsparkeervoorzieningen	Oordeel Haarlemmers over parkeerplekken voor fietsers	Realiseren extra fietsparkeerplekken bij OV-knooppunten	Aantal fietsparkeerplekken bij OV-knooppunten
			Realiseren extra fietsparkeerplekken in de binnenstad	Parkeerdruk van fietsparkeerplekken bij OV-knooppunten
	Minder parkeeroverlast in woonwijken	% Haarlemmers dat (zeer) veel overlast ervaart van parkeren in de eigen woonbuurt	Verlagen parkeerdruk door invoering parkeerregulering	Aantal fietsparkeerplekken in de binnenstad
				Parkeerdruk van fietsparkeerplekken in de binnenstad
				Parkeerdruk in gereguleerd gebied
				Parkeerdruk buiten gereguleerd gebied
5.3 Overige beheertaken	Verhogen waardering varende bezoekers Haarlemse waterwegen	Oordeel van (varende) Haarlemmers over de kwaliteit van waterwegen	Uitvoeren van gedeeltes van Ambitiekaart Haarlemse wateren	

Beleidsvelden

Beleidsveld 51 Openbare ruimte en mobiliteit

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 51 Openbare ruimte en mobiliteit

Doel De kwaliteit van de openbare ruimte op vastgesteld niveau houden.

Effect indicator Percentage Haarlemmers dat (zeer) tevreden is over het onderhoud van de openbare ruimte in hun wijk ([Inwonerspeiling](#)).

R/S	46%	42%	44%	44%	43%	45%	50%	48%	48%	50%	50%	50%
	(2010)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Gemiddelde rapportcijfer Haarlemmers over onderhoud openbare ruimte in hun wijk ([Inwonerspeiling](#)).

R/S	6,5	6,5	6,6	6,6	6,7	6,6	6,7	6,8	6,8	6,8	7,0	7,0
	(2010)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie Het uitvoeren van dagelijks onderhoud in de openbare ruimte op verharding, riolering, groen en andere objecten.

Prestatie indicator Percentage openbare ruimte waar dagelijks onderhoud voldoet aan het beeldkwaliteitsniveau.

R/S						90%	90%	90%	90%	91%	92%	92%
						(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Doel Toename van groen en ecologie in de stad.

Effect indicator Het groenoppervlak van de openbare ruimte (ha) in Haarlem (gemeentelijke registratie).

R/S		357	357	373	374	371	375	376	377	378	378	378
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie De verharding wordt verminderd en hier wordt groen aangebracht.

Prestatie indicator Groenoppervlak wijk- en buurtgroen (ha) (gemeentelijke registratie).

R/S		162	162	161	163	164	165	166	167	168	169	170
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie indicator Aantal bomen in de openbare ruimte (gemeentelijke registratie). Minimaal een keer in de drie jaar worden de bomen herteld (telling in 2020). Dit kan leiden tot schommelingen in het aantal bomen. De waarde voor 2021 is een oude inschatting die niet realistisch is gebleken.

R/S		60.771	60.493	60.503	61.553	61.933	64.000	62.600	62.800	62.900	63.000	63.100
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie In projecten worden waar mogelijk meer bomen gepland dan er voorheen stonden en worden er meer bomen toegevoegd in versteende wijken.

Prestatie indicator Aantal nieuw aangeplante bomen in de openbare ruimte (gemeentelijke registratie).

R/S						433	400	300	200	100	100	100
						(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie indicator	De biodiversiteit gemeten aan de hand van het aantal soorten wilde bijen op 34 locaties in Haarlem (meting eens in de twee jaar; gemeentelijke registratie).											
R/S	77	-	79	-	80	-	81					
	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)					
Prestatie indicator	Een aantal groenstroken wordt aangewezen voor ecologisch beheer											
Prestatie indicator	Het oppervlak ecologisch beheerd groen in ha (gemeentelijke registratie).											
R/S	232	246	249	275	275	300	310	315				
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)				
Doel	Verbetering van de duurzame inzameling van het huishoudelijk afval.											
Effect indicator	Omvang huishoudelijk restafval in kg per inwoner (CBS/BZK). Voor 2020 is vooralsnog informatie gebruikt vanuit Spaarnelanden (gegevens CBS/BZK nog niet beschikbaar).											
R/S	311	261	248	238	220	234	200	230	220	210	210	210
	(2006)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Verbetering van de mogelijkheden voor huishoudens om afval gescheiden aan te leveren.											
Prestatie indicator	Percentage afval dat gescheiden wordt aangeleverd door de huishoudens (gemeentelijke registratie via Spaarnelanden).											
R/S	37%	-	-	-	49%	49%	55%	54%	54%	56%	58%	58%
	(2015)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Doel	Verduurzamen mobiliteit: meer gebruik van schonere vervoermiddelen en minder auto kilometers voor kortere afstanden.											
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat fiets, e-bike of OV gebruikt als belangrijkste vervoersmiddel voor de grootste afstand in het woon-werkverkeer (Inwonerspeiling).											
R/S			56%	56%	54%	52%	56%	57%	57%	58%	58%	59%
	(2008)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat regelmatig de fiets gebruikt (Inwonerspeiling).											
R/S			82%	83%	82%	81%	83%	84%	84%	85%	85%	86%
			(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat zich voor verplaatsingen binnen Haarlem het vaakst loopt, fietst of het OV gebruikt (Inwonerspeiling).											
R/S							86%	-	88%	88%	90%	90%
							(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)
Effect indicator	Aandeel elektrische auto's (op het totaal aantal auto's) (RDW/CBS).											
R/S		1,1%	1,2%	1,2%	1,8%	2,5%	5,0%	8,0%	12,0%	17,0%	23,0%	30,0%
		(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie indicator	Verbeteren van fietsroutes en fietsnetwerk, waaronder het inzetten op regionale fietsroute Haarlem-Velsen, het realiseren van een fietsstraat in de L. van Deyssellaan, voorrang voor fietsers bij de Stuyvesantbrug en Orionbrug, verbreden fietspad Zijlweg richting Westelijke Randweg. Dit wordt ook regionaal gestimuleerd door Gemeenschappelijke Regeling Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland .											

Prestatie indicator	Oordeel Haarlemmers over het totaal van het voorzieningenniveau voor fietsers (rapportcijfer)(Inwonerspeiling).											
R/S	6,2 (2009)	6,3 (2016)	6,2 (2017)	6,2 (2018)	6,1 (2019)	6,2 (2020)	6,3 (2021)	6,3 (2022)	6,4 (2023)	6,5 (2024)	6,5 (2025)	6,6 (2026)
Prestatie indicator	Toegankelijk maken bushaltes, verbeteren OV-knooppunt Houtplein en onderzoek naar extra OV-knooppunt Haarlem-Nieuw Zuid i.c.m. herrouteren buslijnen.											
Prestatie indicator	Tevredenheid reizigers over het gebruik van openbaar vervoer, voor buslijnen die vallen onder de concessie Haarlem/IJmond (rapportcijfer, Landelijke OV-Monitor). Vanwege corona heeft er in 2020 geen onderzoek plaatsgevonden naar de tevredenheid van reizigers in het OV.											
R/S					7,9 (2019)	- (2020)	7,9 (2021)	8,0 (2022)	8,0 (2023)	8,0 (2024)	8,0 (2025)	8,1 (2026)
Doel	Verbeteren verkeersveiligheid.											
Effect indicator	Oordeel Haarlemmers over de verkeersveiligheid van de stad (rapportcijfer) (Inwonerspeiling).											
R/S	6,1 (2007)	6,6 (2016)	6,5 (2017)	6,5 (2018)	6,5 (2019)	6,5 (2020)	6,6 (2021)	6,7 (2022)	7,0 (2023)	7,0 (2024)	7,0 (2025)	7,0 (2026)
Effect indicator	Aantal verkeersslachtoffers (Landelijk/VIAstat).											
R/S					365 (2019)	279 (2020)	- (2021)	275 (2022)	275 (2023)	275 (2024)	275 (2025)	275 (2026)
Prestatie indicator	Verbeteren verkeersveiligheid bij herinrichtingen en inzet op aanpak school-thuisroutes.											
Prestatie indicator	Percentage scholen dat mee heeft gedaan met aanpak veilige school-thuisroutes. Vanwege de coronacrisis en het thuisonderwijs, is deze aanpak nog niet uitgerold.											
R/S					0% (2019)	0% (2020)	10% (2021)	10% (2022)	15% (2023)	20% (2024)	25% (2025)	30% (2026)
Prestatie indicator	Verkeerseducatie op scholen en meedoen met landelijke verkeersveiligheids campagnes (bijv. MONO (aandacht bij het verkeer) en fietsverlichting).											
Prestatie indicator	Percentage scholen met verkeerseducatie (Monitor PNH).											
R/S					38% (2019)	- (2020)	45% (2021)	45% (2022)	45% (2023)	45% (2024)	55% (2025)	65% (2026)

Beleidsveld 52 Parkeren

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 52	Parkeren											
Doel	Voldoende en goede fietsparkeervoorzieningen.											
Effect indicator	Oordeel Haarlemmers over de parkeerplekken voor fietsers (rapportcijfer; Inwonerspeiling).											
R/S	5,5 (2009)	6,0 (2016)	5,9 (2017)	5,9 (2018)	5,8 (2019)	5,8 (2020)	6,5 (2021)	6,5 (2022)	6,8 (2023)	7,0 (2024)	7,0 (2025)	7,0 (2026)
Prestatie indicator	Realiseren extra fietsparkeerplekken bij OV-knooppunten (stations en R-net haltes).											

Prestatie indicator	Aantal fietsparkeerplekken bij OV-knooppunten (tweejaarlijks; Meetel).											
R/S	9.686	-	10.266	-	11.066	-	15.266	-				
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)				
Prestatie indicator	Parkeerdruk van fietsparkeerplekken bij OV-knooppunten (tweejaarlijks; Meetel).											
R/S	94%	-	92%	-	89%	-	80%	-				
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)				
Prestatie	Realiseren extra fietsparkeerplekken in de binnenstad.											
Prestatie indicator	Aantal fietsparkeerplekken in de binnenstad (tweejaarlijks; Meetel).											
R/S	6.597	-	7.323	-	9.027	-	9.577	-				
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)				
Prestatie indicator	Parkeerdruk van fietsparkeerplekken in de binnenstad (tweejaarlijks; Meetel).											
R/S	136%	-	125%	-	105%	-	90%	-				
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)				
Doel	Minder parkeeroverlast in woonwijken											
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat (zeer) veel overlast ervaart van parkeren in de eigen woonbuurt (Inwonerspeiling).											
R/S	29%	31%	34%	35%	35%	36%	33%	32%	32%	30%	30%	29%
	(2010)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Verlagen parkeerdruk door (op plekken waar de situatie erom vraagt) invoeren van parkeerregulering i.c.m. vergunningplafonds en passende tarieven.											
Prestatie indicator	Parkeerdruk in gereguleerd gebied (Trajan).											
R/S					88%	88%	87%	87%	86%	85%	85%	
					(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie indicator	Parkeerdruk buiten gereguleerd gebied (Trajan).											
R/S					98%	88%	88%	87%	87%	86%	86%	
					(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	

Beleidsveld 53 Overige beheertaken

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 53	Overige beheertaken											
Doel	Verhogen van de waardering van varende bezoekers voor kwaliteit Haarlemse waterwegen.											
Effect indicator	Oordeel van (varende) bezoekers aan Haarlem over de voorzieningen op en aan de wateren in Haarlem (rapportcijfer, Onderzoek 'Pleziervaart op het Spaarne', 3-jaarlijkse meting).											
R/S	7,0	6,9	-	-	7,5	-	-	7,7	-	-	7,9	-
	(2010)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)
Prestatie	Uitvoeren van gedeeltes van Ambitiekaart Haarlemse wateren (2017/408688)											

Financiën

Progr. Bel. veld	Beheer en Onderhoud	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
51	Openbare ruimte en mobiliteit	73.227	81.937	73.084	72.202	73.521	74.894	76.411
52	Parkeren	13.299	14.405	13.896	14.131	14.194	15.473	15.186
53	Overige beheertaken	26.452	21.952	23.360	23.031	23.338	24.255	22.582
	Totaal lasten	112.978	118.293	110.340	109.365	111.053	114.622	114.179
Baten (exclusief mutaties reserves)								
51	Openbare ruimte en mobiliteit	-40.441	-40.840	-40.424	-40.217	-40.521	-40.798	-41.005
52	Parkeren	-18.301	-21.583	-24.385	-24.260	-24.260	-24.260	-24.260
53	Overige beheertaken	-25.758	-21.730	-34.812	-24.211	-24.711	-28.248	-23.211
	Totaal baten	-84.500	-84.152	-99.621	-88.687	-89.492	-93.306	-88.476
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
51	Openbare ruimte en mobiliteit	32.786	41.098	32.660	31.985	33.000	34.096	35.405
52	Parkeren	-5.002	-7.178	-10.489	-10.129	-10.066	-8.787	-9.073
53	Overige beheertaken	694	222	-11.451	-1.179	-1.373	-3.993	-629
	Totaal saldo	28.479	34.141	10.720	20.677	21.561	21.316	25.703
	Toevoegingen aan reserves	13.212	3.014	15.098	4.305	5.201	8.738	3.701
	Onttrekkingen aan reserves	-9.982	-10.577	-7.603	-5.662	-4.681	-4.707	-3.077
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	31.708	26.578	18.215	19.320	22.081	25.347	26.327

Analyse saldo beleidsveld Openbare ruimte en mobiliteit

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	81.937	-40.840	41.098
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	73.084	-40.424	32.660
Vershil	-8.853	415	-8.438

5.1 Openbare ruimte en mobiliteit

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 8,9 miljoen lager dan in 2021.

-8.853 v

Meerjarenraming 2021-2025

In de vorige meerjarenraming werd al met hogere lasten gerekend
Amendementen en aanvullende voorstellen bij begroting 2021

265 n
-89 v

5.1 Openbare ruimte en mobiliteit	bedrag	v/n
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Actualisatie kapitaallasten	-580	v
Plaagdierenbestrijding (aanpak ratten)	-200	v
Bestemming resultaat jaarrekening 2020 SOR Mobiliteit	-237	v
Takbreukrisico Populieren (en de Heussensstraat)	-161	v
Begraafplaats Akendam en St Jozef op kwaliteitsniveau A+ brengen	-379	v
Meerjarig programma onderhoud kapitaalgoederen	-3.791	v
Stormschade en aanplant bomen	-250	v
Notitie Coronasteunmaatregelen eerste helft 2021 (huishoudelijk afval)	-1.200	v
Werkbudget onderhoud	-150	v
Inhaalslag herplant bomen	250	n
 <i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie budgetten	1.236	n
 <i>Begroting 2022</i>		
Actualisatie kapitaallasten	-686	v
Aanpassing kostenverdeling	334	n
Bijstelling raming doorbelasting lonen SPA (neutraal met baten)	-184	v
Aanpassen omslagrente van 2% naar 1% en actualiseren financiering	-2.383	v
Diverse verschillen < € 100.000	177	n

5.1 Openbare ruimte en mobiliteit	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,4 miljoen lager dan in 2021.	415	n
 <i>Meerjarenraming 2021-2025</i>		
In de vorige meerjarenraming werd al met lagere baten gerekend	166	n
 <i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie budgetten	-810	v
 <i>Begroting 2022</i>		
Herrekening baten afvalstoffen- en rioolheffing	-198	v
Aanpassen omslagrente van 2% naar 1% en actualiseren financiering	1.061	n
Bijstelling raming doorbelasting lonen SPA (neutraal met lasten)	184	n
Diverse verschillen < € 100.000	12	n

Analyse saldo beleidsveld Parkeren

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	14.405	-21.583	-7.178
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	13.896	-24.385	-10.489
Vershil	-508	-2.802	-3.310

5.2 Parkeren

	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,5 miljoen lager dan in 2021.	-508	v
<i>Meerjarenraming 2022 – 2026</i>		
In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met hogere lasten	302	n
<i>Begroting 2021 aanvulling</i>		
Hogere commissie betaald parkeren via telefoon	-216	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Aanpassen kapitaallasten	-231	v
Hogere onderhoudskosten DVO parkeren	-190	v
Neutrale wijziging afdeling Veiligheid & Handhaving (zie baten)	-140	v
Fietsparkeren	180	n
Bestemming resultaat 2020	-124	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	150	n
Exploitatie nieuwe fietsenstallingen	165	n
<i>Begroting 2022</i>		
Aanpassen renteomslagpercentage en actualiseren financiering	-433	v
Nieuwe kapitaallasten	-138	v
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	171	n
Diverse verschillen < € 100.000	-4	v

5.2 Parkeren

	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 2,8 miljoen hoger dan in 2021.	-2.802	v

Meerjarenraming 2022 – 2026

5.2 Parkeren	bedrag	v/n
In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met hogere baten	-1.885	v
<i>Begroting 2021 aanvulling</i>		
Lagere parkeerbaten	848	n
Afloop corona steunmaatregelen eerste helft 2021		v
Neutrale wijziging afdeling Veiligheid & Handhaving (zie lasten)	140	n
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	-335	v
Diverse verschillen < € 100.000	-49	v

Analyse saldo beleidsveld Overige beheertaken

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	21.952	-21.730	222
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	23.360	-34.812	-11.451
Verschil	1.409	-13.082	-11.673

5.3 Overige beheertaken	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 1,4 miljoen hoger dan in 2021.	1.409	n
<i>Meerjarenraming 2022 – 2026</i>		
In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met lagere lasten	-106	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Actualisatie kapitaallasten	251	n
Verlenging tijdelijk aan- en verhuur sporthal Planetenlaan	-173	v
Verkoopkosten, BTW suppletie Fietzfabriek en steunfonds Kleverlaanzone 2021	-721	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	193	n
Nieuwe p-begroting 2022-2026	-140	v
<i>Begroting 2022</i>		
Aanpassen renteomslagpercentage en actualiseren financiering	-1.088	v
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	-321	v
Aanhuur Wilhelminastraat 10-12	255	n
Onttrekking reserve Vastgoed voor onderhoud	3.547	n
Verschuivingen uitgaven tussen exploitatie en investeringsplan	-185	v

5.3 Overige beheertaken	bedrag	v/n
Diverse verschillen < € 100.000.	-103	v
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 13 miljoen hoger dan in 2021.	-13.082	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Doorbelastingen panden binnen GREX en overige aanpassingen Vastgoed	-166	v
Afloop steunmaatregelen corona	-517	v
Verlenging tijdelijk aan- en verhuur sporthal Planetenlaan	173	n
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	-312	v
Ingebruikname popschool	-230	v
<i>Begroting 2022</i>		
Actualisatie raming verkopen vastgoed	-10.359	v
Onttrekking reserve vastgoed voor onderhoud	-1.238	v
Ingebruikname Sporthal Sportweg	-510	v
Diverse verschillen < € 100.000.	77	n

Reservemutatie per programma

Reservemutaties	Toevoegingen	Onttrekkingen
Mutatie 2022	15098	7603
Reserve Baggeren	219	
Reserve Begeer en Onderhoud Openbare Ruimte		2511
Reserve Kapitaallasten Maatschappelijk Nut	3100	1126
Reserve Energiebesparing	182	
Reserve Opvang, wonen en herstel		319
Reserve Vastgoed	11597	3647

Investerings programma

Ip-nr.	Omschrijving	Investing 2022
Investeringsen waarvoor reeds krediet is verleend		
BIB.01	Renovatie en modernisering bibliotheekvestigingen	4.600
VG.IN	Gedempte Oude Gracht 2, Raaks 7 renovatie	140

Ip-nr.	Omschrijving	Investering 2022
VG.IN	Grote Markt 16-18 renovatie	110
VG.IN	Levensduur verlengende investeringen gemeentelijk vastgoed	19
VG.IN	Waarderweg 78 renovatie	143
VG.IN	Wagenmakerslaan 1 installaties	500
VG.IN	Zijlvest 39 Luchtbehandelingsinstallatie	245
64.04 b	Waterplan Schalkwijk: Aziëweg waterverbinding	157
GOB.39	Spaarndam- aanleg parkeervoorziening Kerklaan	255
GOB.43	Schoterbos	79
GOB.62	Houtplein herinrichting	2.450
GOB.75	Middengebied Schalkwijk (stad tussen de bomen) herinr. OR	250
IP.MN	Investering maatschappelijk nut (stelpost)	3.100
12.15	Vervanging apparatuur parkeergarages	437
63.19	Rioleringen	8.000
SOR.02	Haarlem - Velsen Snelfietsroute	1.058
SOR.03	Vijfhoek herinrichting	946
SOR.08	Bisschop Bottemanneplein	100
Investeringen waarover nog een raadsbesluit moet worden genomen		
BRG.01	Vervanging bedieningscomputer Prinsenbrug	415
BRG.02	Centrale afstandsbediening bruggen	375
GOB.80	Bruggen: Schalkwijkerbrug vervanging	1.386
HVD.01	Vervanging Havenkantoor	400
OR.014	Vervanging kade Buitenzorgkade	300
VG.DRZ	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	2.900
VG.IN	Drainage Waarderhaven	533
GOB.23	Cameratoezicht toegangssysteem	50
GOB.23	Reconstructie Nieuwe Groenmarkt	75
GOB.70	Bereikbaar houden Schalkwijk: Amerikaweg	3.000
GOB.73	Bomen in Schalkwijk	500
GOB.77	Schalkstad openbare ruimte	2.450
GOB.78	Integrale vernieuwing openb.ruimte Meerwijk	2.250
GOB.79	Integrale vernieuwing openb.ruimte Zuiderpolder	1.900
GOB.90	Vervangen openbare verlichting door LED	400
OR.001	Cronjéstraat herinrichten	470
OR.003	Fietsknelpunten rond Kennemerplein en Schoterweg	150
OR.004	Herinrichten Prins Bernhardlaan	750
OR.005	LV-verbinding Entree-oost ter hoogte van St. Jacob	10
OR.006	Pladellastraat/Merovingestraat inrichting als fietsstraat	200
OR.009	Groen in de Zuiderpolder	500

Ip-nr.	Omschrijving	Investering 2022
OR.010	Vergroening Amsterdamsebuurten	600
OR.011	Schouwbroekerplas saneren en herinrichten	500
OR.013	Waterverbinding Floris van Adrichemlaan	930
OR.015	Rijksstraatweg / Schoterweg fietspad	1.700
OR.017	Prof Eijkmanlaan meerkosten boven vervanging	500
OR.018	Prinsenbrug onderdoorgang	100
FTS.01	Actieplan Fiets	2.150
FTS.02	Fietsenstalling Houtplein	1.239
GOB.61	Fietsparkeergarage Raaks	200
PRK.01	Parkeerregulering Entree en Sportheldenbuurt	400
PRK.02	Parkeerregulering obv draagvlakonderzoek	100
PRK.03	Nedtrain parkeeroplossing Spaarnesprong	150
63.19	Integrale vernieuwing openb.ruimte Meerwijk, riolering	500
SOR.09	Natuurvriendelijke oevers	135
SOR.10	Schoteroog nieuwe entree	240
SOR.11	Vergroenen Waarderpolder	125
SOR.13	Verkeersveiligheid Oudeweg - Fustweg	285
SOR.15	Fietsparkeren binnenstad	700
SOR.16	Fietsparkeren binnenstad: Houtplein fietsenstalling	300
SOR.17	Korte termijn fietsparkeren OV Spaarnwoude	200
SOR.19	Korte termijn fietsparkeren bij OV Stationsplein	100
SOR.20	Lange termijn fietsparkeren bij OV Stationsplein	70
SOR.21	Busverkeer; o.a. knooppunt Buitenrust / Zuid-Oost	200
SOR.22	Herstructurering Stadsstraat Europaweg	500
SOR.23	Dwars door Schalkwijk: Herprofileren Kennedylaan eo	450
SOR.25	Budget voor adaptieve maatregelen, ovw externe cofinanciering	370
Totaal bruto investeringen		54.347
Investeringsbijdragen		
GOB.62	Houtplein herinrichting (bijdrage)	1.676-
GOB.70	Bereikbaar houden Schalkwijk: Amerikaweg (bijdrage)	600-
SOR.02	Haarlem - Velsen Snelfietsroute (bijdrage)	964-
GOB.77	Schalkstad openbare ruimte (bijdrage)	250-
Totaal netto investeringen		50.857

Risico's

Er zijn zes risico's met financieel gevolg geïdentificeerd binnen programma 5, deze risico's zijn terug te vinden in de [bijlage 5.12](#) en leiden tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 0,6 miljoen.

CLUSTER BURGER EN BESTUUR

Inleiding en context

In het cluster Burger en Bestuur gaat het over het goed besturen van de stad en de zorg voor veiligheid. Het besturen van de stad gebeurt door het college en de gemeenteraad in samenspraak met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het is belangrijk dat Haarlemmers vertrouwen hebben en behouden in de besluiten die worden genomen.

Het besturen van de stad gebeurt in samenspraak met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De samenspraak gebeurt door de coronacrisis vaak op een digitale manier en de ervaring die daarmee is opgedaan in de afgelopen tijd blijkt ook kansen te bieden: Ook inwoners die bij fysieke bijeenkomsten minder gehoord werden kwamen in beeld. Samenspraak is belangrijk voor Haarlemmers om vertrouwen te kunnen hebben in de besluiten die worden genomen.

De overheid heeft de negatieve effecten van de coronacrisis in de afgelopen tijd zoveel mogelijk proberen te beperken. De directe invloed van de gemeente op de Haarlemse samenleving en Haarlemse economie is weliswaar begrensd, maar voor de periode van herstel zal verbinding tussen verschillende groepen in de samenleving centraal staan, juist daar waar ondersteuning van de gemeente het verschil kan maken. Daarbij wordt ruimte gegeven aan bestaande en nieuwe ideeën, initiatieven en energie uit de stad. De gemeente probeert herstelbeleid te koppelen aan lange termijndoelen op het gebied van brede welvaart en belangrijke maatschappelijke opgaven die door de coronacrisis aan urgentie hebben gewonnen. Bijvoorbeeld de tweedeling op de arbeidsmarkt, leerachterstanden in het onderwijs en bestrijding van eenzaamheid. Ook wordt gestimuleerd dat positieve impact van de crisis vastgehouden wordt. Haarlem werkt hierin samen met de regio, de Metropoolregio Amsterdam, provincie en Rijk.

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een leefbare stad. De gemeente speelt een grote rol bij de zorg voor veiligheid. De beperkende maatregelen als gevolg van de coronacrisis verminderen en daardoor is handhaving minder druk met de anderhalve meter-samenleving, maar in het algemeen blijft de druk hoog door coronagerelateerde meldingen.

Deze begroting is al bijzonder door de coronacrisis, maar daarboven op komt nu het uitblijven van een nieuw kabinet. Er zijn grote onzekerheden over toekomstige maatregelen en de financiële gevolgen daarvan voor de gemeente. Daarom ligt er nu een begroting die sluitend is zonder bezuinigingsmaatregelen. De beschikbare financiële ruimte wordt uitsluitend benut voor incidentele bestedingen.

Onderliggende programma's

Het cluster Burger en bestuur bestaat uit twee programma's:

Programma 6: Burger, bestuur en veiligheid gaat over de dienstverlening naar inwoners en bedrijven en het gebruik van digitale gegevens. Ook gaat dit programma over het gemeentelijk bestuur dat begrijpelijk communiceert en participatie bevordert. Het bestrijden van overlast, criminaliteit en ondermijning versterken de openbare orde en veiligheid.

Programma 7: Algemene dekkingsmiddelen en overhead beschrijft de uitgangspunten die Haarlem hanteert bij het bepalen van de hoogte van lokale belastingen en woonlasten. Hierin staat wat wordt bedoeld met Haarlem als financieel gezonde stad en hoe de gemeente dit voor elkaar krijgt.

Hoofdkeers

Dienstverlening

De dienstverlening van de gemeente Haarlem is op orde. Bewoners en medewerkers geven gemiddeld een 7 voor de huidige dienstverlening. Ook hebben inwoners, ondernemers en medewerkers verbeterpunten. In 2020 is de 'Visie op dienstverlening: de menselijke maat' ([2020/831242](#)) vastgesteld en in 2021 is een uitvoeringsagenda ([2021/93777](#)) vastgesteld voor het versterken van de dienstverlening. De uitvoeringsagenda richt zich enerzijds op het werken volgens een nieuw dienstverleningskompas en anderzijds op een aantal concrete projecten, waaronder verbeteringen bij de afhandeling van meldingen in de openbare ruimte en van klachten. In 2022 worden deze projecten afgerond en worden nieuwe projecten gestart.

In 2022 wordt verder gewerkt aan de voorwaarden voor een goede dienstverlening, zoals het optimaliseren van de digitale dienstverlening (website en webformulieren, MijnHaarlem), data gedreven werken en de organisatieontwikkeling.

Bestuur

In het programma Nieuwe Democratie worden experimenten uitgevoerd met overdragen van zeggenschap en met buurtbudgetten en geëvalueerd. Aan de hand van de resultaten wordt uitgewerkt hoe de lokale democratie in de komende jaren verder versterkt kan worden. Het participatiebeleid van de gemeente is aan vernieuwing toe. De invoering van de Omgevingswet, evaluatie van de experimenten met het uitdaagrecht (right2challenge), het faciliteren van initiatiefnemers en het vormgeven van de mogelijkheid voor burgerfora en een wijziging van de Gemeentewet vragen om aanpassing van het beleid. Dit wordt in de komende periode uitgewerkt.

Lobby en belangenbehartiging door de gemeente is belangrijk om de doelen en ambities voor de langere termijn te realiseren. Het college en de ambtelijke organisatie, maar ook de gemeenteraad kunnen bijdragen aan goede belangenbehartiging via de eigen netwerken. De gemeente gaat pragmatisch om met belangenbehartiging: Daar waar zich kansen voordoen, zal de gemeente deze proberen te verzilveren. De meest zichtbare vorm is het verwerven van externe financiële middelen zoals subsidies. Haarlem zal steviger moeten inzetten op lobby en subsidieverwerving om optimaal gebruik te kunnen maken van kansen die zich de komende jaren bij de provincie, het Rijk en in Europa zullen voordoen. In deze begroting is opgenomen om hierop tijdelijke extra inzet te doen door formatie-uitbreiding, met de opdracht dat deze inzet moet leiden tot € 15 miljoen (streefwaarde) aan cofinanciering door derden.

Het Europees programma Urban Agenda wordt gecontinueerd ([2021/141583](#)) en levert een bijdrage aan het verwerven van de subsidies en een positief imago van Haarlem in Europa en internationaal. Er komen veel Europese subsidies voor onder andere duurzaamheid, digitalisering, mobiliteit in het EU programma voor de periode 2021-2027. Het uitgebreide netwerk gaat helpen bij het verwerven van de Europese subsidies.

Het bestuur, ondernemers en inwoners hebben baat bij goede informatievoorziening. Vanaf 2022 komen meer gegevens beschikbaar en/of worden makkelijker vindbaar. Bijvoorbeeld door op een kaart zichtbaar te hebben waar zonnepanelen binnen het beschermd stadsgezicht mogelijk zijn en waar in de stad de milieuzones zijn ten behoeve van handhaving.

De (geografische) basisregistraties worden een samenhangende objectenregistratie, onder andere met een landelijke registratie openbare ruimte (IM-BOR), om uitwisseling van data en daarmee efficiënt beheer van de open ruimte te bevorderen.

De Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who) wordt herzien. De gemeente krijgt de verplichting om op verzoek overheidsinformatie als open data beschikbaar te stellen voor hergebruik, voor zowel maatschappelijke als commerciële doelstellingen. In 2022 wordt hieraan gewerkt.

Openbare orde en veiligheid

Om de openbare orde en veiligheid in de stad te waarborgen wordt nauw samengewerkt met partners als politie, openbaar ministerie en andere ketenpartners. Op basis van het door de raad vastgestelde integraal veiligheidsbeleid 2019-2022 ([2018/814461](#)) ligt de prioriteit de komende jaren bij de aanpak van ondermijning en de aanpak van criminele jeugd die zich bezig houdt met dealen van drugs. Nu zichtbaar wordt dat telkens meer mensen slachtoffer worden van diverse vormen van digitale fraude wordt extra aandacht geschonken aan de aanpak van cybercrime. Daarnaast ligt er een belangrijke prioriteit bij de handhaving op overlast in de leefomgeving, waarbij zowel gebiedsgericht als themagericht wordt gehandhaafd.

Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Zoals verwoord in Duurzaam doen heeft het college de ambitie Haarlem toekomstbestendig te maken en om dit (sneller) te kunnen realiseren zijn aanvullende investeringen in de stad nodig. De afgelopen jaren moest er worden bezuinigd, wat een rem op de ambities heeft gezet. Nu er meer incidentele ruimte ontstaat onder meer omdat het Rijk eindelijk extra middelen voor jeugd (voorlopig nog incidenteel) toekent, kan het college ook weer meer investeren in de stad en kan de uitvoeringskracht worden benut en de uitvoeringskracht worden versterkt. Door de investeringen stijgt de schuldenlast (de netto-schuldquote) van 84% in 2021 naar 108% in 2024. Daarmee blijft de schuldquote onder het afgesproken maximum van 120%. De begroting is voor 2022 en 2023 sluitend en voor 2024 nagenoeg sluitend als de algemene taakstelling van € 4 miljoen wordt ingevuld.

Daarbij worden de woonlasten in 2022 ontzien. De woonlasten stijgen afgerond met 0,5%, dat is minder dan de geraamde inflatie van 1,4%. Om ook, uitvoering van het grotendeels incidentele maatregelenpakket SPA, mogelijk te maken wordt voorgesteld een bedrag van € 870.000 uit incidentele algemene in te zetten, om de afvalstoffenheffing op het niveau van 2021 te houden. Het dekkingspercentage daalt hierdoor wel naar afgerond 97%.

De kosten die de gemeente maakt voor het uitvoeren van haar taken (overhead) zijn transparant. Onderdeel van de begroting is een overzicht waarmee in één oogopslag voor de Haarlemmer duidelijk is wat de inkomsten van de gemeente zijn en waar dit geld aan uitgegeven wordt.

Programma 6 Burger, bestuur en veiligheid

Commissie
(Coördinerende) Portefeuilles

Afdeling(en)

Bestuur
Bestuurszaken en organisatie, Openbare orde
en Veiligheid, Dienstverlening
Klantcontactcentrum, Data Informatie en
Analyse, Veiligheid en Handhaving,
Vergunningen Toezicht en Handhaving, Bestuur
en Communicatie

Programmadoelstelling (missie)

De programmadoelstelling is dat Haarlem een eigentijds bestuur heeft dat een goede relatie met de burger onderhoudt, waarbij gestreefd wordt naar een goed functionerende, leefbare en veilige stad, met een gezonde financiële situatie.

Kaderstellende beleidsnota's

- Nota Integraal Veiligheids- en handhavingsbeleid 2019-2022 ([2018/814461](#))
- Beleidsplan Vergunningen, toezicht en handhaving 2019 ([2019/113275](#))

Doelenboom Programma 6 'Burger, bestuur en veiligheid'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
6.1 Dienstverle- ning	Dienstverlening KCC (en burgerzaken) voldoet aan de wensen en verwachtingen van inwoners en bedrijven.	Net Promotor Score	Binnen het kwaliteitsmanagement systeem bewaken van kwaliteit klantencontacten, producten en diensten.	% inkomend telefoonverkeer dat binnen de 60 seconden wordt beantwoord
		Aantal klachten over de dienstverlening		
		Score telefonische bereikbaarheid organisatie		
6.2 Gemeentelijk bestuur	Meer Haarlemmers participeren in het besturen van de stad	% Haarlemmers dat het (helemaal) eens is met de stelling dat de gemeente inwoners voldoende betreft	Uitvoering van het actieprogramma Nieuwe Democratie 2019 - 2022	Aantal uitgevoerde pilots omtrent zeggenschap
		% Haarlemmers dat het (helemaal) eens is met de stelling dat inwoners en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren		
6.3 Openbare orde en veiligheid	Leefbaarheid van wijken en buurten verbeteren door de aanpak van fysieke en sociale overlast	Aantal overlastmeldingen bij de gemeente	Inzet handhaving d.m.v. aanspreken, waarschuwen en boetes uitdelen	Aantal handhavingsinterventies; boetes gericht op het verminderen van overlast
			Aanpakken overlast samen met partners	Aantal handhavingsinterventies; waarschuwingen gericht op het verminderen van overlast
Minder criminaliteit in Haarlem.		Het percentage Haarlemmers dat Haarlem een (zeer) veilige stad vindt	De gemeente Haarlem voert de regie op de aanpak van criminaliteit.	Aantal gepleegde handhavingsinterventies
		Aantal geweldsmisdrijven (BZK)		
		Aantal diefstallen uit woning (BZK)		
		Aantal winkeldiefstallen (BZK)	De gemeente voert de geplande acties uit en behaalt de doelen van het Actieprogramma Veiligheid en Handhaving 2020	% uitgevoerde acties van het totale Actieprogramma 2020
		Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (BZK)		
		Verwijzingen naar Halt (BZK)		
		Het percentage jongeren met een delict voor de rechter (BZK)		

Beleidsvelden

Beleidsveld 61 Dienstverlening

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 61 Dienstverlening

Doel	De dienstverlening van het klantencontactcentrum (KCC) en burgerzaken voldoet aan de wensen en verwachtingen van burgers en bedrijven.									
Effect indicator	Net promotor score van het klantencontactcentrum (KCM survey). Hiermee wordt inzichtelijk hoeveel mensen de dienstverlening positief beoordelen (9 of hoger) ten opzichte van die het lager beoordelen (6 of lager). De range is tussen -100 (iedereen 6 of lager) en +100 (iedereen 9 of hoger).									
R/S	6	1	27	>0	>0	>0	>0	>0	>0	>0
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Het aantal klachten over de dienstverlening van het klantencontactcentrum (klachten coördinator)									
R/S	112	39	70	<80	<80	<80	<80	<80	<80	<80
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	De score telefonische bereikbaarheid van de organisatie gemeten en uitgevoerd door een onafhankelijk bureau (Telan)									
R/S	5,7	6,4	6,2	>6,5	>7	>7	>7	>7	>7	>7
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie	Het bewaken van de kwaliteit van de klantencontacten, producten en diensten binnen het kwaliteitsmanagement systeem									
Prestatie indicator	Het percentage inkomend telefoonverkeer dat binnen de 60 seconden wordt beantwoord (Regiebord gemeente Haarlem)									
R/S	56%	82%	77%	>75%	>75%	>75%	>75%	>75%	>75%	>75%
	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	

Beleidsveld 62 Gemeentelijk bestuur

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 62 Gemeentelijk bestuur

Doel	Meer Haarlemmers participeren in het besturen van de stad									
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat het (helemaal) eens is met de stelling dat de gemeente inwoners voldoende betreft bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen (Inwonerspeiling).									
R/S		42%	45%	>42%	>42%	>42%	>42%	>42%	>42%	>42%
		(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Effect indicator	Percentage Haarlemmers dat het (helemaal) eens is met de stelling dat inwoners en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren (Inwonerspeiling)									
R/S		38%	43%	>38%	>38%	>38%	>38%	>38%	>38%	>38%
		(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)	
Prestatie	Uitvoering van het actieprogramma Nieuwe Democratie 2019-2022 (2019/316944)									

Prestatie indicator	Aantal uitgevoerde pilots waarin is onderzocht hoe zeggenschap aan buurt, wijk of stad wordt overgedragen (Gemeentelijke registratie)											
R/S	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)				

Beleidsveld 63 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 63 Openbare orde en veiligheid

Doel De leefbaarheid van wijken en buurten verbeteren door de aanpak van fysieke en sociale overlast.

Effect indicator Aantal overlastmeldingen bij de gemeente. Het gaat hierbij om de thema's afval, jeugd, honden, parkeren, fietsen, dak- en thuislozen en rijdend verkeer (gemeentelijke registratie).

R/S	4.855	4.445	5.612	5.988	6.555	6.555	6.000	5.800	5.800	5.800	5.800
	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie Gemeentelijke handhaving handhaaft op afval, jeugd, honden, parkeren, fietsen, dak- en thuislozen en rijdend verkeer door middel van aanspreken, waarschuwen en boetes uitdelen.

Prestatie indicator Aantal gepleegde handhavingsinterventies: boetes gericht op het verminderen van overlast (gemeentelijke registratie)

R/S	15.400	13.270	11.878	9.900	7.952	7.500	8.000	8.100	8.100	8.100	8.100
	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie indicator Aantal gepleegde handhavingsinterventies: waarschuwingen gericht op het verminderen van overlast (gemeentelijke registratie)

R/S	3.270	3.150	4.095	4.362	5.282	5.000	5.300	5.400	5.400	5.400	5.400
	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie De gemeente werkt samen met andere partners in de aanpak tegen overlast. De Haarlemse taken voor milieutoezicht, inclusief de horeca, niet zijnde acties vanuit de Drank- en horecawet, zijn ondergebracht bij de [Omgevingsdienst IJmond](#) (ODIJ).

Doel Minder criminaliteit in Haarlem.

Effect indicator Percentage Haarlemmers dat Haarlem een (zeer) veilige stad vindt ([Inwonerspeiling](#))

R/S	70%	81%	80%	81%	80%	78%	80%	81%	81%	81%	81%	81%
	(2010)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners (CBS)([BZK](#))

R/S	6,6	5,2	4,4	4,6	4,4	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners (CBS)([BZK](#))

R/S	5,2	2,9	2,9	2,9	3,0	-	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8
	(2012)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator	Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners (CBS)(BZK)												
R/S	3,6 (2012)	3,5 (2016)	2,5 (2017)	2,4 (2018)	3,0 (2019)	- (2020)	2,4 (2021)	2,4 (2022)	2,4 (2023)	2,4 (2024)	2,4 (2025)	2,4 (2026)	
Effect indicator	Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (per 1.000 inwoners) (CBS)(BZK)												
R/S	11,6 (2012)	9,2 (2016)	8,9 (2017)	7,3 (2018)	7,3 (2019)	8,2 (2020)	7,7 (2021)	7,5 (2022)	7,5 (2023)	7,3 (2024)	7,3 (2025)	7,3 (2026)	
Effect indicator	Aantal verwijzingen naar Halt per 10.000 inwoners (12-18 jaar) (Stichting Halt)(BZK)												
R/S	200 (2013)	177 (2016)	210 (2017)	172 (2018)	209 (2019)	170 (2020)	170 (2021)	180 (2022)	200 (2023)	200 (2024)	200 (2025)	200 (2026)	
Effect indicator	Percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen (CBS)(BZK)												
R/S	4% (2000)	1% (2016)	1% (2017)	1% (2018)	1% (2019)	- (2020)	<2% (2021)	<2% (2022)	<2% (2023)	<2% (2024)	<2% (2025)	<2% (2026)	
Prestatie	De gemeente Haarlem voert de regie op de aanpak van criminaliteit. De gemeente werkt hierbij samen met ketenpartners uit het zorg- en veiligheidsdomein zoals de Veiligheidsregio Kennemerland . Bij verstoringen van de openbare orde worden, waar mogelijk, bestuursrechtelijke interventies toegepast.												
Prestatie indicator	Aantal gepleegde handavingsinterventies: bestuursrechtelijke interventies gericht op het verminderen van criminaliteit (Gemeentelijke registratie).												
R/S		338 (2016)	494 (2017)	718 (2018)	487 (2019)	525 (2020)	525 (2021)	525 (2022)	525 (2023)	525 (2024)	525 (2025)	525 (2026)	
Prestatie	De gemeente voert de geplande acties uit en behaalt de doelen van het Actieprogramma Veiligheid en Handhaving 2022 op in ieder geval de volgende geprioriteerde thema's: ondermijning, zorg en veiligheid, leefbaarheid wijken, jeugd en veiligheid en high impact crimes. Voor een overzicht van acties wordt verwezen naar actieprogramma 2022. Deze ligt in lijn met het actieprogramma 2021 (2021/1189708).												
Prestatie indicator	Percentage uitgevoerde acties van het totale Actieprogramma 2022 (gemeentelijke registratie).												
R/S						80% (2020)	85% (2021)	90% (2022)	90% (2023)	90% (2024)	90% (2025)	90% (2026)	

Financiën

Progr. Bel. veld	Burger, Bestuur en Veiligheid	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
61	Dienstverlening	7.181	8.638	8.405	8.333	8.347	8.297	8.203
62	Gemeentelijk bestuur	6.700	6.460	6.598	6.327	6.327	6.327	6.397
63	Openbare orde en veiligheid	32.559	34.094	29.952	29.598	29.517	29.585	29.555
Totaal lasten		46.440	49.192	44.955	44.257	44.191	44.209	44.154
Baten (exclusief mutaties reserves)								
61	Dienstverlening	-2.198	-2.454	-2.489	-2.492	-2.492	-2.492	-2.492
62	Gemeentelijk bestuur	-111	-45	0	0	0	0	0
63	Openbare orde en veiligheid	-12.619	-10.644	-7.875	-7.725	-7.689	-7.689	-7.689
Totaal baten		-14.927	-13.143	-10.363	-10.217	-10.182	-10.182	-10.182
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
61	Dienstverlening	4.983	6.183	5.917	5.840	5.855	5.805	5.710
62	Gemeentelijk bestuur	6.589	6.415	6.598	6.327	6.327	6.327	6.397
63	Openbare orde en veiligheid	19.940	23.451	22.078	21.873	21.827	21.896	21.866
Totaal saldo		31.512	36.049	34.592	34.040	34.009	34.028	33.972
Toevoegingen aan reserves		40	120	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves		-234	-285	0	0	0	0	0
Totaal saldo incl. mutaties reserves		31.319	35.884	34.592	34.040	34.009	34.028	33.972

Analyse saldo beleidsveld Dienstverlening

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	8.638	-2.454	6.183
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	8.405	-2.489	5.917
Verschil	-233	-34	-267

6.1 Dienstverlening

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,2 miljoen lager dan in 2021. -233 v

Meerjarenraming 2022 – 2026

In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met lagere lasten -118 v

6.1 Dienstverlening	bedrag	v/n
<i>Begroting 2022</i>		
Vervallen coronasteunmaatregelen 2021	-400	v
Kostenverdeling materiële overhead	385	n
Verschuiving formatie DIA naar product	-120	v
Diverse verschillen < € 100.000.	20	n

6.1 Dienstverlening	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 vrijwel gelijk aan 2021.	-34	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-34	v

Analyse saldo beleidsveld Gemeentelijk bestuur

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	6.460	-45	6.415
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	6.598		6.598
Vershil	138	-45	183

6.2 Gemeentelijk bestuur	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,1 miljoen hoger dan in 2021.	138	n
<i>Begroting 2022</i>		
Programma Dienstverlening	126	n
Urban Agenda Partnerschap	165	n
Diverse verschillen < € 100.000.	-153	v

6.2 Gemeentelijk bestuur	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 vrijwel gelijk aan 2021.	45	n
Diverse verschillen < € 100.000.	45	n

Analyse saldo beleidsveld Openbare orde en veiligheid

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	34.094	-10.644	23.451
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	29.952	-7.875	22.078
Verschil	-4.142	2.769	-1.373

6.3 Openbare orde en veiligheid

	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 4,1 miljoen lager dan in 2021.	-4.142	v
<i>Meerjarenraming 2022 – 2026</i>		
In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met lagere lasten	-3.282	v
<i>Bestuursrapportage 2021</i>		
Eenmalige uitbreiding handhaving coronamaatregelen	-992	v
<i>Amendementen begroting 2022</i>		
Dekking CJG uit reserve leefbaarheid	-135	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Lagere bijdrage Veiligheidsregio kosten FLO	-200	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	284	n
<i>Begroting 2022</i>		
Leges als gevolg van wet kwaliteitsborging	-150	v
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	269	n
Diverse verschillen < € 100.000.	64	n

6.3 Openbare orde en veiligheid

	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 2,8 miljoen lager dan in 2021.	2.769	n

6.3 Openbare orde en veiligheid	bedrag	v/n
<i>Meerjarenraming 2022 – 2026</i>		
In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met lagere baten	3.120	n
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Doorloopcorona steunmaatregelen	-300	v
<i>Begroting 2022</i>		
Lagere leges als gevolg van wet kwaliteitsborging	-150	v
Nieuwe kostenverdeling 2022-2026	104	n
Diverse verschillen < € 100.000.	-5	v

Reservemutatie per programma

Reservemutaties	Toevoegingen	Onttrekkingen
Mutatie 2022	0	0

Investeringen programma

IP-nr	Omschrijving	Investering 2022
Investeringen waarover nog een raadsbesluit moet worden genomen		
DVL.01	Vervangen automaat waardedocumenten	100
Totaal netto investeringen		100

Risico's

Er zijn tien risico's met financieel gevolg geïdentificeerd binnen programma 6, deze risico's zijn terug te vinden in de [bijlage 5.12](#) en leiden tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 1,9 miljoen.

Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Commissie
(Coördinerende) Portefeuilles
Afdeling(en)

Bestuur
Financiën en Bedrijfsvoering
Concerncontrol, Financiën, Interne
Dienstverlening, Informatievoorziening,
Facilitaire Zaken, Juridische Zaken en HRM

Programmadoelstelling (missie)

Het programma Algemene dekkingsmiddelen en overhead is een andersoortig programma dan de zes beleidsinhoudelijke programma's. In dit programma verantwoordt gemeente Haarlem de voornaamste inkomstenposten, zoals de baten uit de algemene uitkering (het gemeentefonds) en de opbrengsten uit gemeentelijke belastingen en heffingen, voor zover vrij aanwendbaar. Daarnaast geeft dit programma inzicht in de verhouding tussen ondersteunend personeel (overhead) en het primaire proces van de gemeente Haarlem.

De financiën van Haarlem worden elders in deze begroting inhoudelijk toegelicht. Financiële indicatoren staan in [paragraaf 3.1](#).

Kaderstellende beleidsnota's

- Coalitieprogramma Duurzaam doen [2018-2022](#)
- Informatienota Meicirculaire 2021 ([2021/336401-1-1](#))
- Investeringsplan 2022-2026 ([bijlage 5.1](#))
- Budgethoudersregeling 2019 ([2019/144491](#))
- Nota reserves en voorzieningen 2016-2020 ([2016/253878](#))
- Financiële verordening 2018, 1e wijziging 2020 ([2020/0027757](#))
- Nota activabeleid 2017 ([2017/014585](#))
- Nota verbonden partijen 2015 ([2014/475087](#))
- Hoofdlijnen vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2017 ([Rijksoverheid](#))

Doelenboom Programma 7 'Algemene dekkingsmiddelen en overhead'

Beleidsveld	Doel	Effectindicator	Prestatie	Prestatie-indicator
7.1 Lokale belastingen & heffingen	De gemeentelijke belastingtarieven stijgen niet meer dan de inflatie (m.u.v. tarieven toeristenbelasting)	Totale opbrengst belastingen	Een (meerjaren-)begroting ter vaststelling aanbieden waarin de belastingtarieven niet meer dan met inflatie zijn verhoogd.	
	Afvalstoffen-en rioolheffing zijn kostendekkend	Mate van kostendekkendheid van de rioolheffing	De gemeente stelt de rioolheffing kostendekkend vast.	
		Mate van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	De gemeente stelt de afvalstoffenheffing kostendekkend vast.	
	De OZB wordt niet meer dan met inflatie verhoogd en de afval- en rioolheffing zijn kostendekkend	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens (BZK) Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens (BZK)	De gemeente stelt de tarieven tijdig vast.	
7.2 Algemene dekkingsmiddelen	Een duurzaam financieel gezonde stad.		De gemeente biedt een materieel sluitende begroting voor 2020 tot en met 2022 aan.	Een sluitende begroting, de uitgaven worden gedekt door de ontvangsten.
			De gemeente beperkt de schuldenlast tot een netto schuldquote van maximaal 120%.	Netto schuldquote
7.3 Overhead	Optimale ondersteuning en aansturing van het primaire proces van de gemeentelijke organisatie.	Externe inhuur (BZK)	De gemeente geeft de overheadkosten transparant weer.	Overheadkosten (BZK)
		Formatie (BZK)		
		Bezetting (BZK)	De gemeente laat het aandeel overhead niet stijgen t.o.v. de productieve activiteiten.	
	Apparaatskosten (BZK)			
	Bijdrage leveren aan een duurzaam, circulair en inclusief Haarlem met behulp van inkoop en aanbesteding.		De gemeente zet Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) in.	Percentage inkoop en aanbesteding trajecten met MVI als geschiktheidseis en/of gunningscriterium in het aanbestedingsdocument

Context en achtergronden

Dit programma gaat over de financiën van de gemeente, onderverdeeld in drie beleidsvelden: de belastingen en heffingen die de gemeente oplegt, de algemene dekkingsmiddelen en de overhead.

Lokale belastingen en heffingen

Meer achtergrondinformatie over lokale belastingen en heffingen is te vinden onder [paragraaf 3.2 Lokale heffingen](#).

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorziene uitgaven

Algemene dekkingsmiddelen zijn gelden die de gemeente vrij kan besteden binnen de wet- en regelgeving. Deze gelden zijn voornamelijk afkomstig uit de algemene uitkering en belastingen. In onderstaande tabel zijn de algemene dekkingsmiddelen en de raming voor onvoorziene uitgaven gespecificeerd.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorziene uitgaven	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022
Programma 5, 6 en 7			
Precariobelasting overig	1.212	1.657	1.884
Beleidsveld 5.2 Parkeren			
Parkeerbelastingen	9.611	10.770	12.219
Naheffing parkeren	1.262	1.405	1.425
Parkeeropbrengst Schalkwijk	277	493	526
Beleidsveld 7.1 Lokale belastingen en heffingen			
Onroerende zaakbelasting	42.306	44.497	45.704
Roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting	57	62	63
Precariobelasting kabels en leidingen	5.933	5.865	
Hondenbelasting	574	578	586
Toeristenbelasting	1.274	1.901	2.590
Reclamebelasting Cronjéstraat	52	60	80
Beleidsveld 7.2 Algemene dekkingsmiddelen			
<i>Overige baten:</i>			
Algemene uitkering gemeentefonds	353.481	340.712	343.147
Saldo van de financieringsfunctie*	2.034	2.636	-846
Opbrengst beleggingen (dividenden)	675	564	964
<i>Onvoorziene uitgaven:</i>			
Raming voor onvoorziene uitgaven			426
Totaal	418.748	411.200	408.768

* Dit is het verschil tussen enerzijds de te betalen rentelasten gesaldeerd met de ontvangen rentebaten en anderzijds de rente welke wordt doorberekend aan de producten, investeringen en de grondexploitaties. De nieuwe BBV-voorschriften schrijven een andere wijze van berekenen voor.

Overhead

In het document 'Hoofdlijnen vernieuwing BBV' van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is het uitgangspunt voor de definitie 'overhead' vastgelegd. De basisuitgangspunten van het BBV bij het bepalen van de omvang van de overhead zijn:

- Sturende taken vervuld door hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de overhead. Dit betekent dat leidinggevende functies die deels ook productieve taken verrichten voor de vervaardiging van de gemeentelijke producten toch voor 100% tot de overhead worden gerekend.
- Directe kosten worden zoveel mogelijk direct toegerekend aan de producten. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan producten die gericht zijn op de externe activiteiten worden verantwoord bij dat betreffende product.
- Ondersteunende taken, die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product behoren tot de overhead.

De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op programma 7, beleidsveld 7.3.

Overhead	2022	2023	2024	2025	2026
Centrale huisvesting	6.614	6.589	6.564	6.519	6.479
ICT materieel	8.342	9.082	9.792	9.208	9.569
Overige materiële overhead	2.898	3.022	3.110	3.124	3.171
Personeel-besturend proces	8.972	9.111	9.109	9.109	9.176
Personeel-ondersteunend proces	22.528	21.599	21.392	21.310	21.310
Personeel-decentrale overhead	9.139	9.139	9.139	9.139	9.139
Mee ademprincipe overhead	1.095	1.642	1.400	1.431	1.447
Totale overheadkosten	59.588	60.184	60.506	59.840	60.291
Doorbelasting overhead	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
Totaal beleidsveld 7.3	57.888	58.484	58.806	58.140	58.591

Centrale huisvesting: meerjarig nemen de kapitaallasten voor de centrale huisvesting af. Door de afnemende boekwaarde neemt de toerekening van de rentekosten aan de centrale huisvesting af.
 ICT materieel: de investeringen in de digitale transformatie leiden meerjarig tot een toename aan kosten zowel vanuit het investeringsplan en de exploitatie.

Overig materieel overhead: onder 'overig materieel overhead' worden de kosten voor facilitaire zaken, documentaire informatievoorziening, voertuigen en de verzekeringsportefeuille verantwoord.
 Personeel: binnen de gemeente Haarlem worden de personele overheadkosten in drie categorieën verdeeld:

- Centraal besturende overhead (de werkzaamheden en kosten van alle afdelingen van de Concernstaf: Bestuur en communicatie, Concerncontrol en de Directie);
- Centraal ondersteunende overhead (de werkzaamheden en kosten van de ondersteunende afdelingen zoals onder andere Financiën, HRM, Informatievoorziening);
- Decentrale overhead (management van de lijnafdelingen).

Personeel-ondersteunend proces: meerjarig nemen de kosten voor personeel in het ondersteunend proces af. Aflopende kosten zijn gerelateerd aan de daling van de formatie van het team archiefbeheer, als gevolg van implementatie van het traject 'Borgen voor de toekomst'. Dit traject heeft als doel het borgen van het proces van vernietigen van analoge archieven en het borgen van het sorteren en digitaliseren van de inkomende post voor de gemeente Haarlem en Zandvoort.

Mee ademen overhead: wanneer er sprake is van de krimp in de lijnorganisatie, vertaalt deze krimp zich in een taakstelling voor de overhead. Hetzelfde principe geldt wanneer er sprake is van groei van de lijnorganisatie. De groei of krimp krijgt bij de overheadafdelingen niet per direct invulling. Daarom wordt het bedrag voor de krimp of groei van de overhead op de stelpost overhead geboekt (groei betekent positief bedrag en krimp betekent negatief bedrag op deze stelpost).

Doorbelasting overhead: het doorberekenen van overhead is alleen toegestaan naar investeringen en grondexploitaties. Het bedrag aan te activeren overhead bedraagt € 1,7 miljoen structureel. Per saldo ontwikkelen de overheadkosten zich meerjarig stabiel rond de € 58 miljoen.

Beleidsvelden

Beleidsveld 71 Lokale belastingen & heffingen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 71 Lokale belastingen & heffingen

Doel De gemeentelijke belastingtarieven stijgen niet meer dan de inflatie, met uitzondering van de tarieven toeristenbelasting, die tot en met 2022 niet worden geïndexeerd.

Effect indicator De totale opbrengst belastingen in miljoenen euro's (Gemeentelijke registratie). Met ingang van 2022 vervalt wettelijk de mogelijkheid precario op kabels en leidingen van nutsbedrijven te heffen. [Alliander](#) doet het netbeheer, distribueert en transporteert elektriciteit en gas voor producten en afnemers.

R/S	51,676	57,430	58,839	61,422	65,355	62,513	67,441	64.793	64,793	64,793	64,793	64,793
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie Een (meerjaren-)begroting aanbieden ter vaststelling waarin de belastingtarieven niet meer dan met de inflatie zijn verhoogd. [Cocensus](#) is belast met de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen.

Doel Afvalstoffen-en rioolheffing zijn kostendekkend

Effect indicator Mate van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing (Gemeentelijke registratie)

R/S	100%	100%	100%	93%	94%	91%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Mate van kostendekkendheid van de rioolheffing (Gemeentelijke registratie)

R/S	103%	97%	100%	100%	94%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie De gemeente stelt de rioolheffing kostendekkend vast.

Prestatie De gemeente stelt de afvalstoffenheffing kostendekkend vast.

Doel De OZB wordt niet meer dan met inflatie verhoogd en de afval-en rioolheffing zijn kostendekkend

Effect indicator Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens (COELO)([BZK](#))

R/S	619	627	634	646	697	712	751	754	752	756	759	762
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Effect indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens (COELO)([BZK](#))

R/S	751	761	743	756	829	847	893	896	894	899	903	906
	(2014)	(2016)	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Prestatie De gemeente stelt tarieven tijdig vast.

Beleidsveld 72 Algemene dekkingsmiddelen

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 72	Algemene dekkingsmiddelen											
Doel	Een duurzaam financieel gezonde stad.											
Prestatie	De gemeente biedt een materieel sluitende begroting voor 2020 tot en met 2022 aan.											
Prestatie indicator	Een sluitende begroting (uitgangspunt is het basisjaar en de twee opvolgende jaren moeten sluitend zijn), de uitgaven worden gedekt door de ontvangsten (gemeentelijke registratie). De BNG bank stelt de gemeente in staat om financiële middelen, noodzakelijk voor de realisatie van haar maatschappelijke doelstellingen en investeringen, tegen aantrekkelijke voorwaarden te verkrijgen.											
R/S	Ja (2014)	Nee (2016)	Nee (2017)	Ja (2018)	- (2019)	Ja (2020)	Ja (2021)	Ja (2022)	Ja (2023)	Ja (2024)	Ja (2025)	Ja (2026)
Prestatie	De gemeente beperkt de schuldenlast tot een netto schuldquote van maximaal 120%.											
Prestatie indicator	Het percentage netto schuldquote. Dit kengetal geeft de verhouding weer van de netto schuld ten overstaan van het totaal aan baten (gemeentelijke registratie).											
R/S	91% (2009)	96% (2016)	95% (2017)	96% (2018)	89% (2019)	75% (2020)	<120% (2021)	<120% (2022)	<120% (2023)	<120% (2024)	<120% (2025)	<120% (2026)

Beleidsveld 73 Overhead

Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?

BV 73	Overhead											
Doel	Optimale ondersteuning en aansturing van het primaire proces van de gemeentelijke organisatie.											
Effect indicator	Externe inhuur: kosten inhuur externen als percentage van totale loonsom (Gemeentelijke registratie) (BZK). Jaarlijkse daling naar de vastgestelde Roemer-norm (10%) is een inspanningsverplichting, geen resultaatverplichting tot het college antwoord hierover heeft voorbereid aan de raad.											
R/S	23% (2013)	12,0% (2016)	16,1% (2017)	14,5% (2018)	14,1% (2019)	13,0% (2020)	13% (2021)	12% (2022)	11% (2023)	10% (2024)	10% (2025)	10% (2026)
Effect indicator	Formatie: fte per 1.000 inwoners (Gemeentelijke registratie) (BZK) Naar aanleiding van de adviezen van de commissie Duisenberg Light methode is de berekening van een aantal indicatoren vanaf 2018 verfijnd met de impact van de ambtelijke samenwerking met Zandvoort . De indicatoren zijn met terugwerkende kracht aangepast vanaf 2018.											
R/S	7,27 (2013)	6,44 (2016)	6,41 (2017)	6,7 (2018)	7,0 (2019)	7,2 (2020)	6,8 (2021)	6,6 (2022)	6,5 (2023)	6,4 (2024)	6,3 (2025)	6,3 (2026)
Effect indicator	Bezetting: fte per 1.000 inwoners (Gemeentelijke registratie) (BZK) Naar aanleiding van de adviezen van de commissie Duisenberg Light methode is de berekening van een aantal indicatoren vanaf 2018 verfijnd met de impact van de ambtelijke samenwerking met Zandvoort . De indicatoren zijn met terugwerkende kracht aangepast vanaf 2018.											
R/S	7,18 (2013)	6,46 (2016)	6,61 (2017)	6,8 (2018)	7,2 (2019)	7,2 (2020)	7,2 (2021)	7,1 (2022)	7,0 (2023)	6,9 (2024)	6,8 (2025)	6,8 (2026)
Effect indicator	Apparaatskosten: kosten per inwoner (in euro's) (Gemeentelijke registratie) (BZK) Naar aanleiding van de adviezen van de commissie Duisenberg Light methode is de berekening van een aantal indicatoren vanaf 2018 verfijnd met de impact van de ambtelijke samenwerking met Zandvoort . De indicatoren zijn met terugwerkende kracht aangepast vanaf 2018.											
R/S	699 (2013)	592 (2016)	630 (2017)	655 (2018)	703 (2019)	722 (2020)	709 (2021)	735 (2022)	735 (2023)	735 (2024)	735 (2025)	735 (2026)

Prestatie De gemeente geeft de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces van de gemeentelijke organisatie transparant weer. Vanaf 2018 is een [ambtelijke samenwerking met Zandvoort](#) aangegaan. De kosten die de gemeente maakt voor het uitvoeren van haar taken (overhead) zijn transparant. Bij de begroting komt een overzicht waarmee in één oogopslag voor de Haarlemmer duidelijk is wat de inkomsten van de gemeente zijn en waar dit geld aan uitgegeven wordt. De tabel met meerjarige inzicht in de ontwikkeling van de overhead is standaard onderdeel van de begroting en de jaarstukken (zie programma 7 bij context en achtergronden).

Prestatie De gemeente laat het aandeel overhead in de ambtelijke organisatie niet stijgen ten opzichte van de productieve activiteiten.

Prestatie indicator Overhead (in % van de totale lasten) (Gemeentelijke registratie) (BZK) De definitie van het begrip overhead volgens de BBV is in 2017 gewijzigd. Hierdoor zijn de realisatiewaarden van eerdere jaren niet vergelijkbaar en dus niet weergegeven.

R/S	8,6%	8,9%	9,1%	8,9%	9,2%	9,2%	9,2%	9,2%	9,2%	9,2%
	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Doel Bijdrage leveren aan een duurzaam, circulair en inclusief Haarlem met behulp van inkoop en aanbesteding.

Prestatie De gemeente zet Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) in.

Prestatie indicator Percentage inkoop en aanbesteding trajecten met MVI als geschiktheidseis en/of gunningscriterium in het aanbestedingsdocument

R/S					-	100%	100%	100%	100%	100%
	(2017)	(2018)	(2019)	(2020)	(2021)	(2022)	(2023)	(2024)	(2025)	(2026)

Financiën

Progr. Bel. veld	Alg. Dekkingsmiddelen&Overhead	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijz.	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (exclusief mutaties reserves)								
71	Lokale belastingen & heffingen	5.093	5.577	5.416	5.414	5.414	5.414	5.414
72	Algemene dekkingsmiddelen	94	5.688	6.610	-422	-3.291	-3.805	-3.874
73	Overhead	66.874	69.576	69.798	70.427	70.857	70.299	70.751
	Totaal lasten	72.061	80.841	81.824	75.419	72.980	71.908	72.290
Baten (exclusief mutaties reserves)								
71	Lokale belastingen & heffingen	-50.959	-53.866	-50.230	-50.230	-50.230	-50.230	-50.230
72	Algemene dekkingsmiddelen	-354.976	-349.188	-346.240	-342.680	-341.213	-342.306	-344.755
73	Overhead	-11.819	-11.391	-11.909	-11.943	-12.051	-12.159	-12.159
	Totaal baten	-417.755	-414.445	-408.379	-404.852	-403.493	-404.694	-407.143
Saldo (exclusief mutaties reserves)								
71	Lokale belastingen & heffingen	-45.867	-48.289	-44.813	-44.815	-44.816	-44.816	-44.816
72	Algemene dekkingsmiddelen	-354.882	-343.501	-339.631	-343.102	-344.504	-346.111	-348.629
73	Overhead	55.055	58.185	57.888	58.484	58.807	58.140	58.592
	Totaal saldo	-345.694	-333.605	-326.555	-329.433	-330.513	-332.787	-334.853
	Toevoegingen aan reserves	16.658	3.303	4.894	2.771	1.368	813	313
	Onttrekkingen aan reserves	-11.102	-11.326	-9.127	-1.723	-250	0	0
	Totaal saldo incl. mutaties reserves	-340.139	-341.628	-330.789	-328.385	-329.395	-331.974	-334.540

Analyse saldo beleidsveld Lokale belastingen & heffingen

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	5.577	-53.866	-48.289
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	5.416	-50.230	-44.813
Verschil	-161	3.637	3.476

7.1 Lokale belastingen & heffingen

bedrag v/n

Toelichting lasten

De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,2 miljoen lager dan in 2021. -161 v

Meerjarenraming 2022-2026

In de meerjarenraming was al rekening gehouden met lagere lasten -133 v

Diverse verschillen < € 100.000. -28 v

7.1 Lokale belastingen & heffingen

bedrag v/n

Toelichting baten

De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 3,6 miljoen lager dan in 2021. 3.637 n

Meerjarenraming 2022-2026

In de meerjarenraming was al rekening gehouden met lagere baten 4.799 n

Begroting 2022

Indexatie 2022 -653 v

Ontwikkeling onroerende zaak belasting -290 v

Afloop corona steunmaatregelen -220 v

Diverse verschillen < € 100.000. 1 n

Analyse saldo beleidsveld Algemene dekkingsmiddelen

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	5.688	-349.188	-343.501
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	6.610	-346.240	-339.631
Verschil	922	2.948	3.870

7.2 Algemene dekkingsmiddelen	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,9 miljoen hoger dan in 2021.	922	n
<i>Meerjarenraming 2022-2026</i>		
In de meerjarenraming was al rekening gehouden met lagere lasten	-1.937	v
<i>Begroting 2021 aanvulling</i>		
Aanpassen onvoorzien	243	n
Aanvullende voorstellen bezuinigingen	-2.000	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Paragraaf steunmaatregelen corona	5.090	n
Decembercirculaire	-5.311	v
Bijstelling VBP last	250	n
Maartcompensatie gemeentefonds	-2.642	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Uitvoeringskosten wet inburgering	-141	v
Vervallen taakstelling	2.000	n
<i>Begroting 2022</i>		
Actualiseren kapitaallasten	301	n
Meicirculaire	243	n
Aanpassen omslagrente en actualiseren financiering	5.861	n
Formatie uitbreiding nieuwe wet inburgering	-443	v
Stelpost directie naar overhead	-500	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-92	v

7.2 Algemene dekkingsmiddelen	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 2,9 miljoen lager dan in 2021.	2.948	n
<i>Meerjarenraming 2022-2026</i>		
In de meerjarenraming was al rekening gehouden met hogere baten	-854	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Maartcompensatie gemeentefonds	2.642	n
Actualisatie aantallen gemeentefonds	-2.951	v
Septembercirculaire 2020	2.887	n
Decembercirculaire	5.311	n

7.2 Algemene dekkingsmiddelen	bedrag	v/n
Coronasteunmaatregelen 2021	6.121	n
Statushouders rijksbijdrage 2021	325	n
<i>Kadernota 2022</i>		
Korting algemene uitkering door hogere WOZ waarde	-200	v
Indexatie algemene uitkering	-3.590	v
<i>Begroting 2022</i>		
Meicirculaire	-6.745	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-2	v

Analyse saldo beleidsveld Overhead

	Lasten	Baten	Saldo
Bijgestelde begroting 2021 (exclusief reservemutaties)	69.576	-11.391	58.185
Begroting 2022 (exclusief reservemutaties)	69.798	-11.909	57.888
Vershil	222	-518	-297

7.3 Overhead	bedrag	v/n
Toelichting lasten		
De geraamde lasten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,2 miljoen hoger dan in 2021.	222	n
<i>Begroting 2021 aanvulling</i>		
Budget coronacrisis organisatie	-150	v
Vrijval budget frictiekosten	-111	v
<i>Voortgangsrapportage 2021</i>		
Actualisatie kapitaallasten	392	n
Coronasteunmaatregelen	-577	v
Bestemming rekeningresultaat 2020	-100	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	259	n
Nieuwe personeelsbegroting	535	n
<i>Begroting 2022</i>		
Overhevelen stelpost directie	500	n
Opheffen afdeling management ondersteuning	-360	v
Nieuwe kostenverdeling	628	n
Actualisatie kapitaallasten	-391	v
Aanpassen omslagrente en actualiseren financiering	-744	v
Formatie wet inburgering	142	n
Verschuiving kosten naar overhead	331	n

7.3 Overhead	bedrag	v/n
Diverse verschillen < € 100.000.	-132	v

7.3 Overhead	bedrag	v/n
Toelichting baten		
De geraamde baten (exclusief mutaties reserves) zijn in 2022 € 0,5 miljoen hoger dan in 2021.	-518	v
<i>Kadernota 2022</i>		
Indexatie	-170	v
<i>Begroting 2022</i>		
Advies geschillencommissie	-280	v
Diverse verschillen < € 100.000.	-68	v

Reservemutatie per programma

Reservemutaties	Toevoegingen	Onttrekkingen
Mutatie 2022	4.894	9.127
Reserve Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	750	
Reserve Groei van de Stad	1.453	
Algemene Reserve	2.691	5.627
Reserve Vastgoed		3.500

Investerings programma

Ip-nr.	Omschrijving	Investering 2022
Investeringsen waarvoor reeds krediet is verleend		
ICT.01	Vervanging en uitbreiding ICT	1.000
M&S.105	ICT middelen agv fusie Zandvoort	57
Investeringsen waarover nog een raadsbesluit moet worden genomen		
FAC.02	Vervanging interieur	1.025
ICT.02	Digitale Transformatie	2.000
Totaal netto investeringen		4.082

Risico's

Er zijn twintig risico's met financieel gevolg geïdentificeerd binnen programma 7, deze risico's zijn terug te vinden in de [bijlage 5.12](#) en leiden tot een benodigde weerstandscapaciteit van € 5,8 miljoen.

2.2 Voortgang doorontwikkeling duurzaamheidsbegroting

Inleiding

Bij de Kadernota 2022 is ook de [Duurzaamheidsbegroting](#) opgeleverd. De gemeente Haarlem gaat met deze begroting verder dan veel andere gemeenten. De duurzaamheidsbegroting biedt meer dan enkel een cijfermatig inzicht in de CO²-uitstoot. De gemeente beoogt duurzaamheid te versleutelen in de haarvaten van haar beleids- investeringen en besluitvormingsprocessen. Er is dus de afgelopen jaren niet enkel gewerkt aan het in kaart brengen van de CO² uitstoot, in elke strategische fase van een begrotingsraamwerk zijn stappen gezet. Via onder andere het afwegingskader duurzaamheid, het versnellen van duurzaamheidsinvesteringen via het Revolverend Fonds Energiebesparing (RFE), en door een objectieve klimaatmonitoring en verantwoording. De duurzaamheidsbegroting zal jaarlijks worden gepresenteerd aan de raad en in ontwikkeling blijven.

Een belangrijk beleidsdocument voor de gemeente Haarlem is de Haarlemse Routekaart Duurzaamheid. De routekaart is een ambitiedocument met een lange termijn visie op de energietransitie en een strategie voor de korte termijn. De routekaart bevat de huidige beleidsvisie per transitiepad van de gemeente voor het reduceren van CO²-uitstoot en hoe deze wordt uitgewerkt in doelstellingen en beleid. De routekaart wordt eind dit jaar aan de raad gepresenteerd. De feitelijke gevolgen van het geïmplementeerde beleid zullen zichtbaar worden in de volgende duurzaamheidsbegroting.

Omdat de duurzaamheidsbegroting 2021 al in de kadernota is gepresenteerd en de routekaart eind dit jaar, wordt er in de huidige begroting niet opnieuw een strategische analyse gepresenteerd. In paragraaf 2 wordt kort ingegaan op de eigen organisatie en paragraaf 3 kort stil gestaan bij het begrotingsinstrumentarium.

De gemeentelijke organisatie

Eigen organisatie

Gemeente Haarlem heeft de eigen organisatie gecertificeerd volgens de CO²-Prestatieladder (trede 3), zie voor meer informatie het [CO² Managementplan](#). De CO²-Prestatieladder vraagt van organisaties om inzicht te hebben in zijn CO²-uitstoot met als doel om deze CO²-uitstoot op zowel de korte als lange termijn te verlagen. Door jaarlijkse monitoring en audit wordt een verbetercyclus opgezet. In de Kadernota 2022 is de CO²-uitstoot als gevolg van activiteiten van de gemeentelijke organisatie Haarlem. Deze informatie volgt uit de rapportage van de CO²-prestatieladder en ziet toe op duurzame bedrijfsvoering en inkoop van de organisatie (zie: Kadernota, bijlage: [Duurzaamheidsbegroting](#)).

De gemeente Haarlem heeft in het CO² prestatieladder reductieplan, als doel gesteld om in de komende jaren, gemeten vanaf het referentiejaar 2018 tot aan het jaar van herbeoordeling 2025, onderstaande CO²-reductie te realiseren (eigen organisatie):

Scope 1 en 2 doelstellingen gemeente Haarlem

De gemeente Haarlem wil in 2025 ten opzichte van 2018, 35% minder CO² uitstoten

---

Nader gespecificeerd voor scope 1 en 2 zijn de doelstellingen voor 2025 als volgt:

- Scope 1 doelstelling (gas en brandstoffen) 34,5% reductie in 2025 ten opzichte van 2018
  - Scope 2 doelstelling (elektra en zakelijke kilometers) 0,5% reductie in 2025 ten opzichte van 2018
-

De belangrijkste maatregel om het gasverbruik en de bijbehorende CO²-uitstoot (scope 1) te kunnen verlagen met ten minste 34,5% is het verduurzamen van de vastgoedportefeuille.

Deze doelstelling is een deeldoelstelling waar jaarlijks in kader van de certificering gekeken wordt naar de realisatie en eventuele bijstelling. In de routekaart, een ambitiedocument, wordt deze doelstelling in perspectief geplaatst, mogelijk leiden de inzichten van de routekaart tot bijstelling van de hier gepresenteerde organisatie doelstelling.

Verbonden Partijen

Ten behoeve van de Programmabegroting 2022 - 2026 is er een uitvraag geweest naar alle verbonden partijen aangaande Duurzaamheid. In de [paragraaf 3.6](#) Verbonden Partijen zijn de resultaten per verbonden partij opgenomen. Met een aantal partijen is er een vervolgesprek ingepland om te bezien of de beleidsvoornemens geconcretiseerd kunnen worden naar beleidsdoelstellingen voor de jaren 2022 – 2026, waarop in het jaarverslag kan worden gereflecteerd. Spaarnelanden N.V. heeft dergelijke doelstellingen al wel. Zij hebben een reductieplan opgesteld waarin de volgende doelstellingen zijn opgenomen:

Tabel 1: Scope 1 maatregelen (directe emissies)

Maatregel	CO ₂ -reductie	Actie	KPI
Inzet alternatieve brandstoffen	13%	Opstellen plan van aanpak en uitvoeren proef met veegwagens.	Brandstofverbruik voertuigen
Vervanging wagenpark	2,5%	Volgens vervangingsplanning wagenpark (deels al in uitvoering)	Brandstofgebruik voertuigen
Elektrificering klein materieel	1%	Aanbesteding klein materieel	Brandstofgebruik klein materieel

Tabel 2: Scope 2 maatregelen (indirecte emissies)

Maatregel	CO ₂ -reductie	Actie	KPI
Geen specifieke maatregelen	0%		

Tabel 3: Scope 3 maatregelen (indirect derden)

Maatregel	CO ₂ -reductie	Actie	KPI
Verlagen hoeveelheid restafval	Restafval: 21% Scope 3: 16%	Uitvoeren Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA)	Hoeveelheid restafval (ton)

1. Begrotingsinstrumenten

Kosteneffectiviteit. Voor een goede integrale afweging en om te kunnen sturen op kosten efficiëntie van maatregelen is het nodig om te weten waar een euro de grootste bijdrage aan het behalen van de beleidsdoelen biedt. In kader van de duurzaamheidsbegroting is om die reden in eerste plaats op

verschillende dossiers gewerkt met de ratio: CO²/€. Een goed voorbeeld hiervan is de prioritering van het verduurzamen van strategisch vastgoed. Er wordt verkend of de ratio en denkwijze kan worden toegepast op het onderwijshuisvestingsdossier. Door toepassing van een dergelijke methodiek kan mogelijk ook inzicht worden gegeven in eventuele exploitatievoordelen.

Kosteneffectiviteit kan ook worden geanalyseerd wanneer verschillende investeringsopties worden ontworpen in het kader van Duurzaam GWW. In de praktijk is het vaak zo dat pas als een investering wordt uitgewerkt zicht is op de vraag wat duurzaamheidsmaatregelen kosten en opleveren. Het gevolg is dat op het moment dat dit inzicht er is het IP-budget al vastgesteld is als kaderstellend budget. Er wordt hierdoor bij projecten veelal gestuurd op bijvoorbeeld de laagste bouwkosten op een specifiek moment in de tijd. Hierdoor blijven de kosten voor energie, het onderhoud, de kosten voor het beheer, latere vervanging en restwaarde van materialen veelal buiten beschouwing. Door te sturen op de laagste totale kosten over de gehele levensduur van het activum komen vaak duurzamere opties in beeld.

Om die reden heeft het college een voorstel gedaan aan de raad om: in het investeringsplan een bedrag/percentage te ramen voor extra investeringen in met een positief duurzaamheidseffect en lagere totale kosten over de levensduur of bij hogere benodigde investeringsbedragen bij de kredietaanvraag ruimte bieden gelet op de constante onderrealisatie.

Faciliterend begrotingsraamwerk.

Er is een revolverend fonds energiebesparing ingesteld om belemmeringen weg te nemen om renderende investeringen in duurzaamheid te doen. De huidige standen zijn als volgt:

	2022	2023	2024	2025	2026
Beginstand	182				
Toevoeging					
Straatverlichting	182	182	182	182	182
Verduurzaming vastgoed	PM	PM	PM	PM	PM
Onttrekking					
Renderende aanvullende maatregelen Vastgoed	0	PM	PM	PM	PM
Eindstand per 01/01	364	546	728	910	1.092

Tabel: Reserve Energiebesparing

Op 18 februari is door de raad besloten tot het investeren van € 9,0 miljoen in het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed conform het kostenefficiënte scenario en is daarnaast besloten dat de voordelen in energielasten na verduurzaming toegevoegd worden aan het gemeentelijke revolverende fonds voor verduurzaming. Deze toevoegingen kunnen pas plaatsvinden als de maatregelen daadwerkelijk zijn getroffen.

In de komende maanden zal worden onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om middelen vanuit het fonds in te zetten voor verdere verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed. Dit kan dan gaan om het uitvoeren van verduurzamingsmaatregelen aan meer objecten, of om verdere verduurzaming van de objecten waarvan de eerste stap in verduurzaming opgenomen is in de eerste investering van € 9,0 miljoen. Het zal hierbij dan gaan om extra verduurzamingsmaatregelen met een korte terugverdientijd zodat de uit het fonds te onttrekken kapitaallasten voor deze extra investeringen opwegen tegen de te realiseren besparingen en het vliegwielt van het fonds in stand blijft.

2.3 Gebiedsgerichte vertaling

Haarlem heeft grote ambities voor diverse sociale – en maatschappelijke opgaven binnen bijvoorbeeld de woningbouw, duurzaamheid en nieuwe democratie. De prioriteiten in Schalkwijk zijn niet hetzelfde als die in het Centrum, en vraagstukken in Zuid-West of Oost vragen om andere oplossingen dan in Noord. In een gebiedsgerichte aanpak wordt per gebied gericht gekeken naar de opgaven en vragen die daar spelen en wordt een aanpak op maat met een heldere focus gemaakt, die waar mogelijk met onze partners worden uitgevoerd.

Gebiedsopgave is de basis voor het gebiedsplan

Om de vier jaar wordt voor elk gebied een Gebiedsopgave beschreven. Deze opgave komt tot stand op basis van een gebiedsanalyse, de ervaringen van samenwerkingspartners, georganiseerde bewoners, en van de gemeente. De opgave van het gebied en de bestuurlijke ambities zijn leidend. Jaarlijks wordt de opgave vertaald naar een Gebiedsplan: een compact overzicht per gebied, waarin de belangrijkste speerpunten en bijbehorende acties staan beschreven. De gebiedsplannen komen tot stand in afstemming met externe partners per gebied en er wordt in aangegeven waar de buurt, partners en de ambtelijke organisatie op samenwerken als antwoord op de opgave van het gebied. Het sluit aan bij de ambities van het college, maar is geschreven vanuit de behoefte in het gebied. Vanaf 2022 worden de [gebiedsplannen](#) opgenomen bij de begroting.

In de [Gebiedsplannen](#) zijn de doelen aangegeven, gebaseerd op de speerpunten uit de gebiedsopgave. De doelen zijn meerjarig en worden jaarlijks aangescherpt en aangevuld met maatregelen. Alle gebieden kennen vergelijkbare thema's en ook een aantal gebied specifieke aandachtspunten. Zo krijgt in alle gebiedsplannen de groei van de stad aandacht. Leefbaarheid staat eveneens in alle gebieden centraal maar met een andere focus. Zo zetten Schalkwijk en Oost in op kwetsbare Haarlemmers en jeugd. En ligt in Noord Zuid West de focus vooral op kansen (programma Nieuwe Democratie) en duurzaamheid. Overigens zonder oog te verliezen voor de sociale problematiek in bepaalde buurten van deze wijken. Centrum, als huiskamer van de stad, richt zich ook op ondernemers en het vinden/houden van een balans tussen leefbaarheid en toerisme. Op basis van het gebiedsplan worden de activiteiten in samenhang uitgevoerd, wat voor meerwaarde zorgt in de realisatie van de beleidsdoelstellingen. De doelen in de gebiedsplannen, die volgen uit de speerpunten in de gebiedsopgave, worden jaarlijks verantwoord in een kort een jaarverslag per gebied.

Gebiedsprogramma is het integrale overzicht van gemeentelijke projecten

Het gebiedsplan richt zich dus op de speerpunten (verwoord in doelen) uit de opgave en beschrijft de bijbehorende acties. In alle gebieden wordt echter meer uitgevoerd. Denk aan de diverse uitvoeringsprogramma's van de beleidsafdelingen; b.v. de uitvoering van het Strategisch Huisverstingsplan Onderwijs, de onderhoudsprojecten voor de openbare ruimte, of het detailhandelactieplan. In het Meerjareng gebiedsprogramma komen al deze werkzaamheden samen, per gebied weergegeven in een overzicht van projecten.

Het college stelt jaarlijks een Gebiedsprogramma vast waarin de projecten zijn opgenomen uit de clusters Sociaal, Fysiek en Burger en bestuur. Bij de Programmabegroting 2022 – 2026 heeft het college het [Gebiedsprogramma 2022](#) vastgesteld.

Per gebied staat welke projecten worden uitgevoerd en aan welk beleidsveld ze bijdragen. De programmering van de projecten uit de verschillende beleidsvelden is daarbij zo veel mogelijk op elkaar afgestemd. In de overzichten wordt elk project kort beschreven, wordt aangegeven onder welk begrotingsprogramma het valt en in welke jaren het wordt uitgevoerd.

Natuurlijk zijn bij het opstellen van het Gebiedsprogramma 2022 de kenmerken van een gebied, de kennis en wensen van ondernemers, wijkraden, belangengroepen en samenwerkingspartners zoals beschreven in de gebiedsopgave en gebiedsplannen meegenomen in de programmering. Tevens zijn bij het opstellen van het definitieve Gebiedsprogramma 2022 zijn de consequenties van aangenomen moties en amendementen in de programmering verwerkt.

Een voorwaarde is dat de uitvoering van het Gebiedsprogramma 2022 wordt bepaald door wat financieel mogelijk is en de organisatie aankan. In de Kadernota 2020 was het concept Gebiedsprogramma 2022 – 2026 opgenomen.

Het Gebiedsprogramma 2022 is de basis voor komend jaar. In de praktijk verloopt het ene project voorspoediger dan het andere, waardoor het Gebiedsprogramma tussentijds wordt bijgesteld. Via de online applicatie van het Gebiedsprogramma worden de Haarlemmers goed op de hoogte gehouden wat er in hun stad, wijk of straat gebeurt en wanneer. Transparant, openbaar (via de gemeentelijke website) en actueel, zo wil de gemeente handelen richting inwoners en andere belanghebbenden. Binnen de planning en control cyclus wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van lopende programma's en projecten.

DEEL 3 PARAGRAFEN

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het eerste gedeelte van deze paragraaf is een set verplichte kengetallen opgenomen vanuit het Besluit Begroting en verantwoording, het BBV. Deze kengetallen beogen meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. Het tweede gedeelte van de paragraaf gaat specifiek over risicobeheersing. Hier wordt waardering gegeven aan de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit: het weerstandsvermogen.

Nadere uitleg kengetallen

Kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid van de gemeente. Voor de beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. De kengetallen 'structurele exploitatieruimte' en 'belastingcapaciteit' geven aan of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om deze baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen 'netto schuldquote' en 'netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen', 'solvabiliteitsratio' en 'grondexploitatie' hebben betrekking op de balans.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Ook geeft de schuldquote een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

Structurele exploitatieruimte

Bij dit kengetal worden de structurele baten en structurele lasten vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer in welke mate het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar door aanwending van belastingcapaciteit kan worden opgevangen. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Dit kan door de belastingcapaciteit te vergelijken met de hoogte van de landelijk gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing).

Beoordeling kengetallen in relatie tot de financiële positie

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over de financiële positie van de gemeente. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie. Dit is afhankelijk van of en wat er aan

eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Ook hoeft een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs geen negatieve invloed te hebben op de financiële positie indien de structurele exploitatieruimte groot is of de gemeente over voldoende ruimte in belastingcapaciteit beschikt, omdat er dan ruimte is om tegenvallers op te vangen.

Kengetallen begroting 2022

De volgende tabel geeft de verplichte kengetallen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) weer. De tekstuele toelichting hierop staat in de hierop volgende paragraaf.

Kengetallen (afgerond in hele %)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	75%	84%	88%	101%	108%	107%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	73%	83%	86%	99%	107%	105%
Solvabiliteitsratio	21%	17%	18%	17%	17%	18%
Structurele exploitatieruimte	1%	-5%	0%	0%	0%	1%
Grondexploitatie	2%	0%	-1%	1%	1%	0%
Belastingcapaciteit	115%	115%	115%	115%	115%	115%

Beoordeling financiële positie

Om meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente wordt naast deze set verplichte kengetallen gebruik gemaakt van eigen indicatoren. Deze zijn, in de volgende tabel, toegevoegd aan de verplichte indicatoren. De uitkomsten zijn vergeleken.

Aan de kengetallen zijn geen normen verbonden. De provincie hanteert als toezichthouder wel zogenaamde signaleringswaarden bij de toetsing van de financiële positie van de gemeente. Hiervoor worden drie categorieën gebruikt, een categorie A; het minst risicovol (groen), categorie B; meer risicovol (oranje) en categorie C; het meest risicovol (rood).

Na onderstaande tabel worden de uitkomsten toegelicht.

Indicator	Haarlem	Provincie
1 Netto schuldquote	88%	107%
2 Solvabiliteitsratio	18%	18%
3 Rente risiconorm	1%	1%
4 Structurele exploitatieruimte	0%	1%
5 Meerjarenbegroting	0%	0%
6 Grondexploitatie	-1%	1%
7 Onderhoudssituatie	115%	115%
8 Beschikbare weerstandscapaciteit	115%	115%
9 Belastingcapaciteit	115%	115%

Toelichting uitkomst signaleringswaarden

1. Netto schuldquote

Indicator gemeente: de netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Een uitkomst lager dan 100% is groen, tussen de 100% en 130% is oranje en hoger is rood. Met een quote van 88% bevindt Haarlem zich in 2022 in

het groene vlak.

Signaleringswaarde provincie: als het percentage lager is dan 90% is, dan is de waarde categorie A.

2. Solvabiliteitsratio

Signaleringswaarde provincie: de solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid. Voor 2022 is de ratio berekend op 18%. Als de signaleringswaarde lager is dan 20% is de waarde categorie C.

3. Renterisiconorm

Indicator gemeente: de maximaal toegestane omvang van langlopende financiering is gekoppeld aan de renterisiconorm. Deze geeft het maximaal geleende bedrag per jaar aan dat aan rentewijziging onderhevig mag zijn. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Voor Haarlem ligt de norm op € 120 miljoen. De gemeente heeft de momenten van (mogelijke) herfinanciering gespreid en daardoor is € 60 miljoen daadwerkelijk onderhevig aan rentewijziging in 2022 (zie ook [paragraaf 3.4 Financiering](#)). Omdat dit ruim onder de norm is kan de indicator groen (categorie A) weergegeven worden.

4. Structurele exploitatieruimte

Signaleringswaarde provincie: een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een negatief getal geeft aan dat structurele lasten worden gedekt door incidentele baten. Voor 2022 bedraagt de structurele exploitatieruimte 0%, de structurele baten dekken de structurele lasten, daarom is de categorie B.

5. Meerjarenbegroting

Indicator gemeente: de meerjarenbegroting is één van de kengetallen die de financiële positie van de gemeente aangeeft. Het kengetal geeft aan of de meerjarenraming materieel sluitend is en of de meerjarenraming ruimte biedt om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat aanvullende bezuinigingen nodig zijn.

De primaire begroting (exclusief de invulling van de taakstellingen) is sluitend voor de jaren 2023, 2024 en 2025. Het kengetal is daarom groen.

6. Grondexploitatie

Indicator gemeente: dit kengetal zegt niet zoveel over de risico's van de grondexploitaties zelf, maar geeft wel aan of grondexploitaties nog een bijdrage kunnen leveren aan het mogelijk opvangen van tegenvallers (flexibiliteit van de financiële positie).

Signaleringswaarde provincie: Haarlem scoort -1%. Scores onder de 20% vallen onder categorie A. Voor mogelijk verliesgevende exploitaties is een adequate verliesvoorziening getroffen en er is voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar. Bij het afsluiten van winstgevende plannen stijgt ook de reserve grondexploitaties en daarmee wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente verder versterkt.

7. Onderhoud

Indicator gemeente: één van de kengetallen om te kijken of de begroting materieel sluitend is, gaat over het vermogen van de gemeente om te voorzien in onderhoud van de kapitaalgoederen, inclusief gemeentelijk vastgoed (panden). Er is op dit moment enkel op beheerdomein Vastgoed sprake van

achterstallig onderhoud. Het kengetal is daarom groen.

Score:

Groen: maximaal één beheerdomein kent achterstallig onderhoud;

Oranje: meer dan één, maar maximaal twee onderhoudsdomeinen kennen achterstallig onderhoud;

Rood: meer dan twee onderhoudsdomeinen kennen achterstallig onderhoud.

8. Beschikbaar weerstandscapaciteit

Indicator gemeente: in de paragraaf weerstandsvermogen is de benodigde weerstandscapaciteit berekend op € 15,9 miljoen. De beschikbare weerstandscapaciteit bij de primaire begroting bedraagt € 33,1 miljoen. Dit is uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen van 2,1 en dus groen.

Score:

Groen: ratio 1,4 of hoger. Er is ruimte binnen de algemene reserve om tegenvallers op te vangen.

Oranje: ratio 1 t/m 1,4. Er is beperkt ruimte binnen de algemene reserve om tegenvallers op te vangen.

Rood: ratio lager dan 1. De algemene reserve is geheel nodig als weerstandsvermogen om risico's te kunnen opvangen en kan niet worden ingezet om andere tegenvallers op te vangen.

Het beschikbare weerstandsvermogen van de gemeente geeft aan dat er nog enige flexibiliteit is om mogelijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het weerstandsvermogen onvoldoende wordt.

9. Belastingcapaciteit

Indicator gemeente en provincie: het kengetal heeft een waarde van boven de 100%, dat wil zeggen dat de woonlasten hoger zijn dan het gemiddelde van de grote steden in Nederland. Dit betekent dat verhoging van de lokale lasten nauwelijks mogelijk is zonder relatief duurder te worden dan andere gemeenten. Daarom is er geen onbenutte belastingcapaciteit die ingezet kan worden om toekomstige nadelen op te vangen. Het kengetal is 115% voor 2022 en is daarmee rood. Indien de score meer dan 105% bedraagt is de uitkomst voor de provincie categorie C.

Risicoparagraaf

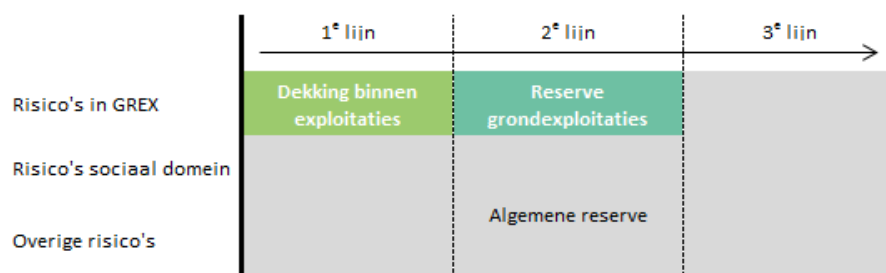
De gemeente Haarlem heeft zoals iedere organisatie te maken met risico's. Het is van belang om die risico's inzichtelijk te maken, onder andere omdat de risico's de uitvoer van beleidsdoelen nadelig kunnen beïnvloeden. De nota Risicomanagement ([2014/425742](#)) legt het begrippenkader en randvoorwaarden voor risicomanagement vast. De nota definieert risicomanagement als "het effectief en systematisch omgaan met de kansen en bedreigingen die het tot stand komen van organisatiedoelstellingen kunnen beïnvloeden". Om de financiële gevolgen die samenhangen met bepaalde risico's te kunnen opvangen wordt een weerstandscapaciteit aangehouden. Op basis van een risico-inventarisatie binnen de organisatie wordt een risicosimulatie uitgevoerd die berekent hoeveel weerstandscapaciteit nodig is om het totaal aan (financiële) risico's te kunnen dekken. De risico's zullen niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De risico-inventarisatie is vooral gericht op risico's met financiële gevolgen en is een momentopname. De simulatie is uitgevoerd met de inventarisatie per 18 juni 2021.

Weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen bedraagt 2,1 en is daarmee uitstekend.

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die de gemeente beschikbaar heeft om risico's op te vangen en is gelijk aan de omvang van de algemene reserve en bedraagt € 33,1 miljoen. Bij het opstellen van de paragraaf is uitgegaan van de beginstand 2022, exclusief de aanvullende voorstellen in de begroting en de Bestuursrapportage 2021. In [paragraaf 1.2](#) Ontwikkeling financieel kader wordt

verder ingegaan op de effecten van de aanvullende voorstellen en Bestuursrapportage 2021 op het weerstandsvermogen. De reserve grondexploitaties wordt ingezet voor dekking van risico's voor de betreffende beleidsvelden. Als de reserve niet toereikend is, dient de algemene reserve voor voldoende weerstandscapaciteit te zorgen. Vanaf 2020 worden de risico's van het sociaal domein gedekt uit de reserve sociaal domein. Door de overheveling van de reserve sociaal domein naar de algemene reserve worden de risico's binnen het sociaal domein ook gedekt uit de algemene reserve. Dit is schematisch weergegeven in onderstaande figuur.

De beleidsuitgangspunten voor het omgaan met reserves en voorzieningen heeft de raad vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2016-2020 ([2016/253878](#)). Hierin staat een samenvatting van de regelgeving, waaronder een toelichting op het verschil tussen reserves en voorzieningen en de afspraken voor het instellen en opheffen ervan. De ratio tussen de weerstandscapaciteit die nodig is om de risico's te kunnen opvangen en de weerstandscapaciteit die daarvoor beschikbaar is, heet het weerstandsvermogen. Alleen voor de netto-risico's resterend na het treffen van beheersmaatregelen, die financieel kwantificeerbaar zijn en geen verplichtend karakter hebben, wordt weerstandsvermogen aangehouden. De weerstandscapaciteit die nodig is om de risico's op te kunnen vangen, volgt uit een risico-inventarisatie en bedraagt op dit moment € 17,3 miljoen. Na dekking uit de reserves voor grondexploitaties bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit nog € 15,9 miljoen.

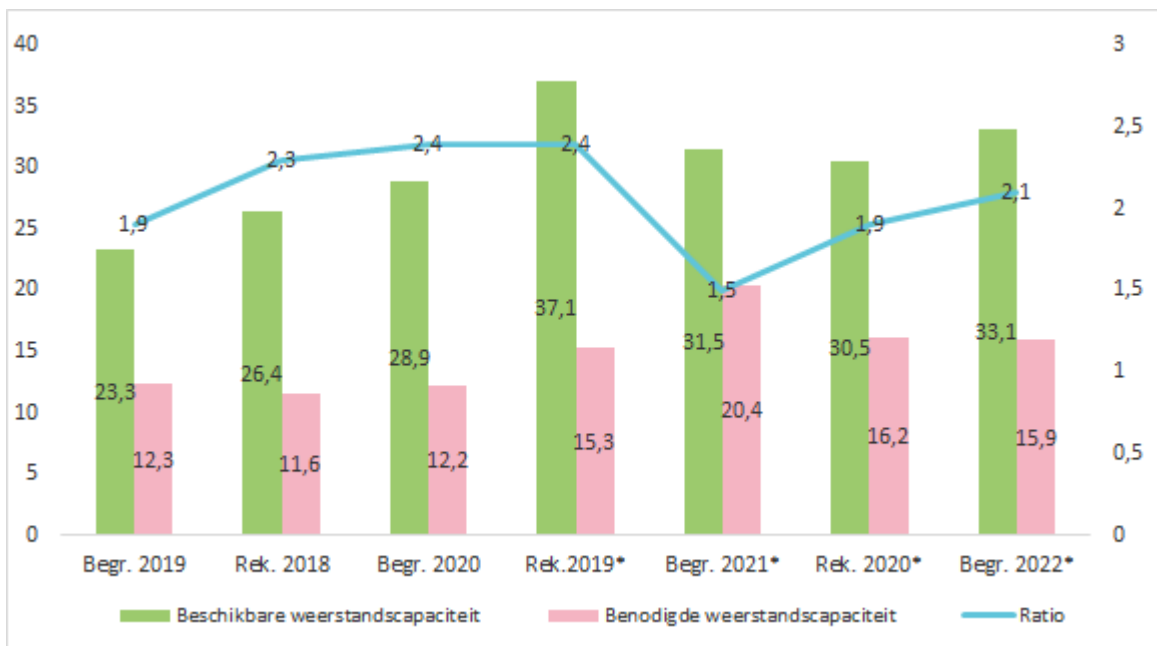
Ontwikkeling kengetallen	Rek. 2018	Begr. 2020	Rek. 2019	Begr. 2021	Rek.2020	Begr. 2022
Weerstandsratio	2,3	2,4	2,4	1,5	1,9	2,1

Berekening ratio weerstandsvermogen

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 33,1 miljoen}}{\text{€ 15,9 miljoen}} = 2,1$$

De weerstandsratio is bij Jaarrekening 2020 voor het laatst bepaald en is toen vastgesteld op 1,9. Er is nu minder weerstandscapaciteit benodigd en meer beschikbaar in vergelijking met de jaarrekening. Dit resulteert in een ratio van 2,1. In onderstaand risicoprofiel wordt hier bij punt 'h' verder op ingegaan.

* Overgang reserve sociaal domein naar algemene reserve

Bij de nog vast te stellen Bestuursrapportage 2021 en de aanvullende voorstellen van de begroting worden dotaties en onttrekkingen aan de algemene reserve. Deze zijn niet in deze stand verwerkt. Op de gevolgen is nader ingegaan in [paragraaf 1.2](#) Ontwikkeling financieel kader, waarnaar wordt verwezen.

Risicoprofiel

a. Risico's grondexploitatie

Voor de benodigde weerstandscapaciteit van de risico's van grondexploitaties kijkt de gemeente per grondexploitatie of er een positief resultaat wordt verwacht. Als dit het geval is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit gecorrigeerd, omdat het positieve resultaat kan worden ingezet voor de dekking van de risico's. Voor de risico's die niet kunnen worden afgedekt door een positief resultaat wordt getoetst of de reserve grondexploitatie toereikend is. Als dat niet het geval is, moet voor het restrisico het weerstandsvermogen aangehouden worden. De nu berekende risico's van grondexploitatie hebben een benodigd weerstandscapaciteit van € 1,7 miljoen aangehouden worden. Dit is een lichte stijging van € 0,1 miljoen ten opzichte van de Jaarrekening 2020.

b. Bedrijfsvoeringsrisico's

De overige 57 bedrijfsvoeringsrisico's met financieel gevolg bedragen maximaal € 74,4 miljoen. Om met 90% zekerheid risico's te kunnen afdekken moet voor deze risico's € 15,9 miljoen aan algemeen weerstandsvermogen reserve aangehouden worden.

c. Top tien risico's gemeente Haarlem

In de tabel 'top tien risico's' staan de tien risico's die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Bedenk dat een risico geen zekerheid is, maar zich mogelijk voordoet. De ingeschatte benodigde capaciteit is door middel van risico-simulatie berekend. De risico-simulatie houdt rekening met de kans en gevolg.

(bedragen x € 1 miljoen)

Bedrijfsvoeringsrisico's	Kans van voordoen	Maximaal gevolg	Inschatting benodigde capaciteit
1 Uitval van kritische applicaties/systemen in verband met een cyberaanval	35%	10,0	2,8
2 Jeugdzorg: Open einde karakter ten aanzien van de financiering jeugdzorg	50%	4,5	1,8
3 Extra Corona-gerelateerde kosten Maatschappelijke Opvang	70%	2,2	1,2
4 De daadwerkelijke Algemene Uitkering wijkt af van de raming	10%	12,9	1,0
5 Geaggregeerd risico Ontwikkeling van woningbouw programma's, plannen en projecten (zowel ontwikkelprojecten als projecten in de openbare ruimte) vertragen	50%	2,0	0,8
6 Open einde regeling Wmo: jaarlijks toegekende Wmo-budget is ontoereikend om de kosten van de voorzieningen en de uitvoeringskosten te financieren.	50%	1,9	0,8
7 Indien het aantal bijstandsgerechtigden oploopt draagt de gemeente het risico op een overschrijding van de BUIG tot op het punt dat aan de voorwaarden van de vangnetuitkering wordt voldaan.	20%	4,5	0,7
8 De coronacrisis leidt tot aanvullende regelgeving voor de bebouwde en onbebouwde ruimte	80%	1,0	0,6
9 Haarlemmerstroom: Mogelijk valt de grondopbrengst lager uit door onrendabele top van het parkeren.	40%	1,8	0,6
10 Calamiteiten: onverwachte gebeurtenissen kunnen leiden tot hoge, niet begrote kosten.	5%	10,0	0,4
Subtotaal 10 risico's met grootste benodigde weerstandscapaciteit			10,8
Overige 54 geïdentificeerde risico's			6,5
Totaal benodigde weerstandscapaciteit alle risico's			17,3
Af: T.I.v. algemene reserve grondexploitaties			-1,4
Totaal benodigde weerstandscapaciteit			15,9

d. Groei van Haarlem

Haarlem staat voor een opgave om de bevolkingsgroei op te vangen en daarbij rekening te houden met de bestaande kwaliteiten en leefbaarheid van de stad. Hier zijn ook risico's aan verbonden. De risico's hebben in hoofdzaak betrekking op de realisatie van beleidsdoelen en zijn vooralsnog niet kwantificeerbaar. Voorbeelden hiervan zijn het tijdig realiseren van nieuwe woningen, ontsluiting van ontwikkellocaties en uitbreiding van voorzieningen. Financiële risico's zijn nog niet kwantificeerbaar.

e. Klimaatadaptie

Bij de Programmabegroting 2021-2025 is de motie Klimaatrisico's in kaart aangenomen. Deze motie verzoekt het college de klimaatrisico's vanaf de Programmabegroting 2022-2026 financieel te onderbouwen en daarmee in kaart te brengen. Daaropvolgend zijn de risico's wateroverlast, droogte en hittestress gekwantificeerd en opgenomen in de risico-actualisatie. Gezien de onzekere aard van klimaatrisico's zijn aannamen gemaakt met behulp van klimaatschadeschatter.nl. Dit is een hulpmiddel die kennis over klimaatverandering bundelt en hiermee de mogelijke klimaatschade per gemeente inschat. Deze kosten zijn niet alleen voor de gemeente maar ook voor bijvoorbeeld particulieren. Ondanks het hulpmiddel blijven de risico's onderhevig aan een flink aantal aannamen. Het is dan ook de verwachting dat de kwantificering en onderbouwing van de risico's steeds specifiek mogelijk is. Onderzoeken, data en het daadwerkelijk voordoen van de risico's zullen hier onderdeel van worden. Ook is het goed mogelijk dat de kans op voordoen van risico's toeneemt naarmate het klimaat verandert.

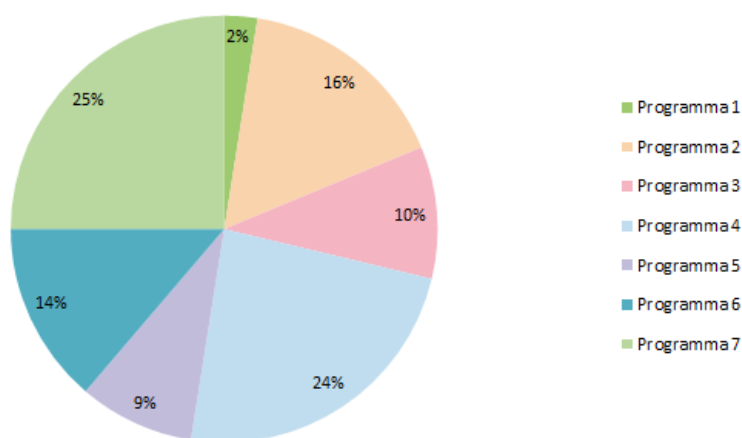
f. Samenwerking Haarlem en Zandvoort

De overeenkomst loopt na 5 jaar af (eind 2022) en wordt na 4 jaar (eind 2021/begin 2022) geëvalueerd, zoals opgenomen in de dienstverleningshandvest. Indien de ambtelijke samenwerking vanaf 2023 niet wordt voortgezet, treedt artikel 15 (Opheffing) van de GR in werking. Een onafhankelijke registeraccountant krijgt dan opdracht om een opheffingsplan op te stellen; het college van Haarlem is daarna belast met de uitvoering van dat plan. In dat plan wordt in ieder geval voorzien in de verplichtingen van de gemeente Zandvoort tot deelneming in de financiële en in de personele gevolgen van de opheffing. Het risico bestaat dat de incidentele opheffingskosten maar ook de structurele kosten voor beide gemeenten aanzienlijk zullen zijn. Het risico's is op dit moment op pm gezet, er zijn niet genoeg aanknop punten om kans en maximaal gevolg voldoende te kunnen onderbouwen. De gemeenteraad van Zandvoort heeft, eerder dan in het dienstverleningshandvest opgenomen, een onderzoek aangevraagd naar deze gevolgen, de uitkomsten van dit onderzoek zijn nog niet bekend. Het is mogelijk dat als de overeenkomst niet wordt gecontinueerd dat vanwege frictielasten er een beroep wordt gedaan op de algemene reserve totdat overeenstemming is bereikt.

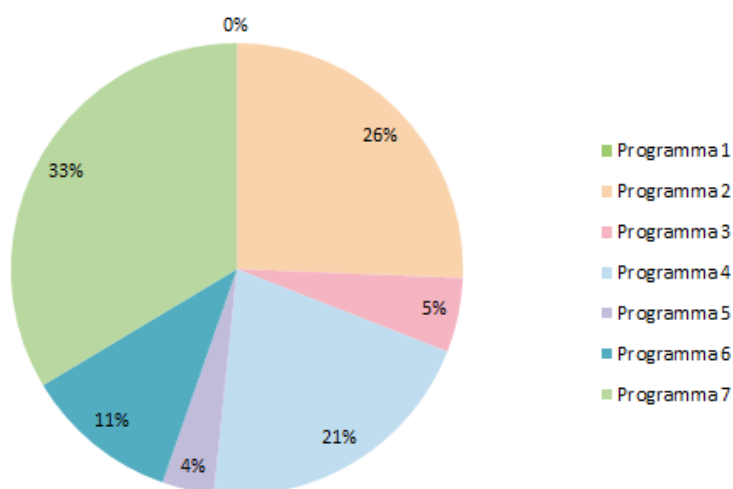
Risico's per programma

In onderstaande tabel staan alle risico's verdeeld over de programma's. Naast de vierenzestig risico's met financieel gevolg zijn hier ook de zestien niet-financiële risico's in meegenomen. De meeste risico's doen zich voor in programma 7 met twintig risico's.

In onderstaande diagram is het percentage per programma van het totaal aantal risico's in kaart gebracht.

De invloed van de risico's per programma geeft aan hoeveel procent van de weerstandscapaciteit per programma nodig is na dekking, inclusief de risico's van de grondexploitaties. Programma 7 vereist de meeste weerstandscapaciteit (33%). De belangrijkste risico's binnen programma 2 zijn open einde regeling Wmo en Jeugdzorg. Door de hoge kans op voordoen en hoog maximaal financieel gevolg ten opzichte van risico's in andere programma's is de impact relatief hoger dan het aantal risico's. De invloed van programma 4 komt voornamelijk door de risico's van vertraging van de ontwikkelingen van programma's en de risico's uit de grondexploitaties.

h. Analyse wijzigingen risico's ten opzichte van de Jaarrekening 2020

Het benodigde weerstandsvermogen is gedaald van € 16,2 miljoen naar € 15,9 miljoen ten opzichte van de Jaarrekening 2020. Dit is een daling van € 0,3 miljoen wordt onder andere veroorzaakt door het aanpassen van het maximaal gevolg van het risico jeugdzorg, het naar beneden bijstellen van het risico uitstel omgevingswet, de aanpassingen van de risico's met betrekking tot de samenwerking Zandvoort en het vervallen van een aantal kleinere risico's. Daarbij is er ook een verhoging van het beschikbare weerstandsvermogen van € 2,6 miljoen ten opzichte van de Jaarrekening 2020, waardoor het totale risicoprofiel van de gemeente verbetert.

i. Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen ingedeeld zijn, plaatst de gemeente in een risicokaart. Deze kaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. Door de indeling op basis van kans en gevolg, en niet op geschatte benodigde capaciteit, kan het voorkomen dat een risico met een relatief hoge classificering niet in de top tien risico's staat. De nummers corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Het oranje gebied vraagt om aandacht. Risico's in het rode gebied eisen direct aandacht omdat ze de continuïteit van de organisatie kunnen bedreigen. Op dit moment heeft de gemeente twee risico's in de rode gebieden, namelijk het risico met betrekking tot de jeugdzorg en de coronacrisis leidt tot aanvullende regelgeving voor de bebouwde en onbebouwde ruimte. De risico's leiden echter niet tot het niet kunnen continueren van de organisatie. Alleen de 64 risico's met een mogelijk financieel gevolg zijn weergegeven in onderstaande risicokaart.

$x \geq € 1.000.000$	5	4	10	1	1
$€ 500.000 \leq x < € 1.000.000$	1	4	2		
$€ 200.000 \leq x < € 500.000$	2	14	6		1
$€ 50.000 \leq x < € 200.000$	3	6	3		1
$< € 50.000$					
	10%	30%	50%	70%	> 70%

3.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten, naast de doeluitkeringen van het Rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Er zijn twee gemeentelijke heffingen: rechten en belastingen. Bij 'rechten' is sprake van een tegenprestatie van de gemeente en mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor het uitvoeren van de taak. Dat wil zeggen: niet meer dan honderd procent kostendekkend. Bij 'belastingen' is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente.

Haarlem heeft de uitvoering van de volgende taken ondergebracht in een Gemeenschappelijke Regeling, te weten Cocensus: de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en het opleggen van de aanslagen en de invordering van onroerende zaakbelasting (OZB), roerende woon- en bedrijfsruimte belasting (RRWB), afvalstoffenheffing, rioolheffing, parkeerbelastingen, precariobelasting (deels), hondenbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting en de BIZ-heffingen (Bedrijven-investeringszones). Ook de kwijtscheldingsverzoeken en de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften zijn aan Cocensus uitbesteed.

Het beleid ten aanzien van de lokale belastingen

Algemeen

Het belastingbeleid in Haarlem is gebaseerd op twee uitgangspunten: 100% kostendekkendheid bij de afval- en rioolheffing en aanpassing van de tarieven aan inflatie. Voor 2022 houdt de gemeente een inflatiepercentage aan van 1,4%, conform de vastgestelde richtlijnen Programmabegroting 2022-2025 ([2021/0202788](#)). Voor heffingen geldt dat de baten niet hoger mogen zijn dan de lasten (maximaal 100% kostendekkendheid). De concrete belastingtarieven stelt de gemeenteraad in december 2021 vast, voorafgaand aan het begrotingsjaar 2022.

Naast deze algemene uitgangspunten van het tarievenbeleid is in de vastgestelde Kadernota 2022 nog geen voorstel voor een verdere differentiëring van de tarieven afvalstoffenheffing op te nemen in afwachting van een nadere bespreking.

Gemeentelijke belastingen

Onroerende Zaakbelastingen (OZB)

De grondslag voor de OZB is de waarde van het onroerend goed, die jaarlijks wordt vastgesteld via herwaardering. Haarlem hanteert het uitgangspunt dat de gemiddelde waardestijging (of daling) die voortvloeit uit de herwaardering wordt gecompenseerd door aanpassing van het tarief.

Roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting (RRWB)

Eigenaren en gebruikers van roerende woon- en bedrijfsruimten (zoals woonboten en woonwagens) betalen een aan de OZB gelijke belasting in de vorm van RRWB. De wet bepaalt dat het tarief van deze belasting hetzelfde is als het tarief van de OZB.

Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' heft de gemeente een belasting op het houden van honden binnen de gemeente. De houder van de hond is belastingplichtig. Het aantal honden is bepalend voor de opbrengst van de belasting. In het kwijtscheldingsbesluit wordt jaarlijks voorgelegd dat 50% van de belasting voor de eerste hond voor kwijtschelding in aanmerking komt.

Toeristenbelasting

Via de 'toeristenbelasting' heft de gemeente een directe belasting voor verblijf met overnachting binnen de gemeente. Dit geldt is aan de orde wanneer niet-Haarlemmers tegen een vergoeding in welke vorm dan ook in Haarlem overnachten. Niet-Haarlemmers zijn personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven.

Belastingplichtig is degene waarbij de niet-Haarlemmer overnacht. Overnachtingen op passagiersschepen en riviercruiseschepen zijn met ingang van 2021 niet langer vrijgesteld van toeristenbelasting. Dit is besloten bij de vaststelling van de [Programmabegroting 2021-2025](#) (invulling taakstelling). In 2020 is een overeenkomst met AirBnB gesloten om de door de toerist verschuldigde belasting in te houden en aan de gemeente af te dragen om zo te voorkomen dat er oneerlijke concurrentie t.a.v. de hoteliers optreedt.

Precariobelastingen

De gemeente heft precariobelasting voor voorwerpen op, boven of onder gemeentegrond. Met ingang van 2022 is het wettelijk niet langer toegestaan om deze belasting van nutsbedrijven te heffen. Hiermee is in de meerjarenbegroting rekening gehouden.

Parkeerbelasting

De gemeente heft een parkeerbelasting om het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van Haarlem te reguleren. Hierbij gelden twee vormen, namelijk een belasting voor het daadwerkelijke parkeren of een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen. Artikel 225, 234 en 235 van de Gemeentewet en het Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen bieden de wettelijke mogelijkheid voor de heffing van parkeerbelasting.

De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen onder de algemene middelen van de gemeente, dus de netto-opbrengst van de parkeerbelasting draagt zo bij aan het voorzieningenniveau van de gemeente. De belastingplichtigen zijn in twee groepen te verdelen:

- De eerste groep bestaat uit mensen die parkeren in het gebied dat in de verordening is aangewezen als gebied voor betaald parkeren. Deze groep betaalt bijvoorbeeld via de aanschaf van een parkeerkaartje;
- De andere groep betaalt voor een vergunning om op een bepaalde plek te parkeren.

Reclamebelasting

Op verzoek van de ondernemers in is een reclamebelasting voor de Cronjéstraat ingevoerd. De hiervoor opgerichte ondernemersfondsen gebruiken de netto-inkomsten uit die belasting voor promotie van deze winkelgebieden. Het tarief in de Cronjéstraat is een vast bedrag van € 600 per vestiging.

BIZ-heffing

De BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting die op verzoek van ondernemers wordt geheven om met de opbrengst promotie activiteiten in de openbare ruimte en op internet voor deze ondernemers te realiseren. De belastingopbrengst wordt als subsidie uitgekeerd aan een door de ondernemers opgerichte uitvoeringsorganisatie. De heffing van de BIZ-bijdrage vindt plaats in een vastgesteld gebied in de gemeente.

In Haarlem zijn vier BIZ-heffingen ingevoerd, te weten voor de Waarderpolder ([2016/176650](#)), voor de Cronjéstraat ([2017/373376](#)) voor de binnenstad ([2018/57643](#)) en de Amsterdamstraat ([2018/364711](#)).

De wettelijke termijn van de lopende Bedrijven Investeringszone (BIZ) Waarderpolder eindigt op 31-12-2021. De ondernemers in de Waarderpolder, verenigd in Ondernemersvereniging Industriekring Haarlem (IKH), hebben de wens geuit om op grond van de Wet op de Bedrijven Investeringszones de BIZ Waarderpolder voor te zetten en opnieuw voor vijf jaar een BIZ Waarderpolder in te stellen. Op verzoek van de ondernemers blijven BIZ-thema's in de periode 2022-2026 ongewijzigd. Speerpunten zijn veiligheid, kwaliteit & uitstraling en samenwerking. Het houden van een BIZ-draagvlakmeting is een wettelijke voorwaarde voor het mogen aanwijzen van de BIZ Waarderpolder 2022-2026. Deze draagvlakmeting vindt plaats in 2021. De formele aanwijzing van de BIZ Waarderpolder 2022-2026 vindt pas plaats wanneer uit de draagvlakmeting blijkt dat een gekwalificeerde meerderheid van de ondernemers heeft ingestemd met het instellen van de BIZ. De tarieven gelden voor de hele heffingsperiode waarvoor de BIZ-verordeningen zijn vastgesteld. Als onderdeel van de steunmaatregelen zijn de tarieven voor de Cronjéstraat, Amsterdamstraat en de binnenstad in 2020 eenmalig met 25% verlaagd.

Het beleid ten aanzien van de gemeentelijke rechten

Onder de naam rechten hanteert de gemeente tarieven voor diverse typen gemeentelijke dienstverlening. Bij rechten is er een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke activiteit. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor uitoefening van de activiteit. De aanvrager van de activiteit of dienst is de belastingplichtige.

Om de relatie tussen kosten en opbrengsten transparant te maken heeft de VNG modellen ontwikkeld voor de afvalstoffen- en rioolheffing, de leges en de lijkbezorgingsrechten. Deze worden in Haarlem toegepast. De kostenonderbouwing van deze heffingen is opgenomen in [bijlage 5.11](#). Daarnaast vereist het BBV dat de gemeente inzichtelijk maakt hoe de kostendekkendheid wordt berekend. Omdat de kosten van overhead niet meer als indirecte lasten over de producten worden verdeeld (integrale kostprijsberekening), moeten deze kosten via een opslagmethode in de tarieven worden verrekend. Deze methode is opgenomen in [paragraaf 3.2.5](#) Berekening kostendekkendheid rechten.

Gemeentelijke heffingen

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt voor de uitvoering van watertaken verhaalt de gemeente op burgers en bedrijven via de rioolheffing. De kosten voor afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater zijn berekend in het Verbreed Gemeentelijke RioleringsPlan (VGRP) 2018-2023 ([2017/361078](#)) dat door de raad is vastgesteld.

De investeringen die hieruit voortvloeien, leiden tot een stijging van de kapitaallasten die worden doorberekend in de tarieven. Op basis van het coalitieprogramma is in de Kadernota 2018 vastgesteld dat de rioolheffing 100% kostendekkend is. Naast de directe kosten worden ook de BTW en de heffingskosten van Cocensus in de heffing doorberekend. De belastingplichtige is de eigenaar van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering.

Afvalstoffenheffing

Wie in de gemeente gebruik maakt van een perceel waarvoor de gemeente op grond van de Wet milieubeheer huishoudelijke afvalstoffen inzamelt, betaalt hiervoor afvalstoffenheffing. Op basis van het coalitieprogramma is de [Kadernota 2018](#) vastgesteld dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is. Naast de kosten van afvalinzameling en -verwerking worden de kosten van kwijschelding aan de heffing toegekend. Ook de BTW en de heffingskosten van Cocensus worden in de tarieven doorberekend. Vooralsnog is niet ingestemd met een voorstel tot verdere tariefsdifferentiatie naar de omvang van een huishouden, omdat de tarieven voor grotere

huishoudens dan te hoog wordt. Dat zou voorkomen kunnen worden door bepaalde lasten niet meer door te berekenen in de afvalstoffenheffing, zoals de kosten van kwijschelding. Hiervoor is alternatieve structurele dekking noodzakelijk, waarvoor geen alternatieven zijn aangedragen en waarvoor nu geen structurele dekking beschikbaar is. Een mogelijke verdere tariefdifferentiatie, al dan niet in samenhang met een gewijzigde kostentoerekening of wijziging van het kostendeckingspercentage, wordt in verband hiermede onderwerp van gesprek bij de totstandkoming van de Kadernota 2023.

Op 26 april is een informatienota vastgesteld met betrekking tot de voortgang Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA) ([2021/221085](#)). Hierin wordt aangekondigd dat een vervolgplan in het najaar wordt uitgewerkt (SPA 2.0) en wordt voorgelegd aan de raad. Het college heeft bij de afwegingen van de kadernota besloten vooralsnog uitsluitend de onontkoombare uitgaven in de kadernota op te nemen en dat alle andere prioriteiten worden doorgeschoven naar de begrotingsbespreking voor 2022. Dit geldt ook voor de verdere uitvoering van SPA. Daarbij is toen aangegeven dat ook overwogen zou kunnen worden de afvalstoffenheffing vanaf 2022 gelijk te houden aan 2021 en daarmee een selectie van maatregelen te kiezen waarmee SPA voortgezet kan worden. In het raadsvoorstel Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)) wordt voorgesteld hiervoor een incidenteel budget van € 870.000 in 2022 beschikbaar te stellen voor de uitvoering en deze lasten niet in de afvalstoffenheffing door te berekenen. De afvalstoffenheffing kan daarmee op het niveau van 2021 worden gehouden.

Leges

Voor diensten die het gemeentebestuur levert worden leges betaald. Ook worden leges geheven voor een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument. De legesverordening kent drie titels:

- algemene dienstverlening;
- dienstverlening voor fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- dienstverlening voor de Europese dienstenrichtlijn.

Leges kennen een vorm van kruissubsidiëring waarbij niet iedere individuele dienstverlening kostendekkend hoeft te zijn, maar dat een cluster van diensten in totaliteit niet meer dan 100% kostendekkend is. Het BBV verplicht inzicht te geven in de mate waarin dit het geval is. Dit kan door de mate van kostendekkendheid per hoofdstuk weer te geven. Binnen de algemene dienstverlening zijn bijvoorbeeld reisdocumenten en rijbewijzen in hoofdstukken onderverdeeld.

Het kader is dat de legestarieven jaarlijks met inflatie worden verhoogd, voor zover tarieven niet aan een wettelijk maximum zijn verbonden. Medio 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De legesverordening zal in de loop van 2022 aangepast worden aan de nieuwe regelgeving.

Begraafrechten

Onder begraafrechten worden rechten verstaan voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De rechten worden geheven van degene die de dienst aanvraagt.

Havengeld

De gemeente vraagt havengeld voor het gebruik van gemeentewateren en daaraan gerelateerde voorzieningen die in beheer of onderhoud zijn bij de gemeente. Havengelden rechten worden betaald door de schipper, de reder, de eigenaar van het vaartuig, degene die het schip heeft gecharterd of de vertegenwoordiger van deze partijen.

Marktgelden

Voor een standplaats op marktterreinen heft de gemeente marktgelden. Dit geldt ook voor andere plaatsen waar markthandel wordt uitgeoefend. Marktgeld wordt geheven van de vergunninghouder of aan wie incidenteel toestemming is verleend om extra ruimte in te nemen.

Berekening kostendekkendheid rechten

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de onderbouwing van de kostendekkendheid. De directe kosten van dienstverlening worden rechtstreeks aan het product ontleend. Indirecte kosten, worden via een verdeelsleutel of tarief doorberekend aan het product. De indirecte kosten hebben betrekking op de toerekening van de kosten van overhead en eventueel BTW.

In de financiële verordening 2018 ([2020/0027757](#)) art. 11 lid 4 is vastgelegd dat voor de toerekening van de *overheadkosten* aan de kostprijs van rechten en heffingen wordt uitgegaan van het saldo van de totale overheadkosten en-baten, gedeeld door het aantal productieve uren (exclusief overhead). Dit wordt voor alle rechten uniform toegepast:

$$\frac{\text{(saldo van de totale overheadkosten en-baten)}}{\text{aantal productieve uren(excl. Overhead)}} = \text{opslag overhead}$$

De netto-kosten van overhead bedragen in 2022 afgerond € 59,1 miljoen. Het totale aantal productieve uren (exclusief overhead) is berekend op 1.116.000 uren.

$$\text{De door te belasten overhead naar de kostendekkende rechten bedraagt} \\ \text{€ 59.100.000 / 1.116.000 uur = afgerond € 53 per uur}$$

Op basis van deze door te berekenen kosten van overhead in de heffingen wordt de kostendekkendheid per heffing afzonderlijk gepresenteerd.

1. Rioolheffing

Verwachte kosten

De gemeente is wettelijk verplicht om haar verplichtingen voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar afgerond € 13,1 miljoen aan kosten te maken om deze verplichtingen na te komen. Om de kosten transparant te maken, wordt eerst uitgesplitst op welke producten deze kosten worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de dekking van deze lasten.

Verdeling kosten

Uit onderstaande verdeling blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke lasten direct wordt geraamd op het product openbare ruimte ondergronds voor een bedrag van € 11,4 miljoen, waarvan € 5,6 miljoen uit kapitaallasten bestaat die voortvloeien uit de uitvoering van het uitgebreid gemeentelijke rioleringsplan (VGRP). Hierin zijn de wettelijke gemeentelijke watertaken vastgelegd voor van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast wordt € 0,9 miljoen aan kosten geraamd van het product afvalinzameling en reiniging voor het schoonhouden en vegen van straten. Dit voorkomt dat de riolering belast wordt met vuil dat tot verstoppingen en extra kosten leidt. Er wordt € 219.000 toegevoegd aan de reserve baggeren. Ook worden kosten van het product overhead doorberekend voor € 308.000. Dit zijn kosten die de gemeente maakt voor sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. De kosten die gemaakt worden voor heffing, invordering en afdoening van bezwaar- en beroepschriften worden geraamd op € 275.000. Tenslotte worden de BTW-lasten geraamd op ruim € 1,1 miljoen.

Rioolheffing	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product openbare ruimte ondergronds	100%	9.941
Kosten product afvalinzameling en reiniging (aandeel kosten straatvegen)	18%	923
Baten product openbare ruimte ondergronds		0
Netto directe kosten product		10.864
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
(5.813 uren x € 53)	100%	308
Toerekening BTW	100%	1.140
Kosten heffing en invordering Cocensus	100%	275
Totale kosten		12.587
Opbrengst heffingen		12.587
Dekking		100%

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 228a van de Gemeentewet een rioolheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem is de heffing volledig kostendekkend. Dat betekent dat er geen algemene middelen voor de riolering worden ingezet.

Riolering	rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten totaal	12.443	12.818	12.587
Lasten totaal	12.443	12.818	12.587
Kostendekkendheid	100%	100%	100%

2. Afvalstoffenheffing

Verwachte kosten

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van particuliere huishoudens. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 26,5 miljoen aan kosten te maken om deze plicht na te komen. Om deze kosten transparant te maken worden eerst de lasten uitgesplitst op welke producten deze kosten worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de dekking van deze lasten.

Verdeling kosten

Uit onderstaande verdeling blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke lasten direct wordt geraamd op het product afvalinzameling en reiniging (€ 19,9 miljoen). De kosten worden gemaakt voor het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. De kosten van kwijtschelding van afvalstoffenheffing voor gebruikers die daarvoor in aanmerking komen worden aan de kostendekkende heffing toegerekend. Hiervoor wordt ruim € 1,5 miljoen geraamd. De kosten van de overhead worden doorberekend voor een bedrag van € 337.000. Dit zijn kosten die gemaakt worden voor sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Van het product belastingen worden de kosten voor heffing, invordering en afdoening van bezwaar- en beroepschriften, geraamd op € 564.000 en de toe te rekenen BTW-lasten op € 4,2 miljoen.

Afvalstoffenheffing	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product openbare afvalinzameling- en reiniging	100	19.852
Kosten product afvalinzameling en reiniging (aandeel kosten straatvegen)	0	0
Inkomsten: onttrekking aan egalisatiereserve	0	0
Netto directe kosten product		19.852
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Opslag overhead (6.336 uur x € 53)		337
Toerekening BTW		4.209
Toerekening van kosten kwijtschelding afvalstoffenheffing		1.487
Kosten heffing en invordering Cocensus		564
Totale kosten		26.449
Opbrengst heffingen		26.371
Overige opbrengsten		79
Dekking		100%

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten totaal	24.701	26.324	26.449
Lasten totaal	27.192	26.324	26.449
Kostendekkendheid	91%	100%	100%

3. Leges

Gemeenten heffen leges voor de kosten van specifieke producten die op aanvraag worden geleverd. De leges worden gebruikt om de kwaliteit van de producten te waarborgen en om personeels-, huisvesting- en materiaalkosten te dekken. De opbrengst uit de leges mag volgens de landelijke regelgeving niet hoger zijn dan de totale kosten van de verstrekking. Een gemeente kan dus geen winst maken op de diensten die zij levert.

Deze spelregel geldt voor het totaal van deze specifieke dienstverlening, maar kruissubsidiëring is (beperkt) toegestaan. Om meer inzicht in de kruissubsidiëring te krijgen is in de landelijke regelgeving opgenomen dat, zoveel als mogelijk, per cluster van dienstverlening de kostendekkendheid inzichtelijk wordt gemaakt. Om aan dat voorschrift te voldoen is per hoofdstuk (of een combinatie van hoofdstukken, als dit praktisch is), de mate van kostendekkendheid inzichtelijk gemaakt. Kruissubsidiëring binnen hoofdstukken blijft mogelijk.

Haarlem verantwoordt de tarieven van de leges volgens de landelijke richtlijnen en wettelijke eisen. Daarbij is uitgangspunt om transparant te zijn over de kostendekkendheid per hoofdstuk.

3.1 Leges algemene dienstverlening

Verwachte kosten

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet en de Paspoortwet leges heffen voor een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar hiervoor € 2,8 miljoen aan kosten te maken. Om deze kosten transparant te maken worden eerst de lasten uitgesplitst voor welke producten deze kosten worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de dekking van deze lasten.

Verdeling kosten

Uit onderstaande verdeling blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke lasten voor leges direct wordt geraamd op het product dienstverlening (€ 1,7 miljoen). De kosten worden gemaakt voor de uitvoering van diensten die zijn genoemd in titel 1 van de legesverordening (algemene diensten). Daarnaast worden kosten van overhead doorberekend voor een bedrag van € 1,1 miljoen en € 0,3 miljoen aan overige kosten.

Leges algemene dienstverlening	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product dienstverlening	100	1.729
Netto directe kosten product		1.729
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Opslag overhead (19.981 x € 53)		1.060
Overige kosten		357
Totale kosten		3.146
Opbrengst heffingen		2.828
Dekking		90%

Om de mate van kruissubsidiëring binnen de algemene leges inzichtelijk te maken zijn baten en lasten van de afzonderlijke onderdelen van de algemene leges geraamd. Omdat niet op een dergelijk gedetailleerd niveau tijd wordt geschreven, zijn de kosten toegerekend op basis van een genormeerde tijdsbesteding van een dienst.

Onderbouwing kostendekkendheid naar hoofdstuk legesverordening

Leges verordening	Lasten product	Overhead	Toe te rekenen kosten	Totaal lasten	Leges	Kostendekkendheid
Algemene dienstverlening						
1. Burgerlijke stand	177	161	69	407	369	91%
2. Reisdocumenten	554	231	99	884	841	95%
3. Rijbewijzen	406	265	113	784	723	92%
4. en 7. GBA en bestuursstukken	56	66	28	150	103	69%
8. Bodem- en vastgoedinformatie	49	48	0	97	83	86%
9. Ov. Publiekstaken	328	113	41	482	441	91%
11. Huisvestingswet	60	72	3	135	79	59%
12. Leegstandswet	4	4	0	8	6	75%
14. Standplaatsen	3	4	0	7	4	57%
16. Kansspelen	2	2	0	4	1	25%
18. Telecom en civiele werken	65	73	3	141	132	94%
19. Verkeer en vervoer	25	21	1	47	46	98%
20. Diversen (< € 1.000)	0	0	0	0	0	0%
Totaal	1.729	1.060	357	3.146	2.828	

Ter toelichting op bovenstaande onderbouwing:**Algemeen:**

De uren inzet is geraamd op de genoemde producten. Volgens de uniforme verdeelsleutel wordt € 53 per uur toegerekend voor overhead. De berekende kosten zijn gebaseerd op de werkelijke verwachte tijdsbesteding per product, gebaseerd op tijdschrijven vermenigvuldigd met het aantal af te geven producten of diensten. Voorheen werden de kosten toegerekend op basis van normkosten.

Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand: betreft de baten en lasten verbonden aan het voltrekken van huwelijken.

Hoofdstuk 2 Reisdocumenten: de kostendekkendheid is ten opzichte van 2021 licht toegenomen.

Hoofdstuk 3 Rijbewijzen: de kostendekkendheid is ten opzichte van 2021 toegenomen naar 92%.

Hoofdstukken 4 t/m8: Dit betreffen de legesproducten die te maken hebben met uittreksels en inlichtingen uit de gemeentelijke administraties (GBA). Om die reden is de onderbouwing van deze hoofdstukken gecombineerd. De omvang aan lasten en baten is gering.

Hoofdstuk 9 Overige publiekstaken: Hier zijn de baten en lasten van naturalisaties, naturalisatie en verklaring omtrent gedrag geraamd. De kostendekkendheid is toegenomen tot 91%.

Hoofdstuk 18 Telecom en civiele werken. Wanneer een kabel- of waterleidingsbedrijf werkzaamheden uitvoert of laat uitvoeren waarvoor de grond open moet, doet de aannemer een aanvraag voor een vergunning of een melding. De kosten die hiervoor worden gemaakt zijn de inzet van ambtelijke uren.

De overige producten zijn qua lasten en baten te gering van omvang voor verdere toelichting. Op basis van de nieuwe wijze van kostenberekening bedraagt de kostendekkendheid van de leges algemene dienstverlening 90%.

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet leges heffen voor verstrekte diensten. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem zijn de leges voor algemene dienstverlening 90% kostendekkend. Dat betekent dat 10 % van de kosten uit algemene middelen worden gedekt.

Leges algemene dienstverlening	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten totaal	2.510	2.826	2.828
Lasten totaal	2.816	3.181	3.146
Kostendekkendheid	89%	89%	90%

Ook voor de kosten die worden gemaakt voor de uitvoering van diensten die zijn genoemd in titel 2 van de legesverordening (fysieke leefomgeving, zoals de Wabo) geldt dat deze via leges mogen worden doorberekend. Ook hier geldt dat de opbrengst niet hoger mag zijn dan de kosten. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 5,8 miljoen aan kosten te maken om deze specifieke dienstverlening aan te kunnen bieden.

Het grootste gedeelte van de gemeentelijke lasten van deze diensten worden geraamd op het product integrale handhaving en de daaraan toegerekende kosten (€ 1,5 miljoen). Daarnaast worden kosten van het product overhead doorberekend voor een bedrag van € 2,9 miljoen. Daarnaast is ook de inzet van andere afdelingen en instanties nodig om een vergunning te kunnen afgeven. Deze zijn opgenomen bij het onderdeel afgeleide producten.

De hoofdstukken onder deze titel gaan over de dienstverlening die nodig is om omgevingsvergunningen af te geven of te wijzigen. Een omgevingsvergunning betreft één product. Om die reden is het niet mogelijk de baten en lasten in aparte hoofdstukken verder te specificeren en het wordt als één geheel gepresenteerd.

Leges fysieke leefomgeving	% in heffing	Lasten + Baten -
35.437 uren afdeling VTH	100	1.425.985
Directe kosten		97.226
Netto directe kosten product		1.523.211
<i>Afgeleide producten</i>		
4.830 uren afdelingen KCC en ID	100	194.359
11.850 uren afd. omgevingsbeleid	100	568.800
1.980 uren afd. DIA	100	79.675
Kosten adviescommissie ruimtelijke kwaliteit		111.260
Adviezen VRK brandveilig bouwen		380.000
Subtotaal afgeleide producten		1.334.094
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Opslag overhead (54.097 x € 53)		2.867.128
Overig		79.672
Totale kosten		5.804.105
Opbrengst heffingen		5.662.346
Dekking		98%

De hoofdstukken onder deze titel gaan over de dienstverlening die nodig is om omgevingsvergunningen af te geven of te wijzigen. De afgifte van een omgevingsvergunning omvat een product, waardoor het niet mogelijk de baten en lasten in aparte hoofdstukken verder te specificeren en het wordt als één geheel gepresenteerd.

Toelichting op bovenstaande onderbouwing:

De ureninzet is geraamd op het begrotingsproduct integrale vergunning en handhaving. Daarnaast wordt er per uur € 53 toegerekend voor overhead.

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet leges heffen voor verstrekte diensten. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem zijn de leges voor producten voor de fysieke leefomgeving 98% kostendekkend. Dat betekent dat 2% van de kosten uit algemene middelen wordt gedekt.

Leges fysieke leefomgeving	Rekening 2020	Begroting 2021	begroting 2022
Baten totaal	6.924	5.558	5.662
Lasten totaal	6.843	5.671	5.804
Kostendekkendheid	101%	98%	98%

Verwachte kosten

De gemeente kan kosten die voor specifieke taken worden geleverd via leges doorrekenen aan de aanvrager van deze diensten. De opbrengst mag niet hoger zijn dan de kosten. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 242.000 aan kosten te maken voor diensten die voortvloeien uit de Europese dienstenrichtlijn. Om deze kosten transparant te maken worden eerst de lasten uitgesplitst op welke producten deze kosten worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de dekking van deze lasten.

Verdeling kosten

Uit onderstaande verdeling blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke lasten van diensten uit de Europese dienstenrichtlijn direct wordt geraamd op het product integrale dienstverlening en handhaving (€ 119.000). De kosten worden gemaakt voor de uitvoering van diensten die zijn genoemd in titel 3 van de legesverordening (leges vallend onder de Europese dienstenrichtlijn). Daarnaast worden kosten van het product overhead doorberekend voor een bedrag van € 123.000.

leges vallende onder de Europese dienstlijn	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product integrale vergunning en handhaving		119.000
Netto directe kosten product		119.000
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Opslag overhead (2.324 uren x € 53)		123.000
Totale kosten		242.000
Opbrengst heffingen		169.000
Dekking		70%

De ureninzet is geraamd op het begrotingsproduct integrale vergunning en handhaving. Daarnaast wordt er per uur € 53 toegerekend voor overhead. De hoofdstukken onder deze titel betreffen de afgifte van een aantal specifieke vergunningen.

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet leges heffen voor verstrekte diensten. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem zijn de leges voor de Europese dienstenrichtlijn voor 70% kostendekkend, dus 30% van de kosten worden uit algemene middelen gedekt.

Onderbouwing kostendekkendheid naar hoofdstuk legesverordening					
Leges verordening	Lasten product	Overhead	Totaal lasten	Leges	Kostendek-kendheid
Dienstenrichtlijn					
1. Horeca	35	44	79	72	91%
2. Evenementen en markten	46	57	103	54	52%
3. Prostitutiebedrijven	0	0	0	0	0%
4. Huisvesting	14	5	19	12	63%
7. Overigen	24	17	41	31	76%
Totaal	119	123	242	169	

De ureninzet is geraamd op het begrotingsproduct integrale vergunning en handhaving. Daarnaast wordt er per uur € 55 toegerekend voor overhead. De hoofdstukken onder deze titel betreffen de afgifte van een aantal specifieke vergunningen.

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet leges heffen voor verstrekte diensten. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem zijn de leges voor de Europese dienstenrichtlijn voor 70% kostendekkend, dus 30% van de kosten worden uit algemene middelen gedekt.

Leges Europese dienstrichtlijn	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten totaal	142	216	168
Lasten totaal	169	309	242
Kostendekkendheid	84%	70%	69%

4. Begraafrechten

De begraafrechten worden geheven op basis van de Gemeentewet. De verschillende rechten dragen zowel kenmerken van gebruik- als genotsretributies en op sommige punten lijken de rechten op leges. Gebruiksretributies worden geheven voor het gebruik van gemeentebesittingen, zoals het gebruik van een aula. Genotsretributies zijn rechten van door of vanuit de gemeente verleende diensten, zoals begraven. Sommige rechten, zoals een vergunning voor een grafmonument, hebben het karakter van leges. Daardoor zijn alle heffingen voor het gebruik van de begraafplaats en/of het crematorium en voor de daarmee samenhangende diensten in één verordening geregeld.

Verwachte kosten

De gemeente kan kosten van begraven, zoals in de vorige alinea toegelicht, doorberekenen via begraafrechten. De opbrengst mag niet hoger zijn dan de kosten. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 2,1 miljoen aan kosten te maken voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Om deze kosten transparant te maken worden eerst de lasten uitgesplitst op welke producten deze kosten

worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de dekking van deze lasten.

Verdeling kosten

Uit onderstaande verdeling blijkt dat de gemeentelijke lasten direct worden geraamd op het product begraafplaatsen (€ 1,2 miljoen). De kosten betreffen de exploitatie van de begraafplaatsen. Daarnaast worden kosten van overhead doorberekend voor een bedrag van € 1 miljoen.

Begraafrechten	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product begraafplaatsen	100%	1.252.273
Netto directe kosten product		1.252.273
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Opslag overhead (16.905 x € 53)		895.965
Totale kosten		2.148.238
Opbrengst heffingen		995.800
Dekking		46%

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet de kosten in rekening brengen bij de aanvrager op basis van een vastgestelde verordening begraafrechten. De baten mogen maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem is de heffing voor 46% kostendekkend. Dat wil zeggen dat 54% van de kosten voor begraven vanuit de algemene middelen wordt ingezet.

Begraafrechten	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten totaal	954	1.012	996
Lasten totaal	2.324	2.051	2.148
Kostendekkendheid	41%	49%	46%

5. Havengelden

Havengelden worden geheven op basis van de Gemeentewet. Havengelden worden geheven ter dekking van de kosten van het gebruik van waterwegen en havens, maar ook voor het draaien van bruggen, het schutten van sluizen of het gebruik van faciliteiten op de wal. Heffingscriteria zijn onder meer lengte of tonnage van een vaartuig, al dan niet in combinatie met een verblijfsduur.

Verwachte kosten

De gemeente kan kosten van havendiensten doorberekenen aan de gebruiker via havengelden. De opbrengst mag niet hoger zijn dan de kosten. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 3,7 miljoen aan kosten te maken voor het gebruik en onderhoud van de haven. Om deze kosten transparant te maken worden eerst de lasten uitgesplitst op welke producten deze kosten worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de dekking van deze lasten.

Verdeling kosten

Onderstaande verdeling laat zien dat de gemeentelijke lasten voor de exploitatie van de haven direct worden geraamd op het product havendienst (€ 2,2 miljoen). Daarnaast worden kosten van overhead doorberekend voor een bedrag van € 1,5 miljoen.

Havengelden	% in heffing	Lasten + Baten -
Kosten product havendienst	100%	2.222.472
Netto directe kosten product		2.222.472
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Opslag overhead (27.686 x € 53)	100	1.467.358
Totale kosten		3.689.830
Opbrengst heffingen		1.129.849
Dekking		31%

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet de kosten voor het gebruik van diensten van de haven in rekening brengen bij de gebruikers. De baten mogen maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem is de heffing voor 31% kostendekkend. Dat wil zeggen dat er 69% aan de dienstverlening haven vanuit de algemene middelen wordt ingezet.

Havengelden	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten totaal	1.365	1.114	1.130
Lasten totaal	2.976	3.707	3.690
Kostendekkendheid	46%	30%	31%

6. Marktgeden

Marktgeld is een betaling voor een standplaats op een markt. Dit betreft dag- of weekmarkten voor consumenten. De gelden worden geheven voor de kosten van de markten. Heffingscriteria zijn onder meer de grootte van een standplaats, al dan niet in combinatie met de duur van de markt.

Verwachte kosten

De gemeente kan kosten van de exploitatie van markten doorberekenen aan de vergunninghouder. De opbrengst mag niet hoger zijn dan de kosten. In totaal verwacht de gemeente het komende jaar € 0,7 miljoen aan kosten te maken. Om deze kosten transparant te maken worden eerst de lasten uitgesplitst op welke producten deze kosten worden gemaakt. Vervolgens wordt ingegaan op de dekking van deze lasten.

Verdeling kosten

Uit onderstaande verdeling blijkt dat de kosten worden geraamd op het product integrale vergunning en handhaving. Binnen dit product zijn de kosten van de markt verbijzonderd op de kostenplaats markten. De gemeentelijke lasten worden direct geraamd op deze kostenplaats. De geraamde lasten bedragen € 348.000 en betreffen de exploitatie van de markt. Daarnaast worden kosten van het product overhead doorberekend voor een bedrag van € 199.000.

Marktgeden	% in heffing	Lasten + Baten -
Kostenplaats markten, onderdeel van het product integrale vergunning en handhaving	100	347.791
Netto directe kosten product		347.791
<i>Toe te rekenen kosten</i>		
Opslag overhead (3.735 x € 53)	100	198.909
Totale kosten		546.700
Opbrengst heffingen		447.894
Dekking		82%

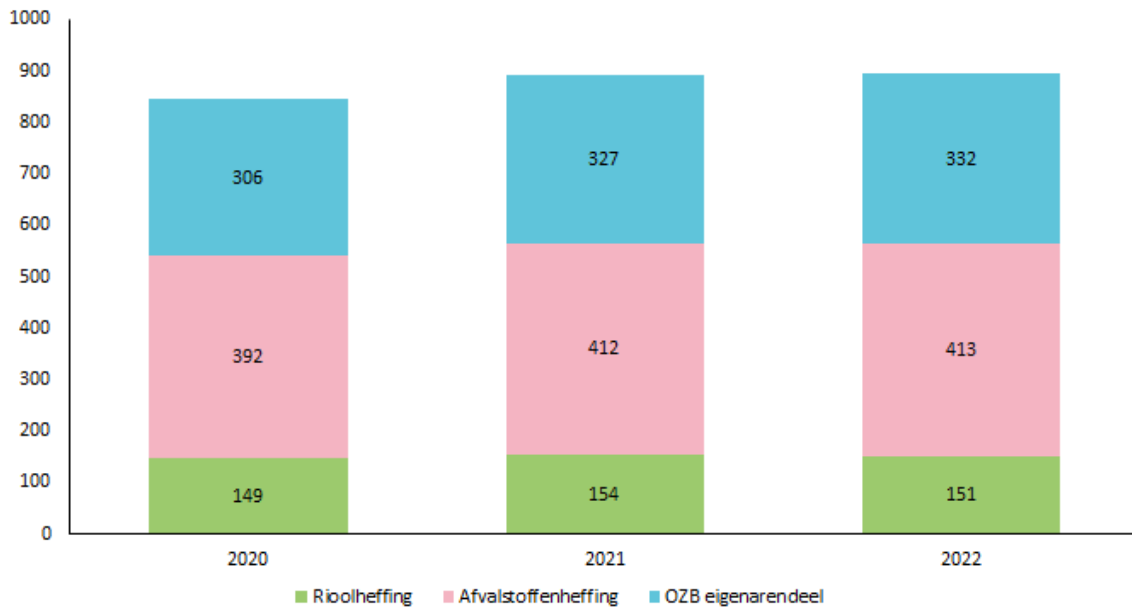
Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van de Gemeentewet de kosten voor het gebruik van de markten in rekening brengen bij de vergunninghouder. De baten mogen maximaal kostendekkend zijn. In Haarlem is de heffing voor 82% kostendekkend. Dat wil zeggen dat de overige 18% vanuit de algemene middelen wordt ingezet.

Marktgeden	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Baten totaal	248	442	448
Lasten totaal	577	672	547
Kostendekkendheid	43%	66%	82%

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door de tarieven van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. In de navolgende tabel is de opbouw van de lokale lastendruk in Haarlem in 2022 ten opzichte van 2021 inzichtelijk gemaakt. Voor huurwoningen is alleen de hoogte van de afvalstoffenheffing bepalend, aangezien bewoners hiervan niet worden aangeslagen voor OZB en rioolheffing. De lokale lastendruk stijgt in 2022 gering van € 893 naar € 896 per meerpersoons-huishouden: een stijging van 0,3 %, dat is minder dan de geraamde inflatie van 1,4%.

Lokale lastendruk in euro's voor een meerpersoonshuishouding	2020	2021	2022
Rioolheffing	149	154	151
OZB eigenarendeel	306	327	332
Afvalstoffenheffing	392	412	413
Totaal	847	893	896
Index t.o.v. 2020		105.5%	106%

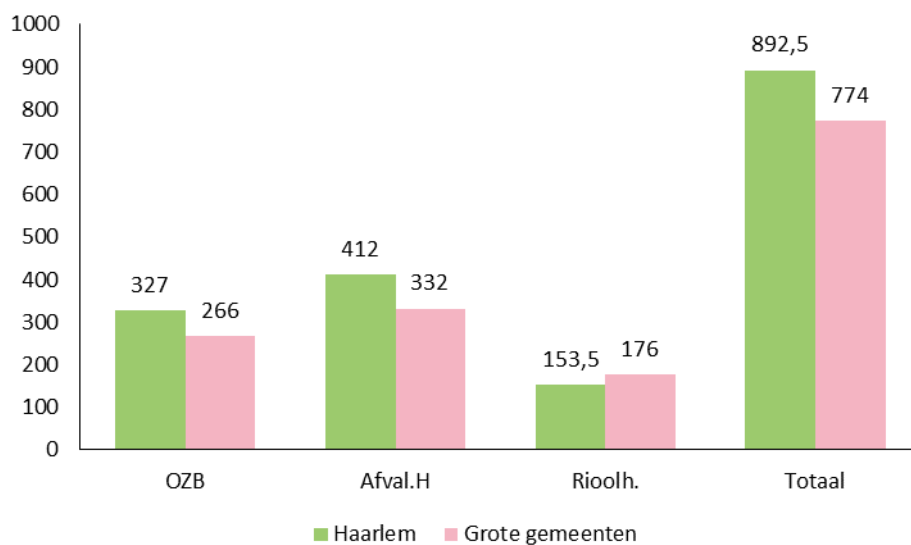
In onderstaande tabel is de lokale lastendruk meerjarig weergegeven. In dit overzicht is nog geen rekening gehouden met de voorstellen die voortvloeien uit het raadsvoorstel Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)). In de [paragraaf 1.2](#) Ontwikkeling financieel kader worden de consequenties voor de woonlasten weergegeven als wordt ingestemd met die voorstellen.

Lokale lastendruk	2021	2022	2023	2024	2025	2026
OZB eigenaren woningen	327	332	332	332	332	332
Rioolheffing	154	151	154	159	163	166
Afvalstoffenheffing	412	413	408	408	408	408
Totaal	893	896	894	899	903	906
Woonlastenindex t.o.v. 2021		100.3%				

Haarlem vergeleken met andere gemeenten (begroting en tarieven 2021)

Jaarlijks vergelijkt het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) de tarieven en woonlasten van grote gemeenten. In 2021 stijgen de woonlasten van de grote gemeenten gemiddeld met 6,2% tot € 774. De woonlasten in Haarlem stijgen met 5,7% tot € 893, dat is € 119 hoger dan het gemiddelde. Hoewel de woonlasten in Haarlem met 0,5% punt minder stijgen dan gemiddeld, zijn de woonlasten ruim 15% hoger dan gemiddeld (€ 119 per woonruimte). De stijging van de woonlasten in Haarlem in 2021 wordt vooral veroorzaakt door een sterkere stijging van de OZB van 7,8% tegen 4% gemiddeld. Van de 40 grote gemeenten neemt Haarlem een zesde plaats in van duurste grote gemeenten. Dat is ongewijzigd ten opzichte van 2020.

Grafiek vergelijking woonlasten 2021(bedragen x € 1)

Kwijtscheldingsbeleid

Een gemeente kan kwijtschelding verlenen aan mensen die niet in staat zijn om hun belasting te voldoen. Hiervoor zijn door de wet normen aangegeven. Haarlem hanteert voor de normbedragen een kwijtscheldingspercentage van 100%. Haarlem kan kwijtschelding verlenen voor de afvalstoffenheffing, de leges woonvergunningen, de leges voor gehandicapten parkeren en voor 50% op de hondenbelasting voor de eerste hond. Voor kwijtschelding is een budget van € 1.487.000 geraamd.

Opbrengst belastingen en heffingen

Belastingen/heffingen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
<i>Belastingen</i>			
OZB- woningen	23.274	24.879	25.517
OZB- niet woningen eigenaren	11.287	11.652	11.991
OZB- niet woningen gebruikers	7.745	7.966	8.196
Roerende woon-en bedrijfsruimtebelastingen	57	62	63
Hondenbelasting	574	578	586
Toeristenbelasting	1.274	1.901	2.590
Precario ondergrondse infrastructuur	5.933	5.865	0
Overige precario	1.212	1.657	1.884
Straatparkeren/vignetten	9.611	10.770	12.219
Naheffing parkeren	1.262	1.405	1.425
Parkeeropbrengst Schalkwijk	277	493	526
Reclamebelasting Cronjéstraat	52	60	80
Totaal belastingbaten	62.558	67.288	65.077
<i>Heffingen</i>			
Rioolheffing	12.443	12.818	12.587
Afvalstoffenheffing	24.945	26.324	26.371
Leges Algemene dienstverlening	2.044	2.826	2.828
Bouwleges (WABO)	6.924	5.558	5.662
Leges dienstenrichtlijn	142	216	168
Begraafrechten	923	982	996
Havengelden	1.140	1.114	1.130
Marktgeden	248	442	448
BIZ-heffing	800	965	965
Totaal heffingen	49.609	51.245	51.155
Totaal opbrengsten uit belastingen en heffingen	112.167	118.533	116.232
Dotatie aan voorziening dubieuze debiteuren	-314	-700	-700
Kwijtschelding	-1.447	-1.600	-1.487
Netto opbrengst	110.406	116.233	114.045

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf geeft informatie over het onderhoud van de kapitaalgoederen van de gemeente. Per kapitaalgoed wordt inzicht gegeven in het beleidskader en de benodigde financiële middelen om het kapitaalgoed te onderhouden op het in het beleidskader benoemde kwaliteitsniveau.

Kapitaalgoederen	Beleidskader
Wegen, straten en pleinen	Actualisatie Visie beheer en onderhoud (2018/6828), Binnenstad (2017/187877), Noord & Schalkwijk (2016/29251), Oost/Waarderpolder & Zuidwest (2019/90153) (hierna HIOR genoemd)
Riolering	Verbreed gemeentelijke Rioleringsplan (2017/361078), HIOR
Water (kunstwerken, oevers)	Actualisatie Visie beheer en onderhoud (2018/6828), HIOR
Groen	Actualisatie Visie beheer en onderhoud (2018/6828), HIOR
Speelgelegenheden	Actualisatie Visie beheer en onderhoud (2018/6828), HIOR
Openbare verlichting en VRI	Actualisatie Visie beheer en onderhoud (2018/6828), HIOR
Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs	Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (2018/41031)
Sportaccommodaties	Integraal uitvoeringsplan sportaccommodaties 2018 t/m 2028: Sport aan zet (2018/15838) en Beleidsuitvoeringsplan Sportaccommodaties (2013/594131)
Vastgoed	Financieel meerjarenperspectief onderhoud vastgoed (2018/49829)

Het beleidskader voor beheer en onderhoud 'Visie en Strategie Beheer en Onderhoud', is in 2018 cijfermatig geactualiseerd. De beheerplannen voor de domeinen Wegen, straten en pleinen, Water (kunstwerken & oevers), Groen (inclusief spelen) en Openbare verlichting & Verkeersregelinstantaties (VRI) zijn daarbij niet geactualiseerd. Voor deze onderdelen gelden de beheersplannen die in 2012 zijn vastgesteld. Er is in 2021 opdracht gegeven voor een actualisatie van de Visie en Strategie Beheer en Onderhoud met bijbehorende beheerplannen (om de kosten voor het beheer en onderhoud op basis van de geldende ambities en beleidsdoelstellingen goed in beeld te krijgen). De uitkomst van de actualisatie en de financiële consequenties zijn bij het opstellen van deze programmabegroting nog niet compleet en worden daarom betrokken bij de Kadernota 2023.

Onderhoudsvoorraad kapitaalgoederen openbare ruimte

Door inspecties gericht op de technische instandhouding en vervangingsnoodzaak wordt de onderhoudsbehoefte van de kapitaalgoederen in kaart gebracht. Voor een aantal domeinen zijn deze inspecties onvoldoende aanwezig. Hierdoor is er onvoldoende kijk op een eventuele achterstandssituatie en kan onvoldoende worden bepaald wat de financiële behoefte is. Met de eerdergenoemde actualisatie van de beheerplannen wordt het benodigde inzicht verkregen.

Het is gebruikelijk dat een deel van het areaal niet voldoet aan het gewenste onderhoudsniveau. Voor een effectieve aanpak van het onderhoud is het noodzakelijk om werken te combineren. Zo wordt bijvoorbeeld onderhoud riolering zoveel mogelijk gecombineerd met het onderhoud van de wegen die erboven liggen. Er is dan voor het uitgestelde onderhoud van de weg of riolering niet direct sprake van achterstallig onderhoud, maar er is sprake van een werkvoorraad. Bij een te grote werkvoorraad kan een deel van het areaal dat onder de kwaliteitsnormen blijft niet binnen een acceptabele termijn van vier jaar worden hersteld. Dan is er sprake van achterstallig onderhoud. Wanneer al het benodigde onderhoud binnen vier jaar kan worden uitgevoerd en binnen de beschikbare budgetten, is er sprake van een gezonde situatie met een onderhoudsvoorraad. Als het werk niet binnen de periode uitgevoerd kan worden of het budget is niet genoeg, dan ontstaat er een achterstandssituatie. Doordat projecten door verschillende oorzaken een vertraging hebben opgelopen of zijn doorgeschoven (denk aan IVORIM en Rijksstraatweg) is er een achterstand

ontstaan waarvan de omvang nog niet in beeld is en wat wordt meegenomen bij de hiervoor genoemde actualisatie.

Naast groot onderhoud en vervangingsonderhoud vindt er ook dagelijks onderhoud plaats. Het geprogrammeerde dagelijks onderhoud is belegd bij onze onderhoudspartners. Het budget wordt jaarlijks gebruikt om de onderhoudsgoederen functioneel en op beeldkwaliteit te houden. De verwachting is dat in 2022 nog aan de norm voor de beeldkwaliteit kan worden voldaan maar door achterstanden in uitvoering van groot onderhoud en vervangingsonderhoud komt de beeldkwaliteit onder druk. Het risico neemt hierdoor toe dat de kosten om nog te voldoen aan de beeldkwaliteit voor het dagelijks onderhoud zullen toenemen.

Kapitaalgoederen	Ontwikkeling onderhoudsvoorraad					Totaal
	2022	2023	2024	2025	2026	
<i>Geprogrammeerd Openbare ruimte Groot en Vervangings-onderhoud</i>						
Wegen, straten, pleinen	16.543	23.519	15.307	13.223	12.135	80.727
Riool	8.961	13.469	13.192	9.435	9.513	54.569
Water (kunstwerken en oevers)	6.875	3.002	3.495	1.589	1.150	16.111
Groen (inclusief spelen)	5.902	5.505	4.177	3.947	3.161	22.693
Openbare verlichting en VRI	635	1.228	565	171	150	2.749
Totaal geprogrammeerd openbare ruimte	38.916	46.723	36.736	28.364	26.109	176.849
<i>Budget openbare ruimte Groot en Vervangingsonderhoud</i>						
Wegen, straten, pleinen	15.798	22.592	15.851	12.843	11.342	78.426
Riool	8.850	13.814	13.307	9.707	9.707	55.385
Water (kunstwerken en oevers)	4.460	2.751	3.678	2.201	2.268	15.359
Groen (inclusief spelen)	5.224	4.802	3.402	3.885	2.986	20.299
Openbare verlichting en VRI	580	1.061	613	-	-	2.254
Reserve Onderhoud Openbare Ruimte	4.005	1.703	-	-	-	5.708
Totaal budget groot en vervanging	38.916	46.723	36.851	28.637	26.303	177.430
<i>Dagelijks onderhoud openbare ruimte (budget = programmering)</i>						
Wegen, straten, pleinen	3.304	3.304	3.304	3.304	3.304	16.520
Riool	3.131	3.131	3.131	3.131	3.131	15.655
Water (kunstwerken en oevers)	1.309	1.309	1.309	1.309	1.309	6.545
Groen (inclusief spelen)	8.590	8.223	7.723	7.723	7.723	39.982
Openbare verlichting en VRI	1.367	1.367	1.367	1.367	1.367	6.835
Totaal budget dagelijks onderhoud	17.701	17.334	16.834	16.834	16.834	85.537

Bij bovenstaande tabel geldt de kanttekening dat het financieel kader onder druk staat. Vertraging in de uitvoering van projecten leidt tot onderhoudsachterstand en een groter beroep op dagelijks onderhoud en groot onderhoud (reparaties van reeds afgeschreven wegen e.d.). Doordat de rioolwerken volgend zijn op die van verharding is er vertraging ontstaan in de uitvoering van het rioolprogramma. Er zal opnieuw gekeken worden of de juiste strategie gehanteerd wordt. Op dit moment zijn niet alle geïnventariseerde benodigde activiteiten (interventies) voor groot onderhoud opgenomen in het bovenstaande financieel kader. Omdat de herziene beheerstrategie, de herijking van de beheerplannen, het uitvoeren van verdere technische inspecties en de toets op de toereikende vertaling van beleidswensen en onderhoudsbudgetten nog niet zijn afgrond, is het te vroeg om een voldoende onderbouwde financiële inschatting te maken van de benodigde (extra) middelen voor de onderhoudsactiviteiten. Zodra de onderbouwing gereed is, zal de raad hierover worden geïnformeerd. De financiële consequenties worden betrokken bij de Kadernota 2023.

Kapitaalgoederen	Ontwikkeling onderhoudsvoorraad			
	Begin 2021	PB2022	Ontwikkeling t.o.v. 2021	Achterstand 2022
Totaal geprogrammeerd Openbare Ruimte	191.016	176.849	-14.167	
Totaal budget groot- en vervangingsonderhoud	192.496	177.430	-15.066	
Vershil	1.480	581	-899	Nee

Toelichting per domein

Wegen, straten en Pleinen

Doormiddel van de CROW 146 inspectie 2019 is de onderhoudstoestand in beeld gebracht. Het accent ligt op 2021, 2022 om te voldoen aan het kwaliteitsniveau, een vertraging in uitvoering naar de volgende jaren leidt tot een onderhoudsachterstand. Onderhoudsprojecten voor Wegen, straten en pleinen waar in 2022 aan wordt gewerkt zijn onder andere Amerikaweg, herinrichting Houtplein e.o., Zuid-Schalkwijkerweg en het onderhoud aan de verhouding Jaagpad.

Riolering en grondwater

De uitvoering van rioolwerken loopt vertraging op doordat de besluitvorming over de bovengrondse inrichting meer tijd vraagt dan gepland en de uitvoering van projecten vertragen. De werkvoorraad neemt toe, maar er is nog steeds sprake van een normale werkvoorraad (valt binnen de afgesproken 15 % van het areaal). Het afkoppelprogramma en extra drainage aan te brengen met grootonderhoud aan wegen of riolering loopt door. Of over 30 jaar alle in het beleid aangewezen gebieden zijn afgekoppeld en of gedraineerd is niet met zekerheid te zeggen. Onderhoudsprojecten voor Riolering en grondwater waar in 2022 aan wordt gewerkt zijn onder andere de vervanging en het onderhoud riolering Zuiderpolder en het Houtplein e.o. (als onderdeel van de herinrichting).

Water (Kunstwerken & Oevers)

De geprogrammeerde interventies zijn in lijn met de opgave van de DDO-partners en de aannames in de Actualisatie Visie en Strategie Beheer en Onderhoud 2018 - 2027. Het is gewenst om naar proactief onderhouden van de mechanische bewegingswerken en hydraulische/elektronische aansturing van de subcategorie Beweegbare Bruggen te komen om het risico van uitval te beperken. Het effect op het onderhoudsbudget moet nader in beeld worden gebracht. Verder is een gedeelte van de subcategorie Beschoeiingen nog niet inzichtelijk. Een uit te zetten onderzoek zal dit in beeld brengen.

Onderhoudsprojecten voor Water waar in 2022 aan wordt gewerkt zijn onder andere de Schalkwijkerbrug, Koninginneweg (drainage), vervangen beschoeiing Zomerkade, Gravestenenbrug en de Prinsenbrug.

Groen (inclusief speelgelegenheden)

Het ontbreekt nog aan de noodzakelijke technische gegevens om een goed beeld te hebben van de onderhoudsopgave. Inmiddels is daar opdracht voor verstrekt. Verwacht wordt dat de onderhoudsbehoefte hoger uit zal vallen dan nu bekend is, zo ook voor de speelgelegenheden. Onderhoudsprojecten voor Groen waar in 2022 aan wordt gewerkt zijn onder andere de herinrichting van het Voortingplantsoen en bij de Amerikaweg.

Openbare Verlichting en VRI

De onderhoudsvoorraad is dermate dat deze dat deze gelijke tred houdt met de met de verwachting zoals weergegeven in de Actualisatie Visie en Strategie Beheer en Onderhoud 2018 -2027 om het areaal op peil te houden.

Onderhoudsprojecten voor Openbare verlichting en VRI waar in 2022 aan wordt gewerkt zijn onder andere het groot onderhoud openbare verlichting (LED), vervangen VRI's en aanleggen glasvezel in Noord en groot onderhoud Zuid-Schalkwijkerweg.

Onderhoudsvoorraad gemeentelijk vastgoed en sportaccommodaties

De gemeente heeft een vastgoedportefeuille van circa 400 objecten. Hieronder vallen ook schoolgebouwen, kleedkamers op buitensportaccommodaties, zwembaden, gymzalen en sporthallen die in beheer zijn bij SRO. De onderhoudsstrategie van het gemeentelijk vastgoed is vastgelegd in de raadsnota Onderhoud vastgoed (2012/471809) en berust op een drietal pijlers:

- Het onderhoudsniveau wordt vastgesteld aan de hand van NEN 2767 (norm voor het objectiveren van de staat van onderhoud van een gebouw);
- Het onderhoudsniveau is vastgesteld op conditiescore 3: sober en doelmatig (categorie Redelijk: het verouderingsproces is deels in gang gezet en er zijn incidentele gebreken. Technisch voldoet het object nog). Voor de objecten die op korte termijn verkocht worden geldt instandhoudingsonderhoud. Bij deze objecten wordt minimaal onderhoud verricht waarbij in ieder geval wordt voldaan aan wettelijke verplichtingen.
- Voor alle objecten zijn actuele meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) beschikbaar; Het gemeentelijke vastgoed wordt onderhouden met de MJOP's als basis, vergelijkbaar met de voor de openbare ruimte gehanteerde werkwijze. In de MJOP's wordt onderscheid gemaakt tussen het geplande planmatige onderhoud en het geconstateerde achterstallig onderhoud.

Uit de actuele NEN 2767-inspecties blijkt dat er voor het inhalen van achterstallig onderhoud na het in 2021 geprogrammeerde achterstallig onderhoud (€ 2.800.000) een bedrag van € 7.551.000 (inclusief VTU) nodig is voor het wegwerken van het resterende achterstallige onderhoud. Om te voldoen aan de per 2021 gewijzigde BBV-regels is in de Bestuursrapportage 2021 een besluitpunt opgenomen voor het instellen van de wettelijke verplichte voorziening. Deze voorziening (€ 7.551.000) is ook opgenomen in de begroting.

In 2021 is door het college besloten ([2021/21270](#)) om ook voor het resterende deel van de gemeentelijke panden per 1 januari 2022 een opdracht te verstrekken aan SRO. SRO gaat voor deze panden voor de komende jaren het benodigde onderhoud uitvoeren binnen de kaders van de MJOP's.

Buiten de opdracht van SRO vallen de objecten waarvoor op basis van afspraken het onderhoud is belegd bij de huurder, zoals bij de podia en bij de buurtfietsenstallingen in beheer bij Haarlem Fietsstad.

	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Regulier onderhoud	4.600	4.600	4.600	4.600	4.600	23.000
Groot onderhoud	2.400	2.400	2.400	2.400	2.400	12.000
Levensduur verlengend onderhoud	8.886	4.700	4.100	8.136	7.500	33.322
Vervangingsonderhoud sport	2.709	1.846	1.845	2.050	2.050	10.501
Achterstallig onderhoud	2.517	2.517	2.517	0	0	7.551
Totaal geprogrammeerd	21.112	16.063	15.463	17.186	16.550	86.374
Onderhoudsbudget	4.764	4.812	4.814	5.614	5.614	25.618
Reserve vastgoed (bijdrage onderhoudsbudget)	2.236	2.188	2.186	1.386	1.386	9.382
Krediet (IP)	11.595	6.546	5.946	10.186	9.550	43.823
Voorziening achterstallig onderhoud Vastgoed	2.517	2.517	2.517	-	-	7.551
Totaal budget	21.112	16.063	15.463	17.186	16.550	86.374

Bovenstaande tabel bevat de in deze programmabegroting voorgestelde onderhoudsverhogingen in verband met voorraadmutaties. Ook is uitgegaan van de instelling van een voorziening achterstallig onderhoud vastgoed. De structurele onderhoudsmiddelen in de begroting zijn niet toereikend om het jaarlijks benodigde onderhoud aan het gemeentelijke vastgoed te kunnen uitvoeren. Sinds 2013 worden er jaarlijks middelen vanuit de Reserve Vastgoed toegevoegd aan de onderhoudsbegroting om zo toch het benodigde onderhoud te kunnen uitvoeren. In deze Programmabegroting wordt het onderhoudsbudget bij Vastgoed in de periode 2022-2024 jaarlijks met € 2.200.000 en vanaf 2025 structureel met € 1.400.000 verhoogd waarbij de verhoging in ieder geval t/m 2026 jaarlijks gedekt kan worden vanuit de reserve Vastgoed.

In de jaren 2022 -2024 zal in totaal € 9.000.000 aan duurzaamheidsinvesteringen worden uitgevoerd volgens de afspraken die met de raad in 2021 ([2020/1159511](#)) zijn gemaakt.

3.4 Financiering

Inleiding

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. Soms leent de gemeente geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. Alle geldstromen van de gemeente lopen via de centrale treasuryfunctie. Deze werkwijze zorgt ervoor dat de gemeentelijke rentelasten zo laag mogelijk blijven.

De gemeente hanteert een systeem van centrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het aantrekken van financieringsmiddelen. Op grond van de benodigde en aanwezige financieringsmiddelen als geheel gaat de gemeente leningen aan. De verwachte (langlopende) schuldpositie van de gemeente valt ultimo 2021 met € 477 miljoen lager uit dan verwacht ten tijde van de Programmabegroting 2021-2025 (€ 496 miljoen). De schuld zal naar verwachting de komende jaren stijgen, voornamelijk het gevolg van extra investeringen, en eind 2026 € 579 miljoen bedragen. De netto schuldquote is eind 2021 84%, toenemend naar 88% eind 2022 en 108% eind 2024. Hiermee blijft de schuldquote voor zowel eind 2022 als voor de daaropvolgende jaren onder het in de Kadernota 2018 gestelde maximum van 120%. De verwachte netto schuld per inwoner is met € 3.140 eind 2021 lager dan eerder verwacht (€ 3.236).

Alle rentebaten en rentelasten behorend bij de financieringsmiddelen van de gemeente worden toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente. Voor de begroting is deze omslagrente bepaald op 1% (0,5% lager dan de omslagrente van 2021). Onder het kopje Toerekening rente en EMU-saldo wordt ingegaan op de toerekening van rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden. Daarbij wordt inzicht gegeven in het renteresultaat op het taakveld treasury en het EMU-saldo (saldo voor de Economische en Monetaire Unie).

In deze financieringsparagraaf zijn de verwachtingen rondom liquiditeit (de mate waarin de gemeente aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen), de te betalen en te ontvangen rente en de verwachte ontwikkeling van de leningenportefeuille en de daarbij behorende financieringsbehoefte te vinden.

Liquiditeit en rente

Marktontwikkelingen en rentevisie

Als gevolg van de aanhoudende monetaire maatregelen van de ECB (Europese Centrale Bank) zijn zowel de lange als de korte rente in 2021 laag gebleven.

Voor 2022 voorspelt het CPB (Centraal Planbureau) in haar Augustusraming een economische groei voor Nederland van 3,2%. Eerder heeft zij in het Centraal Economisch Plan wel al de aantekening gemaakt dat de range ongeveer loopt van 0,8% (meest pessimistisch) tot 5,1% (meest optimistisch), onder andere afhankelijk van een eventuele nieuwe coronagolf. Daarnaast zal de inflatie naar verwachting 1,8% voor Nederland bedragen en de werkloosheid ongeveer 3,6% in 2022. De ECB heeft in juli 2021 bekendgemaakt dat haar opkoopprogramma voor obligaties voort te zetten, het beleid wordt minstens tot en met maart 2022 uitgevoerd en in ieder geval tot de coronacrisis voorbij is. De verwachting is daarom dat het renteniveau voorlopig min of meer gelijk blijft.

In het derde kwartaal van 2021 waren de tarieven voor de publieke sector voor lange rente rondom de 0,1%, terwijl de korte rente negatief was (-0,5%). Naar verwachting zullen deze rentestanden zich handhaven tot iets stijgen naar het einde van 2022.

Kasgeldlimiet en liquiditeitsverloop

Bij het aangaan van leningen heeft de gemeente de keuze tussen langlopende leningen en kortlopende financiering (korter dan één jaar). Deze afweging wordt gemaakt op basis van de liquide positie van de gemeente, de verwachte financieringsbehoefte en de rentestanden.

Omdat de rentepercentages bij kortlopende financiering beweeglijker zijn brengt het aantrekken van veel kortlopende financiering risico's met zich mee. Om te voorkomen dat gemeenten teveel risico nemen is er een wettelijke begrenzing voor kortlopende financiering, de kasgeldlimiet. In de Wet Fido is de kasgeldlimiet vastgesteld op 8,5% van de begroting per 1 januari 2022. Voor 2022 betekent dit voor Haarlem een limiet van € 50,9 miljoen voor kortlopende financiering.

Wanneer de gemeente de kasgeldlimiet drie aaneengesloten kwartalen overschrijdt, moet een plan ter goedkeuring aan de toezichthouder worden voorgelegd waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt. Dit is tot op heden nog nooit voorgekomen. Ook voor 2022 lijkt het overschrijden van de kasgeldlimiet voor drie kwartalen achtereen onwaarschijnlijk.

Renterisiconorm en rente- en aflossingsverplichtingen

Ook voor langlopende financiering geldt een wettelijke begrenzing voor (rente)risico's, de renterisiconorm. Deze norm dwingt tot een spreiding van de aflossingen en renteherzieningen binnen de leningenportefeuille om het risico op rentewijzigingen van een groot deel van de leningenportefeuille binnen een kort tijdsbestek te beperken. De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal aan rentewijzigingen onderhevig mag zijn (in een jaar). Voor 2022 betekent dit in Haarlem een norm van € 120 miljoen. Dit wordt afgezet tegen de daadwerkelijk verwachte aflossingen.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld per 1 januari 2022 t/m 2026	2022	2023	2024	2025	2026
1- Begrotingstotaal	599	587	575	577	576
2-Vastgesteld percentage (in wet Fido)	20%	20%	20%	20%	20%
3- Renterisiconorm (1 * 2)	120	117	115	115	115
4-Maximaal risico vaste schuld herfinanciering	60	62	50	15	20
5-Ruimte onder renterisiconorm (3-4)	60	55	65	100	95

Leningenportefeuille en financieringsbehoefte

Ontwikkelingen vaste schuld

De vaste schuld is het totaal van langlopende leningen die de gemeente is aangegaan. In de Jaarrekening 2020 is de vaste schuldpositie geëindigd op € 462 miljoen. De prognose van de vaste schuld per eind 2021 is € 477 miljoen. Dit is € 19 miljoen minder dan werd verwacht bij de Programmabegroting 2021-2025. Er zijn minder gunstige kasstromen uit de exploitatie maar ook minder uitgaven aan investeringen dan begroot, per saldo heffen deze tegengestelde kasstromen elkaar ongeveer op. De lagere schuldpositie is voornamelijk het gevolg van lagere beginstanden in 2021 dan verwacht. In de Jaarrekening 2020 is reeds benoemd dat 2020 werd afgesloten met minder schuld dan eerder verwacht. De schuldstanden bleken € 19 miljoen minder dan verwacht ten tijde van de Programmabegroting 2021-2025. Dit werkt nu door in de verwachte schuldstanden van eind 2021. De huidige inschatting omtrent de schuldstand eind 2021 is uiteraard afhankelijk van onzekerheden die er nog zijn voor het vierde kwartaal van dit jaar. Wanneer de werkelijkheid niet aansluit bij de huidige verwerking van verwachtingen in de begroting zullen verschillen ontstaan. De ontwikkeling van de schuld is gebaseerd op prognoses over de financieringsbehoefte, inclusief een geactualiseerd investeringsplan en meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG). Hierbij wordt

uitgegaan van een sluitende begroting. De prognose van de schuld is tot stand gekomen met behulp van een model. Het model maakt gebruik van treasury inschattingen van de belangrijkste kasstromen. In onderstaande tabel is te zien dat de verwachte schuld de komende jaren stijgt en naar verwachting € 579 miljoen bedraagt eind 2026. Deze stijging komt voornamelijk door de extra investeringen in (de groei van) de stad.

Verloop van de vaste schuld	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand vaste schuld per 1 januari	462	477	501	562	590	591
Bij (nieuw aan te trekken)	75	84	123	78	16	8
Af (af te lossen)	60	60	62	50	15	20
Stand vaste schuld per 31 december	477	501	562	590	591	579

Het al dan niet aantrekken van geld hangt af van het verloop van kasstromen in de gemeente en het verschil tussen inkomsten en uitgaven. De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: liquiditeitsverloop vanuit de exploitatie, meerjarig investeringsplan, liquiditeitsverloop binnen grondexploitaties en herfinanciering van aflopende leningen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. De netto schuldquote is afhankelijk van zowel schuldposities, uitzettingen, overlopende activa en passiva als van de omvang van de exploitatiebegroting van de gemeente. Het beleid van de gemeente Haarlem resulteert in een schuldquote die naar een niveau van maximaal 120% stijgt eind 2022. Hiermee valt de gemeente in de 'oranje zone' volgens de VNG-norm (tussen de 100% en 130%). In de Jaarrekening 2020 is de netto schuldquote voor het laatst vastgesteld. De netto schuldquote bedroeg 75% en bevond zich daarmee in de 'groene zone' (onder de 100%) volgens de VNG-norm. Onderstaande tabel laat zien dat de netto schuldquote eind 2021 naar verwachting 84% bedraagt en vervolgens stijgt naar 88% eind 2022 en 108% eind 2024. Hiermee blijft de schuldquote eind 2022 onder het in de Kadernota 2018 gestelde maximum van 120%. Ook in de daaropvolgende jaren zal de schuldquote onder het gestelde maximum blijven.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	84%	88%	101%	108%	107%	106%

Netto schuld per inwoner

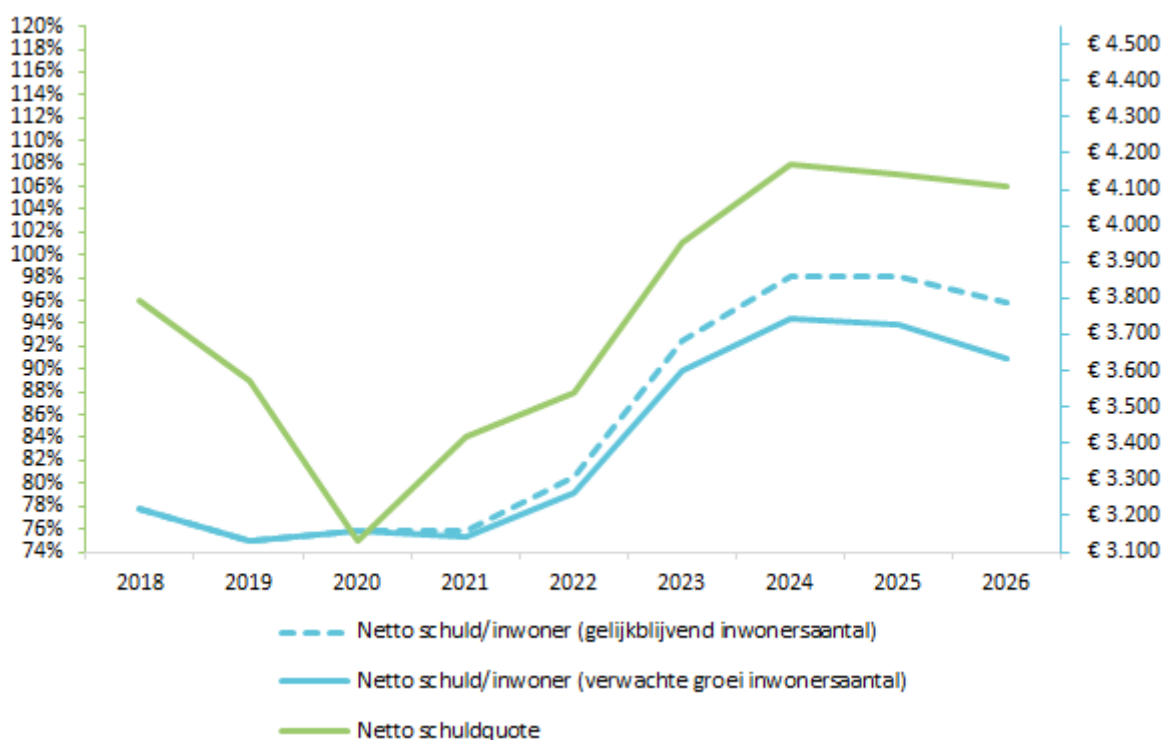
Naast de netto schuldquote wordt er gekeken naar de netto schuld per inwoner. De netto schuld per inwoner is een sturingsinstrument dat rekening houdt met de gevolgen van de groei van de stad. Hierbij wordt de netto schuld zoals gehanteerd in de netto schuldquote gedeeld door het aantal verwachte inwoners van Haarlem.

Door deze methodiek wordt de omvang van de exploitatiebegroting buiten beschouwing gelaten. Deze omvang kan sterk fluctueren als gevolg van de jaarlijks wisselende jaarschijven van de grondexploitaties. Voor een goede monitoring zijn sterke jaarlijkse fluctuaties niet wenselijk. Door de omvang van de exploitatiebegroting te vervangen door het aantal inwoners van de gemeente ontstaat een minder volatiele weergave van de netto schuld, bruikbaar in combinatie met de netto schuldquote.

In de volgende tabel is de huidige prognose gegeven voor de netto schuld per inwoner. Deze bedraagt € 3.140 eind 2021 en stijgt naar verwachting tot € 3.262 eind 2022 (en € 3.790 eind 2026). Dit is een stijging van 4%. Wanneer een groei van het aantal inwoners buiten beschouwing wordt gelaten en er wordt uitgegaan van het huidige aantal inwoners (162.526 per januari 2021) bedraagt de schuld per inwoner € 3.160 eind 2021 stijgend naar € 3.309 eind 2022 (een stijging van 5%).

Netto schuld per inwoner	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bij verwachte aantal inwoners	€ 3.140	€ 3.262	€ 3.603	€ 3.746	€ 3.725	€ 3.632
Bij huidig aantal inwoners	€ 3.160	€ 3.309	€ 3.683	€ 3.858	€ 3.862	€ 3.790

Onderstaand is de percentuele verandering van zowel de netto schuldquote en de netto schuld per inwoner (bij realisatie van de verwachte groei en bij gelijkblijvend inwonersaantal) grafisch weergegeven.

Verstreckte leningen

In het verleden zijn meermaals leningen aan derden verstrekt. Het huidige beleid, vastgesteld met de nota Garanties en leningen ([2020/1146570](#)), is om hier terughoudend in te zijn vanwege het risico dat eraan verbonden is. Er is een beperkt aantal leningen verstrekt aan organisaties en er zijn revolverende fondsen voor starters, duurzaamheid en monumenten. Voor 2022 verwacht de gemeente niet dat er geldleningen worden verstrekt (op basis van op dit moment bekende projecten en beleidskeuzes).

Verstreckte geldleningen	Stand per 1-1-2022	Aflossing 2022	Stand per 31-12-2022	Rente (gemiddeld)	Looptijd (gemiddeld)
Leningen aan organisaties	2,4	0,2	2,2	5,9%	10
Revolverende fondsen	8,3	n.v.t.	8,3	n.v.t	n.v.t

Verstreckte garanties

In het verleden zijn garanties verstrekt aan met name corporaties of maatschappelijke organisaties. Ook hier voert de gemeente een terughoudend beleid. Het grootste onderdeel van de verstreckte garanties is de achtervangfunctie voor de woningcorporaties en particuliere woningbouw. Daarbij wordt de gemeente pas aangesproken als de sector zelf en het WSW hun verplichtingen niet kunnen nakomen. Dat is tot nu toe nooit voorgekomen. Het risico wordt daarmee gering geacht en is beperkt tot eventuele rentelasten. De portefeuille voor particuliere woningbouw wordt langzaam afgebouwd, omdat die achtervangpositie is overgenomen door de Nationale Hypotheekgarantie (NHG). Ook bij de achtervangposities voor woningcorporaties is er op dit moment een dalende trend. Voor 2022 verwacht de gemeente dat er geen garanties worden verstrekt, op basis van op dit moment bekende projecten en beleidskeuzes. Uitzondering hierop is de (her)financiering voor woningcorporaties. Aangezien het Waarborgfonds Eigen Woningen (betreffende de particuliere woningbouw) de actuele standen pas in 2022 kenbaar maakt, zijn onderstaande standen (en daarmee de aflossingen) geschat aan de hand van ontvangen overzichten met peildatum 31 december 2020. Ook zijn de eindstanden van het voorgaande jaar waar nodig aangepast ten opzichte van de Jaarrekening 2020 op basis van deze overzichten.

Gegarandeerde geldleningen	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Gemeente als achtervang	1.424	1.336	1.273
Particuliere woningbouw	558	502	452
Woningcorporaties	866	834	821
Gemeente als directe risicodragers	21	18,5	10,1
Zorgsector	0,3	0,3	0,2
Culturele instellingen en sportverenigingen	1,3	1,1	1
Nationaal restauratiefonds	0,1	0,1	0
Nutsbedrijven	19,3	17	8,9
Totaal gegarandeerde geldleningen	1.445	1.355	1.283

Dividend

Naast inkomsten uit bijvoorbeeld de algemene uitkering en belastingen, heeft de gemeente ook inkomsten door dividend uit deelnemingen. De belangrijkste deelnemingen zijn SRO, Spaarnelanden en BNG. Daarnaast zijn er nog overige dividenden zoals uit nutsbedrijven. Het totaal aan verwacht dividend voor 2022 is € 964 duizend.

Dividend	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal verwacht dividend	964	964	964	964	964

Toerekening rente en EMU-saldo

Omslagrente

Over alle investeringen van de gemeente wordt een gemiddelde rente gerekend, de zogeheten omslagrente. Een berekening op basis van actuele gegevens leidt tot een omslagrente van 1,0% voor 2022. Dit is 0,5% lager dan de omslagrente van 2021.

Rente grondexploitaties en disconteringsvoet

De toegestane toe te rekenen rente aan grondexploitaties moet vanuit de BBV-regels worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen. Om te voorkomen dat

de renteparameter ook in de meerjarenprognose elk jaar fluctueert kiest de gemeente (conform de notitie van de commissie BBV) voor het rekenen met een stabiel rentepercentage van 1,7%. Dit kan enkel wanneer het werkelijke rentepercentage niet meer dan 0,5% van de gehanteerde rente afwijkt. Met een afwijking van 0,4% is dit in Haarlem niet het geval. Bij de berekening in de jaarrekening wordt de toe te rekenen rente gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen.

Rente eigen vermogen

Bij de berekening van de omslagrente kan de gemeente fictieve rentelasten over het eigen vermogen meenemen. De commissie BBV adviseert echter om dit niet te doen. De gemeente volgt het advies van de commissie BBV hierin op.

Renteresultaat

Het renteresultaat is het verschil tussen de werkelijk betaalde rente en de aan gemeentelijke producten toegerekende rente op basis van de omslagrente. Het is door het BBV toegestaan om een omslagrente te hanteren die maximaal 0,5% afwijkt van de werkelijke rente. Voor 2022 wijkt de werkelijke omslagrente 0,13% af van de gebruikte omslagrente (toe te rekenen aan taakvelden). De werkelijke omslagrente is naar verwachting hoger dan de gebruikte omslagrente waardoor er een (negatief) resultaat op het taakveld treasury ontstaat van € 0,9 miljoen. Tegenover dit nadeel op treasury staat een lagere toerekening aan de taakvelden waardoor er per saldo vrijwel geen budgettair effect is.

Renteresultaat treasury	2022
De externe rentelasten over korte en lange financiering	7.896
De externe rentebaten	-184
Totaal door te rekenen externe rente	7.712
De rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend	89
Saldo door te rekenen externe rente	7.801
Rente eigen vermogen	0
De aan taakvelden/programma's toe te rekenen rente	7.801
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-6.922
Renteresultaat op het taakveld treasury	879

EMU-saldo

Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Het saldo geeft aan of een overheid een overschot of een tekort heeft.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo van de gemeente Haarlem is voor 2022 - € 24 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 24 miljoen euro hoger zijn dan de inkomsten. De gemeente draagt voor 2022 dus niet bij aan de vermindering van het EMU-tekort van het Rijk.

	2021	2022	2023
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves zie BBV, artikel 17c)	-28.577	12.895	6.611
2 Mutaties (im)materiële vaste activa	-10.171	-45.285	-54.216
3 Mutaties voorzieningen	1.841	864	2.102
4 Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.973	7.189	-15.518
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
	-33.934	-24.337	-61.021

3.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

De omgeving waarin de gemeente werkt verandert steeds sneller. Hoe zorgt de gemeente ervoor dat zij tijdig op deze ontwikkelingen inspeelt, zodat zij de verbinding met de stad blijft houden? Deze vraag werd in 2015 gesteld en is onverminderd actueel, gezien de fysieke ontwikkeling van de stad, de komst van de Omgevingswet, de opgaven in het sociaal domein en de inzet op dienstverlening. Op basis van deze vraag is sinds 2015 een organisatieontwikkeling ingezet, die 2018 leidde tot een gewijzigde organisatiestructuur (2017/486858). Van januari tot mei 2021 werd door een extern bureau geëvalueerd in hoeverre de ingezette organisatieontwikkeling heeft bijgedragen aan de in de visie geformuleerde ambities om met slagkracht en wendbaar in te kunnen spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en welke verbeteringen er mogelijk zijn. De conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek zijn verwerkt in een eerste directiereactie aan de hand waarvan de directie gesprekken heeft gevoerd in alle lagen van de organisatie. Op basis hiervan wordt een programma ontwikkeld dat tot doel stelt de cultuur, structuur, strategische samenhang en het leiderschap van de organisatie te versterken. Dit programma start in september 2021 en zal naar verwachting gedurende 2-3 jaar actief zijn, waarin nauw wordt samengewerkt in alle lagen van de organisatie. Ook zal nauw worden samengewerkt met bestaande en corresponderende programma's en projecten, zoals de ontwikkeling van het fysiek domein, visie op dienstverlening, strategische personeelsbeleid (waaronder vitaliteit, externe inhuur, hybride werken diversiteit en inclusie en garantiebannen) en het ontwikkelen van een nieuwe visie op (thuis)werken in het post-coronatijdperk.

Strategisch personeelsbeleid (SPB)

Het strategisch personeelsbeleid wordt nader uitgewerkt en zal in ieder geval de volgende onderwerpen bevatten:

Vitaliteit(beleid)

De organisatie beweegt zich in een omgeving die voortdurend verandert, waarvoor wendbare medewerkers nodig zijn. Dit vraagt om vitale medewerkers die gedurende hun hele loopbaan voldoende mentale en fysieke energie hebben om hun werk goed uit te voeren, zich aan te passen op verschillende plekken en in verschillende omstandigheden. Dit vraagt om een vitaliteitsbeleid dat deze ontwikkelingsbehoefte ondersteunt met een divers instrumentarium. Daarnaast is dit tevens onderdeel van de cao-onderhandelingen/afspraken. Onderwerpen van het vitaliteitsbeleid zijn:

- het fysiek en mentaal fit zijn en blijven;
- het geschikt zijn en blijven voor het huidige maar ook het toekomstige werk;
- een goede balans tussen werk en privé. Voor een goede werk-privé balans is de spaarverlofregeling onderdeel van de cao-onderhandelingen. Dit vitaliteitsverlof kan in alle levensfasen ingezet worden.

De invulling van het vitaliteitsbeleid zal in het najaar nader uitgewerkt worden in overleg met de medewerkersvertegenwoordiging.

Externe inhuur

De Rekenkamercommissie heeft in maart 2021 haar onderzoek afgerond over externe inhuur, met als centrale vraag: Is het beleid voor externe inhuur doelmatig en doeltreffend en is de raadsinformatie toereikend? Naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek worden de kaders voor externe inhuur verder vormgegeven. Er wordt gewerkt aan een plan om de beheersing van de inhuur aan te scherpen, waarbij ook de streefwaarde voor 2022 zal worden gemonitord.

In de geest van het sociaal-maatschappelijk perspectief streeft de gemeente na niet onnodig gebruik te maken van externe inhuur. Dit wordt sterk beïnvloed door de conjunctuur en de bestuurlijke opgave. De arbeidsmarkt trekt op dit moment sterk aan.

De organisatie is instrumenteel in het realiseren van de doelen en ambities van de raad, en daarmee het bereiken van de gewenste maatschappelijke resultaten. Essentieel daarbij is dat er tijdig een goede functiemix aanwezig is (in aantallen, flexibel en vast, kennis en kunde) om de door de raad vastgestelde opgaven te kunnen realiseren. Sturen op middellange en lange termijn betekent ook rekening houden met conjuncturele ontwikkelingen die de volumes werk bepalen.

Hybride werken

De coronacrisis heeft naast negatieve effecten op de organisatie ook geleid tot veranderingen die deels blijvend zullen zijn en door velen ook als positief worden ervaren. Haarlem heeft in het herstelplan een pakket van maatregelen getroffen om de samenleving te ondersteunen bij het herstel na de coronacrisis. Eén van de pijlers is 'vasthouden van de positieve impact: hybride werken'. De gemeente heeft hierin een rol als werkgever én voor de stad een voorbeeldrol richting werkgevers en onderwijsinstellingen. De gemeente als werkgever kan een blijvende verandering stimuleren en beleidsmatige consequenties daarvan in kaart brengen. Daarnaast vervult de gemeente een voorbeeldrol voor de stad en kan werkgevers stimuleren en faciliteren bijvoorbeeld bij het bevorderen van slimme en duurzame mobiliteit.

Hybride werken staat voor flexibel kiezen van locatie waar het werk plaatsvindt. Niet het gebouw is leidend maar het werk is leidend. De functionaliteit van het kantoor zal daardoor veranderen. Medewerkers gaan deels thuis en deels op kantoor werken en/of komen naar kantoor om elkaar te ontmoeten. Hoe we samenwerken in onze gebouwen is een samenspel tussen 'Bricks, Bytes en Behaviour'. De eerste stap is bepalen hoe we willen werken. Aan de hand daarvan wordt in beeld gebracht wat dit betekent voor de inrichting van het kantoor en voor het gedrag. Deze aanpassingen vragen voorbereidingstijd, investeringen en in sommige gevallen aanbestedingen.

Diversiteit en Inclusie

In het werving en selectieproces worden selectiecommissies zo veel mogelijk divers samengesteld. In het kader van het diversiteit en inclusiviteitsbeleid (D&I) worden binnen de gemeentelijke organisatie activiteiten georganiseerd om D&I bewustzijn te creëren waarbij een intern netwerk van D&I ambassadeurs actief is.

Garantiebanen

De gemeente Haarlem heeft zich in 2015 een ambitie opgelegd in de realisatie van Garantiebanen in de gemeentelijke organisatie. Deze ambitie betreft het realiseren van garantiebanen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt voor 5% van het totale personeelsbestand. In april 2019 zijn bestuurlijke afspraken hierover bevestigd door middel van de Wet Banenafpraak: Meer banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Afgelopen jaar is het aantal medewerkers in de categorie garantiebanen gedaald. Dit is met name veroorzaakt door de verscherpte coronamaatregelen, zo is het bijvoorbeeld lastig om collega's in een garantiebaan op afstand aan te sturen. De gemeenten Haarlem en Zandvoort blijven ernaar streven om de komende jaren invulling aan deze gestelde ambitie te geven.

Digitale transformatie

Onze samenleving is digitaal in transitie. Die transitie biedt nieuwe mogelijkheden en enorme kansen voor onze welvaart en ons maatschappelijk welzijn. Denk aan het efficiënt en effectief inrichten van processen of het verlagen van drempels om met elkaar in contact te komen. Informatievoorziening

staat daardoor niet meer op zichzelf maar verschuift naar de kern van de samenleving en het functioneren van de overheid en draagt bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

De digitale transformatie is een uitdaging voor de hele Nederlandse overheid, dat kunnen we vanuit Haarlem niet alleen. We sluiten daarom aan bij landelijke ontwikkelingen zoals de Agenda Digitale Overheid (NL Digibeter), de Digitale Agenda Gemeenten 2014, de Data Agenda Overheid en het Common Ground initiatief. We werken samen met de VNG en met andere gemeenten aan het vernieuwen van verouderde informatievoorziening.

De gemeente moet daarbij aan de ene kant zorgen voor kwaliteit en continuïteit van het bestaande en aan de andere kant werken aan een digitale transformatie die steeds meer nadruk legt op informatievoorziening als geheel: niet alleen digitalisering en procesoptimalisatie maar ook samenwerking, gedrag, cultuur en veranderende werkzaamheden van de medewerkers.

De digitale transformatie is daardoor een veranderproces dat de hele organisatie raakt. Het stelt andere eisen aan kennis en competenties van medewerkers en manieren van samenwerking. De komende jaren wordt veel aandacht besteed aan deze cultuuromslag, zodat de organisatie ook op dit gebied beter in staat is om aan te sluiten bij ontwikkelingen in de maatschappij. Daarnaast zal in de begrotingsjaar 2022 een samenhangend nota over informatiebeleid met alle bijbehorende onderdelen worden gemaakt.

De eerste stappen in de digitale transformatie zijn gezet maar dit proces zal meerdere jaren duren en nog veel inspanning vragen. Dat heeft zijn weerslag op het benutten van de beschikbare investeringsruimte. De gemeentelijke organisatie zal met de schaarse middelen omgaan door gebruik te maken van het projectportfoliomanagement om prioritering aan te brengen in gevraagde projecten.

Belangrijke thema's die de komende jaren aandacht zullen krijgen zijn de dienstverlening aan inwoners, het sociaal domein, de Omgevingswet en het onderhouden en vernieuwen van ons applicatielandschap. Daarnaast zullen extra inzet en investeringen nodig zijn voor het ondersteunen van een hybride manier van werken, met veel meer mogelijkheden voor thuiswerken.

De doelen voor informatievoorziening in 2022 zijn: continuïteit van de bedrijfsvoering, verder digitaliseren van (werk)processen, bevorderen van informatieveiligheid en privacy en het inbedden van datagestuurd werken en het borgen van gegevensmanagement.

Borgen van continuïteit

De afhankelijkheid van informatievoorziening en digitale ondersteuning in alle processen van de gemeente wordt steeds groter. Door die toenemende afhankelijkheid en door aanscherping van wettelijke normen worden de eisen die we moeten stellen aan continuïteit, betrouwbaarheid en veiligheid van die informatievoorziening steeds hoger. Die hogere eisen moeten worden gerealiseerd met een gelijkblijvend aantal medewerkers waardoor de invulling onder druk komt. Om deze redenen is continuïteit is een steeds belangrijk wordend aandachtspunt. Met de nieuwe infrastructuur zijn goede stappen gemaakt om fysieke incidenten (zoals blikseminslag, lokale wateroverlast, uitval van apparaten) te doorstaan. Er is echter nauwelijks voorbereid op herstel na niet-fysieke incidenten zoals een aanval met ransomware. In 2022 is het plan om de ambitie voor Business Continuïteit concreet te maken om daarna de prioriteit hiervoor integraal af te kunnen wegen.

Digitaliseren van (werk)processen

Een belangrijk doel voor de komende jaren is het verder digitaliseren van (werk) processen, waaronder het inloop-, doorstroom- en uitstroomproces. De bedrijfsvoering afdelingen hebben hierin vooral een ondersteunende rol. Naast de kennis en advisering die worden geboden is een infrastructuur conform Common Ground opgebouwd. Met die architectuur kunnen routinematige werkzaamheden en werkprocessen snel worden gedigitaliseerd en geautomatiseerd. De te digitaliseren processen worden in de informatieplannen van de primaire afdelingen geïnventariseerd. Naar verwachting zullen voor de opbouw van de infrastructuur en voor de digitalisering van processen extra middelen worden aangevraagd.

Bevorderen informatieveiligheid, betrouwbaarheid en transparantie

Met de steeds verdergaande digitalisering worden digitale risico's steeds dominanter. De bedreigingen worden steeds groter doordat met name ransomware voor criminelen een lucratief verdienmodel biedt en statelijke actoren steeds meer bij digitale inbraken betrokken lijken te zijn. Daarom wordt voor beveiliging gewerkt aan volwassenheid volgens de ISO27001-structuur. De hiervan afgeleide Baseline Informatiebeveiliging Overheid wordt op deze manier geïmplementeerd. Een volwassenheidsscore "een ruime 2" volgens dit model is de ambitie.

Inbedden van datagestuurd werken en borgen van gegevensmanagement

In Haarlem is het belang van datagestuurd werken erkend. Het stelt de organisatie beter in staat om doelen te bereiken, efficiëntie te verhogen en verantwoording af te leggen. Datagestuurd werken vormt een belangrijk onderdeel van het transformatieprogramma Sociaal Domein. Daar zijn inmiddels data/informatie analisten. Naast het voorzien in inzichten, zullen zij medewerkers ondersteunen, instrueren en stimuleren om zelf meer te werken met inzichten uit data in hun werk, bijvoorbeeld bij het monitoren en (bij) sturen van beleid en uitvoering.

Voor het fysiek domein wordt komend jaar gewerkt aan de beschikbaarheid van inzichten op areaal en wijkniveau. Daarnaast wordt de stuurinformatie over projecten uitgebreid. Dit draagt bij aan een efficiënt en effectief beheer en ontwikkeling van de gemeente.

Ter versnelling van de organisatiebrede ontwikkeling is een intern programma gestart. Dit richt zich komend jaar op de bewustwording, competentieontwikkeling en cultuuromslag. Daarnaast wordt geïntensiveerd op het thema duurzaamheid, waar het aardgasvrij maken van wijken en de effectiviteit van subsidies met behulp van data-analyses wordt onderbouwd. Door met data specialisten en het duurzaamheidsteam samen te werken is de verwachting dat dit een vliegwiel is voor de bewustwording en cultuuromslag.

Door de steeds toenemende toepassingsmogelijkheden van gegevens en de daarmee samenhangende verplichtingen is het van groot belang om de gegevenshuishouding goed onder controle te hebben. Op basis van het in 2021 door de directie geaccepteerde voorstel voor data governance en het opvolgende implementatieplan wordt in 2022 gewerkt aan een hogere volwassenheid op dit gebied. Vanuit het uitgangspunt 'data is een bedrijfsmiddel' wordt in de reguliere bedrijfsvoeringsprocessen de benodigde aandacht en controle opgenomen.

Openbaarheid van informatie

Naar verwachting treedt in 2022 de Wet open overheid (afgekort als Woo) in werking. Het doel van deze wet is dat overheidsinformatie beter vindbaar en uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De impact van de Woo op de organisatie van Haarlem en daarbuiten is zeer groot te noemen. De wens om tot verdergaande actieve openbaarmaking van overheidsinformatie te komen vraagt om een gefaseerde invoering de komende jaren. Op onderdelen als organisatie-

inrichting, processen, technologie en cultuur moet integraal samengewerkt en geacteerd gaan worden, om het resultaat in relatie tot de Woo, te kunnen realiseren. Dit vraagt om een programmatische aanpak. Vanuit rijksoverheid worden voor de implementatie en uitvoering van de Woo incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld.

Vergoeding 2022 ambtelijke samenwerking

In het kader van de ambtelijke samenwerking betaalt de gemeente Zandvoort jaarlijks een financiële vergoeding aan de gemeente Haarlem. De hoogte en de samenstelling van die vergoeding is geregeld in artikel 9 van het Dienstverleningshandvest. De vergoeding bedraagt voor het jaar 2022 in totaal € 10.885.000 inclusief indexering (prijspeil 2022). Ten opzichte van de Kadernota 2022 is het advies van de geschillencommissie verwerkt en is er formatie toegevoegd vanwege nieuwe wetgeving (inburgering nieuwkomers en WVGZ). Het totaalbedrag van € 10.885.000 wordt als volgt gespecificeerd:

- Directe en indirecte personeelslasten inclusief efficiencykorting € 5.222.000 (prijspeil 2017);
- Overhead € 3.523.000 (prijspeil 2017);
- Materieel budget € 130.000 (prijspeil 2017);
- Facilitaire ondersteuning € 100.000 (prijspeil 2017);
- Indexering (2,4%) voor 2018 € 215.000;
- Schulddienstverlening en fraudebestrijding € 200.000 (prijspeil 2018);
- Indexering (3,0%) voor 2019 € 282.000;
- Toegestane capaciteitsuitbreiding begroting 2019 € 578.000 (prijspeil 2019);
- Af: compensatie doorbelasting uren aan projecten min € 550.000 (prijspeil 2019);
- Indexering (2,3%) voor 2020 € 224.000;
- Toegestane capaciteitsuitbreiding begroting 2020 € 56.000 (prijspeil 2020);
- Indexering (2,8%) voor 2021 € 279.000;
- Toegestane capaciteitsuitbreiding begroting 2021 € 0; tijdelijke uitbreidingen algemeen handhaver en parkeerhandhaver zijn niet via de vergoeding geregeld maar via factuur gezien het incidentele karakter;
- Indexering (1,5%) voor 2022 € 153.000;
- Capaciteitsuitbreiding Basisregistratie Beheer en onderhoud 2022 € 24.000 (prijspeil 2022);
- Capaciteitsuitbreiding Sport & Onderwijs 2022 € 68.000 (prijspeil 2022);
- Af: taken leerlingenvervoer naar derden min € 22.000 (prijspeil 2022);
- Aanvullende afspraken in kader van de 1e evaluatie € 349.000 (advies geschillencommissie, prijspeil 2022);
- Formatie uitvoering nieuwe wet inburgering nieuwkomers € 44.000 (prijspeil 2022);
- Formatie beleidsmedewerker WVGZ € 12.000 (prijspeil 2022);
- Af: Afrondingsverschil min € 2.000.

Daarnaast worden er uren doorbelast aan Zandvoort voor projecten en investeringen.

3.6 Verbonden partijen en subsidies

Inleiding

Deze paragraaf geeft een beknopt overzicht van verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen, plus het beleid hierin. Het begrip ‘verbonden partij’ is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en gedefinieerd als “een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft”. In datzelfde besluit wordt een financieel belang gedefinieerd als “een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de gemeente zeggenschap heeft via een vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.

Als de gemeente samenwerkt met een partij waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft, heet dit een verbonden partij. Wanneer er geen bestuurlijk belang is, heet dit een subsidierelatie.

Kaders verbonden partijen

In de raadsnota Verbonden partijen in Haarlem ([2014/475087](#)) staat de actuele visie op verbonden partijen en subsidies van meer dan € 0,5 miljoen. Een geactualiseerde versie van de nota wordt naar verwachting nog in 2021 vastgesteld. Deze paragraaf geeft alleen een totaalbeeld van participaties in verbonden partijen, de financiële effecten ervan en de manier waarop de gemeente toezicht houdt, gebaseerd op het risicoprofiel van de verbonden partij.

Wijzigingen subsidieplafonds 2022

Bij behandeling van de Algemene subsidieverordening 2021 ([2020/80654](#)) is toegezegd ([2021/34616](#)) om in de P&C documenten verantwoording af te leggen over het wijzigen van de hoogte van de subsidieplafonds. Deze toezegging wordt hiermee afgedaan. Er zijn dit jaar enkele wijzigingen geweest in de hoogte van de subsidieplafonds, te weten: de subsidieplafonds voor de subsidieregelingen Amateurkunst, Cultuurstimuleringsfonds en het Leefbaarheid en initiatiefbudget worden met 1,5% geïndexeerd conform de richtlijnen voor de begroting 2022-2026. De subsidies worden verdeeld op basis van de verdeelregels vastgesteld in de betreffende regelingen.

Subsidieregeling	Subsidieplafond		Subsidieplafond	
	2021	Index	2022	Beleidsveld
Amateurkunst	120.993	0,015	122.808	4.2. Economie, toerisme en cultuur
Cultuurstimuleringsfonds	369.781	0,015	375.328	4.2. Economie, toerisme en cultuur
Leefbaarheid en Initiatiefbudget	245.846	0,015	249.534	4.1. Duurzame stedelijke ontwikkeling

Toepassing kaders verbonden partijen

De gemeente wil een zakelijke (subsidie)relatie tussen gemeente en instellingen om doelmatig en doeltreffend te kunnen voldoen aan de gewenste effecten en doelen. Daarvoor is één van de voorwaarden dat een verbonden partij zich zowel bestuurlijk als bedrijfseconomisch stabiel ontwikkelt binnen de afgesproken kaders.

Om het risicomangement in het algemeen te versterken, hanteert de gemeente classificaties voor verbonden partijen. Met deze methode krijgt de gemeente inzicht in hoe intensief de toezichtrelatie van de gemeente met een verbonden partij of gesubsidieerde instelling moet zijn om zeker te zijn dat de doelstellingen van de gemeente worden bereikt. Sinds dit jaar wordt een nieuw systeem gebruikt voor de risico-inventarisatie waarbij ook opnieuw is gekeken naar de lijst met vragen. Dit heeft

geresulteerd in een nieuwe set met vragen waaruit een score op het gebied van algemeen risico, bedrijfsvoering risico en financieel risico uit voortkomt. De uitkomst van het onderzoek kan zijn dat sprake is van: normaal toezicht (scores tot 15 punten), verhoogd toezicht (scores tussen de 16 en 21 punten) of intensief toezicht (meer dan 21 punten). Verhoogd en intensief toezicht bestaat uit meer overleg en informatie-uitwisseling tussen de organisatie en de gemeente. Het doel is om op tijd en doeltreffend te kunnen bijsturen om de gemeentelijke en maatschappelijke belangen veilig te stellen.

Toepassing verhoogd toezicht

Op basis van de uitgevoerde risicoclassificatie valt een aantal organisaties in de categorie verhoogd toezicht, te weten Cocensus, Werkpas Holding B.V., en Kenter. Onderstaand wordt toegelicht waarom het verhoogd toezicht voor Cocensus niet zal worden toegepast. Voor Stichting Hart en het Frans Hals Museum geldt dat zij niet op basis van de risicoclassificatie onder verhoogd toezicht vallen, maar op basis van de omstandigheden verhoogd toezicht van toepassing is. Dit betekent volgens de nota Verbonden partijen en de subsidieverordening ([2020/80654](#)) dat de beheersmaatregelen intensiever zijn toegepast. Van de verbonden partijen met een verhoogd risico wordt de situatie hieronder toegelicht.

Cocensus

Voor Cocensus geldt dat de risico-score in de categorie verhoogd toezicht valt. Dit heeft met name te maken door de lage score op te variabelen quick ratio en solvabiliteit. Cocensus kiest er bewust voor om de algemene reserve af te romen wanneer deze boven de € 250.000 komt en het bedrag uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Het huurcontract van Cocensus werd opgezegd vanwege een nieuwe bestemming van de locatie in Hoofddorp. Omdat Cocensus ook nog een locatie in Alkmaar huurt, was het efficiënter naar een centrale nieuwe huisvesting over te gaan. Deze is gerealiseerd in Heemskerk. Dit heeft inderdaad geleid tot lagere exploitatie lasten van de GR Cocensus, dus ook de bijdrage van Haarlem aan de GR Cocensus wordt in 2022 verlaagd. Deze nieuwe huisvesting is eigendom van Cocensus in plaats van huur. Dit heeft wel als consequentie dat de schuldpositie aanzienlijk is toegenomen. Hoewel de kapitaallasten en onderhoudslasten lager zijn dan de huur leidt de hogere schuld – volgens de risico-inventarisatie – tot een hoger risico. Dit is echter het gevolg van een gemaakte beleidskeuze om de kosten te verlagen. De meerjarenraming is sluitend en om deze redenen bestaat er geen enkele aanleiding deze uitkomst aan te wenden om voor de GR Cocensus verhoogd toezicht toe te passen.

Werkpas Holding B.V.

Werkpas Holding staat sinds 2020 onder verhoogd toezicht. Door een aanzienlijk negatief resultaat over 2019 was het Eigen Vermogen gedaald naar € 83.000, bedroeg het begrotingstekort € 108.000 en waren € 275.000 aan frictiekosten voor de sluiting van de scheepswerf Chinook aanwezig. De aandeelhoudende gemeenten Haarlem en Zandvoort hebben daarop in het voorjaar 2020 besloten om het Eigen Vermogen aan te vullen met € 330.000 (Haarlem € 300.000 en Zandvoort € 30.000). Ook het jaar 2020 is uiteindelijk met een negatief resultaat afgesloten (€ 151.000). Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat de risicoscore van Werkpas Holding B.V. hoger uitvalt waardoor het verhoogd toezicht van kracht blijft.

Kenter

Kenter Jeugdhulp is de grootste aanbieder van gespecialiseerde jeugdhulp in de regio's Zuid-Kennemerland en IJmond. Er zijn al langere tijd zorgen rondom de bedrijfsvoering en daarmee de continuïteit bij Kenter Jeugdhulp. In 2019 en 2020 is onderzoek gedaan naar de factoren en gebeurtenissen die discontinuïteit bij Kenter Jeugdhulp (kunnen) veroorzaken. Op basis van de onderzoeken en het externe advies van de Jeugdautoriteit is aan Kenter Jeugdhulp eenmalig lokale steun toegekend. Daarnaast is een aantal producten opnieuw aanbesteed waarmee een oplossing

voor de knelpunten rondom tarieven en productiviteit kan worden geboden. Gelet op de financiële situatie bij Kenter Jeugdhulp wordt de bedrijfsvoering zo lang als nodig gemonitord door de gemeente(n) en de Jeugdautoriteit om goed zicht te houden op de voortgang van alle verbetermaatregelen en mogelijke nieuwe risico's.

Frans Hals Museum

Uit extern onderzoek in 2019 door BMC bleek dat bij het museum sprake is van een structureel exploitatietekort dat jaarlijks toeneemt. Voor boekjaar 2020 is door de gemeenteraad besloten een aanvullende subsidie van € 350.000 beschikbaar te stellen. Het museum heeft vervolgens scenario's voor een duurzame exploitatie opgesteld, welke eind 2020 door bureau Berenschot zijn getoetst en gevalideerd. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de gemeenteraad op 8 juli 2021 besloten opnieuw een extra subsidie te verstrekken, € 300.000 voor 2021. Besluitvorming over een structurele subsidieverhoging vindt plaats bij de begrotingsbehandeling 2022.

Vanuit het verhoogd financieel toezicht vindt op basis van kwartaalrapportages ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats. De ontwikkeling van de structurele exploitatie en het effect van de coronacrisis op de financiële positie worden nauwlettend gevolgd. Het museum heeft 2020 afgesloten met een bijzonder hoog positief resultaat als gevolg van maximale coronacompensatie door het Rijk en de gemeente. Het surplus van € 881.000 is in een coronabestemmingsreserve ondergebracht, en kan ook in 2021 ingezet worden om coronaverliezen te dekken. Zolang er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de structurele exploitatie van het Frans Hals Museum blijft het verhoogd toezicht van toepassing.

Stichting Hart

Hoewel Hart bij de risicoclassificatie sinds twee jaar in de categorie 'normaal' valt, staat Hart vanwege de lening met garantstelling van de gemeente Haarlem nog onder verhoogd toezicht (sinds 2014).

Wet normering topfunctionarissen

In 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, kortweg Wet normering topinkomens (WNT) van kracht geworden. De wet stelt grenzen aan de beloning van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De wet is daarom ook van toepassing op sommige verbonden partijen in Haarlem.

- Gemeenschappelijke regelingen zijn onderdeel van de publieke sector en vallen daarom rechtstreeks onder de WNT. Zij moeten zelf informatie opnemen in hun jaarverslagen, net als de gemeente.
- Vennootschappen vallen niet onder de werking van de WNT, tenzij overheden de aandelen in bezit hebben én de vennootschap meer dan 50% van haar inkomsten uit subsidie van de overheid krijgt. Haarlem heeft echter als beleid dat alle vennootschappen waarin de gemeente aandelen heeft zich aan de WNT houden. Haarlem heeft op twee vennootschappen direct invloed om dit af te dwingen, namelijk Spaarnelanden en SRO. De salarissen van deze organisaties blijven binnen de normen van de WNT.

Overzicht verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen

In onderstaande overzichten is per verbonden partij aangegeven wat het financiële belang is. De jaarrekeningen over 2020 zijn nog niet allemaal beschikbaar. In die gevallen zijn alleen de gegevens per 31-12-2019 vermeld.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Pr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12- 2019	V.V. 31-12- 2020	E.V. 31-12- 2019	E.V. 31-12- 2020	Aandeel %	Bijdrage 2022	Bijdrage 2023	Bijdrage 2024	Bijdrage 2025	Risico
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (GGD)	1	4.844	42.445	56.312	4.054	8.900	30	4.061	4.061	4.061	4.061	13,44
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	6	4.844	42.445	56.312	4.054	8.900	30	12.570	12.570	12.570	12.570	13,44
Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (Veilig Thuis)	1	4.844	42.445	56.312	4.054	8.900	30	3.782	3.782	3.782	3.782	13,44
Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)	3	-345	4.123	3.784	7.063	6.751	85	18.645	18.488	18.411	n.n.b.	8,23
Recreatieschap Spaarnwoude	4	-885	2.050	2.988	17.074	16.189	13	706	711	717	723	5,73
Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief	4	94	2.047	1.748	1.419	1.513	34	2.358	2.380	2.403	2.426	9,38
Gemeenschappelijke regeling Cocensus	7	227	7.540	13.664	305	477	22	3.003	3.003	3.003	3.003	18,23
Gemeenschappelijke regeling Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten regio Zuid Kennemerland	1	0	292	317	0	0	n.v.t.	775	802	822	841	-
Gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid Kennemerland	5	222	0	0	5.992	6.214	70	1.090	1.090	1.090	1.090	-
Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond	6	472	8.287	10.409	419	861	15	1.370	1.404	1.439	1.475	12,71
Gemeenschappelijke regeling ambtelijke samenwerking Zandvoort-Haarlem	7	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-

Vennootschappen en coöperaties

Naam	Pr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12-2019	V.V. 31-12-2020	E.V. 31-12- 2019	E.V. 31-12- 2020	Aandeel %	Bijdrage 2022	Risico
NV SRO	1	1.755	16.423	19.245	8.823	10.711	50	n.n.b.	6,77
Spaarnelanden NV	5	905	34.063	38.167	11.774	12.379	90	n.v.t.	8,54
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	7	221.000	144.802.000	155.262.000	4.887.000	5.097.000	0,041	n.v.t.	-
Alliander NV	7	224.000	4.567.000	5.094.000	4.224.000	4.328.000	0,009	n.v.t.	-
Werkpas Holding BV	3	-151	2.908	2.407	83	-68	90	n.v.t.	18,23

Stichtingen en verenigingen

Naam	Pr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12- 2019	V.V. 31-12- 2020	E.V. 31-12- 2019	E.V. 31-12- 2020	Aandeel %	Bijdrage 2022	Risico
Blijfgroep	2	5	3655	4.801	5.097	5.102	-	2.241	5,52
Zorgbalans	2	6.813	79.393	82.555	44.780	51.593	-	613	6,35
Dock	2	29	2.139	1.656	1.379	1.408	-	2.392	6,46
Haarlem Effect	1	-7	458	898	228	221	-	1.738	9,28
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland	1	37	2.409	2.957	1.168	1.597	-	3.420	5,83
Hero-SPP	1	49	670	834	397	452	-	pm	4,58
SportSupport Kennemerland	1	110	589	614	289	400	-	1.071	3,23
Hart	4	304	1.164	1.125	-362	-58	-	1.836	13,85
Bibliotheek Zuid-Kennemerland	4	92	1.684	1.620	1.183	1.241	-	4.644	6,35
Haarlem marketing	4	117	175	248	-9	108	-	660	5,83
Frans Hals Museum De Hallen	4	1.091	3.041	4.760	1.403	2.994	-	3.073	7,40
Patronaat	4	173	1.209	1.532	-87	161	-	1.770	13,33
Stadsschouwburg en Philharmonie	4	890	4.835	3.758	553	1.444	-	6.359	5,52
Toneelschuur	4	718	805	1.724	778	1.496	-	2.310	5,52
MEE & de Wering	2	607	2.985	2.635	1.145	1.752	-	621	7,81
Parnassiagroep	2	1.374	441.169	557.605	204.164	205.414	-	1.271	5,73
Centrum voor jeugd en gezin	1	-60	1.927	1.708	762	702	-	6.126	6,67
Stichting Arkin	1	n.n.b.	123.912	n.n.b.	62.715	n.n.b.	-	18	5,73
Stichting Arkin	2	n.n.b.	123.912	n.n.b.	62.715	n.n.b.	-	654	5,73
Kenter Jeugdhulp	2	n.n.b.	10.434	n.n.b.	1.089	n.n.b.	-	1.152	16,88

Aan de hierboven genoemde bedragen kunnen instellingen geen rechten ontleen voor te verstrekken subsidies 2022. Eén bijdrage staat op pm. Het subsidiebedrag wordt nog nader bepaald aan de hand van de uitwerking van subsidieafspraken 2022.

Overige verbonden partijen

Naam	Pr.nr	Resultaat 2020	V.V. 31-12- 2019	V.V. 31-12- 2020	E.V. 31-12- 2019	E.V. 31-12- 2020	Aandeel %	Bijdrage 2022	Risico
Stichting Parkmanagement Waarderpolder	4	36	73	141	15	51	50	n.n.b.	-

Inhoudelijke informatie verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) Veiligheid, GGD en Veilig Thuis	
Vestigingsplaats:	Haarlem
Openbaar belang:	De VRK geeft uitvoering aan de wettelijke taken ten aanzien van de wet veiligheidsrisico's en voert namens de deelnemende gemeenten taken uit op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Per 1-1-2020 is Veilig Thuis onderdeel van de VRK. Veilig Thuis is er voor iedereen, jong en oud, die te maken heeft met huiselijk geweld of kindermishandeling. Veilig Thuis geeft advies en biedt ondersteuning, ook aan professionals.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De VRK levert een adequate en professionele crisisorganisatie en creëert hiermee een basisvoorwaarde voor het bewaken van de fysieke veiligheid in de gemeente Haarlem. Onder de vlag van de VRK functioneert GGD Kennemerland die handen en voeten geeft aan het beleid op het gebied van volksgezondheid en jeugdgezondheid (4-18 jaar). Verdere bijdragen aan de doelstellingen levert de GGD op het vlak van WMO en WVGZ (o.a. meldpunt zorg en overlast) en toezicht kinderopvang. Het Zorg & Veiligheidshuis Kennemerland organiseert binnen de kaders van de VRK de samenwerking tussen het justitieel domein, veiligheidsdomein, zorgdomein en sociaal domein om te komen tot persoonsgerichte aanpak van complexe problematiek. Huiselijk geweld en kindermishandeling wordt gemeld bij Veilig Thuis Kennemerland. Deze organisatie zorgt voor het opheffen van acute veiligheid en kan zo nodig onderzoek doen. Wanneer er ondersteuning of hulp nodig is, zal Veilig Thuis deze inzetten. Door samen te werken met partners als de politie en onderwijs, hoopt Veilig Thuis geweld te voorkomen of vroegtijdig te stoppen door zorgen te bespreken wanneer er signalen zijn en zo nodig in te grijpen. Vroegtijdig ingrijpen en zo snel mogelijk inzetten van de juiste hulp kan recidive voorkomen.
Activiteiten:	De VRK (Veiligheid) voert taken uit op het terrein van regionale brandweezorg, Meldkamer, Crisisbeheersing en Rampenbestrijding, GGD en GHOR (ongevallen en rampen). De VRK (GGD) beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners van de regio. Veilig Thuis Kennemerland signaleert, onderzoekt en informeert over huiselijk geweld en kindermishandeling. Veilig Thuis heft onveiligheid op in acute situaties en zet passende hulp in. Daarbij werken ze samen met hulpverleningspartners en met de politie.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	GGD (Jeugdgezondheidszorg, preventie advies en crisis, GHOR en Cursusbureau), zijn ISO 9001 2015 gecertificeerd. Ambulancezorg en meldkamer Ambulance zijn HKZ 2015 en ISO 9001 2015 gecertificeerd. Brandweer, facilitair bedrijf en hoofdsectie zijn eveneens in 2018 gecertificeerd conform de ISO 9001 2015.
Duurzaamheid	Veilig Thuis: ISO certificering. 1) CO ₂ prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO ₂ N.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. In 2022 is een nieuwe contract voor afvalverwerking actief, waarin specifiek aandacht is voor gescheiden afvalstromen. Waar mogelijk worden voertuigen vervangen door een elektrische variant, er zijn contracten voor groene stroom, voor de vastgoedportefeuille is onderzocht naar welke mogelijkheden er zijn om deze duurzamer te maken en is een plan van aanpak gemaakt waar de komende jaren uitvoering aan wordt gegeven om de meest effectieve

maatregelen door te voeren (verlichting vervangen door LED, automatisch uitschakelen verlichting als er geen aanwezigheid is, leidingen isoleren, klimaatinstallaties inregelen, aanbrengen speciale dakcoating). waar mogelijk wordt bij de inkoop rekening gehouden met duurzaamheid.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Zie vraag 4.

Deelnemers: Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Uitgeest, Velsen en Zandvoort.

Website: www.vrk.nl

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)

Vestigingsplaats: Cruquius

Openbaar belang: Uitvoering en behartiging van de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.

Bijdrage aan programmadoelstelling: De sociale werkvoorziening wordt afgebouwd maar gecontinueerd voor de huidige SW'ers totdat zij uitstromen omdat ze de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt of een andere werkplek hebben gevonden. Paswerk draagt daarmee bij aan de doelstelling 'participatie voor de doelgroep mensen met een arbeidsbeperking' uit programma 3 Werk en inkomen, beleidsveld 3.1 Werk).

Activiteiten: Uitvoering van de sociale werkvoorziening voor de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten en nieuw beschut werk.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: ISO en OHSAS, afhankelijk van de aard van het bedrijfsonderdeel.

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering Nee

2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.

3) voornemen om te certificeren Nee

4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

Diverse projecten energiebesparende verlichting, verwarming bedrijfsgebouwen en eerste stappen met elektrificeren wagenpark.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Diverse projecten energiebesparende verlichting, verwarming bedrijfsgebouwen en eerste stappen met elektrificeren wagenpark.

Deelnemers: Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort

Website: www.paswerk.nl

Recreatieschap Spaarnwoude

Vestigingsplaats: Velsen-Zuid

Openbaar belang: Het besturen en beheren van het recreatiegebied Spaarnwoude.

Bijdrage aan programmadoelstelling: Het recreatiegebied begrenst een groot deel van de oostzijde van de gemeente Haarlem.

Gezien de ligging en het gebruik van het gebied door de inwoners heeft de gemeente Haarlem een direct maatschappelijk belang bij het realiseren van de genoemde doelen en neemt daarom deel aan de gemeenschappelijke regeling.

Activiteiten: Spaarnwoude is ingericht als recreatiegebied om steden en natuurgebieden te ontlasten en aantrekkelijke recreatiemogelijkheid te bieden aan recreanten uit omliggende gemeenten en de regio. Het recreatieschap heeft drie hoofdactiviteiten:

- Beheren en in stand houden van de ingerichte gebieden en voorzieningen;

- Actueel houden en vernieuwen van het aanbod om aan te sluiten bij wensen en behoeften van de recreant;

- Uitvoeren van het inrichtingsplan en investeringsprogramma.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: De GR voldoet aan wettelijke kwaliteitscontroles in de openbare ruimte. Bijvoorbeeld inzake wegen/infra (de weginspecties). Speeltoestellen worden jaarlijks gekeurd.

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering Nee

2) Scope + totaaluitstoot CO2

Duurzaamheid en circulariteit is een van de spelregels voor nieuwe initiatieven Spaarnwoude Park. De spelregels Spaarnwoude Park: - versterken van waarden van het gebied: de activiteit compenseert (en bij voorkeur versterkt) elders in het gebied de waarde van beschermingsregimes; dit met behoud vierkante meters NNN in Spaarnwoude Park als geheel; - voldoende inbedden in natuur en landschap: de activiteit is (deels) ingebed in het landschap en de natuur in vorm, ligging en volume, met maatwerk; - meepakken koppelkansen: de activiteit leidt in onderlinge samenhang met andere activiteiten / bouwwerken tot vaker, langer bezoek aan meer activiteiten aaneen (arrangementen), een gevarieerd aanbod, clustering die elkaar versterkt en een overall spreiding (met landmarks) op een voor iedereen toegankelijke manier; - zoveel mogelijk duurzaam: energie- en

klimaatneutraal, materiaal- en afval circulair met bijdrage aan duurzame mobiliteit en 'community values'; - bijdragen aan basisvoorzieningen en bereikbaarheid van het gebied: in een (financiële) bijdrage aan beheer, onderhoud en ontwikkeling van de openbare ruimte/ infrastructuur; - rekening houden met de leefbaarheid en bestaande bewoners, ondernemers en organisaties in het gebied. Uit de visie Spaarnwoude Park: Er zijn ook trends die (nog) geen onderdeel van de ontwikkeling van Spaarnwoude waren en geen rechtstreeks verband hadden met de oorsprong als recreatiegebied. Het gaat bijvoorbeeld om duurzaamheid en circulariteit, klimaatregulering, landbouw dichtbij en om meer nadruk op houtproductie, natuurontwikkeling en biodiversiteit. Spaarnwoude treedt graag op als proeftuin voor deze (maatschappelijke) opgaven, met nadruk op initiatieven rondom circulariteit/ duurzaamheid, en met als uitgangspunt dat er geen afbreuk is aan landschapskwaliteiten). Duurzaamheid Met duurzaamheid wordt hier bedoeld op de bijdrage van gebieden aan energietransitie en klimaat-adaptatie (w.o. waterberging) en circulaire ontwikkeling op project- en gebiedsniveau. Binnen elk gebied in Nederland zal bepaald moeten worden of het een functie kan krijgen in de actuele opgaven voor een duurzame samenleving. Dit vraagt letterlijk om ruimte en om selectie bij ondernemers-plannen en eventuele financiële instrumenten.

3) voornemen om te certificeren Nog niet.

4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

Zie vraag 5.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Geen specifiek beleid. Projectmatig. Beschoeiingen vervangen door natuurvriendelijke oevers waar dat kan. Aanplant geboortebos Park Zwanenburg voor minder CO2-uitstoot. Revitalisering bossen Oosterbroek / Buitenhuizen. Overstap maken naar meer ecologisch beheer voor meer biodiversiteit. Faciliteren ontwikkelingen rond multimodale locaties (trein, bus, auto, fiets).

Deelnemers: Amsterdam, Haarlem, Haarlemmermeer, Velsen en de Provincie Noord-Holland

Website: www.spaarnwoude.nl

Gemeenschappelijke regeling Noord-Hollands Archief

Vestigingsplaats: Haarlem

Openbaar belang: Historisch informatiecentrum voor Haarlem en de regio. Deze organisatie bewaart, bewerkt, restaureert, acquireert en inspecteert archieven en maakt ze digitaal toegankelijk.

Bijdrage aan programmadoelstelling: De dienstverlening is gericht op het behoud van de culturele basisinfrastructuur en draagt daarmee bij aan de doelstelling van een gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem, zodat de deelname aan kunst en cultuur door inwoners en bezoekers van Haarlem wordt behouden en versterkt (programma 4, beleidsveld 4.2 Economie, toerisme en cultuur.

Activiteiten: Het Noord-Hollands Archief bewaart, bewerkt, restaureert, acquireert en inspecteert archiefbescheiden en -collecties en maakt ze toegankelijk voor publiek.

Gecertificeerd kwaliteitsysteem: Het Noord-Hollands Archief wordt voor ICT gefaciliteerd door SET ICT-services, die ISO 27001 gecertificeerd is: het certificaat op informatie-beveiligingsgebied. SET ICT-services is daarnaast ook NEN 7510 gecertificeerd. Op het vakgebied van archiefbeheer maakt het Noord-Hollands Archief gebruik van het collectiebeheersysteem Mais Flexis van De Ree Archiefsystemen. De Ree is 'golden partner' van gecertificeerd databasleverancier Oracle. Het NHA heeft een GOLD KEY status.

Bijzonderheden/risico's: Het kabinet past de archiefwet per 2021 aan met als doel om informatie beter te kunnen bewaren en beschikbaar te kunnen stellen. Overheden moeten hun informatie al na tien jaar naar een openbaar archief overbrengen. Tegelijkertijd biedt de wet mogelijkheden om onder voorwaarden bepaalde data zelf duurzaam te bewaren. De impact van de nieuwe wet betekent voor de Regionaal Historische Centra (zoals het NHA) dat zij de opslagcapaciteit fors moeten uitbreiden. Het NHA heeft berekend dat er 25km meer ruimte nodig is. Het ministerie van OCW treedt per 2024 als partner terug uit de Regionale Historische Centra waaronder het Noord Hollands Archief. De samenwerking blijft maar krijgt een andere vorm met bijbehorende financiering (specifieke uitkering). De GR is thans op zoek naar potentiële nieuwe partners.

Duurzaamheid 1) CO2 prestatieladder certificering Nee

2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.

3) voornemen om te certificeren Nee

4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

Zie vraag 5.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Er vindt een tweejaarlijkse controle plaats van de stand van zaken op het gebied van een duurzame bedrijfsvoering. Hierbij kijkt de organisatie Green Key onder meer naar de

genomen maatregelen om het energie- en waterverbruik te verminderen, afvalscheiding, de toegepaste schoonmaakmiddelen en het horeca-aanbod. Uitkomst van de keuring was een gouden certificaat, het hoogst haalbare niveau. De in het najaar van 2019 aangebrachte nieuwe LED-verlichting in de Janskerk heeft geleid tot een vermindering van het elektraverbruik. Sinds 2020 is het aanbod in het archiefcafé volledig biologisch en zo veel mogelijk lokaal.

Deelnemers: Haarlem, Velsen en het Rijk (OCW).

Website: www.noord-hollandsarchief.nl

Gemeenschappelijke regeling Cocensus

Vestigingsplaats: Heemskerk (medio 2021 vanwege nieuwe huisvesting Cocensus)

Openbaar belang: Uitvoerende werkzaamheden met betrekking tot het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en heffingen.

Bijdrage aan programmadoelstelling: De GR draagt niet specifiek bij aan het realiseren van programmadoelstellingen. Door de uitvoering van belastingen gezamenlijk te doen worden er efficiencyvoordelen gerealiseerd.

Activiteiten: Cocensus is belast met de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen, afhandeling van bezwaar-en beroepschriften, dwanginvordering, kwijschelding en het uitvoeren van de Wet Waardering Onroerende Zaken.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: Cocensus is ISO-gecertificeerd voor het management-en kwaliteitssysteem.

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering Nee

2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.

3) voornemen om te certificeren Ja

4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

Nieuwe huisvesting is opgeleverd o.b.v. certificering BEEAM-NL (certificeringsmethode voor duurzaam gebouwde omgeving). Na oplevering pand wordt onderzocht in hoeverre er overeenstemming is tussen deze certificering en de CO2-prestatieladder. Als dat dient te leiden tot extra certificering wordt dat 3e kwartaal 2021 gerealiseerd. Verder is door de pandemie minimaal woon-werkverkeer geweest, omdat al het personeel thuiswerkt. Cocensus heeft een 2021 nieuwe huisvesting betrokken in de gemeente Heemskerk. Randvoorwaarden vanuit het bestuur bij de realisatie van deze nieuwe huisvesting is het streven naar optimale duurzaamheid. Wat betreft energie: meer dan energieneutraal via luchtwarmtepompen en 700 zonnepanelen.

Wat betreft klimaat: elk half uur volledig gezuiverde verse lucht.

Wat betreft werkplekken: licht, lucht, klimaat, geluid conform Arbo-normen.

Het pand is opgeleverd conform het BREEAM duurzaamheidsconcept. BREEAM staat voor Building Research Establishment Environmental Assessment Method. Als het kantoor volledig in gebruik wordt genomen en er geen beperkende overheidsmaatregelen in verband met COVID-19 meer zijn zal BREEAM certificering worden aangevraagd, naar verwachting in 2022.

Daarnaast is bij het inkoop- en aanbestedingsbeleid ook opgenomen, dat leveranciers aantoonbaar moeten voldoen aan eisen van duurzaamheid.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Wat betreft energie: meer dan energieneutraal via luchtwarmtepompen en 700 zonnepanelen.

Deelnemers: Alkmaar, Bergen, Beverwijk, Castricum, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerhugowaard, Heiloo, Hillegom, Langedijk, Oostzaan, Uitgeest en Wormerland.

Website: www.cocensus.nl

Gemeenschappelijke regeling Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten regio Zuid-Kennemerland en IJmond

Vestigingsplaats: Haarlem

Openbaar belang: Beleid en uitvoering van leerplicht voor Zuid-Kennemerland, beleid en uitvoering van Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) en Bestrijding Voortijdig Schoolverlaten (VSV) en de administratie voor leerplicht en RMC voor regio Zuid-Kennemerland en IJmond.

Bijdrage aan programmadoelstelling: De dienstverlening draagt bij aan de doelstelling alle jongeren hebben een startkwalificatie uit programma 1 Maatschappelijke participatie, beleidsveld 1.1. Onderwijs en Sport.

Activiteiten: Uitvoering van de voor de aan de gemeenschappelijke regeling Schoolverzuim en Voortijdig Schoolverlaten deelnemende gemeenten.

Gecertificeerd kwaliteitsstelsel:	-
Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering -</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 -</p> <p>3) voornemen om te certificeren -</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.</p> <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.</p> <p>Deze GR valt onder gemeente Haarlem daarom zijn er geen aparte maatregelen op het gebied van duurzaamheid.</p>
Deelnemers:	Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Heemskerk, Velsen en Zandvoort.
Website:	www.leerplein-mzk.nl

Vestigingsplaats:	Gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland Haarlem
Openbaar belang:	Om de regionale bereikbaarheid van Zuid-Kennemerland te verbeteren, werken Haarlem, Zandvoort, Heemstede en Bloemendaal samen vanuit een gezamenlijke visie, met een gezamenlijk spaarfonds (het Mobiliteitsfonds) en een Gemeenschappelijke Regeling, waarin de werkwijze en verantwoording zijn vastgelegd. Door goed overleg en gezamenlijk sparen voor cofinanciering van vooral infrastructurele projecten, is een basis gelegd voor samenwerking; zowel binnen Zuid-Kennemerland, als met onze partners en stakeholders (o.a. Provincie en MRA).
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De regio staat de komende jaren voor grote opgaven op het gebied van klimaat en energie, woningbouw, economie, landschap en recreatie. Een goede bereikbaarheid is daarbij voorwaarde. Inzet van het mobiliteitsfonds is een middel om commitment te tonen met een gezamenlijke financiële bijdrage, veelal in cofinanciering met gemeentelijke, rijks en/of provinciale bijdragen.
Activiteiten:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren activiteiten uit vigerend jaarplan 2021; 2. Opstellen Actieagenda als leidraad voor uitvoering van de geactualiseerde Bereikbaarheidsvisie 2022-2050 3. Opstellen jaarverslag en jaarrekening 2021 en jaarplan en begroting 2023, inclusief meerjarenbegroting
Gecertificeerd kwaliteitsstelsel:	-
Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering Nee</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.</p> <p>3) voornemen om te certificeren Nee (GR heeft geen eigen uitvoeringsorganisatie)</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. De GR is een samenwerkingsverband van vier gemeenten en geen eigen uitvoeringsorganisatie. Haarlem administreert alleen en zorgt voor aansturing. Projecten uit het jaarplan van de GR die cofinanciering ontvangen uit het Mobiliteitsfonds worden door de verantwoordelijke gemeente zelf uitgevoerd. Bij deze projecten kan de eigen raad eisen stellen ten aanzien van duurzaamheidsverantwoording.</p> <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. Zie vraag 4.</p>
Deelnemers:	Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort.
Website:	-

Vestigingsplaats:	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond Beverwijk
Openbaar belang:	Uitvoeren van taken vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu en voor taken, zoals vastgelegd in de packagedeal uit 2009.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De Omgevingsdienst IJmond voert voor de gemeente Haarlem het basistakenpakket milieu uit (wettelijk verplicht ondergebracht bij een omgevingsdienst). Verder verzorgt de Omgevingsdienst IJmond het inrichting gebonden milieutakenpakket voor Haarlem uit en ten slotte (als plustaak) heeft de Omgevingsdienst IJmond een signaleringstoezicht op brandveiligheid en bouw- en woningtoezichttaken bij milieu-inrichtingen. Ten slotte voert ODIJ de algemene advisering voor Haarlem uit met betrekking tot de Schipholtaken.

Activiteiten:	Going concern taken die door de Omgevingsdienst IJmond voor de gemeente Haarlem worden uitgevoerd zijn vergunningen/ meldingen, toezicht en handhaving op de milieutaken (exclusief bodemtaken), inclusief bezwaar en beroep.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Nee, de gemeente Haarlem heeft, conform de Wet vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) een Verordening inzake kwaliteitscriteria VTH vastgesteld. Deze verordening ziet ook op taken die ODIJ namens de gemeenten en provincie uitvoert. ODIJ voldoet aan de kwaliteitscriteria 2.2 voor wat betreft de taken die bij haar zijn belegd. Het INK-model is voor ODIJ leidend voor de wijze waarop de organisatie omgaat met kwaliteit.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. Omgevingsdienst IJmond is gevestigd in een pand dat is voorzien van 32 zonnepanelen en wordt verwarmd en gekoeld via een WKO-installatie. Voor de aankleding van het pand (waaronder het meubilair) wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van gerecyclede materialen. Omgevingsdienst IJmond zet in op digitaal en zoveel als mogelijk is papierloos werken. Belangrijk daarbij is de digitalisering van het archief een aantal jaar geleden. In 2020 is Omgevingsdienst IJmond overgegaan van een wagenpark op groengas naar een volledig elektrisch wagenpark. Sinds een aantal jaar wordt daarnaast gebruik gemaakt van elektrische dienstdiensten en twee elektrische deelauto's. 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. Zie vraag 4.
Deelnemers:	Beemster, Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemstede, Heemskerk, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland, Zandvoort en de provincie Noord-Holland.
Website:	www.odijmond.nl

Vestigingsplaats:	Gemeenschappelijke regeling ambtelijke samenwerking Zandvoort-Haarlem Haarlem (gastheer gemeente)
Openbaar belang:	Versterking regionale bestuurskracht, efficiënte en effectieve dienstverlening, kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoering.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Goede samenwerking in de regio Zuid-Kennemerland, gezamenlijke uitvoering van de MRA-agenda, kostenvoordelen door schaalvergroting, verdere professionalisering van de organisatie.
Activiteiten:	Haarlem voert alle ambtelijke taken voor Zandvoort uit, m.u.v. de taken omtrent Dagelijks Beheer en Onderhoud, de taken van de griffie en de taken van de gemeentesecretaris.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Het uitgangspunt is volgens Haarlemse werkwijzen en Haarlemse systemen, maar door wettelijke verplichting of praktische noodzaak zijn (tijdelijk) Zandvoortse systemen overgenomen. Certificering vindt dus plaats op met name Haarlemse systemen.
Duurzaamheid	n.v.t.
Deelnemers:	Haarlem en Zandvoort.
Website:	-

Vennootschappen en coöperaties

Vestigingsplaats:	NV SRO Amersfoort
Openbaar belang:	Exploitatie, beheer en onderhoud van (sport)accommodaties en maatschappelijk vastgoed.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	SRO Kennemerland BV beheert/exploiteert voor de gemeente een groot aantal sportaccommodaties (bijvoorbeeld sporthallen en -velden, zwembaden, een aantal gymzalen en scouting- en speeltuingebouwen) en draagt daardoor bij aan de realisatie van de doelstellingen als verwoord bij programma 1 Maatschappelijke participatie, beleidsveld 1.1 Onderwijs en Sport. Belangrijke taak van SRO is ook vastgoedbeheer. Daarmee wordt bijgedragen aan de doelstellingen als verwoord in programma 5 Beheer en onderhoud.
Activiteiten:	SRO Kennemerland BV voert in opdracht van gemeente het beheer, exploitatie en onderhoud van (bijna) alle sportaccommodaties en een aantal scouting- en speeltuingebouwen uit en zorgt voor adequate ondersteuning bij het vastgoedbeheer.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-

Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering Nee</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.</p> <p>3) voornemen om te certificeren Ja, voornemens certificering duurzaamheid te laten doen.</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. In verschillende accommodaties verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd conform de Wet Milieubeheer waaronder bijvoorbeeld het plaatsen van een duurzame luchtbehandelingsinstallatie met WTW unit en LED verlichting in Kennemer Sports Center. Tevens zijn er verschillende sportvelden voorzien van LED-verlichting en blijven we dit doen zodra verlichting aan vervanging toe is. We zien het als onze verantwoordelijkheid om maatregelen te treffen die deze uitstoot minimaliseren. Waar mogelijk nemen we de fiets, carpoolen we en leggen zonnepanelen op de daken van onze eigen panden. Bij alle investeringen die we doen nemen we het milieuaspect mee in onze besluitvorming. Voorbeelden zijn CO2-neutrale houtsnipperkachels voor de verwarming van sportaccommodaties en zonnepanelen op daken van de voorzieningen.</p> <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. SRO heeft een budget voor duurzaamheid in 2022. Maatregelen zijn o.a. terugdringen fossiele brandstofverbruik, zonnepanelen, led-verlichting, energiemonitoring etc.</p>
Deelnemers:	Amersfoort en Haarlem, Bv's met Leusden, Zeist, Bunschoten, Joint Venture met Zandvoort en Zeist.
Website:	www.sro.nl

Vestigingsplaats:	Spaarnelands NV Haarlem
Openbaar belang:	Duurzame en plezierige leefomgeving: waardecreatie in openbare ruimte voor lokale samenleving.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het dagelijks beheer en onderhoud van de openbare ruimte is uitbesteed aan Spaarnelands NV (en andere partijen). De gemeentelijke doelstellingen zijn verwerkt in de domeinstuurlingsovereenkomsten (DDO) zodat het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau van de openbare ruimte wordt geleverd. De gemeente heeft daarbij de regierol.
Activiteiten:	Spaarnelands is actief op het gebied van afval- en grondstoffeninzameling, reiniging, beheer openbare ruimte, parkeerservice en mobiliteitservice.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Spaarnelands werkt volgens de nieuwste ISO 9001 en ISO 14001 kwaliteitsnormen. Klantgerichtheid staat centraal door contracten die zijn gebaseerd op te behalen prestaties of beeldkwaliteit. De veiligheid van medewerkers en klanten wordt beheerd doordat Spaarnelands een VCA** certificering heeft voor alle activiteiten (VCA staat voor Veiligheid, Gezondheid en Milieu en is bedoeld om veiliger te laten werken en het aantal ongevallen te verminderen).
Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering Ja, niveau 5.</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 n.n.b.</p> <p>3) voornemen om te certificeren n.v.t., reeds gecertificeerd.</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. n.n.b.</p> <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. n.n.b.</p>
Deelnemers:	Haarlem en Zandvoort
Website:	www.spaarnelands.nl

Vestigingsplaats:	Werkpas Holding BV Cruquius
Openbaar belang:	Uitvoeren van taken op het gebied van re-integratie, dagbesteding en dienstverlening in het kader van begeleid werken.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	In de holding zijn m.i.v. 1 januari 2015 alle niet WSW-gebonden activiteiten vanuit de GR Paswerk ondergebracht. De holding heeft een vijftal werkmaatschappijen die actief zijn op het snijvlak de Wmo, Participatiewet, Jeugdwet en Onderwijs. Daarmee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitvoering van de gemeentelijke taken in het Sociaal Domein.
Activiteiten:	De Holding voert de volgende activiteiten uit: re-integratie en arbeidsbemiddeling, arbeidsmatige dagbesteding, leren en werken voor risicojongeren, kringloop-activiteiten, activiteiten op het gebied van buurtbeheer en beheer fietsendepot.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: Werkpas Holding BV maakt gebruik van diverse gecertificeerde systemen zoals ISO en OHSAS

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering	Nee
2) scope + totaaluitstoot CO2	N.v.t.
3) voornemen om te certificeren	Werkpas Holding BV heeft diverse activiteiten gericht op duurzaamheid en is VIHB gecertificeerd.
4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.	Inzaming huisraad en textielsortering, inzaming fietsen en recycling en interne diverse projecten energiebesparende verlichting, verwarming bedrijfsgebouwen en eerste stappen elektrificeren wagenpark.
5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.	n.v.t.

Deelnemers: Haarlem en Zandvoort.
Website: www.werkpas.nl

Vestigingsplaats: **Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**
Den Haag
Openbaar belang: Bancaire dienstverlener overheid.
Bijdrage aan programmadoelstelling: n.v.t.

Activiteiten: -
Gecertificeerd kwaliteitssysteem: -
Duurzaamheid: -
Deelnemers: Nederlandse gemeenten, provincies en Rijk.
Website: www.bng.nl

Vestigingsplaats: **Alliander NV**
Arnhem
Openbaar belang: Netbeheer en distribueren en transporteren van elektriciteit en gas voor producenten en afnemers.
Bijdrage aan programmadoelstelling: N.v.t.
Activiteiten: -
Gecertificeerd kwaliteitssysteem: -
Duurzaamheid: -
Deelnemers: Nederlandse gemeenten, provincies en Rijk.
Website: www.alliander.nl

Stichtingen en verenigingen

-

Overige verbonden partijen

Openbaar belang: **Stichting Parkmanagement Waarderpolder**
Herstructurering van de Waarderpolder van traditioneel industrieterrein naar een modern geoutilleerd bedrijventerrein, met focus op verduurzaming, waar het prettig werken en ondernemen is.

Bijdrage aan programmadoelstelling: Middels veiligheid, communicatie en adequate dienstverlening werkt Stichting Parkmanagement aan de verduurzaming van de Waarderpolder en een intensiever gebruik van de beschikbare ruimte.

Activiteiten: Organiseren collectieve beveiliging, bijhouden adressenbestand Waarderpolder, communicatie, organiseren themabijeenkomsten, begeleiding bieden bij bedrijfshuisvesting, stageplaatsen, circulair ondernemen.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: -

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering	Nee
2) scope + totaaluitstoot CO2	N.v.t.

- 3) voornemen om te certificeren Nee
 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.
 n.n.b.
 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.
 n.n.b.

Deelnemers

Haarlem, Industrie Kring Waarderpolder.

Website:

www.waarderpolder.nl/parkmanagement

Gesubsidieerde instellingen

Openbaar belang:	Blijf Groep
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Bieden van preventie, opvang en ambulante hulp bij huiselijk geweld. Blijf Groep draagt bij aan de preventie en aanpak van huiselijk geweld door het bieden van opvang en ambulante hulp.
Activiteiten:	Blijf Groep levert opvang en ambulante hulp bij huiselijk geweld in de vorm van noodopvang, crisisopvang, vervolgoopvang, Oranje Huis Thuis (preventief ambulante), Critical Time Intervention (ambulante nazorg), begeleiding van AWARE alarmknop (ambulante preventief). Noodopvang en crisisopvang vindt plaats in Alkmaar. Vervolgoopvang en ambulante aanbod wordt in onze eigen regio aangeboden. De opvang in Alkmaar en onze regio is beschikbaar voor vrouwen en hun kinderen. Mannelijke slachtoffers worden in een zestal gespecialiseerde instellingen in het land opgevangen.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	ISO 9001
Duurzaamheid:	1) CO2 prestatieladder certificering N.n.b. 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.n.b. 3) voornemen om te certificeren N.n.b. 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. N.n.b. 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. N.n.b.
Bijzonderheden/risico's:	Naast de accountgesprekken tussen Blijf Groep en centrumgemeente Haarlem vinden er ook gesprekken plaats met de centrumgemeenten Haarlem, Alkmaar en Zaanstad gezamenlijk.
Website:	www.blijfgroep.nl
Openbaar belang:	Hart Kennis bijeenbrengen en overdragen op het gebied van kunst,- cultuur-en erfogoededucatie en organisaties en initiatieven samenbrengen.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Met haar activiteiten draagt hart bij aan het vergroten van de cultuurparticipatie en het cultuurbereik in Haarlem.
Activiteiten:	Hart faciliteert en ondersteunt een breed cursusaanbod, is netwerkorganisatie en kenniscentrum voor culturele instellingen en het onderwijs en coördineert verschillende projecten op het gebied van cultuuronderwijs en cultuurparticipatie.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	-
Duurzaamheid:	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee, green key gecertificeerd (gold status) 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. Hart heeft een eigen Green Team en een Greenkey Audit gehad. Maatregelen zijn o.a. waterbesparende kranen, milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen, aparte inzameling afval en inkoop van duurzame materialen.
Bijzonderheden/risico's:	Hart staat sinds 2014 onder verhoogd toezicht vanwege de lening met garantstelling van de gemeente Haarlem. Aan de hand van kwartaalrapportages worden viermaal per jaar ambtelijke overleggen gevoerd met de organisatie en tweemaal een bestuurlijk overleg.
Website:	www.hart-haarlem.nl/

Openbaar belang:	Zorgbalans Bieden van hulp aan mensen met een zorgbehoefte om zolang mogelijk en op eigen wijze vorm en inhoud te geven aan hun leven, zowel thuis als in diverse zorglocaties.
-------------------------	---

Bijdrage aan programmadoelstelling:	Zorgbalans draagt bij aan het doel van programma 1 Maatschappelijke participatie. De prestatieafspraken 2016-2019 met Zorgbalans (via Tandem en Servicepaspoort) zijn gericht op het langer zelfstandig meedoen aan de samenleving, zelfredzaamheid en langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen door mantelzorgers ondersteuning te bieden, het bevorderen van een gezonde leefstijl en het inzetten van het sociaal makelaarschap in BUUV. Deze prestatieafspraken zijn met een jaar verlengd en gelden derhalve ook in 2020.
Activiteiten:	Ondersteuning aan mantelzorgers door informatie en advies, individuele begeleiding, lotgenotengroepen, respijtzorgvoorzieningen.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Zorgbalans is HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) gecertificeerd. ISO kwaliteitscertificaat (NEN-EN-ISO9001 Kwaliteitsmanagementsystemen).
Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering Nee</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 N.v.t.</p> <p>3) voornemen om te certificeren</p> <p>Dat verduurzaming meer aandacht krijgt wordt onder andere zichtbaar in toenemende verantwoordingsplicht en beleid. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) verlangt een actuele rapportage over de energiebesparing per locatie. En ook brancheorganisatie Actiz heeft in haar duurzaamheidsbeleid vastgelegd dat zorgorganisaties gaan aantonen hoe gewerkt wordt aan het verminderen van CO2 uitstoot met een eigen routekaart. In deze routekaart wordt per locatie inzichtelijk gemaakt welke energiebesparende maatregelen zijn getroffen en nog worden getroffen. Om zowel de RVO als Actiz te kunnen bedienen wordt voor elke woonzorglocatie door onze energie adviseur PowerQ samen met de medewerkers vastgoed en de huismeesters een CO2 routekaart opgesteld. Deze is vervolgens input voor het MeerJarenOnderhoudsplan en de investeringsbegroting.</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. In 2019 is energiebeleid voor de periode 2020-2030 vastgesteld. Er is gekozen voor een wettelijk verplicht scenario met verwachte meer-investeringen van circa €1,7 miljoen. Dit beleid biedt perspectief op een CO2 reductie van circa 40% in 2030 ten opzichte van 1990 waar het klimaatakkoord van Parijs voorziet in 49% in 2030. De kanttekening is gemaakt dat bij toekomstige besluiten die een impact hebben op het milieu, op het moment van besluitvorming, een zorgvuldige afweging wordt gemaakt over de gevraagde extra investering voor het verkrijgen van de maximale meeropbrengst voor het milieu.</p> <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.</p> <p>Zie vraag 4.</p>
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.zorgbalans.nl

Openbaar belang:	Dock Stimuleren van zelfredzaamheid en actief burgerschap door het verzorgen van wijkgericht welzijnswerk in Haarlem.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het prestatieplan 2020, dus de te realiseren inzet, is gebaseerd op de doelen zoals deze in de programmabegroting zijn geformuleerd. Kern: "iedereen doet ertoe, meedoen en erbij horen", versterking van het sociaal netwerk, tegengaan van vereenzaming en faciliteren langer zelfstandig wonen.
Activiteiten:	Dock voert in opdracht van Haarlem het wijkgerichte welzijnswerk uit in de aandachtsgebieden Noord, Oost en Schalkwijk en neemt deel aan de sociale wijkteams. Daarnaast voert Dock jeugd- en jongerenwerk uit.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Dock is HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) gecertificeerd.
Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering Nee</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.</p> <p>3) voornemen om te certificeren Nee</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.</p> <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.</p> <p>Betrokkenheid bij projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bijdrage aanpak duurzaamheid Laan van Berlijn flat ism Pre Wonen en gemeente Haarlem (Hanna vd Ploeg). Wij betrekken bewoners uit de flat. De successen worden meegenomen in de grootschaligere aanpak in Meerwijk. Resultaat: meer inzicht in de mechanismen waar bewoners invloed op hebben om energiezuiniger te wonen. - Begeleiding van het project Struikroven in Haarlem Noord voor het herplaatsen van planten. Resultaat: loopt nog in 2021 ivm coronacrisis.

- Moestuinen bij Laan van Berlijn, Jan Sluijterslaan en buurttuin Horizon: resultaat: Veelvuldig gebruik door bewoners in koken en bijhouden.

Personeel en activiteiten:

- We hebben de werkgroep Duurzaam Dock sinds 2019 gevormd met uit elk stadsdeel enkele interne ambassadeurs na enkele interne workshops over verduurzaming. Resultaat: een stappenplan (longlist) gemaakt voor lichte en ingrijpendere duurzaamheidsmaatregelen, waarvan we elk jaar enkele acties oppakken.
- Wijkcentrum Alleman heeft een werkgroep Groen en duurzaam die mooie stappen zet. Resultaat: de moesbakken naast de Alleman, de huisvesting van het plantenasiel, zijn concrete activiteiten daaruit (samen met bewoners) Wijkcentrum De Ringvaart is ook bezig met een duurzaamheidsplan. Beginnend bij duurzame cateringspullen en verkenning van inkoop duurzame koffie. In wijkcentrum De wereld zijn ism Zaaigoed moesbakken geplaatst op het plein, en de kookgroepen maken al gebruik van eigen kruiden
- Eetgroep Haarlem Oost met kinderen (Eat&meat) gestart ism derden waarbij gekookt wordt met groenten die anders zouden zijn weggegooid. Resultaat: bewustzijn vergroten.

Organisatie duurzaamheid:

- Overgang naar persoonlijke laptops. Resultaat: papierloos office voor ca. 75%
- Dubbelzijdig kopiëren als standaard. Resultaat: verlaging printen ivm laptops en halvering papierverbruik
- Dienstfietsen per locatie ter stimulering duurzaam werk-werk verkeer.
- Elektrische fiets en vitaliteit in Loopbaanbudget mogelijkheden
- Geen plastic meer in gebruik bij events of bewonersbijeenkomsten/eetgroepen.
- Geen ballonnen meer gebruiken of uitdelen.

Locaties specifiek:

Hof van Leijh:

- Led verlichting geplaatst door DOCK en SIG
- Glas / papier wordt door SIG cliënten gescheiden en weggebracht

Wereld:

- 95 van de verlichting is vervangen door Led
- Papier / glas wordt gescheiden en gescheiden weggebracht
- Pre Wonen heeft dak vervangen en nieuwe isolatie aangebracht
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk

Vinci:

- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk

Ringvaart:

- 20% verlichting is vervangen naar Led
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk

Alleman:

- 10% verlichting is vervangen naar Led
- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk
- Papier / Glas / Plastic wordt gescheiden

Horizon:

- Schoonmaakmiddelen milieu vriendelijk
- Papier / Glas wordt gescheiden

Bijzonderheden/risico's: Dock vormt samen met Haarlem Effect een strategische alliantie.

Website: www.dock.nl

Openbaar belang:	Haarlem effect Stimuleren van zelfredzaamheid en actief burgerschap door het verzorgen van wijkgericht welzijnswerk in Haarlem.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het prestatieplan 2020, dus de te realiseren inzet, is gebaseerd op de doelen zoals deze in de programmabegroting zijn geformuleerd. Kern: 'iedereen doet ertoe, meedoen en erbij horen', versterking van het sociaal netwerk, tegengaan van vereenzaming, en faciliteren langer zelfstandig wonen.
Activiteiten:	Effect voert in opdracht van de gemeente het wijkgerichte welzijnswerk uit in met name de wijken Centrum, Zuid en Zuid-West. Ook voert Effect jongerenwerk uit in met name Noord (Delftwijk) en stedelijk (Flinty's) en neemt deel aan de Sociale Wijkteams.

**Gecertificeerd
kwaliteitssysteem:
Duurzaamheid**

-

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee
- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.
- 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

In de gebouwen die wij beheren werken we op de volgende wijzen aan duurzaamheid:

- In 2020 zijn, waar mogelijk, alle locaties van Haarlem Effect of Ecosol voorzien van Led verlichting. Verwachte besparing: ca 12.000 kWh / jaar gedurende 15 jaar.
- Op alle vestigingen werken we zoveel mogelijk papierloos. Papier wordt ingezameld.
- Afwasmachines gaan alleen aan als de volledig vol zijn en we gebruiken in principe servies in plaats van wegwerpbekers.
- We juichen het plaatsen van zonnepanelen toe zoals op peuterspeelzaal de Til.
- Gestart met inzetten van tijdschakelaars om de verwarming te bedienen in de locaties.

In de 5 beheerde speeltuinen:

- Paradijsje gaat een aantal bomen plaatsen en doet onderzoek naar het plaatsen van Zonnepanelen.
  - Floragaarde bouwt de speeltuin om naar een natuurspeeltuin.
  - Klarenhof/ Brouwersplein heeft een plan gemaakt om water op te vangen onder het plein bouwt de speeltuin om naar een natuurspeeltuin en maakt het plein geschikt voor alle buurtbewoners in overleg met de gemeente en de buurt.
  - Theemspan/ Jeugdland bouwt een natuurspeeltuin en heeft een verzoek ingediend bij vastgoed voor een nieuw energiezuinig gebouw.
  - Ramplaankwartier heeft plannen om de speeltuin geschikt maken als ontmoetingsplek voor de hele buurt en heeft een aanvraag ingediend om het gebouw energiezuinig te maken.
- Gezonde levensstijl:
- Verbouwen en eten eigen biologisch geteelde groenten bij de dagbestedingslocaties.
  - We gaan uit van gezonde leefstijl in al onze werksoorten en koken vers, drinken water en maken gebruik van broodtrommels en eigen bekertjes op speelgroepen en peuterspeelscholen. Wegwerppakjes en koekjes zijn niet welkom, we dragen zorg voor zo min mogelijk afval en voedselverspilling.
  - 90% van het personeel komt uit Haarlem en de meeste mensen komen met de fiets naar het werk.

**Bijzonderheden/risico's:
Website:**

Haarlem Effect vormt samen met Dock een strategische alliantie.
www.haarlemeffect.nl

Openbaar belang:

Jeugdgezondheidszorg Kennemerland

De JGZ Kennemerland voert de jeugdgezondheidszorg uit voor kinderen van 0-4 jaar in de regio Midden- en Zuid Kennemerland. Onderdeel is het gemeente Haarlem. Onderdeel is het wettelijk basistakenpakket waar de vaccinaties en de meet- en weegmomenten voor 0-4 jarigen onder valt.

**Bijdrage aan
programmadoelstelling:**

De JGZ draagt bij aan programma 1 & 2. De JGZ levert een bijdrage aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen in Haarlem en Zandvoort. Ouders kunnen terecht voor informatie en advies over het opgroeien en opvoeden van kinderen. De JGZ richt zich op het versterken van eigen kracht van ouders.

Activiteiten:

De JGZ voert de jeugdgezondheidszorg uit voor kinderen van 0-4 jaar en hun ouders/verzorgers in de regio Midden- en Zuid-Kennemerland. De gemeente Haarlem stelt vanaf 1 januari 2003 middelen ter beschikking om het Basispakket JGZ, inclusief prenatale zorg uit te voeren. Met de JGZ als sterke voorkant van het nieuwe jeugdzorgstelsel kan de beoogde transformatie in de jeugdwet daadwerkelijk vorm krijgen. De organisatie heeft als kerntaak preventie en ze zetten zich graag in voor deze transformatie door middel van een sterk preventieve werkwijze waarin het voorkómen van de zorgvraag voorop staat. HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) gecertificeerd.

**Gecertificeerd
kwaliteitssysteem:
Duurzaamheid**

- 1) CO2 prestatieladder certificering N.n.b.
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.n.b.
- 3) voornemen om te certificeren N.n.b.
- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. N.n.b.
- 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. N.n.b.

Bijzonderheden/risico's:

Door krapte op de arbeidsmarkt kan het lastig zijn om jeugdartsen te vinden.

Website: www.jgzkennemerland.nl

Openbaar belang: **Hero-Stichting Spaarne Peuters (voorheen "Stichting Spaarne Peuters")**
Exploiteren van meerdere peuteropvanglocaties met voorschoolse educatie in Haarlem

Bijdrage aan programmadoelstelling: Peuteropvang is een belangrijke voorziening binnen de basisinfrastructuur van het Haarlems sociaal domein om vroegtijdig kinderen gelijke ontwikkelingskansen te bieden en taalachterstanden te voorkomen. De peuteropvangvoorzieningen vormen in Haarlem de basisvoorziening voor het uitvoeren van de wettelijke taak van de gemeente op het gebied van voor- en voerschoolse educatie (VVE) in het kader van het Onderwijskansenbeleid.

Activiteiten: SSP biedt peuters een opvangplek aan waar spelenderwijs aan de ontwikkeling van kinderen wordt gewerkt, ter voorbereiding op de basisschool. Voor kinderen tussen de 2,5 jaar en 4 jaar met een (risico op een) (taal)achterstand is dit tenminste 960 uur.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: Hero-SSP maakt geen gebruik van gecertificeerde systemen, maar heeft wel een kwaliteitszorgsysteem dat op ISO/HKZ gebaseerd is.

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering	Nee
2) scope + totaaluitstoot CO2	N.v.t.
3) voornemen om te certificeren	Nee
4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.	
5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.	

- De peuterspeelzalen zijn vrijwel allemaal gehuisvest in gehuurde locaties en daarvan veel schoolgebouwen. Er is dus zeer beperkt invloed op te nemen maatregelen om de CO2 uitstoot als gevolg van het gebruik van gebouwen te beperken. Wel wordt op alle locaties het CO2 gehalte in de in gebruik zijnde ruimtes gemeten voor de veiligheid/gezondheid van de kinderen en de pedagogisch medewerkers.

- Het is beleid om bij nieuw te ontwikkelen locaties duurzaamheid een voorname plek te geven, bijvoorbeeld in de materiaalkeuze, de warmtebronnen en zonnepanelen.

- Het inkoopbeleid is wel al enige jaren gericht op duurzaamheid, met name in de materiaalkeuze voor speelgoed en inventaris en de aanschaf van schoonmaakproducten.

- In het pedagogisch beleid heeft duurzaamheid een educatieve plek gekregen door de kinderen bekend te maken met afvalscheiding en natuurbeleving en het belang van ene gezonde natuur.

Bijzonderheden/risico's: De moederorganisatie van Stichting Spaarne Peuters (SSP/SKOS) is bezig te fuseren met Kinderopvang Haarlem. Kinderopvang Haarlem en Skos/SSP zijn per 1 januari 2020 samen verder gegaan onder de naam Hero Kindercentra. Per 1 juli 2020 zijn zij juridisch geheel gefuseerd.

De VVE peuteropvang, waar een subsidierelatie voor is met de gemeente, valt daarmee onder Hero-SSP.

Website: <https://www.herokindercentra.nl/>

Openbaar belang: **SportSupport Kennemerland**
Ontwikkelen en ondersteunen van breedtesport in Haarlem.

Bijdrage aan programmadoelstelling: Door de inzet van buurtsportcoaches en verschillende projecten van SportSupport worden meer sport- en beweeg mogelijkheden gecreëerd voor inwoners van Haarlem en worden drempels om te gaan bewegen voor (kwetsbare) inwoners weg genomen. Zo zijn er speciale projecten om inactieve volwassenen, ouderen en mensen met een beperking te ondersteunen in het vinden van geschikt aanbod. Door verenigingsondersteuners en buurtsportcoaches vanuit SportSupport worden verenigingen ondersteund bij het versterken van de organisatiekracht/ eigen kracht en het invullen van hun maatschappelijke rol. Ondersteuning vindt plaats op het gebied van opleiden, behouden en werven van vrijwilligers, trainers, coaches en bestuurders. Verenigingen worden gestimuleerd om een bijdrage te leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken in de wijk. Koppelingen worden gemaakt tussen maatschappelijke organisaties en sportverenigingen.

Activiteiten: SportSupport Kennemerland voert activiteiten uit op het gebied van sportstimulering voor verschillende doelgroepen op school, in de wijk/ openbare ruimte en sportverenigingen (met name jeugd, inactieve volwassenen, ouderen, mensen met een beperking), het versterken van de organisatiekracht van sportorganisaties, het versterken van de maatschappelijke rol van sportverenigingen binnen het sociaal domein (door middel van verenigingsondersteuning en inzet buurtsportcoaches)

Gecertificeerd kwaliteitssysteem: -

Duurzaamheid

1) CO2 prestatieladder certificering	Nee
2) scope + totaaluitstoot CO2	-

3) voornemen om te certificeren SportSupport neemt dit in overweging als zij zich hier meer op georiënteerd hebben.

4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Reductie afval evenementen geen flyers meer, maar digitale communicatie, beperking gebruik petflesjes d.m.v. vervanging met biobekers, inzet Groene Muggen voor beperking zwerfafval, runningshirts worden van gerecycled materiaal geproduceerd, FSC enveloppen voor aanlevering startnummers en info deelnemers, manifest opgesteld voor verdere verduurzaming evenementen en andere activiteiten)

Bijzonderheden/risico's: -

Website: www.sportsupport.nl

Openbaar belang:	Bibliotheek Zuid-Kennemerland Bibliotheekvoorziening, bereiken van groepen burgers met een behoefte aan informatie en digitale vaardigheden, bevordering van burgerparticipatie door samenwerking met communities, ontmoetingsplaats voor stedelijke en regionale initiatieven en activiteiten, dienstverlening aan scholen, bedrijven en de overheid.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	De Bibliotheek draagt bij aan de ontwikkeling van de inwoners van Haarlem zodat zij als nieuwsgierige en zelfbewuste burgers mee kunnen doen in de samenleving. Samen met leden en partners wordt het aanbod voor de inwoners van Haarlem ontwikkeld. De bibliotheek verbindt ze met elkaar en biedt hen kennis en faciliteiten. Zo wordt de onderlinge verbinding in Haarlem versterkt. De Bibliotheek draagt bij aan een aantrekkelijk cultuurklimaat.
Activiteiten:	De Bibliotheek biedt een vertrouwde, open en gastvrije, laagdrempelige ontmoetingsplek waar mensen graag komen; zonder financiële of fysieke drempels, zelfstandig en in samenwerking met andere organisaties op sociaal, educatief, cultureel en maatschappelijk terrein. De Bibliotheek levert een bijdrage aan het leesplezier en informeel leren op het gebied van lezen en schrijven, onder andere door het Taalplein en BoekStart. De Dienstverlening van de Bibliotheek op het gebied van basisvaardigheden, nodig om mee te kunnen doen in de samenleving, is voor iedereen beschikbaar. De Bibliotheek helpt bij het besef dat literatuur een belangrijke bijdrage levert aan ieders ontwikkeling. Het publiek weet de Bibliotheek te vinden als een plek waar je prettig kan studeren en werken en waar hulp is bij het vinden van de juiste informatie.
Gecertificeerd kwaliteitsysteem:	De Bibliotheek is gecertificeerd conform de normen van de SCOB (Stichting Certificering Openbare Bibliotheken). De bibliotheek heeft in januari 2020 het officieel kwaliteitscertificaat ontvangen van het CBCT (Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal). In de audit eind 2019 scoorde de bibliotheek op veel onderwerpen positief. Het maatschappelijk effect en de toekomstbestendigheid van de organisatie zijn belangrijke onderdelen van de toetsing. De functies en diensten van de bibliotheek zijn op een verantwoorde manier georganiseerd en voldoen aan alle kwaliteitsnormen. Het certificaat is vier jaar geldig.
Duurzaamheid	1) CO2 prestatieladder certificering Nee 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t. 3) voornemen om te certificeren Nee, de bibliotheek is reeds Green key gecertificeerd in het algemeen en Green key gold voor zelfstandige vestigingen in Bloemendaal, Haarlem Centrum, Haarlem Noord, Schalkwijk en Hillegom. 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. In 2019 heeft de bibliotheek een duurzame auto gekocht op biogas die de komende jaren gebruikt wordt om boeken te vervoeren. Bij verbouwingen in de komende jaren wordt rekening gehouden met duurzaamheid: ledverlichting, betere isolatie dak / ramen e.a. Ook is dit een thema in meerjarenbeleidsplan (2021-2024) en een onderdeel van programmering. 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. Zie vraag 4.
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.bibliotheekzuidkennemerland.nl

Openbaar belang:	Haarlem marketing Bevorderen van toerisme, recreatie en vrijetijdsbesteding.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Haarlem Marketing stimuleert het hoogwaardig toeristisch bezoek aan Haarlem via marketing en promotie van de stad in samenwerking met diverse partners in e stad en de

regio. Door een extra structurele bijdrage van de gemeente is Haarlem Marketing uitgebreid met het Haarlem Convention Bureau dat zich richt op de zakelijke markt.

Activiteiten:
Gecertificeerd
kwaliteitssysteem:
Duurzaamheid

Als hiervoor vermeld.

-

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee

4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

Haarlem Marketing heeft het afgelopen jaar de keuze gemaakt om het aantal brochures terug te brengen en meer in te zetten op online marketing. Als er sprake is van drukwerk dan wordt, waar mogelijk, gekeken naar het drukken op duurzaam papier. Daarnaast geeft Haarlem Marketing in haar communicatie aandacht aan duurzame initiatieven als bijv. aan een duurzame winkelroute. Daarnaast is er een project duurzaam toerisme / local food fiets route.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

N.v.t.

Bijzonderheden/risico's:

-

Website:

www.haarlemmarketing.nl

Openbaar belang:

Frans Hals Museum | De Hallen

Kunstmuseum met een brede collectie van oude meesters en hedendaagse kunst.

Verantwoordelijk voor het museaal beheer en presentatie van de gemeentelijke collectie van de stad Haarlem. In 2018 zijn het Frans Hals Museum en De Hallen Haarlem verder gegaan als één museum op twee locaties, onder de naam Frans Hals Museum.

Bijdrage aan programmadoelstelling:

Met het museum zijn meerjarenafspraken gemaakt. Daarin staan de doelstellingen uitgebreid omschreven. De doelstellingen zijn ondergebracht in de volgende functies van het Museum: Presentatiefunctie: Het Frans Hals Museum Haarlem stelt zich ten doel om het publiek te laten kennismaken met vernieuwing in heden en verleden, met name de ongekende bloei van de schilderkunst in de Gouden Eeuw en met internationale ontwikkelingen in de eigentijdse beeldende kunst. Zorg- en beheerfunctie collectie: Het Frans Hals Museum Haarlem beheert de collecties van de Gemeente Haarlem. Deze omvatten meer dan 20.000 objecten inclusief bruiklenen. Educatiefunctie: Naast tentoonstellingen en presentaties organiseert het Museum ook educatieve activiteiten en publieksactiviteiten. Hiermee wil het museum verdieping, inspiratie en aandacht voor artistieke vernieuwing bieden. Toerisme functie: In 2017–2020 zet het museum in op groei van het aantal buitenlandse bezoekers in samenwerking met partners als Keukenhof, Haarlem Marketing, Amsterdam Marketing en NBTC.

Activiteiten:
Gecertificeerd
kwaliteitssysteem:
Duurzaamheid

De activiteiten zijn opgenomen als uitwerking van de bijdrage aan de programmadoelstelling. Het museum is aangesloten bij het museumregister en daarvoor ook gecertificeerd. NEN 1010, NEN 3140.

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee

4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

In 2022 gaan de daken beter geïsoleerd worden door extra isolatiemateriaal aan te brengen.

5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Zie vraag 4.

Bijzonderheden/risico's:

In 2020 is door de raad besloten een aanvullende subsidie van € 350.000 beschikbaar te stellen voor het boekjaar 2020. De raad heeft besloten voor 2021 opnieuw een aanvullende subsidie te verstrekken, ter hoogte van € 300.000. Hiermee wordt een verslechtering van de financiële positie op korte termijn voorkomen.

Voor de langere termijn zal op basis van een aantal scenario's door de raad een besluit worden genomen over structurele maatregelen voor een duurzame exploitatie van het Frans Hals Museum, met bijzondere aandacht voor de unieke behoud- en beheerstaak van het museum voor de gemeentelijke collectie.

Met het oog op het financieel toezicht zal elk kwartaal een bestuurlijk overleg plaatsvinden, waarbij de kwartaalrapportage onderwerp van gesprek zal zijn. De actuele begroting zal op financiële houdbaarheid worden getoetst, waarbij de resultaten van het onderzoeksrapport worden betrokken.

Website:

www.franshalsmuseum.nl

Patronaat

Openbaar belang:	Verzorgen van optredens in het poppodium en daarbuiten.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Het Patronaat draagt bij aan een gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem, zodat deelname aan kunst en cultuur door inwoners en bezoekers van Haarlem wordt behouden en versterkt.
Activiteiten:	Het Patronaat verzorgt een gevarieerd en attractief aanbod van optredens en andere activiteiten in het poppodium en daarbuiten. Sinds september 2016 werkt het Patronaat succesvol samen met Hart in het tijdelijke oefenruimte-complex op het Slachthuisterrein, vooruitlopend op de ontwikkeling van een volwaardig Popcentrum.
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	De technische apparatuur, hijsmateriaal, hoogwerker en alle horeca apparatuur worden jaarlijks gekeurd (NEN).
Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering Nee</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.</p> <p>3) voornemen om te certificeren Reeds gecertificeerd de uitstoot wordt vanaf 2021 met terugwerkende kracht in beeld gebracht met de milieubarometer.</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle werk verlichting is verled. Veel theaterverlichting ook en het GBS systeem is vervangen. - Geen disposables en single use plastic meer (concreet: geen flesjes water, rietjes, wegwerp bekertjes, etc.) - Patronaat heeft de PET free pledge getekend bij Dopper - Een stuk of 4 extra afvalstromen opgezet (gezamenlijk met de C9 gezorgd voor het bedrijfsmatig ophalen van plastic afval in Haarlem door Spaarnelanden) - Overall sensor kranen of drukknop kranen - Overall Aquafox, een waterbesparende spoelbak systeem - Terugdringen papier verbruik, facturen digitaal, planning digitaal, zelf A2 printen - Bewustwordingsrol: zowel publiek als personeel wordt voortdurend middels nieuwsbrieven, de website maar ook subtieler middels o.a. cartoons in het pand herinnerd aan onze inspanningen op het gebied van duurzaamheid. We hopen hiermee dat voorbeeld doet volgen. - Patronaat legt inkoop langs de duurzaamheidslat en geeft de voorkeur aan de duurzaamste leverancier (denk aan biologisch, lokaal, vervoer, allerlei facetten die meetellen) - Patronaat is koploper en draagt dat uit, zowel in de stad als richting branche genoten. Concreet hebben bovenstaande zaken in 2020 onder andere geleid tot 33% besparing op gas en 20% op elektra en 10% op water. Besparing van 4.000 rietjes en 12.000 tot 15.000 plastic waterflesjes. <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.</p> <p>Zie vraag 4.</p>
Bijzonderheden/risico's:	-
Website:	www.patronaat.nl

Stadsschouwburg en Philharmonie	
Openbaar belang:	Verzorgen van culturele programma's in de concertzalen en schouwburg.
Bijdrage aan programmadoelstelling:	Met haar activiteiten draagt de Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem bij aan het vergroten van de cultuurparticipatie en het cultuurbereik in Haarlem.
Activiteiten:	Stichting Stadsschouwburg en Philharmonie Haarlem verzorgt een divers en laagdrempelig cultuuraanbod in haar verschillende zalen. Toneel, dans, muziek, literatuur en cabaret vormt hierin de hoofdmoot, voor verschillende doelgroepen. Amateuerverenigingen maken gebruik van de podia voor repetities en uitvoeringen. Daarnaast wordt de Philharmonie regelmatig gebruikt voor congressen, evenementen en bijeenkomsten, waarvan sommige ook een cultureel karakter hebben (bijv. Korenlint, Koorbiënnale, Orgelfestival, Geschiedenisfestival).
Gecertificeerd kwaliteitssysteem:	Trekkenwanden in de Grote Zaal van de Philharmonie en in de Zaal van de Stadsschouwburg worden om de 5 jaar gekeurd door de TÜV, en hierbij wordt getoetst op basis van de DIN norm 5659. De zwakstroominstallatie en doormeldingen (t.b.v. brandmelding/ontruiming/beveiliging) worden jaarlijks door een extern bedrijf gekeurd en beoordeeld (R2B) op basis van NEN 3140.
Duurzaamheid	<p>1) CO2 prestatieladder certificering Nee</p> <p>2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.</p> <p>3) voornemen om te certificeren Nee</p> <p>4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.</p> <p>Zie vraag 5.</p> <p>5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.</p> <p>Philharmonie in 2022: Betreft vervangingen koelconvectoren en koelmachine backstage. Met de vervanging van beide installaties zal de Philharmonie weer aan de huidige maatstaven voldoen waarmee op een effectieve en efficiënte wijze, milieubesparend de koude</p>

opwekking in het pand plaatsvindt.

Stadsschouwburg in 2022: Betreft vervangen van klimaatsysteem. Dit is hetzelfde klimaatsysteem als wat in 2021 vervangen dient te worden in de Philharmonie. Het nieuwe systeem zal dezelfde worden als in de Philharmonie wat het qua onderhoud effectiever en efficiënter maakt. Dit levert naar alle verwachting een aanzienlijke energiebesparing op.

Bijzonderheden/risico's: -

Website: www.theater-haarlem.nl

Toneelschuur

Openbaar belang:

Verzorgen van culturele programma's in theater- en filmzalen.

Bijdrage aan programmadoelstelling:

De Toneelschuur draagt bij aan een gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem, zodat deelname aan kunst en cultuur door inwoners en bezoekers van Haarlem wordt behouden en versterkt.

Activiteiten:

De Toneelschuur verzorgt een gevarieerd en attractief aanbod van theater- en filmvoorstellingen.

Gecertificeerd kwaliteitssysteem:

Alle installaties voldoen aan de NEN norm.

Duurzaamheid

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee, de Toneelschuur heeft voor de accommodatie het Green Key keurmerk gehaald. Dit keurmerk bestaat uit drie gradaties; brons, zilver en goud. Voor de derde keer op rij heeft de Toneelschuur het gouden certificaat ontvangen.
- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. Toneelschuur heeft de **horeca** in eigen beheer genomen om het theatercafé eigentijdser en daarmee duurzamer te maken. De focus ligt op biologische producten. Er is een samenwerking aangegaan met Moyee Coffee, een bedrijf wat ervoor zorgt dat de boeren een betere prijs krijgen voor hun koffie volgens het Fairchain principe. De samenwerking met Coca Cola is stopgezet en er is nu een samenwerking met Earth Water en Fritz, 2 bedrijven die staan voor duurzaamheid. In 2021 en 2022 wil de Toneelschuur deze lijn doortrekken.
- 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

Bijzonderheden/risico's: -

Website: www.toneelschuur.nl

MEE & de Wering

Openbaar belang:

Het bieden van ondersteuning aan inwoners die zich in een kwetsbare positie bevinden, met name inwoners met een verstandelijke beperking.

Bijdrage aan programmadoelstelling:

Met inzet vanuit de expertises ondersteuning van mensen met een beperking draagt MEE de Wering bij aan de zelfredzaamheid, en aan zorg en ondersteuning voor Haarlemmers.

Activiteiten:

Deelname in sociaal wijkteams en BUUV. Verlenen cliëntondersteuning. Deskundigheidsbevordering. Bijdrage aan bovenlokale voorzieningen zoals het Regionaal Autisme Centrum, Multidisciplinair Centrum Kindermishandeling. Dienstverlening, onderzoek/diagnostiek en integrale vroeghulp aan mensen met een beperking. ISO 9001 gecertificeerd

Gecertificeerd kwaliteitssysteem:

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 N.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee
- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.
- 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

MEE & de Wering zet zich als zorg- en welzijnsorganisatie in om duurzaamheid te betrachten en daarmee een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke afspraken en doelstellingen.

Bij de zoektocht naar een nieuw hoofdgebouw (huren) in Alkmaar heeft MEE & de Wering rekening gehouden met energiebesparing. Het plaatsen van zonnepanelen, warmtepomp en het overgaan op ledlampen, zijn daar voorbeelden van. Daarnaast wordt gezocht naar een nieuw huurpand in Hoorn. Ook daar zijn dit onderdelen van de onderhandelingen. In Alkmaar heeft MEE & de Wering een deel van de financiering van de investering in warmtepomp, zonnepanelen en ledverlichting op zich genomen. MEE & de Wering is bezig met het vormgeven van duurzaamheidsbeleid in de organisatie voor de langere termijn en hoopt daarmee richting te geven aan de verschillende aspecten van het

klimaatakkoord. Maatschappelijk verantwoord inkopen en terugdringen van CO2 maar ook het creëren van een gezonde werk omgeving voor professionals horen daarbij. Samen met de afspraken rond het SROI probeert MEE & de Wering haar verantwoording te nemen en sociaal ondernemerschap vorm te geven.

Bijzonderheden/risico's: Op basis van de risicoscore staat MEE & de Wering onder verhoogd toezicht.

Website: www.meewering.nl

Parnassiagroep

Openbaar belang: Parnassia exploiteert twee gebruiksruidten in Haarlem en een inloopvoorziening in Beverwijk. Hiermee draagt Parnassia bij aan het terugdringen van drugs- en alcoholgebruik in de openbare ruidten in Zuid- en Midden Kennemerland en Haarlemmermeer. Tevens begeleidt zij verslaafde daklozen door naar reguliere hulpverlening.

Bijdrage aan programmadoelstelling: Met bovengenoemde exploitatie draagt Parnassia bij aan het terugdringen van het drugs- en alcoholgebruik in de openbare ruidten in Haarlem en omgeving. Door professioneel toezicht en controle op het gebruik worden verslaafden sneller doorgeleid naar de reguliere hulpverlening.

Activiteiten: In Haarlem exploiteert Parnassia een gebruiksruidte voor gebruik van drugs en een gebruiksruidte voor het gebruik van alcohol in de opvang Wilhelmina. Daarnaast begeleidt ze cliënten naar reguliere hulpverlening. Actief Talent biedt aan daklozen dagbesteding aan. Voor de regio Midden Kennemerland exploiteert Parnassia een inloopvoorziening in Beverwijk en neemt zij deel aan het Vangnet & Adviesteam voor die regio.

Gecertificeerd kwaliteitsstysteem:

Duurzaamheid

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee, Parnassia groep is hiermee bezig.
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee, Parnassia groep is hiermee bezig.
- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan. Nog niet bekend.
- 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. Nog niet bekend.

Bijzonderheden/risico's: -

Website: www.Parnassiagroep.nl

Centrum voor jeugd en gezin

Openbaar belang: Het CJG Kennemerland heeft een spilfunctie in uitvoering aan de gemeentelijke taken op het gebied van preventie en hulp aan jeugdigen en gezinnen. Het CJG biedt laagdrempelig informatie en advies, gezins- en jongerencoaching. Daarnaast is het CJG gemandateerd om toegang te verlenen tot gespecialiseerde jeugdhulp.

Bijdrage aan programmadoelstelling: Het CJG biedt tijdige, passende en professionele ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen zodat jeugdigen zich veilig en zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen.

Activiteiten: Het CJG biedt informatie en advies, gezins- en jongerencoaching (regie-ondersteuning) en waar nodig en passend toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp. Bij stagnatie in hulpverlening faciliteert het CJG het komen tot een doorbraak, mogelijk middels een Doorbraakberaad.

Gecertificeerd kwaliteitsstysteem: Alle medewerkers van het CJG zijn SKJ-geregistreerd.

Duurzaamheid

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee
- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.
- 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022. Voor inkoop wordt gebruik gemaakt van green deal.

Bijzonderheden/risico's: -

Website: www.cjghaarlem.nl

Stichting Arkin

Openbaar belang: Arkin werkt aan weer meedoen in de maatschappij, werken aan herstel en/of terugkeer naar werk of opleiding. Daarnaast bieden zij activerende begeleiding, sociale activering en re-integratie.

Bijdrage aan programmadoelstelling: Participatie, meedoen aan (arbeidsmatige) activiteiten in de maatschappij, onderhouden sociale relaties en langer zelfstandig wonen.

Activiteiten: Arkin begeleidt mensen met lichte tot zware psychische aandoeningen, justitiële of verslavingsachtergrond naar en tijdens dagbesteding, werk of opleiding. Ook bieden zij

ondersteuning aan werkgevers die op zoek zijn naar gemotiveerd personeel, of ondersteuning nodig hebben bij de re-integratie en coaching van werknemers met een psychische kwetsbaarheid die is uitgevallen.

**Gecertificeerd
kwaliteitssysteem:
Duurzaamheid**

Arkin is HKZ gecertificeerd door DNV (Det Norske Veritas) en heeft een EFQM/INK erkenning.

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Ja, binnen nu en 2 jaar wil Arkin aan de hand van de

MPZ Milieuthermometer Zorg voor Green key gold (Voldoen aan wetgeving, duurzaam inkopen en milieu- of duurzaamheidsverslag), wat inhoudt dat Arkin moet voldoen aan de volgende hoofdstukken met criteria vermeld in de CO2 reductietool:

* Milieumanagement; de Energiemonitoring (EBS) is al aangekocht en wordt dit jaar nog door Unica Energy Solutions geïnstalleerd, geldt alleen voor eigen locaties.

* Energie, inkoop knop staat al op groene energie, ook een WKO (Vlaardingenlaan) in eigendom.

De keuzes zijn gebaseerd op de algemene afspraken Green Deal Duurzame Zorg. De maatregelen worden vastgesteld op basis van wat bij de organisatie en Arkin past. De aandachtspunten voor de aankomende 2 jaar zijn: water, afvalwater (medicijngebruik), bodem, lucht, afval, hinder, gevaarlijke stoffen, catering, reiniging, vervoer, inkoopbeleid, verbouw/nieuwbouw, groenbeheer, papier en textiel.

De opdracht voor het invullen van de CO2 reductietool is verstrekt aan Unica Energy Solutions, Wordt eind 2021 opgeleverd. De reeds ingevulde EED met erkende maatregelenlijst is hierbij ingezet.

- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.

Merendeel van de panden in eigendom van Arkin zijn voorzien van een A energielabel Milieumanagement; de Energiemonitoring (EBS) is al aangekocht en wordt dit jaar nog door Unica Energy Solutions geïnstalleerd, geldt alleen voor eigen locaties. Energie, inkoop knop staat al op groene energie, ook een WKO (Vlaardingenlaan) in eigendom.

Duurzaamheidsambitie opgenomen in Algemene Inkoopvoorwaarden binnen Arkin 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

De uit te voeren maatregelen liggen vast, hieronder vallen het vervangen van conventionele (bijvoorbeeld TL) verlichting door Led. CV lage temperatuur verwarming, warmtepompen verwarming en koelen. Hiernaast behoren het isoleren van daken en leidingen tot de genoemde maatregelen. Arkin streeft ernaar 2022 een pilot locatie op te starten waarin wij zowel in de kliniek- als in de kantoor omgeving het afval reduceren en het overgebleven afval scheiden.

Bijzonderheden/risico's:

-

Website:

www.arkin.nl

Openbaar belang:

Kenter Jeugdhulp

Kenter Jeugdhulp exploiteert de maatschappelijke opvangvoorziening voor de regio Zuid- en Midden Kennemerland en de Haarlemmermeer. Het betreft een maatschappelijke opvangvoorziening voor dak- en thuisloze jongeren. Alle activiteiten van de maatschappelijke opvangvoorziening vallen onder het Regionaal Kompas.

**Bijdrage aan
programmadoelstelling:**

Pension Spaarnezicht maakt onderdeel uit van Kenter Jeugdhulp en biedt opvang aan dak- en thuisloze jongeren voor de VRK regio. Kenter Jeugdhulp draagt bij aan het vraagstuk tijdelijke huisvesting voor daklozen. Door middel van begeleiding worden de dakloze jongeren op weg geholpen naar zelfstandigheid.

Activiteiten:

Kenter Jeugdhulp biedt middels Pension Spaarnezicht een bad-, bed-, en broodvoorziening en trajectbegeleiding aan de dakloze jongeren.

**Gecertificeerd
kwaliteitssysteem:
Duurzaamheid**

ISO 9001 gecertificeerd

- 1) CO2 prestatieladder certificering Nee
- 2) scope + totaaluitstoot CO2 n.v.t.
- 3) voornemen om te certificeren Nee
- 4) korte kwalitatieve beschrijving wat er in 2022 aan duurzaamheid wordt gedaan.
- 5) beschrijf de duurzaamheidsreductiemaatregelen in 2022.

In 2020 is alle noodverlichting is vervangen door ledlampen. Alle kamers en kantoren zijn voorzien van energiezuinige ledverlichting.

Bijzonderheden/risico's:

Vanwege ingeschatte risico's staat de instelling onder verhoogd toezicht.

Website:

www.kenterjeugdhulp.nl
www.spaarnezicht.nl

3.7 Grond- en vastgoedbeleid

Inleiding grondbeleid

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders voor gebiedsontwikkeling zijn de nota Grondbeleid 2018 e.v. ([2018/753510](#)), de Woonvisie 2018-2019 ([2017/47534](#)), de Nota Kaders en instrumenten sociale huur en middensegment ([2018/273161](#)), de nota Grondprijnsbeleid ([2018/753413](#)) en de nota bovenwijkse netwerkvoorzieningen ([2021/86978](#)). In de financiële verordening 2018 ([2020/0027757](#)) en het BBV zijn de algemene financiële spelregels opgenomen.

Grondprijzen

De gemeentelijke grondprijzen zijn marktconform en worden residueel berekend. De grondprijs is hierbij het verschil tussen de verkoopopbrengst/commerciële waarde en de investeringskosten (bouw en bijkomende kosten). In de nota grondprijnsbeleid is vastgelegd hoe de Haarlemse grondprijzen worden berekend. Voor sociale woningbouw wordt een vaste grondprijs gehanteerd. Haarlem heeft 17 grondexploitaties. Voor de Programmabegroting 2021 wordt het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2021 gehanteerd. Er is één belangrijke wijziging na vaststelling van het MPG verwerkt. In de grondexploitatie Azieweg is een rijksbijdrage van € 132.000 opgenomen voor de ontruiming van explosieven uit WO II.

Financiële resultaten van de grondexploitaties in 2020

Prognose boekwaarde	2021	2022	2023	2024	2025
Boekwaarde grondexploitaties 1/1	15.037	11.290	-510	7.448	4.620
Kosten grondexploitatie	14.017	7.498	11.612	607	2.001
Opbrengsten grondexploitatie	-17.960	-18.266		-4.500	-8.189
Rente grondexploitatie	256	192	-9	127	79
Verwachte verliezen bij afsluiting grondexploitatie	-901	-8.275	-7.712		
Verwachte winsten bij afsluiting grondexploitatie	842	7.051	4.067	938	1.490
Boekwaarde grondexploitaties 31/12	11.290	-510	7.448	4.620	0

Voor een groot deel van de lopende grondexploitaties wordt in 2021 en 2022 de bouwrijpe grond verkocht wat de omvangrijke opbrengsten in 2021 en 2022 verklaard. In 2023 wordt vervolgens de openbare ruimte woonrijp gemaakt wat de piek aan kosten in 2023 verklaard. In 2022 en 2023 kunnen de meeste van de nu lopende grondexploitaties worden afgesloten.

Prognose weerstandsvermogen	2021	2022	2023	2024	2025
Stand reserve grondexploitatie per 1/1	-18.742	-13.328	-16.715	-20.630	-21.569
Verwachte winsten bij afsluiting grondexploitatie	-842	-3.631	-4.067	-938	-1.490
Diverse onttrekkingen					
Onttrekking n.a.v. besluit Kadernota 2018	1.000				
Onttrekking t.b.v. reserve ongedeelde stad i.v.m. cofinanciering impulsregeling Zuidwest	5.000				
Onttrekking CW verliesvoorziening actieve exploitaties	256	243	151		
Stand reserve grondexploitatie per 31/12	-13.328	-16.716	-20.631	-21.568	-23.059
Stand verliesvoorziening per 1/1	-12.817	-12.172	-7.561	0	0
Verwachte verliezen bij afsluiting grondexploitatie	901	4.854	7.712		
CW verliesvoorziening actieve exploitaties	-256	-243	-151		
Stand verliesvoorziening per 31/12	-12.172	-7.561	0	0	0
Weerstandsvermogen per 31/12	-25.500	-24.277	-20.631	-21.568	-23.059
Boekwaarde grondexploitaties 31/12	11.290	-510	7.448	4.620	0
Verschil (weerstandspositie)	-14.210	-24.787	-13.183	-16.948	-23.059

Berekening surplus reserve Grondexploitatie per 31/12/22

Reserve grondexploitatie	-16.715
VPB risico	2.800
Marktrisico's	9.546
Project specifieke risico's	1.928
Benodigde weerstandscapaciteit reserve GREX	14.274
Surplus	-2.441

Met de verbeterde weerstandspositie ontstaat er ook meer surplus in de reserve Grondexploitatie. Dit surplus kan worden ingezet voor het afdekken van risico's voor nieuw op te starten plannen, voorfinanciering van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en/of investeringen of andere bijdragen in de ruimtelijke kwaliteit.

Belangrijkste ontwikkelingen in 2021

De komende jaren geeft Haarlem invulling aan de uitvoering van de ontwikkelzones met voornamelijk woningbouw. Dit zal gebeuren vanuit verschillende rollen. De gemeente houdt ook de mogelijkheden van een actieve rol open, dus de rol van producent (actief grondbeleid). Dat houdt in dat er de komende jaren ook grondexploitaties geopend kunnen worden. Nieuwe grondexploitaties zijn voorzien voor Fietszfabriek, gebiedsontwikkeling Oostpoort, gebiedsontwikkeling Europaweg (Schalkstad) en het Beatrixplein.

De voorbereiding op de te openen grondexploitaties zoals het Beatrixplein en de gebiedsontwikkeling bij de impulszone Oostpoort zijn via een voorbereidingskrediet aan de raad voorgelegd. Als de raad besluit de grondexploitatie te openen worden de kosten van de

voorbereiding opgenomen in de te openen grondexploitatie. Ook worden dan de risico's geïnventariseerd, de benodigde weerstandscapaciteit geactualiseerd en wordt de voortgang en realisatie van de grondexploitatie bewaakt. Als de raad het project niet wil voortzetten worden de lasten van de voorbereiding ten laste van de reserve grondexploitatie gebracht. Het gebruik van de reserve grondexploitatie ter dekking van voorbereiding van nieuwe gebiedsontwikkelingen wordt meegenomen in de actualisatie van het beleidskader reserves en voorzieningen.

Eind 2021 wordt verwacht Ripperda, DSK, Scheepmakerskwartier, Europawijk Zuid en Schalkstad fase 1 af te sluiten. In 2022 de Raaks, Deli, Badmintonpad, Waarderpolder Noordkop, Koningstein en de Entree.

Oost

- Bij de Noordkop worden de laatste grondverkoop in 2022 verwacht.
- De Laan van Decima is geactualiseerd met een nieuw stedenbouwkundig plan. Daarin komt naar voren hoe de visie uitgevoerd gaat worden.
- Bij Minckelersweg wordt verwacht in 2022 met de ontwikkelaar overeenstemming te bereiken over de waarde en de gewenste ontwikkeling.
- De grond en opstallen in het project Slachthuisterrein zijn geleverd. Het bouwrijp maken van het terrein is gestart. De verbouwing tot popcentrum loopt in 2022. De bouw van de woningen is gestart
- Beatrixplein. De voorbereidingen voor de grondexploitatie zijn gestart en een voorstel wordt naar verwachting in 2022 aan de raad voorgelegd.

Schalkwijk

- Op de locatie Azieweg is in 2022 de bouw van de twee laatste woontorens in volle gang.
  - In 2022 is de grondexploitatie Schalkstad fase 1 gesloten. Voor vervolgfases wordt indien noodzakelijk een grondexploitatie geopend.
  - Bij Poort van Boerhave is de bouw in volle gang. Na gereedkoming van de bouw wordt het perceel in 2022 en 2023 woonrijp gemaakt.
  - Voor de Zwemmerslaan is een bestemmingsplan procedure in gang gezet.

Noord

- De levering van de laatste kavel grond Badmintonpad wordt in 2022 verwacht.

Centrum

- Op de locatie Raaks fase 3 is de bouw van de woningen en openbare fietsenstalling in volle gang. In 2022 zullen de werkzaamheden in de openbare ruimte worden afgerond en wordt de grondexploitatie gesloten.

Zuidwest

- Het kantoorgebouw Koningstein is in 2020 gesloopt en de verkoop is in 2020 afgerond. Begin 2021 is de grond geleverd. De bouw zal in 2021 starten. In 2022 wordt het plangebied woonrijp gemaakt. Daarna kan het plan worden afgesloten.

DEEL 4 BESLUIT

4.1 Besluit

1. De raad stelt het *begrotingskader* en de *financiële meerjarenraming 2022-2026* uit deel 1 van de programmabegroting vast, met inbegrip van de financiële gevolgen van:
  - a. De Meicirculaire 2021;
  - b. De autonome ontwikkelingen en beleidsafwegingen, zoals op bladzijde 4, 5 en 10 van de Kadernota 2022, tenzij in de begroting hiervoor uitdrukkelijk een ander voorstel is voorgelegd;
  - c. De financiële ontwikkelingen die van invloed zijn op de meerjarenbegroting, maar geen onderdeel uitmaken van de Kadernota 2022;
  - d. De nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)), incidentele impuls voor 2021 t/m 2023;
  - e. De uitwerking van het Investeringsplan 2022-2026;
  - f. Uitkomsten treasury;
  - g. Overige actualisaties.

2. De raad neemt de volgende besluiten:
  - a. De *financiële consequenties* uit deel 1 van de programmabegroting;
  - b. De aanvullende voorstellen van de programmabegroting, conform de paragraaf Aanvullende voorstellen ([paragraaf 1.2](#));
  - c. Het doteren van een bedrag van € 6 miljoen aan de algemene reserve in 2022;
Reserve Vastgoed
  - d. Het doteren van € 1 miljoen aan de reserve Vastgoed en het onttrekken van € 1 miljoen aan de reserve aan de algemene reserve in 2022;
Reserve Groei
  - e. Het verhogen van de dotatie met € 288.000 vanaf 2022 aan de reserve groei van stad voor het terugdraaien van de dekking van Zonemanagement Spaarnesprong en Spaarndamseweg;
  - f. Een bedrag van € 700.000 te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling voor het verevenen van 2022;
  - g. De dotatie aan de reserve Groei voor € 315.000 te verlagen in 2022 en dit financieel technisch te verwerken in de begroting conform de nota Versterkers Duurzaam doen voor de dekking van de Erfgoeddeal;
  - h. De dotatie aan de reserve Groei met een bedrag van € 280.000 in 2022 en 2023 te verlagen en dit financieel technisch te verwerken in de begroting conform de nota Versterkers Duurzaam doen voor de dekking van de belangbehartiging, lobby en subsidieverwerving;
  - i. De dotatie aan de reserve Groei van de stad met € 150.000 in 2025 en € 600.000 structureel vanaf 2026 te verlagen voor dekking van de kapitaallasten van de investering Bereikbare steden.
Invullen taakstelling
  - j. De invulling van de taakstelling “effectiever accommodatiegebruik culturele instellingen” voor € 80.000 door het sluiten van de Stationsbibliotheek vanaf 2022, conform de paragraaf Bezuinigingen ([paragraaf 1.5](#));
  - k. Het inzetten van de stelpost cultuur (coronacrisis) in de jaren 2022 en 2023 voor € 170.000 ter dekking van de taakstelling “effectiever accommodatiegebruik culturele instellingen” en daarvoor een onttrekking te doen aan de reserve steunmaatregelen coronacrisis in 2022 en 2023 van € 170.000 (totaal derhalve € 340.000).

3. De raad stemt in met de voorstellen zoals beschreven in paragraaf 1.6 Gevolgen van de coronacrisis;
  - a. Het terugdraaien van de inkomsten- en uitgavenraming steunmaatregelen coronacrisis in 2022 van respectievelijk € 2 miljoen en € 3 miljoen;

- b. Het onttrekken van een bedrag van € 129.000 in 2022 aan de reserve budgetoverheveling om in te zetten voor gemeentelijk schuldenbeleid;
- c. Het onttrekken van een bedrag van € 1.064.000 aan de reserve steunmaatregelen coronacrisis voor het bevorderen van re-integratie;
- d. Het onttrekken van een bedrag van € 330.000 aan de reserve steunmaatregelen coronacrisis in 2022 voor het opzetten van een startbanenplan;
- e. Het ramen van een onttrekking aan de reserve steunmaatregelen coronacrisis van € 764.000 in 2022 en in 2023 en 2024 € 218.000 ter dekking van uitvoeringskosten Tozo in 2022 en verder;
- f. Het bedrag van € 1.500.000 dat bij de Bestuursrapportage 2021 is gedoteerd aan de reserve steunmaatregelen coronacrisis in de jaren 2022, 2023 en 2024 inzetten voor programmasubsidies in 2022-2024 door een onttrekking aan de reserve steunmaatregelen coronacrisis van € 500.000 in 2022, 2023 en 2024 (in totaal derhalve driemaal € 500.000).

4. De raad besluit ten aanzien van investeringen om:

- a. Het geactualiseerde *Investeringsplan 2022-2026* ([bijlage 5.1](#)) en de daaruit voortvloeiende wijziging van kapitaallasten vast te stellen;
- b. De aanvullende voorstellen en de daaruit voortvloeiende wijziging van lasten zoals opgenomen in [paragraaf 1.7](#) Investeringen vast te stellen;
- c. Een krediet te verlenen van € 235.000 voor de realisatie van het centraal op afstand bedienen van de bruggen over het Noorder en Zuider Buiten Spaarne, ten laste van IP post BRG.02, in aanvulling op besluit [2020/565459](#);
- d. Een krediet te verlenen van € 257.000 voor de Toekomstbestendige uitbreiding Datacenter hardware, zoals opgenomen in besluit [2021/176574](#).

5. De raad stelt de *geformuleerde doelen en prestaties* voor 2022 uit deel 2 van de programmabegroting vast.

6. De raad autoriseert de *baten en lasten op beleidsveldniveau*, uit deel 2 van de programmabegroting per beleidsveld bij het onderdeel 'Financiën'.

7. De raad stemt in met de *toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves* voor 2022-2026 conform [bijlage 5.10](#);

8. De raad neemt kennis van:

- a. De begroting in één oogopslag ([paragraaf 1.1](#));
- b. De *toelichting op de programma's en beleidsvelden* inclusief de gebiedsgerichte vertaling hiervan (deel 2);
- c. De ontwikkeling van de woonlasten ([paragraaf 3.2](#)) en het continueren van strategisch plan afvalscheiding (verwerking conform nota Versterkers Duurzaam doen ([2021/483988](#)));
- d. De *paragrafen* uit deel 3 van de programmabegroting; met de kanttekening dat de tarieven lokale heffingen in december 2021 bij de belastingvoorstellen door de gemeenteraad worden vastgesteld.

de griffier,

de voorzitter,

DEEL 5 BIJLAGEN

5.1 Investeringsplan 2022-2026

Programma 1: Maatschappelijke participatie

Cluster onderwijs

Ip-nr.	Omschrijving	Sta- tus	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	
77.01	De Talenten	A	40 jr			278					278	
77.01	Gymzaal BO De Kring (Phoenixstraat)	A	40 jr	857	1.052						1.910	
77.01	Internationale Taalklas	A	40 jr		50	190					240	
77.01	JOP 2019: Liduinaschool	A	40 jr	18	132	150	150				450	
77.01	JOP 2019: Schoter college	A	40 jr	261	132	6.761	1.000				8.154	
77.01	JOP 2019: Stedelijk Gymnasium	A	40 jr	217	157	3.958	3.100				7.432	
77.01	JOP 2019: Stedelijk Gymnasium (subsidie)	A	40 jr				400-				-400	
77.01	JOP 2020 Nieuwbouw De Globe	A	40 jr		313						313	
77.01	JOP 2020 Nieuwbouw De Verbeelding	A	40 jr				2.230	1.100			3.330	
77.01	JOP 2020 Nieuwbouw De Wadden Boerhaave	A	40 jr		313						313	
77.01	JOP 2020 Nieuwbouw De Wijde Wereld	A	40 jr		2.512	2.171					4.683	
77.01	JOP 2020 Permanente huisvesting ISH	A	40 jr		2.039						2.039	
77.01	JOP 2020 ISK Schoterstraat	A	20 jr		430						430	
77.01	JOP 2020 Permanente uitbreiding ECL	A	40 jr		593						593	
77.01	JOP 2020 Uitbreiding Mgr. Huibersschool	A	40 jr		83	785	785				1.652	
77.01	JOP 2020 Uitbreiding Zonnewijzer	A	40 jr			473	3.590				4.063	
77.01	JOP 2020 stelpost prijsverhogingen	A	40 jr		7	1.245	905	570			2.727	
77.01	JOP 2020 stelpost versnellingen ea	A	40 jr		256	350	100	100			806	
77.01	Schoterstraat 4 ISK	A	20 jr		270						270	
77.01	SHO VO Coornhert Lyceum	A/C	40 jr		190	2.000					2.190	
77.01	SHO VO Rudolf Steiner	A/B	40 jr	12.388	3.793						16.181	
77.01	Stelpost onderwijsvoorzieningen	C	40 jr					3.600			3.600	
77.01	Ter Cleeff	A	40 jr	3.861	48						3.909	
77.01	Gymzaal de Wijzer (Mgr. Huibersschool)	A	40 jr	14	865	864					1.743	
Subtotaal onderwijs					17.616	13.234	19.225	11.460	5.370	0	0	66.905

Cluster sport

Ip-nr.	Omschrijving	Sta- tus	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
81.06	Honkbalstadion honkbalveld	A	10 jr	162	13						175
81.06	HYS trainingsveld en Veld 1	A	10 jr		125						125
81.06	Renovatie veld Kon. HFC	A	10 jr	19		91					110
81.06	Vervanging grassportvelden	A/C	10 jr			149	112	70	101	126	558
81.27	Accommodaties sport	C	40 jr			530	1.601	530	530	530	3.721
81.27	Vervanging kleedaccommodaties Kon. HFC	A	40 jr		70	648					718
81.28	DSS honkbal halfverharding en infield	A	10 jr	217	13						230
81.28	DSS voetbalveld	A	10 jr		385						385
81.28	Geel Wit veld	A	10 jr		205						205
81.28	Geel Wit veld	A	30 jr		115						115
81.28	HC Haarlem kunstgrasveld 1 & hekwerken	A	10 jr	28	273						301
81.28	HC Haarlem kunstgrasveld 3	A	10 jr		210						210
81.28	Hockeyclub Haarlem LED veldverlichting	A	10 jr	85	43						128
81.28	Kantplanken kunstgrasvelden	A	10 jr	239	62						301
81.28	KHFC trainingsveld	A	10 jr		200						200
81.28	KHFC voetbalveld 3	A	10 jr		370						370
81.28	Olympia veld 4	A	10 jr		379						379
81.28	Olympia veld 4 onderbouw	A	10 jr		200						200
81.28	Stelpost verrekening sportaccommodaties	B	10 jr	24-	338						314
81.28	Van der Aart sportpark verlichting (OG veld 3)	A	30 jr	187	36						223
81.28	Vervanging sportvelden: onderbouw	A	30 jr	1.062		145	60	260	260	260	2.047
81.28	Vervanging sportvelden: toplagen	C	10 jr			691	930	930	930	930	4.411
81.28	VVH voetbalveld	A	10 jr		370						370
81.29	Sporthal Sportweg	A	40 jr	1.978	6.752	1.000					9.730
81.30	Binnen- en buitensportaccommodaties	C	40 jr		300	500	3.367	1.000			5.167
81.30	Kennemer Sportcenter brandscheiding	A	10 jr	240	30						270
81.30	Kennemer Sportcenter luchtbehandeling	A	10 jr	290	35						325
81.30	Kennemer Sportcenter Springbak	A	10 jr		150						150
81.30	LED verlichting sportvelden	C	30 jr					34			34
81.30	Saxenburg veld 1 en 2	A	10 jr		100						100
81.30	Turnhal Jaap Edenlaan	A	40 jr		245	873	582				1.700
	Subtotaal sport			4.484	11.019	4.627	6.651	2.824	1.821	1.846	33.272
	Totaal programma 1 Maatschappelijke participatie			22.100	24.253	23.852	18.111	8.194	1.821	1.846	100.177

Programma 2: Ondersteuning en zorg

Ip-nr.	Omschrijving	Statu- tus	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
MTS.01	Woonvoorziening Domusplus	C	20 jr		225	1.800					2.025
MTS.02	Doorstroomvoorz. maatschappelijke opvang	A	5 jr			1.000					1.000
Totaal programma 2 Ondersteuning en zorg					0	225	2.800	0	0	0	3.025

Programma 4: Duurzame stedelijke ontwikkeling

Ip-nr.	Omschrijving	Statu- tus	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	
CLT.00	Vervanging Stadsschouwburg keukenv.	C	15 jr	96	64						160	
CLT.01	Vervanging Schouwburg (gebouwgebonden)	C	15 jr			105		632	764		1.501	
CLT.02	Vervanging Schouwburg (niet-gebouwgeb.)	C	15 jr						117		117	
CLT.03	Vervanging Philharmonie (gebouwgebonden)	C	15 jr		118	220			130		468	
CLT.04	Vervanging Philharmonie (niet-gebouwgeb.)	C	15 jr				487		126		613	
CLT.04	Vervanging Philharmonie keukenvoorziening	C	15 jr		70						70	
CLT.04	Vervanging Philharmonie verlichting	C	15 jr	12	28						40	
CLT.06	Vervanging Toneelschuur (niet-gebouwgeb.)	C	15 jr	124	128	270	64	70	168		824	
CLT.08	Vervanging Patronaat (niet-gebouwgeb.)	C	15 jr		170	41	346	16	611		1.184	
SZ.112	Vervanging Philharmonie (niet-gebouwgeb.)	C	15 jr	481	140				126		747	
CLT.09	Restauratie Müller orgel	A	20 jr		260	60					320	
CLT.09	Restauratie Müller orgel (bijdrage subsidie)	A	20 jr		100-	24-					-124	
CLT.10	Archeologisch museum inrichting	C	10 jr				200				200	
CLT.11	Aankoop pand tbv depot erfgoed	C	40 jr						1.300		1.300	
CLT.12	Stelpost Cultuur PB21	C	15 jr			500	1.500	1.000			3.000	
GOB.92	Slachthuis geb E - renovatie en popcentrum	A	40 jr	541	2.000	1.759					4.300	
WRM.01	Warmtenet (vanuit Kadernota 2018)	C	30 jr			1.000	1.000	2.000	1.000	1.000	6.000	
GRX.01	Vorbereiding grex 'Entree het Verre Oosten'	A	5 jr	19	40	123					183	
GRX.02	Vorbereiding grex Beatrixplein	A	5 jr	182	3						185	
GRX.03	Vorbereiding grex Oostpoort	A	5 jr	63	606	669-					0	
Totaal programma 4 Duurzame stedelijke ontwikkeling					1.520	3.526	3.385	3.597	3.718	4.342	1.000	21.088

Programma 5: Beheer en onderhoud

Cluster wegen, straten, pleinen en riolering

Ip-nr.	Omschrijving	Status	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
81.29	Sporthal Sportweg (Openbare ruimte)	A	30 jr	381	299						680
DRS.01	Doorstroming Waarderweg / Vondelweg	C	30 jr						500	2.000	2.500
GOB.23	Cameratoezicht toegangssysteem	C	10 jr			50	220				270
GOB.23	Reconstructie Nieuwe Groenmarkt	C	30 jr		24	75	425				524
GOB.39	Spaarndam parkeervoorziening Kerklaan	A	30 jr	129	36	255					420
GOB.62	Houtplein herinrichting	A	30 jr	953	300	2.450	2.179				5.882
GOB.62	Houtplein herinrichting (bijdrage)	A	30 jr	674-	200-	1.676-	1.190-				-3.740
GOB.63	Rijksstraatweg - HOV noord	A	30 jr	3.211	391						3.602
GOB.63	Rijksstraatweg- HOV noord (bijdr subsidie)	A	30 jr	3.087-	115-						-3.202
GOB.64	Kruising Jan Gijzenkade/P.C. Boutenstraat	C	30 jr		100						100
GOB.70	Schalkwijk bereikbaar: Amerikaweg	A/C	30 jr	547	273	3.000	3.400				7.220
GOB.70	Schalkwijk bereikbaar: Amerikaweg (bijdr)	A	30 jr		150-	600-	600-				-1.350
GOB.75	Middengebied Schalkwijk herinr. OR	A	30 jr	1.023	250	250	1.206				2.729
GOB.77	Schalkstad openbare ruimte	A/C	30 jr	20	250	2.450	400	570			3.690
GOB.77	Schalkstad openbare ruimte (bijdrage)	C	30 jr			250-					-250
GOB.78	Meerwijk integr vern openbare ruimte	A/C	30 jr	121	340	2.250	1.850	2.145	4.200	8.000	18.906
63.19	Meerwijk integr. vern. OR, riolering	A/C	40 jr		85	500	2.150	2.600			5.335
GOB.79	Zuiderpolder integr vern openbare ruimte	A/C	30 jr	95	55	1.900	5.650	4.000			11.700
GOB.90	Vervangen openbare verlichting door LED	A/C	30 jr	946	254	400	400	400			2.400
GOB.91	Harmenjansweg verharding MN	A	30 jr	115	856						972
GOB.91	Harmenjansweg verharding MN (bijdrage)	A	30 jr		298-						-298
GOB.91	Harmenjansweg verharding MN (subsidie)	A	30 jr		340-						-340
63.19	Harmenjansweg IP 63.19 riool	A	40 jr	33	245						277
GOB.91	Westergracht spoorovergang	C	30 jr		1.200						1.200
GOB.91	Westergracht spoorovergang (bijdrage)	C	30 jr		600-						-600
IMP.01	Oostpoort Impulsaanvraag 1e fase	C	30 jr					5.000	5.000	5.760	15.760
IMP.01	Oostpoort Impulsaanvraag 1e fase (bijdrage)	C	30 jr					2.626-	2.627-	2.627-	-7.880
IMP.02	Europawegzone Impulsaanvraag 1e fase	C	30 jr				550				550
IMP.03	Impulsaanvraag 2e tranche	C	30 jr						5.000	5.000	10.000
IP.MN	Investering maatschappelijk nut (stelpost)	A	30 jr		1.762	3.100	2.904	3.300	3.300	3.300	17.666
OR.001	Cronjéstraat herinrichten	C	30 jr		160	470	470				1.100
OR.002	Reconstructie Nassaulaan	C	30 jr						200	1.800	2.000
OR.003	Fietsknelp Kennemerplein en Schoterweg	C	30 jr			150	250	1.000	500		1.900
OR.003	Fietsknelp Kennemerpl en Schoterw (bijdr)	C	30 jr					750-			-750
OR.004	Herinrichten Prins Bernhardlaan	A/C	30 jr		250	750	4.100				5.100
OR.004	Herinrichten Prins Bernhardlaan (subsidie)	C	30 jr				200-				-200
OR.004	Herinrichten Prins Bernhardlaan VRI	A/C	10 jr				396				396

Ip-nr.	Omschrijving	Status	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	
63.19	Herinrichten Prins Bernhardlaan (Riolering)	A/C	40 jr				435				435	
OR.005	LV-verbinding Entree-oost thv St. Jacob	C	30 jr			10	10	430			450	
OR.006	Pladellastraat/Merovingestraat fietsstraat	C	30 jr			200	350				550	
OR.007	Tjaden aanleggen wandelpad	C	30 jr					300			300	
OR.008	Paul Krugerstraat Fietsstraat	C	30 jr					500	250		750	
OR.015	Rijksstraatweg / Schoterweg fietspad	C	30 jr	400	1.700	2.000	500				4.600	
OR.016	Gedempte Oude Gracht Verwulft pleateau	C	30 jr				60	600			660	
OR.017	Prof Eijkmanlaan meerkst boven vervanging	C	30 jr			500	600				1.100	
OR.018	Prinsenbrug onderdoorgang	C	30 jr			100	1.400	2.000	1.100		4.600	
OR.018	Prinsenbrug onderdoorgang (subsidie)	C	30 jr					2.000-			-2.000	
OR.019	Waddenstraat herinr bij sloop- / nieuwbouw	C	30 jr				250	500	4.250		5.000	
OR.019	Waddenstraat herinrichting (bijdrage)	C	30 jr				250-	500-	2.250-		-3.000	
WZ.06	Molenwijk, wandelpromenade	A	20 jr	5.673	627						6.300	
63.19	Rioleringen (begroting 2020)	A	40 jr		7.747						7.747	
63.19	Rioleringen (begroting 2021)	A	40 jr		524	8.000					8.524	
63.19	Rioleringen (2023 e.v.)	A	40 jr				10.879	10.357	9.357	9.357	39.950	
Subtotaal wegen, straten en pleinen					9.487	14.724	26.034	40.294	28.326	28.780	32.590	180.234

Cluster Structuurvisie Openbare Ruimte

Ip-nr.	Omschrijving	Status	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
SOR.00	SOR - Duurzame mobiliteit	A/C	30 jr						8.388		8.388
SOR.01	SOR - Water, groen, klimaatadaptatie, ecol.	A/C	30 jr						2.240		2.240
SOR.02	Haarlem - Velsen Snelfietsroute	A	30 jr	81	140	1.058					1.279
SOR.02	Haarlem - Velsen Snelfietsroute (bijdrage)	A	30 jr			964-					-964
SOR.03	Vijfhoek herinrichting	A/C	30 jr	45	155	946					1.146
SOR.04	Ramplaanspad SOR.01	A	30 jr	16	99						115
SOR.06	Voortingplantsoen SOR.01	A	30 jr	83	242						325
SOR.07	Spaansevaartstraat SOR.01	A	30 jr	374	389						763
SOR.08	Bisschop Bottemanplein SOR.01	A	30 jr	30	170	100					300
SOR.09	Natuurvriendelijke oevers	C	30 jr			135					135
SOR.10	Schoterroog nieuwe entree	C	30 jr			240					240
SOR.11	Vergroenen Waarderpolder	C	30 jr			125					125
SOR.12	Onderdoorgang Prinsenbrug	C	30 jr				150				150
SOR.13	Verkeersveiligheid Oudeweg - Fustweg	C	30 jr			285					285
SOR.14	Spaansevaartstr / Transvaalstr ambassad.pl.	C	30 jr				30	240			270
SOR.15	Fietsparkeren binnenstad	C	30 jr			700	1.925				2.625
SOR.16	Houtplein fietsstalling	C	30 jr			300					300
SOR.17	Fietsparkeren OV Spaarnwoude (korte term.)	C	5 jr			200					200
SOR.18	Fietsknelp. Kennemerpl / Schoterweg	C	30 jr				500	577			1.077
SOR.19	Fietsparkeren OV Stationsplein (korte term.)	C	5 jr		25	100					125

Ip-nr.	Omschrijving	Status	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	
SOR.20	Fietsparkeren OV Stationsplein (lange term.)	C	30 jr			70	2.430	2.500			5.000	
SOR.21	Busverkeer; o.a. knooppunt Zuid-Oost	C	30 jr			200	1.400	3.400			5.000	
SOR.22	Herstructurering Stadsstraat Europaweg	C	30 jr			500	3.000	4.900			8.400	
SOR.23	Dwars door Schalkwijk: Kennedylaan eo	C	30 jr			450	1.525	1.000			2.975	
SOR.24	Instellen van Milieuzone	C	30 jr		380						380	
SOR.25	Budget voor maatregelen met externe cofin.	C	30 jr			370	320	320			1.010	
Subtotaal riolering, groen en overig					630	1.599	4.815	11.280	12.937	10.628	0	41.889

Cluster groen, water, oevers en bruggen

Ip-nr.	Omschrijving	Status	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	
BRG.01	Vervanging bedieningscomputer Prinsenbrug	C	15 jr		35	415					450	
BRG.02	Centrale afstandsbediening bruggen	A	20 jr		210	375	665	400			1.650	
GOB.80	Schalkwijkerbrug vervanging	A/C	30 jr	96	500	1.386					1.982	
GOB.52	Kade Zuider Buitenspaarne, Vijverlaan	A	40 jr	126	504						630	
OR.012	Vervanging kade Kinderhuisvest	C	40 jr						150	1.150	1.300	
OR.014	Vervanging kade Buitenzorgkade	A/C	40 jr	4	396	300					700	
WZ.07	Kade Spaarne (Melkbrug- Gravestenenbrug)	A	40 jr	3.532	20						3.552	
64.04 a	Centrale Watergang Waarderpolder	A/C	30 jr	4.066	166						4.231	
64.04 b	Aziëweg waterverbinding	A	30 jr	543	300	157					1.000	
GOB.43	Schoterbos	A	30 jr	2.741	30	79					2.850	
GOB.43	Schoterbos - vervolgfases	A	30 jr	424	3.976						4.400	
GOB.43	Schoterbos - vervolgfases (bijdrage subsidie)	C	30 jr		1.031						1.031	
GOB.44	Haarlemmerhout	A	10 jr	551	217						768	
GOB.73	Bomen in Schalkwijk	A/C	30 jr	454	560	500	600	596	600	865	4.174	
OR.009	Groen in de Zuiderpolder	C	30 jr			500					500	
OR.010	Vergroening Amsterdamsebuurten	C	30 jr			600					600	
OR.011	Schouwbroekerplas herinrichten	C	30 jr			500					500	
OR.013	Waterverbinding Floris van Adrichemlaan	C	30 jr		50	930	2.000				2.980	
Subtotaal riolering, groen en overig					12.536	7.995	5.742	3.265	996	750	2.015	33.299

Cluster parkeren

Ip-nr.	Omschrijving	Sta- tus	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	
12.15	Vervanging apparatuur parkeergarages	B	7 jr		400	437					837	
FTS.01	Actieplan Fiets	C	40 jr		50	2.150	1.500	1.000			4.700	
FTS.02	Fietsenstalling Houtplein	C	40 jr		61	1.239					1.300	
GOB.61	Fietsparkeergarage Raaks	C	40 jr	712	788	200					1.700	
GOB.65	Parkeervoorziening Schalkstad	A	40 jr	2.400	3.600						6.000	
GOB.65	Parkeervoorziening Schalkstad (bijdrage)	A	40 jr		4.400-						-4.400	
PRK.01	Parkeerregul. Entree en Sportheldenbuurt	C	5 jr		50	400					450	
PRK.02	Parkeerregulering obv draagvlakonderzoek	C	5 jr			100	100	100			300	
PRK.03	Nedtrain parkeeroplossing Spaarnesprong	C	40 jr		25	150	2.000	3.825			6.000	
Subtotaal parkeren					3.112	574	4.676	3.600	4.925	0	0	16.887

Cluster overige beheertaken (vastgoedbeheer en havendienst)

Ip-nr.	Omschrijving	Sta- tus	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal	
HVD.01	Vervanging Havenkantoor	A/C	40 jr		100	400	825	175			1.500	
HVD.02	Havendienstboot	C	10 jr					750			750	
BIB.01	Renovatie en modernisering bibliotheekvestigingen (Kadernota 2018)	A	20 jr		400	4.600	1.000				6.000	
SZ.127	Museum het Dolhuys	A	20 jr	4.166	34						4.200	
VG.DRZ	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	C	15 jr		100	2.900	3.000	3.000			9.000	
VG.IN	Bakenessertoren, restauratie	B	20 jr				500	500	300		1.300	
VG.IN	Drainage Waarderhaven	C	40 jr			533					533	
VG.IN	Gedempte Oude Gracht 2, Raaks 7 renovatie	B	20 jr		60	140					200	
VG.IN	Grote Markt 16-18 renovatie	B	20 jr			110					110	
VG.IN	Levensduur verlengende investeringen gemeentelijk vastgoed	B	15 jr		64	19			200	500	783	
VG.IN	Waarderweg 78 renovatie	B	15 jr			143					143	
VG.IN	Wagenmakerslaan 1 installaties	B	15 jr			500					500	
VG.IN	Zijlvest 39 Luchtbehandelingsinstallatie	B	15 jr		225	245					470	
VG.ON	Haarlemmer Kweektuin / Hoge Kas	A	20 jr	273	63-						210	
VG.ON	Kruisweg 18-20 gebruiksmogelijkheden	A	5 jr	696	30						726	
Subtotaal overige beheertaken					5.135	950	9.590	5.325	4.425	500	500	26.425
Totaal programma 5 Beheer en onderhoud					30.899	25.842	50.857	63.764	51.609	40.658	35.105	298.734

Programma 6: Burger, bestuur en veiligheid

lp-nr.	Omschrijving	Statu- s	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
11.03	Kassaruimte publiekshal	A	5 jr	62	38						100
DVL.01	Vervangen automaat waardedocumenten	C	10 jr			100	50				150
Totaal programma 6 Burger, bestuur en veiligheid				62	38	100	50	0	0	0	250

Programma 7: Algemene dekkingsmiddelen en overhead

lp-nr.	Omschrijving	Statu- s	Afschr. term.	Realisatie t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
FAC.01	Vervanging meubilair	C	10 jr		117		360	680	360	376	1.893
FAC.02	Vervanging interieur	C	10 jr			1.025	470	500	100		2.095
21.01	Beveiligingsniveau technische omgeving	A	5 jr	171	1						172
21.01	Mobiele communicatiemiddelen 2020	A	4 jr	441	34						475
21.01	Vervanging en Uitbreiding WIFI gemeentelijke kantoorlocaties	A	5 jr	185	55						240
ICT.01	Mobiele communicatiemiddelen 2021	A	4 jr		350						350
ICT.01	Uitbreiding Datacenter	A	5 jr		257						257
ICT.01	Vervanging en uitbreiding ICT	B	5 jr		386	1.000	1.500	1.500	1.500	1.500	7.386
ICT.02	Digitale Transformatie	C	5 jr		494	2.000	1.750	2.750	1.000	1.000	8.994
ICT.02	Vervanging website Haarlem.nl	A	5 jr		290						290
M&S.102	Digitale transformatie Sociaal Domein	A	5 jr	155	5-						150
M&S.102	Inrichten werkplekken (ICT)	A	5 jr	172	95						268
M&S.102	MijnHaarlem fase 2	A	5 jr	5	258						263
M&S.105	ICT middelen agv fusie Zandvoort	A	5 jr	110	10	57					177
Totaal programma 7 Alg. dekk. en overhead				1.240	2.342	4.082	4.080	5.430	2.960	2.876	23.009
Eindtotaal				55.822	56.225	85.075	89.602	68.951	49.781	40.827	446.283

5.2 Samenstelling bestuur

College van burgemeester & wethouders

Dhr. J. Wiene, Burgemeester

Voorzitter van het college van burgemeester en wethouders en voorzitter van de gemeenteraad

Dhr. R.H. Berkhout, Wethouder (GLH)

Portefeuille: Duurzaamheid, economie en mobiliteit

Dhr. J. Botter, Wethouder (D66)

Portefeuille: Jeugd, onderwijs, vastgoed, bedrijfsvoering, dienstverlening en nieuwe democratie

Mw. M-Th. Meijs, Wethouder (GLH)

Portefeuille: Zorg, welzijn & volksgezondheid, wonen en cultuur

Dhr. F. Roduner, Wethouder (PvdA)

Portefeuille: Ruimtelijke ontwikkeling, monumenten, sociale zaken en schulden & minima

Dhr. M.R.J. Rog, Wethouder (CDA)

Portefeuille: Financiën, sport en openbare ruimte

Mw. C.M. Lenstra, Gemeentesecretaris

Gemeenteraad

GroenLinks (9 zetels)

dhr. J.P.J. Drost, dhr. P. van den Doel, dhr. B. Gün, mw. S.K. Klazes, mw. I.J. van der Sluis, mw. M.E. Oosterbroek, mw. S.M.L.M. Schneiders, dhr. N. Zohri, mw. R.E.E. Timmer-Aukes

PvdA (6 zetels)

mw. C.M. Verhoeff, mw. I.P. Wisse, dhr. J. Oomkes, dhr. I.D. Sepers, dhr. M.H. Wiedemeijer, dhr. I. Yerden

D66 (5 zetels)

mw. D.C. Leitner, mw. M. Çimen, dhr. M. de Groot, dhr. B. van Leeuwen, mw. Th. van der Windt

VVD (4 zetels)

dhr. W.J. Rutten, dhr. J. Boer, dhr. J.W. Blokpoel, dhr. P.W. van Kessel

CDA (4 zetels)

dhr. A.R. Dreijer, mw. E. de Raadt, dhr. M. El Aichi, dhr. J.W. Klaver

SP (2 zetels)

dhr. A.F. Bloem, mw. S. Özogul-Özen

OPHaarlem (2 zetels)

dhr. F.N.G. Smit, mw. A. Kok

Trots (2 zetels)

dhr. A.P.D. van den Raadt, dhr. J.J.L. Amand

Actiepartij (1 zetel)

dhr. G. Hulster

Hart voor Haarlem (1 zetel)

mw. L.C. van Zetten

Jouw Haarlem (1 zetel)

dhr. M. Aynan

Christenunie (1 zetel)

dhr. F.C. Visser

LiberaalHaarlem (1 zetel)

mw. M. Otten

Griffier

dhr. M. Philips

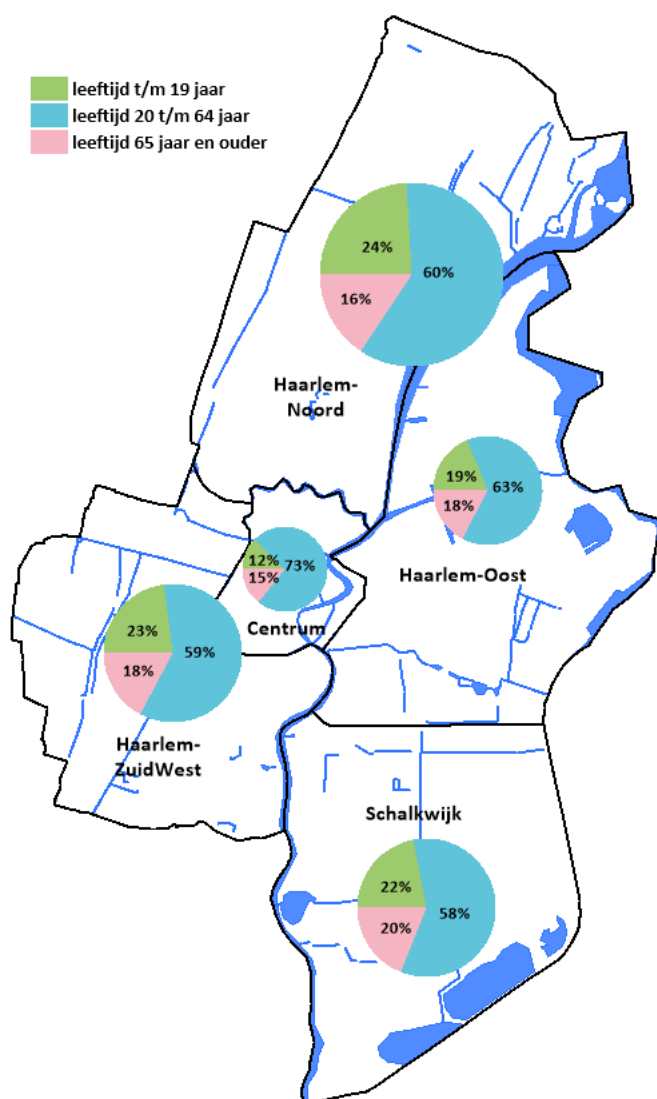
5.3 Kerngegevens

Demografische structuur

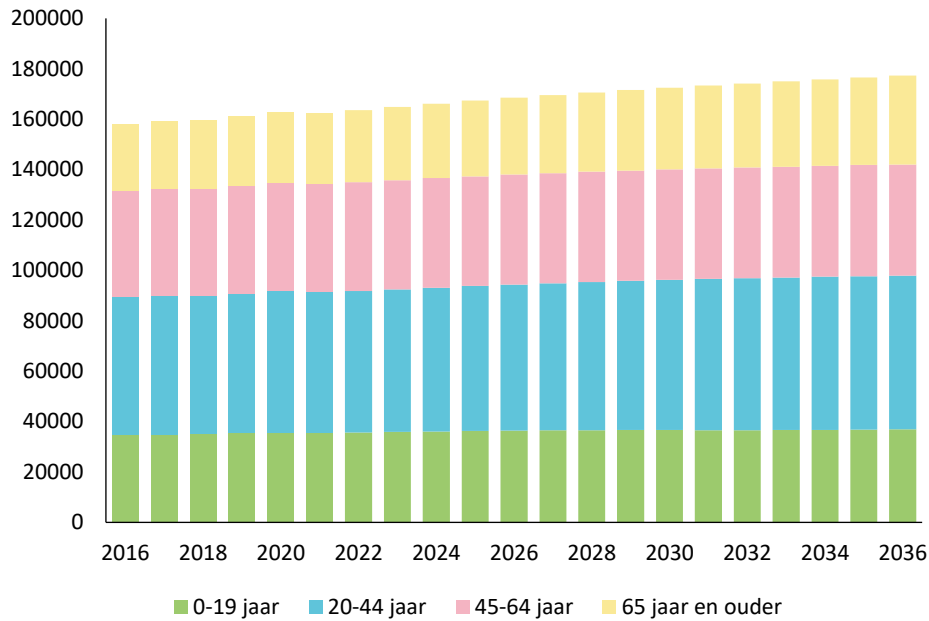
Bevolking naar leeftijd, 2016-2031 (per 1 januari)

leeftijd	2016		2020		2021		2022		2026		2031	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0-19 jaar	34.689	22%	35.787	22%	35.488	22%	35.721	22%	36.368	22%	36.540	21%
20-44 jaar	54.919	35%	56.048	34%	55.790	34%	56.027	34%	58.002	34%	60.059	35%
45-64 jaar	42.094	27%	43.186	27%	43.144	27%	43.250	26%	43.663	26%	43.807	25%
65 jaar en ouder	26.421	17%	27.870	17%	28.104	17%	28.571	17%	30.481	18%	32.945	19%
Totaal	158.123	100%	162.891	100%	162.526	100%	163.569	100%	168.514	100%	173.351	100%
Waarvan 15-64 jaar (potentiële beroepsbevolking)	104.758	66%	107.561	66%	107.170	66%	107.631	66%	110.603	66%	112.761	65%

Bron: Bevolkingsgegevens: BRP-Haarlem; prognose: Data Informatie en Analyse, Gemeente Haarlem

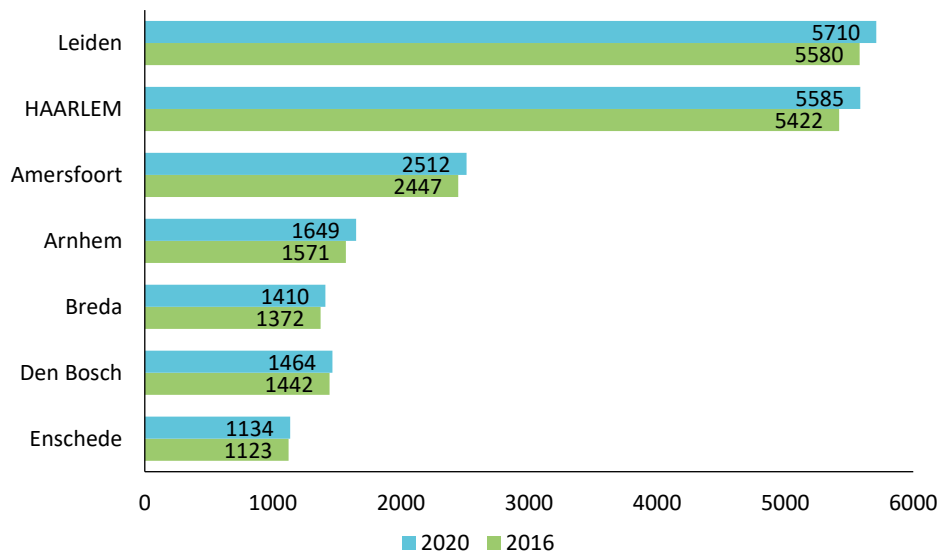
Ontwikkeling inwoners naar leeftijd in Haarlem, 2016-2036

Bron: Bevolkingsgegevens: BRP-Haarlem; prognose: Data Informatie en Analyse, Gemeente Haarlem

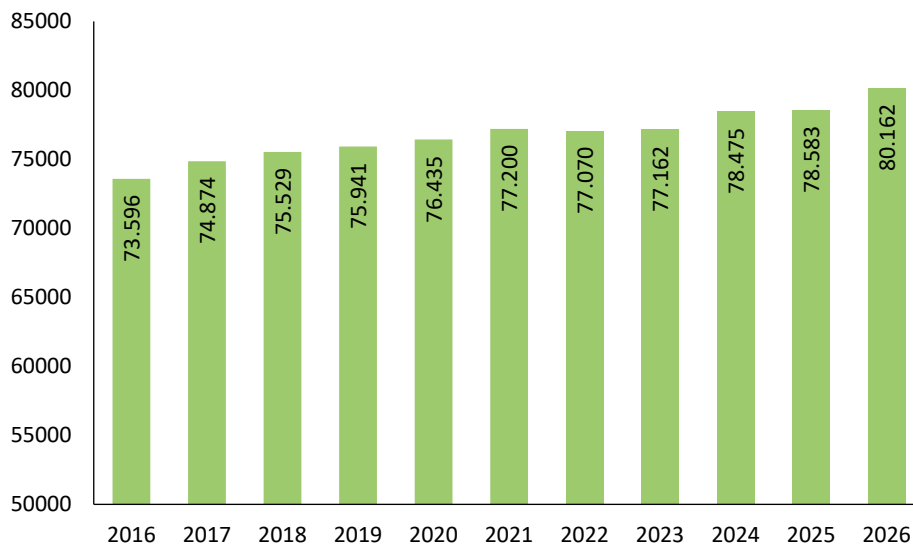
Fysieke structuur

Bevolkingsdichtheid per km² in Haarlem en vergelijkbare steden, 2016-2020

Bron: CBS

Ontwikkeling aantal woningen in Haarlem, 2016-2026

Bron: BAG gemeente Haarlem; prognose: Data, Informatie en Analyse, gemeente Haarlem

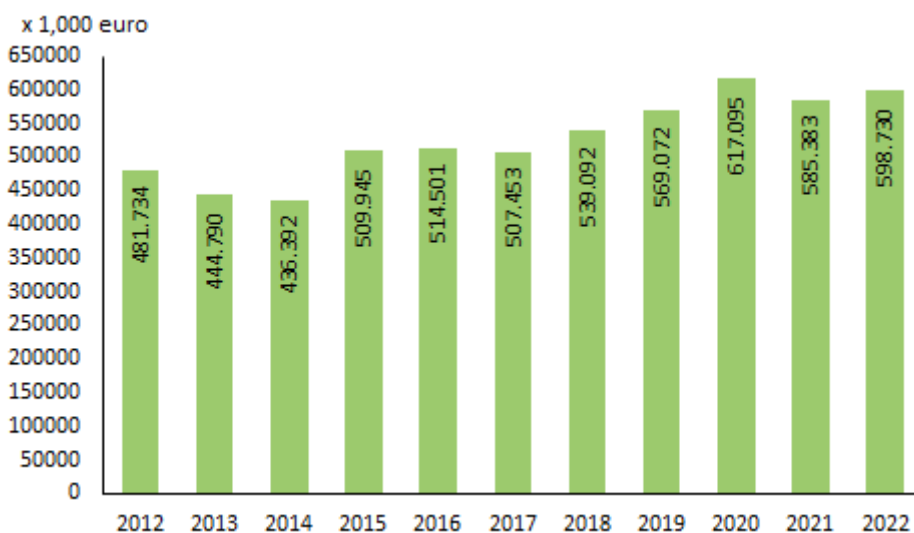
Financiële structuur

Algemene financiële gegevens 2022*

Totale baten (exclusief reservemutaties)	598.730
Totale lasten (exclusief reservemutaties)	611.625
Saldo toevoeging en onttrekking reserves	4.678
Saldo baten en lasten (inclusief reservemutaties) (+ = negatief saldo)	-8.217
Algemene reserve	30.089
Algemene inkomsten gemeentefonds	343.147
Opbrengst Onroerend Zaak Belasting (OZB)	45.704
Investeringsvolume	85.075
Vaste schuld	501.000

* Gegevens o.b.v. primaire begroting

Ontwikkeling begrotingsomvang gemeente Haarlem, 2012-2022

Bron: Jaarverslagen gemeente Haarlem, voor 2022: Programmabegroting 2022-2026 gemeente Haarlem

5.4 Benchmarkindicatoren

Inleiding

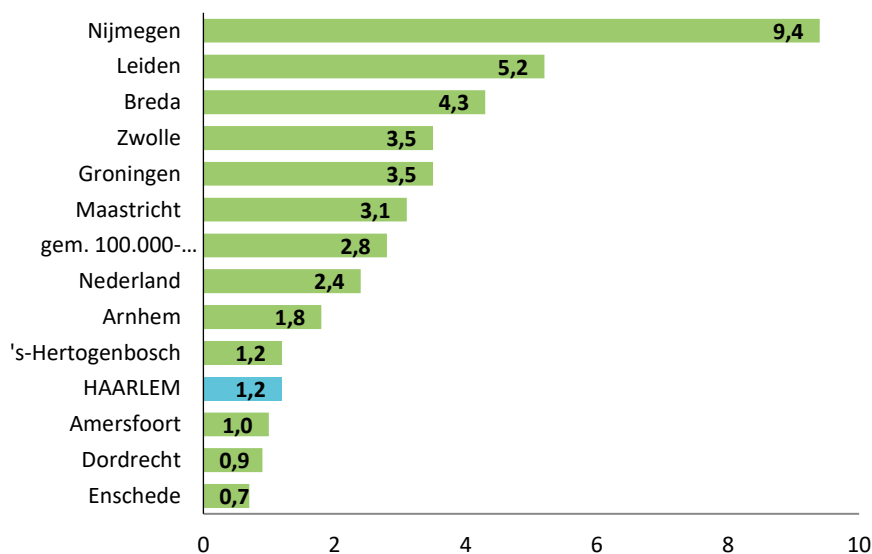
Onderstaande figuren tonen de 29 landelijk verplichte indicatoren die elke gemeente in de programmabegroting moet opnemen. In de programma's van deze programmabegroting zijn deze indicatoren gemarkeerd met 'BZK'.

In deze bijlage wordt gemeente Haarlem steeds vergeleken (benchmark) met 12 vergelijkbare gemeenten, het gemiddelde van gemeenten met tussen de 100.000 en 300.000 inwoners en het gemiddelde voor Nederland. In de figuren zijn de cijfers voor het meest recente beschikbare (hele) jaar opgenomen.

Deze indicatoren worden door de VNG centraal gepubliceerd op waarstaatjegemeente.nl. Deze indicatoren worden met regelmaat geüpdatet, aangevuld, aangepast of met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Het is zodoende mogelijk dat deze indicatoren in deze programmabegroting afwijken van de actuele situatie op het dashboard. In deze programmabegroting zijn de gegevens opgenomen, zoals deze op 1 augustus 2021 op het dashboard zijn gepubliceerd (peildatum).

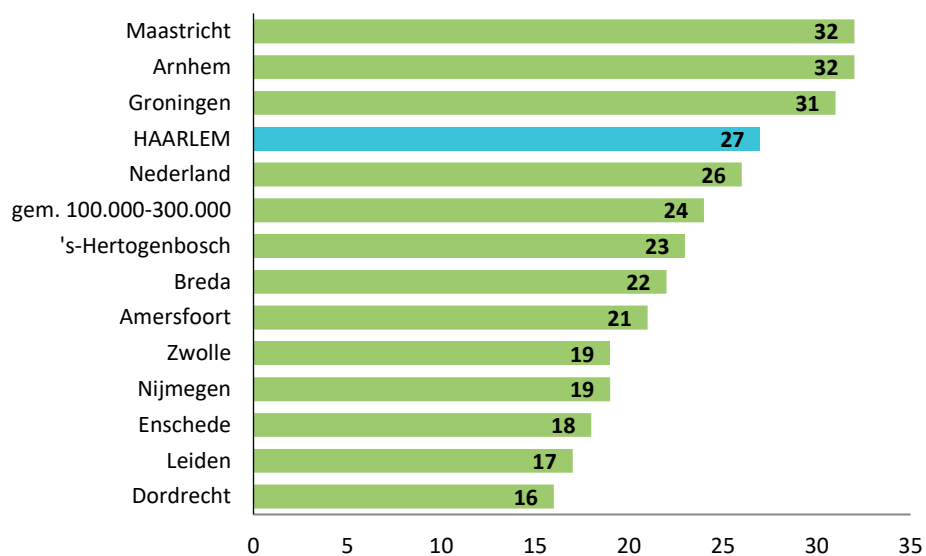
Programma 1 Maatschappelijke participatie

Absoluut verzuim leerlingen in Haarlem en verg. steden, 2019

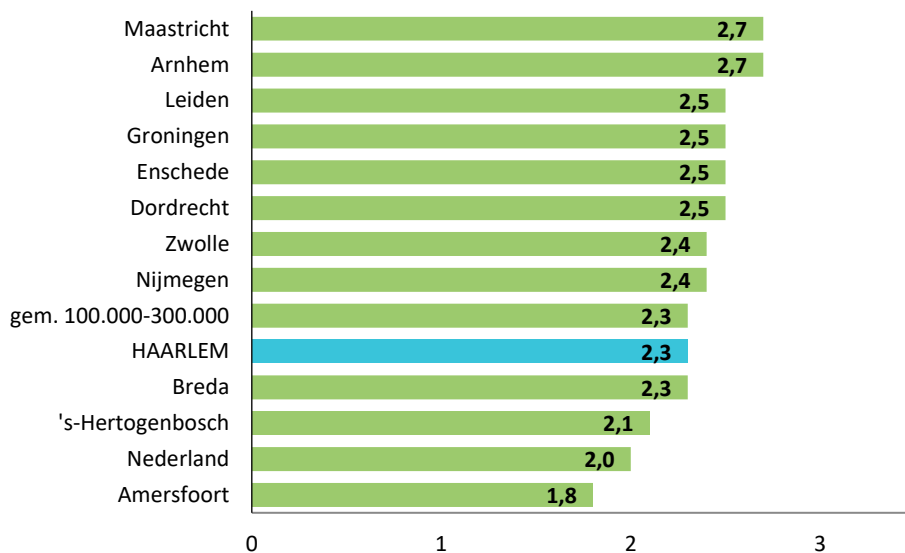
Bron: DUO/Ingrado, aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar, 2019 staat voor schooljaar 2018/2019.

Relatief verzuim leerlingen in Haarlem en verg. steden, 2019

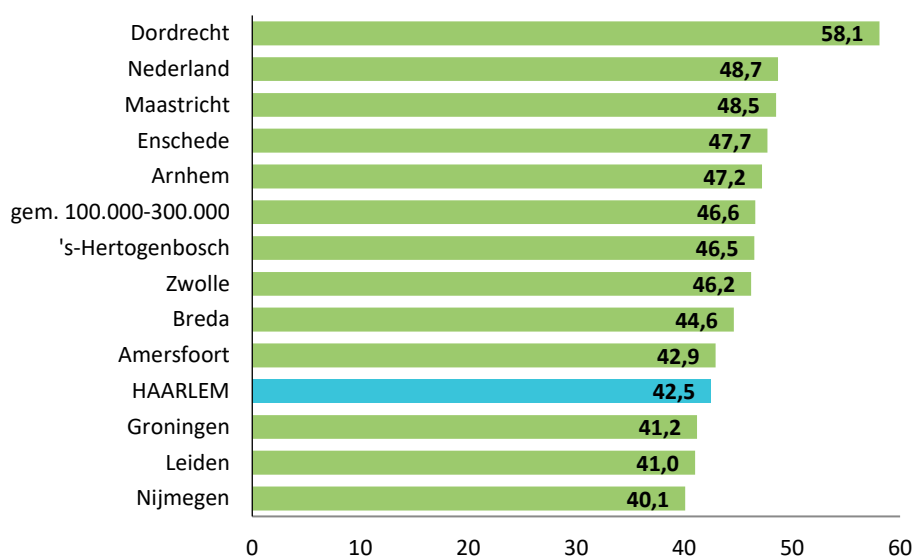
Bron: DUO/Ingrado, aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar, 2019 staat voor schooljaar 2018/2019

Voortijdige schoolverlaters in Haarlem en verg. steden, 2019

Bron: DUO, % van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, d.w.z. zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat, 2019 staat voor schooljaar 2018/2019

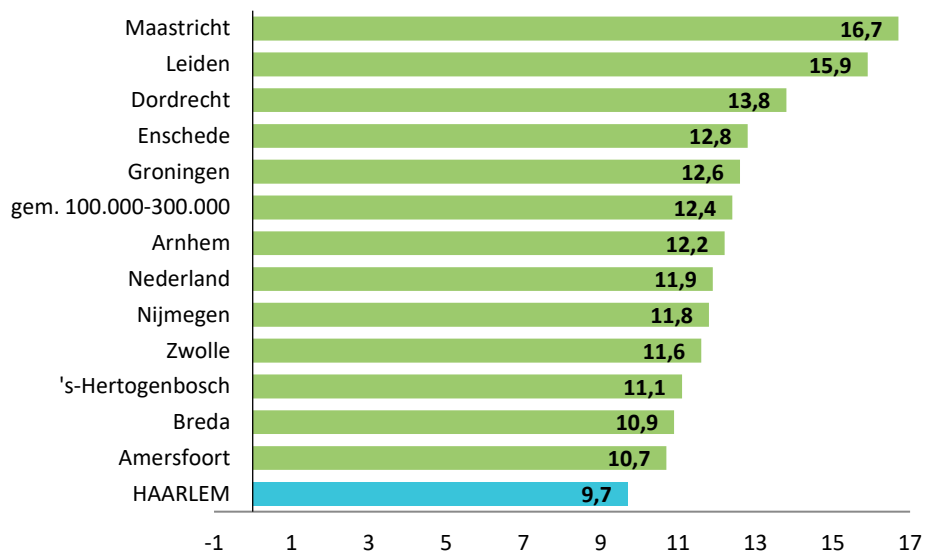
Niet sporters in Haarlem en verg. steden, 2016

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD¹ en CBS en RIVM, % inwoners van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

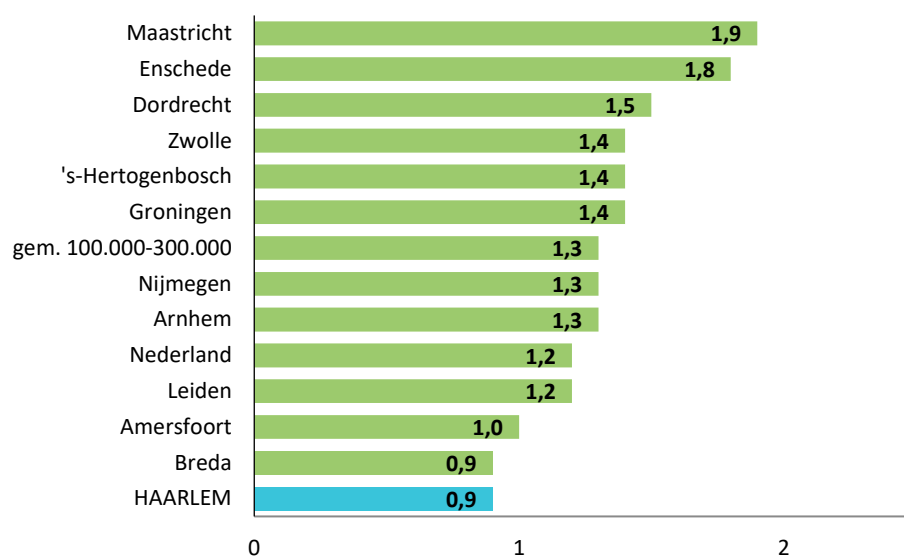
Programma 2 Ondersteuning en zorg

Jongeren met jeugdhulp in Haarlem en verg. steden, 2020

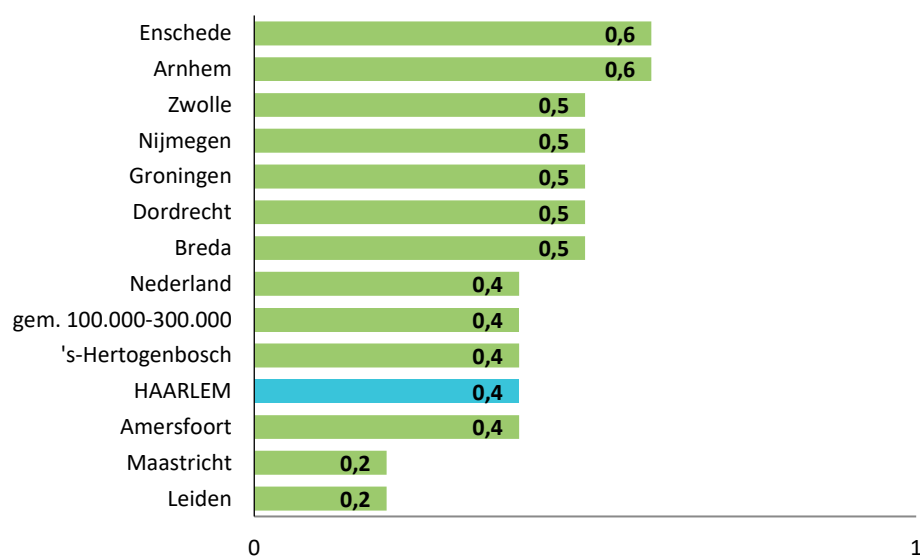
Bron: CBS, in % van alle jongeren tot 18 jaar

Jongeren met jeugdbescherming in Haarlem en verg. steden, 2020

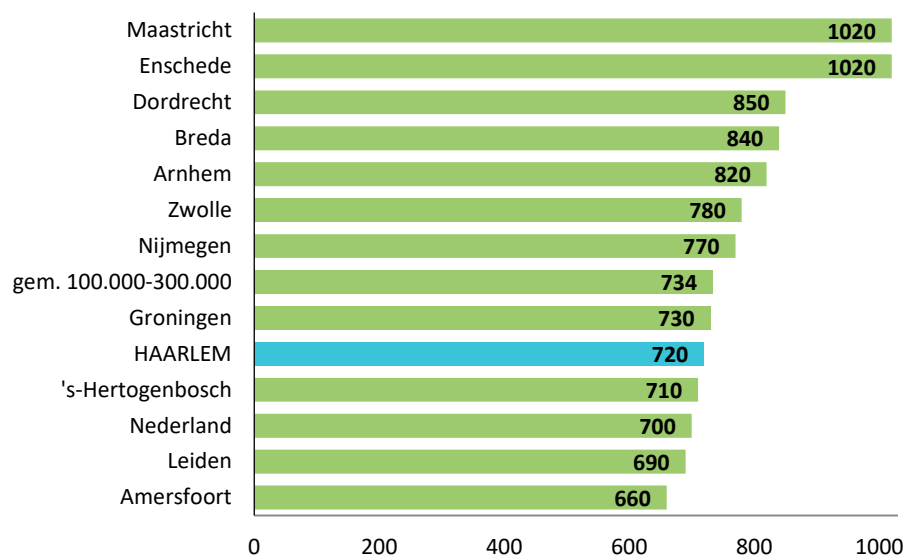
Bron: CBS, % jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming t.o.v. alle 0-18 jarigen

Jongeren met jeugdreclassering in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: CBS, % jongeren 12-22 jaar met jeugdreclassering t.o.v. alle 12-22 jarigen.

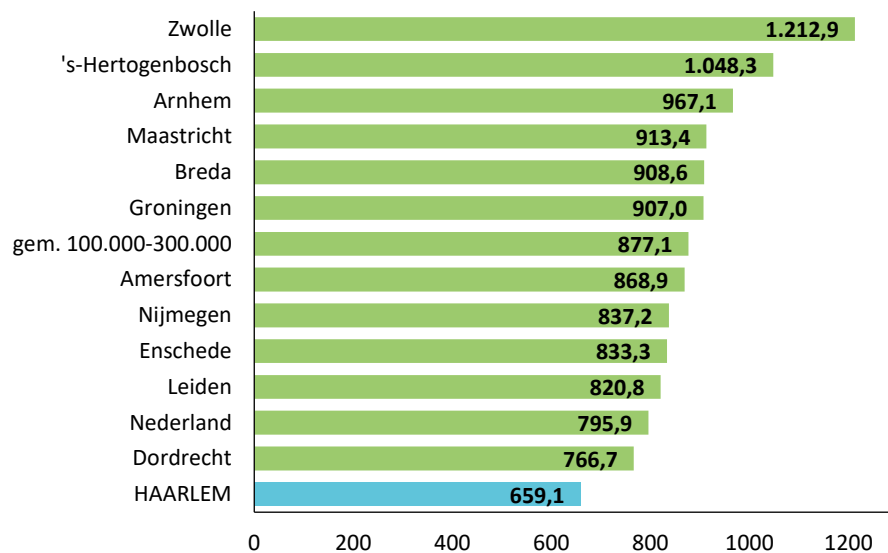
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: CBS, aantal per 10.000 inwoners betreffende bevolkingsgroep.

Programma 3 Werk en inkomen

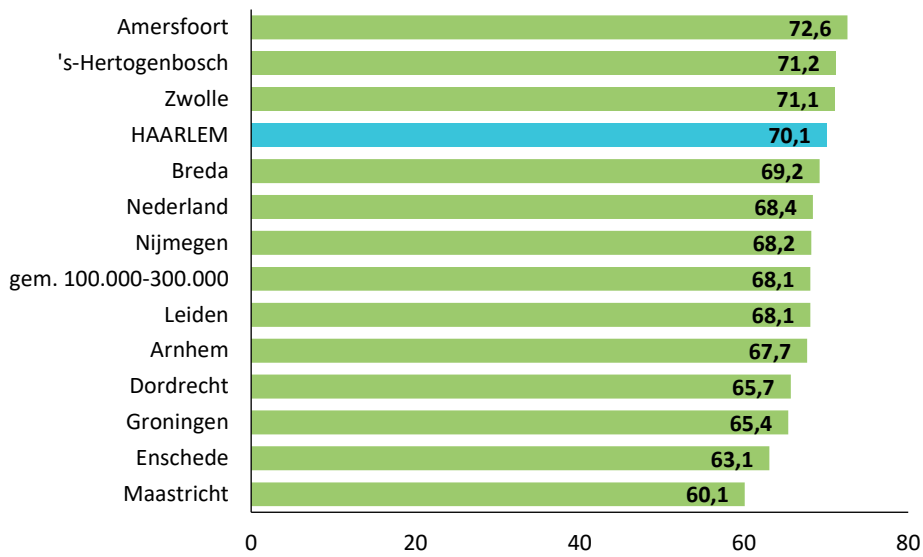
Banen per 1.000 inw. 15-64 jr. in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: LISA, aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

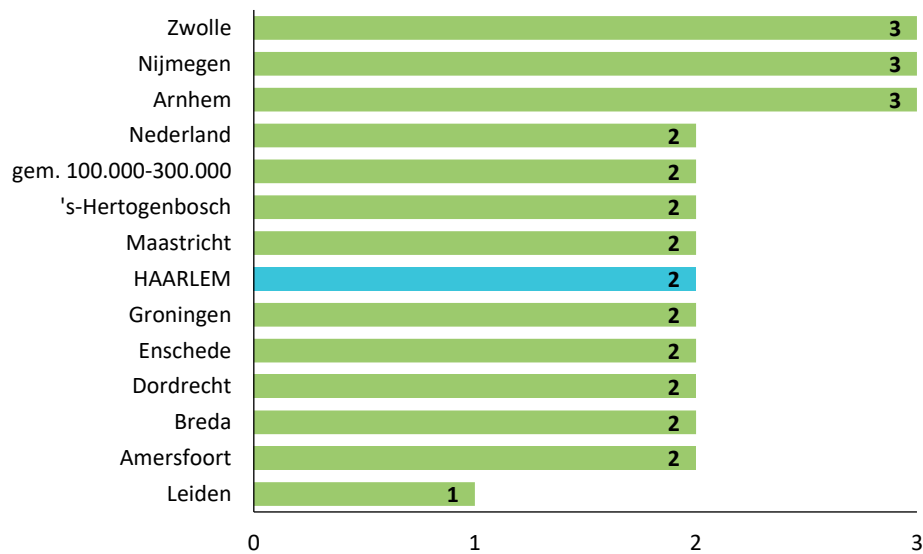

Netto arbeidsparticipatie in Haarlem en verg. steden, 2020

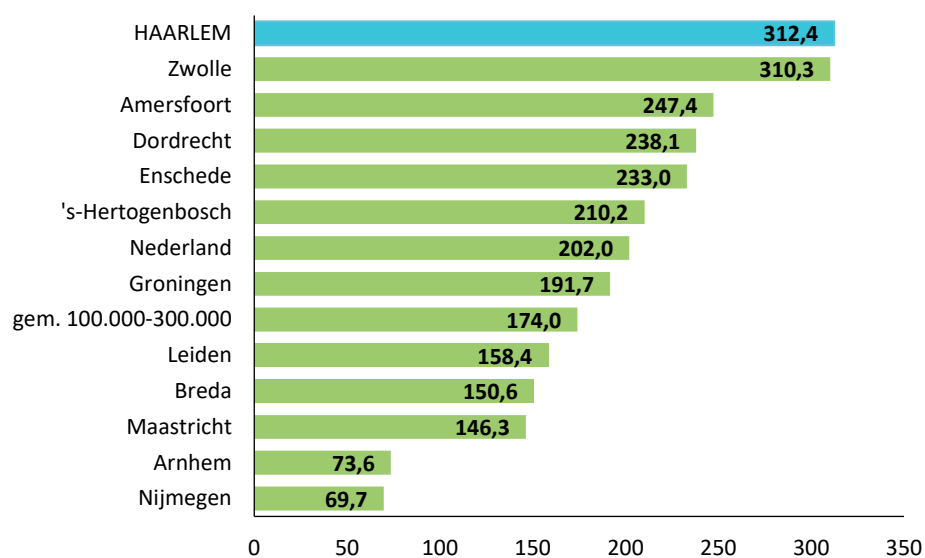
Bron: CBS Arb. deelname, % van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking

Werkeloze jongeren in Haarlem en verg. steden, 2019

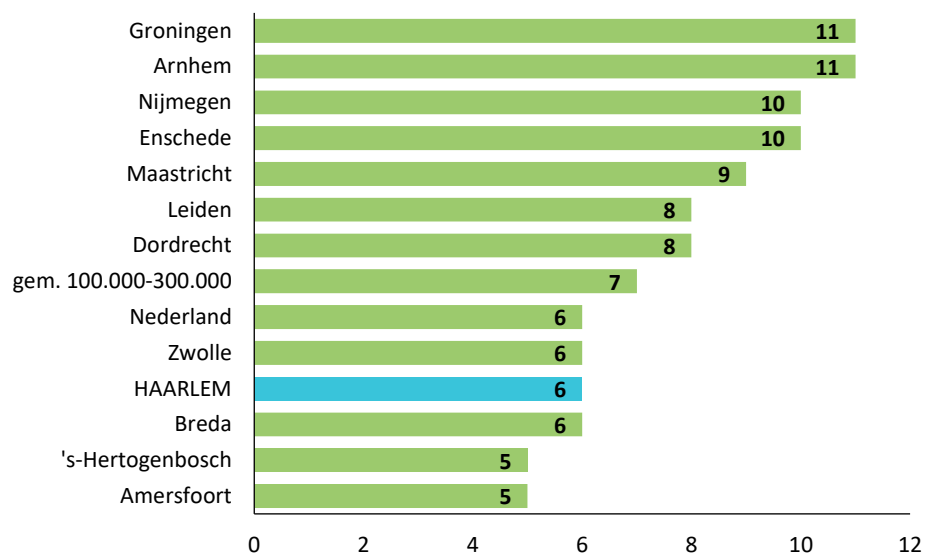
Bron: CBS-Jeugd, % werkeloze jongeren (16-22 jaar).

Lopende re-integratievoorzieningen in Haarlem en verg. steden, 2020

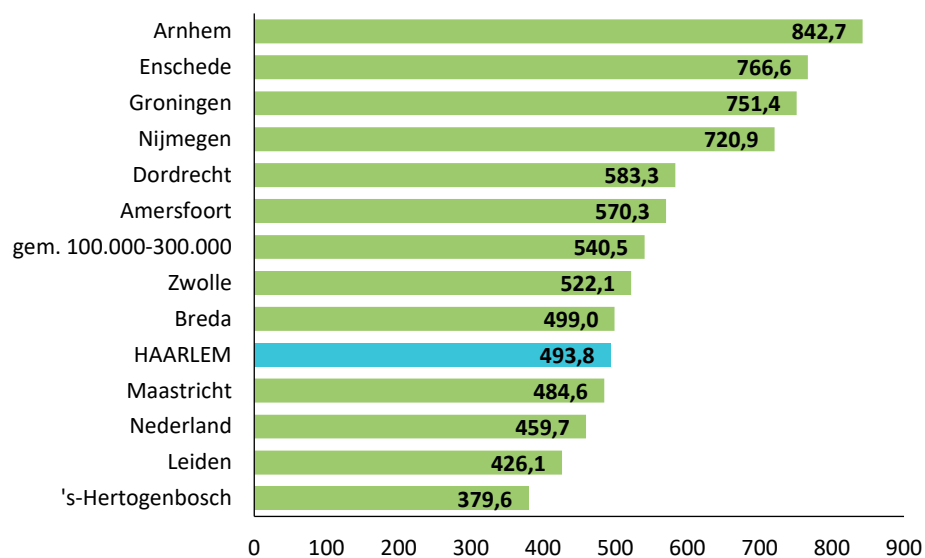
Bron: CBS, aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inw. 15-65 jaar

Kinderen in bijstandsuitkeringsgezinnen in Haarlem en verg. steden, 2019

Bron: CBS-Jeugd, % kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen

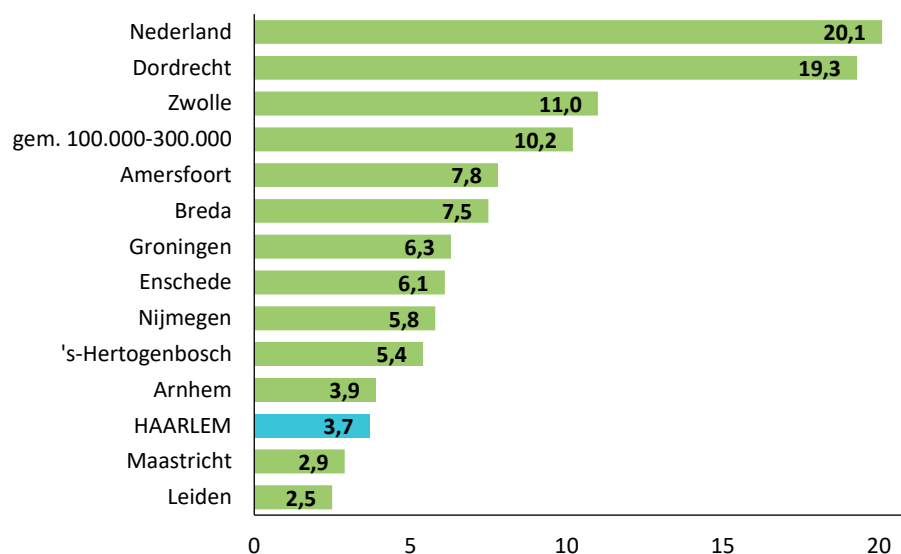
Personen met bijstandsuitkering in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: CBS, aantal bijstandsuitkeringen per 10.000 inw. van 18 jaar e.o.

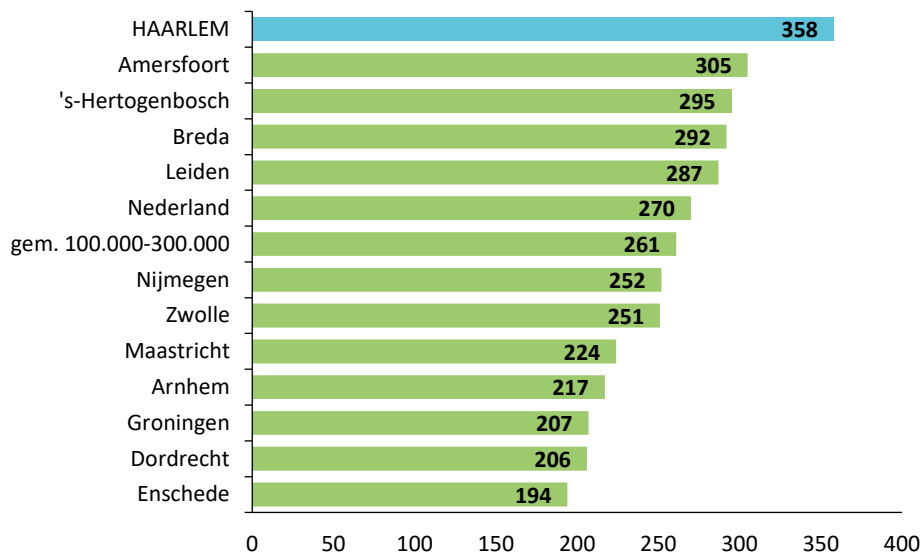
Programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing

Hernieuwbare elektr. in Haarlem en verg. steden, 2019

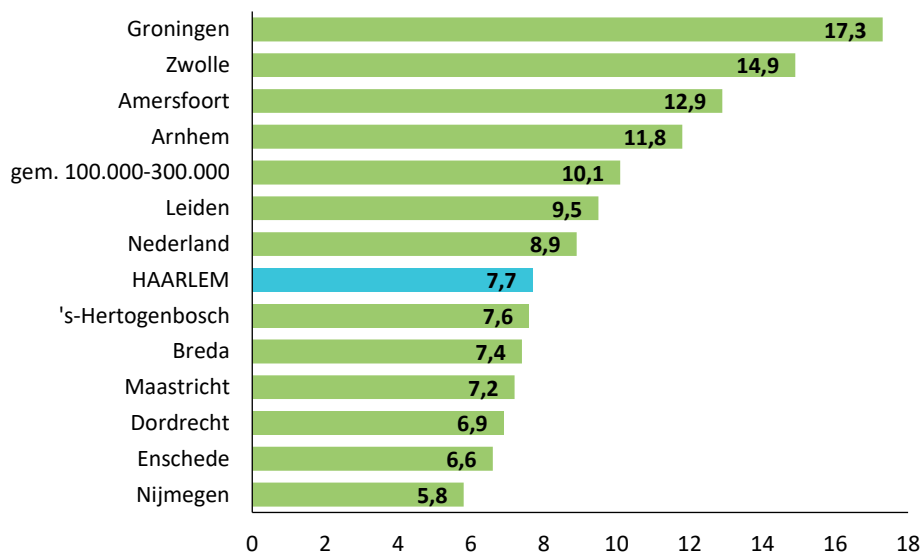
Bron: Rijkswaterstaat-Klimaatmonitor, % van totaal.

WOZ-waarde van woningen in Haarlem en verg. steden, 2020

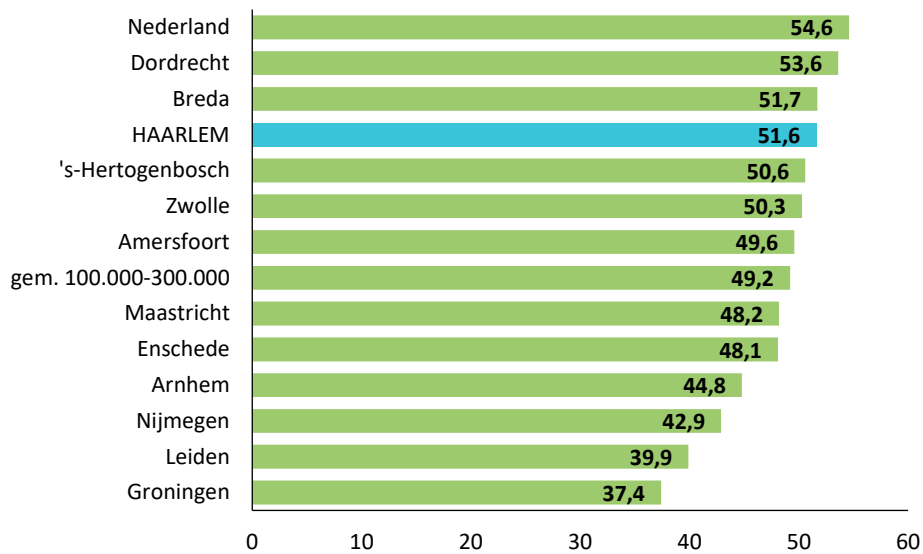
Bron: CBS, gemiddelde WOZ waarde van woningen in duizenden euro's.

Nieuw gebouwde woningen in Haarlem en verg. steden, 2020

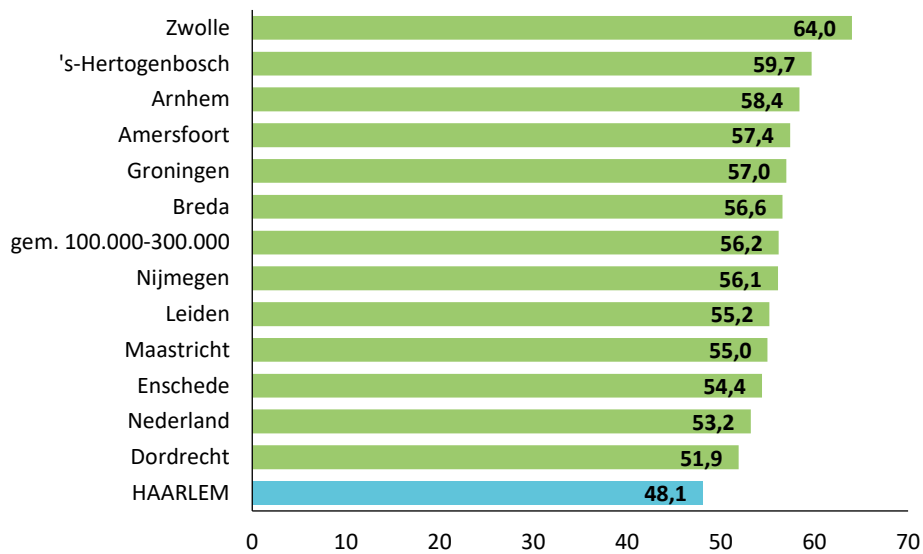
Bron: ABF - Systeem Woningvoorraad; per 1.000 woningen

Demografische druk in Haarlem en verg. steden, 2021

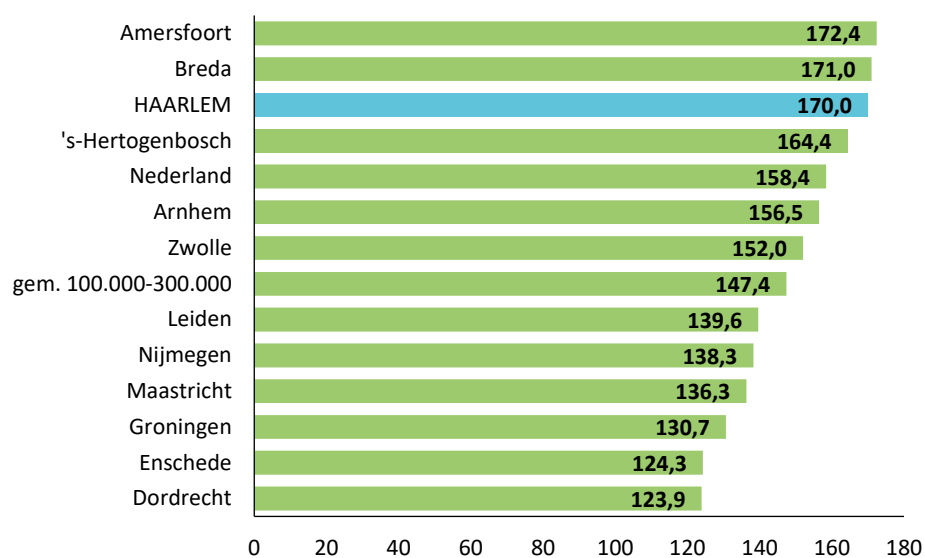
Bron: CBS, de som van het aantal personen van 0-20 jaar (groene druk) en 65 jaar of ouder (grijze druk) in verhouding tot de personen van 20-65 jaar

Funciemenging in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research, de funciemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)

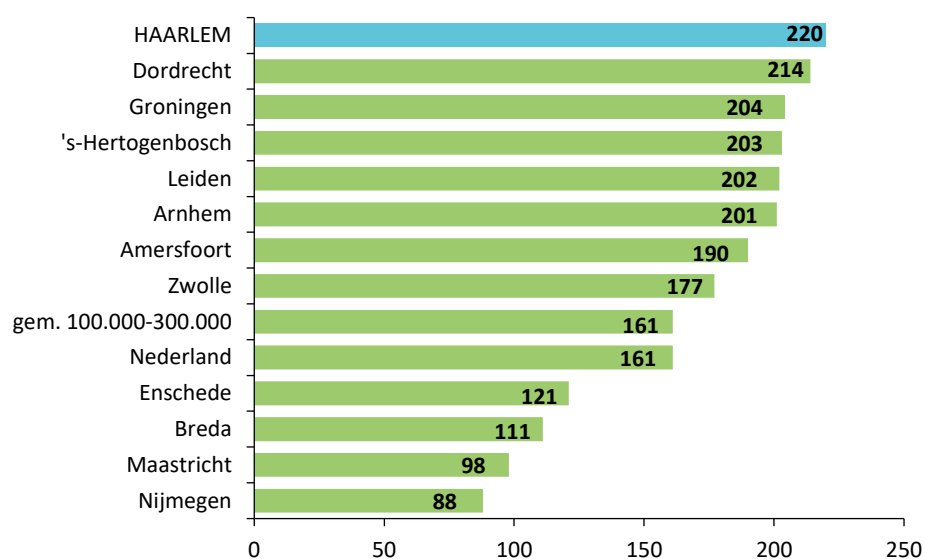
Vestigingen in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: LISA, aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar

Programma 5 Beheer en onderhoud

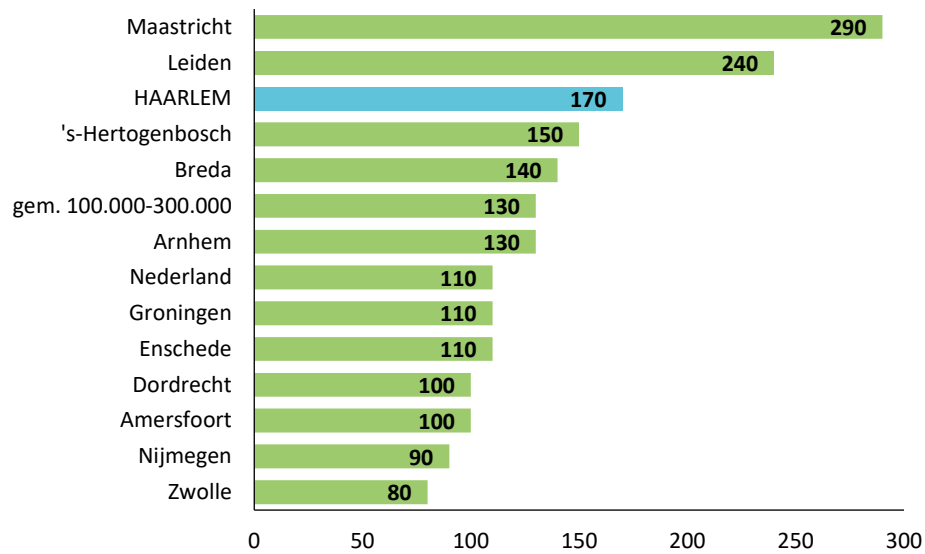
Huishoudelijk restafval in Haarlem en verg. steden, 2019

Bron: CBS, aantal kg huishoudelijk afval per inwoner

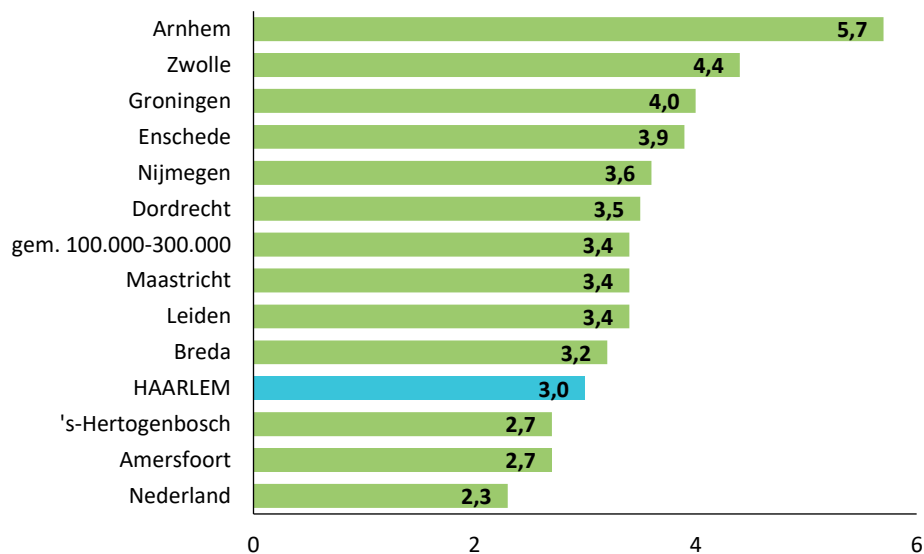
Programma 6 Burger, bestuur en veiligheid

Aantal verwijzingen naar Halt in Haarlem en verg. steden, 2020

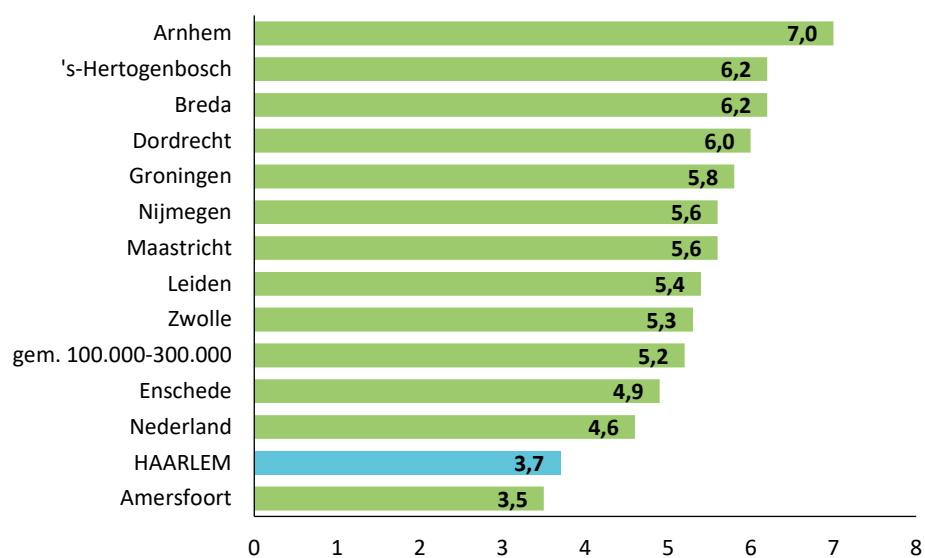
Bron: Bureau Halt, Verwijzingen Halt per 10.000 inw. van 12-17 jaar

Winkeldiefstallen in Haarlem en verg. steden, 2019

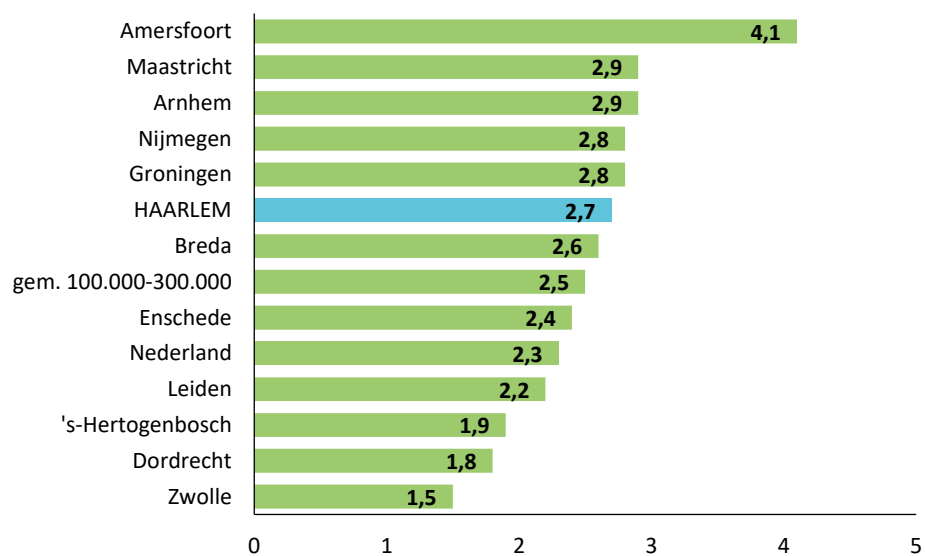
Bron: CBS; per 1.000 inwoners

Gewelds- en seksuele misdrijven in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: CBS; per 1.000 inwoners

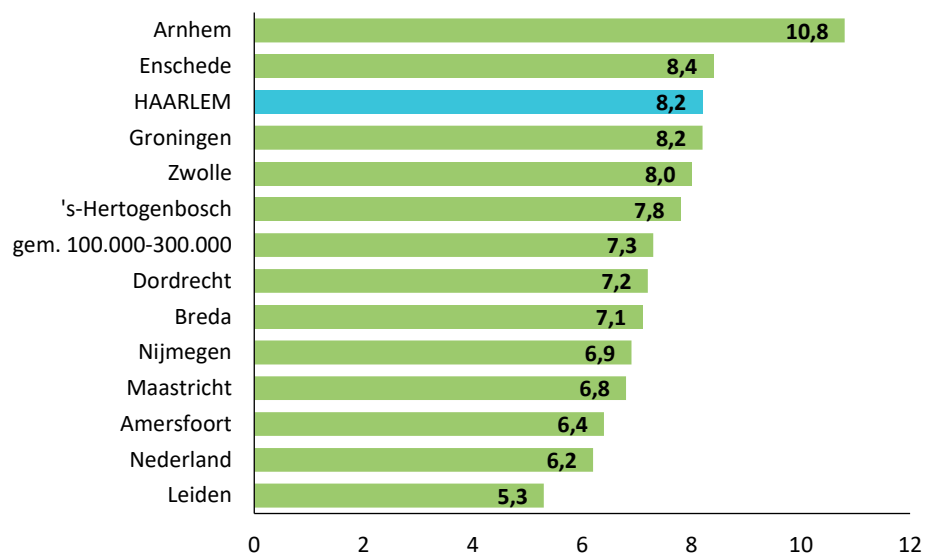
Diefstal uit woningen in Haarlem en vergelijkbare steden, 2019

Bron: CBS; per 1.000 inwoners

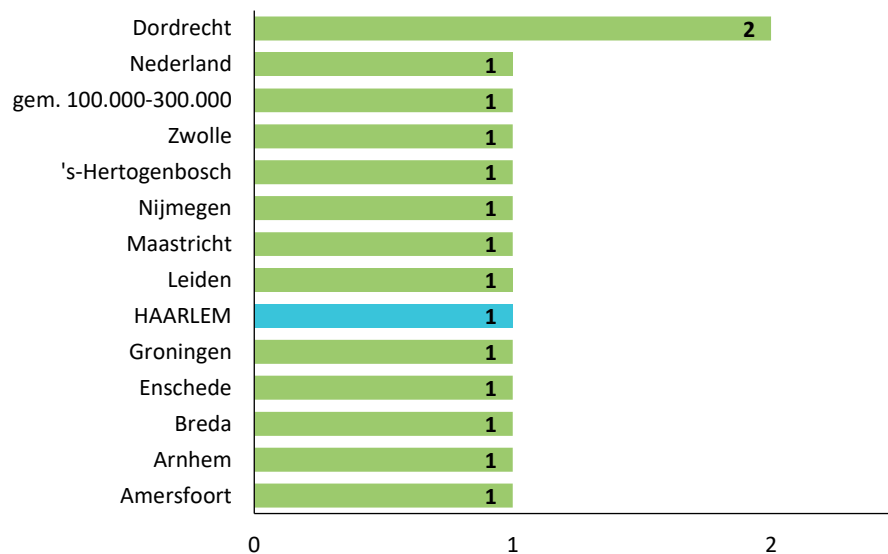

Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte in Haarlem en verg. steden, 2020

Bron: CBS; per 1.000 inwoners

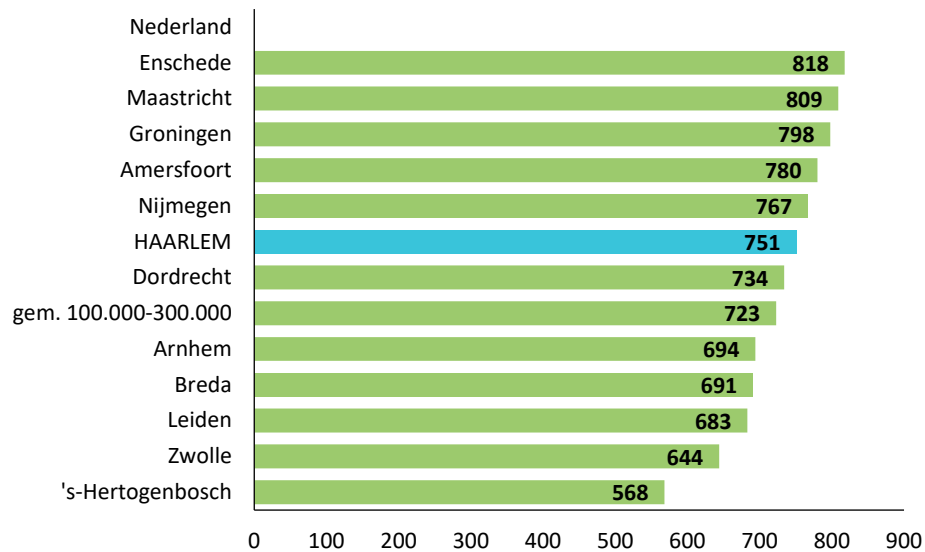
Jongeren met delict voor rechter in Haarlem en verg. steden, 2019

Bron: CBS-Jeugd, % jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

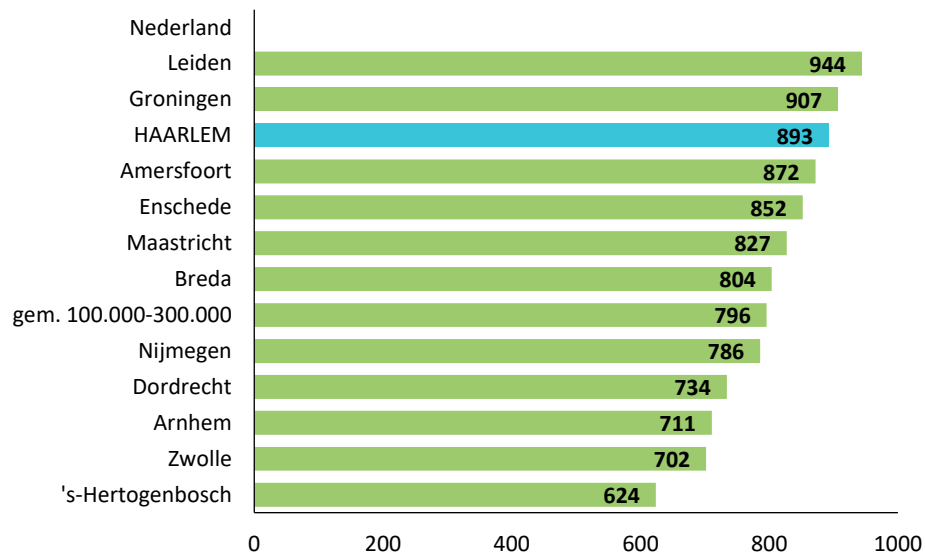
Programma 7 Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Woonlasten éénpersoonshuishouden in Haarlem en verg. steden, 2021

Bron: COELO-Groningen, gemid. totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten, geen cijfer voor Nederland

Woonlasten meerpersoonshuishouden in Haarlem en verg. steden, 2021

Bron: COELO-Groningen, gemid. totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten, geen cijfer voor Nederland

5.5 Toelichting doelen en prestaties zonder indicatoren

In 2019 heeft de raad aangegeven dat de begroting dunner en leesbaarder te willen met 'de begroting ont(k)leed' ([2019/204237](#)). Het college heeft in de raadsinformatiebrief ([2020/312062](#)) opgenomen dat zij een bijlage opneemt om de raad inzicht te geven waarom bij sommige doelen en prestaties (nog) geen indicator is opgenomen.

In de raadsconferentie Indicatoren op 18 november 2020 is met de raad het gesprek gevoerd over de indicatoren. Dit heeft geresulteerd dat de raad op 22 april 2021 de indicatoren voor deze begroting heeft vastgesteld ([2020/1186527](#)), aangevuld met een aantal extra indicatoren voor programma 3 ([2021/235824](#)) vastgesteld op 27 mei 2022. In deze bijlage wordt een beeld geschetst wat de dekking is van de indicatoren, met een toelichting waarom bij sommige doelen en prestaties geen indicatoren zijn opgenomen.

Hieronder ziet u een overzicht van de totale dekking in cijfers van indicatoren in Programmabegroting 2022-2026 (inclusief de verplichte indicatoren):

Programma	Aantal doelen	Aantal effect-indicatoren	Aantal doelen zonder effectindicator	Aantal prestaties	Aantal prestatie-indicatoren	Aantal prestaties zonder prestatie-indicator	Totaal aantal indicatoren per programma
1	9	18	0	11	12	3	30
2	7	9	0	9	16	0	25
3	9	18	0	13	15	3	33
4	7	18	1	10	9	1	27
5	8	13	0	13	17	1	30
6	4	13	0	6	6	1	19
7	6	9	2	9	4	5	13
Totaal	50	98	3	71	79	14	177

Zoals u kunt zien is de dekking van het aantal indicatoren hoog. Slechts 3 doelen hebben geen effectindicator omdat deze niet of niet goed meetbaar zijn. Een soortgelijk beeld ontstaat bij de 14 prestaties zonder prestatie-indicator. In de volgende tabel wordt aangegeven waarom er bij deze doelen en prestaties (nog) geen indicator is opgenomen.

Beleidsveld	Doel (d) of prestatie (p)	Toelichting waarom geen indicator is opgenomen
1.2	De gemeente zorgt voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners, bijvoorbeeld door openstelling van buurt- en wijkcentra en ontmoetingsactiviteiten (p)	Vanwege de grote diversiteit van organisaties en activiteiten ontbreekt een eenduidige prestatie-indicator. In het kader van de heroriëntatie op de subsidies in de sociale basis worden alle partners gevraagd vanaf 2021 op eenduidige wijze te rapporteren over de omvang van de doelgroep die zij bereiken. Vanaf 2022 kan dit dan als prestatie-indicator dienen.
1.2	De gemeente zorgt voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners, bijvoorbeeld door middel van voorlichting op scholen en sport- en beweegactiviteiten (p)	Vanwege de grote diversiteit van organisaties en activiteiten ontbreekt een eenduidige prestatie-indicator. In het kader van de heroriëntatie op de subsidies in de sociale basis worden alle partners gevraagd vanaf 2021 op eenduidige wijze te rapporteren over de omvang van de doelgroep die zij bereiken. Vanaf 2022 kan dit dan als prestatie-indicator dienen.
1.2	De gemeente zorgt voor kwalitatief voldoende ondersteuning van kwetsbare inwoners door middel van arbeidsmatige dagbesteding (p)	Vanwege de grote diversiteit van organisaties en activiteiten ontbreekt een eenduidige prestatie-indicator. In het kader van de heroriëntatie op de subsidies in de sociale basis worden alle partners gevraagd vanaf 2021 op eenduidige wijze te rapporteren over de omvang van de doelgroep die zij bereiken. Vanaf 2022 kan dit dan als prestatie-indicator dienen.

Beleidsveld	Doel (d) of prestatie (p)	Toelichting waarom geen indicator is opgenomen
3.1	Het ondersteunen en bemiddelen van uitkeringsgerechtigden naar participeren in de samenleving door onder andere onze re-integratiepartner Pasmatch, onderdeel van de Werkpas Holding BV (p)	Deze prestatie is alleen narratief meetbaar.
3.1	Het behouden van bestaande werkplekken voor de medewerkers in de sociale werkvoorziening bij werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland (Paswerk) (p)	Het betreft hier een sterfhuisconstructie waarbij de aantallen jaarlijks minder worden. Het aantal subsidie-eenheden is eerder in de tekst onder effectindicator genoemd.
3.1	Voldoen aan de regionale opgave voor de invulling van garantiebannen in de arbeidsmarktregio mensen die opgenomen zijn in het doelgroepenregister (p)	Het betreft hier uitvoering door het Werkgeversservicepunt op grond van een wettelijke plicht. Het aantal mensen met een garantiebanaan is eerder onder effectindicator opgenomen.
4.3	Risico's bij grondverkoop beheersbaar houden (d)	De gemeente verkoopt bouwrijpe grond ten behoeve van woningbouw projecten. Deze projecten worden apart geadmistreerd via een grondexploitatie; deze omvat de kosten en opbrengsten per project. Het doel van de grondexploitaties is om per project de financiële risico's te kunnen beheersen. Haarlem heeft thans 17 projecten met een grondexploitatie. Deze worden toegelicht in paragraaf 3.7 van deze begroting (Grondbeleid). Omdat de grondtransacties binnen deze projecten gebaseerd zijn op specifieke contracten die onvergelykbaar zijn, zijn er geen indicatoren voor dit beleidsveld opgenomen.
4.3	Verstrekken van financiële stand van zaken bij grondverkoop (p)	De gemeente verkoopt bouwrijpe grond ten behoeve van woningbouw projecten. Deze projecten worden apart geadmistreerd via een grondexploitatie; deze omvat de kosten en opbrengsten per project. Het doel van de grondexploitaties is om per project de financiële risico's te kunnen beheersen. Haarlem heeft thans 17 projecten met een grondexploitatie. Deze worden toegelicht in paragraaf 3.7 van deze begroting (Grondbeleid). Omdat de grondtransacties binnen deze projecten gebaseerd zijn op specifieke contracten die onvergelykbaar zijn, zijn er geen indicatoren voor dit beleidsveld opgenomen.
5.3	Uitvoeren van gedeeltes van Ambitiokaart Haarlemse wateren (2017/408688) (p)	Het programma uitvoeren van Haarlemse waterkaart loopt nog één jaar en daarom is het niet zinvol hier een indicator samen te stellen die slechts incidenteel toegepast kan worden.
6.3	De gemeente werkt samen met andere partners in de aanpak tegen overlast. De Haarlemse taken voor milieutoezicht, inclusief de horeca, niet zijnde acties vanuit de Drank- en horecawet, zijn ondergebracht bij de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) (p)	De kern van het veiligheids- en handhavingsbeleid is samenwerking. Een indicator zou het aantal partijen zijn waar de gemeente mee samenwerkt. Dat geeft geen toegevoegde waarde.
7.1	Een (meerjaren-)begroting aanbieden ter vaststelling waarin de belastingtarieven niet meer dan met de inflatie zijn verhoogd (p)	Een prestatie-indicator zou enkel de vaststelling van de voorstellen weergeven (ja/nee). Het heeft geen toegevoegde waarde om dat in de vorm van een indicator in de programmabegroting op te nemen.
7.1	De gemeente stelt de rioolheffing kostendekkend vast (p)	Een prestatie-indicator zou enkel de vaststelling van de voorstellen weergeven (ja/nee). Het heeft geen toegevoegde waarde om dat in de vorm van een indicator in de programmabegroting op te nemen.
7.1	De gemeente stelt de afvalstoffenheffing kostendekkend vast (p)	Een prestatie-indicator zou enkel de vaststelling van de voorstellen weergeven (ja/nee). Het heeft geen toegevoegde waarde om dat in de vorm van een indicator in de programmabegroting op te nemen.

Beleids- veld	Doel (d) of prestatie (p)	Toelichting waarom geen indicator is opgenomen
7.1	De gemeente stelt tarieven tijdig vast (p)	Een prestatie-indicator zou enkel de vaststelling van de tarieven weergeven (ja/nee). Het heeft geen toegevoegde waarde om dat in de vorm van een indicator in de programmabegroting op te nemen.
7.2	Een duurzaam financieel gezonde stad (d)	De financiële gezondheid van de stad wordt beoordeeld door te kijken naar de begroting van de gemeente in combinatie met de verschillende kengetallen. Dit leidt tot een kwalitatief oordeel waardoor het hanteren van een indicator niet mogelijk is.
7.3	De gemeente geeft de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces van de gemeentelijke organisatie transparant weer. Vanaf 2018 is een ambtelijke samenwerking met Zandvoort aangegaan (p)	De kosten die de gemeente maakt voor het uitvoeren van haar taken (overhead) zijn transparant. Bij de begroting komt een overzicht waarmee in één oogopslag voor de Haarlemmer duidelijk is wat de inkomsten van de gemeente zijn en waar dit geld aan uitgegeven wordt. De tabel met meerjarige inzicht in de ontwikkeling van de overhead is standaard onderdeel van de begroting en de jaarrekening (zie programma 7 bij context en achtergronden).
7.3	Een bijdrage leveren aan een duurzaam, circulair en inclusief Haarlem met behulp van inkoop en aanbesteding (d)	Per aanbesteding wordt een keuze gemaakt uit de set van strategische inkoopdoelstellingen passend bij de dienst, levering of werk. Deze zijn per aanbesteding verschillend.

Op verzoek van de commissie Duisenberg Light is in de volgende tabel een overzicht van de totale dekking van indicatoren in de Programmabegroting 2021-2025 (inclusief de verplichte indicatoren), zodat een vergelijking met de huidige begroting mogelijk is:

Programma	Aantal doelen	Aantal effect-indicatoren	Aantal doelen zonder effectindicator	Aantal prestaties	Aantal prestatie-indicatoren	Aantal prestaties zonder prestatie-indicator	Totaal aantal indicatoren per programma
1	9	18	0	11	10	3	28
2	7	9	0	9	14	0	23
3	8	17	1	15	13	5	30
4	7	19	1	10	9	1	28
5	8	11	0	13	18	1	29
6	4	15	0	6	9	1	24
7	5	9	1	8	3	5	12
Totaal	48	98	3	71	76	16	174

Programmabegroting 2022 heeft in totaal 2 extra doelen en hetzelfde aantal effectindicatoren. Tevens zijn evenveel prestaties geformuleerd met een drietal minder prestatie-indicatoren. Wanneer gekeken wordt naar de dekking van het totaal aantal indicatoren, is te zien dat deze is verbeterd is. In de begroting 2022 had 87% van het totaal aantal doelen en prestaties een indicator en 13% had dit niet. In de begroting 2021 had 84% van het totaal aantal doelen en prestaties een indicator en 16% had dit niet. Ter vergelijking in de begroting 2020 (zie onderstaande tabel) had 86% van het totaal aantal doelen en prestaties een indicator en 14% had dit niet.

In de volgende tabel is een overzicht van de totale dekking van indicatoren in de Programmabegroting 2020-2024 (inclusief de verplichte indicatoren) weergegeven:

Programma	Aantal doelen	Aantal effect-indicatoren	Aantal doelen zonder effectindicator	Aantal prestaties	Aantal prestatie-indicatoren	Aantal prestaties zonder prestatie-indicator	Totaal aantal indicatoren per programma
1	6	14	0	8	10	0	24
2	7	9	0	9	14	0	23
3	7	16	1	14	13	4	29
4	7	18	1	12	8	4	26
5	8	8	0	8	8	1	16
6	4	14	0	6	9	0	23
7	5	9	1	7	3	3	12
Totaal	44	88	3	64	65	12	153

5.6 Overzicht personeel

Begroting personele lasten				
	Aantal / FTE formatie in 2022	Salaris en sociale lasten	Overige salaris kosten	Totaal
Bestuur	Aantal	€	€	€
Raad	39,0	1.034	240	1.274
College van Burgemeester en Wethouders	6,0	857	28	885
Voormalig College	13,0	250	0	250
Totaal bestuur	58,0	2.141	268	2.409
Afdelingen	FTE	€	€	€
Bedrijven	54,4	3.304	120	3.423
Beheer en Beleid Openbare Ruimte	44,2	4.130	77	4.207
Bestuur en Communicatie	36,9	3.255	84	3.339
Concerncontrol	25,1	2.701	61	2.762
Directie	4,5	732	20	752
Data, Informatie en Analyse	31,7	2.649	49	2.698
Economie, Cultuur, Duurzaamheid en Wonen	38,3	3.466	60	3.526
Facilitaire Zaken	41,7	2.738	193	2.931
Financiën	34,4	2.753	54	2.807
Griffie	7,6	717	14	731
HRM	35,9	2.961	212	3.173
Informatievoorziening	69,4	5.726	96	5.822
Interne Dienstverlening	64,2	5.765	106	5.871
Jeugd, Onderwijs en Sport	40,4	3.405	72	3.477
Juridische Zaken	28,8	2.661	50	2.711
Klantcontactcentrum	61,5	4.252	77	4.329
Maatschappelijke Ondersteuning	94,0	7.407	141	7.548
Managementondersteuning	55,2	3.605	0	3.605
Omgevingsbeleid	45,9	4.143	71	4.214
Programma- en Gebiedsmanagement	33,5	3.564	101	3.665
Project- en Contractmanagement	54,0	5.271	140	5.411
Schulden Minima en Sociale Recherche	77,5	5.701	104	5.804
Vastgoed	22,0	1.948	42	1.990
Veiligheid en Handhaving	97,8	6.447	365	6.812
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	71,2	5.748	122	5.870
Werk en Inkomen	89,5	6.869	133	7.002
Totaal huidig personeel	1.259,6	101.915	2.565	104.480
Totaal		104.056	2.833	106.888

1) De bestuurders zijn niet in fte maar in absolute aantallen

Leeftijdsopbouw medewerkers gemeente Haarlem	Aantal	Percentage
> 60 jaar	277	19%
50-59 jaar	465	31%
40-49 jaar	350	24%
30-39 jaar	264	18%
< 30 jaar	132	9%
Totaal	1.488	100%

Gemiddelde leeftijd	Aantal	Leeftijd
Vrouw	895	47,2
Man	593	48,5
Man/vrouw	1.488	47,7

5.7 Productenraming

11.1101 Onderwijsbeleid	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	8.985	9.459	9.146	9.146	9.146	9.146	9.146
Baten	-5.802	-5.905	-5.905	-5.905	-5.905	-5.905	-5.905
Saldo (excl. mutaties reserves)	3.183	3.554	3.241	3.241	3.241	3.241	3.241
11.1102 Leerplicht regionaal	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.321	2.636	2.812	2.812	2.812	2.812	2.812
Baten	-1.736	-1.714	-2.008	-2.008	-2.008	-2.008	-2.008
Saldo (excl. mutaties reserves)	585	922	804	804	804	804	804
11.1103 Onderwijshuisvesting	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	14.295	13.813	13.354	12.707	13.110	13.026	12.696
Baten	-627	-339	-325	-325	-325	-325	-325
Saldo (excl. mutaties reserves)	13.668	13.474	13.029	12.382	12.785	12.701	12.371
11.1104 Sportbeleid	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	10.691	10.353	10.712	10.621	10.783	10.775	10.775
Baten	-90	-161	-101	-21	-21	-21	-21
Saldo (excl. mutaties reserves)	10.601	10.192	10.611	10.601	10.763	10.754	10.754
11.1105 Sportaccommodaties	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.657	2.595	2.561	2.687	2.912	2.889	2.949
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.657	2.595	2.561	2.687	2.912	2.889	2.949
12.1201 Publieke gezondheid	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	3.927	4.190	4.299	4.299	4.300	4.300	4.300
Saldo (excl. mutaties reserves)	3.927	4.190	4.299	4.299	4.300	4.300	4.300
12.1202 Sociale basis	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	13.366	15.551	12.955	12.833	12.730	12.731	12.730
Baten	-10		-150	-50			
Saldo (excl. mutaties reserves)	13.357	15.551	12.805	12.783	12.730	12.731	12.730

12.1203 Sociale wijkteams	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.241	4.283	5.001	5.001	4.978	4.978	4.978
Baten	-106	-108	-109	-109	-109	-109	-109
Saldo (excl. mutaties reserves)	4.136	4.175	4.892	4.892	4.869	4.869	4.869
12.1204 CJG	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	8.921	9.136	9.359	9.340	9.340	9.341	9.341
Saldo (excl. mutaties reserves)	8.921	9.136	9.359	9.340	9.340	9.341	9.341
21.2101 Vervoersvoorzieningen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	5.589	6.252	6.350	6.340	6.332	6.332	6.332
Baten	-375	-250	-254	-254	-254	-254	-254
Saldo (excl. mutaties reserves)	5.214	6.001	6.095	6.086	6.078	6.078	6.078
21.2102 Woonvoorzieningen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.795	3.178	3.306	3.306	3.306	3.306	3.306
Baten	-7						
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.788	3.178	3.306	3.306	3.306	3.306	3.306
21.2103 Huishoudelijke ondersteuning	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	13.239	16.149	16.067	15.963	15.858	15.858	15.858
Baten	-105						
Saldo (excl. mutaties reserves)	13.134	16.149	16.067	15.963	15.858	15.858	15.858
21.2104 Begeleiding en dagbesteding	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	15.706	16.513	17.815	17.816	17.816	17.816	17.816
Baten	-8						
Saldo (excl. mutaties reserves)	15.698	16.513	17.815	17.816	17.816	17.816	17.816
21.2105 Gezinsbegel.en jongvolwassenen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.094	1.971	2.181	2.181	2.181	2.181	2.181
Baten	-2						
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.093	1.971	2.181	2.181	2.181	2.181	2.181

21.2106 Ovrge voorzieningen volwassenen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.205	1.359	-3.910	-3.910	-4.083	-4.083	-4.083
Baten	-808	-839	-852	-852	-852	-852	-852
Saldo (excl. mutaties reserves)	398	520	-4.761	-4.761	-4.934	-4.934	-4.934
22.2201 Ambulante jeugdhulp	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	21.024	22.639	23.047	22.966	22.777	22.777	22.777
Saldo (excl. mutaties reserves)	21.024	22.639	23.047	22.966	22.777	22.777	22.777
22.2202 Jeugdhulp met verblijf	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	9.226	10.619	11.920	11.920	11.919	11.919	11.919
Saldo (excl. mutaties reserves)	9.226	10.619	11.920	11.920	11.919	11.919	11.919
22.2203 Hoogspecialistische jeugdhulp	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.365	2.695	2.724	2.724	2.724	2.724	2.724
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.365	2.695	2.724	2.724	2.724	2.724	2.724
22.2204 Overige voorzieningen jeugd	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.764	-664	-2.513	-3.206	-3.206	-3.206	-3.206
Baten	-141	-90	-90	-90	-90	-90	-90
Saldo (excl. mutaties reserves)	1.624	-754	-2.603	-3.296	-3.296	-3.296	-3.296
23.2301 Maatschappelijke opvang	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	19.430	25.538	20.866	20.722	20.719	20.716	20.713
Baten	-622	-310	-311	-46	-46	-46	-46
Saldo (excl. mutaties reserves)	18.808	25.228	20.555	20.676	20.673	20.670	20.667
23.2302 Beschermd wonen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	43.769	39.433	37.437	37.730	37.753	37.752	37.769
Baten	-3.101	-3.050	-3.050	-3.050	-3.050	-3.050	-3.050
Saldo (excl. mutaties reserves)	40.667	36.383	34.388	34.681	34.704	34.703	34.720

31.3101 Re-integratie	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	5.755	11.834	8.083	7.545	7.568	7.695	7.824
Baten	-16						
Saldo (excl. mutaties reserves)	5.739	11.834	8.083	7.545	7.568	7.695	7.824
31.3102 Participatie	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	378	308	219	219	215	215	215
Saldo (excl. mutaties reserves)	378	308	219	219	215	215	215
31.3103 Sociale werkvoorziening	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	17.057	15.012	14.716	14.203	13.807	13.265	12.762
Baten	-312						
Saldo (excl. mutaties reserves)	16.745	15.012	14.716	14.203	13.807	13.265	12.762
32.3201 Inkomen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	92.400	67.128	62.879	63.079	63.096	63.096	63.096
Baten	-100.021	-68.989	-64.354	-58.942	-58.942	-58.942	-58.942
Saldo (excl. mutaties reserves)	-7.621	-1.862	-1.475	4.137	4.154	4.154	4.154
32.3202 Inkomensondersteuning	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	9.854	12.081	11.078	11.078	10.723	10.422	10.422
Baten	-471	-665	-665	-665	-665	-665	-665
Saldo (excl. mutaties reserves)	9.383	11.416	10.413	10.413	10.058	9.757	9.757
32.3203 Fraudebestrijding	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.083	1.202	1.068	1.068	1.068	1.068	1.068
Baten	-55	-60	-60	-60	-60	-60	-60
Saldo (excl. mutaties reserves)	1.028	1.142	1.009	1.009	1.009	1.009	1.009
33.3301 Schulddienstverlening	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.725	2.315	1.791	1.791	1.791	1.791	1.791
Baten	-219	-223	-225	-225	-225	-225	-225
Saldo (excl. mutaties reserves)	1.506	2.092	1.566	1.566	1.566	1.566	1.566

33.3302 Budgetondersteuning	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	52	441	505	505	505	505	505
Saldo (excl. mutaties reserves)	52	441	505	505	505	505	505
41.4101 Wonen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.184	2.487	1.891	1.512	1.508	1.508	1.432
Baten	-135	-22	-23	-23	-23	-23	-23
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.048	2.465	1.869	1.490	1.485	1.485	1.409
41.4102 Ruimtelijke ontwikkeling	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	3.689	7.198	6.276	2.856	2.856	2.856	2.856
Baten	-143	-1.997	-2.204	-656	-656	-656	-656
Saldo (excl. mutaties reserves)	3.546	5.201	4.072	2.200	2.200	2.200	2.200
41.4103 Omgevingskwaliteit	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	5.043	5.993	4.154	3.847	3.929	3.787	3.829
Baten	-1.268	-797	-84	-84	-84	-84	-84
Saldo (excl. mutaties reserves)	3.774	5.196	4.070	3.763	3.845	3.703	3.745
41.4104 Erfgoed	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	627	969	1.096	1.096	1.118	1.118	1.163
Baten	-9						
Saldo (excl. mutaties reserves)	617	969	1.096	1.096	1.118	1.118	1.163
41.4105 Gebied Noord	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten		595	892	772	769	766	763
Saldo (excl. mutaties reserves)		595	892	772	769	766	763
41.4106 Gebied Schalkwijk	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten		456	611	466	466	466	466
Saldo (excl. mutaties reserves)		456	611	466	466	466	466
41.4107 Gebied Oost	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten		525	455	455	455	455	455
Saldo (excl. mutaties reserves)		525	455	455	455	455	455

41.4108 Gebied Centrum	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten		326	387	387	387	387	387
Saldo (excl. mutaties reserves)		326	387	387	387	387	387
41.4109 Gebied Zuid West	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten		460	468	467	467	467	467
Saldo (excl. mutaties reserves)		460	468	467	467	467	467
42.4201 Economie	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.972	2.794	2.266	2.092	2.042	2.042	2.042
Baten	-950	-850	-1.012	-936	-919	-919	-919
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.021	1.944	1.254	1.155	1.123	1.123	1.123
42.4202 Toerisme	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.638	1.408	1.786	1.621	1.617	1.617	1.617
Baten	-182	-139	-139	-139	-139	-139	-139
Saldo (excl. mutaties reserves)	1.456	1.270	1.647	1.483	1.479	1.479	1.479
42.4203 Cultuur	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	27.580	27.596	27.439	27.264	27.239	26.643	26.572
Baten	-32	-19	-20	-20	-20	-20	-20
Saldo (excl. mutaties reserves)	27.548	27.577	27.419	27.244	27.220	26.623	26.552
43.4301 Grondexploitaties algemeen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	5.968	10.567	8.060	11.912	885	2.231	2.230
Baten	-8.811	-10.873	-11.323	-15.672	-1.671	-3.570	-3.570
Saldo (excl. mutaties reserves)	-2.843	-306	-3.263	-3.760	-786	-1.339	-1.340
51.5101 Afvalinzameling en reiniging	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	26.049	26.973	25.490	25.148	25.131	25.135	25.135
Baten	-24.702	-26.399	-26.449	-26.022	-26.009	-26.013	-26.013
Saldo (excl. mutaties reserves)	1.347	575	-960	-874	-878	-878	-878

51.5102 Openbare ruimte ondergronds	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	9.865	10.299	9.683	9.902	10.285	10.656	10.864
Baten	-12.444	-13.079	-12.548	-12.768	-13.151	-13.522	-13.729
Saldo (excl. mutaties reserves)	-2.579	-2.780	-2.865	-2.866	-2.866	-2.866	-2.866
51.5103 Beheer openbare ruimte	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	28.949	40.266	33.971	33.072	33.937	35.001	36.354
Baten	-1.760	-1.159	-810	-810	-810	-810	-810
Saldo (excl. mutaties reserves)	27.189	39.107	33.162	32.262	33.127	34.191	35.544
51.5104 Haarlem:Wegen,straten,pleinen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten		207	404	404	404	306	306
Baten		-202	-617	-617	-551	-453	-453
Saldo (excl. mutaties reserves)		5	-213	-213	-147	-147	-147
51.5105 Haarlem: Groen & overige	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.352	4.191	3.536	3.677	3.763	3.796	3.752
Saldo (excl. mutaties reserves)	4.352	4.191	3.536	3.677	3.763	3.796	3.752
51.5106 Haarlem:Initiat.&anter.ovkmstn	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.580						
Baten	-1.335						
Saldo (excl. mutaties reserves)	245						
51.5107 Gebied Noord	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	757						
Saldo (excl. mutaties reserves)	757						
51.5108 Gebied Schalkwijk	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	413						
Saldo (excl. mutaties reserves)	413						

51.5109 Gebied Oost	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	486						
Baten	-200						
Saldo (excl. mutaties reserves)	286						
51.5110 Gebied Centrum	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	353						
Saldo (excl. mutaties reserves)	353						
51.5111 Gebied Zuid	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	424						
Saldo (excl. mutaties reserves)	424						
52.5201 Fietsparkeren	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.438	1.613	1.649	1.817	1.869	1.903	1.901
Baten	-149	-77	-181	-181	-181	-181	-181
Saldo (excl. mutaties reserves)	1.288	1.537	1.468	1.637	1.688	1.722	1.720
52.5202 Parkeren algemeen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.898	5.368	5.330	5.581	5.579	6.780	6.509
Saldo (excl. mutaties reserves)	4.898	5.368	5.330	5.581	5.579	6.780	6.509
52.5203 Straatparkeren	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	334	417	373	373	373	373	373
Baten	-9.611	-10.770	-12.219	-12.219	-12.219	-12.219	-12.219
Saldo (excl. mutaties reserves)	-9.278	-10.352	-11.846	-11.846	-11.846	-11.846	-11.846
52.5204 Parkeergarages	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.638	4.524	4.178	4.140	4.154	4.139	4.124
Baten	-7.291	-9.066	-10.435	-10.435	-10.435	-10.435	-10.435
Saldo (excl. mutaties reserves)	-2.652	-4.541	-6.257	-6.295	-6.281	-6.296	-6.311

52.5205 Parkeren Handhaving	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.992	2.481	2.366	2.219	2.219	2.278	2.278
Baten	-1.249	-1.670	-1.550	-1.425	-1.425	-1.425	-1.425
Saldo (excl. mutaties reserves)	742	811	816	794	794	853	853
53.5301 Havendienst	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.025	2.374	2.035	1.839	1.846	1.967	1.965
Baten	-1.140	-1.114	-1.130	-1.130	-1.130	-1.130	-1.130
Saldo (excl. mutaties reserves)	885	1.260	905	709	716	837	836
53.5302 Begraafplaatsen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.804	1.574	1.545	1.544	1.541	1.530	1.530
Baten	-1.286	-1.317	-1.301	-1.301	-1.301	-1.301	-1.301
Saldo (excl. mutaties reserves)	517	257	244	244	241	229	229
53.5303 NME/Kinderboerderij	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	951	971	981	981	981	981	981
Baten	-10	-18	-19	-19	-19	-19	-19
Saldo (excl. mutaties reserves)	941	953	963	963	963	962	962
53.5305 Vastgoedbeheer	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	21.673	17.032	18.800	18.667	18.969	19.777	18.106
Baten	-23.322	-19.280	-32.362	-21.761	-22.262	-25.799	-20.762
Saldo (excl. mutaties reserves)	-1.649	-2.248	-13.563	-3.095	-3.293	-6.021	-2.655
61.6101 Dienstverlening	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.658	6.184	6.040	5.968	5.983	5.934	5.866
Baten	-2.061	-2.454	-2.489	-2.492	-2.492	-2.492	-2.492
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.597	3.730	3.552	3.476	3.491	3.442	3.374
61.6102 Basisregistraties	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.523	2.453	2.365	2.364	2.364	2.363	2.337
Baten	-136						
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.386	2.453	2.365	2.364	2.364	2.363	2.337

62.6201 Gemeenteraad	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	2.204	2.408	2.594	2.444	2.444	2.444	2.514
Saldo (excl. mutaties reserves)	2.204	2.408	2.594	2.444	2.444	2.444	2.514
62.6202 College van B&W	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.496	4.052	4.004	3.883	3.883	3.883	3.883
Baten	-111	-45					
Saldo (excl. mutaties reserves)	4.385	4.007	4.004	3.883	3.883	3.883	3.883
63.6301 Openbare orde en veiligheid	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	8.883	9.191	5.986	5.799	5.799	5.882	5.866
Baten	-4.121	-3.942	-838	-838	-838	-838	-838
Saldo (excl. mutaties reserves)	4.762	5.249	5.148	4.961	4.961	5.044	5.028
63.6302 WABO	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.680	4.687	4.646	4.476	4.441	4.441	4.441
Baten	-6.924	-5.647	-5.662	-5.512	-5.477	-5.477	-5.477
Saldo (excl. mutaties reserves)	-2.243	-960	-1.017	-1.036	-1.036	-1.036	-1.036
63.6303 Handhaving & overig	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	4.933	5.000	5.237	5.239	5.193	5.179	5.164
Baten	-1.439	-1.055	-1.374	-1.374	-1.374	-1.374	-1.374
Saldo (excl. mutaties reserves)	3.494	3.945	3.863	3.865	3.819	3.805	3.790
63.6304 Branden en crisis	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	14.063	15.216	14.083	14.083	14.083	14.083	14.083
Baten	-135						
Saldo (excl. mutaties reserves)	13.928	15.216	14.083	14.083	14.083	14.083	14.083
71.7101 Belastingen	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	5.093	5.577	5.416	5.414	5.414	5.414	5.414
Baten	-541	-375	-469	-469	-469	-469	-469
Saldo (excl. mutaties reserves)	4.551	5.202	4.948	4.946	4.945	4.945	4.945

71.7102 OZB	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	-42.306	-44.496	-45.703	-45.703	-45.703	-45.703	-45.703
Saldo (excl. mutaties reserves)	-42.306	-44.496	-45.703	-45.703	-45.703	-45.703	-45.703
71.7103 Precariobelasting	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	-6.156	-6.395	-740	-740	-740	-740	-740
Saldo (excl. mutaties reserves)	-6.156	-6.395	-740	-740	-740	-740	-740
71.7104 Overige belastinginkomsten	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	-1.956	-2.600	-3.318	-3.318	-3.318	-3.318	-3.318
Saldo (excl. mutaties reserves)	-1.956	-2.600	-3.318	-3.318	-3.318	-3.318	-3.318
72.7201 Algemene uitkering	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	-353.481	-340.712	-343.147	-341.532	-340.102	-341.198	-343.647
Saldo (excl. mutaties reserves)	-353.481	-340.712	-343.147	-341.532	-340.102	-341.198	-343.647
72.7202 Financiering	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	-1.756	-2.494	975	206	-946	-1.309	-1.403
Baten	-278	-141	-129	-184	-146	-144	-144
Saldo (excl. mutaties reserves)	-2.034	-2.636	846	22	-1.093	-1.452	-1.546
72.7203 Dividend	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1	1	125	125	125	125	125
Baten	-675	-564	-964	-964	-964	-964	-964
Saldo (excl. mutaties reserves)	-674	-564	-840	-840	-840	-840	-840
72.7204 Algemene baten en lasten	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	1.246	7.502	4.385	-1.878	-3.595	-3.747	-3.722
Baten	-542	-7.771	-2.000				
Saldo (excl. mutaties reserves)	704	-269	2.385	-1.878	-3.595	-3.747	-3.722
72.7206 Onvoorzien	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	496	230	426	426	426	426	426
Saldo (excl. mutaties reserves)	496	230	426	426	426	426	426

72.7207 Vennootschapsbelasting	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	107	450	700	700	700	700	700
Saldo (excl. mutaties reserves)	107	450	700	700	700	700	700
73.7301 Facilitair huisvest. materieel	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	7.787	6.899	6.614	6.589	6.564	6.519	6.479
Baten	-69						
Saldo (excl. mutaties reserves)	7.718	6.899	6.614	6.589	6.564	6.519	6.479
73.7302 ICT materieel	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	7.406	8.072	8.342	9.082	9.792	9.208	9.569
Baten	-124						
Saldo (excl. mutaties reserves)	7.282	8.072	8.342	9.082	9.792	9.208	9.569
73.7303 Overige materiele overhead	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	3.432	3.118	2.915	3.038	3.127	3.140	3.187
Baten	-133	-16	-16	-16	-16	-16	-16
Saldo (excl. mutaties reserves)	3.299	3.102	2.898	3.022	3.110	3.124	3.171
73.7304 Pers.centri.besturend proces	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	7.528	7.620	8.972	9.111	9.109	9.109	9.177
Baten	-178						
Saldo (excl. mutaties reserves)	7.350	7.620	8.972	9.111	9.109	9.109	9.177
73.7305 Pers.centri.ondersteund.proces	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	34.267	37.415	34.421	33.525	33.426	33.453	33.453
Baten	-11.235	-11.375	-11.893	-11.926	-12.034	-12.142	-12.142
Saldo (excl. mutaties reserves)	23.032	26.040	22.528	21.598	21.392	21.310	21.310
73.7306 Personeel decentrale overhead	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	7.618	7.470	9.139	9.139	9.139	9.139	9.139
Saldo (excl. mutaties reserves)	7.618	7.470	9.139	9.139	9.139	9.139	9.139

73.7307 Stelposten & doorbel.overhead	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	-1.164	-1.018	-605	-58	-300	-269	-253
Baten	-80						
Saldo (excl. mutaties reserves)	-1.244	-1.018	-605	-58	-300	-269	-253

5.8 Overzicht taakvelden

Nr.	Taakveld	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten (inclusief mutaties reserves)								
0.1	Bestuur	6.175	5.771	5.905	5.760	5.760	5.760	5.830
0.10	Mutaties reserves	59.250	10.435	23.973	11.493	7.857	11.391	5.554
0.2	Burgerzaken	4.658	6.184	6.040	5.968	5.983	5.934	5.866
0.3	Beheer ov. gebouwen en gronden	3.869	2.363	4.599	4.640	4.871	4.820	4.891
0.4	Overhead	66.953	69.329	69.571	70.200	70.631	70.073	70.524
0.5	Treasury	-1.755	-2.494	1.099	330	-822	-1.184	-1.278
0.64	Belastingen Overig	3.646	3.977	3.929	3.927	3.927	3.927	3.927
0.8	Overige baten en lasten	1.941	8.319	5.395	-867	-2.584	-2.736	-2.711
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	107	450	700	700	700	700	700
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	14.063	15.216	14.083	14.083	14.083	14.083	14.083
1.2	Openbare orde en Veiligheid	12.805	13.603	10.224	9.890	9.864	10.006	9.976
2.1	Verkeer en vervoer	30.441	39.524	33.247	32.061	33.429	34.455	35.664
2.2	Parkeren	11.307	11.924	11.530	11.912	11.975	13.195	12.908
2.4	Economische Havens/waterwegen	4.220	4.574	3.866	3.710	3.813	3.897	3.876
3.1	Economische ontwikkeling	2.972	2.794	2.266	2.092	2.042	2.042	2.042
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	571						
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	524	194	378	378	378	378	378
3.4	Economische promotie	759	984	1.049	969	969	969	969
4.2	Onderwijshuisvesting	15.779	14.824	14.318	13.668	14.059	13.930	13.597
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzkn	11.100	11.881	11.742	11.742	11.742	11.742	11.742
5.1	Sportbeleid en activering	2.114	2.095	2.030	1.948	1.946	1.946	1.946
5.2	Sportaccommodaties	15.171	14.772	14.948	15.294	15.657	15.686	15.716
5.3	Cultuurpres., -prod. en -part.	20.191	20.256	20.150	20.139	19.967	19.500	19.476
5.4	Musea	8.606	7.348	6.962	6.940	6.952	6.924	6.963
5.5	Cultureel erfgoed	905	831	859	874	872	855	853
5.6	Media	5.247	5.105	5.088	5.145	5.454	5.450	5.446
5.7	Openb. groen en (ol) recreatie	11.193	12.932	13.237	12.823	12.299	12.304	12.420
6.1	Samenkracht en burgerparticip.	16.628	19.309	16.578	16.485	16.378	16.353	16.352
6.2	Wijkteams	4.241	4.283	5.001	5.001	4.978	4.978	4.978
6.3	Inkomensregelingen	104.870	82.051	76.555	76.755	76.417	76.115	76.115
6.4	Begeleide participatie	28.887	27.594	28.553	28.041	27.645	27.103	26.600
6.5	Arbeidsparticipatie	6.032	12.060	8.218	7.680	7.699	7.826	7.955

Nr.	Taakveld	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	6.295	7.230	2.124	2.115	1.934	1.934	1.934
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	20.586	24.234	23.945	23.840	23.736	23.736	23.736
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	32.418	32.907	32.961	32.186	31.996	31.996	31.995
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	63.664	65.326	59.416	59.300	59.315	59.209	59.222
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	3.998	4.545	4.041	4.041	4.041	4.041	4.041
7.1	Volksgezondheid	12.849	13.325	13.657	13.638	13.639	13.640	13.640
7.2	Riolering	9.711	10.143	9.523	9.742	10.125	10.496	10.703
7.3	Afval	21.366	21.701	20.287	19.948	19.935	19.939	19.939
7.4	Milieubeheer	5.686	6.775	5.562	5.255	5.337	5.179	5.221
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.958	1.763	1.901	1.918	1.911	1.899	1.899
8.1	Ruimtelijke ordening	5.412	6.276	4.721	4.358	4.358	4.357	4.330
8.2	Grondexploitatie(nt bedrijftr)	5.397	10.567	8.060	11.912	885	2.231	2.230
8.3	Wonen en bouwen	13.532	14.872	14.410	10.736	10.651	11.541	9.725
	Totaal lasten	676.345	648.152	622.703	598.768	582.802	588.620	581.973

Nr.	Taakveld	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
	Baten (inclusief mutaties reserves)							
0.1	Bestuur	-111						
0.10	Mutaties reserves	-38.911	-37.489	-19.296	-8.410	-5.257	-5.033	-3.327
0.2	Burgerzaken	-2.061	-2.454	-2.489	-2.492	-2.492	-2.492	-2.492
0.3	Beheer ov. gebouwen en gronden	-4.062	-4.013	-4.283	-4.279	-4.279	-4.279	-4.279
0.4	Overhead	-11.819	-11.436	-11.909	-11.943	-12.051	-12.159	-12.159
0.5	Treasury	-953	-706	-1.093	-1.148	-1.110	-1.108	-1.108
0.61	OZB woningen	-23.274	-24.879	-25.517	-25.517	-25.517	-25.517	-25.517
0.62	OZB niet woningen	-19.032	-19.618	-20.186	-20.186	-20.186	-20.186	-20.186
0.63	Parkeerbelasting	-1.234	-1.405	-1.425	-1.425	-1.425	-1.425	-1.425
0.64	Belastingen Overig	-7.854	-7.798	-2.270	-2.270	-2.270	-2.270	-2.270
0.7	Alg. en ov. uitk.Gemeentefonds	-353.481	-340.712	-343.147	-341.532	-340.102	-341.198	-343.647
0.8	Overige baten en lasten	-542	-7.771	-2.000				
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	-135						
1.2	Openbare orde en Veiligheid	-4.260	-4.238	-995	-870	-870	-870	-870
2.1	Verkeer en vervoer	-3.379	-2.018	-2.083	-2.083	-2.017	-1.919	-1.919

Nr.	Taakveld	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
2.2	Parkeren	-17.052	-19.912	-22.835	-22.835	-22.835	-22.835	-22.835
2.3	Recreatieve Havens	-769	-670	-679	-679	-679	-679	-679
2.4	Economische Havens/waterwegen	-371	-444	-451	-451	-451	-451	-451
3.1	Economische ontwikkeling	-150	-46	-47	-47	-47	-47	-47
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-571						
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	-1.050	-1.114	-1.413	-1.337	-1.320	-1.320	-1.320
3.4	Economische promotie	-1.274	-1.901	-2.760	-2.760	-2.760	-2.760	-2.760
4.2	Onderwijshuisvesting	-1.277	-1.321	-1.320	-1.320	-1.320	-1.320	-1.320
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzkn	-7.539	-7.619	-7.913	-7.913	-7.913	-7.913	-7.913
5.1	Sportbeleid en activering	-90	-161	-81	-1	-1	-1	-1
5.2	Sportaccommodaties	-5.080	-5.130	-5.813	-5.813	-5.813	-5.813	-5.813
5.3	Cultuurpres., -prod. en -part.	-5.031	-6.408	-6.822	-6.822	-6.822	-6.822	-6.822
5.4	Musea	-212	-407	-490	-490	-490	-490	-490
5.5	Cultureel erfgoed	-121	-30	-31	-31	-31	-31	-31
5.6	Media	-334	-352	-358	-358	-358	-358	-358
5.7	Openb. groen en (ol) recreatie	-270	-235	-237	-237	-237	-237	-237
6.1	Samenkracht en burgerparticip.	-1.106	-1.047	-1.219	-1.119	-1.069	-1.069	-1.069
6.2	Wijkteams	-106	-108	-109	-109	-109	-109	-109
6.3	Inkomensregelingen	-100.547	-69.714	-65.078	-59.666	-59.666	-59.666	-59.666
6.4	Begeleide participatie	-312						
6.5	Arbeidsparticipatie	-16						
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-275	-45	-46	-46	-46	-46	-46
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-1.066	-1.017	-1.031	-1.031	-1.031	-1.031	-1.031
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-141	-90	-90	-90	-90	-90	-90
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-4.666	-4.435	-4.451	-4.186	-4.186	-4.186	-4.186
7.2	Riolering	-12.444	-13.079	-12.548	-12.768	-13.151	-13.522	-13.729
7.3	Afval	-24.618	-26.399	-26.449	-26.022	-26.009	-26.013	-26.013
7.4	Milieubeheer	-749	-318	-84	-84	-84	-84	-84
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-1.288	-1.320	-1.304	-1.304	-1.304	-1.304	-1.304
8.1	Ruimtelijke ordening	-228						
8.2	Grondexploitatie(nt bedrijftr)	-8.240	-10.873	-11.323	-15.672	-1.671	-3.570	-3.570
8.3	Wonen en bouwen	-14.154	-7.898	-19.245	-6.950	-7.414	-10.951	-5.914
	Totaal baten	-682.256	-646.630	-630.921	-602.297	-584.485	-591.175	-587.088

Nr.	Taakveld	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Saldo (inclusief mutaties reserves)								
0.1	Bestuur	-6.065	-5.771	-5.905	-5.760	-5.760	-5.760	-5.830
0.10	Mutaties reserves	-20.339	27.055	-4.678	-3.083	-2.600	-6.358	-2.227
0.2	Burgerzaken	-2.597	-3.730	-3.552	-3.476	-3.491	-3.442	-3.374
0.3	Beheer ov. gebouwen en gronden	193	1.650	-316	-360	-592	-540	-611
0.4	Overhead	-55.134	-57.893	-57.662	-58.258	-58.580	-57.914	-58.366
0.5	Treasury	2.708	3.199	-6	818	1.932	2.292	2.386
0.61	OZB woningen	23.274	24.879	25.517	25.517	25.517	25.517	25.517
0.62	OZB niet woningen	19.032	19.618	20.186	20.186	20.186	20.186	20.186
0.63	Parkeerbelasting	1.234	1.405	1.425	1.425	1.425	1.425	1.425
0.64	Belastingen Overig	4.208	3.821	-1.659	-1.657	-1.656	-1.656	-1.656
0.7	Alg. en ov. uitk.Gemeentefonds	353.481	340.712	343.147	341.532	340.102	341.198	343.647
0.8	Overige baten en lasten	-1.399	-548	-3.395	867	2.584	2.736	2.711
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-107	-450	-700	-700	-700	-700	-700
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	-13.928	-15.216	-14.083	-14.083	-14.083	-14.083	-14.083
1.2	Openbare orde en Veiligheid	-8.545	-9.365	-9.229	-9.020	-8.994	-9.136	-9.106
2.1	Verkeer en vervoer	-27.061	-37.506	-31.164	-29.977	-31.412	-32.536	-33.745
2.2	Parkeren	5.744	7.989	11.305	10.923	10.860	9.640	9.927
2.3	Recreatieve Havens	769	670	679	679	679	679	679
2.4	Economische Havens/waterwegen	-3.849	-4.130	-3.415	-3.258	-3.362	-3.446	-3.425
3.1	Economische ontwikkeling	-2.821	-2.747	-2.219	-2.044	-1.995	-1.995	-1.995
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	526	920	1.036	960	942	942	942
3.4	Economische promotie	515	917	1.712	1.792	1.792	1.792	1.792
4.2	Onderwijshuisvesting	-14.501	-13.504	-12.998	-12.348	-12.738	-12.610	-12.277
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzkn	-3.562	-4.262	-3.829	-3.829	-3.829	-3.829	-3.829
5.1	Sportbeleid en activering	-2.024	-1.934	-1.949	-1.947	-1.945	-1.945	-1.945
5.2	Sportaccommodaties	-10.091	-9.642	-9.134	-9.481	-9.844	-9.873	-9.903
5.3	Cultuurpres., -prod. en -part.	-15.160	-13.848	-13.328	-13.317	-13.144	-12.678	-12.654
5.4	Musea	-8.394	-6.941	-6.472	-6.450	-6.462	-6.434	-6.473
5.5	Cultureel erfgoed	-784	-800	-828	-843	-841	-824	-822
5.6	Media	-4.913	-4.753	-4.731	-4.787	-5.096	-5.092	-5.088
5.7	Openb. groen en (ol) recreatie	-10.923	-12.697	-13.000	-12.586	-12.062	-12.068	-12.183
6.1	Samenkracht en burgerparticip.	-15.522	-18.261	-15.359	-15.365	-15.308	-15.284	-15.282

Nr.	Taakveld	Rek 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
6.2	Wijkteams	-4.136	-4.175	-4.892	-4.892	-4.869	-4.869	-4.869
6.3	Inkomensregelingen	-4.323	-12.337	-11.476	-17.088	-16.750	-16.449	-16.449
6.4	Begeleide participatie	-28.576	-27.594	-28.553	-28.041	-27.645	-27.103	-26.600
6.5	Arbeidsparticipatie	-6.016	-12.060	-8.218	-7.680	-7.699	-7.826	-7.955
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-6.020	-7.185	-2.079	-2.070	-1.889	-1.889	-1.889
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-19.520	-23.217	-22.914	-22.810	-22.705	-22.705	-22.705
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-32.278	-32.817	-32.871	-32.096	-31.906	-31.906	-31.905
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-58.998	-60.891	-54.965	-55.114	-55.129	-55.023	-55.037
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-3.998	-4.545	-4.041	-4.041	-4.041	-4.041	-4.041
7.1	Volksgesondheid	-12.849	-13.325	-13.657	-13.638	-13.639	-13.640	-13.640
7.2	Riolering	2.732	2.936	3.026	3.026	3.026	3.026	3.026
7.3	Afval	3.252	4.698	6.162	6.074	6.074	6.074	6.074
7.4	Milieubeheer	-4.937	-6.458	-5.478	-5.171	-5.253	-5.096	-5.138
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-670	-443	-597	-614	-607	-595	-595
8.1	Ruimtelijke ordening	-5.184	-6.276	-4.721	-4.358	-4.358	-4.357	-4.330
8.2	Grondexploitatie(nt bedrijftr)	2.843	306	3.263	3.760	786	1.339	1.340
8.3	Wonen en bouwen	622	-6.975	4.834	-3.786	-3.237	-590	-3.811
	Totaal saldo	5.911	-1.522	8.217	3.528	1.683	2.555	5.115

5.9 Incidentele baten en lasten

Structurele baten en lasten	B 2022	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Lasten					
1. Maatschappelijke participatie	69.944	69.191	70.110	69.997	69.727
2. Ondersteuning en zorg	134.743	134.553	134.098	134.094	134.108
3. Werk en Inkomen	100.340	99.489	98.774	98.057	97.683
4. Duurzame stedelijke vernieuwing	45.190	42.424	42.443	41.701	41.638
5. Beheer en onderhoud	109.917	110.145	112.757	116.026	115.983
6. Burger, bestuur en veiligheid	44.765	44.197	44.131	44.149	44.094
7. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	81.613	75.209	72.770	71.697	72.080
Totaal structurele lasten	586.512	575.208	575.082	575.721	575.312
Baten					
1. Maatschappelijke participatie	-8.598	-8.418	-8.368	-8.368	-8.368
2. Ondersteuning en zorg	-4.291	-4.291	-4.291	-4.291	-4.291
3. Werk en Inkomen	-65.303	-59.891	-59.891	-59.891	-59.891
4. Duurzame stedelijke vernieuwing	-1.850	-1.201	-1.184	-1.184	-1.184
5. Beheer en onderhoud	-89.149	-88.916	-89.318	-89.705	-90.022
6. Burger, bestuur en veiligheid	-10.363	-10.217	-10.182	-10.182	-10.182
7. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-408.379	-404.852	-403.493	-404.694	-407.143
Totaal structurele baten	-587.934	-577.787	-576.726	-578.315	-581.081
Saldo					
1. Maatschappelijke participatie	61.346	60.773	61.742	61.629	61.358
2. Ondersteuning en zorg	130.452	130.262	129.807	129.803	129.817
3. Werk en Inkomen	35.037	39.598	38.883	38.165	37.791
4. Duurzame stedelijke vernieuwing	43.340	41.222	41.259	40.517	40.454
5. Beheer en onderhoud	20.767	21.228	23.440	26.321	25.961
6. Burger, bestuur en veiligheid	34.402	33.980	33.949	33.968	33.912
7. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-326.766	-329.644	-330.723	-332.997	-335.063
Saldo structurele baten en lasten	-1.422	-2.579	-1.644	-2.594	-5.769

Programma 1	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
Totaal programma inclusief reserves	70.248	-8.943	69.496	-8.763	70.160	-8.418	70.047	-8.418	69.777	-8.418
<u>Minus: incidentele baten en lasten</u>										
Mutatie reserves	50	-345	50	-345	50	-50	50	-50	50	-50
Statushouders sociaal programma	255		255							
Overige incidentele posten < € 0,25 mln										
Structurele lasten en baten programma 1	69.944	-8.598	69.191	-8.418	70.110	-8.368	69.997	-8.368	69.727	-8.368
Programma 2	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
Totaal programma inclusief reserves	135.290	-5.023	134.553	-4.491	134.098	-4.491	134.094	-4.491	134.108	-4.491
<u>Minus: incidentele baten en lasten</u>										
Mutatie reserves	0	-467	0	-200	0	-200	0	-200	0	-200
Samenwerkingsafspraken Veldwerk Schiphol 2021 en 2022	547	-265								
Overige incidentele posten < € 0,25 mln										
Structurele lasten en baten programma 2	134.743	-4.291	134.553	-4.291	134.098	-4.291	134.094	-4.291	134.108	-4.291
Programma 3	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
Totaal programma inclusief reserves	100.340	-65.303	99.489	-59.891	98.774	-59.891	98.057	-59.891	97.683	-59.891
<u>Minus: incidentele baten en lasten</u>										
Mutatie reserves										
Overige incidentele posten < € 0,25 mln										
Structurele lasten en baten programma 3	100.340	-65.303	99.489	-59.891	98.774	-59.891	98.057	-59.891	97.683	-59.891

Programma 4	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
Totaal programma inclusief reserves	59.713	-16.559	59.113	-18.010	44.977	-3.587	46.132	-5.485	45.769	-5.409
<u>Minus: incidentele baten en lasten</u>										
Mutatie reserves (incl. Grex)	3.931	-1.754	4.367	-480	1.238	-76	1.790	-76	1.490	0
Implementatie omgevingswet ontwikkelzone Zuid-West vastgesteld (2019/434101)	283		113		113		113		113	
Anterieure overeenkomsten	1.950	-975								
Mutatie Grex (excl. Reserve)	299	-656	298	-656	298	-656	298	-656	298	-656
Overige incidentele posten < € 0,25 mln	8.060	-11.323	11.912	-15.672	885	-1.671	2.231	-3.570	2.230	-3.570
Structurele lasten en baten programma 4	45.190	-1.850	42.424	-1.201	42.443	-1.184	41.701	-1.184	41.638	-1.184

Programma 5	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
Totaal programma inclusief reserves	125.438	-107.223	113.670	-94.349	116.254	-94.173	123.360	-98.013	117.880	-91.553
<u>Minus: incidentele baten en lasten</u>										
Mutaties reserves(excl IP maatsch. nut)	11.998	-6.477	1.401	-4.433	1.901	-3.355	5.438	-3.271	401	-1.531
Aanbesteding ddo contracten	400									
Vastgoedverkopen	428	-10.359	128	-1.000	100	-1.500	400	-4.767		0
incidenteel onderhoud calamiteiten vastgoedbeheer	1.019		1.016		1.016		1.016		1.016	
Vrijval voorziening achterstallig onderhoud		-1.238						-270		
Dotatie voorziening parkeren Schalkwijk	480		480		480		480		480	
Extra budget werk met werk	250									
Inhaalslag herplant bomen	500		500							
Takbreukrisico Populieren (en de Heussensstraat)	367									
Overige incidentele posten < € 0,25 mln	80.000				154		154		154	
Structurele lasten en baten programma 5 (incl. dotatie en onttrekking ip maatsch. nut)	109.917	-89.149	110.145	-88.916	112.757	-89.318	116.026	-89.705	115.983	-90.022

Programma 6	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
Totaal programma inclusief reserves	44.955	-10.363	44.257	-10.217	44.191	-10.182	44.209	-10.182	44.154	-10.182
<u>Minus: incidentele baten en lasten</u>										
Mutaties reserves										
Overige incidentele posten < € 0,25 mln	190		60.000		60.000		60.000		60.000	
Structurele lasten en baten programma 6	44.765	-10.363	44.197	-10.217	44.131	-10.182	44.149	-10.182	44.094	-10.182

Programma 7	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025	2026	2026
Totaal programma inclusief reserves	86.718	-	78.190	-	74.348	-	72.721	-	72.603	-
		417.506		406.575		403.743		404.694		407.143
<u>Minus: incidentele baten en lasten</u>										
Mutatie reserves	4.894	-9.127	2.771	-1.723	1.368	-250	813	0	313	0
Vergoedingen en schadeloosstellingen	210		210		210		210		210	
Overige incidentele posten < € 0,25 mln										
Structurele lasten en baten programma 7	81.613	-408.379	75.209	-404.852	72.770	-403.493	71.697	-404.694	72.080	-407.143

5.10 Reserves en voorzieningen

Reserves

Naam	1-1-2022	Toevoeging	Onttrekking	31/12/2022
Algemene reserves				
Algemene reserve	34.420	2.691	-5.677	31.433
Subtotaal	34.420	2.691	-5.677	31.433
Bestemmingsreserves				
Baggeren	2.034	219	0	2.253
Beheer en onderhoud openbare ruimte	4.455	750	-2.511	2.694
Bodemprogramma	9.204	0	0	9.204
Budgetoverheveling	7.217	0	-1.279	5.938
Duurzame sportvoorzieningen	307	50	-50	307
Energiebesparing	364	182	0	546
Groei van de stad	637	1.453	-75	2.016
Grondexploitatie	17.967	3.631	-331	21.267
Kapitaallasten maatschappelijk nut	27.041	3.100	-1.126	29.015
Leefomgeving	4.652	0	-117	4.535
Minimagelden	870	0	0	870
Ongedeelde stad	9.221	0	-975	8.246
Opvang, wonen en herstel	12.079	0	-786	11.293
Participatie en leefbaarheid	1.974	0	-256	1.718
Regionaal IEC NH	220	0	0	220
Rekenkamercommissie	20	0	0	20
Risico Corona	1.500	0	0	1.500
Risicoreserve invest-MRA	0	300	0	300
Schuldbeheersing	500	0	0	500
Steunmaatregelen corona	3.377	0	0	3.377
Vastgoed	176	11.597	-7.147	4.626
Waterberging	1.431	0	0	1.431
Wonen	0	0	0	0
Subtotaal	105.246	21.282	-14.652	111.876
Totaal reserves	139.666	23.973	-20.330	143.310

Voorzieningen

Naam	1/1/2022	Toevoeging	Onttrekking	31/12/2022
Voorzieningen niet bestede middelen derden				
Afkoopsommen Leerplein/RBL	40	0	0	40
Fietsknooppunt	12	0	0	12
GR Reg Bereikbaarheid ZdKrlnd	7.807	1.562	0	9.369
Middengebied Schalkwijk	410	0	0	410
Monitoring Rookmakerterrein	10	0	0	10
Parkstad aandeel derden	4.385	0	0	4.385
Tariefsegalisatie riolering	538	0	0	538
Waterbergingen	27	0	0	27
Subtotaal	13.229	1.562	0	14.791
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's				
Achterstallig onderhoud VG	7.551	0	-1.238	6.313
Grafleges	2.788	305	-305	2.788
Liquidatie Land in Zicht HJC	27	0	0	27
Parkstad - VVE Schalkwijk	480	480	0	960
Wachtgeld en boventalligen	75	0	0	75
Wachtgeld wethouders	187	0	0	187
Wethouderspensioenen	9.797	60	0	9.857
Subtotaal	20.905	845	-1.543	20.207
Totaal voorzieningen	34.134	2.407	-1.543	34.998

Meerjarenoverzicht reserves

Naam	1/1/2023		Mutatie 1/1/2024		Mutatie 1/1/2025		Mutatie 1/1/2026		Mutatie 1/1/2027	
	2023		2024		2025		2026			
Algemene reserves										
Algemene reserve	31.433	623	32.056	0	32.056	0	32.056	0	32.056	
Subtotaal	31.433	623	32.056	0	32.056	0	32.056	0	32.056	
Bestemmingsreserves										
Baggeren	2.253	219	2.472	219	2.691	219	2.910	219	3.129	
Beheer en onderhoud openbare ruimte	2.694	-798	1.896	500	2.396	500	2.896	0	2.896	
Bodemprogramma	9.204	0	9.204	0	9.204	0	9.204	0	9.204	
Budgetoverheveling	5.938	-245	5.693	0	5.693	0	5.693	0	5.693	
Duurzame sportvoorzieningen	307	0	307	0	307	0	307	0	307	
Energiebesparing	546	182	728	182	910	182	1.092	182	1.274	
Groei van de stad	2.016	1.375	3.390	868	4.258	313	4.571	313	4.884	
Grondexploitatie	21.267	3.913	25.180	938	26.118	1.490	27.608	1.490	29.098	
Kapitaallasten maatschappelijk nut	29.015	1.675	30.690	1.974	32.665	1.864	34.529	1.754	36.283	
Leefomgeving	4.535	0	4.535	0	4.535	0	4.535	0	4.535	
Minimagelden	870	0	870	0	870	0	870	0	870	
Ongedeelde stad	8.246	0	8.246	0	8.246	0	8.246	0	8.246	
Opvang, wonen en herstel	11.293	-519	10.774	-519	10.255	-345	9.909	-345	9.564	
Participatie en leefbaarheid	1.718	-326	1.392	-76	1.316	-76	1.240	0	1.240	
Regionaal IEC NH	220	0	220	0	220	0	220	0	220	
Rekenkamercommissie	20	0	20	0	20	0	20	0	20	
Risico Corona	1.500	0	1.500	0	1.500	0	1.500	0	1.500	
Risicoreserve invest-MRA	300	300	600	300	900	300	1.200	0	1.200	
Schuldbeheersing	500	-500	0	0	0	0	0	0	0	
Steu maatregelen corona	3.377	0	3.377	0	3.377	0	3.377	0	3.377	
Vastgoed	4.626	-2.816	1.810	-1.786	24	1.911	1.935	-1.386	549	
Waterberging	1.431	0	1.431	0	1.431	0	1.431	0	1.431	
Wonen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Subtotaal	111.876	2.460	114.336	2.600	116.936	6.358	123.294	2.227	125.521	
Totaal reserves	143.310	3.083	146.392	2.600	148.992	6.358	155.350	2.227	157.578	

NB: In tegenstelling tot andere financiële overzichten in deze begroting is in bovenstaande overzichten van reserves en voorzieningen rekening gehouden met de voorstellen in de Bestuursrapportage 2021. Deze voorstellen hebben een effect op de beginstand per 01-01-2022. Amendementen op reservemutaties in de Bestuursrapportage 2021 kunnen leiden tot wijziging van de beginstand.

De aanvullende voorstellen uit [paragraaf 1.2](#) Ontwikkeling financieel kader zijn niet verwerkt in de bovenstaande overzichten van reserves en voorzieningen.

Reservemutaties in de primaire stand Programmabegroting 2022

In deze Programmabegroting 2022-2026 zijn enkele wijzigingen in de reserves verwerkt. Deze worden hieronder toegelicht:

Pr.	Omschrijving reservemutaties	2022	2023	2024	2025	2026					
2	Verlenging 24-uursopvang Velservoort	229	n								
2	Reserve Opvang, wonen en herstel: <i>onttrekking</i>	-229	v								
4	Versnelde voortgang gebiedsvisie Molenwijk	-85	v								
4	Reserve Grondexploitatie: <i>lagere onttrekking</i>	85	n								
5	Actualisatie raming verkopen vastgoed	-10.359	v	-1.000	v	-1.500	v	-4.767	v		
5	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	10.359	n	1.000	n	1.500	n	4.767	n		
5	Onderhoud Vastgoed en verkoopkosten	3.547	n	3.066	n	3.036	n	3.126	n	1.386	n
5	Reserve Vastgoed: <i>onttrekking</i>	-3.547	v	-3.066	v	-3.036	v	-3.126	v	-1.386	v
5	Vrijval voorziening achterstallig onderhoud	-1.238	v					-270	v		
5	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	1.238	n					270	n		
	Totaal wijzigingen met reserves	0	0	0	0	0					

Verlenging 24-uursopvang Velservoort

In 2021 wordt er voor de maanden mei tot en met december vanuit de Brede Aanpak middelen circa € 152.000 uitgegeven om van de Velservoort een 24-uurs opvangvoorziening te maken in plaats van alleen nachtopvang. Voor 2022 wordt voorgesteld om deze maatregel te verlengen omdat een evaluatie verstoord wordt door de Corona-crisis. De kosten voor 2022 bedragen € 229.000 en worden gedekt uit de reserve Opvang, Wonen en Herstel. Na evaluatie in 2022 wordt besloten of de Velservoort structureel een 24-uurs opvangvoorziening wordt.

Versnelde voortgang gebiedsvisie Molenwijk

In verband met de versnelde voortgang van de werkzaamheden gebiedsvisie Molenwijk/Waddenstraat is € 85.000 extra nodig in 2021 en in 2022 is € 85.000 minder nodig. De werkzaamheden worden betaald uit het surplus van de reserve Grondexploitatie. In 2021 wordt daarom - via de Bestuursrapportage 2021 - € 85.000 extra onttrokken en in 2022 € 85.000 minder onttrokken aan de reserve Grondexploitaties.

Actualisatie raming verkopen vastgoed

De verwachte meerjarige verkoopbaten van de vastgoedverkopen zijn geraamd. Conform stand beleid wordt het resultaat van de verkopen aan de reserve Vastgoed toegevoegd. Het betreft een raming, waardoor werkelijke bedragen of momenten van verkoop uiteindelijk kunnen afwijken.

Onderhoud Vastgoed en verkoopkosten

Elk jaar wordt de reserve Vastgoed gebruikt om het tekort aan exploitatiemiddelen ten behoeve van het door Vastgoed gepleegde onderhoud te dekken. Daarnaast worden uit de reserve Vastgoed kosten gedekt om de verkopen mogelijk te maken. Via deze mutatie worden de onttrekkingen uit de reserve Vastgoed meerjarig geraamd.

Vrijval voorziening achterstallig onderhoud

In de Bestuursrapportage 2021 wordt € 7,5 miljoen gedoteerd aan een nieuwe voorziening achterstallig onderhoud vastgoed. De voorziening moet steeds toereikend zijn voor de omvang van het achterstallig onderhoud. De verwachting is dat, vanwege voorgenomen verkopen, de omvang van het achterstallig onderhoud afneemt, waardoor een deel van de voorziening vrij kan vallen ten gunste van de reserve Vastgoed.

5.11 Kostenonderbouwingen heffingen conform model VNG

Afvalstoffenheffing

Activiteiten	Begroot bedrag 2022	Gemengde activiteit	Toerekening	Verhaalbare kosten/baten
<i>Kapitaallasten (5101)</i>				0
Kapitaallasten van eerdere investeringen	0	NEE	100%	0
<i>Product afvalinzameling en reiniging (5101) activiteit huishoudelijk afval</i>				
Technisch uitbesteed werk	419.665	NEE	100%	419.665
Doorbelaste goederen	1.272	NEE	100%	1.272
Doorbelaste lonen	190.350	NEE	100%	190.350
Doorberekende overhead 2.906 uur x € 53	154.018	NEE	0%	0
<i>Product afvalinzameling en reiniging (5101) activiteit huishoudelijk afval</i>				0
Uitbesteed werk	0	NEE	100%	0
<i>Product afvalinzameling en reiniging (5101) activiteit wegafval</i>				0
Uitbesteed werk	0	JA	0%	0
<i>Product afvalinzameling en reiniging (5101) openbare hygiene</i>				0
Uitbesteed werk	0	JA	0%	0
<i>Product afvalinzameling en reiniging (5101) afval en reiniging</i>				18.743.021
Afval en reiniging DDO	18.710.415	NEE	100%	18.710.415
Doorbelaste goederen	291	NEE	100%	291
Doorbelaste lonen	32.315	NEE	100%	32.315
Doorberekende overhead 277 uur x € 53	14.681	NEE	0%	0
<i>Product afvalinzameling en reiniging (5101) duurzaam afvalbeheer</i>				497.890
Uitvoering SPA	344.743	NEE	100%	344.743
Doorbelaste lonen	152.120	NEE	100%	152.120
Doorbelaste goederen	1.027	NEE	100%	1.027
Doorberekende overhead 3.182 uur x € 53	168.646	NEE	0%	0
<i>Meerjarig perspectief (5101)</i>				0
Onttrekking/toevoeging voorziening	0	NEE	100%	0
Bijdrage algemene middelen	0	NEE	100%	0
<i>Product afvalinzameling en reiniging (5101) baten afvalstoffenheffing</i>				26.449.222

Activiteiten	Begroot bedrag 2022	Gemengde activiteit	Toerekening	Verhaalbare kosten/baten
Afvalstoffenheffing	26.370.395	NEE	100%	26.370.395
Overige opbrengsten	78.827	NEE	100%	78.827
<i>Toe te rekenen kosten</i>				6.597.023
Toerekenbare BTW	4.208.648	NEE	100%	4.208.648
Perceptiekosten heffingen (Product 7101)	563.770	NEE	100%	563.770
Kwijtschelding(Product 7101)	1.487.186	NEE	100%	1.487.186
Totaal toegerekend 6.366 uur x € 53	337.419	Nee	100%	337.419
Totaal baten				26.449.222
Totaal lasten				26.449.222
Toerekenbare BTW				4.208.105
Kostendekkendheid				100%

Rioolheffing

Activiteiten	begroot bedrag 2022	Gemengde activiteit	Toerekening	Verhaalbare kosten/baten
<i>Kapitaallasten riolering (5012)</i>				5.065.936
Kapitaallasten van eerdere investeringen	5.596.199	NEE	100%	5.065.936
<i>Onderhoudskosten riolering (5012)</i>				1.404.569
Doorbelaste lonen en inhuur	342.045	NEE	100%	342.045
Onderzoeken	405.486	NEE	100%	405.486
Elektriciteit, water, publiekrechtelijke heffingen	140.654	NEE	100%	140.654
Overige onderhoudskosten	163.520	NEE	100%	163.520
Budget niet activeerbare GO rioolkosten	352.684	NEE	100%	352.864
<i>Riolering en grondwater DDO (5012)</i>				3.252.201
Uitbesteed werk	3.170.686	NEE	100%	3.170.686
Doorbelaste lonen	80.788	NEE	100%	80.788
Doorbelaste goederen en inhuur	727	NEE	100%	727
		NEE	0%	0
<i>Meerjarig perspectief (5012)</i>				219.000
Dotatie reserve baggeren	219.000	NEE	100%	219.000
Onttrekking / toevoeging voorzieningen (saldo)		Ja	100%	
Overige opbrengsten		NEE	100%	0
<i>Baten riolering (5012)</i>				13.118.499
Rioolrechten woningen	12.183.045	NEE	100%	12.183.045
Rioolrechten niet-woningen	935.454	NEE	100%	935.454

Activiteiten	Begroot bedrag 2022	Gemengde activiteit	Toerekening	Verhaalbare kosten/baten
<i>Toe te rekenen kosten</i>				<i>2.646.530</i>
Wegafval	5.129.987	JA	18%	923.398
Toerekenbare BTW	1.140.536	NEE	100%	1.140.536
Perceptiekosten heffingen (Product 7101)	274.518	NEE	100%	274.518
Toe te rekenen overhead 5.813 uur x € 53	308.078	NEE	100%	308.078
Totaal kosten				12.588.236
Toerekenbare BTW:				1.066.435
Totaal baten				12.587.000
Kostendekkendheid				100%

Leges

Leges burgerzaken	Uren	uurtarief, incl overhead	Gemengde activiteit	Toe- rekening	Toelichting	Verhaalbare kosten	Baten	Kosten- dekkend- heid
Burgerlijke stand						406.674	368.972	91%
Huwelijken en burgerlijke stand	3039	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	283.356		
Trouwboekjes e.a.			Nee	100%	Materiële kosten	54.673		
Indirecte Algemene kosten			Nee	100%	Materiële kosten	68.645		
Reisdocumenten						883.782	841.144	95%
Klant Contact Centrum	4368	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	407.272		
Rijksleges en software			Nee	100%	Materiële kosten	377.838		
Indirecte Algemene kosten			Nee	100%	Materiële kosten	98.672		
Rijbewijzen						783.035	722.514	92%
Klant Contact Centrum	4991	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	465.361		
Rijksleges			Nee	100%	Materiële kosten	204.917		
Indirecte Algemene kosten			Nee	100%	Materiële kosten	112.757		
Verstrekingen GBA						150.203	103.400	69%
Klant Contact Centrum	1240	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	115.618		
Software onderhoud en betalingsverkeer			Nee	100%	Materiële kosten	6.573		
Indirecte Algemene kosten			Nee	100%	Materiële kosten	28.012		
Naturalisatie en Verklaring omtrent gedrag						482.799	441.030	91%
Klant Contact Centrum	2141	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	199.627		
Rijksleges			Nee	100%	Materiële kosten	242.340		
Indirecte Algemene kosten			Nee	100%	Materiële kosten	40.832		
Totalen Burgerzaken						2.706.493	2.477.060	92%

Omgevingsvergunning (WABO)	Uren	Uur-tarief, incl. overhead	Gemengde activiteit	Toe-rekening	Toelichting	Verhaalbare kosten	Baten	Kosten-dekkendheid
Beschikkingen	35437	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	3.304.146		
Omgevingsbeleid	11850	101	Nee	100%	Uren x tarief	1.196.850		
Data informatie en Analyse	1980	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	184.615		
Klantcontactcentrum	4830	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	450.349		
Adviescommissie ruimtelijke kwaliteit			Nee	100%	materiële kosten	111.260		
Software e.a.			Nee	100%	materiële kosten	97.226		
Adviezen VRK brandveilig bouwen			Ja	50%	materiële kosten	380.000		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	materiële kosten	79.672		
Totalen WABO	54097					5.804.118	5.662.346	98%

* Voor sloopmeldingen en de activiteiten milieu mag van rijkswege geen leges worden geheven. Voor het behandelen van een aanvraag voor de activiteit monument van gemeentelijke monumenten worden eveneens geen leges in rekening gebracht; voor de overige monument (Rijks/provincie) worden wel leges geheven. De leges voor overige monumenten zijn een vast bedrag in plaats van voorheen een percentage van de bouwsom.

Vergunningen titel 1	Uren	Uurtarief, incl. overhead	Gemengde activiteit	Toe-rekening	Toelichting	Verhaalbare kosten	Baten	Kosten-dekkendheid
Bodemrapporten						96.444	82.795	86%
Ambtelijke uren	900	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	83.916		
Materiaalkosten en software			Nee	100%	Materieel	12.528		
Huisvesting						134.553	78.570	58%
Ambtelijke uren	1350	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	125.874		
Materiaalkosten			Nee	100%	Materieel	5.484		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	3.195		
Leegstand						7.598	6.124	81%
Ambtelijke uren	75	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	6.993		
Materiaalkosten			Nee	100%	Materieel	427		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	178		
Standplaatsen						7.078	4.145	59%
Ambtelijke uren	71	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	6.620		
Materiaalkosten			Nee	100%	Materieel	289		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	169		
Kansspel						3.679	672	18%
Ambtelijke uren	38	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	3.543		
Materiaalkosten			Nee	100%	Materieel	89		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	47		
Hinder en graven						141.631	132.054	93%
Ambtelijke uren	1385	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	129.137		
Materiaalkosten			Nee	100%	Materieel	9.217		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	3.277		

Vergunningen titel 1	Uren	Uurtarief, incl. overhead	Gemengde activiteit	Toe-rekening	Toelichting	Verhaalbare kosten	Baten	Kosten-dekkendheid
Gehandicaptenparkeerplaats en kaart						46.718	45.660	98%
Ambtelijke uren	382	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	35.618		
Materiaalkosten			Nee	100%	Materieel	10.424		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	676		
Overige vergunningen titel 1						191	0	0%
Ambtelijke uren	2	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	186		
Materiaalkosten			Nee	100%	Materieel	0		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	5		
Totalen Vergunningen titel 1						437.893	350.020	80%

De legesbaten voor de parkeervergunningen worden niet apart in rekening gebracht, maar zijn in de belastingtarieven verwerkt. Die baten worden geboekt bij afdelingen Vergunningen, Toezicht en Handhaving en Maatschappelijke ontwikkeling. De werkzaamheden vinden plaats bij afdelingen Klantcontactcentrum en Vergunningen, Toezicht en Handhaving. Dit heeft als consequentie dat de kostendekkendheid van de leges Vergunningen overig laag is. De leges vergunningen titel 1 en de leges burgerzaken omvatten de leges algemene dienstverlening.

Vergunningen titel 3	Uren	Uurtarief, incl. overhead	Gemengde activiteit	Toe-rekening	Toelichting	Verhaalbare kosten	Baten	Kosten-dekkendheid
Horeca						79.446	72.292	91%
Ambtelijke uren	832	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	77.576		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	1.870		
Evenementen						102.937	53.938	52%
Ambtelijke uren	1078	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	100.513		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	2.424		
Escort						0	0	0%
Ambtelijke uren	0	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	0		
Huisvesting						18.594	11.385	0%
Ambtelijke uren	90	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	8.392		
Materiele kosten			Nee	100%	Materieel	10.000		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	202		
Overigen						40.937	31.181	76%
Ambtelijke uren	324	93,24	Nee	100%	Uren x tarief	30.210		
Materiele kosten			Nee	100%	Materieel	10.000		
Indirecte algemene kosten			Nee	100%	Materieel	727		
Totalen Vergunningen titel 3						241.913	168.796	70%

Lijkbezorgingsrechten

Activiteiten	begroot bedrag 2022	Gemengde activiteit	Toerekening	Verhaalbare kosten/baten
<i>Kapitaallasten (5302)</i>				39.026
Kapitaallasten van eerdere investeringen		NEE	100%	39.026
<i>Onderhoud en het verlenen van rechten (5302)</i>				1.213.873
Salarissen en sociale lasten		NEE	100%	663.953
Externe onderhoudskosten		NEE	100%	450.920
Doorbelaste goederen		NEE	100%	99.000
<i>Meerjarig perspectief (5302)</i>				0
Onttrekking/toevoeging voorziening (saldo)		NEE	100%	0
<i>Opbrengsten (5302)</i>				-995.880
Begrafnisrechten		NEE	100%	-995.880
Subsidies		NEE	100%	0
<i>Toe te rekenen kosten</i>				895.965
Doorberekenende overhead: 16.905 uur x € 55		NEE	100%	895.965
Totaal baten				-995.880
Totaal lasten				2.148.864
Toerekenbare BTW				
Kostendeckendheid				46,3%

Havengelden

Activiteiten	begroot bedrag 2022	Gemengde activiteit	Toerekening	Verhaalbare kosten/baten
<i>Kapitaallasten (5301)</i>				85.375
Kapitaallasten van eerdere investeringen		NEE	100%	85.375
<i>Onderhoud en het verlenen van rechten (5301)</i>				2.137.097
Salarissen en sociale lasten		NEE	100%	1.282.013
Externe onderhoudskosten		NEE	100%	563.630
Water, elektra en overige kosten		NEE	100%	152.454
Doorbelaste goederen		NEE	100%	139.000
<i>Meerjarig perspectief (5301)</i>				0
Onttrekking/toevoeging voorziening		NEE	100%	0
<i>Opbrengsten (5301)</i>				-1.129.849
Opbrengsten doorvaart		NEE	100%	-120.027
Overige opbrengsten		NEE	100%	-1.009.822
<i>Toe te rekenen kosten</i>				1.467.358
Doorberekende overhead 27.686 uur x € 53		NEE	100%	1.467.358
Toerekenbare BTW		NEE	0%	0
Totaal lasten				3.689.830
Toerekenbare BTW				0
Totaal baten				-1.129.849
Kostendekkendheid				31%

Marktgeden

Markten	Uren	Uur- tarief	Gemengde activiteit	Toerekening	Toelichting	Verhaalbare kosten
Electra			Nee	100%	Materiële kosten	43.679
Doorbelaste lonen en inhuur	3.753	40	Nee	100%	Materiële kosten	151.021
Overige diensten			Nee	100%	Materiële kosten	153.091
software incl. kapitaallasten			Nee	100%	Materiële kosten	
Doorberekende overhead 3753 * € 53			Nee	100%	Uren x tarief	198.909
Totale lasten Markten						546.700
Totale baten Markten						447.894
Kostendekkendheid						82%

5.12 Overzicht risico's

Op basis van een risico-inventarisatie binnen de organisatie wordt een risicosimulatie uitgevoerd die berekent hoeveel weerstandscapaciteit nodig is om het totaal aan financiële risico's te kunnen dekken. De risico-inventarisatie is vooral gericht op risico's met financiële gevolgen en is een momentopname. Tweemaal per jaar (bij programmabegroting en jaarstukken) wordt het weerstandsvermogen bepaald. De simulatie voor de programmabegroting is uitgevoerd met de inventarisatie van 18 juni 2021. Doordat risicomanagement een dynamisch en continue proces is, is het mogelijk dat de status van de geïdentificeerde risico's inmiddels afwijkt van de peildatum (18 juni 2021).

Programma 2: Ondersteuning en zorg						
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.56	Jeugdzorg: Open einde karakter ten aanzien van de financiering jeugdzorg	Financieel / economisch	Jeugdzorg	50	€ 4.500.000
<p>Ten aanzien van jeugdzorg is sprake van een open-einde-regeling. Daarnaast kan er beperkt gestuurd worden op de toegang, omdat deze deels wettelijk is belegd bij huisarts of rechtelijke macht. Omdat er sprake is van budget-financiering, zal pas na het einde van het jaar blijken of budget en feitelijke realisatie met elkaar in de pas lopen. Bij de jeugdzorg worden meer inwoners bereikt: die toename van cliënten in zorg, leidt bij onvoldoende financiële compensatie door het Rijk, tot tekorten. Landelijk is er sprake van dezelfde ontwikkeling. Met de uitspraak van de arbitragecommissie jeugdzorg waarbij het rijk gemeentes zou moeten compenseren voor de tekorten (totaal € 1,9 miljard), verlaagt het risico voor 2021 en 2022 omdat het rijk inmiddels met extra middelen is gekomen, maar voorsnog wordt het probleem na 2022 doorgeschoven naar de volgende coalitie. De risico's zijn bepaald als: - Hogere groei in het aantal cliënten (bijvoorbeeld als gevolg van een post-Corona inhaalslag) en/of gemiddelde kosten per cliënt die hoger liggen dan de contractuele indexatie. Dit is met name een risico voor 2022 en verder omdat (i) de groei boven de demografische ontwikkelingen zou kunnen liggen en (ii) de aanname is dat volume-groei volgens demografische ontwikkelingen vergoed zal worden vanuit het rijk middels een stijging in de algemene uitkering. Een onvoorziene groei van 1% in het aantal cliënten (boven de demografische ontwikkelingen) of gemiddelde kosten per cliënt die niet vanuit het rijk gecompenseerd wordt, betekent een extra risico van ca. € 360 duizend. - De opbrengst van de maatregelen van € 370 duizend (oplopend naar € 450 duizend vanaf 2024) en de invulling van de taakstelling van ca. € 3,1 miljoen in de begroting voor 2021 (en ca. € 4,1 miljoen structureel vanaf 2022) worden niet of slechts deels gerealiseerd. Er bestaat een wettelijke verplichting tot het leveren van zorg. Hierdoor is sprake van een open-einde regeling. Het is daarmee dus onzeker of de opbrengst van de maatregelen en de invulling van de taakstelling te realiseren zijn. - Een aantal grotere jeugdzorg aanbieders zijn recent in liquiditeitsproblemen gekomen en aangezien het omvallen van sommige jeugdzorg aanbieders kan leiden tot een zorgcontinuïteitsprobleem kan dit leiden tot steunmaatregelen (e.g. extra kosten) en een imago-risico. - Extra cliënten als gevolg van het nieuwe woonplaatsbeginsel. Volgens een simulatie van het CBS zal de gemeente Haarlem 60 nieuwe verblijfscliënten en 30 Voogdij/18+ cliënten in zorg krijgen op basis van het nieuwe woonplaatsbeginsel. Hiervoor komt ca. € 1,46 miljoen binnen vanuit het rijk via een verhoging in de Voogdij/18+ uitkering, maar dat is niet voldoende om de volledige impact te compenseren. Er resteert een risico van € 250 duizend voor 2022 (e.v.). Op basis van bovenstaande informatie, schatten we het risico voor 2021 in op € 3,5 miljoen (opbrengst van de maatregelen en invulling taakstelling), 2% extra groei in de kosten (door een hogere groei in het aantal cliënten of gemiddelde kosten per cliënt) oftewel ca. € 720 duizend en € 250 duizend op basis van de verandering in woonplaatsbeginsel. Dus in totaal wordt het risico geschat op ca. € 4,5 miljoen.</p>						
Maatregel	<p>Versterken van het actueel beschikbaar stellen van de juiste stuurinformatie. Versterken van de programmering op de verschillende vormen van jeugdhulp op het gebied van aantallen, zorgduur en intensiteit. Een model van shared savings, waarbij aanbieders die het goed doen ook beloond worden voor hun inspanning, wordt onderzocht. Verlaging van de kosten voor buitencontractueel maatwerk wordt in afstemming met het CJG en de Gecertificeerde Instellingen ingezet door beter inzicht in verbruik en onderliggende oorzaken. Door de zorg rondom de kinderen met een intensieve zorgvraag beter te organiseren kan de effectiviteit worden vergroot en potentieel kosten worden bespaard. Door meer passende woonvoorzieningen voor jongeren tussen 16-27 kan er een betere doorstroming plaatsvinden waardoor jongeren minder lang in zorg blijven. Door het instellen van budgetplafonds binnen de huidige contracten wordt een prikkel tot kostenbewustzijn neergelegd bij de aanbieder, welke tot een kostenverlaging zou kunnen leiden, maar het risico op wachtlijsten vergroot.</p>					
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.105	Aanvragen schulddienstverlening komen in een boeg golf waardoor er niet genoeg capaciteit schulddienstverlening is om aan vraag aan te kunnen voldoen	Financieel / economisch	WMO	20	€ 300.000
<p>Door de coronacrisis is het de verwachting dat meer burgers te maken krijgen met financiële problemen. De verwachting is dat dit zal leiden tot meer aanvragen schulddienstverlening. Het risico is dat deze aanvragen in een boeg golf komen, waardoor de uitvoerorganisatie niet volledig voorbereid is. Mogelijke maatregelen bij voordoen van dit risico zijn werken met wachtlijsten of een claim tot extra (tijdelijke) formatie.</p>						
Maatregel						
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.25	Opvang, wonen en herstel: Budgetten Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen niet toereikend.	Financieel / economisch	WMO	50	€ 1.000.000

Onder opvang, wonen en herstel vallen zowel Beschermd wonen ("BW") als de Maatschappelijke opvang ("MO") (dak- en thuislozenopvang). In onze regio is sprake van zwaardere en complexe problematiek. Hiernaast is er in onze regio een tekort aan passende voorzieningen en doorstroom mogelijkheden waardoor sommige mensen langer in de Maatschappelijk opvang verblijven dan wenselijk. De druk op de opvangvoorzieningen neemt hierdoor toe. Dit brengt politieke en imago risico's met zich mee. Bij de MO was er de afgelopen jaren sprake van een financieel tekort van ca. 3 miljoen. Met betrekking tot BW is er, net als in voorgaande jaren, sprake van een financieel overschot. Tegelijkertijd is er ook sprake van een wachtlijst voor BW, dat wordt veroorzaakt onder andere door een tekort aan beschermd of beschut wonen plekken en sociale huurwoningen. Het structurele tekort op MO van ca. 3 miljoen wordt momenteel afgedekt door het overschot op BW. Dit is middels de Kadernota 2021 geregeld. Afspraken in de regio worden voorbereid om bij de decentralisatie van BW naar alle gemeenten in 2022 de solidariteit op dit punt te borgen. Er zijn signalen dat gemeenten ook andere prioriteiten hebben, zoals het realiseren van BW plekken, waardoor deze solidariteit onder druk kan komen te staan. Daarnaast wordt er ook ingezet op uitbreiding van de (BW-)voorzieningen. Indien uitbreiding van de (BW-) voorzieningen kan worden gerealiseerd, heeft dit mogelijk als consequentie dat de omvang van de overtollige middelen op het BW budget zullen afnemen. Voor zowel Beschermd wonen als Maatschappelijke opvang zijn per 1 juli 2018 nieuwe contracten afgesloten. Deze contracten kennen een nieuw bekostigingsmodel. Bij BW zien we dat er meer mensen beschut dan wel zelfstandig gaan wonen en meer zelfstandigheid krijgen. Bij MO wordt het beoogde effect van zo kort mogelijk in de opvang en daar wonen waar de kans op herstel het grootst is, niet gerealiseerd door de grote toestroom, complexiteit van de doelgroep en beperkte uitstroom. Het Rijk wil vanaf 2022 de taken beschermd wonen aan de afzonderlijke gemeenten toekennen in plaats van aan Haarlem als centrumgemeente (doorcentraliseren). In 2022 start de (inhoudelijke) doordecentralisatie. De eerste stap met betrekking tot de financiële doordecentralisatie zetten regio's per 1 januari 2023. Over de doordecentralisatie van de taken rondom Maatschappelijke Opvang wordt in 2026 besloten.

Maatregel	-Monitoren en sturen op nieuwe contracten. -Monitoren en sturen op de instroom en uitstroom. -Monitoring en sturen op in gebruik name van zorglocaties, starten van nieuwe initiatieven door aanbieders en het realiseren van beschikbare sociale huurwoningen.
------------------	---

	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
--	--------	------------	-----------	--------	------	----------

Risico	RIS.72	Omzetderving Zorgaanbieders Jeugd	Financieel / economisch	Jeugdzorg	5	€ 250.000
---------------	--------	-----------------------------------	-------------------------	-----------	---	-----------

Voor de maanden maart t/m juni 2020 hebben zorgaanbieders Jeugd recht op een omzetvergoeding ter hoogte van minimaal de 2019 omzet plus indexatie vanwege het omzetverlies dat zij mogelijk als gevolg van Corona hebben geleden. Per eind november zouden de aanbieders deze omzetderving middels het VNG format bij de gemeente moeten hebben ingediend maar er bestaat een risico dat niet alle aanbieders deze deadline hebben gehaald in 2021 (of latere jaren) alsnog de omzetderving claimen.

Het risico voor Jeugd wordt geschat op ca. € 250.000.

Maatregel	Om dit risico te mitigeren zijn de volgende drie spelregels gecommuniceerd richting de aanbieders: - In lijn met de landelijke richtlijnen zullen gemeenten aanbieders die in 2019 wel en in 2020 geen omzet hadden, niet compenseren. Het gaat immers om het opvangen van de effecten van het niet kunnen (door)leveren van zorg (Wmo en Jeugd) - Aanbieders met light-contracten komen maximaal in aanmerking voor een vergoeding voor het aantal cliënten in zorg in de betreffende periode (Wmo en Jeugd).
------------------	--

	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
--	--------	------------	-----------	--------	------	----------

Risico	RIS.101	Extra Corona-gerelateerde kosten Maatschappelijke Opvang	Financieel / economisch	WMO	70	€ 2.150.000
---------------	---------	--	-------------------------	-----	----	-------------

Door de coronacrisis neemt de druk op de maatschappelijke opvang in Haarlem toe. Dat komt onder andere doordat het lastiger is om bij familie of vrienden te verblijven. Daar komt nog bij dat er op opvanglocaties minder ruimte is door de anderhalvemeterregel en de uitstroom naar zelfstandig wonen stagneert. Om alle daklozen op te kunnen vangen zijn er extra opvangplekken nodig. Inmiddels is er één extra locatie gerealiseerd, maar de verwachting is dat er extra uitbreiding nodig zal zijn. De gemeente heeft een eenmalige bijdrage ontvangen in 2020 en € 200 duizend in 2021 via de meicirculaire. Het is nog onzeker of er een extra bijdrage komt in 2021. Voor de eerste 2 maanden is er nog dekking vanuit de corona middelen die het rijk beschikbaar heeft gesteld voor 2020, maar de verwachting is dat hier vanwege voorgenomde redenen nog 5 maanden aan dekking nodig zal zijn. In totaal is de verwachting dat de Corona gerelateerde kosten oplopen tot ca. € 2,75 miljoen over de eerste 7 maanden, waarvan ca. € 880 duizend wordt gedekt uit de Corona rijksmiddelen 2020. Daarnaast is er via de Meicirculaire 2021 € 200 duizend vrijgemaakt voor extra begeleiding van dak- en thuislozen ten tijde van de coronacrisis. In afwachting van de overige compensatie van het Rijk wordt de rest vanuit het budget brede aanpak dak en thuisloosheid gedekt. De opvang in de boot wordt nog eens verlengd met 3 maanden (vanaf 1 augustus 2021). Dat betekent dat de kosten daarvoor nog oplopen met € 500 duizend in 2021. Het voorstel is om daarvoor € 500 duizend te dekken vanuit de reserve Opvang, Wonen en Herstel. Dit betekent dat de totale kosten op ca. € 3,25 miljoen inclusief verlenging van 3 maanden uitkomt, waar voorsnog € 880 duizend plus € 200 duizend aan middelen vanuit het rijk tegenover staan. Daarmee is het risico ingeschat op ca. € 2.150 duizend.

Maatregel	Periodiek monitoren en signaleren van de ontwikkelingen rondom de uitstroom en kosten.
------------------	--

Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.116	Uitname WLZ Beschermd Wonen	Financieel / economisch	WMO	25	€ 500.000
<p>Per 1 januari 2021 is de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor mensen met een psychische stoornis. Vooraf is geraamd dat er landelijk 8.500 cliënten vanuit beschermd wonen over zouden gaan naar de Wlz. In Haarlem gaat het in ieder geval om 274 personen. Op basis van deze raming en de bestuurlijke afspraak 'budget volgt cliënt' is vanaf 2021 voor Haarlem € 12.753.737 structureel overgeheveld van de integratie-uitkering Beschermd wonen naar de Wlz (zie meicirculaire 2020, paragraaf 3.2-2). Het ministerie van VWS, het ministerie van BZK en de VNG hebben op 7 december 2020 bestuurlijke afspraken gemaakt over de wijze van nacalculatie van het naar de Wlz over te heveln budget en de verdeling over de centrumgemeenten. In juni vindt landelijk een bestuurlijk vervolgoverleg plaats om de definitieve omvang van de nacalculatie te kunnen bepalen. De uitkomst zal bij de septembercirculaire 2021 worden verwerkt. Het is nog onduidelijk wat de impact van de nacalculatie is voor de gemeente Haarlem, maar in principe zou dit gebaseerd moeten zijn op de werkelijke kosten 2019 plus indexatie (en extrapolatie naar gehele jaar kosten indien een client in 2019 is ingestroomd). Aangezien niet geheel duidelijk is hoe die berekeningen exact zullen uitwerken, wordt er een risico meegenomen van € 500 duizend in 2021. De kans op een nadeel is echter klein.</p>						
Maatregel						
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.33	Open einde regeling WMO: jaarlijks toegekende WMO-budget is ontoereikend om de kosten van de voorzieningen en de uitvoeringskosten te financieren.	Financieel / economisch	WMO	50	€ 1.900.000
<p>Bij de WMO is sprake van een open-einde regeling. We hebben de afgelopen jaren een toename gezien in de vraag naar ondersteuning vanuit de Wet Maatschappelijke ondersteuning ("WMO") en de verwachting is dat dit verder zal blijven toenemen. De kans dat het risico zich voordoet is groot.</p> <p>De toename heeft twee oorzaken: 1) vergrijzing, extramuralisering, langer zelfstandig thuiswonen en de invoering van het abonnementstarief is er sprake van een toename aan ondersteuningsvragen 2) onze dienstverlening is beter te vinden.</p> <p>De risico's zijn bepaald als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hogere groei in het aantal cliënten (bijvoorbeeld als gevolg van een post-Corona inhaalslag) en/of gemiddelde kosten per cliënt die hoger liggen dan de contractuele indexatie vs. de analyse die ten grondslag ligt aan de Begroting 2021. Dit is met name een risico voor 2022. Een onvoorziene groei van 1% in het aantal cliënten (boven de demografische ontwikkelingen) of gemiddelde kosten per cliënt die niet vanuit het rijk gecompenseerd wordt, betekent een extra risico van ca. € 375 duizend. - De opbrengst van de maatregelen van € 1,1 miljoen in 2021 (oplopend naar € 1,3 miljoen vanaf 2024) en de invulling van de taakstelling van ca. € 5,5 miljoen structureel vanaf 2022 worden niet of slechts deels gerealiseerd. Er is sprake van een open-einde regeling en het is daarmee dus onzeker of de opbrengst van de maatregelen en de invulling van de taakstelling te realiseren zijn. <p>Op basis van bovenstaande informatie, schatten we het risico voor 2021 in op € 1,1 miljoen (opbrengst van de maatregelen) en 2% extra groei in de kosten (door een hogere groei in het aantal cliënten of gemiddelde kosten per cliënt), oftewel ca. € 750 duizend. Dus in totaal wordt het risico geschat op ca. € 1,9 miljoen.</p>						
Maatregel						
	<p>Periodiek monitoren en signaleren van de ontwikkeling van de uitgaven, waarover eens per week wordt overlegd in de stuurgroep Kostenbeheersing Jeugd en Wmo. Daarnaast wordt ingezet om ondersteuning toe te leiden naar de sociale basis en in gesprek gegaan met de aanbieders over inzet zorg vanuit andere wettelijke kaders en zijn er voorstellen gedaan voor maatregelen om de oplopende kosten te beperken.</p>					
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.100	Medisch Noodzakelijk Verblijf in GGZ-instellingen	Financieel / economisch	WMO	30	€ 240.000
<p>In 2018 is de 'Werkwijzer Medisch Noodzakelijk Verblijf in GGZ instellingen' opgesteld en ondertekend door de VNG, MIND, GGZ Nederland en Zorgverzekeraars Nederland. Deze werkwijzer heeft als doel ervoor te zorgen dat cliënten niet langer dan nodig in GGZ instellingen verblijven en tijdig kunnen doorstromen naar de passende vervolgzorg onder de Wlz, Zvw of de Wmo. Hiertoe moeten een aantal zaken geregeld worden als het om vervolgzorg vanuit de Wmo gaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het realiseren van een warme overdracht van cliënten in GGZ instellingen - Bevorderen doorstroom van cliënten met het Verblijf met Rechtvaardigingsgrond (VMR) (een financiële prikkel om doorstroom tijdig te realiseren) naar vervolgondersteuning (zoals BW). <p>Indien doorstroom naar vervolgplek niet tijdig is gerealiseerd, wordt een factuur van het verblijf naar de gemeente gestuurd. Kosten zullen ten laste komen van het BW budget en kunnen aanzienlijk zijn. Een verblijf van een jaar kost per patiënt (ca. 120.000,- pp). Het risico is bepaald op 2 cliënten. Om het risico te beperken zijn werkafspraken gemaakt met GGZ inGeest en daarnaast is er een kwartaaloverleg ingericht om de praktijk te bespreken.</p>						
Maatregel						
	Kwartaaloverleg					
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.74	Omzetderving Zorgaanbieders Wmo	Financieel / economisch	WMO	10	€ 200.000
<p>Voor de maanden maart t/m juni 2020 hebben zorgaanbieders Jeugd en Wmo recht op een omzetvergoeding ter hoogte van minimaal de 2019 omzet plus indexatie vanwege het omzetverlies dat zij mogelijk als gevolg van Corona hebben geleden. Per eind november 2020 zouden de aanbieders deze omzetderving middels het VNG format bij de gemeente moeten hebben ingediend maar er bestaat een risico dat niet alle aanbieders deze deadline hebben gehaald en in 2021 (of latere jaren) alsnog de omzetderving claimen.</p>						

Maatregel	Om dit risico te mitigeren zijn de volgende drie spelregels gecommuniceerd richting de aanbieders: - In lijn met de landelijke richtlijnen zullen gemeenten aanbieders die in 2019 wel en in 2020 geen omzet hadden, niet compenseren. Het gaat immers om het opvangen van de effecten van het niet kunnen (door)leveren van zorg (Wmo en Jeugd) - Aanbieders met light-contracten komen maximaal in aanmerking voor een vergoeding voor het aantal cliënten in zorg in de betreffende periode (Wmo en Jeugd). - Specifiek voor Haarlem geldt dat jeugdzorgaanbieders alleen omzetgarantie kunnen indienen als dit nog past binnen het afgegeven plafond 2020 (Jeugd).
------------------	---

Programma 3. Werk, Inkomen en Schulden

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.32	Toename van het aantal burgers dat een beroep doet op de open einde regelingen Minima/Bijzondere bijstand	Financieel / economisch	Sociale uitkeringen	25	€ 200.000

Als gevolg van open einde regelingen voor bijvoorbeeld minimabeleid en bijzondere bijstand, loopt de gemeente een financieel risico omdat de vraag van tevoren niet precies is in te schatten.

Door de gevolgen van de coronacrisis is de verwachting dat de doelgroep voor de minimaregelingen zal toenemen. Dit zal ook resulteren in een groei in de HaarlemPas-houders. Hiervoor zijn in de programmabegroting 2021 extra middelen beschikbaar gesteld om te voorzien in de verwachte groei van het aantal gebruikers door de coronacrisis.

De volgende factoren hebben invloed op het voordoen van dit risico:

- 1 Door de coronacrisis volgt mogelijk een economische recessie waardoor de doelgroep naar verwachting groter wordt.
  - 2 De verwachting is dat deze stijging van de doelgroep bestaat uit een groep burgers die zijn weg beter vindt binnen de overheid.
  - 3 Door specifieke communicatie in coronatijd wordt verwacht dat de doelgroep beter bereikt wordt.
  - 4 De inkomensgrens is in 2019 verhoogd naar 120%. Het realiseren van bereik van deze nieuwe doelgroep vindt gefaseerd plaats.
  - 5 De kosten beschermingsbewind zien wij stabiliseren. De begroting gaat uit van dalende kosten. Dit zien wij tot op heden nog niet terug in het gebruik van deze regeling.
- Over en onderbestedingen rekenen af met de reserve minimagelden.

Maatregel	Budget ondersteuning op Maat (BooM) is een structureel onderdeel van schulddienstverlening geworden. Over en onderbestedingen minima/bijzondere bijstand rekenen in eerste instantie af met de reserve minimagelden
------------------	--

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.107	Beroep op TONK-regeling overschrijdt rijksbijdrage	Financieel / economisch	Sociale uitkeringen	5	€ 100.000

De Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) is een noodmaatregel voor huishoudens die door omstandigheden in ernstige financiële problemen dreigen te komen. Het betreft een open einde regeling. Recent is de regeling verlengd en heeft het Rijk opgeroepen tot ruimhartige toekenning waarop de regeling ook is verruimd. Prognoses tot op heden laten ondanks de verlenging en verruiming geen overschrijdingen zien, eerder onderschrijdingen. Op basis van de ervaringen tot nu toe wordt kans op voordoen van dit risico verlaagd naar 5%.

Maatregel	Opstellen beleidsregels TONK
------------------	------------------------------

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.12	Indien het aantal bijstandsgerechtigden oploopt draagt de gemeente het risico op een overschrijding van de BUIG tot op het punt dat aan de voorwaarden van de vangnetuitkering wordt voldaan.	Financieel / economisch	Sociale uitkeringen	20	€ 4.481.375

Dit risico heeft betrekking op het budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor het betalen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet (de bijstandsuitkeringen). Deze middelen worden separaat aan de gemeente toegekend via de BUIG (Bundeling uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten). Het financiële gevolg is afgeleid van de huidige uitgaven aan uitkeringen.

Een vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote(re) tekorten op het budget als bedoeld in artikel 69 van de Participatiewet. Om over 2020 in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering moet worden voldaan aan de volgende financiële en procedurele voorwaarden:

- a. over 2020 moet sprake zijn van een tekort dat meer bedraagt dan 7,5% van de definitief over dat jaar toegekende gebundelde uitkering
- b. over 2018, 2019 en 2020 moet sprake zijn van een gecumuleerd tekort dat meer bedraagt dan 7,5%, berekend over alleen de definitief over 2020 toegekende gebundelde uitkering

Totdat aan deze voorwaarden voldaan is, is een eventueel tekort voor eigen rekening.

De kans op voordoen van dit risico blijft 20%. Dit is met name het gevolg van de publicatie van de nader voorlopige BUIG budgetten 2021. Hiermee is meer zekerheid aan de baten kant gekomen en op basis van de huidige begroting is het BUIG budget voldoende om de te verwachten kosten te dekken. De maximale impact wordt gezet op 7,5% van het voorlopige BUIG budget.

Twee factoren hebben invloed op de kans op voordoen van het risico:

1. Het is onduidelijk hoe het bestand van uitkeringsgerechtigden zich precies zal ontwikkelen het komende jaar als gevolg van de coronacrisis, maar de verwachting is dat het zal stijgen. Daarnaast is er als gevolg van de coronacrisis moeilijker om uitstroom uit het bestand te realiseren. De huidige begroting houdt al rekening met een stijging in het aantal uitkeringsgerechtigden in 2021.
2. De hoogte van de rijksbijdrage is nog onzeker. Het definitieve BUIG budget zal eind september vastgesteld worden op basis van de dan bekende conjuncturele situatie. Pas dan ontstaat er zekerheid aan de baten kant.

Maatregel	De uitkeringen in het kader van de participatiewet betreft een openeinde regeling. Als beheersmaatregel wordt monitoring op overschrijding ingezet. Bijsturing is gezien het open eind karakter van de bijstand problematisch. Daar waar mogelijk worden maatregelen om de instroom te beperken voorgesteld en tevens extra maatregelen genomen om de uitstroom te stimuleren.						
------------------	--	--	--	--	--	--	--

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.106	Niet genoeg capaciteit Minima om aan vraag aan te kunnen voldoen	Financieel / economisch	Sociale uitkeringen	10	€ 100.000

Door de coronacrisis is de verwachting dat meer burgers te maken krijgen met terugval in inkomen. De verwachting is dat dit een grotere aanspraak op minima-voorzieningen tot gevolg zal hebben. Een mogelijke maatregel bij voordoen van dit risico is een claim tot extra (tijdelijke) formatie. Op basis van de huidige ervaringen tot nu toe wordt kans op voordoen van dit risico verlaagd naar 10%.

Maatregel	
------------------	--

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.109	Een verdere stijging van het huidige bestand - boven een bepaalde omvang - zal een uitbreiding van de personeelsformatie tot gevolg hebben	Financieel / economisch	Sociale uitkeringen	20	€ 400.000

In de Kadernota 2014 is informatie opgenomen over de relatie tussen enerzijds het bestand uitkeringsgerechtigden en anderzijds de omvang van de personeelsformatie van WI. Deze methodiek is in de voorgangsrapportage 2021 herijkt. Een verdere stijging van het huidige bestand - boven een bepaalde marge - zal een uitbreiding van de personeelsformatie tot gevolg hebben. De impact van dit risico wordt gesteld op de inhuurkosten aan extra fte indien de stijging van minimaal 5% groei in de grootte van het bestand zich voordoet. Op dat moment zal er een claim volgen ter vergroting van de flexibele schil.

De kans op voordoen dit jaar is klein, aangezien er nog een stijging van het uitkeringsbestand van 5% plaats moet vinden t.o.v. de hoogte van het uitkeringsbestand op 1-1-2021 voordat de uitbreiding van de personeelsformatie o.b.v. bestands grootte plaats zal vinden. Daarnaast zijn er Rijksmiddelen ontvangen in de decembercirculaire om de reguliere dienstverlening op peil te kunnen houden nu de kans op instroom in de bijstand toeneemt.

Maatregel	Twee keer per jaar wordt getoetst of uitbreiding van de personeelsformatie nodig is.
------------------	--

Programma 4. Duurzame Stedelijke Vernieuwing

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.53	Geaggregeerd risico: Woningbouw en andere projecten zorgen voor extra onverwachte kosten	Financieel / economisch	Planning	25	€ 1.000.000

Bij ontwikkelplannen en -projecten kan een burger of ondernemer hinder ondervinden van de plannen en planschade of nadeelcompensatie claimen. Dit wil niet zeggen dat de claim ook wordt toegekend.

Bij het opstellen van ontwikkelvisies, ontwikkelplannen en -projecten kan de inbreng uit de stad de plannen en uitvoering inhoudelijk verrijken, maar ook tot hogere kosten leiden (als gevolg van bijvoorbeeld vertraging of extra wensen)

Maatregel	- bij hogere kosten a.g.v. participatie en inspraak en bij schaarste op de arbeidsmarkt en materialen: aanhouden marges in tijd en financieel (onvoorzien)
------------------	--

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.39	Saneringskosten als gevolg van verontreinigingen op het Haarlemmer Stroom terrein	Financieel / economisch	Grondzaken	35	€ 1.400.000

In geval er bij de herontwikkeling verontreinigingen worden aangetroffen die conform de afspraken voor rekening van de gemeente gesaneerd dienen te worden, dan kost dit de gemeente geld.

Betreft GREX Minkelersweg e.o.

Maatregel	In gesprek blijven met de beoogde nieuwe ontwikkelaar om te sturen op zo min mogelijk roering van de grond.
------------------	---

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.24	(Nogmaals uitstel van) Invoering Omgevingswet naar verwachting 1-7-2022.	Processen	Ruimtelijk Beleid/Planologie	25	€ 300.000

Het voorbereiden van de komst van de Omgevingswet is complex en intensief. De onderstaande risico's worden herkend:

- Uitstel van de invoeringsdatum Omgevingswet betekent dat de programmastructuur langer in stand moet blijven. Onduidelijk is of het Rijk de gemeente hiervoor voldoende compenseert.
- Door het inrichten van dedicated teams is er gericht ambtelijke capaciteit beschikbaar. Kwetsbaar blijft dat bij ziekte van gespecialiseerde medewerkers er geen vervangende ambtelijke capaciteit is.
- De financiële impact op termijn is naar verwachting groot. Zo vervalt, afhankelijk van de keuzes die de gemeenteraad maakt bij het Omgevingsplan, mogelijk een deel van de legesinkomsten en worden op rijksniveau al besparingen ingeboekt. Door landelijke wetgeving is de kans aanwezig dat de legesinkomsten komen te vervallen. Dit heeft verstrekende gevolgen voor de organisatie.

Bij de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging verandert er veel. Echter het principe van legesheffing verandert niet. Ook zal de wettelijke grondslag dezelfde blijven. Wel zal de totale opbrengst van de leges kunnen wijzigingen. De mogelijkheid bestaat dat er in de toekomst minder vergunningplichten zijn, waardoor er minder leges zal binnenkomen. De huidige omgevingsvergunning zal worden gesplitst in een vergunning voor een omgevingsactiviteit en een bouwactiviteit. In de toekomst zal er waarschijnlijk geen leges meer geheven worden over deze laatste bouwactiviteit. Vermoedelijk zal dit in 2022 nog niet leiden tot al een forse daling van de leges, echter in de periode na 4 of vijf jaar kan dit wel het geval zijn.

Maatregel	In de programmabegroting is een eerste inzicht gegeven in de kosten voor implementatie. Op landelijk niveau wordt al enige tijd gewerkt aan een effecten model, dat bij de keuzes die gemaakt worden in Omgevingsvisie en vooral Omgevingsplan, kan worden ingezet. Dit model moet helpen om ook de financiële effecten van de omgevingswet inzichtelijk te krijgen. De gemeente Haarlem draait inmiddels mee in de pilot van de VNG om te werken met dit effectenmodel. De keuzes die gemaakt gaan worden bij het vaststellen van het Omgevingsplan bepalen voor een groot deel de toekomstige financiële effecten. Vaststelling van het Omgevingsplan staat gepland voor 2023.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.40	Onzekerheid over uitgifte van kavel	Financieel / economisch	Grondzaken	20	€ 420.000
Betreft GREX Ripperda						
Indien de kavel niet verkocht wordt, dan heeft dit impact op het resultaat van de grondexploitatie						
Maatregel	De kavel op een gedegen wijze op de markt zetten of eventueel genoeg nemen met lagere opbrengsten.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.103	Haarlemmerstroom	Financieel / economisch	Ruimtelijk Beleid/Planologie	80	€ 275.000
De kademuren storten in, omdat ze in slechte staat verkeren. Een deel van de kademuren zijn al in bezit van Lingotto, en een deel van de kademuren maken onderdeel uit van een nu nog gemeentelijk kavel. De gemeente is voornemens dat kavel te verkopen aan Lingotto.						
Maatregel	De gemeente brengt de ontwikkelaar op de hoogte van de slechte staat van de kademuren. Op het deel dat Lingotto al in bezit heeft, zal zij zelf fundering in de kademuur moeten laten herstellen om een terras aan het water mogelijk (en daarmee veilig) te maken. Bij het deel dat de gemeente wil verkopen zal de gemeente een mindering van de grondwaarde moeten toepassen zodat Lingotto daarmee de kade kan laten herstellen.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.113	Registratie toekomstige besluiten met publiekrechtelijke beperkingen (WKPB)	Financieel / economisch	Ruimtelijk Beleid/Planologie	30	€ 1.000.000
Sinds 1 januari 2021 is de gemeente verplicht om brondocument van een publiekrechtelijk opgelegde beperking op een kadastraal perceel op te nemen in het daarvoor bestemde landelijke BRK-register. Nieuwe besluiten waarop deze beperking van toepassing zijn dienen opgenomen te worden in het BRK-register. Het risico is dat de gemeenten aansprakelijk kunnen worden gesteld, als iemand bv. een pand/perceel koopt, waarvan de publiekrechtelijke beperkingen (bv. een monumentstatus) niet goed is geregistreerd bij de gemeente.						
Maatregel	Niet juiste registratie publiekrechtelijke beperkingen					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.63	Grex Scheepmakerskwartier fase 2: Verkoop drijfriemenfabriek kan mogelijk niet doorgaan.	Financieel / economisch	Planning	40	€ 315.000
Betreft Grex Scheepmakerskwartier fase 2						
De Drijfriemenfabriek mag 1-op-1 aan de huidige gebruiker verkocht worden. Dit binnen vastgestelde kaders. Koper kan marktconforme koopprijs mogelijk niet betalen. Als verkoop niet lukt, zullen andere scenario's onderzocht worden. Dat kost tijd en ambtelijke (voorbereidings)kosten en vooral beheerskosten.						
<i>Note na peildatum: Inmiddels is dit risico vervallen, dit zal verwerkt worden bij de Jaarrekening 2021</i>						
Maatregel	Mogelijk kan er gebruik gemaakt worden van eerder uitgevoerde studie/getroffen voorbereiding voor een openbare verkoop. Dit scheelt voorbereidingskosten en tijd, waardoor de financiële impact beperkt blijft.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.49	Onzekerheid grondaankoop ten behoeve van de optimalisatie inrichting openbaar gebied	Financieel / economisch	Grondzaken	50	€ 85.000
Betreft GREX Slachthuissterrein. Het is wellicht noodzakelijk een perceel grond te verwerven ten behoeve van de optimalisatie inrichting openbaar gebied.						
<i>Note na peildatum: Inmiddels is dit risico vervallen, dit zal verwerkt worden bij de Jaarrekening 2021.</i>						
Maatregel	Overleg noodzaak en taxatie					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.54	Geaggregeerd risico Ontwikkeling van woningbouw programma's, plannen en projecten (zowel ontwikkelprojecten als projecten in de openbare ruimte)	Financieel / economisch	Uitvoering	50	€ 2.000.000
Door verschillende financiële redenen, zoals bijv. stijgende rentelasten en dalende grondprijzen kan vertraging ontstaan bij ontwikkeling van programma's, plannen en projecten						
Maatregel	Aanhouden marges in tijd en financieel (onvoorzien)					

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.68	De coronacrisis leidt tot een trendbreuk, waardoor beleidsproducten eerder achterhaald zijn en/of er onderdelen over moeten (bv verkeerskundig onderzoek) en ook extra inzet van eigen personeel wordt verwacht omdat dingen over moeten.	Processen	Pandemie	30	€ 300.000
De coronacrisis leidt tot een trendbreuk, waardoor beleidsproducten eerder achterhaald zijn en/of er onderdelen over moeten (bv verkeerskundig onderzoek) en ook extra inzet van eigen personeel wordt verwacht omdat dingen over moeten.						
Maatregel	Bij lopende en toekomstige beleidsproducten rekening houden met uiteenlopende scenario's, ook een scenario tot 2020 niet voor mogelijk werd gehouden (een pandemie)					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.10	Garantstelling van een lening van oorspronkelijk € 1,3 aangegaan aan de culturele instelling Hart.	Financieel / economisch	Cultuur	25	€ 520.000
De Culturele instelling Hart is ten behoeve van het nieuwe organisatiemodel een lening van oorspronkelijk € 1,3 aangegaan. Hiervoor staat de gemeente garant. De garantstelling vormt een zeker risico. De lening wordt in 10 termijnen van € 130.000 afgelost. De stand van deze lening bedraagt per ultimo 2020 € 520.000.						
Maatregel	Conform de nota verbonden partijen en de subsidieverordening (het stellen van randvoorwaarden en monitoring door middel van gesprekken en toetsing p&c-documenten) wordt dit risico beheerst. Vanwege de lening met garantstelling van de gemeente staat Hart sinds 2014 onder verhoogd toezicht, ook nu de risicoclassificatie van Hart boven de norm van 16 uitkomt. Het jaar 2020 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 304.000. (2019: € 266.000 positief). Er was sprake van personeelsverloop en minder inhuur waardoor de loonkosten incidenteel iets lager uitvallen. De inkomsten uit verhuur en horeca zijn als gevolg van de Coronamaatregelen veel lager dan vorig jaar maar er zijn ook minder kosten. Met het positieve resultaat kan Hart niet alleen voldoen aan de aflossing van lening waarvoor de gemeente garant staat, maar ook verder inlopen op het negatieve eigen vermogen. Hart verwacht vanaf 2022 een financiële buffer op te kunnen bouwen wat nodig is om tegenvallers op te kunnen vullen. Alhoewel de financiële positie van Hart steeds minder kwetsbaar wordt, kan het risico op 25% worden gehandhaafd.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.55	Burger en/of ondernemer starten een beroepsprocedure op woningbouw programma en andere projecten	Juridisch / Regelgeving	Juridisch	20	€ 500.000
Als burger(s) en/of ondernemer(s) het niet eens zijn met de ontwikkelplannen van de gemeente kunnen zij beroepsprocedures opstarten n.a.v. te realiseren woningbouwprogramma's en andere projecten en zal het risico niet alleen financieel-juridische gevolgen hebben, maar kan dit ook zorgen voor vertraging van ontwikkelprogramma's en -projecten met negatieve pers en imago schade tot gevolg.						
Maatregel	Juridisch risico aanvaarden, geen beheersmaatregel.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.50	De grondopbrengst valt lager uit door onrendabele top van het parkeren	Financieel / economisch	Grondzaken	40	€ 1.750.000
Betreft Haarlemmer Stroom (Dekking uit Grex Minckelersweg e.o.) Er zijn nog twee kavels door de gemeente uit te geven. De parkeerbehoefte van deze kavels is nog onbekend. De parkeeroplossing kan onrendabel zijn en daarmee een drukkend effect hebben op de verkoopwaarde van de kavels. Een eventueel onrendabele parkeerbehoefte van Lingotto, is niet voor rekening van de gemeente (en dus ook geen risico voor de gemeente).						
Maatregel	Parkeerregime starten in directe omgeving. Verbeterd onrendabele top gebouwd parkeren					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.69	De impact van aanvullende regelgeving leidt tot een toename van kosten voor de gemeente.	Financieel / economisch	Pandemie	80	€ 1.000.000
De coronacrisis leidt tot aanvullende regelgeving voor de bebouwde en onbebouwde ruimte (bv. de anderhalve metersamenleving vraagt mogelijk om 'meer' openbare ruimte, zoals bredere stoepen en fietspaden en meer groen, en een andere inrichting van bestaande en nieuwe (semi-)openbare gebouwen, mogelijk ook andere toegangen. Mogelijk ook najleffecten in de vorm van schaarste - en daarmee hogere kosten - op de arbeidsmarkt en levering van materialen.						
Maatregel	Bij lopende en toekomstige herinrichtingen en ontwikkelprojecten anticiperen op nieuwe regelgeving					
Programma 5. Beheer en Onderhoud						
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.119	Hittestress	Financieel	Beheer Openbare Ruimte	10	€ 580.000
Door de groei van de stad, verstening van de openbare ruimte en beperkt aanwezige koele plekken is er een steeds grotere kans op hittestress. Dit geeft een risico op o.a. verlies in arbeidsproductiviteit (in de warmte wordt minder hard gewerkt), toename in sterft (sterfte neemt toe in warme periodes), toename in ziekenhuisopnames (ziekenhuisopnames nemen toe tijdens een hittegolf) en extra inzet om insecten als de eikenprocessierups te bestrijden (bepaalde soorten gedijen goed in de warmte en kunnen daardoor extra overlast geven).						
Maatregel	Klimaatadaptatie					

	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.61	Stack: aansluiting riool niet conform gemeentelijke norm	Juridisch / Regelgeving	Ruimtelijk Beleid/Planologie	90	€ 120.000
Betreft rioolstelsel alsmede de aansluiting op het gemeentelijk rioolstelsel. Over de aanleg en oplevering bestaat verschil van inzicht, wat inmiddels heeft geleid tot een juridisch traject. Inmiddels is er een rechtszaak gestart over de aansluiting riool Stack op het gemeentelijke stelsel. Tevens is het aangelegde riool niet akkoord en is er discussie over de oplevering.						
Maatregel						
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.114	Ondergrondse bakken nieuwbouw Entree Oost en West	Financieel	Ruimtelijk Beleid/Planologie	30	€ 300.000
Ondergrondse bakken nieuwbouw Entree Oost en West, ontwikkelaar vergoed kosten ondergrondse bakken niet. Het geschil is voorgelegd aan de rechter; in de grex is rekening gehouden met dit risico						
Maatregel						
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.118	Droogte	Financieel	Beheer Openbare Ruimte	10	€ 550.000
Door de groei van de stad, verstening van de openbare ruimte en demping van watergangen neemt de kans op droogte toe. Dit geeft een risico op o.a. schade aan funderingen (door schommelingen in de grondwaterstand wordt de kwaliteit van houten palen aangetast, door zetting ontstaan er scheuren), schade aan wegen en riolering (door zetting ontstaan er scheuren), schade aan groen/landbouw/natuur (door droogte vallen bladeren uit en kunnen takken scheuren) en een grotere kans op natuurbranden.						
Maatregel	Klimaatadaptie					
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.115	Continuïteitsrisico operationele processen	Financieel	Bedrijfsvoering	30	€ 200.000
Door de krapte op de arbeidsmarkt is de afdeling voor een groot deel afhankelijk van (de relatieve dure) inzet van externen voor de continuïteit van de processen. De parate kennis over genomen besluiten en achtergrond is steeds minder aanwezig waardoor mogelijk suboptimale nieuwe besluiten worden voorbereid.						
Maatregel	Werving en prioriteren					
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.117	Wateroverlast	Financieel	Beheer Openbare Ruimte	30	€ 1.400.000
Door groei van de stad, verstening van de openbare ruimte en ontwerpkeuzes uit het verleden (bijvoorbeeld onvoldoende hoogteverschil) is er in het stedelijk gebied steeds minder ruimte om de neerslag te verwerken. Dit geeft een risico op o.a. overstromde/ontoegankelijke straten, water dat in panden stroomt, hagelschade (tijdens hevige buien) en schade aan netwerken (bijvoorbeeld door overstromde elektrakasten, waardoor kortsluiting ontstaat). Hieruit komen kosten, zoals het afzetten van straten, schoonmaakkosten en extra aanpassingen die nodig zijn om de kans op schade te verkleinen.						
Maatregel	Klimaatadaptieve maatregelen water					
6. Burger, Bestuur en Veiligheid						
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.20	Lagere inkomsten bouwleges.	Financieel / economisch	Omgevingswet	50	€ 1.000.000
Het risico is permanent aanwezig dat de geraamde begroting niet behaald wordt. Immers het is voorshands nooit exact te voorspellen welke of wanneer bouwactiviteiten plaatsvinden.						
Maatregel	Maandelijks wordt een prognose gemaakt door de accounthouders naar aanleiding van de contactmomenten met de (toekomstige) vergunning afnemers van grote projecten (> ca 1 mln bouwsom).					
	Nummer	Risiconoam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.45	Kwaliteit van informatie voldoet niet aan de (wettelijke)	Processen	Archief	50	€ 1.000.000
De juiste kwaliteit van informatie is de verantwoordelijkheid van de eigenaren van de informatie; te kort komende kwaliteit kan leiden tot risico's in de uitvoering van de taken van de gemeente, van inefficiënte in de uitvoering van taken tot juridische en financiële risico's i.v.m. het gebruiken en/of verstrekken van onjuiste informatie of het ontbreken van informatie. De inschatting van het financiële risico is gebaseerd op juridische kosten van bijv. schadeclaims als gevolg van de verstrekking van incorrecte informatie, imagoschade en kosten ten gevolge van transacties die gebaseerd zijn op incorrecte data (denk aan: vastgoedtransacties). Voorbeelden zijn het niet of niet tijdig digitaal archiveren van informatie.						
Maatregel	Voor het toetsen van de kwaliteit van informatie worden monitoringsinstrumenten opgezet in het kader van de uitvoering van het programma Gegevensmanagement; dit betreft het al opgezette kwaliteitssysteem voor Informatiebeheer en de geplande uitbreidingen en aanvullingen daarop om daarmee het gehele informatiedomein te kunnen gaan bestrijken.					

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.15	Planschade: Claims inzake foutieve planadviezen bij bouwvergunningen	Financieel / economisch	Vergunningen	30	€ 200.000
Als er een vergunning voor de bouw van een object of gebouw wordt afgegeven, kan dat inhouden dat er als gevolg hiervan schade door derden wordt ervaren. Dat kan ook als een bouwadvies ondeugdelijk blijken te zijn. De schade als gevolg hiervan wordt gedragen door de gemeente.						
Maatregel	Planschade wordt niet specifiek als voorziening opgenomen. Indien deze zich wel voordoet zal deze gefinancierd worden uit de alg. middelen.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.11	Calamiteiten: onverwachte gebeurtenissen kunnen leiden tot hoge, niet begrote kosten.	Financieel / economisch	Calamiteiten / Brandweer / Politie / Ambulance	5	€ 10.000.000
Verzamelrisico van alle grootschalige calamiteiten die de gemeente kunnen overkomen en een lage kans van voordoen hebben. Hieronder vallen alle grotere rampen, zoals trein- en vliegtuigongelukken of andere grootschalige incidenten.						
Maatregel	Voor algemene rampen e.d. mogen geen voorzieningen worden getroffen. Derhalve is geen voorziening opgenomen. Intern worden medewerkers opgeleid en op piketfuncties ingezet in de (regionale) crisisorganisatie.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.22	effecten legesinkosten door landelijke wetgeving	Financieel / economisch	Omgevingswet	50	€ 100.000
Door landelijke wetgeving is de kans aanwezig dat de legesinkosten komen te vervallen. Dit heeft verstrekende gevolgen voor de organisatie. Bij de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging verandert er veel. Echter het principe van legesheffing verandert niet. Ook zal de wettelijke grondslag dezelfde blijven. Wel zal de totale opbrengst van de leges kunnen wijzigingen. De mogelijkheid bestaat dat er in de toekomst minder vergunningplichten zijn, waardoor er minder leges zal binnenkomen. De huidige omgevingsvergunning zal worden gesplitst in een vergunning voor een omgevingsactiviteit en een bouwactiviteit. In de toekomst zal er waarschijnlijk geen leges meer geheven worden over deze laatste bouwactiviteit. Vermoedelijk zal dit in 2022 nog niet leiden tot al een forse daling van de leges, echter in de periode na 4 of vijf jaar kan dit wel het geval zijn. Planning: invoeringsdatum 1-7-2022						
Maatregel	De implementatie van de Omgevingswet is een domein overstijgend programma. Door adequaat programmamanagement worden de risico's zoveel mogelijk beheerst. Door de hoeveelheid aan aspecten is er voor gekozen het ambtelijk opdrachtgeverschap binnen de directie te leggen. Hierdoor is er ook een goede verbinding met het gemeentelijk CIO team. Omdat de risico's hier voor een groot deel buiten de directe invloedssfeer van de gemeente liggen wordt de problematiek vooral ook via G32 en VNG ingestoken. Haarlem heeft hierin een actieve rol.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.21	Verlaging rekenrente voor pensioenen (oud)wethouders waardoor dotatie aan de voorziening pensioenverplichtingen nodig is.	Financieel / economisch	Bestuur & Management	25	€ 800.000
Kosten pensioenen wethouders: Verlaging van de te hanteren rekenrente voor Appa-pensioenen. (Appa = Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers). Wethouders bouwen pensioen op, gemeenten zijn verantwoordelijk voor de toekomstige pensioenverplichtingen. Voor (een deel van) de toekomstige pensioenverplichtingen is een voorziening gevormd. Jaarlijks wordt een actuariële berekening gemaakt van de benodigde voorziening. Hierbij moet de rekenrente in lijn zijn met de rekenrente die wordt gehanteerd voor waardeoverdrachten. Er bestaat een kans dat deze rekenrente wordt verlaagd door de huidige lage markrente. Een lagere rekenrente kan ertoe leiden dat bijgestort moet worden in de voorziening voor pensioenverplichtingen. De rekenrente per 1 januari 2020 bedroeg 0,24% en is in per 1 januari 2021 gedaald naar 0,082%. De kans dat de rekenrente verder daalt bestaat nog steeds maar neemt wel af (max 25%). De impact wordt ingeschat op maximaal € 800.000.						
Maatregel	Het betreft een extern risico waarvoor geen beheersmaatregelen kunnen worden getroffen.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.46	Duurzame toegankelijkheid van informatie voldoet niet aan de wettelijke eisen:	Processen	Archief	20	€ 1.000.000
Informatie is niet meer toegankelijk doordat het onterecht is vernietigd of niet leesbaar meer is; dit kan leiden tot inefficiënte in de uitvoering van taken of tot juridische en financiële risico's i.v.m. het niet meer kunnen gebruiken en/of verstrekken van informatie of het ontbreken van informatie. De inschatting van het financiële risico is gebaseerd op juridische kosten van bijv. schadeclaims als gevolg van de verstrekking van incorrecte informatie en imagoschade. Daarnaast kan de toezichthouder (gemeentearchivaris) een dwangsom opleggen mocht de gemeente zich niet aan de Archiefwet houden. Een voorbeeld hiervan is het niet of niet tijdig ontwikkelen van een e-Depot.						
Maatregel	Voor duurzame toegankelijkheid van informatie vindt continue toezicht plaats door de Gemeentearchivaris; dit toezicht is gebaseerd op de rapportage van het kwaliteitssysteem informatiebeheer, aangevuld met steekproeven en interviews; daarnaast zorgt de stuurgroep Informatiebeheer voor continue toezicht op de uitvoering en verbetering van de duurzame toegankelijkheid; de stuurgroep bestaat uit de CIO, de strategisch adviseur Informatiebeheer van de gemeente Haarlem en de gemeentearchivaris van het Noord-Hollands Archief.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.18	Tussentijds aftreden van een wethouder, waardoor recht op wachtgeld ontstaat.	Reputatie / imago	Bestuur & Management	20	€ 300.000
De gemeente is risicodragend voor het betalen van wachtgeld in geval een wethouder voortijdig vertrekt. Dat is een permanent risico dat niet beheerst kan worden.						
Maatregel	Het betreft een extern risico waarvoor geen beheersmaatregelen kunnen worden getroffen.					

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.38	De gemeente Haarlem is wettelijk aansprakelijk ingeval een wethouder overlijdt, om levenslang nabestaanden en/of wezenpensioen te betalen.	Financieel / economisch	Bestuur & Management	5	€ 1.000.000
<p>Het kortleven-risico treedt op wanneer een wethouder overlijdt wanneer hij in functie is, of wachtgeld geniet. De gemeente moet dan levenslang nabestaanden en/of wezenpensioen betalen.</p> <p>Bij een actieve wethouder en de voormalige wethouder met wachtgeld wordt altijd het grootste risico gelopen bij overlijden, aangezien er bij overlijden (fictieve) doortelling van de pensioenopbouw tot de AOW-leeftijd plaatsvindt. Mocht het risico zich voordoen, dan zal de gemeente de totale verplichting in één keer moeten doteren aan de voorziening. De gemeente is niet wettelijk verplicht dit risico af te dekken. De gemeente Haarlem heeft er voor gekozen dit risico niet te verzekeren.</p>						
Maatregel	Dit is een extern risico waar geen beheersmaatregelen tegen te treffen zijn					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.14	Claims inzake uitvoering functioneel leeftijdsontslag veiligheidsregio Kennemerland	Financieel / economisch	Personeel & organisatie	50	€ 500.000
<p>Personeel dat voor de gemeente werkte is overgegaan naar de VRK. Voor hen bestaan nog wel een risicogarantie inzake functioneel leeftijdsontslag (FLO). De berekening en consequenties hiervan zijn onvoorspelbaar.</p>						
Maatregel	monitoring op de individuele dossiers en de prognose door deskundige arbeidsrecht.					
Programma 7. Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead						
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.23	Uitval van kritische applicaties/systemen in verband met een cyberaanval	Reputatie / imago	ICT	35	€ 10.000.000
<p>Het risico op schade door een cyberaanval neemt toe. Jaarlijks brengt het Nationaal Cyber Security Centrum een 'Cyber Security Beeld Nederland' uit, waarin o.a. voor alle sectoren wordt aangegeven waar de risico's zitten. Voor overheden is de laatste jaren een trend zichtbaar: Het risico op verstoring van de ICT door 'cybervandalen en scriptkiddies' was al hoog en neemt toe, het risico van verstoring van de ICT door beroepscriminelen is ongewijzigd hoog. Een grote verstoring van de ICT door een cyberaanval is van een andere aard dan het risico 'uitval van ICT systemen'. Bij een Cyberaanval is sprake van ICT voorzieningen die normaliter afdoende zijn maar kortdurend en herstelbaar worden verstoord. Een dergelijke verstoring kan bijvoorbeeld bestaan uit een gijzeling van data (ransomware), wijziging of vernietiging ervan, of diefstal (en evt. publicatie) van privacygevoelige informatie. Een incident van enige omvang brengt direct hoge schade met zich mee. Die te maken heeft met (1) Opzetten van een tijdelijke organisatie waarin veel aandacht is voor externe en interne communicatie, (2) Mogelijk betalen van losgeld, (3) Herstelacties die langdurig kunnen zijn en waarvoor moet worden ingehuurd, (4) Treffen van voorzieningen om bedrijfsprocessen te kunnen continueren ook als de ICT er niet is, (5) Na herstel alle informatie uit de tijdelijk ingerichte processen met terugwerkende kracht invoeren in de herstelde systemen, (6) Actieve nacontroles en herstellen van bevindingen, (7) Evalueren en investeren in maatregelen om herhaling te voorkomen. Afhankelijk van de omvang van de hack zijn schadebedragen van meerdere miljoenen denkbaar. Het bedrag van 10 miljoen is gebaseerd op gepubliceerde schattingen van de kosten die bij Amerikaanse steden bij dit soort incidenten zijn gemaakt.</p>						
Maatregel	De gemeente geeft uitvoering aan het Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid, en heeft maatregelen genomen om digitale aanvallen te weren. Denk hierbij aan het aanstellen van een Chief Information security officer, security officer, toegangsbeveiliging en inhuren van professionele hackers.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.9	Brandschade: Eigen risico bij verzekering tegen brandschade aan eigendommen van de Gemeente.	Financieel / economisch	Huisvesting	50	€ 300.000
<p>De gemeente heeft haar eigendommen verzekerd via de beurs met een relatief lage premie en eigen (rest)risico van maximaal € 300.000 per jaar. De polis loopt sinds 1</p>						
Maatregel	Geen voorzieningen getroffen, situatie doet zich thans nog niet voor en assurantie eigen risico is niet gebruikelijk binnen gemeenten.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.13	Kosten (realisatie) van investeringen zijn hoger dan geraamd	Financieel / economisch	Financiële Administratie	10	€ 650.000
<p>In de begroting wordt er van uit gegaan dat van de geplande investeringen in een jaar 70% ook in dat jaar wordt uitgevoerd. Indien de realisatie hoger uitvalt, betekent dit een financieel nadeel. Omdat de realisatie van investeringen al enige jaren niet boven de 70% uitstijgt is de kans verlaagd van 20% naar 10%.</p>						
Maatregel	Bij de 2e Bestuursrapportage van elk jaar worden afwijkingen t.o.v. verwachting t.l.v. de begroting gebracht.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.17	Bezwaarprocedures	Juridisch	Juridisch	25	€ 150.000
<p>Het aantal bezwaren en vovo's is structureel hoger geworden met name in het sociaal domein en daarom is de kans 25%. Inschatting is op dit moment lastig te geven, uitgangspunt is € 150.000 gebaseerd op ervaringscijfers.</p>						
Maatregel	De getroffen beheersmaatregelen zijn onvoldoende om de verwachte stijging van het aantal bezwaar- en beroepschriften te kunnen beheersen. Tijdelijke beheersmaatregel is de extra inhuur.					

	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.62	Als gevolg van Cyberdreigingen en adviezen van NCSC en IBD uitschakelen van diensten	Processen	ICT	30	€ 100.000
Door het uitschakelen van de diensten worden: (1) diensten aan burgers verstoord en/of (2) de interne processen van de gemeente verstoord. Dit is een intrinsiek risico doordat (1) connectiviteit via Internet het uitgangspunt is, (2) software altijd kwetsbaarheden zal bevatten en (3) er een kat-en-muis-spel is tussen aanvallers en verdedigers waarbij ook statelijke actoren betrokken zijn.						
Maatregel	Voor verkleinen van het risico zorgen dat de eigen software goed wordt bijgehouden. Voor kwetsbaarheid van leveranciers (1) contracten goed managen en (2) voor grote partijen zoals bv Centric en Microsoft het onderwerp agenderen op VNG niveau.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.29	Dividenduitkeringen van verbonden partijen zijn lager dan geraamd	Financieel / economisch	Deelnemingen / Samenwerkingen	50	€ 200.000
Wanneer er minder dividend wordt uitgekeerd dan begroot leidt dit tot een financieel nadeel voor de gemeente. Door de onzekerheden in de ontwikkelingen van de conjunctuur is er een groter risico op een duidelijke lagere dividenduitkering, maar géén dividenduitkering van de grootste dividendverstrekkers is niet realistisch. Het risico wordt kleiner omdat er in verband met corona reeds een aframing van het te verwachten dividend heeft plaatsgevonden.						
Maatregel	Dit is een extern risico waar geen beheersmaatregelen tegen te treffen zijn					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.80	De effecten van het thuiswerken vanwege Corona	Medewerkers/Mensen	Personeel & organisatie	50	€ 250.000
Vanwege de huidige situatie (Corona) is de kans aanwezig dat 50% thuiswerken de nieuwe norm wordt. Dit brengt extra kosten met zich mee, momenteel worden diverse scenario's uitgewerkt. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een eenmalige uitkering (circa 600K) en extra voorzieningen (50K). De thuiswerkvergoeding maakt deel uit van de cao onderhandelingen. Er wordt vanuit gegaan dat deze vergoeding voor een belangrijk deel uitmaakt van de cao ruimte en zo wordt gedekt binnen de begroting, daardoor is er uitgegaan van een risico van € 250.000.						
Maatregel	Dit risico kan beperkt worden door deze kosten mee te nemen bij de cao onderhandelingen en deze zo te financieren binnen de loonruimte.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.42	Frictie bij grote organisatieveranderingen	Financieel / economisch	Personeel & organisatie	50	€ 1.000.000
Wanneer de economische situatie verslechtert kan dat leiden tot verlaging van de formatie en frictielasten. De kans is aangepast is 50% gezien de huidige situatie (Corona), bedrag 1.000.000 (1% van loonsom) , geen aanvullende maatregelen anders dan frictielasten reserveren.						
Maatregel	De ontwikkeling tot een flexibele netwerkorganisatie en versterking van de vaardigheden en competenties van medewerkers maken dat medewerkers een sterkere positie op de arbeidsmarkt krijgen. Hierdoor maken zij een grotere kans op nieuw werk en betekent dit lagere frictielasten voor de gemeente.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.31	Er is een dubbele betaling van inkoopfacturen door de gemeente.	Financieel / economisch	Financiële Administratie	5	€ 200.000
Het risico bestaat dat een factuur ten onrechte dubbel in de administratie (s) terecht komt of dubbel betaald wordt. In de reguliere processen zijn verschillende maatregelen opgenomen om het risico op dubbele betalingen van inkoopfacturen te mitigeren. In Qlickview is een functionaliteit ontwikkeld waarmee data-analyses en visuele controles kunnen worden uitgevoerd om na te gaan of er zich ook werkelijk geen dubbele betalingen hebben voorgedaan.						
Maatregel	In de reguliere processen zijn verschillende maatregelen opgenomen om het risico op dubbele betalingen van inkoopfacturen te mitigeren. In Qlickview is een functionaliteit ontwikkeld waarmee data-analyses en visuele controles kunnen worden uitgevoerd om na te gaan of er zich ook werkelijk geen dubbele betalingen hebben voorgedaan.					
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal
Risico	RIS.30	Naheffing voor niet afgedragen belastingen en premies voor ingehuurde medewerkers (inlenersaansprakelijkheid, Wet Waadi en Wet DBA).	Financieel / economisch	Contractbeheer	30	€ 400.000
Op grond van de wet op de inlenersaansprakelijkheid kan de gemeente een naheffing krijgen voor niet afgedragen belastingen en premies van ingehuurde medewerkers waarvan de werkgever inmiddels failliet is. Op grond van de Wet WAADI kan de gemeente een boete krijgen voor het inlenen van arbeidskrachten bij bureaus die zich niet hebben geregistreerd in het Handelsregister. De handhaving omtrent de Wet DBA is opgeschort tot 2021 indien niet kwaadwillend gehandeld wordt. De voortgang omtrent de invoering en naleving van de wetgeving met betrekking tot DBA wordt gevolgd en zo nodig worden acties ondernomen.						
Maatregel	WAADI: bij de invoering van de wet Waadi is een gemeentebrede controle gedaan of bureaus Waadi gecertificeerd zijn, ook bij aanbesteding wordt deze controlevraag gesteld. Inlenersaansprakelijkheid: Bij "inlenen" worden liquiditeitseisen vooraf getoetst door Inkoop. Bij gunningen in de lijn - zonder tussenkomst van inkoop- zal door middel van analyse en voorlichting geborgd gaan worden					

Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.26	Voordoen van een substantieel datalek	Reputatie / imago	Data	50	€ 250.000
Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Op grond van de AVG wordt de boetebevoegdheid van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) verder uitgebreid. De boetes kunnen dan maximaal €20.000.000 of 4% van de wereldwijde jaaromzet bedragen. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval (in hoeverre valt de organisatie iets te verwijten, heeft de organisatie aan haar zorgplicht voldaan etc.) kan die schade oplopen. De maximale impact bestaat uit een wettelijke boete, onderzoekskosten en herstel en juridische kosten. Voor het jaar 2021 geeft de AP aan dat ze waarschijnlijk géén of een lage boete zullen opleggen, tenzij gemeentes niet de intentie hebben om het te verbeteren. De inschatting van het risico is daarom gebaseerd op een gematigde boete, onderzoekskosten en herstel, juridische kosten en kosten door imagoschade.						
Maatregel	Functionaris Gegevensbescherming is aangesteld in 2018. Verwerkingsregister wordt bijgehouden.					
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.47	Kleine/kortstondige uitval van ICT-systemen	Processen	ICT	50	€ 250.000
Doordat Haarlem er naar streeft 100% digitaal te werken wordt de infrastructuur steeds belangrijker. Eén van de kritische factoren is de uitwijk (kan de gemeente Haarlem – indien zich storing intern voordoet – andere infrastructuur benutten om de continuïteit van ICT-bedrijfsvoering te waarborgen), deze is beperkt georganiseerd. Dit risico kwantificeert de kans en impact van kortstondige (en/of beperkte) uitval van ICT-systemen.						
Maatregel	Op dit moment wordt een nieuwe (professionelere) infrastructuur aangelegd die meer toekomstgericht is en verdeeld zal zijn over twee fysieke locaties, waarbij één locatie volledig uit kan vallen. We hebben inmiddels een nieuwe omgeving staan, de komende jaren zal dat verder uitgebouwd worden, afhankelijk van nut/noodzaak.					
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.79	Effecten pandemie op kwijtschelding oninbaarheid van	Financieel / economisch	Belasting & Premies	20	€ 400.000
Voor kwijtschelding is € 1,6 miljoen geraamd en voor dubieuze debiteuren € 0,7 miljoen, samen € 2,3 miljoen. Voor 2020 is dit toereikend gebleken. Door uitstel van betalingen van ondernemers, waar slechts beperkt gebruik van is gemaakt, bestaat het risico dat het niet kunnen voldoen van openstaande vorderingen zich later openbaart. Naar verwachting zet de pandemie zich niet voort in 2022. Daarnaast is uit de ontwikkelingen dat de ramingen op dit gebied en dus niet aangepast behoeven te worden.						
Maatregel	De budgetten voor kwijtschelding en de voorziening voor dubieuze debiteuren jaarlijks bijstellen aan de hand van recente ontwikkelingen.					
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.16	Het niet volledig realiseren van de te ontvangen belastingen en rechten	Financieel / economisch	Belasting & Premies	10	€ 1.000.000
Belastingheffing: De gemeente heft jaarlijks voor een bedrag van bijna € 100 miljoen aan belastingen en rechten. Er bestaat een risico van het niet-realiseren van een gedeelte van deze opbrengst. Indien tarieven onjuist in de tarieventabel zijn opgenomen of een verordening wordt onverbindend verklaard op basis van een beroepschrift, wordt een gedeelte van de geraamde opbrengst niet gerealiseerd. Recent is bezwaar aangetekend tegen de berekening van de hoogte van de Waboleges.						
Maatregel	De verordeningen worden opgesteld door JZ en getoetst door Cocensus.					
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.27	Grote/langdurige uitval van ICT-systemen (als gevolg van problemen in de interne infrastructuur)	Processen	ICT	50	€ 1.000.000
Doordat Haarlem er naar streeft 100% digitaal te werken wordt de infrastructuur steeds belangrijker. Eén van de kritische factoren is de uitwijk (kan de gemeente Haarlem – indien zich storing intern voordoet – andere infrastructuur benutten om de continuïteit van ICT-bedrijfsvoering te waarborgen), deze is beperkt georganiseerd. Er wordt gerekend met maximaal 5 incidenten die ieder kunnen leiden tot extra uitgaven ter grootte van 100.000 Euro.						
Maatregel	Binnen de huidige infrastructuur zijn diverse componenten (fysieke servers, netwerkcomponenten, firewalls en verbindingen) dubbel uitgevoerd, om zo het risico op uitval te reduceren. Het datacenter van de Gemeente Haarlem voldoet aan de hoogste standaarden voor uptime, beveiliging en brandveiligheid. In geval van grote calamiteiten kan er beperkt uitgeweken worden naar de interne infrastructuur. Hiervoor is een continuïteitsplan opgesteld dat periodiek verder wordt aangescherpt en up-to-date blijft.					
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	
Risico	RIS.120	Ambtelijke samenwerking Haarlem en Zandvoort	Processen	Personeel & organisatie	pm	pm
De overeenkomst loopt na 5 jaar af (eind 2022) en wordt na 4 jaar (eind 2021/begin 2022) geëvalueerd, zoals opgenomen in de dienstverleningshandvest. Indien de ambtelijke samenwerking vanaf 2023 niet wordt voorgezet, treedt artikel 15 (Opheffing) van de GR in werking. Een onafhankelijke registeraccountant krijgt dan opdracht om een opheffingsplan op te stellen; het college van Haarlem is daarna belast met de uitvoering van dat plan. In dat plan wordt in ieder geval voorzien in de verplichtingen van de gemeente Zandvoort tot deelneming in de financiële en in de personele gevolgen van de opheffing. Het risico bestaat dat de incidentele opheffingskosten maar ook de structurele kosten voor beide gemeenten aanzienlijk zullen zijn. Het risico's is op dit moment op pm gezet, er zijn niet genoeg aanknopingspunten om kans en maximaal gevolg voldoende te kunnen onderbouwen. De gemeenteraad van Zandvoort heeft, eerder dan in het dienstverleningshandvest opgenomen, een onderzoek aangevraagd naar deze gevolgen, de uitkomsten van dit onderzoek zijn nog niet bekend. Het is mogelijk dat als de overeenkomst niet wordt gecontinueerd dat vanwege frictielasten er een beroep wordt gedaan op de algemene reserve totdat overeenstemming is bereikt.						
Maatregel						
Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans	Maximaal	

Risico	RIS.48	Geplande eindtermijn 'Borgen voor de toekomst' wordt	Processen	Facilair	25	€	211.250
<p>'Borgen voor de toekomst' omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Het afronden van de bewerking en het overbrengen van het analoge archief van Haarlem naar de archiefbewaarplaats het Noord-Hollands Archief (NHA). •Het inhalen van achterstanden op termijn gestelde te vernietigen analoge archieven en het borgen van een adequaat jaarlijks vernietigingsproces ook na opheffen team Archiefbeheer. •Het zorgdragen van het dagelijkse adequaat sorteren en digitaliseren van de inkomende post voor de gemeente Haarlem (en inmiddels inclusief Zandvoort) en borgen van dit postverwerkingsproces na opheffen team Archiefbeheer. •Het opheffen van team Archiefbeheer nadat alle te bewaren archieven zijn overgebracht naar het NHA, planning oktober 2022. Het risico neemt wel af door <p>Mogelijk wordt de geplande eindtermijn niet behaald door afname in de beschikbare formatie bv door vertrek</p>							
Maatregel	Begin 2020 is een tussentijdse evaluatie opgesteld over voortgang afronden archiefplan 'Borgen voor de toekomst'. De planning gaat uit van een afronding van het project in het 4e kwartaal van 2022.						
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans		Maximaal
Risico	RIS.110	Geaggregeerd Frauderisico	Financieel	Fraude	10	€	250.000
<p>De organisatie heeft een frauderiscoscan opgesteld welke gedeeld is met de auditcommissie. Op basis van de in de frauderiscoscan opgenomen risico's is besloten om één geaggregeerd risico op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Dit betekent dat de inschatting voor zowel kans als impact betrekking hebben op meerdere risico's uit de frauderisocan. Hierbij is voor de inschatting van de impact uitgegaan van de risico's die binnen de frauderiscoscan een verhoogde inschatting kennen. De kans is gebaseerd op resultaten in het verleden en de beoordeling van de toekomstige kans van voordoen van de risico's met verhoogde inschatting.</p>							
Maatregel	Om dit risico te mitigeren zijn verschillende beheersmaatregelen getroffen. De organisatie heeft een frauderiscoscan opgesteld, die jaarlijks wordt geactualiseerd en wordt gedeeld met de auditcommissie. Voor een beschrijving van deze beheersmaatregelen wordt verwezen naar de frauderiscoscan.						
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans		Maximaal
Risico	RIS.78	Bezwaarschrift tegen opgelegde VPB aanslag 2016 wordt ongegrond verklaard	Financieel / economisch	Belasting & Premies	10	€	2.900.000
<p>De gemeente is momenteel in discussie\gesprek met de belastingdienst over de vennootschapsbelasting. Standpunten over de grondexploitatie en de reclamebelasting liggen op dit moment nog niet op een lijn. Hieruit volgt een verhoogd risico. De gemeente is in bezwaar gegaan tegen de opgelegde aanslag Haarlem 2016. Risico grex (circa 2 miljoen) op te vangen binnen reserve grondexploitatie en risico reclamebelasting jaarlijks circa € 150.000.</p>							
Maatregel	In 2020 heeft Haarlem formeel bezwaar ingediend en is het dossier door een andere inspecteur beoordeeld. Er zijn inhoudelijk standpunten en argumenten voor het bezwaarschrift uitgewisseld. Huidige stand van zaken is dat partijen het oneens zijn met elkaars argumenten en standpunten. De gemeente heeft om dossierinzage en een hoorgesprek verzocht, nadere afspraken hiervoor zullen worden gemaakt.						
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans		Maximaal
Risico	RIS.8	Daadwerkelijke Algemene Uitkering wijkt af van de raming	Financieel / economisch	Economische Situatie	10	€	12.900.000
<p>Algemene uitkering: De algemene uitkering uit het gemeentefonds bedraagt ongeveer € 258 miljoen. Een afwijking van 5% leidt tot een begrotingsrisico van ruim €12,9 miljoen.</p>							
Maatregel	Het betreft een extern risico en het risico kan niet worden vermeden. De belangrijkste beheersmaatregelen zijn: Alert zijn op ontwikkelingen op rijksniveau en deze ontwikkelingen z.s.m. vertalen naar gevolgen voor Haarlem en de begroting daarop bijstellen. Het betreft een extern risico en het risico kan niet worden vermeden. De belangrijkste beheersmaatregelen zijn: Alert zijn op ontwikkelingen op rijksniveau en deze ontwikkelingen z.s.m. vertalen naar gevolgen voor Haarlem en de begroting daarop bijstellen.						
	Nummer	Risicon naam	Categorie	Gebied	Kans		Maximaal
Risico	RIS.111	Frictiekosten extern	Financieel / economisch	Economische Situatie	30	€	300.000
<p>Optreden van frictiekosten bij derde partijen waarbij de gemeente maatschappelijk belang heeft. Om beleidsdoelen te realiseren en verdere financiële en maatschappelijke gevolgen te beperken kan het voorkomen dat bijdrage noodzakelijk is.</p>							
Maatregel	Een projectgroep is samengesteld om de overdracht zorgvuldig te begeleiden						

Gemeente Haarlem

Adres:
Postbus 511
2003 PB Haarlem

T 14 023

Foto omslag:
Jurriaan Hoefsmit

Oplage:
90 exemplaren

Reageren
info@haarlem.nl

Vragen
14 023

Meer informatie
www.haarlem.nl